

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1904	ImageGroup:	I1KG15826
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྟོད་འབྲུག་གི་འགེལ་པ་རྒྱ་བའི་འོད་ཟེར། spyod 'jug gi 'grel pa zla ba'i 'od zer/
Author:	རིན་ཆེན་གྲུབ། rin chen grub
Descriptor:	n/a
Original Publication:	gangs can khyad nor dpe tshogs/v. 260
Place:	lha sa/
Publisher:	ser gtsug nang bstan dpe rnying 'tshol bsdu phyogs sgrig khang /
Date:	2010
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at Tibetan Buddhist Resource Center, 1430 Massachusetts Avenue, Cambridge, MA 02138, USA. Comments: 10/2013

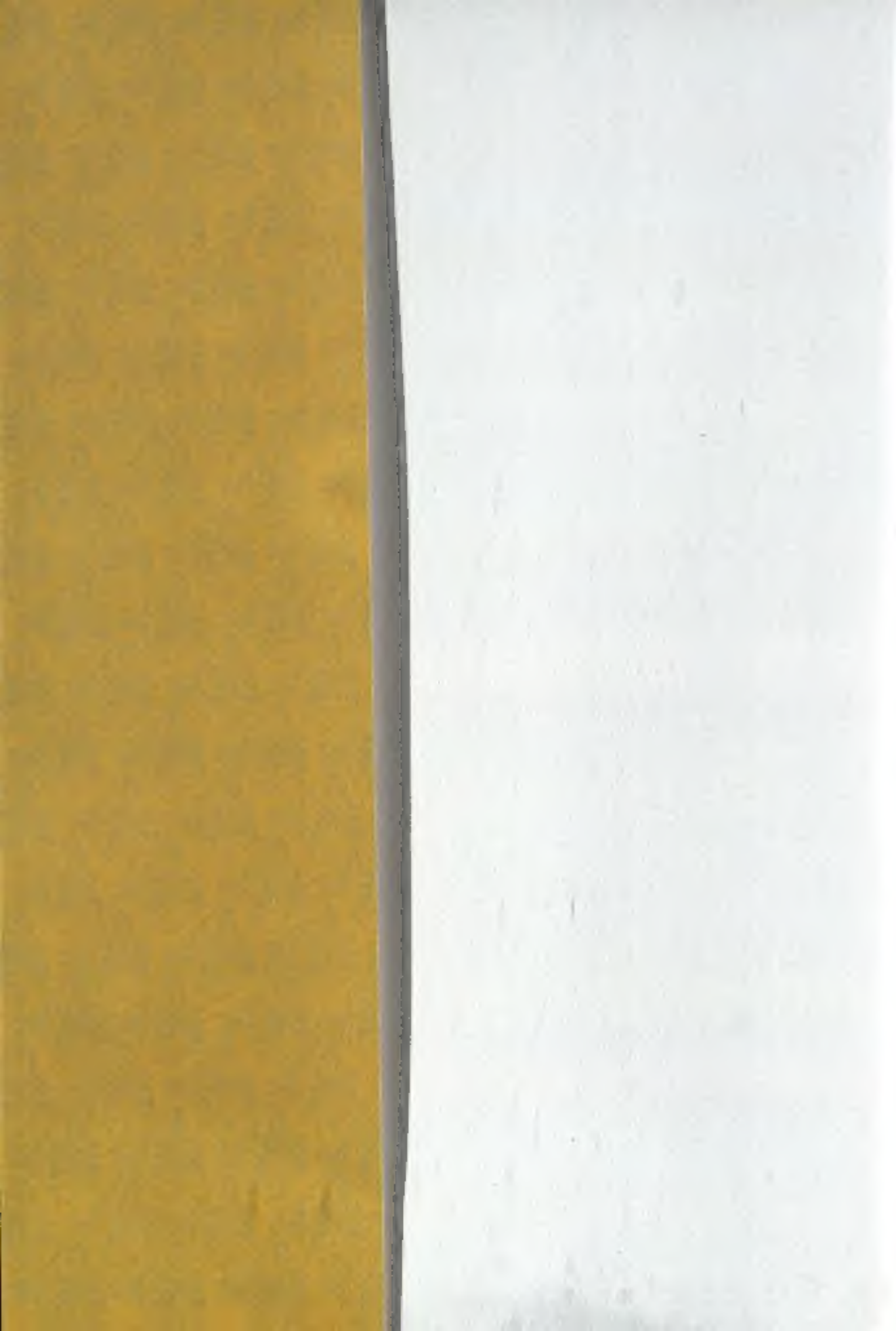

༡༡། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གསལ་བར་བྱེད་པ་བླ་བའི་
འོད་ཟེར་བཅུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། ལུ་ལྷོན་རིན་ཆེན་གྲུབ།

སེམས་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྫིང་འཛོལ་བསྟུ་བྱོགས་སྒྲིག་ཁང་ནས་བསྐྱུན།

༡༡། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གསལ་བར་བྱེད་པ་རྒྱ་པའི་
འོད་ཟེར་བཞུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། འུ་ལྷོ་ར་རིན་ཆེན་གྲུབ།

ལེར་གཙུག་ནང་བཞུན་དཔེ་རྙིང་འཛོལ་བཞུ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་ནས་བཞུན།

ཐུང་གཞི།

རབ་དཀར་གངས་རིའི་ཐུང་བས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ཞིང་འཛམ་གླིང་གོ་ལ་ཆེན་པོའི་གྲི་གཙུག་ཏུ་
ཆགས་པའི་མཐོ་སྒང་བོད་ཅེས་གྲགས་པའི་ས་ཡི་ཐིག་ལེར། ས་སྤྲེལ་ཆེན་དང་། མ་ཕྱག་སྤོང་གཉིས་
ནས་མཆོད་པའི་བོད་མིའི་ཐོག་མ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་མ་གྲིས་རང་རང་གི་རྒྱུ་དཔྱད་འདྲ་
མིན་གྱི་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་རིག་པའི་གནས་ཅི་རིགས་གསར་གཏོད་དང་། འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་མཁས་སུ།
ལྷག་པར་དུས་རབས་བརྒྱུན་པའི་སྐབས་སུ་ས་གསུམ་ན་སྒྲོན་པའི་གྲགས་པ་ཡོངས་སུ་ཁུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་བཅན་སྐྱམ་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱི་མཆོག་གང་གི་མཁུན་བཅེ་རྩལ་པའི་བྱེད་ལས་ཉག་གཅིག་
གི་མཐུ་ལས། བོད་ཀྱི་ས་ཆེན་པོའི་ཁྱོན་ཀུན་ལ་ཁུབ་པར་རྩལ་ཤིང་། འཛིན་ཏེན་དང་། འཛིན་ཏེན་ལས་
འདས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐའ་དག་ཇི་བཞིན་སྒྲོན་པར་རྩལ་པ། ཆེས་ངོ་མཆར་མྱོད་དུ་བྱུང་
བའི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་བཞིན་ཐོག་མར་སྒྲོལ་གཏོད་མཛད་ལ། སྤྱི་ཁྱའི་ཕན་བདེའི་གཞི་རྩ་ནང་ཆོས་
བོད་དུ་བསྐྱར་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། དུས་རབས་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱོད་ལྟེ་བཅན་གྱིས་
བསམ་ལས་སུ་སངས་མི་བདུན་གྱིས་ཐོག་དངས་རབ་བྱུང་གི་མེད་དང་། སྐྱུ་བསྐྱར་སྒྲོབ་གྲ་ཐོག་མར་བཙུགས་
ནས་སྤྱོད་རིག་བཀྲ་པའི་ལོ་ཙཱ་བ་དུ་མ་གསོ་སྤྱོད་གནང་། ཉེ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་ནང་རིག་བ་གཅི་
པོར་གྱུར་བའི་རིག་གཞུང་སྤྱིང་བཅུད་ལྷ་ཆོགས་ལྗོངས་འདིར་དར་སྤེལ་མཛད་དེ། ཤེས་རིག་མཛོད་
བརྒྱའི་སྒོ་འཕར་ཡངས་པོར་སྤྱོད་བ་ནས་བཟུང་། དུས་རབས་རིམ་བཞིན་ལྷུ་ཁྲམས་འདིར་འཆད་
ཚོད་ཚོམ་གསུམ་ལ་མངའ་བརྟེན་པའི་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་སྤྱི་ཆེན་དམ་པ་ཇི་སྟེད་ཁྱོན་པ་
རྒྱུས་ཀྱིས་སྤྱིར་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཅིང་གཏན་ལ་ཐབ་པ་དང་། གསར་ཚོམ་མཛད་པའི་བཅུན་
བཅོས་ཐམས་ཅད་ཏུ་ཅག་ལྷ་སྤྱི་ཆེ་གང་དལ་བ་བསྟེན་ནས་བཀྲའ་སྤྱོད་ཀྱིང་བཀྲའ་བར་དཀའ་བས།
བོད་ཁུལ་གྱི་གསུང་རབ་སྤྱི་གས་བམ་ཐམས་ཅད་གཞི་གཅིག་ཏུ་བཅུགས་ན་རི་རྒྱལ་ལྷན་པོའི་དབང་ས་

བུང་བྱ་གསུམ་ལྟ་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་སྤྱོད་མོད་དུ་མ་ཐེབས་སྒྲོར་ས་ལ་གསུམ་ལྟ་
ཅམ་བུང་མེ་དཔེ་དགོན་ལྷུང་སྒྲོབ་དང་། དེར་སྐབས་སྒྲོབ་གཉེར་བའི་ཉེར་མཐོང་ཆེད་དུ་གངས་ཅན་
ཁྱེད་མོར་ཞེས་བའི་དཔེ་ཚོགས་གསར་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་ད་མན་པོད་འཕྲེང་ཉིས་བརྒྱར་ཉེ་བ་པར་སྤྱོད་ཟིན་
བ་དང་། དགོན་རྗེ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བར་ཆ་ཚད་གཉིས་རེ་རིན་མེད་འབྲུལ་
ལམ་ཁྱེས་བ་ལྟར། དེ་བྱིངས་མ་གནས་ཅམ་གྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་མོད་ཁྱེས་ཏེ། རྒྱལ་བ་ལྟན་ལ་མྱི་ཁྱེད་དང་
རིས་མེད་མེར་སྐྱ་ཐོས་བསམ་ཅན་ནམས་ཀྱི་བྱགས་འདུན་སྒྲོང་ཐབས་ཁྱ་སྤྱོད་པ་དང་།

འདས་པའི་ལོ་ལྔའི་ནང་དོས་ཚོའི་ལས་གཞི་ལ་གོང་རིམ་འབྲེལ་ཡོད་ཚན་པ་ཁག་གི་དབུ་བྱིད་
ནས་གཟིགས་སྒྲོང་སྤྱོད་མེད་པ་གནང་བ་དང་། མཁྱེན་དབྱེད་མཁའ་ལྟར་ཡངས་ཤིང་། ལྟ་བུ་བསམ་
དུང་ལྟར་དཀར་བའི་སྒྲིམ་ཆེན་དུ་མཐོང་དོས་ཚོའི་ལས་ཀར་གདེང་འཛིག་ཆད་མེད་དང་། མ་ནོར་ལམ་
སྤྱོད། མ་དཔེ་མཁོ་འདོན་གནང་བ་ཚོགས་ཀྱིས་མཚོན། ད་ཚོར་ཕུར་བ་བྱུ་འདེགས་ཀྱིས་ལྟ་མེད་རྒྱལ་
སྒྲོང་རོགས་རམ་གནང་བར་རྗེས་སྤྱོད་རངས་དང་། སྤྱིང་དབུས་ནས་བྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་ཁྱེད་བུང་
ཆབས་ཅིག །འབྱུང་འབྱུར་ཡང་མེར་གཙུག་ནས་དགོ་ལྷགས་གསུང་འབུམ་གཙོ་བོར་བྱུར་བའི་རིས་མེད་
གསུང་རབ་དཔེ་རྒྱན་དགོན་རིགས་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚན་པ་ཁག་དང་། སྒྲོབ་བྱུ་ཁག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་
བའི་རིག་གཞུང་དག་གྱུང་རིམ་བས་བར་སྤྱོད་ཁྱེད་ཀྱི་འདུན་པ་སྤྱིང་བཅངས་སྤྱོད་པ་ལགས་ན། ལྟ་
བུས་མ་ནམ་དབྱེད་ཅན་གྱི་རིས་མེད་མེར་སྐྱ་ཀྱན་ནས་མ་དཔེ་མཁོ་འདོན་དང་། ད་ཚོའི་ལས་ཀར་རྩ་ཆེའི་
ལམ་སྤྱོད་བཀའ་སྒྲོབ་ཐུ་མཐུད་ལྟ་སྤྱོད་ཡོད་པ་མཁྱེན་ཞེས་ཁྱེད། །

མེར་གཙུག་ནང་བལྟན་དཔེ་རྟེན་འཛོལ་བལྟ་ཕྱོགས་སྤྱིག་ཁང་ནས།

དཔེ་རྒྱུན་གསལ་བཤད།

《བྱང་རྒྱལ་སྐུ་མཆོག་དཔེ་རྒྱུན་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྐུ་མཆོག་གསལ་བར་བྱེད་
པ་རྒྱ་བའི་འོད་ཟེར་》འདི་ནི་ཕུ་རྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རིན་ཆེན་གྱུ་བ་གྱིས་མཛད་ཅིང་། འདི་ནི་ད་
གྱིས་རྒྱལ་སྐུ་མཆོག་པོ་ཞི་བ་ལྟས་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་སྐུ་མཆོག་དཔེ་རྒྱུན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལེའུ་བརྩའི་
བདག་ནི་ད་ཅན་དེ་ནི་ད་ཆོག་འབྱུང་རེ་རེ་བཞིན་སྒྲེ་ཆོན་དང་གོ་རིམ་མ་འཁོལ་བར་རྫོང་བྱེད་གྱི་ཆོག་མང་ལུང་
རན་ཞིང་། བརྫོང་བྱེད་དོན་ཟབ་ལ་རྒྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་བཀྲལ་བ་མ་ཟད། སྒྲོ་བ་དཔོན་གྱིས་རབ་འབྱུང་
གནས་སྒྲོ་གྲོས་གྱིས་མཛད་པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་འགྲེལ་ཆེན་དང་། སྒྲོ་བ་དཔོན་དགེ་བའི་ལྟས་མཛད་
པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ། སྒྲོ་བ་དཔོན་ནག་པོ་བས་མཛད་པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་དཀའ་འགྲེལ། སྒྲོ་བ་
དཔོན་བེ་ར་ཅ་ན་རྟེན་ཉམས་མཛད་པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ། གཤམ་རབ་ལེའུ་དཀའ་འགྲེལ། སྒྲོ་བ་
དཔོན་བེ་རྩ་དེ་ཅན་མཛད་པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ་རྣམས་གྱིས་རྒྱུ་བ་བརྒྱན་པའི་ཐོག་ སྒྲོ་བ་འཇུག་
གི་རྒྱ་དཔེ་མང་པོ་དང་། ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་བཟུན་བཅས་བསྐྱབ་བརྩམས་ཅ་འགྲེལ་དང་།
མདོ་ཀུན་ལས་བརྩམས་ཅ་འགྲེལ་ལ་སོགས་པ་དང་། རྟོག་ལོ་རྩལ་དང་། གཙང་ནག་པ་དང་། ཁྲོ་སྒྲུ་ལོ་རྩལ་
བས་མཛད་པའི་ལོགས་བཤད་གྱི་ཆ་རྣམས་བསྐྱབ་པ་མ་ཟད། དེ་རྣམས་གྱི་འཆད་རྩལ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་
སྐབས་སུ་གང་བབས་ཐད་ཀར་འགོད་གནང་མཛད་པ་ལས་དགག་སྒྲུབ་གྱི་སྒྲོས་པ་མཛད་མེད་པ། གྲུབ་
མཐའ་དང་ཡིག་ཆའི་རྩོགས་འཛིན་གྱི་གན་མ་ཞུགས་པ། བ་སྟོང་ཆོག་སྒྲོར་རྣམས་སྐབས་དེའི་ཡོངས་
ཁུབ་བཅད་རྟེན་ཅམ་མ་གཏོགས་ཆོག་རྒྱན་དང་མདོན་བརྫོང་གང་གིས་ཀྱང་མ་བཅིངས་པ། སྒྲོ་བ་འབྲིང་
གང་གིས་བལྟས་ཀྱང་རང་རང་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གོ་བ་དེས་ཅན་རེ་རྟེན་གྱུ་བ་བ་བཅས་གྱི་ཐུན་
མིན་ཁྱད་ཆོས་ཆོང་པའི་སྒྲོ་བ་འཇུག་གི་འགྲེལ་བ་ཞིག་རེད།

《བྱང་རྒྱལ་སྐུ་མཆོག་དཔེ་རྒྱུན་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྐུ་མཆོག་གསལ་བར་བྱེད་

པ་ལྷ་པའི་འོད་ཟེར་༥ གྱིས་གཙོས་ལུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་གྱི་གསུང་འབུམ་རྣམས་དེ་སྟོན་གིང་པར་དུ་
 འཁོད་ཡོད་རུང་། གིང་པར་དེ་ཉིད་འོད་སྟོངས་ཡིག་ཚགས་ལས་ཁུངས་གྱིས་ཉར་ཚགས་བྱས་པ་ནས་
 བཟུང་སྟེ་ལོ་༡༩༥༠ནང་ཐེངས་གཅིག་དཔར་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་དག་པར་གྲངས་ཉུང་བས་དེར་གི་ཆར་
 ཆེས་དཀོན་པར་གྱུར་པ་དང་། དཔེ་གཟུགས་གྱི་རྣམ་པར་སོང་བས་ཀྱང་ཆེད་གཟིགས་པ་པོར་ལྟ་བུས་བདེ་
 མེད་ཆེན། དེད་ 《མེར་གཙུག་ནང་བཅུན་དཔེ་རྟིང་འཛོལ་བལྟ་བྱེད་སྒྲིག་ཁང་༥ གིས་དཔེ་རྒྱུན་གྱི་རྒྱང་
 སྟོབ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལས་གྱི་རོ་པོ་བསམ་པ་བྱུང་རྒྱུ་སྟེ་མེས་པོ་སྟོད་པ་དང་། སྟོད་པ་པ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པ་དུག་༥ སྟོར་པ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་སྒྲོམ་རྒྱུ་མོགས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་བྱེད་སྒྲིག་
 པའི་ལས་དང་པོ་བ་དང་། ཉམས་སུ་ལེན་བཞིན་པ་རྣམས་ལ་སྒྲན་པའི་ཆེད་ 《བྱང་རྒྱུ་མེས་པོ་དཔེ་
 སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བལྟ་སྟོན་༥ དང་། 《བྱང་རྒྱུ་མེས་པོ་དཔེ་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འབྲེལ་པ་
 བྱང་རྒྱུ་གྱི་མེས་པོ་གསལ་པར་བྱེད་པ་ལྷ་པའི་འོད་ཟེར་༥ འདི་གཉིས་གངས་ཅན་བྱང་ཁོར་དཔེ་ཚོགས་
 གྱི་པོད་མེད་༡༩༥༠པར་བསྒྲིགས་ནས་པར་དུ་བསྒྱུན་པ་ཡིན།

འདི་གཉིས་གྱི་མ་ཕྱི་ནི་པོད་སྟོངས་ཡིག་ཚགས་ལས་ཁུངས་གྱིས་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་ ལུ་སྟོན་རིན་
 པོ་ཆེད་གསུང་འབུམ་ཞོལ་པར་མ་རྒྱང་གཞིར་བཟུང་ཞིང་། སྟོ་རྟོགས་གཙང་མ་མ་ཆོད་པ་དང་། ཡིག་
 ཁོར་ཡིན་པེས་གྱི་རིགས་རྣམས་དཔལ་བཅེགས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྟིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་དཔར་པའི་ལུ་
 སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་གྱི་གསུང་འབུམ་འབྲུལ་པར་མར་དཔེ་བསྐྱར་བྱས་དེ་ལེགས་པར་བཅོས་པ་དང་།
 སྐབས་དེའི་ཡི་གའི་འབྲི་སྟོལ་ལྟ་བུ་རྣམས་མ་དཔེ་སོར་བཞག་ཐོག་བསྐྱར་བྱས་ཡང་བྱས་གྱི་སྟོ་ནས་ཁུ་
 དག་ཐེངས་གསུམ་ཙམ་བཏང་ཞིང་། ལེའུ་དང་ས་བཅད་ཁག་དཀར་ཆག་ཁ་གསལ་དུ་བཀོད་པ་དང་།
 མ་དཔེ་འཛོལ་བདེ་པའི་སྟོད་དུ་ཉིན་སྟོབ་གྱི་ཤོག་གྲངས་སོ་སོ་གྲག་རྟགས་( )འདིའི་ནང་བཅུག་སྟེ།
 རང་སྟོས་གང་དཔོགས་གྱིས་སྟེ་ཁུ་བསྐྱབས་ཁུལ་ལགས་གྱུང་། ད་དུང་ཡང་ཡིག་ཁོར་དང་ཆད་ལྟག་
 མོགས་སྟོན་དང་ཁོར་འབྲུལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་འབྱུང་པེས་པས། རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱ་ཆེད་གསུང་ཆེན་
 འཆད་ཉན་མཐུན་རྣམས་གྱིས་ཆོག་འདི་དང་འདི་ལ་སྟོན་འདི་དང་འདི་ཞེས་གལ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་

ཚུལ་དུ་དགོངས་འཆར་སྤུལ་ཚེ། དེད་ནམས་ནས་པར་ཐེངས་རྗེས་མའི་ནང་ནོར་འབྱུལ་ཁོ་བསྐང་བྱ་རྒྱུ་
 སྐྱེན་པ་ཤིན་ཏུ་ནས་ཆེན། ཁྱེད་ནམས་ནས་རང་གི་རིག་གཞུང་ལ་གཅེས་འཛིན་གྱི་བསམ་པས་ཐེག་པ་
 རང་འབྱུར་གྱི་ཐོག་ནས་ལེགས་སྤེལ་ཉེས་འགོག་གི་དགོངས་འཆར་བཟང་པོ་མཐུབ་མོ་རི་ཕྱོན་གྱི་ཚུལ་
 ཏུ་གནང་རྒྱུའི་འདུན་པ་དང་བཅས།

མེད་གཏུག་ནང་བརྟན་དཔེ་གླིང་འཛོལ་བལྟ་ཕྱག་ལྗིག་ཁང་གིས་
 རབ་བྱུང་བལྟ་བུ་ན་པའི་ཕྱག་ལྗིག་ལྟ་རྟོད་རྒྱ་པའི་ཆོས་ལ། ཤིན་མེད་ཐེག་ཆེན་གླིང་ནས།

དཀར་ཆག

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བསྐྱེད་པ་བཞུགས་སོ། ། ..... (1)

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་

གསལ་པར་བྱེད་པ་སྒྲུབ་པའི་འོད་ཟེར་བཞུགས་སོ། ། ..... (48)

མཚོན་བརྗོད་དང་ཚུམ་པར་དམ་བཅའ། ..... (48)

དང་པོ། བསྟན་བཅོས་ཚུམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ། ..... (49)

།གཅིག་། མཚོན་པར་བརྗོད་ཅིང་བརྟམ་པར་དམ་བཅའ་བ། ..... (49)

(1) མཚོན་པར་བརྗོད་པ། ..... (49)

{ ༡ } བརྟམ་པར་དམ་བཅའ་བ། ..... (57)

{ ༡ } དེ་གཉིས་ཀས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་རྣམ་པར་གཞག་པ། ..... (58)

།གཉིས་། ཁེངས་སྒྲུངས་ཤིང་བརྟམས་པ་དོན་མོད་པར་བསྟན་པ། ..... (60)

གཉིས་པ། འཇུག་བྱ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་བཤད་པ།

།གཅིག་། སྤྱི་ལྷན་གཞག ། ..... (62)

ཁེའུ་དང་པོ་

།གཉིས་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ། ..... (64)

(1) སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གཞི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་རྟེན་རྟེན་པར་དཀའ་བ། ..... (64)

[1] ལུས་ཀྱི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་བརྩོན་པར་གདམས་པ། ..... (64)

(1) དལ་འབྱོར་ངོས་གཟུང་བ། ..... (64)

(༡) དེ་རྟེན་པར་དཀའ་བ། ..... (69)

(༡) རྟེན་དུས་སྐབས་པ་བརྒྱུ་བའི་དོན་དུ་བརྟན་དགོས་པ།	(71)
{ ༡ } རྟེན་པ་ལ་རྟེན་བའི་གཞི་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ།	(75)
[༡] བྱང་རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བརྒྱགས་པ།	(75)
(༡) བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་བྱུང་མོང་གི་ཕན་ཡོན་བརྒྱགས་པ།	(75)
(1) རོ་མཚར་བའི་ཕན་ཡོན་བརྟན་པས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་ལ་	
ཕན་ཏན་བྱ་བར་གདམས་པ།	(75)
[1] སྦྱིར་ཕན་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ།	(75)
[2] བྱང་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གཟུང་བར་གདམས་པ།	(78)
[3] དགེ་བ་འཕེལ་ཁྱིམ་སྤྱི་གུ་པ་འཛད་པས་བརྟེན་བར་གདམས་པ།	(81)
{ 2 } རོ་མཚར་བའི་ཕན་ཡོན་དཔག་མེད་ཡོད་པར་བྱང་གིས་བརྒྱུ་བ།	(84)
(༡) དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་བརྒྱགས་པ།	(87)
(1) བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་སྤྱད་བྱེ་བ།	(87)
{ 2 } དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་བརྟན་པ།	(89)
[1] སྦྱོན་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བརྟན་པ།	(89)
[2] འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བརྟན་པ།	(90)
(1) འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བརྒྱགས་པ།	(90)
(2) འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གྱི་སྦྱོན་སྐྱེད་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་	
ཚད་མེད་པར་བརྟན་པ།	(95)

(ཡེ་ཤུག་ཉིས་པ་)

[༡] ཕན་ཡོན་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་བྱང་བའི་ཚོག་བཤད་པ།	(102)
(༡) སྦྱིའི་དོན་བཤད་པ།	(102)

- (1) སྒྲིབ་དཔོན་གཞན་གྱི་བཞེད་ཚུལ་སྟོན་སྒྲིབ་བརྟན་པ། .....(102)
- (2) སྒྲིབ་དཔོན་འདི་ཉིད་གྱི་བཞེད་ཚུལ་བྱང་པར་དུ་བརྟན་པ། .....(104)
- [3] སྒྲིབ་ཚུལ། .....(104)
- (1) སྒྲིབ་སྟེང་སྒྲིབ་པའི་ཚུལ། .....(104)
- <1> གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིབ་པའི་ཚུལ། .....(104)
- <2> སྒྲིབ་པའི་ཆོག ། .....(105)
- <3> མི་ཉམས་པ་བསྐྱུང་བའི་ཚུལ། .....(107)
- (1) འཇུག་སྟེང་སྒྲིབ་པའི་ཚུལ། .....(108)
- <1> གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིབ་པའི་ཚུལ། .....(108)
- <2> སྒྲིབ་པའི་ཆོག ། .....(111)
- <3> མི་ཉམས་པ་བསྐྱུང་བའི་ཚུལ། .....(114)
- [4] གཞུང་གི་དོན་བཤད་པ། .....(124)
- (1) སྒྲིབ་པ་བཤད་པ། .....(124)
- (1) སྒྲིབ་སྟེང་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་ཡན་ལག་བརྟན་པ་བྱ་བ། .....(124)
- [1] མཚོན་པ་འབྲུལ་བ། .....(124)
- (1) མཚོན་པ་སྒྲིབ་བརྟན་པ། .....(124)
- (2) སྟོན་སྟེང་སྒྲིབ་པ་མཚོན་པ། .....(126)
- <1> རྟོན་པའི་མཚོན་པ། .....(126)
- ① སྒྲིབ་པའི་མཚོན་པ། .....(126)
1. རང་ལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་མཚོན་པ། .....(126)
2. སྒྲིབ་དུ་བབ་པའི་མཚོན་པས་བྱང་པར་དུ་མཚོན་པ། .....(130)

- ② སྒྲ་མེད་པའི་མཆོད་པ། ..... (135)
- <2> བཀུར་སྒྲིམ་མཆོད་པ། ..... (136)
- [2] ལྷག་འཆོལ་པ། ..... (137)
- [3] སྐྱབས་འགོ་སྒྲོན་དུ་འགོ་བའི་སྒྲིག་པ་བཤགས་པ། ..... (138)
- (1) སྐྱབས་སུ་འགོ་པ། ..... (138)
- (1) སྒྲིག་པ་བཤགས་པ་དངོས། ..... (141)
- <1> རྣམ་པར་སྐྱབ་འབྱེན་པའི་སྒྲོབས། ..... (141)
- <2> རྟེན་གྱི་སྒྲོབས། ..... (143)
- ① རྣམ་པར་སྐྱབ་འབྱེན་པའི་སྒྲོན་ནས་སྐྱབས་སུ་འགོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། ... (143)
- ② སྐྱབས་སུ་འགོ་སྒྲུབ་དངོས། ... (148)
- <3> གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྐྱོད་པའི་སྒྲོབས། ..... (150)
- <4> ཉེས་པ་ལས་ལྷག་པའི་སྒྲོབས། ..... (154)

ཁུ་གཞུག་པ་

- [4] དགེ་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་པ། ..... (155)
- [5] ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བརྒྱུར་བར་བསྐྱལ་པ། ..... (157)
- [6] སྐྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་གདབ་པ། ..... (157)
- [7] དགེ་བ་བསྒྲི་བ། ..... (158)
- {2} རྒྱ་སྒྲིང་རྗེས་སེམས་ཅན་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་དམིགས་པའི་སྒྲོ་སྐྱུང་པ། ..... (160)
- [1] མདོར་བསྟན་པ། ..... (160)
- [2] རྒྱས་པར་བཤད་པ། ..... (162)
- (2) རྗེས་ཀྱི་ཆོག་པསྟན་པ། ..... (167)

{1} མདོར་བསྟན་པ། .....(167)

{2} རྒྱལ་པར་བཤད་པ། .....(167)

[1] རང་དགའ་བ་བསྟེན་པ། .....(167)

(1) རང་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བ། .....(167)

(2) གཞན་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བ། .....(169)

ཡེལ་བཞི་པ།

{3} བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པའི་གཞི་བསྟན་པ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ། .....(171)

[4] བསྟན་པ་བྱུང་ཁྱིམ་དག་པའི་ཐབས་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་ཡེལ་ .....(171)

(9) བསྟན་པ་བྱུང་བ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་བཀའ་ཡིད་གྱི་ཡེལ་ .....(171)

{1} མདོར་བསྟན་པ། .....(171)

{2} རྒྱལ་པར་བཤད་པ། .....(172)

[1] ཁས་སྤངས་པའི་བསྟན་པ་ལས་མི་འབད་བར་སྟབ་པའི་

བཀའ་ཡིད་རྒྱལ་པར་བཤད་པ། .....(172)

[2] དེ་ཉིད་གཡེལ་བ་མེད་པར་བཀའ་ཡིད་རྒྱལ་པར་བཤད་པ། .....(177)

(1) མི་བརྩོན་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་པ། .....(177)

(2) བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་བར་གདམས་པ། .....(178)

<1> རྟེན་དཀའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་དགོ་བ་ལ་འབད་པར་གདམས་པ། .....(178)

① དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་བར་བསྟན་པ། .....(178)

② རྟེན་ནས་དགོ་བ་ལ་མི་འབད་པ་སྟེན་པ། .....(181)

<2> དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་དམུལ་བར་འབྲིད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་

དགྲ་གཞོམ་པ་ལ་འབད་པར་གདམས་པ། .....(182)

{3} ସଂସ୍କୃତା ..... (191)

विदुःश्रुतः

(੨) བསྐྱེད་པ་ལྟར་ཁོང་དག་པའི་ཐབས་ལྟར་ཤེས་གྱི་ལུ། ..... (192)

(1) བསྐྱེད་པ་ལྟར་པའི་ཐབས་ལྟར་ཤེས་ལྟར་པ། ..... (192)

[1] མདོར་བསྟན་པ། ..... (192)

[2] རྒྱལ་པར་བཤད་པ། ..... (192)

[3] རོན་བསྟན་པ། ..... (201)

(2) ཤེས་པ་ལྟར་པའི་ཐབས་ལྟར་པ་དང་བཤེས་བཞིན་ལྟར་པར་བསྟན་པ། ..... (202)

[1] ཤེས་པ་ལྟར་པའི་ཕྱིར་དྲན་ཤེས་བཞིན་ལྟར་པར་གདམས་པ། ..... (202)

[2] མ་བསྐྱེད་པའི་ཉེས་དམིགས། ..... (203)

[3] ལྟར་ལྟུང་པ་ལྟར་པའི་དང་བཅས་པ། ..... (204)

(1) དྲན་པ་ལྟར་པ་ལྟར་པའི་དང་བཅས་པ། ..... (204)

(2) ཤེས་བཞིན་ལྟར་པ་ལྟར་པའི་དང་བཅས་པ། ..... (208)

<1> ཤེས་བཞིན་ལྟར་པའི་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྟན་པ། ..... (208)

<2> ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལུས་ལྟར་ཁོང་དག་པར་བྱེད་ལྟར་ལྟར་པར་བཤད་པ། ..... (212)

① ལུས་ཤེས་པ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་མོས་རྟོག་པའི་ཤེས་བཞིན་བཤད་པ། ..... (212)

② ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཟིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱེད་པ་ལྟར་པར་བཤད་པ། ..... (220)

1. མི་རིགས་ཤིང་རོན་མེད་པའི་བྱ་བ་ལྟར་པ་ལ་བསྐྱེད་པ། ..... (220)

2. རོན་དང་ལྟར་ཁོང་དག་པའི་བྱ་བ་ལྟར་པ། ..... (223)

1. ཤེས་པ་ལྟར་པ་ལྟར་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱེད་པ། ..... (223)

2. དག་པ་ལ་ལུས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱེད་པ། ..... (224)

3. ལྟར་པར་ཐ་ཤིང་ལྟར་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱེད་པ། ..... (225)

༡ སྒྲིབ་བསྐྱབ་ཚུལ།	(225)
༩ ལྷན་པར་དུ་བསྐྱབ་ཚུལ།	(227)
༡- སྒྲིབ་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ།	(227)
༩- བསྐྱབ་པ་གཞན་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ།	(238)
༩- བསྐྱབ་པ་ཐུན་སྒྲུབ་ཚོགས་པའི་རྒྱ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ།	(239)
<3> ཤེས་བཞིན་སྤང་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བསྟན་པ།	(246)
[8] དོན་བསྟན་པ།	(246)
{3} དེ་ཉིད་ཉམས་སྤང་བར་གདམས་པ།	(247)

ཁེའུ་རྒྱལ་པ་།

[༩] སྒྲོ་བ་སྒྲན་མི་རྒྱུས་པའི་གཉེན་པོར་བཟོད་པའི་ལུ།	(247)
(9) བཟོད་པ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ།	(247)
{1} མདོར་བསྟན་པ།	(247)
{2} རྒྱུས་པར་བཤད་པ།	(249)
(༩) བཟོད་པ་སྒྲོམ་པའི་ཚུལ་བསྟན་པ།	(250)
{1} མདོར་བསྟན་པ།	(250)
{2} རྒྱུས་པར་བཤད་པ།	(251)
[1] ཁྲོ་བའི་ལུ་ལ་གྱི་དབྱེ་བ་སྒྲིབ་བསྟན་པ།	(251)
[2] དེ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།	(252)
(1) མི་འདོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།	(252)
<1> བདག་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།	(252)
① བདག་ལ་སྤྱུག་བསྐྱུལ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།	(252)
༡. སྤྱུག་བསྐྱུལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་སྒྲོམ་པ།	(252)

१. ཚེས་ལ་འཇམ་པར་སེམས་པའི་བཟོད་པ་སྒྲིམ་པ། ..... (256)
१. གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲིམ་པའི་བཟོད་པ་སྒྲིམ་པ། ..... (262)
- ② བདག་ལ་བརྟམས་སོགས་སྐྱབ་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (267)
- <2> བདག་གི་བཤེས་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (271)
- <3> བདག་གི་དག་ལ་ལེགས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (275)
- (2) འདོད་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (279)
- <1> དག་ལ་ཉེས་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (279)
- <2> བདག་དང་བདག་གི་བཤེས་ལ་ལེགས་པའི་
 གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (280)
- ① འཇིག་རྟེན་པའི་འདོད་པའི་ཚེས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (280)
- ② ཁྱོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚེས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ། ..... (284)
१. ཁྱོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་སྐྱབ་སྒྲིམ་པ། ..... (284)
१. གཞོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱུར་བསྒྲིམ་པ། ..... (285)
1. གཞོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་མ་ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་བྱ་བ། ..... (285)
2. བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་དགའ་ཞིང་གྲུས་པར་བྱ་བ། ..... (287)

ཡེ་ཤེས་པ་ལྟར་བྱ་བ།

- [१] ཡེ་ཤེས་ཀའི་པོར་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ ..... (295)
- (१) མཚམས་སྐྱར་ཐོན་ཏུ་འགོ་བའི་སྒྲིམ་བརྩོན་འགྲུས་
 བརྩམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་བསྒྲིམ་པ། ..... (295)
- (१) བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་སྒྲུབ་དངོས་བསྒྲིམ་པ། ..... (296)
- (1) མདོར་བསྒྲིམ་པ། ..... (296)
- (2) རྒྱས་པར་བཤད་པ། ..... (296)

- [1] མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ། ..... (296)
- (1) རྩོམ་སྐུ་ལྟེ་ལོ་སྤང་བ། ..... (296)
- (2) བྱ་བ་དང་ཞེན་གྱི་ལོ་སྤང་བ། ..... (300)
- (3) སྤྱིད་ལྷག་ཅིང་བདག་ཉི་བརྟན་པའི་ལོ་སྤང་བ། ..... (301)
- [2] གཉེན་པོ་སྤྱེ་བ། ..... (306)
- (1) སྦྱོར་བ་དཔུང་ཆོག་སྤང་བ། ..... (306)
- <1> མདོར་བསྟན་བ། ..... (306)
- <2> རྒྱལ་པར་བཤད་བ། ..... (308)
- (2) དངོས་གཞི་ལྟར་སྤང་བ། ..... (320)
- <1> ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་གཉེན་པོ་ལྟར་སྤང་བ། ..... (320)
- <2> ཉེས་པ་བྱུང་ན་ཕྱིར་བཅོས་པ་ལ་འབད་པར་ལྟར་སྤང་བ། ..... (322)
- <3> གཉེན་པོ་སྤྱེ་བའི་རྒྱ་བརྟན་པ་ལ་འབད་པ་ལྟར་སྤང་བ། ..... (322)
- (3) རྩོམ་བདག་ཉིད་དབང་དུ་བྱ་བ། ..... (323)

ཡེ་ཤུ་བརྒྱུད་པ།

- [༤] རྩམ་གཞིང་གི་གཉེན་པོར་བསམ་གཏན་གྱི་ལེལ། ..... (323)
- (1) བཅོམ་འགྲུལ་སྤྱེ་ལ་ནས་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་
གཞག་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ། ..... (323)
- (༡) རི་ལྟར་མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཐབས་བརྟན་པ། ..... (324)
- (1) ཞི་གནས་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྩམ་གཞིང་སྤང་བ། ..... (324)
- [1] མདོར་བསྟན་བ། ..... (324)
- [2] རྒྱལ་པར་བཤད་བ། ..... (325)
- (1) ལུས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་དོར་བ། ..... (325)

- <1> འཇིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་སྤང་པའི་ཕྱིར་གཞིན་པོ་
 སྒོམ་ཚུལ་མདོར་བསྟན་པ། .....(325)
- <2> རྒྱས་པར་བཤད་པ། .....(326)
- ① གཡེང་པའི་རྒྱ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་སྤང་པ། .....(326)
- ② ཞིག་ནས་ཀྱི་རྒྱ་དབེན་པ་ལ་དགའ་བསྐྱེད་པ། .....(335)
- (2) སེམས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་རྩམ་རྟོག་དོར་པ། .....(339)
- <1> མདོར་བསྟན་པ། .....(339)
- <1> རྒྱས་པར་བཤད་པ། .....(339)
- ① འདོད་པ་ལ་སྒྲོ་བ། .....(339)
1. འབྲས་ཐུ་འཇིག་པར་ལྟ་བུ་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པ། .....(339)
1. རོ་བོ་མི་གཙང་བར་ལྟ་བུ་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པ། .....(340)
1. རྒྱ་གཞོད་པ་མང་བར་ལྟ་བུ་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པ། .....(348)
- ② དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ། .....(354)
1. མཚམས་སྤྱར་པའི་ཚུལ་གྱིས་མདོར་བསྟན་པ། .....(354)
1. རྒྱས་པར་བཤད་པ། .....(354)
- (2) སྤངས་ནས་བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོམ་པར་བསྟན་པ། .....(356)
- [1] འབྲེལ་དགོས་པ་སྒྲོན་དུ་འགོ་བས་སྤྱིར་བསྟན་པ། .....(356)
- [2] ཕྱི་བྲག་རྩུ་བཤད་པ། .....(356)
- (1) ཐབས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཀྱན་རྩོམ་བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོམ་པ། .....(356)
- <1> བདག་གཞན་མཉམ་པ་སྒྲོམ་པ། .....(356)
- ① བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྲོམ་པ་བསྟན་པ། .....(356)

१. མདོར་བཟུན་པ། ..... (356)
 २. རྒྱལ་པར་བཤད་པ། ..... (357)
 ३. དོན་བཟུ་པ། ..... (365)
 ② བསྐྱེམ་མ་པས་བདག་གཞན་མཉམ་པར་རྒྱལ་ཚུལ་བཟུན་པ། ..... (365)
 <2> བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་པ། ..... (366)
 ① བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ། ..... (366)
 ② བདག་གཞན་བརྗེ་ཚུལ་རྒྱལ་པར་བཤད་པ། ..... (368)
 १. བདག་གཞན་བརྗེ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། ..... (368)
 २. བདག་གཞན་མ་བརྗེས་པའི་ཉེས་དམིགས་བཟུན་པ། ..... (372)
 ३. རི་ལྟར་བརྗེ་བའི་ཚུལ། ..... (373)
 ४. བརྗེས་ནས་རི་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ། ..... (376)
 1. བསམ་པས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ། ..... (376)
 2. རྒྱུར་བས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ། ..... (382)
 <3> རྒྱན་མོར་གི་བྱ་བ་ལ་གདམས་པ། ..... (389)
 (2) སེམ་རབ་ཀྱི་དམིགས་པ་དོན་དམ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་མེམས་སྒྲོམ་པ། ..... (390)

ཁེའུ་དགུ་པ།

- [5] བསྒྲུབ་པའི་གཙོ་བོར་སེམ་རབ་ཀྱི་ལེའུ་ ..... (391)
 (1) རྒྱལ་བ་ལྟལ་སྒྲུབ་འདོད་པས་སེམ་རབ་བསྐྱེད་པར་གདམས་པ། ..... (391)
 (2) སེམ་རབ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས། ..... (394)
 <1> སེམ་བྱ་བ་དོན་པ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ། ..... (394)
 <2> དེ་སེམ་པའི་སེམ་རབ་གདན་ལ་དབབ་པ། ..... (400)

- ① རྟོགས་བྱེད་ལལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པར་དབྱེ་བ། ..... (400)
- ② ལལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པ་འོག་མ་ལ་གོང་མས་གཞི་བ། ..... (401)
- ③ གཞི་དཔའི་རྒྱ་མཚན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་
བདེན་འཛིན་དང་འགལ། ..... (401)
- ④ ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (403)
1. གནས་ལུགས་རྒྱ་མ་ལུ་སྤང་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (403)
1. གྱིར་རྒྱ་མ་ལུ་སྤང་ལ་མདོ་ཟེ་པ་ལ་མོགས་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (403)
2. རྩད་པར་གིས་པ་བདེན་པར་མེད་པ་རྣལ་འབྱོར་རྩོད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (408)
1. རྒྱ་མ་ལུ་སྤང་རྟོགས་པ་ལ་མ་དུ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (415)
1. རྩོད་པ། ..... (415)
2. ལན། ..... (416)
- 1 ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་ཉིད་དུ་མ་རྟོགས་ན་ཉོན་མོངས་ལས་མི་གྲོལ་བར་བརྟན་པ། ..... (416)
- 1 རྟོགས་ན་གྲོལ་བར་བརྟན་པ། ..... (417)
- 2 སྤྱོད་ཉིད་རྟོགས་ནས་གྲོལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ། ..... (421)
- 1- རྩོད་པ། ..... (421)
- 1- ལན། ..... (422)
- 1-- སྤྱོད་ཉིད་མ་རྟོགས་པའི་བདེན་མཐོང་གིས་གྲོལ་བ་དགག་པ། ..... (422)
- 1--- སྤྱོད་ཉིད་མེད་ན་བྱང་རྒྱུ་མེད་པར་ལུང་གིས་བརྟུབ་པ། ..... (422)
- 1--- ལུང་སྤྱོད་ཉིད་ཡོད་ན་བྱང་རྒྱུ་ཡོད་པར་བརྟེན་པའི་རིགས་པས་རྟུབ་པ། ..... (426)
- 1--- སྤྱོད་ཉིད་བསྐྱེད་པས་མི་གནས་པའི་བྱང་འདས་ཐོབ་པར་བརྟན་པ། ..... (428)
- 1--- དོན་བརྟུལ་ཏེ་སྤྱོད་ཉིད་བསྐྱེད་པར་གདམས་པ། ..... (429)

- १— ལྟོང་ཉིད་སངས་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཡིན་པ་ས་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ། ..... (430)
- १— ལྟོང་ཉིད་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ས་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ། ..... (430)
- १— ལས་དང་པོ་པས་ལྟོང་ཉིད་ལ་འཛིགས་པ་སྒྲུབ་པ། ..... (431)
- १— འཛིགས་པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོར་
བདག་གཉིས་ཀྱིས་ལྟོང་པར་བརྟན་པ། ..... (431)
- 1 གང་ཟག་གི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་ལྟོང་ཉིད་ཏུ་བརྟན་པ། ..... (431)
- 1- ལུང་པོ་ལྷ་ལ་བདག་མེད་པ་སྒྱིར་བརྟན་པ། ..... (431)
- 2- ལུང་མཐས་བཅུགས་པའི་བདག་ཕྱེ་ཐག་ཏུ་དགག་པ། ..... (433)
- 3- བདག་མེད་པ་ལ་ཚུད་པ་སྒྲུབ་པ། ..... (437)
- 2 ཆོས་ཀྱི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་ལྟོང་ཉིད་ཏུ་སྒྲུབ་པ། ..... (441)
- 1- ལུས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། ..... (441)
- 2- ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། ..... (446)
- 3- སེམས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། ..... (453)
- 4- ཚེས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། ..... (454)
- 1— དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་སྒྲེ་འགག་མེད་པར་བརྟན་པ། ..... (454)
- 1— ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲེ་མེད་ཏུ་བརྟན་པ། ..... (454)
- 2— དེ་ལ་ཚུད་པ་སྒྲུབ་པ། ..... (455)
- 2— དེ་སྒྲུབ་ཕྱིན་གྱི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ..... (460)
- 1— རྡོ་རྗེ་གཟེགས་མའི་རྟགས་ཀྱི་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ། ..... (460)
- 2— རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ། ..... (473)
- 3— ཡོད་མེད་སྒྲེ་འགོག་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ། ..... (475)

4---- རྩོད་ཉིད་མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྒྱལ་ཁྱུག་བསྐྱེད་པ་ལྷིང་རྩེ་སྒོམ་པ། - (478)

(ལུས་བཅུ་བ་)

གསུམ་པ། བསྐྱེད་པའི་སྒྲིམ་པ་ལ་ལུས་པའི་རྒྱ།

[གཅིག] ལས་ལྟས་ལུ་དང་བཅས་པའི་དོན་རྒྱ་དག་ཅུ་བཅུ་བ། ..... (485)

(1) གང་ཟག་གང་གི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (485)

[1] འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (485)

(1) ལས་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (485)

(1) མདོར་བསྐྱེད་པ། ..... (485)

(2) རྒྱལ་པར་བཤད་པ། ..... (486)

[1] བད་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (486)

(1) དཔྱལ་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (486)

<1> དཔྱལ་ཁྱུག་བསྐྱེད་པ་དེ་བར་འགྱུར་བར་སྒྲིམ་པ། ..... (486)

<2> ལུད་པར་ཉེ་པའི་སྐྱམ་བཤུད་ཀྱིས་ཁྱུག་བསྐྱེད་ཉེ་བར་ཞི་བར་སྒྲིམ་པ། ... (489)

(2) ལུད་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (491)

(3) མི་དྲགས་ཀྱི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (491)

[2] བད་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (492)

[3] འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (495)

(2) ལུད་པར་བསྐྱེད་པ་ལ་ལུས་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (497)

[1] འཛིག་རྟེན་ལས་ལྟས་པའི་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (499)

(1) རྩོམ་པ་པོ་རང་དོན་རྒྱ་བཅུ་བ། ..... (500)

- (༡) ཐུན་མོང་རྒྱ་བསྟན་པའི་དོན་རྒྱ་བཟོ་བ། .....(501)
- ༼གཉིས་༽ བྱམ་གྱིས་དྲིན་གཞོ་བས་བཀའ་དྲིན་གྱི་བྱུག་འཛུལ་བ། ..... (501)
- མཐུག་གི་དོན། .....(502)
- མཛད་བྱང་། ..... (503)

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ བསྟན་དོན་བཞག་སོ། །

སྨྱོས་པ་མ་ལུས་ཉེར་ཞི་ཡང་། །བརྟེ་བས་གཞན་དོན་མཛད་པ་ཡིས། །ཞི་བའི་ལྷ་
ལ་བྱག་བཅ་ལ་ནས། །སྨྱོད་འཇུག་བསྟན་དོན་བརྟམས་པར་བྱ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྨྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ། །བསྟན་བཅོས་རྩལ་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ། །འཇུག་བྱ་
བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན། །འཇུག་པ་མཐར་ཐྱིན་པའི་བྱ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ།
མཚོད་པར་བརྗོད་ཅིང་བཤད་པར་དམ་བཅའ་བ་དང་། །ཁེངས་བསྐྱངས་ཤིང་བརྟམས་
པ་དོན་ཡོད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། །མཚོད་པར་བརྗོད་པ་དང་།
བརྟམས་པར་དམ་བཅའ་བ་དང་། །དེ་གཉིས་ཀས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་རྣམ་
པར་གཞག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། །དགོས་དོན་དང་། །བསྟན་དོན་དང་། །ཆོག་དོན་
པད་གཤེགས་ཆོས། རོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། །རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པའོ། །

གཉིས་པ་བརྟམས་པར་དམ་བཅའ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། །དགོས་དོན། །བསྟན་དོན་
ཆོག་དོན་པད་གཤེགས། རོ། །གསུམ་པ་དེ་གཉིས་ཀས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་རྣམ་
པར་གཞག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། །བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཞི་དོས་བརྒྱང་།
དེ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པའི་རྒྱལ་། །དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་སྟོས་
པའི་དགོས་པའོ། །གཉིས་པ་ཁེངས་བསྐྱངས་ཤིང་བརྟམས་པ་དོན་ཡོད་པར་བསྟན་པ་ལ་
གསུམ་སྟེ། །གཞན་དགའ་བར་བྱེད་མི་རྣམས་པས་གཞན་དོན་ལ་(ཨ་ཁ)ཁེངས་སྤྲོད་མ་ལུས་
བསྐྱངས། །རང་གི་དགོ་བ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་རང་དོན་དུ་རྩལ་པར་རང་གི་ཐིང་།
བསྟན། །རང་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་རེ་བ་ཡོད་པར་བསྟན་

བདག་དང་བསྐལ་བ་མཉམ། བཤོ། །

གཉིས་པ་འདྲུག་བྱ་བ་སྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱི་རི་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་བཤོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་གཞི་རིགས་དང་ལྷན་པའི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བ་དང་། སྤྱོད་པ་ལ་སྦྱར་བའི་གཞི་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བྱང་རྒྱུ་ཆེན་པོ་འབྲུག་པའི་གཞི་བསྐྱེད་པ་རྗེས་སུ་བསྐྱེད་བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་བཙོན་པར་གདམས། བསམ་པའི་རྟེན་དགོ་སྟོ་འབྱུང་དཀའ་བས་འབད་པར་གདམས་ཅི་ལྟར་མཛན་མོ། བཤོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དལ་འབྱོར་ངོས་དལ་ལོ་བཟུང་། དེ་རྟེན་དཀའ་བར་ལོ་བཟུང་། བསྟན་རྟེན་དུས་སུ་ལན་པ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་བཙོན་དགོས་སྟེ་མཉམ། བཤོ། །

གཉིས་པ་སྤྱོད་པ་ལ། སྦྱོར་བའི་གཞི་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་གཉིས། བྱང་རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ་དང་། ཕན་ཡོན་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་བྱང་བའི་ཆོ་གཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་བྱན་མོང་གི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ་དང་། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རྩ་མཚར་བའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་ལ་ནན་ཏན་(༡༧)བྱ་བར་གདམས་པ་དང་། རྩ་མཚར་བའི་ཕན་ཡོན་དབག་མེད་ཡོད་པར་ལུང་གིས་བསྐྱེད་དེ་འཛན་མོ། བཤོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱིར་ཕན་བདེའི་རྒྱ་ཡིན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ་དང་། བྱང་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གཟུང་བར་གདམས་པ་དང་། དགོ་བ་འཕེལ་ཁིང་སྟོག་པ་འཛད་པས་བསྟན་པར་གདམས་བཤོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤང་བྱ་སྟོག་པ་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་དེ་ལྟེ་དགོ་བ་དང་། བསྐྱེད་བྱ་ཕན་བདེ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པ་བསྐལ་བ་དུ་མར། དང་། སྤྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་དོན་སྐྱེད་རྒྱས་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་ཟིང་པའི་

རྒྱལ་བཟུལ། པའོ། །

གཉིས་པ་བྱུང་བར་སངས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ་ལ་གསུམ་
སྟེ། འབྲུལ་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐས་སུ་གྱུར་ནས་སྤིང་བ་གསུམ་གྱི་མཆོད་གནས་སུ་
འགྱུར་བ་ཅད་རྒྱལ་སེམས། དང་། མཐར་ཐུག་མི་གཙང་བའི་ལུས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐར་བསྐར་
བ་གཞེས་འབྲུལ། དང་། འབྲུལ་སྐྱགས་ཐམས་ཅད་དུ་དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་རིན་པོ་ཆེ་
ཡིན་པས་གཟུང་བར་གདམས་འགྲོ་བའི་དཔེ་ཡོད། པའོ། །

གསུམ་པ་དགེ་བ་འཕེལ་ཞིང་སྤྲིག་པ་འཛིང་པས་བསྟན་པར་གདམས་པ་ལ་གཉིས་
ཏེ། བསྐྱབ་བྱའི་དགེ་བ་འཕེལ་བས་བསྟན་པར་གདམས་པ་དགེ་བ་གསུམ། དང་། སྤང་བྱའི་
སྤྲིག་པ་སེལ་བས་བསྟན་པར་གདམས་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དཔལ་བོའི་དཔེས་
འབྲས་སུ་འཛིགས་པ་ལས་སྒྲོལ་བས་བསྟན་པར་གདམས་པ་སྤྲིག་བཞིན་ཏེ། དང་། མེའི་
དཔེས་སྤྲིག་པ་བསྟེགས་པས་བསྟན་བྱུར་གདམས་འདི་ནི་རྒྱལ་སེམས་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཡན་ཡོན་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ཅད་རྒྱལ་སེམས་པའོ། དང་། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཡན་ཡོན་བསྟན་པའོ། །
དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲོན་པ་ཅད་རྒྱལ་སེམས་པའོ། དང་། འཇུག་པའི་ཡན་ཡོན་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་
གཉིས་ཏེ། འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཡན་ཡོན་བསྟན་པ། འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཡན་ཡོན་གྱི་སྒྲོ་
ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཆོད་མེད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ།
འཇུག་སེམས་ལ་བསོད་ནམས་རྒྱན་ཆགས་སུ་(༣༣)འབྱུང་བར་གདམས་པ་ཅད་སྟེ། བསྟན་
དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་རིགས་བསྟན། དེས་ན་འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པར་བསྟན་པའོ། །

གཉིས་པ་དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་རིགས་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དེ་ཉིད་འཐད་པ་
དང་བཅས་པར་ལུང་ནས་བཤད་པར་འདི་ནི་འཐད་པ། བསྟན། འཐད་པ་ཉིད་རྒྱས་པར་

བཤད་པ་བསྟན་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི། པའོ། །

གསུམ་པ་དེན་འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་
 ཏེ། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་དེ་ཡོན་ཏན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་
 བསྟན་བཤམ་ཡང་། པ་དང་། རྟེན་དཀའ་ཞིང་ངོ་མཚར་བར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་མཇུག་
 བསྟུ་གཞན་དག་ཡང་གི། པའོ། །

གཉིས་པ་འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཚད་
 མེད་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་ཏེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་བྱང་
 སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཚད་མེད་པར་བསྟན། ཡོན་ཏན་ཆེ་བས་ཕན་གནོད་ཀྱི་ཞིང་
 མཆོག་ཏུ་བསྟན། ཞིང་མཆོག་ཡིན་པས་བྱག་འཆལ་ཞིང་སྒྲུབས་སུ་འགྲོ་བར་བསྟན་ཁང་
 ལ་སེམས་ཀྱི། པའོ། །དང་བོ་ལ་གསུམ་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་བསྐྱབ་
 པས་བསོད་ནམས་ཆེ་བར་བསྟན། ཕན་བདེ་སྐྱབ་དགོས་ཤིང་བསོད་ནམས་ཆེ་བའི་
 འཐད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་དུ་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ལྷོས་ནས་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་བསྟན་
 འགྲོ་བཞུང་། པའོ། །དང་བོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སེམས་དེ་མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱར་
 བསྟན་འགྲོ་བ་ལྟར་གྱི། པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་བྱེད་བསྟན་ཡན་པར་བསྟན་པ། པའོ། །གཉིས་པ་ཕན་
 བདེ་སྐྱབ་དགོས་ཤིང་དེ་བསོད་ནམས་ཆེ་བའི་འཐད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སེམས་ཅན་ལ་
 ཕན་བདེ་སྐྱབ་པ་བསོད་ནམས་ཆེ་བར་བསྟན་ཁྱེད་ཐུག་འདྲེན་འདོད་འདོད། པ་དང་། དེའི་རྒྱ་
 མཚན་བསྟན་ཕན་བདག་ལ་ཡན་ཏེ། པའོ། །

གཉིས་པ་ཡོན་ཏན་ཆེ་བས་ཕན་གནོད་ཀྱི་ཞིང་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
 ཁྱོས་ན་གནོད་པའི་ཞིང་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པ་ཁང་གི་དེ་ལྟའི། དང་། དད་ན་བསོད་ནམས་
 ཀྱི་ཞིང་མཆོག་ཏུ་བསྟན་ཡན་ཏེ། པའོ། །

(༡༧)གཉིས་པ་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཡང་དག་པར་བྱང་བའི་ཆོག་ལ་གཉིས་ཏེ། ལྷུའི་

དོན་དང་། གཞུང་གི་དོན་ནི། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲོབ་དཔོན་གཞན་གྱི་བཞེད་
ཚུལ་སྒྲིར་བསྟན་བཤམ་གྱི་མཐུན་པ། དང་། སྒྲོབ་དཔོན་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་ཚུལ་བྱད་བར་
དུ་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་ལྟ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ཀྱི་ཕན་ཡོན། རོ་བོ། སྒྲེ་ཚུལ།
ཆོག་ག། བསྐྱབ་ཚུལ་ལོ། །

གསུམ་པ་བསྐྱེད་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲོན་པ་དང་། འཇུག་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ་སྟེ། རྒྱ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲེ་བའི་ཚུལ་དང་། སྤང་བའི་ཆོག་རྩེ་དང་། མི་
ཉམས་པར་བསྐྱང་བའི་ཚུལ་མང་པོ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཆགས་པའི་རྟེན་དང་།
ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱ་སྤྱོད་དང་། དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྟེན་མང་པོ་ལོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་རྟེན་དལ་འབྱོར་དང་བསམ་པའི་རྟེན་སྐྱབས་འགྲོའོ། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྒྲེ་བའི་རྒྱ། སྤང་བའི་ཆོག་ག། སྤང་བའི་ཚུལ་ལོ། དང་པོ་
ལ་གསུམ་སྟེ། རྟེན་དང་རྒྱ་རྩེ་པགས། དང་། བདག་རྟེན་མང་པོ་ལོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་གི་རྟེན་ལ་དབྱུང་བ་འཕྱོག་ཆོག་དང་། ལུས་ཀྱི་རྟེན་ལ་དབྱུང་བ་རྩེ་
རྟེན་མང་པོ་དང་། བསྐྱབ་པའི་རྟེན་ལ་དབྱུང་བ་འཕྱོག་ཆོག་པའོ། །

གཉིས་པ་སྤང་བའི་ཆོག་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤང་མ་ཡོད་པ་སྐྱེད་པའི་ལུས་དང་། མེད་པའི་
ཆོ་བསྐྱབ་བརྟེན་པའ། གའོ། །གསུམ་པ་སྤང་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། རི་ལྟར་སྤང་བའི་ཚུལ།
ཉམས་ན་སྤྱིར་བཙོས་པའི་ཆོག་རྩེ་དང་། མ་ཉམས་ན་རྩེ་སྤྱིར་འཇུག་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་
ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་གོམས་པ་ཆེ་བ་བསྐྱབ་བརྟེན་
པའ། དང་། འབྱིང་བསྐྱབ་བརྟེན་པའ། རྒྱང་བའི་སྤང་ཚུལ་དགོས་པ་གོམས་པའ། ལོ། །

གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། སྒྲོབ་པ་དང་། དངོས་གཞི་རི་རྩེ་རྩེ་དང་།
རྩེ་སྤྱི་ཆོག་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟེན་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་སྤྱིར་བའི་ཡན་ལག་བདུན་
པ་བྱ་བ་དང་། རྒྱ་སྤྱོད་རྩེ་སེམས་ཅན་རྩེ་སྤྱིར་འཇུག་པར་དམིགས་པའི་སྤྱོ་སྤང་བའོ། །

དང་པོ་ལ་བརྟན་ཏེ། མཆོད་པ་འབྲུལ་བ་དང་། རྒྱག་འཛུལ་བ་དང་། (༤ན)སྐྱབས་
འགོ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྟོན་པ་བཤགས་པ་དང་། དགོ་བ་ལ་རྗེས་སྐྱེའི་རང་བ་དང་།
ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་བསྐྱུལ་བ་ཐོག་མ་རྣམས་ཀྱི་འཛིན་པ་དང་། རྒྱ་པོ་ལས་མི་འདུང་
བར་གསོལ་བ་གདབ་པ་རྒྱལ་བ་ལྟ་བུ་དང་། དགོ་བ་བསྟོ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ།
མཆོད་པ་སྐྱོར་བ་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་མཆོད་པ་དང་། སོ་སོར་རྒྱས་པར་མཆོད་པ་འོ། །

གཉིས་པ་སོ་སོར་རྒྱས་པར་མཆོད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟེན་པ་དང་། བཀྱར་སྟོན་
མཆོད་པ་འཛིན་ཆེན་མཆོད་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྟོན་པ་དང་། སྟོན་པ་འཛིན་པ་འོ།
མཆོད་པ་འཛིན་ཆེན་མཆོད་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་ལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་
ཀྱིས་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །སྟོན་པ་བཤགས་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་ལ་ཡོད་པ་འོ་བྱད་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་དང་། རང་ལ་
ཡོད་པ་འོ་ལས་དཔལ་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གང་དཔལ་རྒྱུ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །
བྱད་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །དེ་ལྟར་དཔལ་པ་འོ་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །
འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །གཉིས་པ་རང་ལ་ཡོད་པ་འོ་ལས་དཔལ་པ་འོ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་ལས་
དཔལ་པ་རྒྱལ་དང་པོ་དང་། ལུས་ནས་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །བཤགས་པ་འོ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །

གཉིས་པ་སྟོན་པ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ་ལས་དཔལ་པ་འོ་གཉིས་ཏེ། ལོངས་
སྟོན་པ་འོ་བྱད་པ་འོ་ལས་མཆོད་པ་རྒྱས་པར་དཔལ་པ་དང་། ལོངས་སྟོན་པ་འོ་བྱད་པ་
མེད་པ་ལས་མཆོད་པ་བསྐྱུས་ཏེ་དཔལ་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཐོག་མར་
ལུས་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲུལ་པ་འོ་མཆོད་པ་འོ། །ཉེར་སྟོན་དང་ཉེར་མཁོའི་མཆོད་པས་
རྒྱས་པར་མཆོད་པ་འོ། །མཆོད་པ་འོ་རྣམས་པ་བསྐྱུས་པས་མཆོད་པ་འོ་ལས་གསུམ་པ་འོ། །དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོན་པ་འོ་ལས་འབྲུལ་པ་འོ་སྟོན་པ་འོ། །དེས་གཉིས་སྟོན་པ་
གསོལ་བ་འཛིན་ཆེན་པ་འོ། །རྗེས་སྐྱེའི་སྟོན་པ་འོ་དང་རྒྱལ་དཔལ་པ་འོ། །

གཉིས་པ་ཉེར་སྤྱོད་དང་ཉེར་མཁོའི་མཆོད་པས་རྒྱས་པར་མཆོད་པ་ལ་(༤བ)གཉིས་
 ཏེ། ཉེར་སྤྱོད་དབུལ་བ་དང་། གནས་ཆེན་པོའི་ཉེར་སྤྱོད་དབུལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་ལྷ་
 རྟེན། སྤྱི་རྒྱུ་གསུམ། དང་། མེ་ཏོག་ལྷ་པ་དང་། དང་། སྤྱོད་སྤྱོད་མཆོག་། དང་། ཞལ་བཟུངས་ལས་ རྒྱུ་
 དང་། མར་མེ་དབུལ་གཞེར་ཕྱི་བསྐྱེ། བའོ། །གཉིས་པ་གནས་ཆེན་པོའི་ཉེར་སྤྱོད་དབུལ་བ་
 ལ་གསུམ་རྟེན། ས་གཞི་ལགས། དང་། གཞལ་ལས་ཁང་གཞལ་མེད། དང་། གཞལ་གསུལ་དབུལ་
 རིན་ཆེན་གསུལ་མེད། བའོ། །གཉིས་པ་ཕྱག་འཆོལ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་
 རྒྱུ་གསུམ། དང་། མཆོད་རྟེན་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ཕྱང་རྒྱུ་མེས་པ། བའོ། །

གསུམ་པ་རྒྱུ་བས་འགྲོ་སྤྱོད་ཏེ། འགྲོ་བའི་སྤྱོད་པ་བཤགས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱུ་བས་
 སྤྱོད་པ་ཕྱང་རྒྱུ་མེས་པ། དང་། སྤྱོད་པ་བཤགས་དངོས་སོ། །དེ་ལ་བཞི་རྟེན། རྒྱུ་བས་སྤྱོད་
 འབྲུན་པའི་རྒྱུ་བས་དང་། རྟེན་གྱི་རྒྱུ་བས་དང་། གཉེན་པོ་རྒྱུ་བས་དང་། འབྲུན་པའི་རྒྱུ་བས་དང་།
 ཉེས་པ་ལས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་བས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་རྟེན། གང་ལ་བཤགས་པའི་ལུས་
 རྒྱུ་བས་རྒྱུ་བས། གང་གིས་བཤགས་པའི་སྤྱོད་ལས་ རྒྱུ་བས། སྤྱོད་པ་གང་རྒྱུ་བས་རྒྱུ་བས་བཤགས་
 རྒྱུ་བས། དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱུ་བས་དང་རྒྱུ་བས་དང་ཕྱི་པའི་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་བཤགས་
 པ་ཐོག་མའི། ལུས་དང་བསམ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པ་ཆེ་བ་ཕྱི་ཕྱག་ཏེ། བཤགས་པ་དག་གི།
 བའོ། །གཉིས་པ་རྟེན་གྱི་རྒྱུ་བས་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱུ་བས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པས་རྒྱུ་བས་
 སྤྱོད་པའི་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཆོན། རྒྱུ་བས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་བས་དངོས་སོ། །དང་པོ་ལ་
 གཉིས་ཏེ། ཆོ་ལ་ལོང་མེད་ཅིང་སྤྱོད་པས་འཛིགས་པས་རྒྱུ་བས་དུ་བསྐྱུ་བར་གསོལ་བ་
 མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་རྒྱུ་བས་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཆོ་ལོང་མེད་པས་
 རྒྱུ་བས་དུ་བཤགས་དགོས་པ་དང་། འབྲུས་སུ་འཛིགས་པ་ལས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་བས་དགོས་
 པ་རྒྱུ་བས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་རྟེན། ཆོ་ལོང་བརྟན་མི་རུང་བ་མདོར་མེད་
 བསྟན། བསྟན། དེ་མི་ཤེས་པར་སྤྱོད་པ་དུ་མ་ཕྱས་པར་བསྟན། དེས་པར་འཆི་བས་རྒྱུ་བས་

དུ་བཤགས་དགོས་པར་བསྟན་ཏེ་དོན་བསྟུ་ཞིན་མཆོད་པ། བཤོ། །གཉིས་པ་དེ་མི་ཤེས་
བར་ཤིག་པ་དུ་མ་བྱས་པར་བསྟན་(པན)པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བམས་ཅད་པོར། བསྟན།
རྒྱས་པར་མི་མཛད། བཤད། དོན་བསྟུ་དེ་ལྟར་བཤགས། བཤོ། །

གཉིས་པ་འབྲས་སུ་འཛིགས་པ་ལས་སྟོབ་པའི་རྒྱབས་དགོས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་
པ་ལ་བཞི་སྟེ། བན་བྱེད་གཞན་མེད་ཅིང་རྒྱ་རང་གིས་མ་ཡངས་ནི་མལ་ན། བྱས། འཛིགས་པ་
མ་ཤེས་པར་འཛིགས་པའི་རྒྱ་རང་གིས་མགོན་པོ། བསྒྲུབས། དེའི་འབྲས་སུ་དཔེ་ལས་
འདས་པར་བྱེ་བོ་ལན་ལག་བཅད་སྟེ། བསྟན། ཤིན་ཏུ་འཛིགས་ནས་རྒྱབས་བཅའ་ལང་དེར་
རྒྱབས་མི་རྟེན་པར་བསྟན་ཅུ་ཞིག་པཤོ། །

གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་རྒྱབས་སུ་འགོ་བའི་རྒྱལ་དངོས་ལ་གསུམ་སྟེ། དགོན་མཆོག་
གསུམ་དེ་བཟ། དང་། ཁྱད་པར་ཉེ་བའི་བྲས་ལ་རྒྱབས་སུ་འགོ་བ་ཡངས་ནི། དང་། དེ་ལྟར་
རྒྱབས་སུ་མོང་ནས་གསོལ་བ་གདབ་པོ་མཛད། བཤོ། །

གསུམ་པ་གཉིན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྟོད་པའི་སྟོབས་ལ་གསུམ་སྟེ། གཉིན་པོ་ལ་འབད་
བར་རིགས་པ་དང་། ལྷར་དུ་འབད་དགོས་པ་དང་། ཇི་ལྟར་འབད་པའི་རྒྱལ་མི་དག །
ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བན་གྱི་དཔེ་བམ་ལན། དང་། གསལ་པའི་དཔེས་འབད་པར་
རིགས་གཞན་མཛད་པའོ། །

གཉིས་པ་ལྷར་དུ་འབད་དགོས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཆོ་མ་ངེས་ཤིང་ངེས་པར་འཆི་
བས་འབད་དེ་མི་ཤོན། དགོས། དལ་བར་འདུག་པ་མི་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོན་བཤད་པཤོ། །

དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། མི་འཛིགས་པའི་གདངས་དང་ཐར་པའི་ཐབས་མེད་པས་དལ་
བར་འདུག་པ་མི་རིགས་པ། ཡངས་ལ་མི་འཛིགས། དང་། ལོངས་སྟོད་བདེ་བའི་རྒྱན་དུ་མི་
འགྱུར་བས་དལ་བར་འདུག་པ་མི་རིགས་པོ་མཛད་པོ་ལྟེ། པ་དང་། གཉིན་བཤེས་སྟོབ་
པའི་གྲོགས་སུ་མི་འགྱུར་བས་དལ་བར་འདུག་པ་མི་རིགས་པོ་མཛད་པོ། བཤོ། །

བཞི་པ་ནས་པ་ལས་ཐོག་པའི་ཐོབ་ས་ལ་གནིས་དེ། མར་བྱས་ཀྱི་ནས་པ་ལས་
ཐོག་པའི་ཁྱིར་བཤགས་པ་བཅུ་ནི། དང་། སྒྲིས་འབྱུང་གི་ནས་པ་ཐོག་པའི་ཁྱིར་བཤགས་
འདི་ནི་བཟང་པོ། པའོ།

བཞི་བ་རྗེས་སྤྱི་རང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ་འཛིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་ལ་རྗེས་སྤྱི་རང་
བ་ཞེས་ཅན། དང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་(ལ་)དགེ་བ་ལ་རྗེས་སྤྱི་རང་ཅུང་ཅུང་
བའོ། །

བདུན་པ་བསྟོ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིར་བསྟོ་བ་དེ་མཁའ་མཁའ་ལ་དང་། བྱེ་བྱུག་སྤྱུག་
བསྟོ་ལ་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་ལོ། །

དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། བད་པའི་དོན་དུ་བསྟོར་བ་ལྟོས་བད་པ། དང་། བཀའ་པའི་དོན་དུ་
བསྟོར་བ་ཟེར་དང་རྟོག་ཏུ། དང་། དབུལ་པའི་དོན་དུ་བསྟོར་སེམས་ཅན་ཐོང་མ་གྱིང་། བའོ། །

གཉིས་པ་རྒྱ་སྒྲིང་རྗེས་སེམས་ཅན་རྗེས་སྒྲུ་འཛིན་པར་དམིགས་པའི་སྒྲུ་པ་ལ་
གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲིང་
རྗེས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་པའི་བྱིར་ཡོངས་སྒྲུ་འཛིན་པ་ལྟར་དང་། ཐམས་ཅད་བཏང་བར་
གདམས་པ་ལྟར་དང་། རང་དོན་བསལ་བའི་དོན་ཏུ་སེར་སྒྲུ་དགག་ཐམས་ཅད་བཏང་བས། པའོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་ཉིད་ལྟོས་མེད་ཏུ་གཞན་ལ་
གཏང་བ་བདག་ཅི་ལུག་ཅན། དང་། བཏང་བ་དེས་གཞན་ལ་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་
གི་དོན་ཏུ་ཕན་པར་སྨོན་པ་འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་ལ་དམིགས་པའི་བསམ་སྦྱར་
ཕན་པའི་རྒྱར་སྨོན་པ་བདག་ལ་དམིགས། དང་། སྦྱིར་བདག་ཕན་བདེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱར་
སྨོན་བདག་ཅི་ལུག་ཅན། པའོ། །གསུམ་པ་རྗེས་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དེ་རྩ་མོང་དང་།
དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པ་འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞན་
དགའ་བ་བསྐྱེད་བདག་གིས་དེ་མིང་། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་དོན་འགྲུབ་པས་

དགའ་བར་བྱ་བ་དང་། གཞན་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བའོ། །དང་པོ་གཉིས་ཏེ།
དོན་ཆེན་འགྲུབ་པས་སྒྲོ་བས་སྐྱེད་བ་དེ་ལྟམ། དང་། རྟེན་དགའ་བ་རྟེན་པས་གཅིས་པར་
གསྐྱེད་པོར་བསྐྱེད་པ་དང་། བའོ། །

གཉིས་པ་གཞན་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། འབྲས་ཁུ་སྟུག་
བསྐྱལ་འགྲོ་བའི་ལྷི་བདག་། མཉམས་ལྷོ་སྟེ་བ་ལ་འགྲོ་བའི་ཉེན་མོངས། སྟོང་། འབྲས་ལྷན་དུ་ཕན་
བདེས་ཆོས་པས་སྟོང་བར་བྱ་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་ཆེན་པའི། བའོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོམ་པ་
བཟུང་ནས་དེའི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྟོབ་པ་ལུ་སྟེ། བསྐྱབ་པ་སྐྱང་ཁིང་འདག་པའི་ཐབས་ཆུལ་
ཁྲིམས་ཀྱི་ལེུ་དང་། སྟོབ་སྐྱོན་མི་རྒྱས་པའི་གཉེན་པོར་བཞེད་པའི་ལེུ་དང་། (༦ན)
ལེ་ལོའི་གཉེན་པོར་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་ལེུ་དང་། རྣམ་གཡང་གི་གཉེན་པོར་བསམ་
གཏན་ཀྱི་ལེུ་དང་། བསྐྱབ་པའི་གཙོ་བོར་སེས་རབ་ཀྱི་ལེུའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དེ།
བསྐྱབ་པ་སྐྱང་བ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་བག་ཡོད་ཀྱི་ལེུ་དང་། སྐྱང་ཁིང་དག་པའི་ཐབས་
དྲན་སེས་བཞིན་ཀྱི་ལེུའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བསྟན། རྒྱལ་བའི་ཐམ། བཤད། བསྟུ་
ལུ་རྣམས་ལས་མཉམས། བའོ། །

གཉིས་པ་རྒྱལ་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཁས་སྒྲུབ་པའི་བསྐྱབ་པ་ལས་མི་
འདའ་བར་རྒྱལ་པའི་བག་ཡོད་རྒྱལ་པར་བཤད་པ་དང་། དེ་ཉིད་གཡེལ་བ་མེད་པར་
འབད་པས་རྒྱལ་པའི་བག་ཡོད་རྒྱལ་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བསྐྱབ་
པ་དམ་བཅས་པ་བཞིན་རྒྱལ་དགོས་པའི་འབད་པ་བབ་ཅོང་བཅུ་མ། དང་། མ་བསྐྱབས་པའི་
ཉིས་དམིགས། དེས་ན་རྒྱལ་པར་རྒྱལ་པར་གདམས་ཏེ་དོན་བསྐྱེད་ཅེ་རྟེན་པའོ། །

གཉིས་པ་མ་བརྒྱབས་པའི་ཉིས་དམིགས་ལ་གསུམ་ཟེ། སེམས་ཅན་བརྒྱུས་པས་
དན་འགྲོང་འགྲོ། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་པོའི་པས་ལྟར་བ་དེ་ནི་ཅད་ལུ། ལྟར་བ་
དང་འདྲེས་པས་ས་ཐོབ་པ་ལ་ཐོགས་དེ་ལྟར་ལྟར། ཡོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དོན་དཔོན་

གཡའ་ཏེ་དེ་ལྟར། དང་། རྩོད་པ་སྤང་མི་གང་། པའོ། །

གཉིས་པ་དེ་ཉིད་གཡེལ་པ་མེད་པར་འབད་པས་སྐྱབ་པའི་བག་ཡོད་རྒྱས་པར་
བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་བརྩོན་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་པ་དེ་ནས་བརྩོན་པར། དང་།
བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་པར་གདམས་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟེན་དཀའ་པའི་དལ་
འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་དགེ་བ་ལ་འབད་པར་གདམས་པ་དང་། དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་
དཔྱལ་པར་འབྱིད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་གཞོམ་པ་ལ་འབད་པར་གདམས་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་པར་བསྟན་པ་དང་། རྟེན་ནས་དགེ་བ་ལ་
མི་འབད་པ་སྤང་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དཀོན་པའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་དགེ་
བ་ལ་འབད་པར་རིགས་པ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ། དང་། ཐོབ་ཀྱང་རིང་དུ་མི་གནས་པས་སྐྱར་
དུ་འབད་པར་རིགས་པ་ནད་མེད་ཉིམ། (༥བ)དང་། མ་འབད་ན་ཕྱིན་ཆད་མི་ལུས་ཀྱང་ཐོབ་
དཀའ་པར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། འདིར་མ་འབད་ན་མི་ལུས་མི་ཐོབ་པར་
བསྟན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ལུང་གིས་དགེ་བ་དག་ཀྱང་། བཤད། རིགས་པས་བསྐྱབ་ནད་ཅིག་གཅིག་
ཟེས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་བདག་གི་རྩོད་པ། དང་། རྒྱས་པར་
བཤད་གང་ཚེ་དག་ལྟར། པའོ། །

གཉིས་པ་རྟེན་ནས་དགེ་བ་ལ་མི་འབད་པ་སྤང་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དལ་འབྱོར་ཐོབ་
ནས་བག་མེད་པས་རང་བསྐྱབ་པར་བསྟན་པ་འདི་འདྲའི་དལ་བ། དང་། བསྐྱས་པས་ལུས་
སེམས་གདུང་པར་འགྱུར་པར་བསྟན་པའོ། །

གཉིས་པ་དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་དཔྱལ་པར་འབྱིད་པའི་དགྲ་གཞོམ་པ་ལ་འབད་
པར་གདམས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་སྤང་དོར་ལ་མོངས་པའི་རྒྱ་གང་ཡིན་
བརྟག་པ་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ། དང་། བརྟགས་པས་ཉོན་མོངས་དགྲ་པོར་ཤེས་ནས་འཁོན་དུ་
གཟུང་བ་དང་། བཟུང་ནས་ཉོན་མོངས་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་བརྩོན་པ་བསྐྱེད་པ་དང་།

བུ་ཚུན་པས་ཉོན་མོངས་སྤང་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་བསྟན་པའོ། །

གཉིས་པ་བརྟགས་པས་ཉོན་མོངས་དག་པོར་གྲེས་ནས་ལམོན་ཏུ་གཟུང་བ་ལ་
གསུམ་སྟེ། དག་མཛད་ཏུ་བྱུང་བར་བརྟག་པ་ཞེས་ཐེང་ཐེང་ཞོགས། དང་། དག་མཚོག་ཏུ་བརྟག་
པ་དང་། དེ་ཡོད་ན་དགའ་བ་མི་སྟོབ་པར་བརྟག་པ་ཞེས་ཐེང་ཐེང་ཞོགས། བའོ། །

གཉིས་པ་དག་མཚོག་ཏུ་བརྟག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞོད་ཚབས་ཆེ་བས་དག་མཚོག་
ཏུ་གལ་ཏེ་མཛད་པ། བསྟན། གཞོད་ལུན་རིང་བས་མཚོག་ཏུ་བདག་གི་ཉོན་མོངས། བརྟག་ །བསྟེན་
ཀྱང་གཞོད་པ་དགའི་མཚོག་ཏུ་བརྟག་མཐུན་པར་རིམ་གྱི། བའོ། །

གསུམ་པ་བཟུང་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་བུ་ཚུན་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ་
སྟེ། ཉོན་མོངས་པའི་དག་གཞོམ་པར་གོ་དུས་ཤི་ཐེང་། བགོ། གོ་བགོས་པ་བརྟན་པར་བྱ་
དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཉོན་མོངས་པ་གཞོམ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་བའི་རྒྱལ་ལོ། །

གཉིས་པ་གོ་བགོས་པ་བརྟན་པར་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་གསུམ་སྟེ། དག་མི་
བཟད་པས་ཁུམ་པར་མི་རང་བཞིན་ལེ་བས། རིགས། བསྐྱབ་བྱ་དོན་ཆེ་བས་མི་བཟོད་པར་
མི་དོན་མེད་དག་མི། རིགས། གཞན་(ལྔ)གྱི་དམ་བཅའ་དང་འགལ་བས་མི་བུ་ཚུན་པར་
མི་རིགས་ཕྱོགས་བརྟན་མ་པའི། བའོ། །

གསུམ་པ་ཉོན་མོངས་པ་གཞོམ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་རྒྱལ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཉོན་མོངས་
པ་གཞོམ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་རྒྱལ་དམིགས་བསལ་དང་བཅས་པ་དེ་ལྟར་ཉོན་མོངས། དང་། བྱ་
དགའ་ཡང་མི་ལྟོག་པར་གདམས་པདག་གི་རྒྱ། བའོ། །

བཞི་པ་བུ་ཚུན་པས་ཉོན་མོངས་པ་སྤང་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
སྤངས་པ་སྤྱར་མི་ལྟོག་པས་སྤྱོད་པ་ལ་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས། དང་། བདེན་
པར་མ་གྲུབ་པས་སྤྱོད་པ་ལ་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི། བའོ། །

གཉིས་པ་སྤང་ཞིང་དག་པའི་ཐབས་དུན་གྲེས་བཞིན་གྱི་ལེའུ་ལ་གསུམ་སྟེ། བསྐྱབ་

པ་སྐྱུང་བའི་ཐབས་སུ་མེམ་ས་སྐྱུང་བ་དང་། མེམ་ས་སྐྱུང་བའི་ཐབས་སུ་དྲན་པ་ཤེས་
བཞིན་སྐྱུང་བ་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་སུ་སྐྱུང་བར་གདམས་ཅིག་གིས་འདི་དག་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་སྐྱུང་བར། བསྟན། རྒྱལ་པར་བཤད། དོན་བསྟུ་བདག་གི་རྟེན་
དང་པའོ། །

རྒྱལ་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མེམ་ས་སྐྱུང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། ཇི་ལྟར་སྐྱུང་
བའི་མཐུངས་ཀྱིས་པ། རྒྱལ། དེ་ལྟར་བསྐྱུངས་པའི་ཕན་ཡོན་རྒྱུད་པ་འདི་འདྲས། ཅོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ་སྟེ། མེམ་ས་མ་བསྐྱུངས་པའི་ཉེས་མེམ་གྱི་སྐྱུང་པོ། དམིགས། བསྐྱུངས་པའི་ཕན་
ཡོན། རྒྱ་མཚན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུང་བར་གདམས་པེ་རྟེན་བདག་གིས་པའོ། །

གཉིས་པ་བསྐྱུངས་པའི་ཕན་ཡོན་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་ཀུན་ནས་བསྟན་པའི། བསྟན།
རྒྱལ་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཛིགས་པ་སྟེ་ལ་རྒྱལ་པར་བཤད་པ་དང་།
དགོ་བ་འགྲུབ་པ་རྒྱལ་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མེམ་ས་སྐྱུང་ན་
འཛིགས་པ་སྐྱུང་བར་རྟེན་དང་མེད། བསྟན། དེའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱལ་པར་འདི་ལྟར་འཛིགས་པ།
བཤད། དོན་བསྟུ་དེ་རྟེན་འཛིག་རྟེན། པའོ། །

གཉིས་པ་དགོ་བ་འགྲུབ་པ་རྒྱལ་པར་བཤད་པ་ལ་དྲུག་སྟེ། སྦྱིན་པ་གཏོང་མེམ་ས་
ལས་འགྲུབ་པར་གལ་དེ་འཁོ་བ། བསྟན། རྒྱལ་བྱིས་ས་སྦྱོང་མེམ་ས་ལས་འགྲུབ་པར་ཉ་ལ་
མོགས་པ། བསྟན། (ཡབ)བཅོད་པ་ཞི་མེམ་ས་ལས་འགྲུབ་པར་མེམ་ས་མི་རྒྱུ། བསྟན། བཅོམ་
འགྲུས་སྦྱོ་མེམ་ས་ལས་འགྲུབ་པར་མེམ་ས་གསལ་གཅིག་པའོ། །བསྟན། བསམ་གཏན་མ་གཡོང་
བའི་མེམ་ས་ལས་འགྲུབ་པར་བསྟན་པ་མཛོད་དང་ནི། བསྟན། ཤེས་རབ་དེ་ཉིད་ཤེས་པའི་
མེམ་ས་ལས་འགྲུབ་པར་བསྟན་པ་འདི་གསལ་ཆོས་ཀྱི། པའོ། །

གཉིས་པ་མེམ་ས་བསྐྱུང་བའི་ཐབས་སུ་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་སྐྱུང་བར་བསྟན་
པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མེམ་ས་བསྐྱུང་བའི་ཕྱིར་དྲན་ཤེས་བཞིན་སྐྱུང་བར་གདམས་མེམ་ས་སྐྱུང་

འདོད་པ། བ། མ་བསྐྱེད་ས་པའི་ཉེས་དམིགས། བསྐྱེད་ས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པའོ། །

གཉིས་པ་མ་བསྐྱེད་ས་པའི་ཉེས་དམིགས་ལ་གསུམ་སྟེ། གཉིས་ཀ་མེད་པའི་ཉེས་
ནད་ཀྱི་དབྱེ་གསལ་ལ། དམིགས། ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཉེས་དམིགས། དུན་པ་མེད་པའི་ཉེས་
དམིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཉེས་དམིགས་ལ་གཉིས་དྲེ། ལྷག་པའི་ཤེས་རབ་
གཉིས་སྤྱན་ཚོགས་སུ་མི་འགྱུར་བ་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ཀྱི། དང་། རྒྱལ་བྱིས་སྤྱན་ཚོགས་
སུ་མི་འགྱུར་སེམས་ཀྱི་དང་པ། བའོ། །

གསུམ་པ་དུན་པ་མེད་པའི་ཉེས་དམིགས་ལ་གཉིས་དྲེ། རྒྱ་བ་འཛོམས་པ་ཤེས་བཞིན་
མེད་པའི་སེམས་ཀྱི། དང་། འབྲས་བུ་བདེ་འགོ་འཛོམས་ཉོན་མོངས་སེམས་ཀྱི། བའོ། །

གསུམ་པ་སྤྱད་ཚུལ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ་ལ་གཉིས་དྲེ། དུན་པ་བསྐྱེད་ས་པ་ཕན་
ཡོན་དང་བཅས་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་བསྐྱེད་ས་པ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་
ལ་བཞི་སྟེ། དུན་པ་སྤྱད་པའི་དེ་བཞུད་ཀྱི་ཚུལ། དུན་པ་སྤྱེ་བའི་སྒྲ་མ་དང་ནི། རྒྱ། དུན་པ་རྒྱ་
དང་བཅས་པའི་ཕན་ཡོན་ཀྱི་སྤྱད་པའི་ཕན་ཡོན་དང་། དུན་པ་སྤྱེ་བའི་སྤྱད་པའི་སྤྱད་པའོ། །དེ་ལ་
གཉིས་དྲེ། མདོར་བསྟན་པའི་ཞིག་དང་ཡོང་དང་། བ། རྒྱས་པར་བཤད་དོན་མེད་གཞིང་། བའོ། །

གཉིས་པ་ཤེས་བཞིན་བསྐྱེད་ས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཤེས་
བཞིན་སྤྱད་པའི་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྟན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལུས་བསྐྱེད་ཞིང་དག་པར་
བྱེད་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད། ཤེས་བཞིན་སྤྱད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བསྐྱེད་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི།
བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། ལུས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་(པར)པའི་ཤེས་བཞིན་ལུས་ཀྱི་འདྲ་ལ་
དང་། སེམས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་གཉིས་དྲེ། སེམས་ལ་
བརྟགས་དྲི་དྲིང་འཛིན་དུ་གཞག་པ་སེམས་ཀྱི་སྤྱད་ཚུལ། དང་། དྲིང་འཛིན་ལ་གཞག་མི་
རྒྱས་པ་ལ་དམིགས་བསལ་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། མི་རྒྱས་ན་ཅི་བདེར་བྱ་བར་

གནང་པའི་དམིགས་ལོགས་དང་། བསལ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བཤད་པའི་རྣམ་
སྤྱོད་པའི། ཕ། ཅི་བདེར་གནང་ཡང་དོན་མེད་ཀྱི་བྱ་བ་མ་གནང་པའི་དམིགས་བསལ་
བསྟན་པའི་གནང་པའི། བཤད། །

གཉིས་པ་ཤེས་བཞིན་ཀྱིས་ལུས་སྤང་ཞིང་དག་པར་བྱེད་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་
ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་བཞིན་རྒྱས་པར་
བཤད་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྤྱོད་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་
སོ་སོར་རྟོག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་སེམས་ལ་སོ་སོར་
རྟོག་པ་དང་། དེའི་གཉོན་པོའི་སེམས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱ་
བ་ཀྱན་སྤོང་གི་སེམས་ལ་བརྟག་པ་མདོར་གང་ཆེ་བཞེད་པ། བསྟན། ཉོན་མོངས་པའི་གནས་
སྐབས་ལ་བརྟགས་ནས་སྤང་བ་རྒྱས་པར་གང་ཆེ་བཞེད་པ། བཤད། བརྟགས་ནས་གཉོན་པོ་
བརྟན་པོས་བཟུང་བས་དོན་བསྟུ་དེ་རྣམས་ཀྱང་མཁས། བཤད། །

གཉིས་པ་དེའི་གཉོན་པོའི་སེམས་ལ་སོ་སོར་བརྟག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་
བསྟུང་པའི་ཕྱིར་ཐབས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་མིན་ཆུང་པོ་དེ་མཁས། དང་། དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་
པའི་སྒོ་ནས་སེམས་བཟུང་བས་དོན་བསྟུ་རིང་ཞིག་ཡོན་མཁས། བཤད། །

གཉིས་པ་ལུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་བརྟག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལུས་ལ་
ཆགས་པར་མི་རིགས་པར་བརྟག་པ་དང་། བཞོལ་བར་རིགས་པར་བརྟག་པ་དང་།
བརྟགས་ནས་ལུས་ཀྱི་དགོས་པ་ངེས་པའི་དོན་བསྟུ་དེ་རྣམས་ཀྱང་མཁས། བཤད། །དང་(པལ) པོ་
ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་བརྟག་པ་ཆོད་པ་ལ། བཤད། ཡིད་ཀྱི་བདག་ཏུ་
བཟུང་ནས་སྤང་བར་མི་རིགས་པར་བརྟག་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་དང་བདག་
གིར་གཟུང་བར་མི་རིགས་པར་མདོར་བསྟན་པ་ལུས་ལོང་དགག། དང་། སྤྱིང་པོ་མེད་ཅིང་མི་

མཁོ་བས་བདག་གིར་གཟུང་བར་མི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ།
སྒྲིང་པོ་མེད་པས་སྤང་བར་མི་རིགས་པ་ཐོག་མར་བགས་པའི། དང་། ཉེར་མཁོ་མེད་པས་སྤང་
བར་མི་རིགས་ཅོད་ཀྱིས་མི་གཙང་། པའོ། །

གཉིས་པ་བཀོལ་བར་རིགས་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཀོལ་བར་རིགས་
པར་མཐོང་གི། བསྟན། མི་བཀོལ་ཞིང་གསོ་བར་མི་རིགས་པར་ལོ་རྒྱུ་ཅོད་ཀྱིས། བསྟན།
རི་ལྟར་བཀོལ་བའི་རྒྱལ་བསྟན་ལོ་ལ་སྤྲུལ་། པའོ། །

གཉིས་པ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཟེན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་
གཉིས་སྟེ། མི་རིགས་ཤིང་དོན་མེད་པའི་བྱ་བ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། དོན་དང་ལྡན་
ཞིང་རིགས་པའི་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྟ་སྟེ། བསམ་གཏན་གྱི་ཆེར་
མ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་ཆི་ལ་མོགས་པ། བ་དང་། མི་གྲུས་པའི་རྒྱལ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་གཞན་
ལ་བཞེངས་སྤང་། དང་། བགས་གཏུག་ལ་མོགས་པའི་དོགས་པ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལྷོག་ནས་སྤྱོད་།
དང་། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་བཟོད་པ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་ཆོས་པ་ཐམས་ཅད་། པའོ། །

གཉིས་པ་དོན་དང་ལྡན་ཞིང་རིགས་པའི་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ།
སེམས་ཅན་མགུ་བར་བྱ་བའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་པ་
ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱད་པར་ས་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ། སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་ལ་བསྐྱབ་པ་སྤྲོད་མི་ཞེས་། དང་། ལྟ་བའི་རྒྱལ་ལ་བསྐྱབ་མིག་གི་
མེས་པ་ཅན་། པའོ། །

གཉིས་པ་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དགེ་བ་སྟོབས་
ལྡན་རིས་གཟུང་བ་རྟག་པར་དཔོན་ཞེས་། དང་། གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟག་ཏུ་བྱ་བར་
གདམས་མཁས་ཤིང་དགའ་དང་། པའོ། །

གསུམ་པ་བྱད་པར་ས་(རན)རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།

སྒྱིར་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱུང་པར་དུ་བསྐྱབ་པ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྱིར་མར་བྱིན་ལ་
རིམ་པར་བསྐྱབ་པ་དམིགས་བསལ་དང་བཅས་པ་སྒྱིན་པའི་པ་རྩལ་རྒྱ། དང་། བྱུང་པར་
གཞན་དོན་ལ་བརྩོན་པར་གདམས་པའི་ཕྱོད་པ་རིག་པ་ཕྱག་པུ་ལོ། །

གཉིས་པ་བྱུང་པར་དུ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྒྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་
བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ་དང་། བསྐྱབ་པ་གཞན་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་དང་། བསྐྱབ་པ་
ལུས་སུ་མཆོགས་པའི་རྒྱལ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྱིན་པའི་བསྐྱབ་པ་
ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཟང་ཟེང་གི་སྒྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྒྱིན་པ་ལ་
བསྐྱབ་པ་གསུམ་པ་ལ། ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་བསྐྱུང་བའི་བྱིར་
ཟས་གོས་ཀྱི་སྒྱིན་པ་བྱང་ཚུལ་ལོག་པར་བྱུང་དང་། དང་། བདུད་ལས་སྐྱང་བའི་བྱིར་ལུས་
ཀྱི་སྒྱིན་པ་བྱང་ཚུལ་དམ་པའི་ཆོས་ནི། ལོ། །གཉིས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབ་
ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་སྐྱང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། ལུས་དག་པའི་ཚུལ་
ཁྲིམས་ལ་བསྐྱབ་པ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཉིན་པར་མ་དང་པའི་སྤྱོད་པ་སྐྱང་བས་
ལུས་སྐྱང་བ་ཆོས་དང་ནི། དང་། མཚན་མོ་གཉིད་ཀྱིས་ལུས་སྐྱང་མཆོན་བྱེད་པ་ལ། ལོ། །

གཉིས་པ་ལུས་དག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཉིན་མོངས་སྐྱང་
བའི་བྱིར་མེས་སྐྱང་བ་ཕྱང་རྒྱུ་མེས་མཆོད་པ་ལ། དང་། རྟིག་པ་སྐྱང་བའི་བྱིར་སྐྱང་བ་བཤགས་
ཉིན་དང་མཚན་མོ། ལོ། །

གཉིས་པ་བསྐྱབ་པ་གཞན་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། བསྐྱབ་པའི་གཞི་
མང་པོ་ལ་འབད་དེ་བསྐྱབ་པར་པ་གཞན་གྱི་པ། བསྐྱབ་པའི་གཞི་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་
སྐྱེས་པ་མཆོད་པ། མཚན། དེ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་དུ་བྱང་རྒྱུ་བྱུང་བར་བསྐྱབ་པ་དོན་ཅ
ལ་ལོ། །

གསུམ་པ་བསྐྱབ་པ་ཐུན་(ཁབ)སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ།
ཡོངས་འཛིན་དག་པའི་བཤེས་གཉེན་བརྟེན་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ཅད་པར་དགོས། དང་། ཤེས་
བྱེད་མདོ་དང་བསྟན་པཅོས་ལྟ་པ་ལ་བསྐྱབ་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་ལྟེ། མདོ་ལྟེ་ལྟ་དགོས་
པར་འདི་དང་མངས་རྒྱལ། བསྟན། གང་ལྟ་པའི་རིམ་པ་ནམ་མཁའ་རྟོག་པ། བསྟན། བསྟན་ནས་
ཉམས་སྤྲང་ཚུལ་བསྟན་གང་ལ་མངན། པའོ། །

གཉིས་པ་སྒྲོམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་པེ་གཉིས་པོར་བཟོད་པའི་ལེའུ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཟོད་
པ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་དང་། བསྒྲོམ་པའི་རྩལ་དང་། བསྒྲོམས་པའི་འབྲས་བུའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་བསྒྲུབ་བཟོད་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་
པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཐོང་ཆོས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི་རང་རྒྱུ་ལྟ་
དང་། ཉེས་དམིགས་ཤེས་ནས་གཉིས་པོ་ལ་འབད་པའི་ལན་ཡོན་ཆོལ་འདུག་པའི་བསྟན་པ་

གཉིས་པ་སྒོམ་པའི་ཚུལ་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་
པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཞེས་དགེ་རྒྱུ་དོན་གཟུང་བ་མེད་ཅེས་དང་། དང་།
དེ་གཞོམ་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དེ་གཞོམ་དགོས་པར་བསྟན་པ་ནི་ལྟ་བུ་གསལ། །དང་།
གཞོམ་པའི་ཐབས་ཡིད་ལ་བྱ་བར་བསྟན་ཅི་ལ་བཤད་པའོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཁྱོ་བའི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་སྦྱིར་བསྟན་
པ་བདག་གསལ་བདག་གི། །དང་། དེ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་འདོད་པ་བྱེད་
པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་དང་། འདོད་པའི་གོག་ས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ་ལྟེ། བདག་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་དང་། བདག་གི་བཤེས་ལ་ཉེས་
པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་དང་། བདག་གི་དགུ་ལ་ལོག་ས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་
དག་ག་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་ལ་སྟག་བསྟེན་ལ་སྟུབ་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་
དང་། བདག་ལ་བརྟན་མོག་ས་སྟུབ་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དག་ག་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལྟེ།

སྟུག་བསྟན་པ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་སྒྲོམ་པ་དང་། ཚེས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་
བཟོད་པ་བསྒྲོམ་པ་(༡༠ན)དང་། གཞོད་པ་མི་མཛད་པའི་བཟོད་པ་བསྒྲོམ་པའོ། །དང་
པོ་ལ་བཞི་ཉེ། རྟེན་སྒྲིལ་ངེས་འབྱུང་གི་རྒྱ་ཡིན་པས་སྟུག་བསྟན་པ་ལ་བཟོད་པར་
གདམས་པ་བདེ་བའི་རྒྱུ་ནི། དང་། རོན་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་བཟོད་པར་རིགས་པ་
ལ་འབྲོག་དེད་དང་། དང་། གོམས་ན་སྒྲིལ་བས་བཟོད་པར་རྟུལ་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཆེ་བས་ད་
དུང་སྤང་བར་གདམས་གཞན་ལ་སྟུག་བསྟན་པ་ལོ། །

གསུམ་པ་གོམས་ན་སྒྲིལ་བས་བཟོད་པར་རྟུལ་པ་ལ་བཞི་ཉེ། གོམས་ན་སྒྲིལ་བས་
སྟུག་བསྟན་པ་རྒྱུད་ལ་གོམས་པར་བྱ་བ་གོམས་ན་སྒྲིལ་བར་དང་། གཞོད་པ་རྒྱུད་ལ་གོམས་
པར་བྱ་བའི་རྒྱལ་ཁུངས་ལ་དང་། རྒྱུད་ལ་གོམས་ན་ཆེན་པོ་འང་བཟོད་རྟུལ་པར་
དཔེས་བསྟན་པ་ལ་ལ་བདག་གིས། དང་། རོན་བསྟན་ཏེ་གཞོད་པ་དང་སྟུག་བསྟན་པ་གིས་མི་
ཚུགས་པར་བྱ་བར་གདམས་ཏེ་བསྟན་པ་ལོ། །

གཉིས་པ་ཚེས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་བཟོད་པ་སྒྲོམ་པ་ལ་གསུམ་ཉེ། གཞོད་
བྱེད་ལ་ཁྲོ་བ་བསྒྲོག་པ་དང་། དེ་ལ་མི་རིགས་པ་སྤང་བ་གང་གི་གང་ཞིག་། དང་། སྐབས་དོན་
ལ་སྦྱར་ཏེ་དོན་བསྟན་ཏེ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ཉེ། གཞོད་བྱེད་ལ་རང་དབང་
སེམས་པ་མེད་པར་བསྟན། བདག་དང་གཙོ་བོ་ལ་རང་དབང་སེམས་པ་ཡོད་པ་དགག་
པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་བསྟན་ཏེ་ལྷན་ཐམས་ཅད། ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ཉེ། རང་
སེམས་པ་མེད་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་མཉམ་པ་ལ་ཞོགས་པ། དང་། སེམས་ཡོད་པས་རང་
སེམས་པ་ཡོད་པ་དགག་པ་ཁྲོ་བར་ཅད་ཞིག་། དང་། དེ་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྟན་ཏེ་བདེ་
ཉེ། ལོ། །

གཉིས་པ་བདག་དང་གཙོ་བོ་ལ་རང་དབང་སེམས་པ་ཡོད་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་
ཏེ། བདག་དང་གཙོ་བོ་ཐུན་མིང་དུ་དགག་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཀྱང་། དང་། བདག་རྟག་པ་བྱེད་

བྱག་ཏུ་དགག་ཅི་ཞེ་བདག །པའོ། །

གསུམ་པ་གནོད་པ་ལ་མི་མཛད་པའི་བཟོད་པ་སྒྲིམ་པ་ལ་གསུམ་མེ། གནོད་བྱེད་
བཅུ་བའི་ཡུལ་དུ་རིགས་པར་བསྟན་པ་དང་། གནོད་བྱེད་ཁྱོ་བའི་ཡུལ་དུ་མི་རིགས་
པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་(༡༠བ)གཉིས་ཏེ། གནོད་བྱེད་ལ་རང་དབང་མེད་པར་ལག
མེད་པ་མེ། བསྟན། དེས་ན་བཅུ་བའི་ཡུལ་དུ་བསྟན་ཅོན་མོངས་ཀྱིས་པམ། པའོ། །

གཉིས་པ་གནོད་བྱེད་ཁྱོ་བའི་ཡུལ་དུ་མི་རིགས་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་མེ། རང་
བཞིན་ལ་བརྟགས་ནས་གནོད་བྱེད་ལ་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་གལ་ཏེ་གཞན། དང་། རྒྱ་ལ་
བརྟགས་ནས་གནོད་བྱེད་ལ་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་དཔྱད་པ་ལ་ཞགས། དང་། གནོད་པ་རང་
གི་ཉེས་པར་བརྟགས་ནས་གནོད་བྱེད་ལ་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པའོ། །

དེ་ལ་བཞི་མེ། ལྷག་བསྐལ་རང་གི་ལས་འབྲས་ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་བདག
གིས་ཁྱོ་བར་དང་། ལྷག་བསྐལ་རང་བཞིན་གཉིས་ཀས་བྱས་པའི་འབྲས་ལྷ་ཡིན་པས་ཁྱོ་
བར་མི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད་དང་། དང་། ལྷག་བསྐལ་རང་ཁོ་ནས་བྱས་པའི་འབྲས་ལྷ་
ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་། དེས་ན་ཁྱོ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཕྱིན་ཅི་ལྷག་ཏུ་བསྟན་
པའོ། །

གསུམ་པ་ལྷག་བསྐལ་རང་ཁོ་ནས་བྱས་པའི་འབྲས་ལྷ་ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་
པར་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གནོད་བྱེད་ལྷས་རང་གིས་བརྒྱུད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་
པ་ཀྱ་བཅུ་མི། དང་། གནོད་པ་རང་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་ཕྱིན་པ་ལྷག་
པམ་པའོ། །བཞི་པ་དེ་ན་ཁྱོ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཕྱིན་ཅི་ལྷག་ཏུ་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
དངོས་བདག་གི་ལས་ཀྱི། དང་། དེ་ལ་དོགས་པ་སྤང་གལ་ཏེ་བདག །པའོ། །

གཉིས་པ་བདག་ལ་བརྟགས་སྟགས་སྐྱབ་པ་ལ་ཁྱོ་བདག་ག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བརྟགས་
སྟགས་ཀྱིས་ལྷས་སེམས་ལ་གནོད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་ཡིད་ཅི་ལྷག་ཏེ། དང་། བརྟགས་

སོགས་ཀྱིས་གཞན་མ་དད་པར་བྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། མ་
དད་པས་གཞན་བདག་ལ་ཟ་བས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་གཞན་དག་བདག་ལ། དང་། མ་དད་
པས་རྙེད་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་། མ་དད་པས་གཞན་ཉམས་
པར་བྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་ལ་ཉེ་ལྷན་པའོ། །

གཉིས་པ་མ་དད་པས་རྙེད་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་ལ་འང་
གཉིས་ཏེ། རྙེད་པ་ལ་སྒྲིང་(༡༡ན)པོ་མེད་པར་བསྟན། རྙེད་པ་ལ་སྒྲིང་པོ་ཡོད་པ་དགག་
གཞན་རྙེད་པ། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྙེད་པ་དོར་ནས་སྟོན་པ་འབྱུང་བར་བསྟན་པ་
རྙེད་པའི་བར་ཆད། དང་། ལོག་འཛོམས་གསོན་ཡང་དོན་མེད་པར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་
སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་བདག་གིས་དེ་ཉིད། དང་། དཔེའི་སྒྲོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་མི་ལམ་ལོ་
བརྒྱུ། དང་། རྙེད་མ་རྙེད་བྱེད་པར་མེད་པར་བསྟན་པས་དོན་བསྟུ་རྙེད་པའང་མང་གོ། པའོ། །

གཉིས་པ་བདག་གི་བཤེས་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བདག་གི་པ་གཉིས་ཏེ། གནོད་
མེད་བྱིད་དུ་ལུ་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བདག་གི་པ་རྒྱག་ཆགས། དང་། གནོད་བཅས་
བྱི་གང་ཟག་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བདག་གི་པ་འོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚས་ལ་རེས་
པར་སེམས་པའི་བཟོད་པས་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་རྒྱལ་བཞེས། དང་། གནོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་
བཟོད་པས་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་དང་། ལུག་བསྐལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པས་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་
པའོ། །

གཉིས་པ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་བཟོད་པས་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་ལ་གཉིས་
ཏེ། སྤང་བྱ་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་དང་། གཉེན་པོ་བྱམས་པ་སྒྲོམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ།
གནོད་བྱེད་བྱི་དངོས་པོ་དབྱུད་པས་ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་དང་། ཁྱོས་པའི་སྒྲོན་ལ་དབྱུད་པས་
ཁྱོ་བ་རྒྱོག་པ་ལ་ལ་རྫོངས་པས། དང་། གནོད་པ་སྤྱར་འབྱར་བྱི་ལས་ལ་དབྱུད་པས་ཁྱོ་བ་
རྒྱོག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། པའོ། །

གཉིས་པ་གཉེན་པོ་བྱམས་པ་སྒྲོམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལན་རྒྱུན་བྱམས་པའི་དགེ་བ་

བསྐྱུལ་པ་དེ་ལྟར་མཐོང་ནས། དང་། ཞེ་སྒྲུབ་གི་རྒྱ་ཆགས་པ་སྒྲུབ་དཔེར་ན་ཁྱིམ་ཆོག །པའོ། །

གསུམ་པ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་དང་དུ་ཡིན་པའི་བཟོད་པས་ཁྲོ་བ་སྒྲོག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ།
སྐྱུག་བསྐྱུལ་ཆེན་པོ་ཞི་བྱེད་གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བཟོད་པར་རིགས་པ་གཞན་པའི་མི་ཞིག །དང་།
དེའང་མི་བཟོད་ན་ཁྲོ་བ་སྒྲུབ་པར་རིགས་པ་དེ་ལྟེ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་ དང་། རོན་གཉིས་འབྱུང་
པའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་ལ་དགའ་བར་རིགས་པ་འདོད་པའི་རོན་བྱ །པའོ། །

གསུམ་པ་བདག་གི་དགའ་ལ་ལེགས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་(༡༡བ)པ་ལ་གསུམ་
སྟེ། དགའ་བཟོད་གཤམ་ཐོབ་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་དང་། དགའ་བདེ་བ་རྟོད་པ་ལ་ཁྲོ་
བ་དགག་པ་ཆེས་ཆེན་ཐམས་ཅད་ དང་། དགའ་སྟོད་བཀྱར་ཐོབ་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་དགའ་བར་རིགས་པ་གཞན་གྱི་
མོན་ཉན། དང་། གཞན་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་གཞན་ཁང་དེ་ལྟར། དང་།
རང་གི་འདོད་པ་ཁྱིན་ཅི་ལྟག་ཏུ་བསྟན་རང་གི་མོན་ཉན། པའོ། །

གསུམ་པ་དགའ་སྟོད་བཀྱར་ཐོབ་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འདོད་པ་
ཟུབ་ཅིང་མི་གཞོད་པས་གཞན་གྱི་རྟོད་པ་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་། རྟོད་པའི་རྒྱ་
དོར་ནས་རང་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། དམ་བཅའ་བའི་དོན་
ཟུབ་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་འཛིག་རྟོན་གསུམ་མཚན། དང་། རང་ལ་གཞོད་པ་མེད་པས་ཁྲོ་
བར་མི་རིགས་གཞན་དེས་དེ། པའོ། །

གཉིས་པ་འདོད་པའི་གཤམ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དགའ་ལ་ཉེས་
པའི་གཤམ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་དང་། བདག་དང་བདག་གི་བཤེས་ལ་ལེགས་
པའི་གཤམ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དགའ་ལ་ཉེས་པ་འབྱུང་
བས་དགའ་བའི་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་གཞན་དེ་ལྟ་ཞིག །དང་། འདོད་པ་ཅམ་གྱིས་དེ་ལ་མི་
གཞོད་པ་ཁྲོད་ཀྱི་ཡིད་སྟོན། དང་། གཞོད་ན་རང་སྤང་བར་བསྟན་ཁྲོད་ཀྱི་འདོད་པས། པའོ། །

གཉིས་པ་བདག་དང་བདག་གི་བཤེས་ལ་ལེགས་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་
པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་འདོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་ལ་དགག་
པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ། བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་གཞོད་བྱེད་མ་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་།
བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པའོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས་ཏེ། བསྟོད་གྲགས་ལ་རང་དོན་མེད་པར་བསྟན་པ་བསྟོད་དང་གྲགས་པའི། དང་། དེ་
ལ་དོན་ཡོད་པར་སེམས་པ་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། དོན་
མེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲུལ་(༡༩ན)ལ་ཞེན་པ་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པར་བསྟན་པ་གྲགས་པའི་དོན་ཏེ། དང་།
དེའི་རྒྱ་མཚན་རིགས་པས་བརྟགས་ནས་བཤད་པ་རེ་ཞིག་དག་ལ། དང་། དོན་བསྟུ་དེ་བས་
བདག་མི། པའོ། །

གཉིས་པ་བསྟོད་གྲགས་འགོག་པས་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་
པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་རན་འགོ་སྤྱད་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་
རིགས་པ་བསྟོད་ཆོགས་བདག་མི། དང་། བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་ཐར་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པས་
ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་དག་ནི་གྲོལ་པ། པའོ། །

གཉིས་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
ཁྲོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་སུ་བསྟན་པ་ལ་དེ་ནི་བསོད་ནམས། དང་། གཞོད་བྱེད་བསོད་
ནམས་ཀྱི་རྒྱར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་མ་
ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་གང་ཞིག་གང་མེད། ལྟ། གཞོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་དགའ་
ཞིང་གྲུས་པར་བྱ་པའོ། །དེ་ལ་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཅན་རང་གི་ཡོན་ཀྱིས་གྲུས་པར་བྱ་བ་དང་།
སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་དད་པས་གྲུས་པར་བྱ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་མཉེས་པ་ལ་སོགས་
པ་དོན་དུ་མ་འགྲུབ་པས་གྲུས་པར་བྱ་བ་ལ་དེ་ནི་དེ་བཞིན། དང་། གཞོད་ན་ཉེས་དམིགས་ཆེ་

བས་གྲས་པར་བྱ་བ་དང་། གྲས་པར་བྱས་པའི་འབྲས་མེས་ཅན་མགྱེས་པ། བཤོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས་ཏེ། བྱད་པར་བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་གྲས་པར་བྱ་བ་དང་། སྦྱར་བཟོད་
ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གྲས་པར་བྱ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བཟོད་པའི་རྒྱ་དཀོན་
པ་འབྱུང་བས་དགའ་བས་མཆོད་པ་འཕྱི་རྒྱུ་ཞེས་ནི། དང་། མཆོད་བྱ་མིན་པའི་ཚུད་པ་སྦྱང་
གལ་ཏེ་བཟོད་རྒྱུ་པའོ། །

གཉིས་པ་སྦྱར་བཟོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གྲས་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། མེས་ས་
ཅན་དང་སངས་རྒྱས་ཞིང་དུ་མཆོངས་པར་བསྟན་པ་དེ་ཕྱིར་མེས་ས་ཅན། དང་། དེའི་རྒྱ་མཆོན་
བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་པའི་ཞིང་དུ་འབྲས་བས་གྲས་
པར་རིགས་པ་འདི་དག་མགྱེས། དང་། བསམ་པའི་ཡོན་(༡༩བ)ཏན་མི་མཆོངས་པས་ཚུད་
པ་སྦྱང་བའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། འབྲས་ལུང་ཆས་མཉམ་པར་བསྟན་པ་དང་། ཆེ་བའི་
ཡོན་ཏན་མི་མཉམ་པར་བསྟན་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་རུ་འབྲས་
མེས་ས་ཅན་མཆོད་བྱར་བསྟན་པ་སངས་རྒྱས་ཆོས་མཆོག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། འབྲས་ལུ་
བྱང་རྒྱུ་འབྱུང་པར་མཉམ་པ་མདོར་བསྟན་པ་བསམ་པའི་ཡོན་ཏན། དང་། སོ་སའི་སྦྱོར་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་བྱང་མེས་ས་ཅན་པ། དང་། རྒྱལ་སྤྱི་མཐུག་པ་སྦྱ་
སངས་རྒྱས་ཆོས་འབྱུང་པའོ། །

གཉིས་པ་སྦྱོར་པ་སངས་རྒྱས་ལ་དད་པས་གྲས་པར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྦྱོར་པའི་
དྲི་ལན་དུ་མེས་ས་མགྱེས་པར་བྱ་བ་དང་། སྦྱོར་པ་མཉེས་པའི་ཐབས་སུ་མེས་ས་ཅན་མགྱེས་
པར་བྱ་བ་དང་། སྦྱོར་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་མེས་ས་ཅན་མགྱེས་པར་བྱ་བ་ལྟོ་བའི་གྲུ་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མེས་ས་ཅན་མགྱེས་པ་ལས་གཞན་གྱིས་དྲིན་ལན་མི་ལོན་
པར་གཞན་ཡང་གཞི་མེད། བསྟན། གཞན་པར་གྱི་མཛད་པ་བདག་གིས་བསྐྱབས་ན་དྲིན་ལན་
ལོན་པར་བསྟན་གང་ཕྱིར་སྦྱ་བའོ། །དེ་ནས་མཛད་པ་བཞིན་མེས་ས་ཅན་གྱི་བྱན་དུ་བྱ་

བར་གདམས་ཤིག་བདག་གིས། བཤོ། །

གཉིས་པ་སྟོན་པ་མཉེས་པའི་ཐབས་སུ་མེམ་པ་ཅན་མགུ་བར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ།
 མེམ་པ་ཅན་ལ་ཡན་གཞོད་ཀྱིས་སྟོན་པ་མཉེས་མི་མཉེས་སུ་འགྱུར་བར་བསྟན་པ་གང་ག་
 ཡན་པས། དང་། དེའི་རྒྱུ་མཚན་དཔེས་བསྟན་པ་ཤི་རྩེ་ལས་ལ། དང་། མི་མཉེས་པ་བྱས་པ་
 བཤགས་ཤིང་བྱིན་ཆད་བསྐྱམས་དེ་ཡང་བདག་གིས། བཤོ། །

བཞི་པ་གཞོད་ན་ཉེས་དམིགས་ཆེ་བས་གྲུས་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཉེས་
 དམིགས་དཔེས་བསྟན་ཏེ་མགུ་བར་བྱ་བ་དཔེ་ན་མེམ་པ། དང་། དཔེ་བས་ལྷག་པའི་ཉེས་
 དམིགས་དང་ཡན་ཡོན་བསྟན་རྒྱལ་ལོ་ལྟེ། བཤོ། །

གསུམ་པ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ལེའུ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚམས་སྟོར་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྟོ་
 བས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་བསྟན་པ་ཤི་རྩེ་ལས་ལ། དང་། བརྩོན་
 འགྲུས་བརྩམ་རྒྱལ་དངོས་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་(༡༩ན)ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་།
 རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་དངོས་བཟུང་བ་བརྩོན་
 གས། དང་། དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ངོས་གཟུང་དེ་མི་མི་མཐུན། བཤོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་བ་དང་།
 གཉིན་པོ་སྟེ་ལ་བཤོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་སྤང་བ་དང་། བྱ་བ་
 དན་ཞེན་ཀྱི་ལེ་ལོ་སྤང་བ་དག་ལ་ཡན་པའོ། །དང་། སྟེང་ལུག་ཅིང་བདག་ཉིད་བརྟན་པའི་ལེ་
 ལོ་སྤང་བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལེ་ལོའི་རྒྱུ་བསྟན་པ་རྩེ་ལས་ལས་པའི་པའི། དང་། དེའི་
 གཉིན་པོ་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལེ་ལོར་བའི་སྟེང་བསྟན་པ་ལྷན་པའི་སྟོ་བར་བྱ་བ་
 དང་། དེས་ན་གཉིད་སྟེང་ཀྱི་སྟེང་པ་སྤང་བར་གདམས་མི་ལྷན་པའོ། །དང་པོ་
 ལ་བཞི་སྟེ། ཆོ་འདི་མི་རྟག་པར་བསམ་ནས་སྟོ་བར་བྱ་བ་དང་། འཆི་བའི་སྟེང་བསྟན་པ་
 བསམ་ནས་སྟོ་བར་བྱ་བ་དང་། བྱི་མའི་དཔུལ་བའི་སྟེང་བསྟན་པ་བསམ་ནས་སྟོ་བར་བྱ་

དཔུང་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མདོར་བསྟན་པ་མེམས་ཅན་དོན་རྒྱུ། དང་། བྱད་པར་མོས་པའི་རྒྱ་
མདོར་བསྟན་པ་མོས་པའི་རྒྱ་བཟུལ། དང་། དཔུང་ཚོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མདོར་བསྟན་དེ་ལྟར་མི་
ལས་ཀྱི་པའོ། །

གཉིས་པ་རྒྱུ་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། མོས་པའི་དཔུང་བསྐྱེད་པ་དང་། ར་
རྒྱལ་གྱི་དཔུང་བསྐྱེད་པ་དང་། དགའ་བའི་དཔུང་བསྐྱེད་པ་དང་། རོར་བའི་དཔུང་
བསྐྱེད་ལྟོབས་ཉམས་པ་དང་། པའོ། །དང་བོ་ལ་བཞི་སྟེ། འདུན་པ་མེད་པ་ལ་སྤྱད་པ་དང་།
འདུན་པ་བསྐྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དགེ་པའི་རྩོགས་ནི། དང་། འདུན་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་
དང་། རོན་བསྟན་ནས་འདུན་པ་བསྐྱེད་པར་གདམས་དེ་བཟད་གེ་ལ། པའོ། །དང་བོ་ལ་བཞི་
སྟེ། ཉེས་པ་ཟད་པའི་དོན་དུ་འདུན་པ་མ་བྱས་པ་ལ་སྤྱད་པ་འདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན། དང་། ཡོན་
ཏན་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་འདུན་པ་མ་བྱས་པ་ལ་སྤྱད་པ་འདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན། དང་། སྤྱིས་
བྱ་དམ་པའི་ཚོས་ལ་འདུན་པ་མ་བྱས་པ་ལ་སྤྱད་པ་འདག་གིས་བཙོམ་པུ། དང་། འདུན་པ་མ་
བྱས་པའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བས་འདུན་པ་མ་བྱས་པ་ལ་སྤྱད་པ་དག་ནི་ལྟོ། །པའོ། །
(༡༩ན)གསུམ་པ་འདུན་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལ་གཉིས་ཏེ། འདུན་པའི་རྩ་བ་ལས་
འབྲས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིན་སྒྲོམ་པར་བསྟན་པ་དེའི་ཡང་རྩ་བ། དང་། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིན་
བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དགེ་མི་དགའི་ལས་འབྲས་སྤྱིར་བསྟན་པ་རྒྱག་བཟུལ་ཡིད་མི།
དང་། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་འབྲས་སོ་སོར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ།
གཅིག་ཏུ་དཀར་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ལས་འབྲས་བཤད་པ་རྩ་མེད་ཡང་། དང་། གཅིག་ཏུ་
ནག་པ་སྤྱི་ཅན་གྱི་ལས་འབྲས་བཤད་པ་གཤིན་རྒྱུས་སྟུགས་པའོ། །

གཉིས་པ་ར་རྒྱལ་གྱི་དཔུང་སྐྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དོན་རྒྱལ་མཚན།
དང་། རྒྱུ་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིར་བ་རྩོམ་པ་བསྟན་པ་དང་། རྒྱགས་
པ་བརྩོན་པ་བསྟན་པའོ། །དང་བོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩོམ་པའི་རིམ་པ་ལ་བསྟན་པའི་བྱིར་

ལྷ་ས་མི་ལྷ་ས་བརྟགས་ནས་ལྷ་ས་ན་བཅུ་མ་པ་དང་མོ་ཕྱིར་བ་བརྟགས། ་དང་། བཅུ་མ་ས་ནས་ལོག་
བའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་ཆེ་བ་གསལ་ཏུ་པའོ། །

གཉིས་པ་ཁྱལ་པ་བརྩན་པ་བརྩན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བརྩན་པ་ལ་འདྲ་བརྩན་
མཐུན་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལས་གྱིང་རྒྱལ་དང་། ཉན་
མོངས་པའི་ད་རྒྱལ་བྱ་བ་དང་། རྒྱས་པའི་ད་རྒྱལ་བྱ་ཉན་མོངས་རྒྱག་གཟི། པའོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ། མདོར་བརྩན་པ་ལ་ཉིད་གཉིས་ཅན་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །

གཉིས་པ་ཉོན་མོངས་པའི་ར་རྒྱལ་བུ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་ལས་རྒྱལ་
པའི་ར་རྒྱལ་ལ་གནས་པར་བུ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་དགའི་དབང་དུ་གྱུར་ན་ར་རྒྱལ་
ཅན་མ་ཡིན་པར་འགྲོགས་ར་རྒྱལ་ཅན། བསྟན། ཉོན་མོངས་པའི་དགའ་ལས་རྒྱལ་བ་ར་རྒྱལ་
ཅན་དུ་བསྟན་གང་ཞིག་ར་རྒྱལ་ པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ར་རྒྱལ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་
ཞི་བའི་རྒྱལ་ དང་། དེས་ན་ར་རྒྱལ་ལ་གནས་པར་གདམས་དེ་བཞག་ལས་ཞི། པའོ། །

གསུམ་པ་དགའ་བའི་དབུང་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། དགོ་བའི་ལས་ལ་དགའ་
བར་བྱ་བ་མདོར་དེ་བཞིན་གནས་སྐབས། བསྟན། བདེ་ཁིང་ཁི་བས་(༡༩བ)ངོ་མ་མི་གེས་པའི་
རྒྱ་མཚན་རྒྱས་པར་པེ་བའི་དོན་དུ། བཤད། དོན་བསྐྱེས་ཏེ་ལས་མཐར་ཐྱིན་པའི་བྱིར་
དགའ་བས་འཇུག་པར་གདམས་དེ་ལྟར་ལས་ཆར། བའོ། །

[illegible]

འབད་པའི་ཉེས་དམིགས་བརྟན་རིམ་ཐག་ལ། པའོ། །

བཞི་པ་བསམ་གཏན་གྱི་ལེའུ་ལ་གཉིས་དྲེ། བརྩོན་འགྲུས་སྟེལ་ནས་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་གཞག་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ་བརྟན་པ་དང་། རི་ལྟར་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐབས་བརྟན་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་དྲེ། ཞི་གནས་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམ་གཡང་སྤང་བ་དང་། སྤངས་ནས་དམིགས་པ་བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་སྒྲོམ་པར་བརྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། མདོར་བརྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་དྲེ། ལུས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་དོར་བ་དང་། སེམས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་རྣམ་རྟོག་དོར་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། འཛིག་རྟེན་མི་སྤང་བའི་རྒྱ་སྤང་བའི་བྱིར་གཉེན་པོ་སྒྲོམ་ཚུལ་མདོར་བརྟན་པ་ཆགས་པའི་བྱིར་དང་། དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། གཡང་བའི་རྒྱ་འཛིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བ་དང་། ཞི་གནས་གྱི་རྒྱ་དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། རང་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བ་དང་། བྱི་རྟེན་བཀྱར་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དྲེ། ལུལ་ཅན་ཆགས་པའི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་དང་། ཆགས་བྱ་ལུལ་གྱི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མི་རྟག་པས་ཆགས་ལུལ་མ་མཐོང་(༡༥བ)པའི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་མི་རྟག་སྟེལ། དང་། མཐོང་ཡང་ངོམ་མི་ཤེས་པའི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་མཐོང་ཡང་ངོམ་པར་དང་། སྤུང་མོང་དང་ཆགས་པའི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་སེམས་ཅན་རྣམས། པའོ། །

གཉིས་པ་ཆགས་བྱ་ལུལ་གྱི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་ལ་གཉིས་དྲེ། བྱིས་པ་རིང་དུ་སྤང་བ་དང་། འཕྲད་ན་མི་དགའ་བས་འདྲིས་ཆེ་བ་སྤང་འཕྲད་ན་དག་པས། པའོ། །དང་པོ་ལ་བདུན་དྲེ། བྱིས་པ་བརྟེན་ན་ངན་འགྱོར་བྱིས་དང་བཞག་པ། འཁྲིད། རྗེས་མཐུན་གྱི་རྒྱུད་པས་མཐུ་པར་རྒྱད་ཅིག་ཙམ་གྱིས། དཀའ། ལན་པར་སྒྲིས་ཀྱང་དོན་དུ་མི་འགྱུར་ལན་པར་སྒྲིས་ན།

བསྟན་པས་ནམ་ཡང་ཡན་པ་མི་མཐོང་ལ་ཐུག་དག། ཁོ་པ། འགྲོགས་ན་མི་དགེ་བ་ཅིས་ཀྱང་ཕྱིན་
དང་འགྲོགས་ན། འབྱུང་། བསྟན་པས་བདག་གཞན་སྤང་བར་དེ་ལྟར་བདག་དང་། བྱེད། རོན་
བསྟུས་ཐག་རིང་དུ་སྤང་བར་གདམས་པའོ། །

གཉིས་པ་བྱི་རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལྷག་བསྐལ་བསྟེན་པ་
ཆགས་པའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པས་ཆགས་པ་སྤང་བ་བདག་ནི་རྟེན་མང་། དང་། ལྷིང་པོ་
མེད་ལ་སྒྲུབ་དགའ་བ་རྟེན་སོགས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པས་ཆགས་པ་སྤང་བའོ། །
དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྟེན་སོགས་འདོར་ཁིང་མི་རྟག་པས་ལྷིང་པོ་མེད་པར་བསྟན་པ་འདི་དག
རང་བཞིན། དང་། དེས་ན་དགའ་བའི་རྒྱར་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པ་དང་། གྲུབ་ཀྱང་འཛིག་
རྟེན་ལས་དགའ་བ་རྟེན་དགོན་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱིས་པ་ཐམས་
ཅད་མཁྱེན་མི་རྒྱས་པ་དང་མ་རྒྱས་པས་དེ་བསྟན་ཡང་དགའ་བ་མི་བསྟེན་པ་ཐམས་ཅད་མོས་པ།
ཐམས་ཅད་རྟེན་པ། དང་། དེ་རྟེན་ལུང་གིས་བསྒྲུབ་གང་ཕྱིར་བྱིས་པ། པའོ། །

གཉིས་པ་ཁོ་གནས་ཀྱི་རྒྱ་དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྟེན་པ་ལ་བཞི་སྟེ། དབེན་པའི་
ཡོན་ཏན་བསྟན་པ་དང་། མཛའ་བཤེས་ཀྱི་སྦྱོན་བསྟན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་
དབེན་པ་ལ་བསྒྲུལ་བ་དང་། རོན་བསྟུ་དེ་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གྲོགས་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ་ནགས་རི་དྲགས། དང་། གནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ་ཐུག་གམ་ལྟ་ལང་
སྟོང་ག། དང་། འདོད་པ་རྒྱུད་པའི་(༡༥)ཡོན་ཏན་བསྟན་པ་རྒྱུད་བཟེད་ལ་སོགས། དང་། མི་
རྟག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་ཏུ་ཁྱེད་སྟོང་ནས། པའོ། །

གཉིས་པ་མཛའ་བཤེས་ཀྱི་སྦྱོན་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལྷག་བསྐལ་ཐུན་མོང་དུ་
མི་འཁུར་བས་གྲོགས་སུ་མི་རུང་བར་བསྟན་པ་རྟེན་འདུག་ཅིག་ལུ། དང་། གནས་སོ་སོར་
འགྲོ་བས་གྲོགས་སུ་མི་རུང་བར་བསྟན་ལྟ་དག་ཏུ་ནི། པའོ། །

གསུམ་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་དབེན་པ་ལ་བསྒྲུལ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱུང་ན་དང་བཅས་

ནས་མ་བསྐྱལ་བའི་གོང་དུ་བྱ་ངན་མེད་པར་འགྲོ་བར་རིགས་པ་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ནུས་པ། དང་།
དེར་སོང་བའི་ཐན་ཡོན་བསྐྱེད་པའི་སེམས་ལ་འཇོན་གཤམ་པོ། །

གཉིས་པ་སེམས་དཔའི་ཐབས་སྤྲུལ་རྟོག་དོར་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྐྱེད་
བ་པས་མ་པ་གཞན་ནི། དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། འདོད་པ་ལ་སྦྱོར་
བསྐྱེད་པ་དང་། དཔེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། འབྲས་ཁུ་
འཇིག་པར་ལྟ་བུ་བས་སྦྱོར་བ་བསྐྱེད་པ་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་། དང་། རོ་བོ་མི་གཙང་བར་ལྟ་བུ་
སྦྱོར་བ་བསྐྱེད་པ་དང་། རྒྱ་གཞོན་པ་མང་བར་ལྟ་བུ་བས་སྦྱོར་བ་བསྐྱེད་པའོ། །

གཉིས་པ་རོ་བོ་མི་གཙང་བར་ལྟ་བུ་བས་སྦྱོར་བ་བསྐྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དུར་ཁྱོད་གྱི་
ཆོས་ལ་སྦྱར་ནས་མི་གཙང་བར་ལྟ་བུ་དང་། གསོན་པོའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་ནས་མི་གཙང་
བར་ལྟ་བུའོ། །དང་པོ་ལ་དུག་སྟེ། འབད་ནས་སྒྲུབ་པར་མི་རིགས་པ་རྣམས་དང་། མཐོང་
བས་དགའ་བར་མི་རིགས་པ་གང་གིས་དང་པོར། དང་། སེར་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པར་མི་རིགས་པ་གཞན་
ནུས་མིག་གིས། དང་། སྒྲུག་པས་མཆོད་པར་མི་རིགས་པ་གཞི་ཅང་པོ། དང་། གཡོ་བས་མི་
འཇིགས་པར་མི་རིགས་པ་ཅུ་གོ་དེ་ཉེ་བུ། དང་། གཡོགས་པས་ཆགས་པར་མི་རིགས་པ་
ལ་གཡོགས་ཀྱང་། པའོ། །

གཉིས་པ་གསོན་པོའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་ནས་མི་གཙང་བར་ལྟ་བུ་ལ་བཞི་སྟེ། མི་གཙང་
བར་མདོན་སྒྲུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། མི་གཙང་བར་རྟགས་གྱིས་ངེས་པ་དང་། མདོན་
སྒྲུམ་གྱིས་གྲུབ་ཀྱང་ཐེ་ཆོམ་བཟན་དཔེས་བསྐྱེད་པ་གཅུར་ལ་མཐོགས། དང་། གཙང་བའི་
མཆོན་མ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྟ་སྟེ། རྒྱ་རོ་བོ་ལ་བརྟགས་ནས་ཆགས་(༡༥ན)པར་
མི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཅིག་ཅེས། དང་། སྒྲོ་ལ་བརྟགས་ནས་ཆགས་པར་མི་རིགས་པ་གལ་ཏེ་མི་
གཙང་། དང་། ལུ་ལ་ལ་བརྟགས་ནས་ཆགས་པར་མི་རིགས་པ་བདག་ནི་གལ། དང་། རང་གི་
རང་བཞིན་མ་རྟོགས་པས་སྦྱེད་པ་མི་གཙང་རང་བཞིན། དང་། ཁ་དོག་ལ་ཆགས་ནས་མི་

གཙང་པ་ལ་ཞེན་པ་སྤྱད་མྱོང་བཤེས་པ་ལོ། །གཉིས་པ་མི་གཙང་པར་རྟགས་གྱིས་ངས་
པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་གཙང་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་མི་གཙང་པར་གྲུབ་པ་མཐོག་མི་གཙང་། དང་།
མི་གཙང་པའི་འབྲས་སུ་ཡིན་པས་མི་གཙང་པར་གྲུབ་པ་ལ་ཏེ་མི་གཙང་། པའོ། །

བཞི་པ་གཙང་བའི་མཚན་མ་དགག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཙུག་མའི་བྱིས་ཆགས་པར་
མི་རིགས་པ་ལྷན་ལ་བསྐྱུག་པའི། དང་། རང་བཞིན་འཛིགས་པས་བྱེད་པ་མི་རིགས་པ་གསུམ་
ཟེ། དང་། རྒྱུ་ལྡན་པས་དགའ་བར་མི་རིགས་པ་དག་ལ་སྐྱོང་ས་པའི། པམ། །

[illegible]

གཉིས་པ་(༡༥བ)དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་སྐྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚམས་སྒྱུར་པའི་
ཚུལ་གྱིས་མདོར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་འདོད་པ། དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ།
གང་ཏུ་གནས་པའི་གནས་ཚུན་དང་ཉོན་ཡོངས། དང་། དེར་གནས་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དེ་ལ་

གཉིས་ཏེ། འཕྱོར་བ་རྒྱལ་པོ་ལས་བྱུང་པར་འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་རྒྱ་ལོ། དང་།
བདེ་བ་དབང་པོ་ལས་བྱུང་པར་འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཁང་རྒྱུ་ལོང་ཏུང་། འོ། །

གཉིས་བ་སྤངས་ནས་ཕྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་སྒྲོམ་པར་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འབྲེལ་
དགོས་བ་ཐོན་ཏུ་འགྲོ་བས་སྒྱིར་བསྟན་པ་དེ་ལ་ཞོགས་པའི། དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་
པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐབས་གི་དམིགས་པས་ཀུན་ཚོ་བ་ཕྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་སྒྲོམ་བ་
དང་། ཤེས་རབ་གི་དམིགས་པ་དོན་དམ་ཕྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་སྒྲོམ་དེ་བཟུངས་པའ། པའོ། །
དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བདག་གཞན་མཉམ་པ་སྒྲོམ་པ་དང་། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་
པ་དང་། ལུན་མོང་གི་བྱ་བ་ལ་གདམས་དེ་བཟུངས་པའི། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ།
བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྲོམ་པ་བསྟན་པ་དང་། བསྒྲོམས་པས་བདག་གཞན་མཉམ་
པར་རྒྱས་རྒྱལ་བསྟན་གོམས་པའི་ཞེས་པའི། པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་བདག་
དང་གསུམ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། དོན་བསྟུ་བའོ། །

གཉིས་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བདག་དང་གཞན་མཉམ་པར་དམ་
བཅས་པ་ལ་དེ་དང་རྒྱུ་བཟུལ། དང་། བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྱུ་བ་པ་དང་། བསྒྲོམས་པས་
ལན་ཡོན་བསྟན་དེ་རྒྱུ་བཟུལ། པའོ། །

གཉིས་བ་བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྱུ་བ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདེ་སྤྱད་མཉམ་པའི་
རྟགས་དགོད་པ་ལག་བ་ལ་ཞོགས། དང་། རྟགས་གི་རྒྱལ་སྒྱུ་བ་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ།
སྤྱད་ས་ཚོས་སྒྱུ་བ་པ་གཞན་པ་དང་གཉིས། དང་། རྒྱུ་བ་སྒྱུ་བ་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱུ་བ་
གི་རྟགས་དགོད་པ་བདག་གིས་གཞན་གི། དང་། རྟགས་དེའི་རྒྱུ་བ་བསྒྱུ་བ་པ་ལ་མེ་
བདག་དང་། དང་། རྒྱུ་བ་ལ་འབྲུལ་བ་སྤྱོད་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞན་གི་སྤྱད་
བསྟུལ་བསྟུལ་བྱར་(༡༥)མ་དེས་པའི་འབྲུལ་བ་སྤྱོད་པ་དང་། རང་གི་སྤྱད་བསྟུལ་
བསྟུལ་བྱར་མ་དེས་པའི་འབྲུལ་བ་སྤྱོད་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གཞི་དམིགས་དོན་གི་

ཁྱད་པར་དགག་པ་གལ་ཏེ་དེ་ལ། ཁྱད་ཆོག་ས་གཅིག་མི་གཅིག་གི་ཁྱད་པར་དགག་པ་
 ཁྱད་དང་ཆོག་ས་ཞེས། དང་། བདག་པོ་གཅིག་མི་གཅིག་ཁྱད་པར་དགག་པ་སྐྱུ་བཟུལ་ཅན་གང་།
 དང་། རོན་བསྐྱུ་ཏེ་སྐྱུ་བཟུལ་ཐམས་ཅད་བསལ་བྱུང་བསྐྱུ་སྐྱུ་བཟུལ་ཡིན་ཟློས། བཤོ། །
 གཉིས་པ་རང་གི་སྐྱུ་བཟུལ་བསལ་བྱུང་མ་ངེས་པའི་འབྲུལ་བ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་
 ཏེ། ཁྱད་པ་དང་ལན་མེད་ཆོས་སྐྱུ་བཟུལ། འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟག་ས་མ་གྲུབ་པ་ལོ་པའི་
 སྐྱུ་བཟུལ། དང་། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་གལ་ཏེ་སྐྱུ་བཟུལ། བཤོ། །

གཉིས་པ་བདག་གཞན་བརྗེ་བ་བསྐྱུ་མ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་
 སྐྱུ་མ་པར་གདམས་པ་དང་། བརྗེ་བའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། རོན་བསྐྱུ་གང་ཞིག་
 ལུས་འདི། བཤོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་བདག་གི་ལུས་འདི། དང་། རྒྱས་པར་
 བཤད་པ་དང་། རོན་བསྐྱུ་གང་གིས་བདག་དང་། བཤོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། གཞན་བདག་ཏུ་སྤང་བར་བསྐྱུ་པ་རི་
 ལྟར་ལག་ལ། དང་། སྤངས་པའི་ལན་ཡོན་བསྐྱུ་པ་དེ་ལྟར་ཟེ། དང་། སྤངས་ནས་རི་ལྟར་སྐྱུ་བ་
 པར་བསྐྱུ་པ་དེ་བཟུང་རི་ལྟར། དང་། དེ་ལས་སྤྱིར་མི་ལོག་པར་གདམས་པ་བསྐྱུ་ལག་ལ་ཐང་
 ཕྱིར་མི་ལོག། བཤོ། །

གཉིས་པ་བདག་གཞན་བརྗེ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། བདག་གཞན་
 བརྗེ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། མ་བརྗེས་པའི་ཉེས་དམིགས་དང་། རི་ལྟར་བརྗེ་བའི་
 ཚུལ་དང་། བརྗེས་ནས་རི་ལྟར་སྐྱུ་བ་པའི་ཚུལ་བསྐྱུ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ།
 བདག་གི་སྦྱོར་བྱེ་བྱག་ཏུ་བསྐྱུ་པ་དང་། བདག་གཞན་གྱི་སྦྱོར་ཡོན་ཐུན་མོང་ཏུ་བསྐྱུ་
 པ་དང་། རོན་བསྐྱུ་ལེགས་ཆེན་བཤེས། བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། འདིགས་པ་སྦྱི་བའི་རྒྱ་
 ཡོན་པ་བདག་ལུས་གང་ལ། དང་། སྐྱུ་བཟུལ་སྦྱི་བའི་རྒྱ་ཡོན་ལུས་ལ་བཞེས་དང་། བཤོ། །

གཉིས་(༡༥)པ་བདག་གཞན་གྱི་སྦྱོར་ཡོན་ཐུན་མོང་ཏུ་བསྐྱུ་པ་ལ་བཞི་སྟེ།

བདག་གཞན་ལ་བྱིན་པའི་སྒྲིན་ཡོན་གལ་ཏེ་ཕྱིན་ན། དང་། བདག་གཞན་ལ་གཞོན་པའི་
སྒྲིན་ཡོན་བདག་གཞན། དང་། བདག་གཞན་གྱི་མཐོ་འདོད་ཀྱི་སྒྲིན་ཡོན་བདག་པའི་གཞན་གྱི།
དང་། བདག་གཞན་གྱི་བཞོལ་པའི་སྒྲིན་ཡོན་བདག་གི་དོན་ལ། འོ། །

གཉིས་པ་བདག་གཞན་མ་བཟེས་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ།
བདག་གཞན་མ་བཟེས་ན་དོན་གཉིས་མི་འགྲུབ་པར་དཔེས་བསྐྱེད་པ་བདག་པའི་གཞན་གྱི།
དང་། དེ་ལྟར་ཤེས་ཀྱང་མི་བཟེས་བསྐྱེད་པའི་མཐུར་བསྐྱེད་པ་མཐོང་དང་མ་མཐོང་། དང་།
དེས་ན་སྐྱོང་ས་པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་དོར་བར་བསྐྱེད་ལེག་ཉེན་དག་ན། བཤོ། །

གསུམ་པ་དེ་ལྟར་བཟེས་ལྷ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་གཞན་བཟེས་པར་གཏམས་པ་དེ་
ལྷ་མོ་བདག་གཞན་གཞོན། དང་། བཟེས་པའི་བྱ་བ་ལ་གཏམས་པར་གཏམས་པའི་བཤོ། །བཞི་པ་
བཟེས་ནས་དེ་ལྟར་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་ལ་གཉིས་ཏེ། བསམ་པ་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་དང་། རྒྱར་
བ་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྐྱེད་པ་སྐྱེད་པ་མཁས་པ་བདག་ཏུ། དང་།
རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། དོན་བསྐྱེད་པའི་ལེ་ལྟར། བཤོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། དམའ་བ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ནས་ཐུག་
དོག་སྒྲིམ་པ་དང་། མཉམ་པ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ནས་འགྲུན་སེམས་སྒྲིམ་པ་བདག་དང་མཉམ་པ།
དང་། མཐོ་བ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ནས་རྒྱ་ལ་སྒྲིམ་པ་དང་། སྒྲིན་ཡོན་གྱི་སྒྲིན་པ་དེ་རྒྱམས་
དེས་པར་སྒྲིམ་དགོས་པར་གཏམས་པའི་ལེ་ལྟར་དོན། བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཛིན་
ཉེན་གྱི་ཆོས་ལ་ཐུག་དོག་སྒྲིམ་པ་འདི་ནི་བཀུར་སྟེ། དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་ལ་ཐུག་དོག་
སྒྲིམ་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་ལའང་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་བསྐྱེད་པ་འདི་ནི་བཀུར་སྟེ།
དང་། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་པར་སྐྱབ་ཅི་རྒྱུ་བདག་ནི། བཤོ། །གསུམ་པ་ལ་མཐོ་བ་བདག་ཏུ་
བབྱུང་ནས་རྒྱ་ལ་སྒྲིམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། འགྲུན་མ་རྒྱུགས་པས་རྒྱག་པའི་རྒྱ་ལ་སྒྲིམ་

དང་། དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་སྐྱེས་མཆོན་བསྟན་པའི་མིས་བཟུངས། །པའོ། །

གཉིས་པ་སྒྲོར་བ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། འབྲས་ཁུ་འདོད་བསམ་བྱ་བ་མི་སྒྲོ་བར་
ཉམས་སྒྲུབ་བར་གདམས་པ་དང་། ཉམས་སྒྲུབ་ལོན་པའི་ལུས་སེམས་དབང་དུ་བྱ་
བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཆེས། དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པ་
བདག་བསྟེན། དང་། དོན་བསྟུན་མདོར་བཤད་གཞི། །བའོ། །

གཉིས་པ་ཉམས་སུ་ལོན་པའི་ལུས་སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུས་
དབང་དུ་བྱ་བ་དེ་ཅད་ཀྱིས། དང་། སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་ལོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དྲག་པོ་
ཚར་བཅད་དེ་སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་དང་། ཞི་བའི་བསྐྱེད་མེད་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་སྟེ།
སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན་ཚར་བཅད་པར་
འོས་པར་འགྲོ་སྟེ། དམན། ཚར་གཅོད་ལུས་པས་བཀའ་ཉན་པར་བསྐྱེད་པ་ཚད་ཀྱིས་ཐོབ།
དང་། མི་ཉན་ན་འཁོན་པས་ཕྱ་བ་ནས་གཞོམ་གསལ་ཏེ་ཤ་མེད། པའོ། །

གཉིས་པ་ཞི་བའི་བསྐྱབ་རིམ་གྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་སྟེ་སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་ལ་
གཉིས་ཏེ། བདག་ཕན་འདོད་པས་བདག་ཞེན་མི་སྦྱང་བ་མདོར་བསྟན་པ་ནི་ཐེ་བདག་མི།
དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལུས་ལ་ཞེན་ནས་བསྦྱངས་པའི་ཉེས་
དམིགས་རིུ་རིུར། དང་། མ་ཞེན་པའི་ཕན་ཡོན་གང་ཞིག་ཀྱང་ལ། དང་། ཞེན་པར་མི་
རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོན་གཙང་ཐལ་པའི། འོ། །

ལྷ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལུ་ལ་ལྷ་སྟེ། ལྷག་བསྐལ་སྤང་འདོད་བས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་
བར་གདམས་པ་དང་། ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་སོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཤེས་བྱ་
བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལྷན་ཐོབ་ཤིང་། དང་། དེ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་གཏན་ལ་དབབ་
པའོ། །དེ་ལ་བཞི་སྟེ། དེ་རྟོགས་བྱེད་པ་ལ་དེ་ལ་འཛིག་རྟེན། དང་། ལྷན་འབྱོར་བར་དབྱེ་

བ་དང་། སྐལ་བ་དང་རྣལ་འབྱོར་བ་འོག་མ་ལ་གོང་མས་གཞོན་པ་དེ་ལ་འཇུག་ནི་མཁས་པ།
 དང་། གཞོན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཆོས་ཐམས་ཅད་(༡༥)རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་
 བདེན་འཛིན་དང་འགལ་བ་གཉིས་གསལ་ནི། དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་
 རྟོགས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། གནས་ལུགས་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་མི་འཐད་
 པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་དང་། སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པ་ལ་མ་དུ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་
 བ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིར་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་ལ་མདོ་སྤེལ་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་སྤང་
 བ་དང་། བྱད་པར་ཤེས་པ་བདེན་པར་མེད་པ་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་པའི་རྟོག་པ་སྤང་
 བ་འོ། །དང་པོ་ལ་དུག་སྟེ། ཆད་མས་བསལ་བ་སྤང་བ་གཞན་གསལ་དང་། བྱད་དང་
 འགལ་བ་སྤང་བ་འཇུག་ནི་འཇུག་པའི། དང་། རྒྱལ་བ་མཆོད་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ་སྤང་བ་
 རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་དང་། ཉིང་མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་ཐལ་བ་སྤང་བ་གཞན་ཉིང་མཚམས་དང་། དགོ་
 སྟོན་མེད་པར་ཐལ་བ་སྤང་བ་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་དང་། བྱད་རྒྱལ་བའི་རྩོད་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་
 བ་སྤང་བ་གཞན་དོན་མེད་པའོ། །བྱད་པར་ཤེས་པ་བདེན་པར་མེད་པ་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་པའི་
 རྟོག་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། སེམས་དོན་དམ་དུ་མེད་ན། སྐྱུ་མ་མི་དམིགས་པར་ཐལ་
 པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གཞན་ཉིང་མཚམས་དང་། དང་། སེམས་ཅན་དོན་དམ་དུ་མེད་ན་འཁོར་བ་མེད་
 པར་ཐལ་བའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩོད་པ་གང་ཆེ་ལྟུང་པ། དང་།
 ལན་ནོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། དམིགས་བྱ་མེད་ན། མི་དམིགས་པར་ཐལ་བས་མདོར་
 བསྟན་པ་གང་ཆེ་ཆོད་པ། དང་། སེམས་སྐྱུ་མ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ཏེ་དགག་པ་རྒྱས་པར་
 བཤད་པ་དང་། བདེན་པར་མེད་ཀྱང་དམིགས་པར་འཐད་པས་དོན་བསྟུན་ནི་རྒྱ་ལ་
 བའོ། །

གཉིས་པ་སེམས་སྐྱུ་མ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ཏེ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སེམས་ཉིད་
 སྐྱུ་མ་ཡིན་པ་དགག་པ་དང་། སེམས་ལས་སྐྱུ་མ་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྟོད་དུ་མེད་པ་

དགག་མེད་ལས་སྤྲུལ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལས་སྒྲངས་བརྗོད་པ་གཞུང་དེ་ཉིད། དང་།
 དེ་དགག་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྐྱེས་ལོན་ན་སྐྱེས་ཀྱིས་མི་མཐོང་བར་ཐལ་བ་གང་
 རེ་མེད་ཀྱིས་ཉིད། དང་། རང་རིག་བཀག་པའི་སྒོ་ནས་བྱུང་བ་སྤྱུང་བའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ།
 (༡༩ན)རང་གིས་རང་རིག་པ་མེད་པར་ལུང་རིགས་ཀྱིས་སྤྱུང་བ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་ཟི། དང་།
 མར་མེད་དཔེས་རང་གིས་རང་རིག་པ་དགག་པ་མར་མེད་ཀྱིས་མཛད་པར་བྱ། དང་། རང་རིག་པ་
 མེད་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །

གཉིས་པ་མར་མེད་དཔེས་རང་གིས་རང་རིག་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལས་
 སྒྲངས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དགག་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དཔེ་དགག་པ་མར་མེད་ཀྱིས་མཛད་པར་བྱ།
 དང་། རོན་དགག་མར་མེད་ཀྱིས་མཛད་པར་བྱེད། པའོ། །

གསུམ་པ་རང་རིག་མེད་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་རིག་མེད་ན་རྣམ་
 ཤེས་མི་དྲན་པར་ཐལ་བ་སྤང་བ་གཞུང་དེ་རིག་ཏེ། དང་། རྟེན་གཞན་དང་ལྡན་པས་མ་ཤེས་
 བར་ཐལ་བ་སྤང་བ་རྟེན་གཞན་དག་དང་། དང་། མཐོང་ཐོས་གྱི་ཐ་སྙད་མི་འཐད་པར་ཐལ་བ་
 སྤང་རིལ་མཐོང་ཐོས། པའོ། །

གཉིས་པ་སྤྲུལ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པ་ལས་དུ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་
 ཏེ། རྩོད་པ་སྤང་བ་དང་། ལན་ནོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་ཉིད་དུ་
 མ་རྟོགས་ན། ཉོན་མོངས་པ་ལས་མི་གྲོལ་བར་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་པའི། དང་། རྟོགས་ན་
 གྲོལ་བར་བསྟན་པ་དང་། སྤྱོད་ཉིད་རྟོགས་ནས་གྲོལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །

གཉིས་པ་རྟོགས་ན་གྲོལ་བར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱོད་ཉིད་རྟོགས་པས་
 འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བར་བསྟན་པ་སྤྱོད་ཉིད་བཀའ་གསལ། དང་། གྲོལ་བས་དམིགས་མེད་དུ་ཞི་
 བ་མུང་འདས་ཐོབ་པར་བསྟན་པ་གང་ཆོད་པའོ། །དང་། ཞི་ཡང་གཞན་དོན་ལྟན་གྱུ་བྱ་
 འབྱུང་བར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟོག་པ་མེད་ཀྱང་གཞན་དོན་ལྟན་གྱུ་བྱ་
 འབྱུང་བར་བསྟན་པ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ། དང་། རྟོག་པ་མེད་ཀྱང་མཆོད་ན། བསོད་ནམས་

འབྱུང་པར་བསྟན་ཐེམས་མེད་པ་ལ། པའོ། །

གསུམ་པ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་ནས་གྲོལ་པ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་
བདེན་པ་མཐོང་བས། དང་། ལན་ནོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པའི་བདེན་མཐོང་
གིས་གྲོལ་པ་དགག་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པས་སྒྲོམ་པར་
གདམས་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་(༡༧)ལྟ། སྟོང་ཉིད་མེད་ན། བྱང་ཆུབ་མེད་པར་ལུང་
གིས་སྐྱབ་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་ཡོད་ན། བྱང་ཆུབ་ཡོད་པར་ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་
པས་སྐྱབ་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་བསྒྲམས་པས་མི་གནས་པའི་བྱང་འདས་ཐོབ་པར་བསྟན་
པ་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་པར་ལ། དང་། དོན་བསྟན་ཏེ་སྟོང་ཉིད་སྒྲོམ་པར་གདམས་པེ་རྣམས་རྟོག་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུང་གིས་སྐྱབ་པ་གང་ཤིང་ཅུང་ལས། དང་། དེ་བཀའ་མ་
ཡིན་པའི་ཚུད་པ་སྤང་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་གཞན་ཐེག་ཆེན། དང་། ལན་ནོ། །དེ་
ལ་གསུམ་ལྟ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལུང་ཡང་བཀའ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་ཅོད་ཅི་ཅུང་གིས། དང་།
བཀའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་མེད་མཚུངས་པར་བསྟན་པ་གང་པར་མཛད་ཤ། དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱིས་
མ་རྟོགས་པས་བཀའ་མ་ཡིན་པར་མི་འབྱུང་པར་བསྟན་པ་གང་པོད་རྣམས། པའོ། །

གཉིས་པ་སྟོང་ཉིད་ཡོད་ན། བྱང་ཆུབ་ཡོད་པར་ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་པས་
སྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་བརྟན་ཆད་པེ་རྣམས། དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་
ལ་གསུམ་ལྟ། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པར་ལྷག་བཅས་མི་རུང་པར་བསྟན་པ་ཉན་ཐོས་རྣམས་
ལས། དང་། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པར་ལྷག་མེད་མི་རུང་པར་བསྟན་པ་དམིགས་བཤད་ཤ། དང་།
དེས་ན་སྟོང་ཉིད་སྒྲོམ་པར་གདམས་པེ་རྣམས་རྟོག་པའོ། །

གཉིས་པ་སྟོང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པས་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་ལ་བཞི་ལྟ།
སྟོང་ཉིད་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལས། དང་།
ལས་དང་པོ་པས་སྟོང་ཉིད་ལ་འཛིགས་པ་སྤང་པ་དང་པོ་གང་ལས། དང་། འཛིགས་པའི་
རྒྱ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོར་བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པར་བསྟན་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་
མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྒྱས་རྒྱལ་བལྟལ་པ་ལ་སྟོང་རྗེ་སྒྲོམ་པའོ། །

གསུམ་པ་འཛིགས་པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོར་བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱོད་
བར་བསྟན་པ་གཉིས་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྤྱོད་ཉིད་ཏུ་བསྟན་པ་
དང་། ཚོས་གྱི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྤྱོད་ཉིད་ཏུ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
ཏེ། སྤྱོད་པོ་ལྷ་ལ་བདག་(༡༠ན)མེད་པ་སྤྱིར་བསྟན་པ་མེད་པ་ཞེས། དང་། གྲུབ་མཐས་
བདགས་པའི་བདག་ཕྱི་བྱས་ཏུ་དགག་པ་དང་། བདག་མེད་པ་ལ་ཚུད་པ་སྤྱོད་པའོ། །

གཉིས་པ་གྲུབ་མཐས་བདག་པའི་བདག་གྱེ་བྲག་རྩ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
 གྲངས་ཅན་གྱིས་བདག་པའི་བདག་དགག་པ་དང་། རིག་པ་ཅན་གྱིས་བདག་པའི་
 བདག་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གླུ་འཛིན་རྟག་པ་དགག་པ་གཡའི་རྩེ། དང་།
 གླུ་འཛིན་གཟུགས་འཛིན་དགག་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩུང་པ་དེ་ཉིད་ལྷོ་མོ་གཟུགས་ དང་།
 ལན་ནོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་གྱིས་གླུ་འཛིན་པར་ཐལ་བས་དགག་པ་དེ་
 མཛོམས་སོ། །དང་། གཟུགས་འཛིན་གྱིས་གཟུགས་མི་འཛིན་པར་ཐལ་བས་དགག་པ་རྒྱ་འཛིན་
 གྱིས་དང་རང་བཞིན། དང་། གཟུགས་འཛིན་གླུ་འཛིན་གྱི་རང་བཞིན་རྩ་དམིགས་པར་ཐལ་
 བས་དགག་དེ་ནི་རྒྱ་འཛིན་ པའོ། །

གཉིས་པ་རིག་པ་ཅན་གྱིས་བདག་པའི་བདག་དགག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་
 ཉིད་སེམས་མེད་པ་དགག་པ་སེམས་མེད། དང་། སེམས་དོན་གཞན་དང་ལྡན་པ་སེམས་པ་
 དགག་པ་ལོན་ཏེ་སེམས་པ་དང་། དོན་པ་སྟུང་ལོ། །

གསུམ་པ་བདག་མེད་པ་ལ་ཚུང་པ་སྤང་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་མེད་ན། ལས་
འབྲས་འབྲེལ་བར་མི་འབྲད་པ་སྤང་བ་དང་། སེམས་ཅན་མེད་ན། སྤྱིང་རྗེ་མི་འབྲད་པ་
སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུང་པ་གཞན་པ་ལ་ཏེ་བདག་མི་དང་། ལན་ནོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ།
རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པར་བཟུང་པར་མི་རིགས་པར་བསྟན་པ་ཅུང་འབྲས་གཞི། དང་། ཀྱང་
ཚོ་བ་ཏུ་རྒྱ་ལ་དགོངས་ནས་བྱེད་པས་འབྲས་བུ་སྤྱིང་བར་བསྟན་པ་རྒྱ་རྒྱ་འབྲས་ཅད་དང་། དང་།
རྒྱན་གྱི་སེམས་བདག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་འདས་དང་མ་འོངས་པའི། པའོ། །

གཉིས་པ་མཐས་ཅན་མེད་ན། མྱོང་རྗེ་མི་འཐད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་

གཡའ་ཉེ་མེམས་ཅན། དང་། ཡན་ནོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྤྱིང་རྩེའི་ལྷུལ་གྲུབ་པར་
བསྟན་པ་ལས་མཐོང་ནས་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྤྱིང་རྩེའི་འབྲས་ལྷུག་གྲུབ་པར་བསྟན་པ་ལས་
(༡༠བ)དང་། དེ་གཉིས་གྲུབ་ཀྱང་བདག་འདྲིན་སྤང་དགོས་པ་མི་འགལ་བ་བསྟན་ཅན་
བཟུང་བུའི་པའོ། །

གཉིས་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་བཀག་པའི་སྒོ་ནས་སྤྱིང་ཉིད་ཏུ་སྐྱབ་པ་ལ་བཞི་སྟེ།
ལུས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བསྟན་པ་དང་། ཆོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བསྟན་
པ་དང་། མེམས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བསྟན་པ་དང་། ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་
པ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལུས་བདེན་པར་མེད་པར་
སྐྱབ་པ་དང་། ཡན་ལག་སོ་སོ་བ་བདེན་པར་མེད་པར་སྐྱབ་པ་དེ་ལས་མེད་པ་ དང་། དོན་
བསྟན་ནས་ལུས་ལ་ཆགས་པར་མི་རིགས་པར་བསྟན་དེ་ལས་མེད་པ་ དཔེ། །དང་པོ་ལ་
གསུམ་སྟེ། ཡན་ལག་སོ་སོ་བ་ལ་ལུས་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལས་མེད་པ་ དང་། ཡན་
ལག་སོ་སོ་བ་ལ་གནས་པའི་ལུས་གཅིག་མེད་པར་བསྟན་པ་དང་། དོན་བསྟན་ཉེ་ཡན་
ལག་ཆོགས་པ་ལ་ལུས་སྤྱུ་ལྷུལ་བར་བསྟན་དེའི་ཅུ་མེད་ དཔེ། །

གཉིས་པ་ཡན་ལག་སོ་སོ་བ་ལ་གནས་པའི་ལུས་གཅིག་མེད་པར་བསྟན་པ་ལ་
གསུམ་སྟེ། ཡན་ལག་ལ་ལུས་སྤྱུ་གསལ་དེ་གནས་པ་དགག་པ་གཡའ་ཉེ་མེམས་ཅན། དང་། ཡན་
ལག་ལ་ལུས་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱིས་གནས་པ་དགག་པ་གཡའ་ཉེ་བདག་ཉིད། དང་། དོན་
བསྟན་ཉེ་ལུས་མེད་པར་བསྟན་ཉིད་ནང་ནང་མ། དཔེ། །

གཉིས་པ་ཆོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་དུག་སྟེ། ཆོར་བའི་ངོ་པོ་བཀག་པས་
ཆོར་བ་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་ལག་ལྟར་དང་། ཆོར་བའི་རྒྱ་རེག་པ་བཀག་པས་ཆོར་བ་
བདེན་པ་དགག་པ་ལ་མཐོང་བལྟ། དང་། ཆོར་བའི་ལྷུལ་བཀག་པས་ཆོར་བ་བདེན་པ་དགག་
པ་དང་། ཆོར་བའི་ལྷུལ་ཅན་བཀག་པས་ཆོར་བ་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་ལག་ལྟར་དང་།
ཆོར་བའི་མཚན་ཉིད་བཀག་པས་ཆོར་བ་བདེན་པ་དགག་པ་དང་། དོན་བསྟན་དེ་ལས་མེད་
མེད། དཔེ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཉེ། བདེ་སྐྱུ་གཉིས་མན་རྒྱུན་སེལ་བས་ཆོར་བ་རྟོག་པའི་

མདོན་པར་ཞེན་པར་བསྟན་པ་དང་། རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་གཉེན་པོས་སེལ་བས་ཆོར་བརྟོག་
པའི་མདོན་པར་ཞེན་པར་བསྟན་དེ་ཅིང་ཁྱིམ་ན། པའོ། །དང་(༡༡ན)པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདེ་
སྲུག་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པ་དགག་པ་སྤྲུལ་ལེ། དང་། སྟོབས་ཆེ་བས་རྒྱུད་པ་བྲིལ་གྱིས་
མནན་པའི་ཉེས་སྟོང་གི་ལན་དགག་སྟོབས་དང་ལྡན་པས། པའོ། །

གཉིས་པ་ཆོར་བའི་རྒྱ་རེག་པ་བཀག་པས་ཆོར་པ་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་གསུམ་
སྟེ། ཆོར་བའི་རེག་པ་དགག་པ་དང་། རེག་པ་མེད་ན་ཆོར་པ་མེད་པར་བསྟན་པས་
མཐུག་བསྟུ་བ་དེ་ལྟར་རེག་པ། དང་། དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ལན་ཡོན་སྟེད་པ་ལྟོག་པར་བསྟན་
གར་ཆོར་པ། པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དབང་དོན་ལྡན་པ་བཀག་པས་རེག་པ་དགག་
པ་གལ་ཏེ་དབང་དོན་བར་བཅས་ན། དང་། རྣམ་ཤེས་ལྡན་པ་བཀག་པས་རེག་པ་དགག་པ་རྣམ་ཤེས་
ལྡན་མེད། དང་། གསུམ་ག་ཆོགས་པས་ལྡན་པ་བཀག་པས་རེག་པ་དགག་ཆོགས། པའོ། །

གསུམ་པ་སེམས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཡིད་རང་བཞིན་མེད་
པར་སྒྲུབ་པ་ཡིད་ནི་དབང་རྣམས། དང་། དབང་ཤེས་རང་བཞིན་མེད་པར་སྒྲུབ་ཤིང་བྱ་ལ་ལྟར།
པའོ། །

བཞི་པ་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་
དམ་པར་སྒྲེ་ལགག་མེད་པར་བསྟན་པ་དང་། དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་
པ་དང་། མཐུག་བསྟུས་ཏེ་འགྲོ་བ་སྒྲེ་ལགག་དང་བྲལ་བར་བསྟན་དེ་ལྟར་ལགག་པ། པའོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲེ་མེད་དུ་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་ཆོས་རྣམས། དང་། དེ་ལ་
ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲེ་ལགག་མེད་ན། ཀྱན་རྩོད་མེད་པས་བདེན་
གཉིས་མི་འཐད་པའི་ཚུད་པ་སྤང་བ་དང་། སྒྲེ་ལགག་མེད་ན། ཤེས་བྱ་མེད་པས་རྣམ་
དཔྱད་མི་འཐད་པའི་ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་གལ་ཏེ་དེ་ལྟར། དང་།
ལན་འདི་ནི་གཞན། འོ། །

གཉིས་པ་སྒྲེ་ལགག་མེད་ན། ཤེས་བྱ་མེད་པས་རྣམ་དཔྱད་མི་འཐད་པའི་ཚུད་པ་
སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་གཞུང་མེད། དང་། ལན་འདི་ནི་གཞན། འོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ།

འཛིག་རྟེན་གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་དཔྱད་འཐད་པར་བསྟན་པ་རྟོག་དང་རྟག་པས། དང་།
 རོན་དམ་པར་རྣམ་(༡༡བ)དཔྱད་མི་འཐད་པར་བསྟན་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱིར་
 བསྟན་པ་གང་གི་ལྟར་ན། དང་། ཤེས་པ་ཚད་མ་ཡིན་པས་གཞལ་པ་ཤེས་བྱ་བྱུང་པ་བྱེ་བྲག་
 ཏུ་དགག་པ་གལ་ཏེ་ཤེས་དབང་། དང་། ཤེས་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་རྒྱ་ཤེས་བྱ་བྱུང་པ་བྱེ་བྲག་
 ཏུ་དགག་ཐུག་པོན། པའོ། །

གཉིས་པ་དེ་སྐབས་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རོ་རྩེ་
 གཞེགས་མའི་རྟགས་ཀྱིས་སྟེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྲུང་
 གི་རྟགས་ཀྱིས་སྟེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ་དང་། ཡོད་མེད་སྟེ་འགག་གི་རྟགས་ཀྱིས་
 འགག་པ་བདེན་པ་འགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་པོ་རྒྱ་མེད་དུ་སྟེ་བ་
 དགག་པ་དང་། རང་གཞན་གཉིས་ཀ་གསུམ་གྱི་སྟེ་བ་དགག་མོམ་དང་བཟ། པའོ། །དང་
 པོ་ལ་ལྟ་སྟེ། དངོས་པོ་རྒྱ་མེད་དུ་སྟེ་བ་དགག་པ་རེ་ཞིག་འཛིག་རྟེན། དང་། དབང་ལྷག་རྟག་
 པ་ལས་སྟེ་བ་དགག་པ་དང་། རུལ་ཕྱན་རྟག་པ་ལས་སྟེ་བ་དགག་པ་དང་། གཙོ་བོ་རྟག་
 པ་ལས་སྟེ་བ་དགག་པ་དང་། རོན་བསྟན་ཏེ་དངོས་པོ་རྒྱ་མེད་མི་སྲིད་པར་བསྟན་དེ་བས་
 དེ་ལྟར། པའོ། །

གཉིས་པ་དབང་ལྷག་རྟག་པ་ལས་སྟེ་བ་དགག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། དབང་ལྷག་རང་
 གི་རོ་བོ་དགག་པ་དང་། དེས་ན་སྟེས་པའི་འབྲས་བུ་དགག་པ་དེས་སྟེད་འདྲི་དག དང་། ལུན་
 མོང་དུ་དེ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དགག་རྒྱ་ལ་ཐོག་མ། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལས་
 སྒྲངས་བརྗོད་པ་དབང་ལྷག་འགྲོ་བ། དང་། དེ་དགག་པའོ། དེ་ལ་བཞི་སྟེ། དབང་ལྷག་འབྲུང་
 བར་འདྲི་བ་དགག་པ་རེ་ཞིག་དབང་ལྷག །དང་། དབང་ལྷག་རྣམ་མཁའ་འདྲི་བ་དགག་པ་
 དབང་ལྷག་མཁའ་མིན། དང་། དབང་ལྷག་བདག་ཏུ་འདྲི་བ་དགག་པ་བདག་མིན། དང་། དབང་
 ལྷག་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བར་འདྲི་བ་དགག་པ་བསམ་མིན་པའོ། །

བཞི་པ་གཙོ་བོ་རྟག་པ་ལས་སྟེ་བ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལས་སྒྲངས་བརྗོད་པ་
 གཙོ་བོ་རྟག་པ། དང་། དེ་དགག་པའོ། །དེ་ལ་ལྟ་སྟེ། རྩ་བའི་རང་བཞིན་དགག་པ་གཞིག་ལ་རང་

པའི། དང་། དེ་ལས་སྒྲིམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་དགག་པ་ཞེན་པ་མཛད་པ། དང་། བདེ་སྐྱོམ་གསལ་བའི་དགག་པ་ཞེན་པ་མཛད་པ། (༡༡༣)པ་དང་། བདེ་སྐྱོམ་རྟག་པ་དགག་པ་བདེ་སྐྱོམ་རྟག་པ། དང་། རྒྱ་འབྲས་རྟག་པ་ཞེན་པ་དགག་པ་འོ། །དེ་ལས་གསུམ་སྟེ། མཛད་པ་མི་སྟེ། བདག་པ་པ་ལ་ཉེ་མཛད་པ། དང་། ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བདག་པ་ལ་ཉེ་མཛད་པ། དང་། རང་ལ་མཚུངས་པའི་ཚུད་པ་སྤང་གལ་ཉེ་མཛད་པ། འོ། །

གཉིས་པ་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྲུང་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྟེ། འགག་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དུས་གསུམ་བདེན་མཛད་ཏེ། བསྟན་པ་གཞན་ནས་ཐོངས་པ། དང་། དེ་ཉིད་གསལ་བོར་བསྟན་པ་ལ་ཉེ་མཛད་པ། འོ། །

གཉིས་པ་ཡོད་མཛད་སྟེ། འགོག་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྟེ། འགག་བདེན་པ་དགག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཡོད་མཛད་སྟེ། བསྟེན་དགག་པ་དངོས་པོ་མཛད་པ། དང་། མཛད་སྟེ། དགག་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཅི་བཟག་བཟུམ། དང་། དངོས་པོ་འགག་པར་མི་འགྱུར་པར་བསྟན་དངོས་པོ་འདྲ། འོ། །

བཞི་པ་སྟོང་ཉིད་མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྒྱས་སྟག་བསྟུལ་པ་ལ་སྟོང་རྟོག་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོང་ཉིད་ལ་ཆགས་སྤང་གི་ཡུལ་གང་ཡང་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་ཉིད་པའི། དང་། དེ་མཆོག་གསལ་བར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་སྟག་བསྟུལ་པར་གྱུར་པ་བསྟན་པ་དང་། སྟོང་རྟོག་སྟག་བསྟུལ་ཞི་བའི་ཆེད་དུ་སྟོན་པའོ། །གཉིས་པ་དེ་མཆོག་གསལ་བར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་སྟག་བསྟུལ་པར་གྱུར་པར་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། འོག་པར་ཞེན་པས་ཆོ་འདྲིར་ཆོག་གསུམ་འཆོ་བ་དང་། བྱི་མར་ངན་སོང་དུ་ལྷུང་བ་པའི་འགྱུར་མཛད་པ། དང་། སྟག་བསྟུལ་བརྒྱུད་མར་འཇུག་པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། དེ་ཉིད་མཆོག་གསལ་བར་དུ་སྟག་བསྟུལ་མི་ཟད་པར་མཛོད་པ་བསྟན་པ་མཛད་པ། དང་། སྟག་བསྟུལ་གྱི་རྒྱ་མང་ཞིང་གཉིན་པོ་ཆེད་དཀའ་བས་སྟག་བསྟུལ་འཇུག་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་དེ་མི་དེ་ལས། འོ། །

གསུམ་པ་སྟོང་རྟོག་སྟག་བསྟུལ་ཞི་བའི་ཆེད་དུ་སྟོན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྟག་བསྟུལ་

དུ་མ་སྤེལ་བས་སྒྲིང་རྩེ་བར་འོས་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། དང་། དེ་ཉིད་དཔེ་ཡིས་སྒྲུབ་པ་དཔེར་ན
ལག་འཁྱེད། དང་། སྤྱག་བསྐྱེད་སེམས་བར་སྒྲོན་(༡༡ན)པའོ། །དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་
མཐོ་ལུན་སྤྱུ་མོགས་པར་སྒྲོན་པ་དེ་ལྟར་སྤྱད་པ་ལྟེ། དང་། དེས་ལེགས་ལུན་སྤྱུ་མོགས་
བར་སྒྲོན་ནམ་ཞིག་མེགས་ལ། པའོ། །

གསུམ་པ་འཇུག་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལས་འབྲས་སྤྱད་
བཅས་པའི་དོན་དུ་དག་པའི་རྩ་བ་བསྟོ་བ་དང་། བྱས་སྤེལ་དྲིན་གཙོ་བས་བཀའ་དྲིན་
ཀྱི་ཕྱག་འཚལ་གང་གི་དྲིན་ཀྱིས། པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་གཞན་དོན་དུ་བསྟོ་
བ་དང་། རྩེ་མ་པ་པོ་རང་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། ལུན་མོང་དུ་བསྟན་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་ལོ་
པའི་སྤྱད་པ་ལྟེ། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། འཇིག་
རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལས་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་
བ་དང་། བྱད་པར་བསྟན་པ་ལ་ཁྱགས་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། འགྲོ་བ་སྤྱིའི་དོན་དུ་
བསྟོ་སེམས་ཅན་གྱི་ཀྱི། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ དང་།
རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དེ་ལ་གསུམ་སྟེ། རན་འགྲོའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། བདེ་འགྲོའི་
དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ།
དཔུལ་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་། རྟེན་འགྲོའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་དང་འགྲོ་རྩམས་ནི། དང་། ཡི་
དུགས་ཀྱི་དོན་དུ་བསྟོ་སྒྲིལ་ཏེ། པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱག་བསྐྱེད་བདེ་བར་
འགྱུར་བར་སྒྲོན་པ་དང་། བྱད་པར་ཉེ་བའི་སྤྱུ་མོགས་བརྒྱད་ཀྱིས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་
པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྟེ། དཔུལ་བ་སྤྱིའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་ཅན་དཔུལ་
ལ། དང་། གང་དཔུལ་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་གང་བས། དང་། ཉེ་ལོར་བའི་སྤྱག་
བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་ལ་གྱི་ལོ་མའི། དང་། ལུན་མོང་དུ་གཞི་ལས་གྱུར་པའི་སྤྱག་བསྐྱེད་
ཞི་བར་སྒྲོན་པའོ། །

གཉིས་པ་བྱད་པར་ཉེ་བའི་སྤྱུ་མོགས་བརྒྱད་ཀྱིས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་ལ་བཞི་
སྟེ། ཕྱག་དོར་མཐོང་བའི་མཐུས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་ཅི་ཅིར། དང་། ལུན་རས་

གཟིགས་མཐོང་བའི་མཐུས་སྤྱད་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་མེད་ཅིག་ཟེར་བ། དང་། འཇམ་དབྱངས་མཐོང་བའི་མཐུས་སྤྱད་བསྐྱེད་ཞི་(༡༡ན)བར་སྒྲོན་པ་ཐོག་མཛད་པ། དང་། ཉེ་བའི་སྤྱུ་གཞན་མཐོང་བའི་མཐུས་སྤྱད་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པའོ། །

གཉིས་པ་བདེ་འགྲོའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་འདོད་པ་དང་བྱལ་བར་སྒྲོན་པ་ཡོང་བ་རྣམས་ཀྱིས། དང་། འདོད་པ་གྲུབ་པར་སྒྲོན་པ་འདུག་ལས། བའོ། །

གསུམ་པ་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འདོད་པ་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པ་ཐོབ་པར་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞོད་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་མཐའ་འགྲོ་བྱེད་པ། བའོ། ། དང་པོ་ལ་ལྷ་སྟེ། བསྐྱེད་བྱ་དགེ་བ་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་དང་གཉིས་པ་ཐོབ་པར་མཛད་ཅིང་མཛད། དང་། ལྷ་བ་པའི་རྟེན་འཛོལ་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་མཐའ་ཅན་དེ་དག་ དང་། ལྷ་བ་པའི་གནས་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་དང་། ལྷ་བ་པའི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་ལས་ཅན་གྱིས། དང་། ལྷ་བ་པའི་ཕྱིར་རྟེན་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་དང་ལྷ་སྟེ། བའོ། །

གསུམ་པ་ལྷ་བ་པའི་གནས་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་སྒྲོན་པས་གཞུང་འཛིན་ལ་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་དང་གཉིས་པ་ཐོབ་པར་མཛད་ཅིང་མཛད། དང་། རང་བཞིན་དག་པའི་ས་གཞི་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་མཐའ་ཅན་དུ་མཛད། དང་། ཉན་པས་རྒྱན་པའི་གནས་ལུན་སྤྱུ་ཚོགས་པར་བསྐྱེད་པ་ཡོང་བ་ཀྱི་དཀྱིལ་འཛོལ། བའོ། །

གཉིས་པ་བྱུང་བར་བསྐྱེད་པ་ལ་ཞུགས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། སྤྱིར་དགེ་འདུན་གནས་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་གཞུག་པས། དང་། བྱུང་བར་དགེ་སྤྱོད་པ་མའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ། དང་། རབ་བྱུང་སྤྱིའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་འདི་བཞིན་རབ་བྱུང་དང་། མ་ལས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་མཐའ་ཅན་ལས་ནི། དང་།

གཉིས་པ་འཛིན་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཚེགས་པར་བསྐྱེད་པ་བྱང་རྒྱུ་མཐའ་ཅན་པ། དང་། སངས་རྒྱལ་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཚེགས་པར་བསྐྱེད་པ་མགོན་པོ་ཡིས་ནི། དང་། ཉན་རང་གི་ཐུགས་དགོངས་ཚེགས་པར་བསྐྱེད་པ་མཐའ་ཅན་པ། དང་།

པར་བསྟོ་དེ་བཞིན་རང་སངས་རྒྱལ། བའོ། །

གཉིས་པ་རྩོམ་པ་པོ་རང་དོན་དུ་(༡༣བ)བསྟོ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་དོན་ལུན་
ཚོགས་འགྲུབ་པར་སྟོན་པ་བདག་ཟེ། དང་། གཞན་དོན་ལུན་ཚོགས་འགྲུབ་པར་སྟོན་
ཚོགས་བརྩན་པ་པའི། བའོ། །

བྱང་ཆུབ་སྒྲིབ་པ་ལ་འཇུག་པའི། །བསྟུམ་དོན་གསལ་བྱེད་ལྡེ་མིག་འདི། །བརྩམས་
པའི་དགེ་དཔེ་འགོ་བ་ཀུན། །ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་སྐུར་ཐོབ་ཤོག །

སྒྲིབ་འཇུག་གི་བསྟུམ་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ལྡེ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་ཤུག་འདི་དག་
སྟོང་རིན་ཆེན་གྱུ་བ་ཀྲིས་སྐུར་བའོ། ། མཛུ་ལོ་སྟོན།

བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའི་སྡོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་
བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒྲ་བའི་
འོད་ཟེར་བཞུགས་སོ། །

མཚོན་བརྗོད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ།

བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའི་སྡོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་གསལ་
བར་བྱེད་པ་སྒྲ་བའི་འོད་ཟེར་ཞེས་བྱ་བ། སངས་རྒྱལ་དང་བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའ་
ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །

བྱང་རྩལ་སེམས་གཉིས་སྒྲོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པས། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱན་སྒངས་བདེན་
གཉིས་མ་ལུས་མཁྱེན། །དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་དཔལ་ལྡན་འཇམ་དབྱངས་དང་། །
གཉིས་མེད་སྒྲ་མའི་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །རང་དོན་སྲིད་ཞིའི་བདེ་ལ་མ་ཆགས་
པར། མཐའ་གཅིག་གཞན་དོན་བྱང་རྩལ་སེམས་བསྒྲོམས་ཏེ། རྩལ་སྒྲས་སྡོད་པ་གསལ་
བར་སྟོན་མཛད་པའི། འཕགས་མཚོག་ཞི་བ་ལྷ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །

ཐེག་ཆེན་གསུང་རབ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ལས། །བྱང་བའི་གཞུང་ཟབ་ཅོར་བུ་
རིན་ཆེན་འདི། །གདུལ་བྱ་དགའ་བའི་དགའ་སྟོན་བཞེ་བའི་བྱིར། །ལེགས་བཤད་རྩལ་
མཚན་རྩེ་ལ་མཚོན་པར་བྱ། །མཁས་མང་དུ་མས་གཞུང་འདི་རྣམ་བྱེ་མོད། །འོན་ཀྱང་
མོས་བས་གསོལ་འདེབས་དབང་གི་བྱིར། །ལེགས་བཤད་ཆ་བསྐྱས་འཆད་ལ་སྟོན་
འགའ་མེད། །དད་འདུན་ཤེས་རབ་ལྡན་རྣམས་སྟོབས་ཉོན། །

དང་པོ། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ།
 (གཅིག) མཚན་པར་བརྗོད་ཅིང་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ།
 { ༡ } མཚན་པར་བརྗོད་པ།

འདིར་སྟོན་པ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞི་པའི་ལྷ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོན་ནས་ཐུགས་ལེགས་པར་སྦྱངས་
 ཤིང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་བས་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ལ་མ་ཆགས་པར་རབ་རྒྱ་
 བྱང་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་རྒྱ་བརྩོན་པར་མཛད་པ་དེས་
 འགྲོ་བ་མང་པོའི་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་(༡)གསུངས་པའི་སྒྲ་བས་
 སྟེ་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས་ཤིང་ས་རབ་རྒྱ་དགའ་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་པའི་
 སྟོན་པ་དཔོན་དེས་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ་དོན་གསུམ་
 རྟེ། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ། འཇུག་བྱ་བ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན།
 འཇུག་པ་མཐར་ཐྱིན་པའི་བྱ་བ་དང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ། མཚན་པར་བརྗོད་ཅིང་
 བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ་དང་། ཁེངས་བསྦྱངས་ཤིང་རྩོམ་པ་དོན་ཡོད་པར་བྱ་བ་
 གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། མཚན་པར་བརྗོད་པ་དང་། བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ་དང་། དེ་
 གཉིས་ཀས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་
 ལ། དགོས་པའི་དོན་དང་། བསྟན་པའི་དོན་དང་། ཆོག་གི་དོན་དང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་
 ལ། རང་དོན་དང་། གཞན་དོན་ཀྱི་དགོས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུལ་དམ་པ་ལ་བྱག་
 འཆལ་བས་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཅིང་ཐུར་བྱས་ཀྱི་སྒྲིག་པ་འཛད་ལ། དེས་བསྟན་
 བཅོས་རྩོམ་པའི་བར་ཆད་ཞི་ནས་རྩོམ་པ་མཐར་ཐྱིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་
 བ་སྒྲིལ་བུ་དམ་པ་རྣམས་བྱ་བ་བྱུང་པར་ཅན་ལ་འཇུག་པའི་ཐོག་མར་འདོད་པའི་ལྷ་ལ་

པ་བྱས་པས་རང་ཉིད་སྦྱིས་སུ་དམ་པར་བསྟན་པ་དང་། ལུལ་དམ་པ་ལ་ཐུག་བྱས་ནས་
བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པར་ཐོས་པ་ལས། གང་ཟག་དམ་པ་དང་དེའི་བྱ་བ་ནི་འབྲས་སུ་ཡོད་
པ་(༡བ)ཡིན་ཅོ་སྟམ་དུ་ཉན་པ་པོ་དག་དང་གཞུང་ལ་གྱས་པ་སྦྱི་བའོ། །དེ་ཡང་སློབ་
དཔོན་མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པས་བརྩམས་པ་ལ་བར་ཆད་བྱུང་གིས་དོགས་པ་དང་།
དོན་ལྡན་གྱི་བྱ་བ་བརྩམས་པ་ལས་ལྡོག་པ་མི་སྲིད་ཀྱང་གཏུལ་བྱ་ལ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་
དུ་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་འོ། །

གཉིས་པ་ནི། མཆོད་བཙོན་ལས་སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་བཙོན་པ་དེ་ཐོས་པ་ལས་
དང་བ་སྦྱི། དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དེ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་སྟོན་པ་དང་དེའི་གསུང་རབ་ལ་
ཆོག་གཟུང་བ་ལ་སོགས་པའི་དོན་དུ་གྱས་པ་སྦྱི། གྱས་པ་ལས་ཐོས་པས་མ་སྒྲིམ་གསུམ་
གྱིས་རིམ་གྱིས་ཞུགས་པས་ལེགས་པའི་མཆོག་བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་
དུ་སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་ཐོས་པ་ལས་དང་། དང་བ་ལས་གྱས། གྱས་པ་ལས་དེ་ཐོབ་པའི་
རྒྱ་ལ་གཞིལ་བའི་ཡིད་གྱིས་བདེ་གསེགས་སྒྲས་གྱི་སྒྲིམ་པ་ལ་འཇུག་པ་སེས་པའི་བྱིར་
འབད་བ་བྱེད་པས་བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱར་འགྱུར་བའོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྐབས་འོས་ལ་ཐུག་འཚལ་བ་དང་། ཐུག་འོས་ལ་ཐུག་འཚལ་བ་
གཉིས་སམ། ཐུག་གི་ལུལ་དགོད་པ་དང་། དེ་ལ་ཐུག་འཚལ་བ་གཉིས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ། ཐུག་འཚལ་ཞེས་དྲུང་ངོ་། །གང་ལ་ན། སྐབས་འོས་དང་། ཐུག་
འོས་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདེ་གསེགས་ནི། སུག་ཏུ་སྦྱེ། སུ་ཉེར་བསྐྱར་ཏེ། བདེ་
བའམ་ལེགས་པ་ཡིན་ལ། ཆོགས་རྒྱང་བ་ལ་སོགས་པའི་དོན་ལྟ་དང་བློའི་འགྲེལ་བ་ལས། ལྟ་
ལ་འཇུག་ཀྱང་། འདིར་མཛེས་པ་དང་། སྐར་མི་ལྡོག་པ་དང་། མ་ལུས་པའི་དོན་གསུམ་
གཟུང་ལ། གསེགས་པ་ནི། མོང་བའི་དོན་ཏེ། འཁོར་བའི་ལ་རྩལ་རྒྱ་སོང་བ་སུག་

བསྐྱེལ་གྱི་རྒྱ་སྤངས་པའོ། །

དེ་སྤྱར་གྱི་ཚེས་གསུམ་དང་སྤྱར་ན། བདག་འདྲིན་སྤངས་པས་མཛེས་པར་གསེགས་
པ་སྟེ། འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་སྟག་བསྐྱེལ་གྱི་རྟོན་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། ཚད་
མས་གནོད་པས་མི་མཛེས་པ་བདག་ལྟ་སྟགས་སྤངས་ནས་རིགས་པས་ཡོངས་སུ་མཐོང་
བའི་ཐབས་མཛེས་པ་བདག་མེད་མཐོང་པས་གསེགས་པའི་(༡༣)བྱིར་རོ། །གཞོན་ནུ་
མ་གཟུགས་ལེགས་པ་བཞིན་ནོ། །འདིས་བྲིད་ཅེའི་བར་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་
བའི་བྱིར་ལ་བའི་སྟོན་པ་ལས་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་ཏེ། དེ་དག་གིས་མི་མཛེས་པའི་
བདག་ལྟ་དང་འཁོར་བའི་སྟག་བསྐྱེལ་མ་སྤངས་པའི་བྱིར་རོ། །བདག་ལྟའི་ས་བོན་
གཉེན་པོས་བཙོམ་ནས་སྤངས་པའི་བྱིར་སྤྱར་མི་ལྟག་པར་གསེགས་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་
ལྟའི་ས་བོན་ལས་ཆགས་སྟགས་ཉོན་མོངས་པའི་སྟོན་དང་། དེ་ལས་འཁོར་བར་སྒྲུབ་
ཡེན་པ་ནི། སྤྱར་ལྟག་པ་ཡིན་ལ། དེ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། རིམས་ནད་ལེགས་པར་བྱང་བ་
བཞིན་ནོ། །འདིས་སྒྲོབ་པ་རྒྱན་ཞུགས་སྟགས་ལས་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་པར་བསྟན་ཏེ།
དེ་དག་ད་རུང་ལས་ཉོན་ལས་འཁོར་བར་སྒྲུབ་པ་ཡེན་བྲིད་པའི་བྱིར་རོ། །གཞན་དོན་
དུ་ཐབས་མང་པོས་ལུན་རིང་པོར་ལམ་ལ་གོམས་པར་བྱས་པའི་བྱིར་ཉེས་པའི་བག་
ཆགས་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་མཚོང་རྒྱུ། །ངག་གི་གནས་ངན་ལེན་དོན་མེད་ཀྱི་ཆོག་
དང་། སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་དང་། རང་གི་རྟོགས་པའི་
ལམ་སྟོན་པ་ལ་མི་གསལ་བ་རྣམས་སྤངས་པའི་བྱིར་བགྲོད་བྱ་རྟོགས་པར་བགྲོད་པའི་
བྱིར་མ་ལུས་པར་གསེགས་པ་སྟེ། བུམ་པ་ལེགས་པར་གང་བ་བཞིན་ནོ། །ལུས་པ་ནི།
སྟོགས་སུམ་གྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་ལམ་སྟོན་པ་ལ་མི་གསལ་བ་ཡིན་ལ་དེ་སྤངས་པའི་
བྱིར་འདིས་མི་སྒྲོབ་པ་ཉན་རང་དག་བཙོམ་ལས་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་པར་བསྟན་ཏེ།
དེ་དག་གི་སྟོགས་སུམ་གྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་མི་གསལ་བ་མ་སྤངས་པའི་བྱིར་ཏེ། དག་

བཅོམ་པ་མཆོང་བ་ཅན་ལ་སོགས་པའི་གདམ་རྒྱུད་བཞིན་ནོ། ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱ་
སྒངས་ཡོན་ཏན་གསུམ་བདེ་གསེགས། ཁྱེས་སོ། ། འགྲེལ་གྱི་རྣམས་པར་ཡང་། ལེགས་
བར་མ་སོང་མུ་སྟེགས་རྣམས། སྟོབ་པ་རྣམས་ནི་ཡང་ཡང་ལོང་། མི་སྟོབ་བཟོད་བྱ་
ཀྱན་བཟོད་མིན། ། བདེ་གསེགས་(༡༧)གསུམ་ལས་བྱུང་པར་འཇགས། ཁྱེས་བྲངས་
སོ། །

ཡང་། གསེགས་པ་ནི། རྟོགས་པའི་དོན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཡིན་ལ། དེ་ལེགས་པའི་རྒྱ་
གསུམ་དང་སྒྱུར་ན། ཚད་མས་མི་བསྐྱ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཆོད་པ་ནི། མཛེས་པར་
རྟོགས་པ་སྟེ། དེས་ཕྱི་རོལ་པ་ལས་ལྷག་སྟེ། དེ་དག་གིས་ཚད་མས་མི་བསྐྱ་བའི་སྒྲ་
དོར་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ལམ་ངེས་བཤམ། བཀའ་སྒྲ་ཕྱི་འགལ་བ་མེད་པས་གཞོད་
པས་འགྱུར་བ་མེད་པ་བརྟན་པར་མཆོད་པ་ནི། སྒྱུར་མི་ལྷོག་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། དེས་
སྟོབ་པ་ལས་ལྷག་སྟེ། དེ་དག་གི་འཛིག་ལྷ་ལྷན་སྦྱས་བྱིས་པོན་མ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཆོས་རི་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་སྟོན་ཅུས་པ་མ་ལུས་པར་མཆོད་
པ་ནི། མ་ལུས་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། དེས་མི་སྟོབ་པ་དག་བཅོམ་ལས་ལྷག་སྟེ། དེ་དག་
ཆོས་རི་ལྷ་བ་བཞིན་སྟོན་པའི་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པའི་ཕྱིར་རོ། ། རྣམ་འགྲེལ་དུ། སྟོབ་
ལས་དེ་ཉིད་དང་བརྟན་དང་། མ་ལུས་བྱུང་པར་མཆོད་པར་གྱུབ། ། གསེགས་པ་
རྟོགས་པའི་དོན་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་པ་དང་སྟོབ། མི་སྟོབ་ལས་ལྷག་དེ་ཡི་
ཕྱིར། ཁྱེས་སོ། ། བོད་གྱི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱིས་དག ཁོན་སྒྲིབ་དང་། ཤེས་སྒྲིབ་སྒྲངས་
པ་དང་། དེ་བརྟན་པ་ལ་མཛེས་པ་དང་། མ་ལུས་པ་དང་། སྒྱུར་མི་ལྷོག་པར་སྒྲངས་པ་
དང་། རི་ལྷ་བ་དང་རི་སྟེང་པ་རྟོགས་པ་དང་དེ་གཉིས་མི་ཉམས་པ་ལ་རྟོགས་པ་ཆོས་
གསུམ་ལྟན་དུ་འཆད་དོ། །

དེ་ལྟར་སྒྲངས་པ་སྒྲངས་པ་ཆོས་གསུམ་ལྟན་གྱིས་སྒྲངས་པ་ལུན་ཆོགས་གྱི་འགོག་

བདེན་དང་། རྟོགས་པ་ཆོས་གསུམ་ལྡན་གྱིས་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་གི་ལེ་ཤེས་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་གཉིས་མཐར་ཐུག་པའི་སངས་རྒྱུས་དཀོན་མཆོག་བརྟན་ཏེ། རྒྱུད་སྤྱར། དོན་གཉིས་ལྡན་པ་སངས་རྒྱུས་ཉིད། ཅེས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མངའ་ཁེས་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། ལྡན་ཆོས་ཀྱིས་ཆོས་དཀོན་མཆོག་བརྟན་ཏེ། དེ་ལ་ཆོས་སྐྱེའི་སྐྱེ་དོན་ནི། བདེན་གཉིས་ལས། ཆོས་རྣམས་ཀྱང་གྱི་(༤)ལུས་ཡིན་ཕྱིར། །ཡོན་ཏན་བསམ་ཡས་ཀྱང་རྟོན་ཕྱིར། །རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྐྱེ་ཡིན། །ཁེས་ཏེ། སྐྱེའི་བདེན་གཉིས་འགྲེལ་བ་ལས། སྐྱེ་ནི་ལུས་ཀྱི་དོན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་ཡིན་པས་ཆོས་སྐྱེ་སྟེ། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་ངོ་བོ་ལས་མི་འདའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུས་ཀྱི་དོན་ནི། ཆོགས་ཡིན་པས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོགས་ཆོས་སྐྱེ་སྟེ། ཆོགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ན། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱལ་འབྲས་སུ་བཀྲགས་པ་སྟེ། ཡོན་ཏན་དེ་རྣམས་ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་པ་ལས་ཐོབ་པས་སོ། །

ཡང་ན། སྐྱེའི་དོན་ནི། སྐྱོག་པ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་སྐྱོག་ཅིང་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་སྐྱེ་སྟེ། ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐོས་པ་བཞིན་དུ་འདུ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་། ཆོས་ནི། རིགས་པའི་དོན། སྐྱེ་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཏེ། རིགས་པས་རྣམ་པར་གནས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་ཆོས་སྐྱེའོ། །ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱུད་སྤྱར་ཆོས་སྐྱེ་རྣམ་གཉིས་ཤེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་དྲི་མེད་དང་། །དེ་ཡི་རྒྱུ་མཐུན་ཐབ་པ་དང་། །སྤྱོད་ཆོགས་རྒྱལ་ནི་རྟོན་པའོ། །ཁེས་པས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སྐྱོད་ལུལ་གྱི་ལུལ་ཏེ། སངས་རྒྱུས་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོ་

རང་གིས་རིག་པར་བྱ་བ་སྟེ། རྟོགས་པའི་ཆོས་སོ། །དེ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་གཞི་ཏུ་རྒྱུ་དག་གི་
ཆོས་དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱ་མཐུན་པ་ནི། གདུལ་བྱ་རི་ལྟ་བུར་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་རྒྱུ་པར་
རིག་པར་འབྱུང་སྟེ། བསྟན་པའི་ཆོས་སོ། །

དེ་ལ་དབྱེ་ན། དོན་དམ་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་
ཟབ་མོའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྟོན་པ་དང་། ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུང་
རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་སོགས་སྡེ་ཆོགས་པའི་ཆོས་རྒྱུ་པར་འཛོག་པའི་རྒྱལ་བསྟན་
པ་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་(༤༧)ཀྱི་རྒྱ་དེ་དང་ལྟན་པས་ན། མངའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་
དང་བཅས་པའི་དོན་ནོ། །

སྐབ་བ་ལ་སྐྱུ་གསུམ་མངའ་ཡང་འདིར་ཆོས་དགོན་མཆོག་ངོས་གཟུང་བའི་བྱིར་
དེ་གཙོ་བོར་སྟོན་ལ། བྱགས་ཀྱིས་ལོངས་སྐྱུལ་གཉིས་ཀྱང་མངའ་བར་གཟུང་ངོ་། །
ཡང་ན། བསྟན་པའི་ཆོས་སྐྱུ་གཉིས་པོ་མངའ་བར་བསྟན་པས་ཟབ་མོ་སྟོན་པ་བོའི་
ལོངས་སྐྱུ་དང་སྡེ་ཆོགས་སྟོན་པ་བོའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་གཉིས་ཀྱང་མངའ་བར་མཆོན་ནོ། །ཡང་
ན། ཆོས་སྐྱུའི་སྐྱུས་སྐྱུ་གསུམ་ག་གཟུང་སྟེ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ལས། ངོ་པོ་ཉིད་ལོངས་
རྟོགས་བཅས་དང་། །དེ་བཞིན་གཞན་པའི་སྐྱུལ་པ་ནི། །ཆོས་སྐྱུ་མཛད་པ་དང་བཅས་
པ། །ཞེས་སོ། །དེ་དང་ལྟན་པའི་བྱིར་མངའ་བའོ། །ཡང་ན། ཀྱུ་ཡའི་སྐྱུ་ནི། ཆོགས་ལ་
འཇུག་པས་ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་བཅས་ཞེས་དེ། ཆོས་ནི། ལུང་གི་ཆོས་གསུང་རབ་དང་།
རྟོགས་པའི་ཆོས་གང་ཞིག་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་འགོག་བདེན་དང་། གང་གིས་
འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བྱེད་ལམ་བདེན་དེ། དེ་རྒྱུ་པའི་ཆོགས་དང་ལྟན་ཅིག་པས་ན།
ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་བཅས་དེ། ཆོས་དགོན་མཆོག་གོ། །རྒྱུད་སྒྲུབ། གང་ཞིག་གང་གིས་
ཆགས་བྲལ་བ། །བདེན་གཉིས་མཆོན་ཉིད་ཅན་དེ་ཆོས། །ཞེས་སོ། །སྐས་ལ། ཉན་
ཐོས་གསུང་ལས་སྐྱུས་པའི་སྐས་ནི། འདིར་མི་གཟུང་གི། བྱགས་ལས་སྐྱུས་པའི་སྐས་

དང་ཡིན་ཏན་གྱིས་ཆེ་བ་ཀྱང་ཏེ། མ་ལུས་པ་ལ་སྟེ། འང་གི་སྐྱུས་འདུས་པའི་དོན་ནམ་
 སྐྱུ་གཟུགས་དང་མཆོད་རྟེན་དང་སྒོགས་པམ་དག་ཀྱང་བསྟུང་། །འི་སྐྱུ་ཏིས། གས་ནི།
 འཇམ་དཔལ། རྒྱལ་འོས་ནི། སྤྱིར་མི་ལྟོག་གི་དགོ་འདུན་དང་དགོ་བཤེས་སྐྱུ་འཆད་
 དོ། །གལ་ཏེ་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེ་དང་ཉན་རང་འཇགས་པ་སྐྱབས་གནས་མ་ཡིན་ན། ལྷ་
 གཤམ་གྱིས། སྐབ་དབང་གི་ནི་སྐྱུ་གསུམ་དང་། །མྱ་ངན་འདས་དང་གང་ཟག་བརྒྱད། །
 ཅེས་དང་། ཤར་རིའི་ལྷང་ལས་དག་བཅོམ་གྱིས། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔར་ལྷག་བྱ་
 རྟེ། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལས་སྤྱི་རྣམ་མིན། །མངས་རྒྱས་ནང་དུ་འདུས་པར་
 དགོངས། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ཞེན། དེ་ནི་སྐྱེ་རིགས་ཀྱི་(༥)སྐྱབས་གནས་རོས་
 གཟུང་བ་ཡིན། འདིར་ནི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབས་གནས་ཀྱི་དབང་དུ་
 བྱས་པས་སྐྱོན་མེད་ཅིང་། དེ་དག་གི་ལྷགས་སྤར་ན། བདེ་གསེགས་སྐྱས་བཅས་ཞེས་
 བས་སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་མང་འཁྱེས་པས་ཆོས་དང་། རྒྱལ་འོས་ཞེས་པས་
 དགོ་འདུན་ནོ། །

གང་གིས་ཕྱག་འཁོལ་ན། ཞི་བ་ལྷན་སོ། །རི་ལྷ་ར་ན། གྲུ་པ་ས་ཏེ། མཆོག་རྒྱ་
དང་བས་སམ། ལུས་ཞིང་གི་རྩལ་སྟེང་རྩལ་ས། དག་གིས་བསྟོད་པ་བཞིན། ཡིད་གིན་
རྩལ་ས་ཕྱག་འཁོལ་བ་སྟེ། རབ་རྒྱ་འདུད་པར་བྱེད་པ་ལོ། །ཕྱག་འཁོལ་ནས་ཅི་བྱེད་
ཅི་ན། ཕྱག་འཁོལ་ཏེ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བསྟན་བཅོས་བཞིན་པར་བྱའོ་ཞེས་སྟེལ་
ལོ། །འོ་ན་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ལ་ཕྱག་འཁོལ་བ་སྟེ་མོ་སུ་རན་མེད་པས་བྱིན་
བྱིས་བཀའ་གཤོ་ ཞེ་ན། དེ་ནི་དགོངས་པ་ཅན་ཏེ། བྱིས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱག་བཅའ་བའི་
བྱིར་རོ། །

(༡) བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ།

གཉིས་པ་ལ། དགོས་དོན། བསྐྱུས་དོན། ཚིག་དོན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བརྩམ་པར་དམ་བཅའི་དག་སྒྲོས་པས་དམ་པ་རྣམས་དམ་བཅས་པའི་ཁུར་མི་འདོར་བའི་ཕྱིར་རྩོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེས་པར་རྩོམ་པར་གཤམ་པ་དང་རྩོམ་པའི་ཚུལ་ལ་སྒྲོབ་པའི་དོན་ནི། །

གཉིས་པ་ལ། བཤད་བྱའི་དོན་བརྗོད་པ་དང་། བཤད་པར་ཁས་སྒྲུང་བ་དང་། རང་བཟོ་དང་སྒྲོས་པ་སྒྲུང་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། བརྗོད་པར་ཏེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་རྟོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བསྟན་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྲང་། གང་ན། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བདག་ཉིད་ནི། ཚེས་ཀྱི་སྒྲུ་ཡིན་ལ། དེ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པས་འཕགས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དེ་ལས་སྒྲིས་པའི་སྒས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྐྱུམ་པར་བྱ་བའམ་འདིས་སྡོམ་པར་བྱེད་པས་ན། སྡོམ་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་སྡོམ་དུ་འགོ་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྐྱུམ་པ་སྒྲུངས་ནས་ཡང་དག་པར་སྒྲོབ་པ་ཡིན་ལ། དེའི་མཚན་ཉིད། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྨྱོད་པ་སྟེ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། འཇུག་པའི་སྨྱོད་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ། སྒྲུབ་པའི་སྨྱོད་པ་ཕྱིན་དུག་(༥) སྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་སྨྱོད་པ་ཚེས་སྒྲུ་འཕྲིན་ལས་དང་བཅས་པ། དེ་ཡང་ཁྲ་མ་གཉིས་ནི། རྒྱས་པར་བསྟན་ལ། ཕྱི་མ་ནི། གང་ཆོད་དོས་དང་དོས་མེད་དག །ཅིས་སྟགས་ཀྱི་སྒྲུབས་སྒྲུ། ཟུར་ཅམ་བསྟན་པའོ། །ཡང་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱུམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱར་གྱུར་པའོ། །དབྱེ་ན། བསམ་པ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། སྦྱོར་བ་བསྐྱུམ་པ་སྒྲུབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་སྒྲོན་འཇུག་གཉིས་ཏེ། མངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱའོ། །བསྐྱུམ་པ་པ་ལ། ཁྲོག་པའི་ཚུལ་

ཁྱིམ་ཉེས་སྟོད་ཐམས་ཅད་ལས་ལྷོག་པ་དང་། འཇུག་པའི་ཚུལ་ཁྱིམ་སྟོན་དུག་ལ་
གོམས་པ་གཉིས་སམ། སྟོམ་པ་དང་དགེ་བ་ཆོས་སྟུང་དང་སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་པའི་
ཚུལ་ཁྱིམ་སྟོན་ལྷོག་ལ། དེ་དག་གི་བྱ་བ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད། སྟང་
བྱ་བ་དག་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད། བསྐྱབ་བྱ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་
ཡིན་པས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ན། སྟོམ་པ་དེ་ལ་དལ་འབྱོར་རྟེན་
དཀའ་བ་ནས་བཟུང་སྟེ་བསྟོར་བའི་བར་ལུ་བཟུའི་དོན་གྱིས་འཇུག་པའམ། ཡང་ན།
འདིས་དེ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་བྱིར་རམ། འཇུག་པར་བྱ་བས་ན། འཇུག་པའི་ལས་
ནི་འོ། །འོ་ན། རྟོད་གྱིས་རང་དགར་བཅུམས་པ་ལ་སྟེ་ཞིག་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ།
བསྐྱབ་པ་དེ་ཉིད་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བས་ཐམས་པའི་སྟོད་ལུལ་དུ་མ་གྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །
ཞེ་ན། རང་བཟོ་མ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པའི་ལུང་ལས་ཇི་ལྟར་གསུངས་
པ་བཞིན་དུ་མ་ཞོར་བར་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། འདིས་རང་ཉིད་གསུང་རབ་གྱི་དོན་རྟོགས་
པར་ཡང་བསྟན་ན། དེ་ལྟར་ན། ལུང་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བྱ་ཡི། བསྟན་བཅོས་གྱིས་ཅི་
བྱ་ཞེ་ན། ལུང་དུ། མདོ་སྣ་ཆོགས་ལས་གསུལ་བྱའི་དབང་གིས་རྒྱལ་པར་བསྟན་པ་
རྣམས་སྟོགས་མའི་དུས་ཀྱི་གསུལ་བྱས་གཟུང་བར་མི་རུས་པས་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་གཞུང་
ཁྱེད་ལས་གོ་སྟོབ་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཆང་ལ་མ་ཞོར་བར་མདོར་བསྟན་ནས་(༥བ)
བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེས་ན་སྟོན་པ་མེད་དོ། །

(༡) དེ་གཉིས་གས་བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་འབྲེལ་རྣམ་པར་གཞག་པ།

གསུམ་པ་ལ། བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཞི་ངོས་གཟུང་། དེ་
དག་གིས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པའི་ཚུལ། དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་དག་སྟོན་པའི་

དགོས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བཅུ་དྲུག་། དགོས་པ། ཉིང་དགོས།
 འབྲེལ་བ་སྟེ། བཅུ་དྲུག་ནི། བདེ་གསེགས་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲིམ་ལ་འབྲེལ་བ་ནི། རྟོན་དང་།
 བསམ་བ་དང་། སྒྲིམ་བ་གསུམ་གྱིས་བསམ་བ་སངས་རྒྱུ་ལྟུང་ལ་ཆེད་བ་མེད་པ་ལོ། །
 བཅུ་དྲུག་དེ་ཆོད་བྱེད་བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བླག་རྒྱ་རྟོགས་པ་ནི། དགོས་
 པ། རྟོགས་པ་ལས་ཐོས་བསམ་སྒྲིམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་སྒྲིམ་པའི་རིམ་པས་སྒྲུངས་
 རྟོགས་མཐར་ཐུག་པའི་སངས་རྒྱུ་ལྟུང་ཐོབ་པ་ནི། དགོས་པའི་དགོས་པ། བསྟན་
 བཅོས་སྒྲིམ་འབྲེལ་དང་། དགོས་པ་དེའི་དོན་ལ་མཁས་པ་གཉིས་ཐབས་དང་ཐབས་
 བྱང་དུ་འབྲེལ་བ་ནི། འབྲེལ་བ་སྟེ། བདེ་སྒྲིམ་གྱིས་ཆོག་ལས་དོན་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །འབྲེལ་པ། བར། བསྟན་བཅོས་དང་ནི་དགོས་པའི་དོན། །འབྲེལ་པའི་གཞི་ནི་
 གཉིས་ལ་གནས། །དེ་བསྟན་འདུས་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །དགོས་ལས་ལོགས་ཤིག་མ་
 བསྟན་རྟོ། །ཞེས་སོ། །འབྲེལ་ཆེན་དུ། བཅུ་དྲུག་དེ་ཆོད་བྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི། འབྲེལ་
 པར་བཞེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཙོ་བོ་དང་ཐལ་པར་བསྟན་པའི་ལྷགས་ལྟར་ན། དགོས་འབྲེལ་
 བཞི་ཐལ་པའི་རྒྱུ་དུ་བསྟན་ནས་མཆོད་བཅུ་དྲུག་པར་དམ་བཅའ་གཙོ་བོར་སྟོན་
 གྱི། གཞན་གཙོ་བོར་སྟོན་ན་མཆོད་བཅུ་དྲུག་པར་དམ་བཅའི་དག་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ་རྟེ། དག་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲིམ་ཟེན་
 མ་ཟེན་ལ་དངོས་བསྟན་ལྷགས་བསྟན་དུ་བྱེད་པ་ལྟར་ན། བདེ་གསེགས་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲིམ་
 ལ་འབྲེལ་བ་ཞེས་པས་བཅུ་དྲུག་དང་། བཅུ་དྲུག་པར་བྱ་ཞེས་པས་དགོས་པ་དང་། བདེ་
 གསེགས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིམ་པར་ཞེས་པས་ཉིང་དགོས་རྣམས་དངོས་སུ་བསྟན་ལ། འབྲེལ་བ་
 ནི། སྒྲིམ་མ་ཟེན་པས་ལྷགས་(ལྟན་)བསྟན་ནོ། །རྟོག་ལོ་ནི། ཞེས་བསྒྲུངས་པས་
 དགོས་པ་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །འབྲེལ་བ་གསུམ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་བརྗོད་བྱ། དགོས་པ། ཉིང་དགོས། འབྲེལ་
པ་བཞི་མེད་དོ་སྟུམ་ནས་གཞུང་ལ་མི་འཇུག་པའི་གཉིན་པོར་བཞི་པོ་ཡོད་པར་བསྟན་
པས། ལྷོན་གྱི་ལྟར་ན། ཡོད་པར་ངེས་ཤེས་སྟེ། མིང་བཟང་དང་ཆོས་མཆོག་ལྟར་ན།
དོན་འགྱུར་ཐེ་ཆོམ་སྟེ། རྣམ་བཅད་ལ་དེ་ལྟར་མ་རྟོགས་སོགས་ལྟག་པ་ནི། དགོས་པ།
དེ་ལས་གཏུལ་བྱ་བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་འཇུག་པ་ནི། དགོས་པའི་དགོས་པའོ། །

(གཉིས།) ཁེངས་སྐྱུངས་ཤིང་བརྩམས་པ་དོན་ཡོད་པར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། གཞན་དགའ་བར་བྱེད་མི་རུས་པས་གཞན་དོན་ལ་ཁེངས་སྐྱུངས།
རང་གི་དགོ་བ་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་རང་དོན་དུ་རྩོམ་པར་བསྟན། རང་དང་སྐལ་བ་
མཉམ་པ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་རེ་བ་ཡོད་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ལུང་
བཞིན་མདོར་བསྟུས་ནས་སྟོན་ན། སྟོན་ཆད་མ་བྱུང་བའི་ལུང་ཞིག་སྟོན་ནམ། བྱུང་བའི་
ལུང་ལ་དཔའ་བོའི་སྟན་དང་གསལ་ལྟར་སྟོན་གྱིས་བྱུང་བར་དུ་བྱས་པ་ཞིག་སྟོན།
དེ་ལྟ་མིན་ན། ལུང་ལ་རང་ཉིད་གྱིས་ཞུགས་པས་ཆོག་པས་གཞན་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །ཞེ་ན། དཔེ་ཁ་ཅིག་ལ་ནིའི་སྐྱ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་དཔེ་ལ་ཡོད་པས་ནི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་
ལུང་ལས་ལྟག་པ་སྟོན་ཆད་མ་བྱུང་བ་སྟེ། ལྟར་མེད་པ་ཅི་ཡང་སྟེ། རྒྱུང་བྱེད་ཀྱང་བསྟན་
བཅོས་འདིར་བརྗོད་པར་བྱར་མེད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་ནིའི་སྐྱ་ཡང་ན་ངེས་གཞུང་དུ་སྦྱར་
རོ། །དེར་མ་ཟད། མཁས་པ་དགའ་བར་བྱེད་རུས་པའི་དོན་དང་ཆོག་བཞོད་པའི་བྱེད་
པར་མཛོས་པའི་སྟེ་བ་སྟོར་མཁས་པའང་བདག་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མི་ཤེས་སོ། །རྒྱ་
མཆོན་གཉིས་པོ་དེའི་ཕྱིར་གཞན་དགའ་ནས་འཇུག་པའི་དོན་དུ་བྱའོ་སྟུམ་པའི་བསམ་
པ་བདག་ལ་མེད་དེ། བདག་ལ་དེའི་རུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེ་ཁ་ཅིག་ལས།

འདི་མ་བྱས་ཞེས་པ་ལྟར་ན། གཞན་(ཡང)དོན་གཞུང་འདི་ཉི་པར་སྐྱར་བ་མ་བྱས་སོ། །
 དེས་དོན་དུ་ལུང་ལས་མ་བྱུང་བ་བརྟོག་ན་ལམ་གོ་ལ། སྟན་དང་གས་སྟེབ་སྐྱར་གྱིས་
 འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་ཟབ་མོ་མི་རྟོགས་པས་དེ་གཉིས་སྐྱངས་པ་དེའི་ཕྱིར་
 གཞན་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་བསམ་པ་བདག་ལ་མེད་དོ། །
 ཞེས་འགྲེལ་བར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། འདི་ཅིའི་དོན་དུ་རྩོམ་ཞེ་ན། རང་གི་ཡིད་ལ་སྟོམ་ལ་འཇུག་
 པའམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སེམས་གོང་ནས་གོང་དུ་བསྒྲོམ་ཞིང་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བས་དེ།
 བདག་གིས་གཞུང་འདི་བརྩམས་པ་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་དེ། གོམས་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་
 དོན་གསལ་བར་མངོན་དུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །བརྩམས་ཞེས་འདས་པའི་རྟེན་བསྟན་
 པ་ནི། བྱང་དུ་བྱུགས་དགོངས་ལ་རྟོགས་པར་བརྩམས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །འོ་ན།
 རང་གི་ཡིད་ལ་བསྒྲོམ་པའི་ཕྱིར་གཞུང་རྩོམ་པར་མི་རིགས་དེ། རང་གིས་མ་རྟོགས་ན་
 བརྩམ་མི་རུས། རྟོགས་ན་བརྩམ་མི་དགོས་དེ། རྩོམ་པ་ནི། གཡེང་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན། ཐོས་པ་ཅམ་གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་སྟོང་མི་རུས་གིང་ནན་ཏན་
 མ་བྱས་ན། དེ་ཉིད་ཀྱང་བརྟེན་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་སྟོགས་
 དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཐན་ཡོན་ལ་སྟོགས་པའི་གཞུང་རྩམས་ལ་རིམ་བཤེན་དུ་
 འདྲིས་པས་དགོ་བ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྒྲོམ་ཞིང་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བདག་གི་དད་
 པ་སྟེ། མ་དད་པའི་གཉེན་པོ་སེམས་དང་བ་སྟེ་དེའི་ཤུགས་དེ། སྟོབས་ཀྱི་རྒྱན་ནམ་དེ་
 ལས་ཚོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤུགས་གཞུང་འདི་དག་གིས་ཀྱང་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་
 བར་འགྱུར་རོ། །རེ་ཞིག་ཅེས་པ། རང་དོན་དུ་འགྱུར་བ་ཐོག་མར་བསྟན་ནས་གཞན་
 དོན་ལ་རེ་བ་ཡོད་བ་ཕྱི་ནས་འཆད་ཅེས་པའོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཅི་སྟོ་ཞེས་པ་ནི། རང་དོན་ལས་གཞན་དོན་དུ་ཡང་སྤྱིད་པར་སྟོན་

པ་སྟེ། བདག་དང་སྐལ་བ་སྟེ། ཁམས་མཉམ་པའམ་རིགས་མཚུངས་པ་གཞན་གྱིས་
 གྱུང་གཞུང་གི་དོན་(པན)འདི་དག་མཐོང་ཞིང་རྟོགས་ན། དེ་དག་གྱུང་དགེ་བ་སྦྲོམ་པར་
 བྱེད་པའི་ཕྱིར་དོན་དེ། དགོས་པ་ཡོད་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །འདི་དག་གིས་གཞན་དོན་
 རྒྱ་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པའི་ར་རྒྱལ་གྱི་ཁེངས་པ་ནི་མེད་ཀྱི། གཞན་ལ་ཡན་པའི་རེ་བ་ནི་ཡོད་
 པ་ཉིད་དུ་བསྟན་ཅིང་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་ཡང་རྩོམ་པའི་རྒྱལ་ལ་བསྐྱབ་པའི་དོན་དེ། །

གཉིས་པ། འཇུག་བྱ་བསྟན་བཅོས་གྱི་རང་བཞིན་བཤད་པ།
 (གཅིག་ཀྱི་སྤྱི་འཇུག་གཞན་ཀྱི་)

གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་འཇུག་པར་གཞན་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་གྱི་རང་བཞིན་གཏན་
 ལ་དབབ་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སྦྲོབ་དཔོན་ནག་པོ་བས་ཆོགས་བཅད་དང་པོ་གསུམ་
 གྱིས་བསྟན་བཅོས་འབྱུང་པའི་རྒྱ་དང་། ལེའུ་དང་པོ་གསུམ་དང་བསྔ་བའི་ལེའུས་སྦྱིན་
 པ། ལེའུ་བཞི་བ་དང་ལྔ་བས་རྒྱལ་བྱིས་པར་ཕྱིན་བཞི་སྟེ། སར་
 ཕྱིན་དུག་བསྟན་པ་དང་། མཇུག་བཀའ་དྲིན་དུན་པའི་དུག་དང་གསུམ་གྱིས་བསྟན་
 བཅོས་གྱི་ལུས་བསྟན་པར་བཞེད་མོད་ཀྱི། ལེའུ་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་སྦྱིན་པ་ཞར་བྱུང་
 ཏུ་བསྟན་གྱི། བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོར་སེམས་བསྐྱེད་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། བསྔ་བ་ཡང་
 བརྒྱམས་པའི་རྗེས་གྱི་བྱ་བར་གཞུང་ལས་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་སྦྲོབ་དཔོན་བེ་རོ་
 ཅན་རྒྱུ་ཏུས། དལ་འཕྱོར་ཞེས་སོགས་ནས་དང་། ཤེར་འབྱུང་དང་དགེ་བ་ལྷས་རི་
 ལྟར་མཚན་མོ་ཞེས་སོགས་མན་ཆོད་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་གྱི་ཕན་ཡོན་ལ་འཆད་མོད་
 ཀྱི། བི་རྒྱ་ཏིའི་འགྲེལ་པ་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྲ་མ་དག་གིས་རྟོན་དུ་འཆད་པ་ཉིད་རིགས་དེ།
 བྱང་ས་ལས། རིགས་ནི། སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་གཞི་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། དང་པོར་

སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་སྦྱར་བ་དེའི་གཞི་ཞེས་བྱའོ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་སྦྱར་བ་དེ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་
དེའི་གཞི་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐལ་བ་དང་ལྟན་པའི་གཞི་རང་བཞིན་
གྱིས་གནས་པ་དང་། ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་གཉིས་དངོས་སུ་མ་གསུངས་ཀྱང་
གོང་དུ་(༡༥)བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཞེས་པའི་སྐད་དོད་ལ། ཁམས་མཉམ་པ་
ཡོད་ཅིང་། ཁམས་ནི། རིགས་ཡིན་པས་དེས་མཆོད་ན། རིགས་དེ་དང་ལྟན་པའི་གང་
ཟག་གི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་བ་སྟོན་པ་ལ་ཆོགས་བཅད་གཅིག་གོ། །
བསམ་པའི་རྟེན་དགོ་སྟོ་འབྱུང་དཀའ་བར་བསྟན་པ་ལ་ཆོགས་བཅད་གཅིག་སྟེ། དེ་
གཉིས་གཞུང་ཉུང་བས་ལེའུ་ལོགས་སུ་མེད་དོ། །ཕྱིན་དུག་གི་སྒྲིབ་པ་ལ་སྦྱར་བའི་གཞི་
སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་མཐོང་ནས་ཆོས་ལ་མོས་གིང་སེམས་
བསྐྱེད་སྟེ་བས། ཕན་ཡོན་གྱི་ལེའུ་དང་། ལེའུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པས་སྦྱར་དངོས་
མཇུག་གསུམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོག་བསྟན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་
འགྲུབ་པའི་གཞི་ཡར་ཕྱིན་དུག་གི་སྒྲིབ་པ་ལ། སྦྱིན་པ་ནི། ལུས་ལོངས་སྒྲིབ་དགོ་བ་
ནམས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བཏང་བས་སྦྱིན་པ་བསྟན་ལ། གཞན་ཡང་། དགོན་
མཆོག་མཆོད་པ་སོགས་གཞུང་ལྷ་སྦྱི་བར་སྐབས་བར་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་སྦྱིར་རོ། །
ལེའུ་ལོགས་སུ་མེད་ཀྱང་དོན་རྒྱས་པར་ཡོད་དོ། །ལེའུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ནས་
བཤད་པ་ལྟར། སྟོམ་པ་སྒྲངས་ནས་ལེའུ་བཞི་པ་ལྷ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་དང་
སེམས་སྒྲུང་བའི་ཐབས་བསྟན་པའི་སྟོན་ས་ཚུལ་ཁྱིམས་བསྟན། ལེའུ་ལྷག་མ་བཞེས་
རང་མིང་གིས་བསྟན་པས་ཕྱིན་དུག་རྫོགས་པར་བསྟན་ཅིང་། དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོ་
བདུན་ཡང་བསྐྱས་ཏེ་བསྟན་དོ། །ལེའུ་བཅུ་པ་ནི། དགོ་བ་བསྟོ་ཞིང་དཀའ་དྲིན་གྱི་ཕྱག་
འཆལ་བས་བཤད་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་བྱ་བ་བསྟན་པའོ། །

ཁིལ་དང་པོ།

(གཉིས་) བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གདན་ལ་དབབ་པ།

{ ༡ } སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གཞི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་རྟེན་རྟེན་པར་དཀའ་བ།

[༡] ལུས་ཀྱི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་

བརྩོན་པར་གདམས་པ།

(༡) དལ་འབྱོར་ངོས་བཟུང་བ།

གཉིས་པ་ལ། སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གཞི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བ་དང་། སྦྱོང་བ་ལ་སྦྱོར་བའི་གཞི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པའི་གཞི་བསྐྱབ་པ་རྗེས་སུ་སྦྱབ་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ལུས་ཀྱི་རྟེན་རྟེན་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་བརྩོན་པར་གདམས་པ། བསམ་པའི་རྟེན་དགེ་སློ་འབྱུང་དཀའ་བས་འབད་པར་(ལན)གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དལ་འབྱོར་ངོས་བཟུང་། དེ་རྟེན་དཀའ་བར་བསྟན། རྟེན་དུས་སུ་ཡན་པ་བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་བརྩོན་པར་གདམས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་ནི། ཚ་གང་གི་སྦྱག་བསྐལ་དབག་ཏུ་མེད་པས་གཟེར། ཡི་དུགས་ནི། བཀྲེས་སྒྲོམ་གྱི་སྦྱག་བསྐལ་ཡང་བསྐལ་གདུངས། དུད་འགྲོ་ནི། ཡན་ཆུན་གཅིག་ལ་གཅིག་ཟུང་བཀོལ་གསོད་གྱི་སྦྱག་བསྐལ་དང་གཉི་སྦྱག་གི་རི་ཆེན་པོས་ལོན་པས་ཆོས་སྦྱབ་ཏུ་མི་ཁོམ་མོ། ལྷ་ཆེ་རིང་པོ་ལ། བི་བྱ་ཉིས། ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་བརྒྱལ་བ་དང་། ཐོག་མར་ལོག་ལྷས་དགེ་བའི་རྩ་བ་གཅིད་ཟེར་བ་དང་། ཀོར་ན་པའི་མཁས་པ་དག །དེས་སྦྱིས་པའི་ཆོད་གྲ་བཅོམ་པར་དཀར་ཆུལ་བྱེད་ལ། འཆི་ཁར་ལོག་ལྷ་སྦྱིས་ནས་དཔུལ་བར་ལྷང་ཟེར་བ་ནི། མི་འཐད་དེ།

དེར་ཚོགས་དྲུག་འཁོར་བཅས་འགག་པའི་ཕྱིར་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་བརྒྱལ་བ་དང་། དག་
 བཅོམ་པར་ང་རྒྱལ་བྱེད་པར་མི་འཐད་ལ། །ཁམས་གོང་མའི་རྟེན་ལ་མི་དགོ་བ་མི་འབྱུང་
 ཞིང་། མཛོད་དུ། སྒྲིམ་པ་བྱུང་མེད་གྱིས་གཅོད་དོ། །ཞེས་སྤྱིང་གསུམ་གྱི་སྒྲིམ་པ་དང་།
 བྱུང་མེད་ལྟ་བུ་བྱུང་པའི་བསམ་པ་ཅན་གྱིས་དགོ་ཅུ་གཅོད་རུས་གྱི། དེ་ལས་གཞན་
 གྱིས་དགོ་ཅུ་གཅོད་མི་རུས་པར་བཤད་པས་དེ་འཆི་ཁར་ལོག་ལྟ་སྒྲིམ་ནས་དགོ་ཅུ་གཅོད་
 བའང་མི་རིགས་སོ། །ཤུནྟེ་པས་མདོ་བརྒྱུན་འགྲེལ་བར། ལུས་དེ་ནི་བ་དང་ཆེ་བའི་ཆེ་ལོག་
 བར་ལྟ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་ནི། བསྐྱེདས་ལ་ལུང་མ་བརྟན་གྱི་ལོག་ལྟ་ལ་དགོངས་གྱི།
 མི་དགོ་བའམ་དགོ་ཅུ་གཅོད་པའི་ལོག་ལྟ་ལ་དགོངས་པ་མིན་དེ། ཡིན་ན། སྒྲིན་ལྟ་
 མས་རིག་པས་སོ། །དེས་ན་བཤེས་སྤྱིང་འགྲེལ་བར། ཆེ་རིང་ལྟ་ཉིད་གང་ཡང་རུང་
 བར་ནི་སྒྲིབ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། འདུ་ཤེས་མེད་པ་དག་དང་། གཟུགས་མེད་པ་རྣམས་སུའོ་
 ཞེས་སོགས་གཞུང་དུ་མ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པའི་སེམས་ཅན་ནི།
 འདུ་ཤེས་མེད་པའི་(ཁབ)སྟོམས་འཇུག་བསྟོམས་བས་བསམ་གདན་བཞི་པའི་གནས་
 གཞན་འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་སྒྲིམ་པའི་ཆེ་འདུ་ཤེས་མི་བརྟན་པ་འབྱུང་སྟེ།
 དེས་འདུ་ཤེས་ཕྱི་མ་འབྱུང་བའི་ས་པོན་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པས་ཚོགས་དྲུག་འཁོར་བཅས་
 འགག་པ་སྟེ། འདུ་ཤེས་སྒྲིམ་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནི་ཚོགས་དྲུག་འགག་
 བས་ཆོས་སྒྲུབ་དུ་མི་ཁོམ་པའོ། །གཟུགས་མེད་དུ་སྒྲིམ་པའི་ས་སྒྲིབ་ནི། ལྟར་ནི་འཕགས་
 པའི་ལམ་མ་ཐོབ་ལ། འཕགས་ལམ་ལ་སྒྱུར་བའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་ཞིང་ཆོས་ཉན་པ་མེད་
 བས་མི་ཁོམ་པའོ། །དེ་ལྟར་བཞི་ནི། སངས་རྒྱས་གྱིས་ཆོས་གསུངས་ཀྱང་དགོ་བ་
 བསྒྲུབ་པའི་གནས་མིན་ན། མཐའ་འཁོབ་གྱི་མི་དང་། རྒྱ་འབྲོག་བྱེད་པ་དང་། ལྷ་སྟོ་
 བརྒྱུ་སེམས་ཅན་དང་། གཞོད་སེམས་ཅན་གང་དུ་འཁོར་རྣམ་བཞི་མི་འོང་བའི་ནང་
 དུ་སྒྲིམ་པ་དང་། ཆོས་མེད་པའི་མིར་སྒྲིམ་ཀྱང་སྟོན་པ་དང་ལྷགས་པར་གྱུར་དེ་ཆོས་མི་

གོ་བ་དང་། གོ་ཡང་རྒྱ་འབྲས་མེད། དཀོན་མཆོག་གསུམ་མེད་པར་ལྟ་བའི་ལོག་ལྟ་
 ཅན་དང་། དེ་རྣམས་མེད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་འཛིན་ཏེན་དུ་བྱོན་ནས་ཆོས་གསུངས་བ་
 མེད་པའི་དུས་ཀྱི་མིར་སྒྲུས་པ་ནི། འཛིན་ཏེན་ལས་འདས་པའི་གདམས་ངག་མེད་པ་སྟེ།
 དེ་ལྟར་མིས་བསྐྱས་པ་བཞི་དང་བརྒྱད་ནི་མི་ཁོམ་པ་སྟེ་འགྲེལ་པར། དཔུལ་བ་ཡི་
 དུགས་དུད་འགོ་དང་། །སྒྲ་སྒྲོ་ཆེ་རིང་ལྟ་དང་ནི། །ལོག་ལྟ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྟོངས་
 པ། །སྒྲུགས་པ་འདིར་ནི་མི་ཁོམ་བརྒྱད། །ཅེས་ཏེ། ལུང་གཅིག་ལས་འབྱེད་པའི། ལས། དགོ་
 སྟོང་དག་མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ནི། གང་ཟག་ཆངས་པར་སྟོད་པ་ལ་གནས་པའི་
 དུས་མ་ཡིན་ནོ། །བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །མི་
 ཁོམ་པ་བརྒྱད་སྟངས་པའི་མི་ནི། དལ་བ་སྟེ། ལུང་གཅིག་ལས་འབྱེད་པའི། ལས་གང་ཟག་
 ཆངས་པར་སྟོད་པ་ལ་གནས་པའི་དལ་བའི་དུས་ནི། གཅིག་སྟེ། དེ་བཞིན་གསེགས་པ་
 འཛིན་ཏེན་འདིར་བྱང་ལ་ཆོས་ཀྱང་སྟོན་ཏེ་ཞེས་སོགས་མི་སྟོན་བཞི་དང་(༡༠ན)བྲལ་
 བ་ལ་དལ་བར་བཤད་ཅིང་ཆངས་པར་སྟོད་པ་ནི། རྟོགས་བྱ་དོན་དམ་པའི་ཆོས་སྟེ་
 སྒྲི་བས་བཤད་ཅིང་། དེ་སྒྲུབ་ཏུ་ཁོམ་པས་ན། དལ་བའོ། །ཁ་དགེ་པ་མ། ཅིག་སྟོམ་པ་
 ཆགས་པ་ལ་དལ་བ་འདོད་པ་ལྟར་ན། སངས་རྒྱས་མ་བྱོན་པའི་དུས་ཀྱི་མི་ལའང་
 བསམ་གཏན་གྱི་སྟོམ་པ་ཆགས་པས་ཏཅང་ཐལ་ལོ། །དལ་བ་དེའི་ཡོན་ཏན་སྟན་སུམ་
 ཆོགས་པ་ནི། འབྱོར་བ་སྟེ། དལ་བ་སྟན་སུམ་ཆོགས་པས་དལ་འབྱོར་རོ། །ཡང་ན། མི་
 ཁོམ་བརྒྱད་སྟངས་པས་དལ་བ་ཡིན་ལ། འབྱོར་བ་ནི། བརྒྱ་སྟེ། མདོ་ཞེས་སངས་རྒྱས་སྟོང་པོ།
 ལས། དགོ་སྟོང་དག །དལ་འབྱོར་ནི། རྣམ་པ་བརྒྱ་སྟེ། གཞན་གྱི་འབྱོར་བ་ལྟ་དང་།
 རང་གི་འབྱོར་བ་ལྟའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལ། རང་འབྱོར་ལྟ་ནི། མིར་གྱུར་པ། ལུལ་
 དབྱས་སྟེ་སྒྲུས་པ། དབང་པོ་ཆང་པ། གནས་ལ་དད་པ། ལས་ཀྱི་མཐའ་མ་ལོག་པ་ལྟ་
 སྟེ། དེ་ལ་མིར་གྱུར་པ་ནི། སྒྲུས་པ་འཇམ་བུད་མེད་ཀྱི་མཆོན་དང་ལྟན་པར་སྒྲུས་པ་སྟེ། ཟ་

མ་མ་ནིང་ནི། ལམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་བྱིར་རོ། །གང་དུ་ལའོར་རྣམ་བཞི་དང་
འཕགས་པ་དག་འགྲོ་བའི་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་མིར་སྐྱེས་པ་དང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་
དབང་པོ་དང་ཡན་ལག་ཉིང་ལག་ཚང་ཞིང་སྟོན་སྐྱགས་མ་ཡིན་པས་དགོ་ཕྱོགས་སྐྱབ་
བའི་སྐལ་བ་ཡོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་དཀར་ཚོས་ཐམས་ཅད་
སྐྱེ་བའི་གནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་འདུལ་བ་ལ་དད་ཅིང་དང་བ་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་
དྲི་མ་དང་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་བྱིར་རོ། །ཆོ་འདི་ལ་མཚམས་མེད་ལྟ་བུས་
ན། བྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་དང་འཕགས་ལམ་བསྐྱེད་པའི་སྐལ་བ་མེད་པས་ལས་ཀྱི་
མཐའ་ལོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་མ་བྱས་གིང་བྱེད་དུ་མ་བརྟག་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡན་ལག་
ལྟ་བོས་བདག་ཉིད་ཀྱི་ལུས་འཕྱོར་བར་བྱེད་པས་རང་འཕྱོར་རོ། །

གཞན་འཕྱོར་ལྟ་ནི། སངས་རྒྱས་འཕྱུང་བ་དང་། དམ་པའི་ཚོས་སྟོན་པ་དང་།
ཚོས་བརྟན་པ་(༡༠བ)རྣམས་གནས་པ་དང་། ཚོས་གནས་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་
དང་། གཞན་ཀྱི་བྱིར་སྟོང་བཅེ་བར་བྱེད་པའོ། །སེམས་བསྐྱེད་རྟོགས་རྟོགས་ནས་སྒྲ་
མེད་བྱང་ཆུབ་དུ་སངས་རྒྱས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་འཕྱུང་བའོ། །དམ་པ་སངས་རྒྱས་དང་།
དེའི་ཉོན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་བསྟབས་གིང་བརྟན་པ་འམ་བསྟགས་པ་ཡིན་པས་དམ་པའི་
ཚོས་ཏེ། བདེན་བཞི་ལས་བརྒྱམས་ནས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྟུག་ཉིས་ཀྱི་ཚོས་
བཤད་པ་ནི། ཚོས་སྟོན་པའོ། །ཚོས་བརྟན་ནས་བྱ་ངན་ལས་འདས་ཀྱི་བར་དུ་ས་ཇི་
སྟོང་དུ་སྐྱབ་པ་མི་ཉམས་པ་དང་དམ་པའི་ཚོས་མི་རུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་དོན་དམ་
པའི་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པ་ནི། དམ་པའི་ཚོས་གནས་པའོ། །
ཚོས་རྟོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་སྐལ་བ་ཡོད་པར་
རིག་ནས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་པ་ཁོ་ན་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བརྟན་
པ་ལ་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ནི། ཚོས་གནས་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་འཇུག་པའོ། །སྐྱིན་

བ་པོ་དང་སྒྱུ་བཟུང་གཞན་གྱིས་ཆོས་གོས་དང་བསྟོན་སྒྲུབ་སྒྲུབ་འཛོལ་པོ་མོ་
 བྱུང་སྒྱུ་དུ་འབབ་པ་དག་གིས་ཆོས་བྱུང་པ་རྣམས་ལ་བཀུར་སྒྱུ་བྱུང་བ་ནི། གཞན་གྱི་
 བྱུང་སྒྱུ་བཅུ་བར་བྱུང་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་གཞན་འཕྱོར་སྒྱུ་ནི། རང་འཕྱོར་གྱི་རྒྱ་ཡིན་ལ།
 དེ་ལྟར་བཟུང་ནི། འཕྱོར་བ་སྟེ། འབྲེལ་བ་སྒྱུ་ནི། བར། དཔུས་སྒྱུ་མི་ལུས་དབང་པོ་
 ཚང་། །མཚམས་མེད་ལྟ་བུའ་གནས་ལ་གྲུས། །བདེ་གསེགས་ཆོས་གསུངས་བསྟན་པ་
 གནས། བསེས་གཉིན་ཟས་གོས་ལུས་ལས་རུང་། །ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་མདོ་དང་།
 བསྟན་བཅོས་མཐུན་པོ་སེས་འབྱུང་སྒྲོ་གྲོས་སྒྲུབ་པ་ཅིག་གིས་མི་ཁོས་པ་བརྒྱད་ལས་
 ལྷག་པའི་མི་ལ་དལ་འཕྱོར་དུ་འདོད་བ་སྟེ། མི་ཁོས་བརྒྱད་སྒྲུངས་ཅམ་དལ་བ་མ་ཡིན་
 ཏེ། དངོས་མེད་བཞིན། མི་ཁོས་བརྒྱད་བྲལ་གྱི་མི་ལ་འཕྱོར་བ་ཚང་སྟེ། མིར་སྒྱེས་བས་
 མི་ཉིད་དང་། གྲུ་གྲུ་སྒྲུབ་གྱི་ནང་དུ་མ་སྒྱེས་པས་ལུས་དཔུས་སྒྱེས་(༡༡ན)པ་དང་།
 གྲིན་པ་སྒྲུབ་མ་ཡིན་བས་དབང་པོ་ཚང་བ་དང་། ལྷག་ལྟ་ཅན་མ་ཡིན་པས་གནས་ལ་
 དད་པ་དང་། ལས་གྱི་མཐའ་མ་ལྷག་པ་ཡང་བསྟན་པར་སྒྱེས་པས་བཤད་ལ། ཆོས་དང་
 འཁོར་རྣམ་བཞིས་བྱུང་བའི་ལུས་དཔུས་སྒྱེས་པས་གཞན་འཕྱོར་སྒྱུ་ཡང་བསྟན་པར་
 བཞེད་དོ། །

བོད་ཀྱི་སྐད་མ་ཁ་མོ་ཅིག་། དལ་བ་ལ་འཕྱོར་བས་མ་བྱུང་སྟེ། རུམ་རུ་ཅ་ག་རུམ་གྱི་
ལྟ་དང་། མཚམས་མེད་བྱས་པའི་མི་དང་ཡོང་བ་བཞིན་ཞེས་སོ། །མདོ་དང་སྟོབ་དཔོན་
ཁ་ཅིག་གིས་འཕྱོར་བ་བརྩུ་ལུན་ལ་དལ་འཕྱོར་དུ་བཞེད་དེ། མི་ཁོམ་བརྒྱད་སྤངས་པ་
ནི། དེའི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བི་བྱུ་ཏི་རྒྱུ་ག་མོག་ས། ཁ་ཅིག་གིས། མི་ཁོམ་
བརྒྱད་སྤངས་གིང་འཕྱོར་བ་བརྩུ་དང་ལུན་པ་ལ་དལ་འཕྱོར་དུ་བཞེད་དོ། །མི་ཁོམ་
བརྒྱད་བྲལ་དགག་པ་དང་། འཕྱོར་བ་བརྩུ་ལུན་རྒྱུ་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྟོས་
པ་ནི་མེད་དོ། །

(༩) དེ་རྙིང་བར་དགའ་བ།

གཉིས་པ་ནི། སྐྱབ་པའི་རྟེན་དལ་འགྱུར་འདི་ནི་རྙིང་པ་སྟེ། ཐོབ་པ་ཤིན་ཏུ་སྟེ་
 མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་ཡིན་ཏེ། ཆེས་ཆེར་དགོན་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་རྟེན་མི་
 ལུས་ཅམ་ཞིག་ཀྱང་རྙིང་བར་དགའ་སྟེ། གང་ནས་དགའ་ན། ངན་སོང་གསུམ་མམ་བྱུང་
 བར་དུ་དུང་འགྲོའི་གནས་ནས་སོ། །གང་གིས་དགའ་ན། མི་ནི། སྐྱད་གོ་བ་ལ་ལྟོས་ལ་
 དེར་དགོ་སྟོ་སྟེ་དགའ་ཞིང་། སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱབ་པའི་ཐབས་མི་ཤེས། ཤེས་ཀྱང་སྐྱབ་པའི་
 དབང་མེད་ཅིང་སྐྱག་བསྐྱེལ་གྱི་ཁུར་གྱིས་ཤོན་པའི་བྱིར་རོ། །ཤུའི་པ་ན་རེ། དུང་འགྲོའི་
 སྟེ་གནས་སྐྱེས་པའི་ཆོ་ཤིན་ཏུ་གཏི་སྐྱག་བར་གྱུར་པའི་བྱིར་དགའ་བ་ཡིན་གྱི། དབྱལ་
 བ་ལ་སོགས་པར་རྟོག་པ་ཤས་ཆེ་ཞིང་སྟོ་བ་སྟེ་བས་ཐར་སྐྱེལ། མིར་སྐྱེས་ན། སངས་
 རྒྱས་ལ་མེ་རྟོག་གཅིག་སྐུལ་བས་ཀྱང་བྱ་ངན་ལས་འདའ་ན། མི་ལུས་ཐོབ་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་
 པའི་བྱིར་དང་། དགོ་བརྩུ་དང་ལྟན་པས་མི་ལུས་མི་དགའོ། །གསུང་སྟེ། ངན་སོང་ནས་
 སྐྱབ་པ་ཅམ་དུ་མི་དགའ་(༡༡བ)མོད། ཤིན་ཏུ་སྐྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲའི་དགོ་སྟོ་
 འབྱུང་དགའ་བའི་བྱིར་དང་། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། འགའ་ཡང་མིར་མ་སྐྱེས་པ་མེད་པས་མི་
 ལུས་བརྒྱད་མ་ཁོ་ནར་ཐོབ་པར་ཐལ་བས་སོ། །འོ་ན། ངན་སོང་དུ་ལན་གཅིག་སྐྱེས་
 བས་མི་ལུས་ཡེ་མི་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རམ། ཞེ་ན། དེར་སྟེ་བའི་ལས་སྟོབས་ཅན་
 རྣམས་ཟད། བདེ་འགྱོར་སྟེ་བའི་ལས་སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་དང་། ལན་གྲངས་གཞན་
 ལ་མྱོང་འགྱུར་དུ་ངེས་པ་དང་། མ་ངེས་པའི་ལས་ལ་སྟེ་བ་བྲིད་པ་ཅམ་སྟེ། ལུང་མང་དག
 བར་བརྟན་པའི། ལས། དགོ་སྟོང་དག །འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། ས་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱ་འབའ་
 ཞིག་ཏུ་གྱུར་ལ། དེའི་ནང་དུ་མི་ཞིག་གིས་ཤིང་སྐྱག་གཅིག་པ་ཞིག་བོར་ཏེ། དེ་ཤར་གྱི་

རྒྱུད་གིས་ནི་རྩལ་ཕྱོགས་སུ་ལུལ། རྩལ་གྱི་རྒྱུད་གིས་ནི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ལུལ། ཕྱང་གི་
 རྒྱུད་གིས་ནི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ལུལ། ལྷོ་ནི་རྒྱུད་གིས་ནི་ཕྱང་ཕྱོགས་སུ་ལུལ་ལ། དེ་ན་རུལ་
 སྒྲལ་ཞར་བ། ཆེ་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་ཐུབ་བ། ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མར་འཆོ་བ། ལོ་བརྒྱ་
 འདས་ཤིང་ལན་གཅིག་སྟེང་དུ་འབྱུང་བ་དེ་ལུག་གཅིག་པའི་ཤིང་དེར་མགོན་པ་འཇུག་
 བ། དག་སྟོང་དག །འདི་རི་སྐྱམ་དུ་སེམས། རུས་སྒྲལ་ཞར་བ། ཆེ་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་
 མ་ཐུབ་བ། ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མར་འཆོ་བ། ལོ་བརྒྱ་འདས་ཤིང་ལན་གཅིག་སྟེང་དུ་འབྱུང་
 བ་དེས། ཤིང་ལུག་གཅིག་པའི་ཤིང་དེར་མགོན་པ་རྒྱུད་དམ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་
 དག་སྟོང་དེ་དག་གིས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྷན་འདས། རྟེན་ན་འགྱུར་ལགས་སོ། །བདེ་
 བར་གསེགས་པ། རྟེན་ན་འགྱུར་ལགས་སོ། །རུས་སྒྲལ་ཞར་བ། ཆེ་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་
 མ་ཐུབ་བ། ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མར་འཆོ་བ། ལོ་བརྒྱ་འདས་ཤིང་ལན་གཅིག་སྟེང་དུ་འབྱུང་
 བ་དེས། ཤིང་ལུག་གཅིག་པའི་ཤིང་དེར་མགོན་པ་རྒྱུད་ཀྱང་གདའ། མི་རྒྱུད་ཀྱང་གདའ།
 བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྒྲུལ་བ། དག་སྟོང་དག །དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་
 གསེགས་པ་རྣམས་བརྒྱ་ལམ་བརྒྱ་ལམ་ན་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་ཁིང་ཁི་བར་འགྱུར་བ་
 ཡོངས་(༡༩ན)སུ་ཐུང་ན་ལས་འདས་བར་འགྱུར་བ། རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་དུ་འགྲོ་བར་
 བྱེད་བ། བདེ་བར་གསེགས་པ་མར་བ་དུ་བརྟན་པའི་ཆོས་སྟོན་རྟོ། །མིར་གྱུར་པ་ཡང་
 བརྒྱ་ལམ་བརྒྱ་ལམ་ན་རྟེན་ན་འཕྲོ་བ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་རྟེན་པར་དགའོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །མིར་སྒྱེས་ཀྱང་གཞན་འཕྱོར་སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བ་རྟེན་དགའ་སྟེ།
 བསྐྱལ་བ་གྱངས་མེད་གསུམ་ལ་སོགས་པར་ཆོགས་མ་བསགས་པར་མི་འབྱུང་བའི་
 ཕྱིར་དང་། བསྐྱལ་བ་ཆེན་པོ་དག་ལ་འང་སངས་རྒྱས་མི་འབྱུང་བའི་བསྐྱལ་བ་ཆེས་མང་
 བ། །འབྱུང་བའི་བསྐྱལ་བ་ཆེས་ཉུང་སྟེ། མདོ་དམ་ཆོས་བརྒྱ་དགའ་བ། ལས། དག་སྟོང་
 དག །དེ་བཞིན་གསེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་

ལྷན་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། དེ་ཐོབ་པས་ཆོག་མེད་ཅེ་ན། མི་ཆོག་སྟེ། དེ་ལྷ་ལྷ་དེ་ཐོབ་པ་
 སྟེ། རྟེན་པར་གྱུར་པ་ན། རང་གཞན་ལ་ལན་པ་དང་བདེ་བའི་རྒྱ། མཐོ་རིས་དང་། ཐར་
 བ་དང་། ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་སམ། བདག་དགེ་ལ། གཞན་ལ་ལུན་དུ་
 ལན་ཞིང་བདེ་བའི་ཐབས་ལེའུ་བུའི་བརྟོད་ཕྱི་ཕྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་རྣམས་བསམ་ཞིང་
 བསྒོམ་དགོས་ཏེ། གལ་ཏེ་དལ་འབྱོར་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཐོབ་པའི་དུས་འདི་ལ་ལན་
 པ་དེ་མ་བསམ་ཞིང་མ་བསྐྱབས་ན། ཕྱིས་ཏེ། སྐར་ཡང་དལ་འབྱོར་འདི་ཡང་དག་པར་
 འབྱོར་བ་སྟེ། ཡང་དག་པར་ཆོགས་པའམ་དེ་དང་ཡང་དག་པར་བྱད་པར་ག་ལས་ཏེ།
 རི་ལྷར་གང་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། མི་ཁོམ་པར་སྐྱེས་ན་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དགའ་བའི་
 ཕྱིར། འདི་རྟེན་དུས་སུ་ལན་པ་སྐྱབ་པ་ལ་བཙོན་པར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་བསྐྱལ་བའོ། །
 གལ་ཏེ་དལ་འབྱོར་མེད་ཀྱང་ལྷ་དང་དུད་འགྲོའི་རྟེན་ཅན་གྱི་ཕྱང་སེམས་ཀྱང་བཤད་
 བས་བསམ་ལོ། །ཞེ་ན། དེ་དག་ནི། སྐལ་བའམ། ཡང་ན་སྐར་སྐྱེས་ཟིན་གྱི་རྒྱན་
 གནས་པ་ཡིན་གྱི་གསར་དུ་སྐྱེད་པའི་རྟེན་ནི། དལ་འབྱོར་རོ། །ཞེས་ཞོ་གསུང་ལ།
 ཡང་ན། དེ་དག་ད་དུལ་བ་སོགས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རྟེན་ཅམ་
 དུ་རུང་ཡང་། རྟེན་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་ནི། དལ་འབྱོར་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན། རང་སངས་རྒྱལ་དང་ཕྱང་སེམས་སྐྱིད་པ་ཐ་མ་བའང་རྟེན་དུ་མི་རུང་བར་
 འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་སྐར་ཆོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསགས་ཤིང་ལམ་ལྷོན་དུ་སོང་
 བའི་ཕྱིར་རང་གིས་ཐོབ་པའི་ཤེས་རབ་གྱི་ལམ་བཟོད་(༡༩ན)ལྷན་པའི་ཕྱིར་གཞན་
 འབྱོར་ལ་མི་ལྷོས་ལ། འདིར་ལས་དང་པོ་བ་ལམ་ལ་དང་པོར་འཇུག་པ་ལ་ལྷོས་པས་
 མི་མཚུངས་སོ། །འོ་ན། རང་སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་ལམ་ལ་འཇུད་པ་ཡོད་
 དོ། །ཞེ་ན། དེས་ལུས་གྱིས་ཆོས་བསྟན་པས་བསྟོན་ནམས་ཆ་མཐུན་ནམ། ཐར་ཆ་རུང་
 ཟད་ཅམ་སྐྱེད་སྐྱིད་གྱི་དོན་ཡན་ཆད་སྐྱེད་མི་སྐྱིད་པར་བྱ་ངན་འདས་མདོར་བཤད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། རི་ལྷར་ཏེ། དཔེར་ན། ཉི་མའི་འོད་གི་སྒྲར་བ་དང་བྲལ་བས་མཚན་
མོ། གླ་འོད་གི་སྒྲར་བ་མེད་པས་སྒྲན་ནག། དབྱར་གི་ཆར་སྒྲིན་རུམ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་སྒྲག་
པོས་གཏིབས་པ་སྒྲར་མ་སོགས་གི་སྒྲར་བ་ཡང་མེད་པ་ན་གྲོག་འགྲུ་བ་དུས་ལྟན་སྒྲར་
བ་སྒྲད་ཅིག་ཐང་གཅིག་ཙམ་བྱུང་ནས་རབ་སྒྲར་སྟེ། དངོས་པོ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་སྒྲར་
བ་བྱུང་བྱེད་ཅིག་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ། ཤིན་ཏུ་ལྟན་རིང་བའི་འཁོར་
བའི་བཙོན་ར། འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་གི་ཉི་འོད་དང་བྲལ་བས་མཚན་མོ་ལྟ་བུ། ཐོས་
བསམ་གི་སྒྲར་བ་དང་བྲལ་བས་སྒྲན་ནག། ཁྲིག་སྒྲིན་མཐུག་པའི་རུམ་དུ་རྒྱུད་པས་དགོ་
སྟེའི་སྒྲར་བ་དང་བྲལ་བའི་སྒྲག་བསྐལ་གི་སྒྲན་ནག་དེར་སྒྲངས་རྟོགས་མཐར་ཐུག་པའི་
སངས་རྒྱས་གདུལ་བྱ་སྒྲལ་བ་དང་མི་ལྟན་ན། བཏང་སྟོམས་སུ་བཞུགས་ཤིང་། སྒྲལ་
བ་དང་ལྟན་ན། གང་ལ་གང་འོས་གི་དོན་མཛད་པ་དེའི་མཐུས་ཏེ། བྱིན་རྒྱབས་ལས།
ཤིན་ཏུ་རྟོད་དཀར་བའི་བྱིར་བརྒྱལ་མ་སྟེ། རེས་འགའ་ན། འཛིག་རྟོན་ཏེ་སྟེ་པོའི་
བསོད་ནམས་ཏེ་པན་བདེའི་རྒྱ་དགོ་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ་གྲོས་ཏེ་བསམ་པ། ཐང་
འགའ་སྟེ་སྒྲད་ཅིག་ཙམ་འབྱུང་གི། །ལྟན་རིང་དུ་གནས་པ་དཀར་སྟེ། དེ་ལ་མ་གོམས་
བསམ་མི་བརྟན་པའི་བྱིར་དང་། འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་མི་དགོ་བ་ལ་གོམས་པའི་
བྱིར་རོ། །

དེ་ལ་བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་དང་། ཐར་པ་ཆ་མཐུན་དང་། རྟོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་
གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་དགོ་བ་སྟེ། སྟེས་ཏུ་གསུམ་གི་(༡༩བ)དབང་དུ་བྱས་ནས་བསོད་
ནམས་བྱེད་འདོད་པའི་སྟོ་གྲོས་གསུམ་ནི། ཐུན་མོང་གི་བསམ་པའི་རྟོན་ཡིན་ལ། དེ་
དག་གི་འང་རྩ་བ་དད་པ་སྟེ། མདོ་ཚྭ་བརྒྱུད་ལ། ལས། དད་པ་མེད་པའི་མི་རྣམས་
ལ། དཀར་པོའི་ཚོས་རྣམས་མི་འབྱུང་སྟེ། །ས་པོན་མེ་ཡིས་འཛིག་པ་ལ། །ལྟ་བུ་སྟོན་
པོ་རི་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཕྱང་པར་བྱང་རྒྱུ་གི་མེམས་སྟེ་བའི་རྟོན་དད་པ་དང་སྟོང་

རྗེ་གཉིས་ཏེ། ལྷག་ཀྱང་སྒྲིན་ཅན་དང་འགོག་ལམ་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་ཡོད་པ་ལ་དེ་ལྟར་
 ཡིད་ཆེས་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་
 བསྐྱེད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། འགོག་བདེན་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ལྟུང་། ལམ་བདེན་
 བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ལྟུང་པར་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། འདོད་པའི་དང་བ་ཡིད་
 འདོད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། དེ་ལྟར་དང་པ་ལས་འདུན་པ་སྒྲི། འདུན་
 པ་ལས་མོས་པ་སྒྲི་བའི་ཕྱིར། མདོ་སྒྲི་ཀྱང་ལས། རིགས་དང་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། །དེ་
 བཞིན་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། །ཞེས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་ལ་མོས་པ་སྐྱེད་པ་གསུངས་ཀྱང་
 བསྐྱེད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། མདོ་དཀོན་མཆོག་ཏུ་ལ་ཡི། ལས། ཀྱུ་དང་ཀྱུ་བའི་ཆོས་ལ་དད་ཀྱང་
 ཅིང་། ཀྱུ་སྐྱེས་ནམས་ཀྱི་སྒྲི་ལ་དད་བྱེད་པ། བྱང་ཆུབ་སྒྲི་མེད་ལ་དད་ཀྱང་
 བསྐྱེད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། ཞེས་དང་སྒྲི་བ་དཔོན་གྱིས་གྱང་། དད་
 པའི་ཅུ་བ་བརྟན་བྱས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ལ་འདོད་པའི་དང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་དང་པ། ཞེས་སོ། །རང་གི་བདེ་བ་ལ་
 མ་ཆགས་པར་གཞན་ལྷག་བསྐྱེད་པའི་ལས་སྒྲི་བ་པའི་སྒྲི་དེ་ཆེན་པོ་རྟོན་དུ་དགོས་ཏེ།
 མདོ་ཀྱང་ལས། དེ་ཡི་ཅུ་བ་སྒྲི་དེར་འདོད། །ཅིས་དང་། མདོ་ཅུ་བ་སེམས་ཀྱི་དེ་རྟོན། ལས།
 འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མདོན་པར་མོས་པའི་སྒྲི་དུ་འགྲོ་བ་ནི།
 སྒྲི་དེ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། མིའི་སྒྲི་གི་དབང་པོའི་སྒྲི་དུ་འགྲོ་བ་ནི།
 དཔེར་ན། འཕྲིན་པ་དང་རྩལ་པོ། །དེ་བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་ཆེན་
 པོ་ཡང་དག་པར་སྐྱེད་པའི་སྒྲི་(༡༤ན)དུ་འགྲོ་བ་ནི། སྒྲི་དེ་ཆེན་པོ། །དཔེར་ན།
 ལམ་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཀྱུ་པའི་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲི་དུ་འགྲོ་བ་ནི། ལམ་ལ་
 རིན་པོ་ཆེ། །དེ་བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲི་དེ་ཆེན་པོ་ཡང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་
 ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲི་དུ་འགྲོ་བ་ནི། །ཞེས་སོ། །

རྟོན་དེ་གཉིས་གྱང་གིན་ཏུ་རྟོན་པར་དགའ་སྟེ། སྐྱབ་པའི་སྒྲི་པོ། མདོ་ལས། དཀོན་

མཆོག་གསུམ་ལ་སེམས་དད་ཅིང་དང་བ་ནི། དགོན་ཏེ། དཔེར་ན། ཡིད་བཞིན་གྱི་རྩོད་
 ལུ་རིན་པོ་ཆེ་དཔེར་བཅོམ་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཤོགས་པོ་དག །སེམས་ཅན་
 རྣམས་ལ་སྒྲིང་རྩེ་བ་དང་། སྒྲིང་བཅུ་བ་ནི། རྟེན་བར་དཀའ་སྟེ། དགྲ་དཔའ་པོ་ལག་ན་
 རྩོད་པོ་ཐོགས་ཤིང་དགྲ་ཏུ་འདེབས་པའི་ནང་ན་སྟོལ་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། དེ་ལྟར་
 རྟེན་དཀའ་ལ་རིང་དུ་མི་གནས་པའི་བསམ་པའི་རྟེན་རྟེན་དུས་སུ་འབད་པར་བྱས་ཤིག་
 ཅིས་གདམས་པའོ། །

{ ༡ } རྟེན་པ་ལ་སྟོར་བའི་གཞི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ།

[༡] བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ།

(༡) བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱན་མོང་གི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ།

{ 1 } རོ་མཚར་བའི་ཕན་ཡོན་བསྐྱན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་
 བན་ཏན་བྱ་བར་གདམས་པ།

[1] སྒྲིར་ཕན་བདེའི་རྒྱ་ཡིན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ་དང་། ཕན་ཡོན་ཅན་གྱི་
 སེམས་བསྐྱེད་སྒྲུང་བའི་ཆོ་ག་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱན་མོང་གི་
 དང་། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་བསྐྱགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རོ་མཚར་བའི་ཕན་
 ཡོན་བསྐྱན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་བན་ཏན་བྱ་བར་གདམས་པ། རོ་མཚར་བའི་ཕན་
 ཡོན་དཔག་མེད་ཡོད་པར་ལུང་གིས་རྒྱུ་བ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྒྲིར་ཕན་བདེའི་རྒྱ་
 ཡིན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ། བྱང་པར་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གཟུང་བར་
 གདམས་པ། དགོ་བ་འཕེལ་ཞིང་སྤྲིག་པ་འཛད་པས་བསྐྱེན་པར་གདམས་པ་གསུམ་གྱི་

དང་པོ་ལ། སྤང་བྱ་ཕྱིག་པ་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་མན་བདེ་སྐྱབ་བྱེད་
 ཡིན་པ་དང་། སྐྱེས་བྱ་གསུམ་གྱི་དོན་རྒྱུ་ལྷན་པས་མི་གཏང་བར་གདམས་པ་གསུམ་
 གྱི་དང་པོ་ནི། དགེ་སློང་དཀའ་ལ་རིང་དུ་མི་གནས་པ་དེ་ལྟ་སྟེ། དེའི་བྱིར་འཛིག་
 རྟེན་པའི་དམིགས་བཅས་གྱི་དགེ་བ་སྟེ། བསོད་ནམས་(༡༧བ)སམ། ཡང་ན། རྒྱལ་
 འབྲས་བྱ་བཏགས་ནས་དགེ་བའི་ས་པོན་ལྟ་ཅིག་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོགས་དང་བཅས་པ་ནི།
 ཉམ་རུང་བ་སྟེ། སྟོབས་ཞན་པས་སྟོག་འགྲུ་བ་འདྲ་ལ། རེས་འགའ་ཙམ་མ་ཡིན་གྱི།
 དུས་རྒྱུན་དུ་ཉམ་རུང་བས་དེ་ལ་རྒྱུན་གྱི་དྲག་པ་ཡིན་ན། ཕྱིག་པ་སྟེ། མི་དགེ་བའམ་
 དེའི་ས་པོན་ལྟ་ཅིག་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོགས་དང་བཅས་པ་ནི། སྤྱིན་རུམ་གྱི་མུན་པ་ལྟར་
 སྟོབས་ཏེ། ལྷན་པ་ཆེན་པོས་རང་གི་རང་གིས་དྲག་ཏུ་འཇུག་ཅིང་དཔྱལ་བ་སོགས་གྱི་
 ལྷག་བསྐྱེད་བྱུང་དཀའ་ཞིང་འཛིགས་སུ་རུང་བ་སྦྱིད་པས་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ་ཡིན་
 རོ། །དེས་བསོད་ནམས་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཀྱང་གཞོམ་རུས་སོ་སྐྱམ་ན། ཕྱིག་པ་སྟོབས་
 ཆེན་དེ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གདོན་པའི་བསམ་པས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་
 རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་སྟོང་ཉིད་སྟོང་རྗེའི་སྟོང་པོ་ཅན་མིན་པའི་དགེ་བ་གཞན་
 གང་གིས་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་སྟེ། དེ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་འགྱུར་
 རོ། །ཉི་མས་མུན་པ་བཞིན། དེ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་འདོད་ན། བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཉིད་
 བྱང་བར་བྱ་སྟེ། འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་ངར་འཛིན་གྱི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་ལ་
 གཞོད་པ་བྱས་པའི་ཕྱིག་པ་དེ་སྟོང་ཉིད་སྟོང་རྗེས་སྟོང་རུས་པའི་བྱིར་རོ། །འདིར་གཙང་།
 ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་སྟོམ་པ་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་མིན་པར་འདོད་པ་ནི། ཆེས་
 འབྲུལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཟིགས་སོ་ཞེས་དྲང་། གང་གིས་ན། རི་གི་སྤང་དུ། ལྷག་བསྐྱེད་
 བྱང་ཡང་འགྱོད་མི་བྱེད། །བདེ་བ་ལ་ཡང་འདོད་པ་མེད། །ཆགས་དང་འཛིགས་པ་ཁྲོ་

བ་མེད། །སྒྲོ་བརྟན་གྱུར་བ་ཐུབ་པར་བརྟུང་། །ཅིས་པ་ལྟར་རམ། །སྒྲོ་གསུམ་ཐུབ་པས་
ན། ཐུབ་པ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་དབང་པོ་སངས་རྒྱུས་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱན་ནས་གི་དཔག་ཚད་བྱེད་བྱེད་པའི་རིམ་ལ་ག་གི་གའི་རས་ཀྱིས་ལོ་བརྟུན་ལན་
རེ་ཐུགས་པས་ཟད་པ་ཅམ་ནི། བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་བརྟུང་ཅུནི། བསྐྱལ་
(༡༧ན)པ་ཆེན་པོ། བསྐྱལ་ཆེན་པོ་དུ་མར་ཏེ། གངས་མེད་པ་གསུམ་དུ་གཏན་དུ་ཡན་
པའི་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རབ་དུ་དགོངས་པ་སྟེ། འབད་པས་རྣམ་པར་བསམ་ཞིང་
དབྱེད་བར་མཛད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །གང་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འདི་ཉིད་དེ། །ཁོ་
ནསོ། །རི་ལྟར་ན། ཡན་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་བྱུང་བ་ཡིན་པར་རོ། །ཅིའི་
ཕྱིར་ཞེ་ན། འདིས་ནི་ཞེས་པ། རྒྱ་དཔེར་གང་ཕྱིར་དུ་ཡོད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། ཚད་
མེད་པ་སྟེ། གཞལ་དུ་མེད་ཅིང་གངས་མེད་པའི་སྒྲེ་བོ་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཏེ། ཐུང་
པོ་རྣམས་ཟག་པ་མེད་པའི་བདེ་བ་ས་བཟུར་གོང་ནས་གོང་དུ་འཐེལ་བས་ཐུལ་དུ་བྱུང་
བས་མཚོག་སྟེ། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བདེ་བ་དེ་སྒྲ་འབལ་བ་ལ་སོགས་པའི་དཀའ་ཐུབ་མེད་
པར་བདེ་བྱག་ཉིད་དུ་སྟེ། ཐབས་སྒྲ་བ་ཁོ་ནས་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་ཆོམ་པར་
བྱེད་པའོ། །ཡང་ན། ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ནི། རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་བར་དུ་འཐེལ་བར་
བྱས་ནས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའོ། །འོ་ན་རྒྱལ་པོ་བྱམས་པའི་
སྟོབས་ཀྱི་སྒྲུས་རབས་ལ་སོགས་པར་དཀའ་བ་སྤྱད་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། སྒྲོན་མེད་དེ།
སྟོང་རྗེ་ཅན་རྣམས་གཞན་ལ་ཡན་པའི་ཕྱིར་རང་སྟུག་བསྐྱལ་བ་ལ་བདེ་བར་མཐོང་
པའི་ཕྱིར་དང་། འཁོར་བའི་སྟུག་བསྐྱལ་དང་སྟུ་སྟེགས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་སྟོས་ན་ཆེས་
བྱ་སྒྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཏང་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་དྲང་། གང་གིས་ན། སངས་རྒྱུས་འདོད་
པ་འབལ་ཞིག་དུ་མ་ཟད། རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིད་པ་སྟེ། འཁོར་བའི་སྒྲེ་ག་ན་འཆི་དང་དབྱལ་

བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་བརྒྱ་ཕྱག་སྟེ། མཐར་ཐུག་བ་མེད་པའི་ཚོགས་རྣམས་གཞོམ་
 པ་སྟེ། ཡོངས་སུ་འདོར་བའམ་སེལ་བར་འདོད་པའི་སྒྲིམ་སྤྱོད་འབྲིང་པོ་ཉན་རང་གི་
 རིགས་ཅན་དང་། རང་འབའ་ཞིག་གི་མ་ཡིན་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་བདེ་བ་
 གྱེ་བྲེལ་ཡོངས་སམ། སྒྲི་རྒྱ་བདེག་བཅིང་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བར་དྲེ། བྲལ་
 བར་འདོད་པ་སྒྲིམ་སྤྱོད་(༡༥བ)ཆེན་པོའི་གང་ཟག་བྱང་སེམས་དང་། གཅིག་རྒྱ་རང་
 གཞན་གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་སེལ་བར་མི་འདོད་ཀྱང་། ལྟ་དང་མིའི་བདེ་བ་ཅན་གྱི་བདེ་བ་ལ་
 སོགས་པ་མང་པོ་བརྒྱ་ཕྱག་སྟེ། དབག་རྒྱ་མེད་པ་ཡོངས་སྤྱོད་ཅིང་ཉམས་སྤྱོད་བར་
 འདོད་པ་སྒྲིམ་སྤྱོད་རྒྱ་མཚོ་མཐོ་འདོད་བས་ཀྱང་ངོ་། །གང་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་
 ཉིད་དོ། །འི་ལྟར་ན། རྟག་རྒྱ་སྟེ། རྟག་ཐམས་ཅད་དུ་གཏང་བ་སྟེ། ཉི་ནི། རྟག་ཁ་
 ཅིག་རྒྱ་རྒྱ་བསྐྱེད་། ཁ་ཅིག་རྒྱ་མ་བསྐྱེད་བར་བཞག་སྟེ། དེའི་དོན་གང་གི་ཕྱིར་ཞེས་
 འདི་བ་སྟེ། འོག་མ་ཀུན་ལ་འང་དེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཕྱིར་ན། སྒྲིམ་སྤྱོད་གསུམ་
 པའི་དོན་བདེ་སྤྱད་རྒྱ་ལ་རྟུལ་པའི་ཕྱིར་དྲེ། སྒྲིམ་སྤྱོད་འབྲིང་དང་ཐ་མའི་དོན་འདི་མེད་
 ར་མི་འབྱུང་བ་མིན་ཡང་། ཡོད་ན་ཆེས་སྤྱོད་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་དྲེ། དོན་གཉེར་པས་རྟ་
 འཛིན་པ་བཞིན་ནོ། །ཀྱང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲི་ནི། རྒྱ་པ་སྤྱོད་མ་གཉིས་ལ་འང་སྤྱར་ངོ་། །
 ཡང་ན། སྒྲིམ་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་བྱང་བར་དུ་སྤྱར་ལ་བཤད་དོ། །

[2] བྱང་བར་སངས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གཟུང་བར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། འབྲལ་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་རྣམས་མིན་པ་གསུམ་གྱི་མཆོད་
 གནས་སུ་འགྱུར་བས་དང་། མཐར་ཐུག་མི་གཅིང་པའི་ལུས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱར་བསྐྱེད་
 བས་དང་། འབྲལ་ལུགས་ཐམས་ཅད་དུ་དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པས་

གཟུང་བར་གདམས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འགྲུར་རོ། །ཞེས་བྱང་རོ། །གང་ན།
 གླིང་པ་སྟེ། འཁོར་བ་ནི། བཙུག་ར་ཡིན་ལ། དེར་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་འཆིང་
 བས་བསྐྱམས་པ་སྟེ། བཅིངས་པའི་ཉམ་ཐག་པ་སྟེ། སྒྲིབ་ཏུ་ཉེན་ཞིང་ཉེན་མོངས་པ་
 རྣམས་སོ། །གང་གི་ཆེན་། དང་པོར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྒྲིབ་པ་བྱངས་པས་བྱང་
 ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེས་པར་གྱུར་པ་ན་སྟེ། གྱུར་པའི་སྐྱས་ནི། འདས་པ་གསལ་བར་བྱེད་
 པའི་ཕྱིར་དེ་སྐྱེས་པའི་དུས་ཉིད་ནའོ། །རི་ལྟར་ན། སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་བདེ་གསེགས་
 རྣམས་ཀྱི་སྐས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་བར་འགྲུར་ཞིང་། དེར་མ་ཟད། འཛིག་རྟེན་ལྟ་དང་།
 (༡༦ན)མི་དང་། བཅས་ཀྱི་སྐྱས་ལྟ་མ་ཡིན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱག་དང་མཚན་
 བརྗོད་བྱ་བའི་འོས་སུ་འགྲུར་ཏེ། ཤར་རིའི་སྟེ་པའི་ལུང་ལས། ཤར་རིའི་བྱས་གསོལ་པ།
 བཙུག་ལྟར་འདས། བདག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ལ་ཡང་
 ཕྱག་འཆལ་ལོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐ་ན་དུད་འགྲོར་གྱུར་པ་ལ་ཡང་ཕྱག་འཆལ་
 ལོ། །ཞེས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་པོ་སྐྱེས་པ་ནི། མཐོང་ལམ་ཐོབ་པ་ཡིན་པས་དེ་
 གླིང་པའི་བཙུག་རར་བསྐྱམས་པའི་ཉམ་ཐག་ཏུ་འགལ་ལོ། །ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཉོན་
 དགེ། དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དང་པོ་དེ་ཡིན་ཡང་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་སོ་སྟེ་ལ་ཡོད་
 པར་བསྐྱབ་བདུས་སུ་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བསྐྱབས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བོ་སྟུ་ཏི་དོན་
 དམ་སེམས་ཁོ་ན་ལ་འཆད་པའང་བསལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཟུངས་ཤིག་ཅེས་བྱང་རོ། །གང་ན། ས་མའི་ཁུ་བྲག་ལས་བྱུང་ཞིང་
 མི་གཙང་པའི་ཁུ་བས་གསོས་པ་མི་གཙང་ཞིང་སྟིང་པོ་མེད་པའི་ལུས་འདི་བྱངས་པ་སྟེ།
 བཟུང་ནས་རྟེན་དཀའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རྒྱལ་བ་ཉིད་རིན་
 ཆེན་ཏེ། དེའི་སྐྱུ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་རིན་གྱི་ཆད་མེད་པས་རིན་ཐང་
 མེད་པར་ངེས་པར་གྱུར་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་གསེར་འགྲུར་ཅི་ཡི་རྣམ་པ་སྟེ། བྱེ་བྲག་

དེས་ལྷགས་ཐམས་ཅད་གསེར་དུ་སྒྲིབ་ཏུ་ཆེར་སྒྱར་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་མཆོག་དུ་སྒྱར་
 རུས་པ་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་དེའོ། །རི་ལྟར་ན། ལེགས་པར་བརྟན་ཏེ་
 ཁས་བྱུངས་པ་མ་ཉམས་པར་རོ། །གང་གིས་ན། རང་ཉིད་རྒྱལ་པའི་སྒྱུ་རིན་པོ་ཆེར་
 སྒྱར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །མདོ་རྩེ་བོ་བོད་པའི་ལས། རིགས་ཀྱི་ལྷ། འདི་ལྟ་སྟེ།
 དཔེར་ན། དཔུལ་ཆུའི་རིགས་གསེར་དུ་སྒྱར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་དེ། དེ་སྒྲུང་གཅིག་གིས་
 གྲུང་ལྷགས་སྒྲུང་སྒྲོང་གསེར་དུ་སྒྱར་རོ། །དཔུལ་ཆུ་སྒྲུང་གཅིག་པོ་དེ་ནི་ལྷགས་སྒྲུང་
 སྒྲོང་པོ་དེས་ཟད་(༡༥བ)པར་བྱ་བ་འམ་ལྷགས་སུ་སྒྱར་པར་མི་རུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་
 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བརྟུང་གིས་ལེན་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་
 སུ་བསྐྱོས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ནི། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་
 པའི་ལྷགས་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱས་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསེར་གྱི་ཁ་
 དོག་དུ་བྱེད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བརྟུང་གིས་ལེན་གཅིག་
 པོ་དེ་ནི། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ལྷགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གྲུང་ཉོན་མོངས་པ་འམ་
 ཟད་པར་བྱ་བར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཟུངས་སྤྱི་གཅིས་དྲུང་རོ། །གང་ན། རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ལས་
 རིན་ཐང་གིས་བྱུང་པར་འཕགས་སྤིང་རྟེན་དཀའ་པའི་རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
 འདིའོ། །གང་གིས་ན། རིས་དྲུག་གི་འགྲོ་བ་ཉིད་དགེ་མི་དགའི་ལས་ཀྱི་ཟོང་གི་རྣམས་ཉོ་
 ཆོང་གི་གནས་ནི། ཆོང་དལ་དེ་རྣམས་སུ་རྣམ་པར་གནས་པའི་དང་རྒྱལ་ཅན་རྣམས་ནི་
 ཞེས་འབོད་པ་སྟེ། བྲལ་བ་རྣམ་པ་དང་འདོད་པ་དང་རྒྱལ་དུ་སྐྱེད་དོད་ན་ཡོད་ཅིང་།
 འགྲོ་ལ་ཆེན་ནས་བཤད་པ་ལྟར་རམ། ཡང་ན། དཔུལ་སྤྱི་གསེར་འགྲོ་བའི་ཆོང་དལ་གྱི་
 གནས་དང་བྲལ་པར་འདོད་པ་སྟེ། སྐལ་བ་ཅན་གྱི་ཆོང་བ་རྣམས་ཞེས་བོས་ནས་སོ། །
 རི་ལྟར་ན། ལེགས་པར་ཏེ། མི་མཛེས་པའི་ཉེས་པ་མེད་ཅིང་འགལ་སྒྲིབ་ཀྱིས་མི་

ཉམས་པས་བརྟན་པར་རོ། །དེ་རིན་པོ་ཆེ་པ་ཟེར་པོ་ཡིན་མིན་གཤམ་ཟ་བས་མི་འཛིན་
 བོ། །སྒྲུལ་ན། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་བསྐྱལ་ནས་རྣམ་
 གྲོལ་གྱི་སྤྱིང་དུ་ཁྱིད་དེ་བྱང་ཆུབ་གསུམ་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་པའི་དེད་དཔོན་གཅིག་པོ་
 སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ལྷ་ཁིང་གཞལ་དུ་མེད་པས་ཚད་མེད་པའི་སྒྲོས་ལེགས་པར་ཏེ།
 རང་མ་ཤེས་པ་དང་གཞན་བསྐྱུ་འདོད་ཀྱི་སྟོན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་སྟེ། བན་ཏན་དུ་
 བརྟགས་པ་ན། འདི་ཁོ་ན་ཡོན་ཏན་གྱི་རིན་ཆེ་བར་མཐུན་པའི་བྱིར་རོ། །མདོ་རྩེ་བོ་ནང་
 ལམ་ལས། རིགས་ཀྱི་ལུ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། ཇི་(༡)ལ་སྤྱིང་དུ་ཉི་མ་དང་རྒྱ་པའི་
 དགྲིལ་འཁོར་གྱི་འོད་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱེད་པ་དེ་སྤྱིང་དུ་ཁོར་དང་། འབྱུང་དང་། རིན་པོ་ཆེ་
 དང་། སལ་ལེ་སྐྱམ་དང་། དཔུལ་དང་། མེ་ཏོག་དང་། སྒྲིས་དང་། ཐེང་བ་དང་། ལྷག་པ་
 དང་། གོས་དང་། ལོངས་སྒྲོད་གང་ཇི་སྟེད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཁོར་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་
 དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་རིན་དུ་མི་བཟོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ། ཇི་སྤྱིང་དུ་རྒྱས་གསུམ་དུ་ཐམས་
 ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡུམ་སྤང་བར་མཛད་པ་དེ་སྤྱིང་དུ་ལྟ་
 དང་། མི་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་། ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱལ་གྱི་དགོ་
 པའི་རྩ་བ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། ཟག་པ་མེད་པ་གང་ཇི་སྟེད་པ་དེ་དག་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཁོར་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེན་པོ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་
 རིན་དུ་མི་ཆོག་གོ། །ཞེས་སོ། །

[3] དགོ་བ་འཕེལ་ཁིང་སྤྲིག་པ་འཛད་པས་བསྐྱེན་པར་གདམས་པ།

གསུམ་པ་ལ། བསྐྱེད་བྱ་དགོ་བ་འཕེལ་བ་དང་། སྤང་བྱ་སྤྲིག་པ་སེལ་བས་བསྐྱེན་
 པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་དགོ་བ་གཞན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་ཀྱིས་མ་ཐེན་པ་ཀུན་དེ། ཐམས་ཅད་རང་རང་གི་འབྲས་ལུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་
 འགྱུར་བ་ཉིད་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་དེ། བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་ནི། རྣམ་སྒྲིན་ལྷུང་ནས་འཛད་
 ལ། ཉན་རང་གི་ནི། ལྷག་མེད་དུ་འདས་པས་ཐམས་ཅད་འཛད་པའི་ཕྱིར་དེ། རྒྱ་ཤིང་
 འབྲས་ལུ་སྒྲིན་ན་ཅ་བ་ཟད་དེ་སྤར་མི་སྤྱེ་བ་བཞིན་ནོ། བྱི་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལས་
 དགར་བའོ། །འབྲས་ལུ་ལྷུང་བས་མི་ཟད་ཅིང་འཕེལ་བས་དཔག་བསམ་གྱི་ལྡོན་ཤིང་
 དང་འདྲ་བས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱི་ལྡོན་ཤིང་རྟག་པར་དེ། འཁོར་བར་གནས་པ་ནས་
 སངས་རྒྱས་པའི་བར་གྱི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་གནས་སྐབས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་རྒྱལ་ལ་
 སོགས་པའི་བདེ་བ་དང་། མཐར་ཐུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་འབྲས་ལུ་འབྱིན་ཡང་
 སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་དགོ་བ་རྒྱ་མཐུན་དུ་འབྱུང་བས་མི་ཟད་ཅིང་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་ལས་སྤྱེ་བ་
 བཟང་པོ་ཐོབ་ཅིང་། དེར་ཡང་རྣམ་སྒྲིན་དང་(༡༥)བ་རྒྱ་མཐུན་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་རང་གི་
 དགོ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་ཅིང་། གཞན་ཡང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་བཀོད་ནས་གོང་ནས་
 གོང་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ། །མདོ་དཀོན་མཆོག་མཛོད་གི་ལས། འཇམ་དཔལ། འདི་ལྟ་
 ལྟ། ཤིང་ལྡོན་པ་ལྟ་ཆོགས་ནི་ཐམས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ནས་རྣམ་པར་འཕེལ་ལོ། །འཇམ་
 དཔལ། དེ་བཞིན་དུ་དགོ་བའི་ཅ་བ་ཡང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་བཟུང་ཁིང་ཐམས་
 ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱེས་ན་རྣམ་པར་འཕེལ་ལོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། དཔལ་པོའི་དཔེས་འབྲས་ལུ་འཛིགས་པ་ལས་སྒྲོལ་བ་དང་། མེའི་
 དཔེས་རྒྱ་ལྷིག་པ་ལྷིག་པས་བརྟེན་བྱར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བརྟེན་པར་
 བྱེད་ཞེས་བྱང་པོ། གང་ལ་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་ལའོ། གང་གིས་ན། བག་དང་
 ལྷན་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་སོ། རྒྱ་དཔེ་དང་འབྲེལ་པ་ལྟར་ན། མི་ཤེས་སེམས་
 ཅན་ཞེས་དེ། ཤེས་རབ་དང་བྲལ་ཁིང་རྫོངས་པའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་
 ན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་མ་བཟུང་བའི་གོང་དུ་ལྷིག་པ་དཔལ་སོགས་སུ་བསོད་དཀའ་བའི་

ཡང་རྒྱལ་ལོ་མཆད་པའི་རྒྱུད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་ཡུང་རྒྱལ་གྱི་ཆེས་ཆུང་གསལ་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས།

ལྷན་བཅུ་ལྟེན་པས་ཤིན་ཏུ་མི་བཟང་པ་མཚན་མེད་པ་ལྷ་ལ་སོགས་པ་བྱས་ན་
ཡང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གང་ལ་དེ་བཞུད་པ་དང་། བཟུང་བ་དང་། སྦྱེལ་བ་དང་།
བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་ལས་བརྟེན་པར་བྱས་པས་ནི། ཡུད་ཀྱིས་ཏེ། རྒྱད་ཅིག་ཉིད་
ཀྱིས་དེའི་འཛིགས་པ་ལས་ངེས་པར་སྒྲོལ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། དེ་སྦྱིས་ཙམ་ལ་བསོད་
ནམས་ཚད་མེད་པ་བསགས་པའི་མཐུས་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་རྒྱས་པའི་སྤྱིར་། དཔེར་ན།
སྦྱེལ་མ་དཔེར་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་ག་འཁོན་གྱི་འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་ལས་སྒྲོལ་བ་
ལྟར་ཏེ། མ་སྦྱིས་དགྲས་པ་བསད། སངས་རྒྱས་དགྲོངས་པར་བཅུམས་ཀྱང་སེམས་ལ་
གཏོགས་པ་ཙམ་ལས་དཔུལ་པ་ལས་ཐར་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་སྤྱིར་རི་ལྟར་མི་བརྟེན་ཏེ།
བརྟེན་པར་རིགས་སོ། །

བེ་བྱ་ཏི་ལྟར་ན། ཅིས་ནི། མ་རངས་པ་སྟེ། བསྐྱབས་སྤྱོད་ལ་ཕན་ཡོན་ཆེ་བ་ལ་མི་
 བརྟེན་པ་ནི། མི་ཤེས་པའི་སེམས་ཅན་(༡༥ན)ལོ། །ཞེས་འཆད་དོ། །མདོ་རྩེད་པོ་བཞུགས་པའི་
 ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱུས་སྤྱོད་པའ་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟེན་
 པ་ནི། དག་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འཛིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་
 བསྐྱེད་པའི་རྒྱུས་སྤྱོད་པའ་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟེན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔེར་ནི།
 ཉེས་པར་སྐྱེད་པའི་དག་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འཛིགས་སོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེས་ནི། ཏུས་མཐའ་ལྟེ། བསྐྱལ་པ་འཛིགས་
པའི་ཏུས་ཀྱི་ཉི་མ་བདུན་ཤར་པའི་མེས་བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་བཅས་པའི་འདྲོད་
ཁམས་ཐམས་ཅད་ཐལ་པའི་ལྷག་མ་ཡང་མ་ལུས་པར་སྒྲེག་པ་བཞིན་ཏུ་སྒྲིག་པ་ཆེན་པོ་
དཔུལ་པ་ཏུ་འབྲོད་ལ་སོགས་པར་སྐྱུག་བསྐྱལ་བསྐྱེད་པ་ཡང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གང་
གིས་སྐད་ཅིག་ལྟེ། ཏུས་ལུན་མི་རིང་བས་སམ། ལྷག་མོས་ཀྱི་བཟོད་པ་ཆེན་པོའི་སྐད་
ཅིག་ལ་རྣམ་སྒྲིན་སྒྲིས་ཏུས་རྣམས་དེས་པར་ཏེ། གདོན་མི་ཟ་བར་སྒྲེག་པར་ཏེ། གདོན་

མི་ཟ་བར་རྩ་བ་ནས་འཛིན་ས་པར་བྱེད་པས། དེ་ལ་བག་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་
བརྟེན་ཞེས་སྒྲེལ་ལོ། །མདོ་ལས། ཉེས་པ་བྱས་པ་ཐམས་ཅད་སྤྲེག་པས་བསྐྱེད་པའི་མི་
ལྟ་བུའོ། །མི་དག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་སའི་འོག་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་
སོ། །འོན་ཀྱང་སེམས་རྒྱལ་བའི་སྒོ་བྱས་དཔུལ་བར་ལྟར་བར་བཤད་ཅིང་། ལུས་ཅན་
དག་གི་ལས་རྣམས་ནི། །བསྐྱེད་པ་བརྒྱར་ཡང་རྒྱད་མི་ཟ། །ཆོག་ས་ཤིང་དུས་ལ་བབ་
པ་ན། །འབྲས་ལུ་ཉིད་དུ་སྒྲིན་པར་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ལྷ་མ་ནི། བྱང་
རྒྱལ་གྱི་སེམས་གཏོང་རྒྱས་བཅོམ་པས་དཔུལ་བར་ལྟར་བ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི། གཉེན་
པོས་མ་བཅོམ་པར་མི་མཛད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་
གྱི་བསོད་ནམས་རྒྱལ་ས་ཆེན་པོས་ཕྱོད་བར་ངེས་པའི་སྤྲེག་པ་བྱེད་ཀྱིས་གཞོན་པ་དཔེ་
ལྷ་མ་ཡིན་ལ། མ་ངེས་པའི་སྤྲེག་པ་དྲུངས་ནས་(༡༥)འབྱེན་པ་མའི་དཔེའོ། །པི་ལྷ་
ཉིས་ཆོག་ས་བཅད་བྱེད་དང་དུག་པོ་འདི་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒོས་གྱི་ཕན་ཡོན་
དུ་འཆད་དེ། འགྲེལ་པ་མཁའ་བོ་གཞན་དང་། སྤྱི་པས་བྱན་མོང་གི་ཕན་ཡོན་དུ་
བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །

(2) རི་མཆར་པའི་ཕན་ཡོན་དཔག་མེད་ཡོད་པར་ལུང་གིས་བསྒྲུབ་པ།

གཉིས་པ་ནི། བཤད་ཅིས་བྱང་དོ། །གང་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གང་གི་ཡིན་པ་
དེའི་ཕན་ཡོན་ཏེ། རི་བོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་གཞལ་དུ་མེད་པས་དཔག་དུ་མེད་པ་
དག་གོ། །དེའི་ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པར་གང་གིས་ཡོད་དོ། །གང་གིས་ན།
སྒོན་བྱམས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲོམས་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་བྱམས་པ་ལ་བཀོད་ཅིང་
ལྷག་པར་བྱམས་པ་སྤྱིད་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་མགོན་སྒོ་དང་ལྷན་པ་ནི། བྱང་སེམས་གྱི་

མདོན་བརྗོད་དེ། ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པས་སོ། །གང་ལ་ན། འོར་བཟང་ལ་སྟེ།
 ཁ་ཅིག་སྒོ་དང་ལྷན་པ་འོར་བཟང་ལ་སྟུང་དེ། རྒྱ་དཔེ་དང་མཐུན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ན། སྒོ་དང་
 པོ་བཀོད་པའི་མདོར་ཆོང་དཔོན་འོར་བཟན་གྱི་སྤྱ་གཞོན་ལྷ་འོར་བཟང་གིས་འཇམ་
 དཔལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་བརྒྱུད་དེ་རིམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཆོལ་ཞིང་སྟོ་སྟུགས་སུ་
 སོང་བས་ཡུལ་རྒྱ་མཚོའི་འགམ་དུ་ཕྱིན་དེ། ཁང་བཅེགས་རྣམ་པར་སྤང་མཛད་ཀྱི་རྒྱན་
 གྱིས་བརྒྱན་པའི་སྟོ་ནས་ཕྱག་བྱས་ཤིང་བལྟས་དེ་བསྐྱལ་བའི་ཆོག་ལྷག་པ་དང་བརྗོད་
 པའི་ཆོགས་བཅད་ཀྱིས་བརྗོད་དེ། མགོན་པོ་བྱམས་པ་མཐོང་འདོད་ནས་སྟོ་ན་སྟེད་པ་
 ན། བྱམས་པ་དེའི་ཆེ་ཁང་བཅེགས་དེའི་ཕྱིའི་སྟུགས་གཞན་ཞིག་ན་འཁོར་དུ་མ་དང་།
 གཡས་གཡོན་ན་ཆངས་པ་བརྒྱ་ཕྱིན་དང་བཅས་པ་ཡུལ་དེ་ན་གནས་པ་སྟོན་གཉེན་
 བཤེས་སུ་གྱུར་པའི་བྱམ་ཟེ་མང་པོས་བསྟོར་དེ། ཁང་བཅེགས་ཀྱི་ནང་དུ་འོང་བ་མཐོང་
 ནས་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བྱམས་པས་ཕྱག་གཡས་པས་འཁོར་རྣམས་ལ་བསྟན་ནས་
 བསྐྱགས་པ་གསུངས་པ། ལྟོས་ཤིག་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་འདི། །འོར་བཟང་
 འོར་རྣམས་རབ་དུ་བརྟན་པའི་སྤ། བྱང་ཆུབ་རྒྱུད་པ་དམ་པ་ཡོངས་ཆོལ་ཞིང་། །མཁས་
 པ་ང་ཡི་(༡༩ན)བྱང་དུ་ལེགས་པར་འོངས། །ལེགས་པར་འོངས་སམ་སྟིང་རྗེ་བྱམས་
 བྱང་ཁྱོད། །བྱམས་པའི་དགྱིལ་འཁོར་ཡངས་པ་ལེགས་འོངས་སམ། །ལེགས་པར་
 འོངས་སམ་བལྟ་ན་རབ་ཞི་བ། །སྟུང་བ་སྟུང་ཆེ་དུ་བ་པར་མ་གྱུར་ཏམ། །ཞེས་སྟོགས་
 གསུངས་པ་དང་། འོར་བཟང་གིས། འཕགས་པ། བདག་སྤྱ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
 རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་ཞུགས་ན། བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བཟུ་བ་མ་
 འཆལ་དེ། འཕགས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ལ་ཆེ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་
 དང་ལྷན་པ་ལགས་པས་ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པར་བཟུ་བ་བཀའ་རྒྱལ་དུ་གསོལ་ཞེས་ཞུས་
 པས། བྱམས་པས། འཁོར་རྣམས་ལ་འོར་བཟང་འདི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ལ་བརྟན་

པ། འཇམ་དཔལ་གྱིས་བཏང་ནས་གྲོང་ཁྱེར་དཔལ་གྱི་འབྲུང་གནས་ནས། བཟུང་སྟེ
 ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱས་ཏེ། དགོ་བའི་བཤེས་གཞིན་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱ་རྩེ་པས་བརྒྱ
 རྒྱ་བརྒྱད་དགེགས་ལ་བུས་ནས་རྩོད་མཉམ་བཟང་། ལ་ཡོངས་སུ་དྲི་བ་བྱེད་ཅིང་ཐ་མ་འདི་དུང་འདི་
 བར་དུ་རྒྱོ་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པས་ཕྱིན་ཏེ་ཞེས་སྟགས་དེའི་
 རྟགས་པ་གསུངས་ནས། ཞོར་བཟང་ལ་ཁྱོད་གྱིས་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལེགས་
 སོ་ལེགས་སོ། །ཞེས་བསྟགས་ནས་དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན། རིགས་ཀྱི་བྱ། བྱང་རྒྱུ་གྱི་
 སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་སྟོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 ཆོས་དཀར་པོ་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པས་ཞིང་ལྟ་སྟོ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་
 བརྟེན་པས་ས་ལྟ་སྟོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་དཔལ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
 བྱང་བས་ས་ལྟ་སྟོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱས་ཏེ། དཔལ་བ་ཐམས་ཅད་
 ཡང་དག་པར་གཅོད་པས་རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བྱ་ལྟ་སྟོ། །དོན་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་རྒྱུ་བ་
 པས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུའི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་སྟོ། །བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྟོགས་
 པར་བྱེད་པས་བུམ་(༡༧བ)པ་བཟང་པོ་ལྟ་སྟོ། །ཉོན་མོངས་པའི་དག་པམ་པར་བྱ་བ་
 ལ་མདུང་ཐུང་ལྟ་སྟོ། །རྒྱལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འགོ་བས་པས་གོ་ཆ་ལྟ་
 སྟོ། །ཉོན་མོངས་པའི་མགོ་ལྷང་བར་བྱེད་པས་རལ་གྱི་ལྟ་སྟོ། །ཉོན་མོངས་པའི་
 སྒྲིང་གཅོད་པས་ལྟ་རི་ལྟ་སྟོ། །གཙེ་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱོ་བ་པས་མཆོན་ཆ་ལྟ་སྟོ། །
 འཁོར་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ནང་ན་གནས་པ་སྟེང་དུ་འབྱེན་པས་མཆིལ་པ་ལྟ་སྟོ། །སྒྲིབ་པ་དང་
 ཁེབས་པའི་རྒྱ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཐོར་བས་རྒྱང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་སྟོ། །བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའི་རྒྱོད་པ་དང་རྒྱོན་ལམ་ཐམས་ཅད་བརྒྱས་པའི་ཕྱིར་མདོར་བསྟན་པ་
 ལྟ་སྟོ། །ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལ་མཆོད་རྟེན་ལྟ་སྟོ།
 རིགས་ཀྱི་བྱ། དེ་ལྟར་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ནི། ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེ་

བྲག་ཚད་མེད་པ་གཞན་དང་ཡང་ལྡན་ནོ། །ཞེས་མདོ་ན་ཡན་ཡོན་དཔག་མེད་ཡོད་པའི་ནང་ནས་འགའ་ཞིག་ཞི་བ་ལྟས་བསྐྱབ་བརྟམས་སུ་བྱངས་པའོ། །

(༩) དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཡན་ཡོན་བསྒྲགས་པ།

{1} བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གནས་སུ་དབྱེ་བ།

གནས་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གནས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཡན་ཡོན་བསྒྲུན་པ་གནས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གང་ལས་དབྱེ་བའི་གཞི་ནི། སྤར་བཤད་པའི་ཡན་ཡོན་དེ་དག་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲིབ་ཉིད་སྒྲིབ་རྗེ་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་ཤེས་དགོ་པ་ཡོན་ཏན་ཟད་མི་ཤེས་པར་འབྱེན་ཅུས་པ་ཞིག་སྟེ། གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། སེམས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྣམ་ཤེས་བྱུང་པར་ཅན་ནི། མཚན་ཉིད་དེ། སེམས་མཛོད་རྟོགས་ཅན། བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར། །ཡང་དག་རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད། །ཅེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེའོ། །གང་དབྱེ་བའི་ངོ་བོ་ནི། སྒྲིབ་པ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཀྱན་རྫོབ་དོན་དམ་གནས། ས་མཚམས་གྱི་སྒྲོ་ནས་བཞི། གནས་སྐབས་གྱི་སྒྲོ་ནས་བཅུ། དཔེ་དང་གྲོགས་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཉི་ཤུ་ཅ་གནས་སུ་དབྱེ་(༣༠ན)བ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་རང་གི་ངོ་བོ་མདོར་བསྐྱུས་ན། རྣམ་པ་གནས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སྤྱི་མེད་བྱང་ཆུབ་ལ་སྒྲོན་པའི་སེམས་སམ། སྒྲོན་པ་ལ་སེམས་པས་སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། སྤྱི་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་འཇུག་པ་ཉིད་ལ་སེམས་པའམ། འཇུག་པ་ཉིད་སེམས་ཏེ། སེམས་དེའི་རང་བཞིན་ཡོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དང་གི་སྒྲིལ། གནས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སུ་སྒྲོབས་མཚུངས་པར་སྒྲིབ་པ། ཉིད་ཀྱི་སྒྲིལ། དབྱེ་བ་ནི། དེ་དག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་བསྒྲུན་ནོ། །མདོ་རྫོང་པོ་བཀོད་པའི།

ལས། དེགས་གྱི་ལ། སེམས་ཅན་གང་དག་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་
 ལུ་ཏུ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་ལམས་ན་དཀོན་མོ། །དེ་བས་གྲང་གང་དག་
 སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ལུ་ཏུ་ཆས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི།
 ཤིན་ཏུ་དཀོན་མོ་ཞེས་སོ། །རི་ལྟར་བྱེ་བའི་ཐ་དད་ནི། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱིས་ལུ་
 རྩོམ་གཤམ་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་པ་སྟེ། འགྲོ་བའི་བསམ་པ་དང་། གཞན་ཞིག་དེར་ཕྱིན་
 བར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ལམ་དུ་ཆས་ཤིང་འགྲོ་བའི་བྱེ་བྲག་སྟེ། དེ་གཉིས་གྱི་དབྱེ་བའི་བྱང་
 བར་ཤེས་པ་སྟེ། སོ་སོར་རྫོགས་པ་དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲོ་གསུམ་གྱི་ལས་ལ་བརྟགས་ཏེ་
 རང་གཞན་ལ་ལན་བའི་ཐབས་ཤེས་ནས་བདག་ཏུ་བྱེད་པ་ནི། ལྟར་བའི་ཉེས་པ་མི་
 འབྱུང་བའི་ཐབས་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ལ། དེའམ་བྱང་ལུ་ཏུ་སེམས་རྫོགས་པའི་
 ཤེས་རབ་ཡོད་པའི་མཁས་པས་སྤྱོད་འཇུག་འདི་གཉིས་གྱི་བྱེ་བྲག་སྟེ། དབྱེ་བ་དཔེ་
 གཉིས་གྱིས་རིམ་བཞིན་ཏེ། གྲངས་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འགྲོ་བར་འདོད་
 པ་ལྟར། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བདག་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པའི་
 སེམས་སོ། །འགྲོ་དེད་ལ་ལྟར། སྤྱོད་པ་སྤྱོད་དུ་སངས་རྒྱུ་ལ་ལེན་པ་སྤྱོད་དུ་འགྲོ་
 བའི་ཆོགས་ལ་འཇུག་པའམ། བྱང་ལུ་ཏུ་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་སྤྱོད་བཞིན་པའི་སེམས་ནི།
 འཇུག་པའི་སེམས་(༡༠བ)སོ། །རྩོམ་རྩོམ་རྩོམ་རྩོམ་ལྟར། འབྲས་ལུ་རྫོགས་པའི་བྱང་ལུ་ཏུ་
 བྱེད་ཅིང་དམིགས་པ་ནི། སྤྱོད་པའི་སེམས་དང་། ལམ་གྱི་ཆོས་ལུ་ཏུ་བྱེད་ཅིང་
 དམིགས་པ་ནི། འཇུག་པའི་སེམས་སོ་གསུང་བ་ནི། གཙོ་ཆེ་བ་ཉེ་བར་བརྒྱུད་ན། དེ་
 ལྟར་ཡིན་ནོ། །དེས་པར་བྱས་ན་འཇུག་པའི་སེམས་གྲང་བྱང་ལུ་ཏུ་ལ་མི་དམིགས་པ་མ་
 ཡིན་ནོ། །བྱེ་བ་ལྟར་གྲངས་དེས་པ་ནི། བྱང་ལུ་ཏུ་སེམས་ལ་བྱང་ལུ་ཏུ་འགྲོ་བའི་བྱ་
 བས་ཟིན་མ་ཟིན་གཉིས་སུ་དེས་པས་སྤྱོད་འཇུག་གཉིས་སུ་དེས་སོ། །

(2) དབྱེ་བ་སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ།

[1] སྒྲོན་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྒྲོན་པ་དང་འཇུག་པའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
 དེ་ལྟ་ན་སྒྲོན་སེམས་སྐྱབ་པ་དང་བྲལ་ན། སྤར་བཤད་པའི་ཕན་ཡོན་འབྱུང་བ་མི་འཐད་
 ཅིང་། མ་བྲལ་ན། འཇུག་པ་དང་ཁྱད་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྒྲོན་
 པའི་སེམས་ནི། སྐྱབ་པ་འཕམ་སྒྲོད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་དུ་ཆུག་ཀྱང་། དེ་ལས་བྱང་ཆུབ་
 བསམ་རང་གཞན་གྱི་དོན་ཕྱན་ཚོགས་གྲུབ་པ་རེ་ཞིག་ལྟ་ཞོག་ན་ཡང་། འཁོར་བར་འཁོར་
 པའི་ཆོ་བ་དེ་བ་མཐའ་ཡས་པའི་འབྲས་སུ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་བརྟན་པར་མི་བྱ་སྟེ།
 མདོ་ལས། དེགས་ཀྱི་སྤ། འདི་ལྟ་སྟེ། རྩོུ་རིན་པོ་ཆེ་ནི། ཆག་ཀྱང་གསེར་གྱི་རྒྱན་
 ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ཅིང་རྩོུ་རིན་པོ་ཆེ་འེམ་ཡང་
 མི་འདོར་ལ་དཔུལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་རྒློག་གོ། །དེགས་ཀྱི་སྤ། དེ་བཞིན་
 དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྩོུ་རིན་པོ་ཆེ་ནན་ཏན་དང་བྲལ་ཡང་
 ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་གསེར་གྱི་རྒྱན་ཐམས་ཅད་ཟེལ་གྱིས་
 གཞོན་ཅིང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔེའི་མིང་ཡང་མི་འདོར་ལ། འཁོར་བའི་དཔུལ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་བརྒློག་གོ། །ཞེས་སོ། །

འོ་ན། འཇུག་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། ཁྱད་ཡོད་དེ། རི་ལྟར་
 ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་བྱེད་པའི་འཇུག་པའི་སེམས་ལ་བསོད་ནམས་རྒྱན་
 ཆགས་སུ་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ། འདི་ལ་བསོད་ནམས་ཏེ། དགོ་བ་རྒྱན་ཆགས་ཏེ་
 (༡༡ན)བར་མ་ཆད་པ་འབྱུང་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[2] འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ།

(1) འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་དང་། འཇུག་སེམས་ཀྱི་
ཕན་ཡོན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཚད་མེད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་
དང་པོ་ལ། འཇུག་སེམས་ལ་བསོད་ནམས་རྒྱན་ཆགས་སུ་འབྱུང་བར་བསྟན། དེ་སྐབས་
བྱེད་ཀྱི་ལུང་རིགས་བསྟན། དེས་ན་འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཏན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་
བསྟན་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འབྱུང་ཞེས་བྱང་པོ། །དུས་གང་ནས་ན། དུས་སྐད་
ཅིག་གང་ནས་བཟུང་བ་སྟེ་བརྒྱམས་ཏེ། ལས་ཉོན་ལས་སྦྱེ་བའི་རྒྱན་གྱི་རང་བཞིན་ནི་
སེམས་ཅན། དེ་ཉིད་རང་གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པས་ན་ཁམས། འདི་ཙམ་ཞེས་མཐའ་
གཟུང་བར་མི་རྣམས་བསམ་མཐའ་ཡས་པ། ལས་ཉོན་གྱིས་འཛིང་བ་དང་འཁོར་བའི་
བཅོན་ར་ལས་རབ་རྩ་སྒྲིལ་བའི་བྱིར་འཁོར་བའི་བར་དུ་བྱངས་པ་ལས་བྱིར་མི་ལྷོག་
ཅིང་འཇུག་པ་ཉམས་པ་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་འཕེལ་
ཞིང་དག་ལ་བྱ་བ་མཐར་ཐྱིན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་ཡང་དག་པར་བྱངས་པར་གྱུར་ན། དུས་
དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། །ཇི་ལྟར་ན། སེམས་གཉིད་ཀྱིས་ལོན་ཏེ་གཉིད་ལོག་གམ། རྣམ་
པར་གཡེང་བས་བག་མེད་པའམ། གྱུང་གི་སྒྲིལ་དེ་གཉིས་ལས་གནས་སྐབས་གཞན་
འགོ་འཇུག་ཟེ་འཆག་དང་བརྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ཡང་དུ་མ་ཞིག་
ཅེས་པའི་རྒྱ་དབུ་ཚོགས་མཐའི་གཡིག་ནི། བྱངས་ལ་ཁྱོ་ནི་མཐའི་ལས་ལའོ་ཞེས་
འདོན་པས་དུ་མའི་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ། དེའི་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་རྒྱན་ཏེ་བར་མི་འཆད་པར་
རྟག་རྟེན། །གང་ན། རྒྱལ་བྱིམས་གསུམ་ལས་བྱང་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཤུགས་ཏེ།

རྒྱུན་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པར་རབ་རྒྱ་འབྱུང་ངོ་། །

གཉིས་པ་ལ། དེ་ཉིད་འཐད་པ་དང་བཅས་པར་ཁུང་ནས་བཤད་པར་བསྟན།
འཐད་པ་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་པར་བསྟན་པ་(༡༧)གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གསུངས་
ཞེས་བྱུང་ངོ་། །གང་ན། འཇུག་སེམས་ལ་བསོད་ནམས་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱུང་བ་འདི་
ནིའོ། །གང་ལས་ན། ལག་བཟང་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་སོ། །རི་ལྟར་ན། འཐད་པ་
དེ་རྒྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དང་བཅས་པར་རོ། །གང་གི་དོན་རྒྱ་ན། དམན་པ་ཉན་རང་
གི་ཐེག་པ་ལ་མོས་པའི་སེམས་ཅན་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསལ་དགོས་པས་འདིགས་
ནས་ཐེག་དམན་རྒྱ་སེམས་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་བསྒྲོག་པའི་དོན་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །
གང་གིས་ན། དེ་བཞིན་ཉིད་རྒྱ་མཐོར་བར་གསུངས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་
ཀྱིས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། བདག་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་ཤིང་
མཐའ་ཡས་པ་དེ་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་བགོས་ལ། སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་
ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་ལ་བདེ་བའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་བགོས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་
པར་དམིགས་པ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་
བར་དམིགས་པ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་པ་དག་
བག་མེད་པར་གྱུར་ཏམ། སེམས་གཞན་རྒྱ་གྱུར་ཏམ། གཉིད་ཀྱི་འོག་གྱུང་ཉིན་མཚན་
རྒྱ་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཅིག་ལ་འཕེལ་བ་དང་། རྒྱས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཏེ་
ཞེས་སོ། །འོད་ཀྱི་བྱ་མ་དག་འདི་དང་འོག་གི་ཚོགས་བཅད་དག་སྟོན་པའི་ཕན་ཡོན་
རྒྱ་འཆད་པ་ནི། འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་དང་འགྲེལ་ཞིང་། དེ་དག་གིས་བྱུངས་པའི་མདོ་
ཡང་རྒྱབས་དང་མ་འཕྱོར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལས་འཐད་པ་དང་བཅས་པ་རི་ལྟར་གསུངས་ཤིང་། སེམས་
ཅན་རྣམས་ཀྱི་གྲུང་ནད་དེ། མགོའི་གཟེར་ཙམ་བསལ་ལོ་སྟམ་རྒྱ་བསམ་པ་རང་འདོད་

ཀྱི་སེམས་དང་མ་འདྲེས་པར་བྱུང་ན་ཡང་། མྱེད་པ་མེད་པའི་ཡན་འདོགས་ཀྱི་བསམ་
 པ་དང་ལྡན་ཏེ། བསོད་ནམས་དཔག་ཏུ་མེད་པར་ལྡན་པ་སྟེ། འཛིན་པར་འགྱུར་ཏེ།
 མཛའ་བོའི་སྤྱོད་ཀྱི་སེམས་བཟོད་བཞིན་མོ། །འགྲོ་བ་ཚད་མེད་པ་ལས་(༡༡ན)སེམས་
 ཅན་རེ་རེའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་མི་བདེ་བ་སྟེ་སྤྱུག་བསྐྱེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསམ་པར་འདོད་
 ཅིང་། དེར་མ་ཟད། སེམས་ཅན་རེ་རེའང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་དང་ལྡན་པར་སྐྱབ་པར་
 འདོད་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱན་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་སྟོས་ཅི་
 དགོས་ཏེ། ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསམ་པ་དགོས་ཀྱང་སྒྲིབ་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཚོགས་ཚད་མེད་སྟེ་
 བསམ་འཛིགས་མི་དགོས་པའི་སྤྱིར་སྤྱོད་ཆེན་ལས་སྤྱིར་མི་སྤྱོད་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་
 བཤད་མས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ལག་བཟང་། གཞན་ཡང་། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་འདི་
 ལྟར་ཡང་དག་པར་སྟོབ་སྟེ། གང་ཞིག་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་
 ཡས་པ་དེའི་རྒྱ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་གཅིག་སྤྱོད་བསམ་པ་དང་། གཞོམ་པར་འདོད་པ་དེ་
 ཡང་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཅིག་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཅིག་ལ་དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་
 ཡས་པ་འཕེལ་ལ། དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་རྒྱས་པར་འགྱུར་ན།
 གང་ཞིག་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པ་དེའི་སྤྱོད་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། འཆི་
 བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་བསམ་པ་དང་། སྤྱུག་པ་དང་བྱལ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་།
 མི་སྤྱུག་པ་དང་ཐུད་པའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། འདོད་པ་མི་འབྱུང་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་།
 ཏུད་འགྲོའི་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། གཤིན་རྗེའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་།
 སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། གང་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱུག་
 བསྐྱེད་དང་། ཚ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་བསམ་པ་དང་། འདོད་པ་ལྟ་སྟོས་
 ཀྱང་ཅི་དགོས་སྟུམ་མོ། །ལག་བཟང་། གཞན་ཡང་། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་འདི་ལྟར་
 ཡང་དག་པར་སྟོབ་སྟེ། གང་ཞིག་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་

བ་དེའི་སྤྱག་བསྐལ་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་པའི་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་གཅིག་ཙམ་དང་འབྲེལ་
 བ་བསལ་བར་འདོད་པ་དེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་(༡༩བ)ལ་
 དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་འཕེལ་ལ་དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་
 ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་རྒྱས་པར་འགྱུར་ན། གང་ཞིག་མ་འོངས་ཤིང་མ་ཕྱིན་པའི་བསྐལ་
 བ་མཐའ་ཡས་དཔག་སྤྱི་མེད་པ་རྣམས་སུ་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་
 ཡས་པ་དེའི་སྤྱི་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ནས་བྱིད་པའི་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་བར་བསལ་བར་འདོད་
 བ་ལྟ་སྒྲོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་སྤྲུམ་མོ། །ལག་བཟང་། གཞན་ཡང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་འདི་ལྟར་ཡང་དག་པར་སྒྲོབ་སྟེ། གང་ཞིག་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནམ།
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འདོད་པ་དེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་ལ།
 དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་འཕེལ་ལ། དགོ་བའི་རྩ་བ་མཐའ་ཡས་
 ཤིང་མཐའ་ཡས་པ་རྒྱས་པར་འགྱུར་ན། རིགས་ཀྱི་སྤངས་རིགས་ཀྱི་སྤངས་གང་། སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་ཤིང་ཡོན་ཏན་སྤྱི་མེད་པ། སྤྱོདས་མཐའ་ཡས་ཤིང་
 སྤྱོདས་སྤྱི་མེད་པ་མཐའ་དག་ཆུབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འདོད་པ་དང་མོས་པ་དང་
 སྒྲོན་པ་ལྟ་སྒྲོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ། བག་མེད་པར་གྱུར་ཏམ། གཞིད་ཀྱི་ལོག་ཀྱང་རྒྱ་
 བཞི་དང་། རྒྱུན་བཞི་དང་། དམིགས་པ་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི། དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བའི་
 སྤང་པོ་མཐའ་ཡས་ཤིང་སྤྱི་མེད་པ་བཞི་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོདས་ཀྱི་སྤང་པོ་མཐའ་
 ཡས་ཤིང་སྤྱི་མེད་པ་བཞི་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་སེམས་ཀྱི་སྒྲད་ཅིག་ལ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་
 པར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་མོ། །

གསུམ་པ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་དེ་ཡོན་ཏན་ཐུན་མོང་
 མ་ཡིན་པར་བསྟན། རྗེད་དཀའ་ཞིང་ངོ་མཚར་བར་བསྟན་པའི་སྒྲོན་ས་མཇུག་བསྟུ་བ་
 དང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་དེ་

འཛིག་རྟེན་ན་ཕན་སེམས་ཅན་དུ་བྱེད་པའི་ལྷ་ལ་སོགས་པ་དང་བྱན་མོང་མ་ཡིན་དེ།
 སྐྱེད་བྱེད་གྱི་པ་དང་། འཕྲི་སྐྱེ་ནི། རྣམ་པར་བརྟག་པ་སྟེ། སྐྱེད་བྱེད་གྱི་མ་དང་། ཡང་
 གི་(༡༢ན)སྐྱས་སྐྱན་ཟླ་དང་མཛེས་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་རུང་སྟེ། སེམས་ཅན་སྐྱ་ལ་
 འཇུག་སེམས་འདི་འདྲ་བའི་ཕན་སེམས་ཡོད་དེ་མེད་ཅིང་། འཛིག་རྟེན་སྐྱོང་བ་དང་ཟླ་
 བ་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་དང་། གནས་འཛིག་དང་། སེར་སྐྱ་ལ་སོགས་པའི་དྲང་སྟོང་རྣམས་
 དང་། གཞན་གྱིས་འབྱེན་པ་པོར་བརྟགས་གིང་བྱམས་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆངས་པ་ལ་
 ཡང་ཕན་སེམས་འདི་ལྷ་ཕུ་ཡོད་དམ་སྟེ། འབྱུང་བར་འགྱུར་རམ་ཞེས་བྱ་རྒྱུ་གི་དྲི་བ་
 སྐྱར་བ་སྟེ། སྐྱ་ལ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །རུང་ཞེས་པ། རྣམ་པར་བརྟག་པ་འཕམ།
 ཕན་སེམས་ཅན་གཞན་སྐྱེད་པའོ། །ཅིའི་བྱིར་དེ་འདྲའི་ཕན་སེམས་མི་འབྱུང་སྐྱམ་ན།
 འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ན་སྐྱོང་བརྩེ་བ་རང་ཡིན་ཡང་། ལྷ་དང་ཕ་མ་ལ་སོགས་པའི་
 སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉིད་ལ་འང་གཞན་དོན་དུ་ལྷ་ཞེས། །རང་གི་དོན་དུ་འང་སྐྱུ་བ་སྐྱུ་ལ་
 ཐམས་ཅད་སྐྱངས་ཏེ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་དུ་སྐྱབ་འདོད་པ་འདི་འདྲའི་སེམས་སྟོ་སྟོན་
 དུ་སོང་བ་སང་པའི་གནས་སྐབས་ན་འབྱུང་བ་ལྷ་ཞེས། །སྟོན་ཆད་གང་ཡང་འབྱུང་དུ་
 རུང་བའི་མི་ལམ་དུ་འང་མ་མྱིས་ཏེ་སྐྱེ་མ་སྐྱོང་ན། གཞན་གྱི་དོན་དུ་སང་ཆོ་སྟོ་སྟོན་དུ་
 བརྟང་ནས་ག་ལ་སྐྱེ་སྐྱེ་སྐྱེ་བར་འགལ་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། འབྱུངས་ཞེས་དྲང་རོ། །གང་ན། དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་གྱི་ཕན་བདེ་
 བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་བརྩོན་པའི་སེམས་ཅན་དེ། སེམས་དཔལ་ཉིད་མྱོད་དུ་བྱུང་བའི་ལས་
 བྱེད་པས་རྟེན་དཀའ་བའི་བྱིར་རིན་ཆེན་གྱི་ཁྱད་པར་དེ། སྐྱར་བསྐྱན་པའི་ཕན་ཡོན་
 དང་ལྷན་པ་འདོའོ། །དི་ལྟར་ན། སྟོན་ཆད་མ་བྱུང་བས་སྐྱེ་མེད་པའི་མྱོད་ཅིག་སྟེ་མྱོད་
 དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གོ། ཅིའི་བྱིར་མྱོད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་འབྱུངས་སྐྱམ་ན། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
 གང་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་དོན་དུ་སེམས་སྐྱེ་བ་དེ་སེམས་ཅན་གཞན་དག་ལ་གཞན་

དོན་དུ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཀྱི། རང་གི་དོན་དུ་འང་མི་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །

(2) འཇུག་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་
བསོད་ནམས་ཚད་མེད་པར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་
(༡༡བ)བསོད་ནམས་ཚད་མེད་པར་བསྟན། ཡོན་ཏན་ཆེ་བས་ཕན་གཞོད་ཀྱི་ཞིང་
མཆོག་ཏུ་བསྟན། ཞིང་མཆོག་ཡིན་པས་བྱུག་འཆལ་ཞིང་སྐབས་སུ་འགྲོ་བར་བསྟན་པ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པས་བསོད་ནམས་ཆེ་
བར་བསྟན། ཕན་བདེ་སྐྱབ་དགོས་ཤིང་དེ་བསོད་ནམས་ཆེ་བའི་འཐད་པ་དང་། འཛིག་
རྟེན་དུ་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ལྟོས་ནས་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་བསྟན་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་
པོ་ལ། སེམས་དེ་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱར་བསྟན། དེའི་སྐྱབ་བྱེད་བསྟན་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྟ་ལ་སོགས་པའི་ཕུན་ཆོག་ས་
ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱར་རྒྱར་ཅིང་། སེམས་ཅན་ཏེ། འགྲོ་བའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་སྟུག་
བསྐྱལ་གྱི་ནད་ཐམས་ཅད་སེལ་བས་ཅི་སྟེ་སྒྲན་ཆེན་པོའི་རྒྱར་རྒྱར་བ་དགའ་བ་རྒྱས་
པར་བྱེད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཞེས་སྟེར་སྟོས་ཀྱང་། སྐབས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་
འཇུག་པའི་སེམས་ཏེ། དེའི་བསོད་ནམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ངེ་ལྟར་ཞལ་གྱིས་ལང་སྟེ།
ཉི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་ན། མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་གཉིས་ཀའི་རྒྱ་ཡིན་པས་གིན་ཏུ་ཆེ་བའི་
བྱིར་རོ། །མདོ་དབལ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པ། ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་། །གལ་
ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་བཀང་སྟེ། །དེ་བས་ཀྱང་ནི་
ལྟག་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །དགོ་བ་ལྟས་འདི་ཡན་ཆད་ལག་བཟང་གིས་ཞུས་པའི་

འཐད་པར་སྒྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེའི་བསོད་ནམས་གཞལ་གྱིས་མི་ལང་བ་རི་ལྟར་ཡིན་སྟེ་མ་ན།
འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སྤྱུར་ཅིག་ཅེས་པར་བསམ་པ་
སྐྱབ་པ་དང་བྱལ་བ་སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་ཡུལ་སངས་རྒྱས་ལ་ཞིང་ཐམས་
ཅད་རིན་ཆེན་སྤྱོད་བདུན་གྱིས་བཀའ་སྟེ་མཆོད་པ་བས་བསོད་ནམས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་
པར་མཛད་དཔལ་ཕྱིན་གྱིས་ལུག་པའི། ལས། གདྲའི་བྱེ་མའི་གྲངས་སྟེད་གྱི། །སངས་རྒྱས་
(༡༩ན)ཞིང་ནི་མི་གང་གིས། །རིན་ཆེན་བདུན་གྱིས་བཀའ་བྱས་ཏེ། །འདིག་རྟེན་
མགོན་ལ་ཡུལ་བ་བས། །གང་གིས་ཐལ་མོ་སྤྱར་བྱས་ཏེ། །བྱང་རྩ་བ་རྩ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་
ན། །གང་ལ་མཐའ་ནི་མ་མཆིས་པའི། །མཆོད་པ་འདི་ནི་བྱད་པར་འཕགས། །ཞེས་
གསུངས་ན། སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐྱལ་ཅན་མ་ཡུས་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་བསམ་
ནས་འདིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཐམས་ཅད་གྱི་བདེ་བ་བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་བརྩོན་
པའི་འཇུག་སེམས་ལ་བསོད་ནམས་དཔག་མེད་འབྱུང་བ་སྒྲོས་ཅི་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་པན་བདེ་སྐྱབ་པ་བསོད་ནམས་ཆེ་བར་བསྟན། དེའི་
རྒྱ་མཆོན་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་པན་བདེ་སྐྱབ་པ་ལ་སེམས་
ཅན་རང་རང་མཁས་ཤིང་དེ་ལ་བརྩོན་པ་མ་ཡིན་ནམ། བྱང་སེམས་གྱིས་དེའི་དོན་དུ་
བརྩོན་པ་དོན་མེད་དོ། །སྟེ་མ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་སྤྱག་བསྐྱལ་འདོར་བར་འདོད་
པའི་སེམས་ཡོད་ཀྱང་། ཐབས་མི་མཁས་པས་བཀའ་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཞི་བའི་དོན་དུ་
སྤྱག་གཙོད་སོགས་དཔུལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་རྒྱ་ཉིད་ལ་མངོན་པར་རྒྱག་སྟེ། བྱེ་མ་
ལེབ་མེ་བྱེ་ལ་རྒྱག་པ་བཞིན་ནོ། །ཁ་ཅིག །ཐར་པའི་དོན་དུ་མེར་མཆོང་བ་ལ་འཆད་
དོ། །མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་ཀྱང་སྤང་དོར་མ་ཤེས་པའི་གཉི་
སྤྱག་གིས་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་རྒྱ་ལ་ལྷགས་ཏེ། རང་གི་བདེ་བ་དག་ལྟར་འཛོམས་སོ། །དེའི་

ཕྱིར་རྒྱ་མེད་པར་བརྟེ་བའི་ཕྱང་སེམས་གང་ཞིག་སེམས་ཅན་བདེ་བའི་རྒྱ་སྤངས་པས་
བདེ་བས་ཚོངས་པ་དང་། ལྷག་བསྐལ་གྱི་རྒྱ་ལ་ལྷགས་པས་དབྱལ་སོགས་གྱི་ལྷག་
བསྐལ་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོ་དང་ལྷན་པ་དེ་དག་ལ་བྱམས་པས་ལུས་སེམས་གྱི་བདེ་བ་
ཀྱན་གྱིས་ཆོམ་པ་སྟེ། རོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེར་མ་ཟད། སྤྱིང་རྗེས་ལྷག་བསྐལ་ཏེ།
ཆོར་བ་དྲག་པོས་གཟེར་བ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པར་ཏེ། ཞི་བར་བྱེད་ཅིང་། དེ་གཉིས་
(༡༧བ)སྤྲུམ་ཟད། སྤང་དོར་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་པའི་སྒྲོ་ནས་བདེ་ལྷག་གི་རྒྱ་
ལ་སྒོངས་པའི་གཏི་ལྷག་ཀྱང་སེལ་བར་བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དང་དགེ་བ་སྟེ།
ལེགས་པ། མཚུངས་པ་སྟེ། མཉམ་པ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་དེ། རྒྱ་མེད་པར་བརྟེ་བའི་ཕྱིར་
ཕན་བདེ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཡིད་ཅན་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་དེ་དང་འདྲ་བ་སྟེ། མཚུངས་པའི་
བཤེས་ཏེ། གྲོགས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་ལ། དེས་བྱས་པའི་བསོད་ནམས་དེ་དང་འདྲ་
བ་སྟེ། མཉམ་པ་འཇུག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་དོ། །ཀྱང་དང་འང་ནི། ཕན་ཚུན་བསྐྱུ་བའམ་
ནམ་པར་བདག་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་དེ་འདྲ་གཞན་ན་མེད་པས་བསྐྱེད་པར་འོས་ཤིང་། ལྷར་
ལྷག་བསྐལ་ཞིང་ཉོན་མོངས་པའི་དུས་སུ་ཕན་བདགས་པ་ལ། འདིས་བདག་ལ་ཕན་
བདགས་སོ་ཞེས་ཕན་པའི་ལན་སྟོན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་རེ་ཞིག་སྟེ། དེམ་པ་ཅན་དུ་
སྟོན་པ་སྟེ། ཐོག་མར་འདི་ལེགས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བསྐྱེད་པས་འོས་ན། ལྷར་ཕན་
བདགས་པའི་དྲིན་མེད་ཅིང་། ཕན་འདོགས་པར་མ་བཅོལ་བ་སྟེ། གསོལ་བ་མ་བདེ་
པར་ལེགས་པ་སྟེ། ཕན་འདོགས་ཤིང་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་
དཔའ་ཆེར་བསྐྱེད་པས་འོས་པ་སྒྲོས་ཅི་དགོས།

གསུམ་པ་ནི། དཔེར་ན། འགྲོ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་རྒྱུང་ཟད་ཆད་དུ་བྱས་པ་ཁ་ཅིག་
ལ་སེམས་སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ནར་མའི་ཟས་སྦྱོར་བ་སྟེ། ལྷར་བ་པོ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་

མ་ཡིན་ཏེ། སྐད་ཅིག་ཡུད་ཙམ་ཞིག་དངོས་པོ་བྱ་ཞོམ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཟས་ཆོད་མཉམ་
 གོས་ཀྱི་རིན་མེད་པའི་ཟས་ཙམ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། བརྟམ་པ་སྟེ། མཐོ་འཆམ་པ་
 དང་བཅས་པས་བཀྱར་སྟེ་མེད་པར་ཁུ་རྩུ་ལ་སོགས་པས་བརྟེན་ཅིང་གྲུ་ལ་དུ་བརྟེན་
 བས་ཉིན་བྱེད་འགྲངས་པར་བྱེད་པའི་སྦྱིན་པ་བྱེད་པ་ཡང་དགེ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 དམ་པ་ལ་དགའ་བའི་སྟེ་པོས་བཀྱར་ཞིང་མཆོད་པར་འོས་ན། བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའ་
 ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བས་སེམས་ཙན་གྲངས་མཆམས་འདི་ཙམ་ཞེས་(༡༥ན)ཆད་པ་མེད་པའི་
 མཐའ་ཡས་པ་ལ་དུས་ཀྱི་མཆམས་འདི་ཙམ་དུ་ཞེས་ཆད་པ་མེད་པར་དུས་རིང་པོ་ནམ་
 མཁའ་གནས་ཀྱི་བར་དུ་སྟེ། བདེ་བར་གསལ་གསལ་ཀྱི་བདེ་བ་བླ་ན་མེད། ཅིས་པ་ནི། རྒྱ་
 དཔེ་ལས། ནམ་མཁའ་སྟེ་པོ་ཡོངས་ཟད་མ་ཟད་པར། ཞེས་ཡོད་ཅིང་། འགྲེལ་
 པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་དེར་བཀྲལ་བས་ནམ་མཁའ་ལ་མཐར་ཐུག་པ་མེད་པ་བཞིན་
 དུ་སྟེ་པོ་ལའང་མཐར་ཐུག་པ་མེད་དེ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་དང་། སྟེ་
 པོ་ཐམས་ཅད་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཟད་ཀྱི་བར་དུ་སྦྱིན་པའི་དངོས་པོ་ལའང་ཟད་
 པ་མེད་པར་སྦྱིན་པ་བྱེད་དོ། །པོད་དཔེ་ལྟར་ན། དངོས་པོ་བདེ་བར་གསལ་གསལ་པའི་བདེ་
 པ་བླ་ན་མེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྦྱིན་བྱ་དངོས་པོ་སོ་སོར་མ་དེས་པ་ཡིད་ལ་
 བསམ་པ་སྟེ། གང་ཅི་འདོད་པ་མཐའ་དག་སྟེ། མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་
 པ། བརྟེ་ཞིང་གྲུས་པས་སྦྱན་པར་སྦྱ་བ་སྦྱོན་དུ་བཏང་སྟེ་དྲག་དྲར་བ་དུ་སྦྱིན་པར་བྱེད།
 བཀྱར་ཞིང་མཆོད་པར་འོས་པ་ལྟ་ཞིག་སྦྱོས་ཅི་དགོས་ཏེ། མདོ་ཟེད་མེད་ཀྱི་ལུས་ལོ། ལས།
 དངོས་པོ་སྦྱིན་པར་བྱ་བ་གང་ལ་དེ་གཏོང་བའི་སེམས་མི་སྟེ་བ་དང་། གཏོང་བའི་སྟོ་མི་
 འཇུག་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་དེ་བསྟེལ་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་བདག་གི་ལུས་འདི་
 ཡང་སེམས་ཙན་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱིན་ཞིང་ཡོངས་སུ་གཏོང་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་
 ལྟ་ཅི་སྦྱོས་ཀྱི། སེམས་ཙན་གང་དང་གང་ལ་ཅི་དགོས་པར་འགྱུར་བ་དེ་དང་དེ་དག་ལ་

དེ་དང་དེ་སྒྱུར་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཁྱིམ་ན་གནོད་པའི་ཁིང་མཆོག་ཏུ་བསྟན། དང་ན་བསོད་ནམས་ཀྱི་
 ཁིང་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྟན་པའི་བྱང་
 སེམས་ལ་རང་གི་སེམས་མ་དད་པ་བསྐྱང་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་གང་ཞིག་
 ལྟར་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་འབྲ་བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྟན་པའི་རྒྱལ་སྐས་ཐམས་ཅད་
 ཏུ་བདེ་བ་སྟེར་བའི་སྒྱུར་བདག་(༡༥བ)ལ། གལ་ཏེ་རང་གི་ཡིད་ལ་ངན་སེམས་ཏེ། མ་
 དད་པའམ་ཕྱིག་པའི་སེམས་སྟེན་པར་བྱེད་ན། གང་ཞིག་ངན་པ་དེ་ངན་སེམས་བསྟེན་
 པའི་སྐད་ཅིག་གི་གྲངས་ཇི་སྟེན་པ་བཞིན་ཏུ་རྒྱས་བསྐྱལ་བ་དེ་སྟེན་ཏུ་དཔྱལ་བར་
 གནས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྟབ་པ་སྟེ། མགོན་པོས་རབ་ཏུ་ཞི་བ་རྣམ་པར་དེས་པ་ཆོ་
 འབྱུལ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། འཇམ་དཔལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལ་ཁོང་ཁྱོད་པའི་སེམས་བསྟེན་ཅིང་བརྟན་པའི་སེམས་བསྟེན་པ་དེ་
 མྱིན་ཏུ་དེས་བདག་བསྐྱལ་བར་དཔྱལ་བར་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་གོ་ཆ་བགོ་བར་བྱའོ་
 ཞེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན། སངས་རྒྱས་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་བྱག་སྒྲུབ་པའི་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གྲངས་
 བཞིན་བསྐྱལ་བར་མནར་མེད་ཏུ་གནས་པར་མ་གསུངས་པས་འདིར་དེ་ཅུམ་འགལ་ཞེ་
 བ། སངས་རྒྱས་བུམས་པ་སྒྲོམ་པ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་ལ་སྐས་ཀྱང་གནོད་མི་རུས་ཀྱི།
 གནོད་པར་བསྟན་པ་བྱང་དོན་ཡིན། བྱང་སེམས་ལ་གནོད་ན། སངས་རྒྱས་རྒྱ་དང་
 བཅས་པ་དང་ལྟར་བཅས་འཛིག་རྟེན་གྱི་དོན་བཅོམ་པ་གིན་ཏུ་སྟེ་སྟེ། མདོ་དུང་པོའི་རྩ་བ་
 བསྟེན་པ་ལ་འཇུག་པ་ཕྱག་རྒྱུ། ལས། འཇམ་དཔལ། རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་ལ་
 ལས་གསུམ་ཀྱི་ཁྱེད་གི་བྱེ་མ་སྟེན་གྱི་མཆོད་རྟེན་བཞིག་པའམ་བསྐྱེད་སྐྱེས་ལ། ཡང་། རིགས་
 ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་བྱ་མོ་གང་ཞིག་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་

དབའ་སེམས་དབའ་ཆེན་པོ་ལ་གནོད་སེམས་དང་། ཐ་བ་དང་། ཁོང་ཁྱོད་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་ཅིང་སྦྱོར་ཏེ་བརྒྱད་ན། འདི་ནི། དེ་བས་ཆེས་གྲངས་མེད་པའི་སྒྲིག་པ་སྦྱེ་བར་
འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་ལས་འབྱུངས་པ་ནི། མངས་
རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སོ། །མངས་རྒྱས་ལས་བྱུང་བ་ནི། མཆོད་རྟེན་དང་། བདེ་བའི་
ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་དང་། ལྷ་འི་རིས་ཐམས་ཅད་དོ་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། གནོད་ན་སྒྲིག་པའི་འབྲས་བུ་ཆེ་བ་འོན་ཏེ་འཇམ། དད་པའི་འབྲས་
བུའི་(༡༥ན)དབང་དུ་བྱས་པས་འོན་ཏེ་སྦྱོས་བྱ་གང་ཞིག་བྱང་སེམས་དེ་ལ་ཡིད་དེ།
སེམས་རབ་རྟུ་དང་བའི་དད་པ་སྦྱེད་བར་བྱེད་ན། དད་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ངན་སེམས་ཀྱི་
འབྲས་བུ་དེ་བས་ལྷག་པར་འཕེལ་རྟེ། རབ་རྟུ་སྦྱེ་སྟེ། མདོ་རིས་བདང་མ་རིས་པ་ལ་འཇུག་པ་བྱུག་
རྟེ། ལས། འཇམ་དཔལ། གལ་ཏེ་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་ཏེ་བར་བཟུང་སྟེ། སྦྱོགས་
བརྩའི་འཛིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིག་བརྟོན་བར་གྱུར་ལ། ཡང་།
ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་ཏེ་བར་བཟུང་སྟེ་གལ་ཏེ་རིགས་ཀྱི་སྤྱུང་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བྱམས་
པའི་སེམས་ལ་གནས་པ་འགའ་ཞིག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིག་སྦྱེད་བར་བྱེད་པ་བས།
འཇམ་དཔལ། རིགས་ཀྱི་སྤྱུང་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་གང་གཞན་ཞིག་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
ལ་མོས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་ལ་སེམས་དང་བས་བལྟ་ན། འདི་ནི། དེ་བས་
བསོད་ནམས་ཆེས་ལྷག་པར་སྦྱོརོ། །ཞེས་སོ། །རྟེ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། རྒྱལ་སྤྱུ་
རྣམས་ལ་དོ་གལ་རྟེ། སྟོབས་སམ་ཆོགས་ཆེན་པོས་གྲང་སྒྲིག་པ་མི་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལ་
གནོད་བར་བྱར་མི་རྒྱས་ཤིང་དེ་སྦྱོད་པ་དག་པས་གཞན་དད་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
སྤྱོ་མ་དག །རང་རྒྱུད་ལ་སྒྲིག་པ་མི་འབྱུང་བ་ལ་འཆད་དོ། །བསྐྱུ་བ་བཞིའི་སྒོ་ནས་
སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེའི་ལས་བྱེད་ཅིང་གཞན་མགྱུ་བ་ལ་བརྩོན་པས་གཞན་དགའ་
ཞིང་དད་པའི་དགེ་བ་ངང་གིས་རྟེ། འབད་པ་མེད་པར་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་ཡང་དད་པའི་

སེམས་བསྐྱེད་པར་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་པར་རིགས་པའི་ཕྱིར་སྒྲོབ་དཔོན་བདག་ཉིད་
དད་པའི་སྒྲོ་ནས་ཕྱག་དང་སྒྲུབས་སུ་འགྲོ་བར་སྒྲོན་པ། རྒྱུད་ལ་གང་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དབྱལ་བའི་སྐྱག་བསྐྱེད་སེལ་བའི་ཕྱིར་དམ་པ་ཡིད་བཞིན་གྱི་རྩོར་སྤྲད་འདྲ་
བའི་ཕྱིར་རིན་ཆེན་ལྟ་བུ་དེ་སྐྱེས་པ་སྟེ། འབྲུངས་པའི་བྱང་སེམས་དེ་ཡི་སྐྱེ་ལུས་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ཞིང་བྱང་སེམས་གང་ལ་ཕན་པ་བྱས་པ་ན། བདེ་བ་འབྱུང་བར་(༡༥བ)མ་ཟད།
གཞོད་པ་བྱས་ཀྱང་དེ་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་རྒྱ་འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ལ་སེམས་དང་
བ་བསྐྱེད་དེ། བྱང་འདས་ཀྱི་བདེ་བ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་མཛད་པ། རྒྱལ་པོ་བྱམས་པའི་
སྒྲོབས་ཀྱིས་གཞོད་སྐྱོན་ལྔ་རྗེས་སུ་གཟུང་བ་ལྟ་བུ་ལཱ། ཡང་ན། སྒྲོན་ལམ་གྱི་སྒྲོབས་
ཀྱིས་མཐ། གཞོད་བྱེད་ལ་ལྷག་པར་བརྩེ་བས་བདེ་བ་སྐྱེད་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར་མཐའ་
གཅིག་དུ་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས་བྱང་སེམས་དེ་ལ་བདེ་བ་དོན་གཉིར་
རྒྱམས་ཀྱིས་བསྟེན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདག་ཀྱང་སྒྲུབས་སུ་མཆིའོ། །

འོ་ན། རྒྱར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གྲངས་བཞིན་དཔྱལ་བར་གནས་པ་དང་འགལ་ཞེ་
ན། མི་འགལ་ཏེ། ལས་དེས་དཔྱལ་བར་སོང་ཡང་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲོན་ལམ་དང་ཐབས་
མཁས་ཀྱི་དབང་གིས་མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་ས་བོན་བཞག་ནས་གཏན་གྱི་བདེ་བ་ལ་
འགོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྨྱོད་པ་ནི། རྒྱར་བཤད་པའི་སྨྱོད་པ་གསུམ་གྱི་
བདག་ཉིད་དོ། །དཔེ་ལག་ཅིག་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨྱོད་པ་ཞེས་པ་ལྟར་
ནའང་དོན་དེ་ཉིད་དོ། །དེ་ལ་འཇུག་པ་ནི། འདིས་དེ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ལས། བྱང་
ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཏེ། འབྲས་སུ་འཇུག་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་
བརྗོད་བྱའི་དོན་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་ལེའུ་སྟེ། བརྒྱ་ཡོད་པའི་ཐོག་མ་ཡིན་པས་དང་
པོའོ། །

འཁུག་གིས་པ།

[༡] ལན་ཡོན་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་ཆོག་བཤད་པ།

(༡) སྤྱི་འོན་བཤད་པ།

(1) སྤྱོད་དཔོན་གཞན་གྱི་བཞེད་ཚུལ་མོགས་སྤྱོད་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སྤོན་གྱི་མཐས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་
 བྱང་ཚུབ་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། སྤྱི་ཚུལ་དང་། ལེན་པའི་ཆོག་དང་། བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྤྱོད་
 ཚུལ་ལ་བཞེད་ཚུལ་ཐ་དད་དེ། ཁ་ཆེ་སེམས་ཐབས་དང་། དུལ་ཆེན་མོགས་ཅིག མོས་པས་སྤྱོད་པ་
 བ་འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་བསྟུས་པའི་སེམས་སྤོན་པ། འདས་ལམ་གྱིས་བསྟུས་པ་
 འཇུག་པ་ཁ་མདོ་བརྟུས་འགྲེལ་པ། ཅིག འོན་དམ་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་སྤོད་པ་ཉིད་ལ་
 དམིགས་པ་ནི། འཇུག་པ། ཀྱན་རྩོམ་བྱང་ཚུབ་སེམས་སྤོད་རྗེ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི།
 སྤོན་པ། ཁ་ཅིག འདག་པའི་ཆ་བ་འདུ་བྱེད་པ་ནི་(༡༧) འཇུག་པ། མི་བྱེད་པ་ནི།
 སྤོན་པ། ཁ་མདོ་བརྟུས་འགྲེལ་པ། ཅིག བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ནི། སྤོན་པ། སྤྱོད་པ་
 སུན་སུམ་ཆོགས་པ་ནི། འཇུག་པ། ཁ་ལམ་སྤོན་འགྲེལ་པ། ཅིག ཆོགས་ལམ་ཐར་ཆས་
 བསྟུས་པ་ནི། སྤོན་པ། དེ་ཡན་ཆད་འཇུག་པ་ཞེས་བཞེད་དོ། སྤྱོད་ཚུལ་ལ། ཁ་ལམ་སྤོན་
 འགྲེལ་པ། ཅིག གང་ཟག་གི་བྱང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པས་སྤྱོད་པར་འདོད། ཁ་ལམ་སྤོན་འགྲེལ་པ།
 ཅིག ཁངས་རྒྱས་གྱི་སྤོན་སྤྱོད་མིན་པ་མི་སྤྱོད་པར་འདོད། ཁ་ཐོགས་མེད། ཅིག ཁངས་
 རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐུ་མད་བྱང་མཐོང་པ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྤོན་ཐོས་པ། ཐེག་ཆེན་
 གྱི་ཆོས་རྒྱལ་དུ་ཉེ་བར་མཐོང་པ། སྤྱིགས་མའི་སེམས་ཅན་ཉོན་མོངས་པར་མཐོང་པ་སྟེ།
 རྟེན་བཞི་རིགས་སུན་སུམ་ཆོགས་པ། དག་བཞེས་གྱིས་བེན་པ། སྤོད་རྗེ་ཆེ་པ། འཁོར་

པའི་སྐྱུག་བསྐལ་དང་དགའ་སྐྱད་ལ་མི་སྒྲིབ་ཤི། རྒྱ་པའི། བར་རང་གི་སྒྲིབ་ས། གཞན་གྱི་སྒྲིབ་ས། སྒྲོན་ཐེག་ཆེན་ལ་གོམས་པ་རྒྱུའི་སྒྲིབ་ས། ཆོ་འདིར་ཆོས་ལ་གོམས་པ་རྒྱུར་པའི་སྒྲིབ་ས་ཏེ་སྒྲིབ་ས་བཞི་སྟེ། དེ་རྣམས་ཆོག་ས་པའམ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིབ་ས་བཞེད་དོ། །ཁ་ཕྱི་ལ་ཅིག །ཆོད་མེད་གོམས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱུག་བསྐལ་མཐོང་བ། སྐྱབས་སུ་སོང་བས་བདག་ཉིད་ཤེས་པ། ཆོག་ས་བསགས་པས་རྒྱུད་དག་པ། རྟེན་མཛོན་དུ་རྒྱུར་པས་རྒྱུད་དང་བསྐྱེད་ཇེ་གོམས་པ་སྟེ། རྒྱ་ལ། རྟེན་དགེ་པའི་བཤེས་གཞན་གྱི་དབང་དུ་རྒྱུར་པ་ལས་སྒྲིབ་ས་བཞེད་དོ། །ལེན་པའི་ཆོག་མི་འདྲ་བ་ནི། སོ་སོའི་གཞུང་ཐ་དད་ལས་གསུངས་པའོ། །བསྐྱབ་བྱུ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ་ལ། ཁ་ཅིག །བྱང་སེམས་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་དང་། སྒྲིབ་པ་ལ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཇི་སྟེད་པ་སྒྲོན་པའི་བསྐྱབ་བྱུ། ཕྱིར་མི་ལྟོག་པ། མི་སྒྲིབ་པའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ། སྒྲིབ་གཅིག་གིས་ཐོག་ས་པ་གསུམ་གྱི་བསྐྱབ་པ་རྣམས་འཇུག་པའི་བསྐྱབ་བྱུ། (༢༥བ)ཁ་ལས་སྒྲོན་འགྲེལ་པ། ཅིག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲོན་པས་བསྐྱང་བར་བཞེད། ཁ་ལས་སྒྲོན་འགྲེལ་པ། ཅིག །ཆོག་ས་ལམ་གྱི་བསྐྱབ་པ་ཇི་སྟེད་པ་སྒྲོན་པའི་བསྐྱབ་བྱུ། སྒྱུར་ལམ་ཡན་ཆད་རྣམས་འཇུག་པའི་བསྐྱབ་བྱུ། ཁ་ལས་སྒྲོན་འགྲེལ་པ། ཅིག །བསྐྱབ་པའི་བྱངས་ངེས་མི་བཞེད། ཁ་ལས་སྒྲོན་འགྲེལ་པ། ཅིག །སྐྱབས་འགྲོའི་བསྐྱབ་བྱུའི་སྟེང་དུ་སྟེང་པོ་བཞོད་པ་དང་། དགེ་པའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་མདོ་དང་། དད་པའི་སྒྲིབ་ས་བསྐྱེད་མདོ་ལ་སོགས་པར་བཤད་པ་རྣམས་སྒྲོན་པའི་བསྐྱབ་བྱུ། ཐས་ཐམ་བཞི་ལ་སོགས་པ་རྣམས་འཇུག་པའི་བསྐྱབ་བྱུར་བཞེད་དོ། །དེ་དག་ལ་ལམ་སྒྲོན་འགྲེལ་པར། སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དེ་རྣམས་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཆོད་མའི་སྒྲིས་བྱུར་བྱུར་པ། བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དང་། སྟིང་ཇེ་ཆེན་པོ་ལ་གོམས་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྣམ་པ་གཉིས་ལ་ཐུགས་བརྟན་པའོ། །

དེ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་གིས་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་པའོ། །ལ་
ལས་ནི་བདེན་པ་གཟིགས་པའོ། །ལ་ལས་ནི་འཇིག་རྟེན་ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོ་བརྟེན་
ནས་སྒྲུལ་པའི་སྒྲུ་ལས་གདམས་ངག་ཐོབ་པ་དག་ཡིན་པ་དང་། མདོ་ཉིད་ནའང་དེ་
དག་རི་ལྟར་བཞེད་པ་བཞིན་དུ་བཅོམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པས། དེ་དག་ནི།
ལམ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བཤད་པས་དགོངས་
གཞི་ཐ་དད་ལ་དགོངས་ནས་མདོ་ཐ་དད་ལས་གསུངས་པ་བཞིན་སྒྲོབ་དཔོན་ཐ་དད་
ཀྱིས་བཀོད་བ་ཡིན་ནོ། །

{2} སྒྲོབ་དཔོན་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་རྒྱལ་ཁྱད་པར་དུ་བསྟན་པ།

[3] སྒྱེ་རྒྱལ།

(1) སྒྲོན་སེམས་སྒྱེ་བའི་རྒྱལ།

<1> གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྱེ་བའི་རྒྱལ།

འདིར་སྒྲོབ་དཔོན་གི་བ་ལྟའི་བཞེད་ལུགས་ལ། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གཉིས་ཀྱི་ཕན་
ཡོན། རོ་བོ། སྒྱེ་རྒྱལ། ཆོ་ག། བསྐྱབ་རྒྱལ་དང་ལྟའི་དང་པོ་གཉིས་ནི། ལེའུ་དང་
པོར་གཏན་ལ་ཡབ་ཟེན་དོ། །

སྒྱེ་རྒྱལ་སོགས་ལ་སྒྲོན་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རྒྱ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྱེ་
བའི་རྒྱལ། བྱང་བའི་ཆོ་ག་མི་ཉམས་པར་བྱུང་བའི་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ་(༡༥ན)
ཆགས་པའི་རྟེན། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱ། ལྟན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྟེན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ།
ལུས་ཀྱི་དལ་འབྱོར་བསམ་པའི་རྟེན་སྒྱབས་འགྲོའོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྒྲིང་རྩེ། དད་པ། བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་གསུམ་ཐུན་

མོང་གི་རྟེན་དུ་དགོས་ཏེ། རི་སྐད་དུ། འདི་བསྐབ་བརྟན་ལས། ལྷར་བདག་དང་གཞན་དག་
 གྲང་། །འཛིགས་དང་སྤྱག་བསྐལ་མི་འདོད་བར། །བདག་དང་བྱེ་བྲག་ཅི་ཡོད་ན། །
 གང་དེ་སྤང་ལ་གཞན་མི་སྤང་། །སྤྱག་བསྐལ་མཐར་ཕྱིན་འདོད་བདང་། །བདེ་བའི་
 མཐར་ཡང་འགྲོ་འདོད་བས། །དད་པའི་རྩ་བ་བརྟན་བྱས་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་སྒོ་
 བརྟན་བྱ། །ཞེས་སོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ནི། སངས་རྒྱས་སམ་ཉན་ཐོས་
 གྱིས་བསྐལ་བ། སངས་རྒྱས་སམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐལ་པ་ཐོས་པ། སེམས་
 ཅན་སྤྱག་བསྐལ་བར་མཐོང་ནས་སྒྲིང་རྗེ་བར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲུ་མཐོང་ནས་དད་པ་སྟེ།
 བཞི། ཆོས་བརྟུ་བའི་མདོ་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བཞིར་བཤད་བདང་།
 གྲགས་པ་ཐ་ག་བས་སངས་རྒྱས་སྒྲོག་གི་སྒྲོན་མ་ལ་རས་ཀྱི་ཁ་ཚར་ལུལ་ནས་སེམས་
 བསྐྱེད་པ་ལྷར་བླ་མ་ལ་ཡོན་དབུལ་བ་སོགས་དགེ་བ་སྤྲ་འགའ་སྒོན་དུ་བཏང་ནས་སྐྱེ་
 བར་མདོ་ དཔའ་བར་འགྲོ་བདང་། རྒྱལ་བཟང་། གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱབས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་སྒྲུ་མཐོང་བའམ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སོགས་པའོ། །

《2》 བླ་པའི་ཆོག །

གཉིས་པ་ནི། རྩོམ་རྗེ་ན་ཏེ། འཕགས་པ་སྒྲུ་སྒྲུབ་དང་། ཐོགས་མེད་དང་། ཞི་
 བ་ལྷ་རྣམས་སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཆོག་མཐུན་པར་བཤད་ལ། སྒྲོབ་དཔོན་སྒྲུ་སྒྲུབ་
 གྱིས་སྤྱིག་བཤགས་ཡིད་རང་སྒྲུབས་འགྲོ་བ་དག་དབུལ་བ་བཞི་སྒོན་དུ་བཏང་ནས་
 དངོས་གཞི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོག་བརྗོད། མཇུག་བསྡུ་བའི་ཆོག་མཛད་དོ། །
 འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ནི། གྱེ་མ་བདག་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
 བྱང་ཆུབ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཆར་རྒྱ་བར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

དོན་ཡང་བྱེད་(༡༥བ)ཅིང་གིན་ཏུ་མཐར་ཐུག་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་གསེགས་པའི་ཡེ་གིས་ལ་དགོད་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་དེ། དེ་ལྟར་བདག་གི་བྱང་
ཆུབ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བསྐྱབས་པ་ན་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་དངོས་
གཞིའི་ཆོག་ཙམ་ལས་སྒྱུར་རྗེས་ཀྱི་ཆོག་མ་གསུངས། སྒྲོབ་དཔོན་འདིས་ནི་འོག་ཏུ་
སྒྲོན་འཇུག་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྒྲོན་པ་རྒྱང་པའི་ལོགས་སུ་མཛད་དེ། རི་སྐད་
བསྐབ་བཏུས། ཏུ། བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྒྲོན་པའི་སེམས་ནི་ངས་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བར་བྱའོ། །
ཞེས་སེམས་སྒྲོན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པས། བསམ་པ་དེས་ཀྱན་ནས་
བསྐྱངས་ནས་སྒྲོན་ལམ་བཟུང་བ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བཞེད་པ་འདྲ་སྟེ། བདུད་མིག་
ཅན་གྱིས། སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །དགེ་འདུན་
ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བདག་སྤྱོད་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སེམས་བསྐྱེད་
པ་དེ། སྒྲོབ་དཔོན་འདི་སྒྲོན་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲོབ་དཔོན་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྱངས་
པའི་རོ་ཏུ་རིས་སྒྲོན་འགྲོ་གསོལ་བ་བཟུང་སྟེ། ཡན་ལག་བདུན་པ་དང་སྐྱབས་འགྲོ་
དང་སྒྲོན་པའི་སེམས་སྒྱུར་། དངོས་གཞི་འོག་གི་ཆོག་དང་ཆ་འདྲ་བ་དང་། རྗེས་
གཟེངས་བསྐྱེད་པ་མཛད་ལ། རོ་བོ་རྗེས་ཐུག་མཆོད་གསོལ་གདབ་སྐྱབས་འགྲོ་བྱེད་
པར་ཅན་སྒྲོན་ཏུ་བཟང་ནས་སྒྲོན་པའི་ཆོག་བརྗོད། མཇུག་བསྐབ་བྱ་བརྗོད་པ་ཙམ་
མཛད་དོ། །

༡༣༩ མི་ཉམས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ནི། མདོ་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི། ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར། བྱོད་ནི་
བྱ་བ་མང་། བྱེད་བ་མང་སྟེ། ཉིན་མཚན་དུ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་སྒྲིན་པའི་ཡ་རོལ་དུ་སྒྲིན་པ་ལ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་
དུ་སྒྲིན་པའི་བར་ལ་བསྐྱེད་པར་མི་རྣམས་ཏེ། དེ་བས་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱོད་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་པ་དང་དད་པ་དང་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་སྦྱོན་པ་
འགྲོ་ཡང་རུང་། འགྲོང་ཡང་རུང་། འདུག་ཀྱང་རུང་། ཉལ་ཡང་རུང་། སང་ཀྱང་རུང་།
ཟ་ཡང་(༡༥ན)རུང་། འཐུང་ཡང་རུང་། ཉག་བར་རྒྱན་དུ་བྲན་པར་གྱིས་ལ་ཡིད་ལ་
བརྟུང་སྟེ། སྒྲིམས་ཤིག །སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། འཕགས་པ་
ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བདག་གི་འདས་པ་དང་།
མ་འོངས་པ་དང་། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་ཤིང་གཞི་ལ་ཏེ་
བརྩིས་ལ་རྫོགས་སྒྲུ་ཡི་རང་བར་གྱིས་ཤིག །རྫོགས་སྒྲུ་ཡི་རང་བའི་མཆོག་ནས་ནམ་
མཁའ་དང་འདྲ་བ་དང་། རྩ་དན་ལས་འདས་པ་དང་མཆོངས་པའི་བར་གྱིས་རྫོགས་སྒྲུ་ཡི་
རང་བར་གྱིས་ཤིག །རྫོགས་སྒྲུ་ཡི་རང་ནས་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དང་། འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པར་བྱ་བ་
ལུལ་ཅིག །ལུལ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་གྱིས་ཤིག །དེ་ནས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་བར་དུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྒྲུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་ཉིན་གཅིག་བཞིན་དུ་དུས་
གསུམ་དུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སྦྱོས་ཤིག །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱོད་དེ་

ལྟར་ཞུགས་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱང་ཕྱེད་ལ། རྒྱལ་པོའི་བྱ་བ་ཡང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་།
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་
སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པར་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤུའི་པ་དང་། རོ་
པོ་རྗེས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྗེད་པའི་རྒྱ་བཞི། སྤྱ་མ་དང་སྟེན་གནས་ལ་ལོག་པར་
བསྐྱབ་དང་། གཞན་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་འགྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལ་ཞེ་སྒང་བས་ངན་དུ་བརྗོད་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གཡོ་དང་སྐྱུས་སྐྱེད་
པ་སྟེ། བཞིའི་གཉེན་པོར་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བཞད་གད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་རྩལ་མི་སྤྱོད་པ་དང་།
གཞན་དག་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་དགོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་སྟོན་པ་
(༡༩བ)ལྟར་སེམས་པ་དང་། གཞན་ལ་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ། འོད་སྤང་གིས་
ཞུས་པ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་སྟོབ་ལ། བྱང་པར་མདོན་ཤེས་སྤྱད་དུ་ཐོབ་པར་འདོད་
པས་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་ཆོས་བདུན་པའི་མདོ་ལ་བསྐྱབ་པར་གསུངས་
སོ། །གལ་ཏེ་བྱང་སེམས་བརྗེད་པའི་རྒྱ་བཞིའམ་བྱང་ས་ལས། རིགས་དང་མི་ལྡན་པ།
སྤྱི་གཏོགས་ཀྱིས་ཟིན་པ། སྤྱིར་རྗེ་རྒྱུད་པ། འཁོར་པའི་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྤྱད་པ་སྟེ།
བཞི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལྷོག་པའི་རྒྱར་བཤད་པས། རྟེན་དེས་ཉམས་ན་གྱིས་འཆོས་
ཤིང་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །

(1) འདུག་སེམས་སྒྲེ་བའི་ཚུལ།

◁1▷ གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ་སྒྲེ་བའི་རྒྱ། རྒྱ་བའི་ཚོ་ག ། རྒྱ་བའི་རྒྱ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ།
རྟེན། རྒྱ། བདག་རྟེན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བད་ཟག་གི་དང་། ལུས་གྱི་དང་། བསྐྱེད་

པའི་རྟེན་ལ་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ཁ་ཅིག །སོ་སྒྲེ་ལ་ཕྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་ཅམ་
 མི་སྒྲེ་བར་འདོད་པ་ནི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བརྟན་པ། དཔོན་མཆོག་མ་མོག་། ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་
 བརྟན་པ། དེས་བདད་མ་དེས་པ་ལ་འཇུག་པ་བྱས་ཀྱི། མདོ་བཞིས་སོ་སྒྲེ་ལ་སྒྲེ་བར་བསྒྲུབས། རི་རྒྱུད་
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་པའི་མདོ་ལས། ཏུ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཕྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་
 སྤེལ་ལགས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་གི་ལྷ་ག་པའི་བསམ་པ་མ་འབྲུགས་པའོ་ཞེས་སོགས་
 བོ། སེམས་བསྐྱེད་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་རྣམས་སྟིང་རྩེ་ལ་གཞུག་པའི་དོན་ཏུ་
 དགོངས་ཏེ་གསུངས་པ་སྟེ། གང་ལ་རྣལ་འབྱོར་མེད་པ་དེ་དག་ལོ། དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པའི་བརྟན་པ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལྷར་སྒྲུད་པའི་དགག་སྒྲུ་ཡིན་གྱི་
 གཏན་ནས་མི་སྒྲེ་བ་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཁྱད་པར་འཇུག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲུ་
 པ་སོ་སྒྲེ་ལ་སྒྲེ་བར། ཅི་ལླུ་པ་ལྟས། སར་མ་རྒྱུད་པ་ལ་ཡང་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྒྲུ་
 པའི་དབང་ཏུ་བྱ་བ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་འདིར་བཛྲོད་པར་བྱའོ། །ཞེ་ན། ཡོད་པར་
 དེག་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་དམ་བཅས་ནས་ནམ་མཁའི་སྟིང་ལོ་དང་། དག་སྒྲུ་ཅན་གྱི། མདོ་(༡༠ན)
 གཉིས་གྱིས་བསྒྲུབས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྒྱིར་རྟེན་ལྷན་སུམ་ཆོགས་པ་དལ་འབྱོར་ཡིན་ལ། དེ་ལ་འང་ཉོན་
 མོངས་པ་གས་ཆེན། སྒྲུ་པ་བྱངས་པ་བཞིན་སྒྱུང་མི་རྒྱས་པས་ཉེས་དམིགས་ཆེན་པོ་
 སྐྱེད་པའི་སྒྱིར་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱུད་པ་དགོས་ཏེ། རི་རྒྱུད་ཏུ། སྒྲུ་པ་འདི་སྒྱུད་མེད་ཉོན་
 མོངས་པ་རྒྱུད་ཏུ་སེམས་ཕྱང་རྒྱུ་ཏུ་མོས་པ་ལ་ཡང་འབྲུབ་སྟེ་ཞེས་བྱང་སེམས་གྱི་
 སོ་ཐར་གྱི་ལུང་གིས་བསྒྲུབས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཁ་ཅོད་ཅེ། ཅིག །སོ་སོ་ཐར་པ་དེགས་བརྟན་གྱི། །རྟག་ཏུ་སྒྲུ་
 གཞན་ལྷན་པ་ལ། །ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྒྲུ་པ་ཡི། །སྒྲུ་པ་ཡོད་ཀྱི་གཞན་ཏུ་
 མིན། །ཞེས་སོ་སོར་ཐར་པ་དེགས་བརྟན་ཕྱང་སེམས་གྱི་སྒྲུ་པའི་རྟེན་ཏུ་དགོས་པར་

འདོད་པ་ལ། བོད་རྒྱལ་མོག་མེད་ལ་སོགས་སེམས་ཅམ་པའི་ལྷགས་ཡིན་ཟེར་བ་
 བློ་མི་འབྱེད་དེ། ཁོང་རང་གིས་མཛད་པར་བྱེད་པའི་རང་འགྲེལ་ལས། དེའི་སྐབས་
 གྱི་ཆོ་ག་བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་ལྷགས་སུ་བྱེད་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་དེ་ནི་མེད་
 ཁ་མེད་ཀྱི་རྟེན་མ་ཡིན་དེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ནས་ཀྱང་དག་པའི་རྟེན་ཡིན་གྱི། མ་དག་པ་
 གཞན་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། སློབ་དཔོན་འདིས་ཀྱང་ངེས་པར་
 དགོས་པའི་དམིགས་བསལ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐུབ་དགོངས་ལས་ཀྱང་། གང་
 ཞིག་དགོ་བསྟོན་དང་། དགོ་བསྟོན་མ་དང་། དགོ་ཚུལ་དང་། དགོ་ཚུལ་མ་དང་། དགོ་
 སློབ་མ་དང་། དགོ་སློང་དང་། དགོ་སློང་མའི་དབྱེ་བས་ཇི་སྟེན་འཆོ་བ་པའི་སོ་སོར་ཐར་
 པའི་སྒྲིམ་པ་བདུན་པོ་རྒྱལ་ལས་གང་ཡང་རུང་པའི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲིམ་པ་ལ་
 གནས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པ་བྱང་བར་བྱ་ཡི། གཞན་གྱིས་མ་
 ཡིན་དེ། གཞན་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ཟེར་བ་
 བློ་མི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡོངས་སུ་ངལ་བ་མང་པོ་མ་བྱས་པ་སྟེ། གལ་ཏེ་སོ་སོར་ཐར་
 པའི་སྒྲིམ་པ་མེད་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་(༡༠བ)དཔའི་སྒྲིམ་པ་མི་སྐྱེ་ན་ནི། དེའི་ཆོ་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟེ་སྟོན་ལ་སོགས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་འབྱངས་པའི་གཞུང་དུ་འདི་
 དེའི་རྩ་བར་བཤད་པར་འགྱུར་རོ། །དགོས་པ་ནི། གདོན་མི་ཟ་བར་བཞེད་པར་བྱ་བ་
 ཡིན་དེ། དཔེར་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་གསུམ་པ་སྐབས་སུ་འགོ་བ་
 ལྟ་བུའི་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་སར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པའི་ཚུལ་
 བྱིས་ནི། སོ་སོར་ཐར་པ་ཡང་དག་པར་བྱངས་པའི་རིགས་བདུན་པོ་ཞེས་པ་ནི། ཚུལ་
 བྱིས་པ་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་ཆང་བའི་དབང་
 དུ་བྱས་ཀྱི། ངེས་པར་དགོས་པའི་དམིགས་བསལ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ལྷར་བཤད་
 པའི་དད་བརྟེ་འདུན་གསུམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་ནས་

སྒྲོབ་པར་འདོད་པས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཡོངས་འཛིན་སངས་རྒྱས་
བྱང་སེམས་དང་སྒྲུབ་ལ་སོགས་པའོ། །

《2》 སྒྲུབ་པའི་ཚེ་ག །

གཉིས་པ་ལ། སྒྲུབ་ཡོད་པ་དང་། མེད་པའི་ཚེ་ག་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་
མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་བཅས་ལ་དེ་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱ་སྟེ། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས། འདི་ལས་
བརྩམས་ཏེ་ལུང་ཚོད་པ་བཅས་ཅད་དང་། སྒྲུབ་པ་གཟུང་བ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔེ་བསྐྱབ་པའི་གནས་ལ་གོམས་པ་ལྟར་བྱེད་པ་སྒྲུབ་པ་དང་ལྡན་པ་ལས་བྱ་སྟེ། དེ་
ལྟར་བྱས་ན། དེ་བསྐྱབ་པ་ལས་འདས་ན་རབ་རྟུ་ངོ་ཚ་བར་འགྱུར་ཞིང་སྒྲུབ་ལ་བསྐྱས་
པར་དོགས་པའི་འཛིགས་པ་སྒྲུབ་པའོ། དེ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་མི་དགོས་པར་དགའ་བ་དང་
གྲུས་པ་འགྱུབ་པར་འགྱུར་ངོ། །དེ་བས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔེ་འཛམས་དེ་བཞིན་
གསེགས་པའི་སྒྱུན་སྒྲར་བསྐྱབ་པའི་ནང་ནས་བསྐྱབ་པ་གང་ཡང་རུང་བ་གྲུབ་པར་
འདོད་པས་ཡང་དག་པར་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་འདི་ནི། སྒྲུབ་པ་སྒྲིའི་ཚེས་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་པའི་སྒྱུན་སྒྲར་དགོན་མཆོག་གི་མཚན་པ་དང་། སྒྲུབ་ལ་
ཡོན་དབུལ་བ་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔེ་རྒྱུད་པ་(༢༡ན)དགའ་བ་རྣམས་
རྟོགས། སེམས་ཅན་སྒྲུག་བསྐྱལ་ལས་སྒྲོབ་པའི་བསམ་པས་ཡན་ལག་བདུན་པ་བཟང་
སྒྲོད་དམ། རྒྱས་པར་འོག་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་བྱས། སྒྲུབ་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པ་སྒྲོན་དུ་
སོང་བས་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་བརྗོད་པའོ། །ཡང་ན་རང་གིས་བརྗོད་པས། སྒྲོབ་དཔོན་
དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། འཁོར་པའི་ཐོག་མ་མེད་པ་
ཡི། །སྒྲོན་གྱི་ཐ་མ་ཇི་སྤྱིད་པ། །དེ་སྤྱིད་སེམས་ཅན་ཕན་དོན་དུ། །སྒྲོད་པ་དཔག་

ལས་སྤྱད་པར་བཅུ། །འདིག་རྟེན་མགོན་པོའི་སྤྱན་རླུང་འདིར། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་སྤྱོད་
 སེམས་བསྐྱེད་དེ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་མགོན་མཉེན་ནས། །དེ་དག་དབུལ་ཞིང་ཡོངས་
 ལས་སྤྱོད། །དེ་རིང་ཕན་ཆད་གལ་ཏེ་ཡང་། །བདག་གིས་འདོད་ཆགས་སེམས་བསྐྱེད་
 བ། །སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ལྟར་གང་བཞུགས་པའི། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་
 འགྱུར། །བྱང་ཆུབ་ནམ་ཞིག་ཐོབ་པར་དུ། །ཐ་བའི་སེམས་དང་གཞོན་སེམས་དང་། །
 སྤྱོད་དེ་དེ་མེས་སྤྱོད་ཡང་། །དེ་རིང་ཕན་ཆད་མི་བྱའོ། །ཆོངས་པའི་སྤྱོད་པ་བདག་
 གིས་སྤྱོད། །མིག་པ་འདོད་པ་ཡོངས་སྤྱོད་པ་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་དང་དེས་པ་ལ། །
 སངས་རྒྱས་རྗེས་སྤྱོད་བསྐྱེད་པར་བྱ། །བདག་འདིར་བྱང་ཆུབ་རིངས་ཚུལ་དུ། །འཆང་
 རྒྱར་མོས་ཤིང་སྤྱོད་པ་མེད། །སྤྱོད་པར་སྤྱོད་པ་པར་དུ་ཡང་། །སེམས་ཅན་གཅིག་
 བྱིར་སྤྱོད་པར་བཅུ། །ཆོང་མེད་བསམ་གྱིས་མི་བྱེད་པའི། །སངས་རྒྱས་ཞིང་ནི་སྤྱོད་
 པར་བཅུ། །སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ལྟར་པོ་ཐམས་ཅད་དུ། །བདག་གི་མིང་ནི་གྲགས་པར་
 བཅུ། །ལུས་དང་དག་གི་ལས་རྒྱུས་ཀྱང་། །རྒྱུ་པ་ཀུན་ཏུ་བདག་གིས་སྤྱོད། །ཡིད་
 གྱི་ལས་ཀྱང་སྤྱོད་པར་བཅུ། །མི་དགའི་ལས་ནི་སྤྱོད་མི་བཅུ། །ཞེས་བཟླ་དོ། །འདིའི་
 དོན་གྱི་ཕྱོད་པས། ཆོག་པ་ཅད་གཅིག་གིས་སྤྱོད་འཇུག་ཐུན་མོང་པ། དེ་ནས་བྱེད་གྱིས་
 སྤྱོད་པ། བྱེད་གྱིས་འཇུག་པ། དེ་ནས་གཅིག་གིས་རྩ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་གྱི་རྩ་ཆ་སྤྱོད་
 (༡༡)པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། གཉིས་གྱིས་དགོ་བ་ཆོས་སྤྱོད་དེ། དེ་ལ་གཅིག་གིས་བཟོད་
 པ་དང་སྤྱོད་པ། བྱེད་གྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ། དེ་རྒྱུས་གྱིས་ཁྲིམ་པའི་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད།
 དེ་ནས་བྱེད་གྱིས་རབ་བྱེད་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད་པ་ལ། དེ་ནས་གཉིས་
 གྱིས་སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་གྱི་རྩ་ཆ་བསྐྱེད་ཏེ། དེ་
 ལ་བྱེད་གྱིས་ཐུགས་རྗེ་ལྟ་བུར་སེམས་བསྐྱེད། བྱེད་གྱིས་སེམས་ཅན་སྤྱོད་པ། གཅིག་
 གིས་ཞིང་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད། ལྟ་བུ་མ་ཆོག་པ་ཅད་གཅིག་གིས་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་གྱི་

དོན་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པར་བཞེད་དོ། །མཇུག་མཆོག་བསྐྱེད་བཅུ་ནས་མ་གསུངས་ཀྱང་།
གཞུང་འདི་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་རམ། ལྷན་པའི་བཞེད་པ་ལྟར། བན་ཡོན་གྱིས་སྒྲོ་བ་
བསྐྱེད་པ་དང་བསྐྱེད་པ་མདོར་བསྐྱེས་ཏེ་ཡུང་དཔོག་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བསྐྱེད་བཅུ་ལས། ཡང་ན་དེ་ལྟ་བུའི་དགེ་བའི་བསེས་གཉེན་
མེད་ན། རྒྱུགས་བརྩམ་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱུ་སྐྱེམས་དཔལ་རྣམས་
མདོན་དུ་བསྐྱོམས་ནས། རྣམ་པ་དང་བདག་གི་སྟོབས་དང་ཡང་སྐྱུར་ནས་སྤང་སྟེ། དེ་
ལྟར་མ་ཡིན་ན། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱུ་སྐྱེམས་དཔལ་ཐམས་ཅད་དང་ལྟ་དང་བཅས་
པའི་འདིག་ཉེན་བསྐྱེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བཤད་པས། དགེ་བའི་བསེས་གཉེན་མ་
ཉེད་ན། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱུ་སྐྱེམས་གྱི་སྐྱེ་གཞུགས་སམ་མདོན་སྐྱུ་བསྐྱོམས་ནས་
སྤང་ལ། མ་ཉེད་པའི་དོན་ནི། ལྷན་པས་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཉིད་གྱི་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན།
གལ་ཏེ་དོན་ཆེན་པོ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ལས་ནི། རྒྱང་གྲགས་གྱི་མཐར་ཡང་མེད་པ་
ཉིད་དོ། །མ་དཔེས་པ་ལ་ནི། དཔག་ཆད་བརྒྱུའི་པ་རོལ་ཏུ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་
བཤད་པ་ལྟར་རོ། །ཁ་གནས་བརྟན་བྱང་བཟང་། ཅིག་ཚུལ་བྱིམས་འདི་དང་ལྟན་གྱུར་
དང་། རྣམ་པར་དག་པར་དབེན་གནས་པ། དེ་ནི་སྤྱི་མ་མེད་གྱུར་གྱང་། །རང་ཉིད་
གྱིས་གྱང་སྤང་བ་ཡིན། །ཞེས་སྟོབས་གྱི་སྟོབས་པ་དང་ལྟན་ཞིང་སྟོབས་པའི་(༡༩ན)ཆོག་
ལ་མཁས་པས་རང་གིས་སྤང་གི། ཉམས་པ་གསོ་བ་ལ་སྤྱི་མ་ཁོན་ལས་སྤངས་དགོས་
ཞེས་པ་ནི། མཁན་པོ་ཞི་བ་འཆོས། ཉམས་ན་ཕྱིར་གསོ་བ་དང་། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་
ལེན་པ་གཉི་གའི་ཆོག་ར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །ཆོག་གཞན་སྐྱུར་དང་འདྲ་བ་ལ་
སྒྲོ་བ་དཔོན་དགོངས་སྐྱེ་གསོལ་ཞེས་པ་སངས་རྒྱས་བྱང་རྒྱུ་སྐྱེམས་པ་ཉིད་དོ། །དེ་
ལྟར་བསྐྱེད་བཅུ་ནས་སྒྲོ་བ་དཔོན་ཡོད་མེད་གྱི་ཆོག་གཉི་ག་བཤད་ལ། གཞུང་འདིར་
ནི་སྒྲོ་བ་དཔོན་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པར་ནག་པོ་བ་དང་། རོ་བོ་རྗེས་བཤད་དེ།

གཞུང་ཇི་ལྟ་བུར་ཉམས་སྒྲུབ་བར་བྱའོ། །

(3) མི་ཉམས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལ། ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པའི་ཚུལ། ཉམས་ན་ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཆོག་ལ། མ་
 ཉམས་ན་རྗེས་སུ་འདུག་པའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སྒྲོབ་དཔོན་འདིའི་དགོངས་པ་
 རོ་བོ་རྗེས་བཤད་པ་ལ། གང་ཟག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་གོམས་པ་ཆེ་བ་དང་འབྲིང་དང་
 རྒྱུང་བ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བསྐྱེད་བཀུས་ལས། དེ་ལྟར་སྒྲོམ་པ་ཡང་དག་པར་
 གཟུང་བ་ལ་ལྷུང་བའི་མཚན་ཉིད་གང་གིས་བརྗོད་པའི་དངོས་པོ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་
 བདགས་ཉེ་སྤྱོད་བ་དང་། ལྷུང་བའི་གཟུགས་བརྟན་དང་། ལྷུང་བ་མ་ཡིན་པའི་
 གཟུགས་བརྟན་མ་ཆོངས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ལྷུང་བའི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་དོ། །
 རྒྱུང་རྒྱུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ད་ལྟ་དང་། མ་འོངས་པའི་སྐྱག་
 བསྐྱེད་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱ་བ་དང་། ད་ལྟར་དང་། མ་འོངས་པའི་
 བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་གཡོ་མེད་པར་ལུས་དང་ངག་དང་
 ཡིད་བརྩོན་པས་ནན་ཏན་མི་བྱེད་བ་དང་། དེའི་རྒྱུན་ཆོགས་པ་མི་ཆོལ་བ་དང་། དེའི་
 བར་དུ་གཅོད་པའི་གཉེན་པོ་ལ་མི་འབད་བ་དང་། སྐྱག་བསྐྱེད་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་
 རྒྱུང་རྒྱུབ་སྐྱག་བསྐྱེད་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་མི་བསྐྱེད་བ་
 དང་། དོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དོན་རྒྱུང་དུ་(༡༡བ)ཉམས་པར་མི་བྱེད་པས་སྐྱེད་
 ཅིག་ཅུམ་ཡང་ཡལ་བར་བོར་ན། ལྷུང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན། རང་གི་
 ལུས་པའི་ལུས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ལྷུང་བ་མེད་དེ། དོན་དམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ལ་
 བསྐྱེད་བ་བཅས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ལ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་

བཅས་པ་ཉིད་དུ་གཟུང་བ་ཁོ་ནའོ། །རང་གི་རྒྱས་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ལ་
བརྩོན་པར་བྱེད་ན། ལྷང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི། བསམ་མི་དགོས་པར་སྤྱིར་སྤིག་པ་
བཤགས་པའི་ནང་དུ་འདུས་པས་དེ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ། དེ་དག་ནི། མདོར་ན་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་ཁོག་པ་ཡིན། རྒྱས་པར་ནི། བསྐྱལ་པ་དཔག་ཏུ་
མེད་པར་མཐའ་ཡས་པར་བཤད་དུ་ཡོད་དོ། །

ཡང་། མདོར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྷང་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཅི་རྒྱས་པར་
རིགས་པ་དང་མི་རིགས་པ་མ་བརྟགས་པར་རྩོམ་པའམ་ལྷོག་པའམ་བཏང་སྟོམས་སུ་
འདོག་པ་ནི། ལྷང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །བརྟགས་ཏེ་གར་འོས་པ་ལས་འདའ་བར་
བྱེད་ན། ཐ་ན་གདོལ་པའི་བྲན་གྱིས་དཔྱད་ན་ཡང་ལྷང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
བཤད་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྟོར་རྣམས་
ལས་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་བཞིན་དུ་སྟོབ་པ་སྟེ། བསྐྱབ་པ་རྒྱས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྟོམ་པ་ནི། རྒྱས་པར་ཐེག་པ་ཆེ་ལས་འབྱུང་། ཞེས་དང་། འདི་ཉིད་ནས་ཀྱང་།
རྒྱལ་སྐས་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསྐྱབ་པའི། །དངོས་དེ་གང་ནའང་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་སྟོབ་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བསྐྱབ་པ་རྒྱས་ལས། དེ་ལྟར་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པས་བདག་ལྟ་བུའི་
སྟོ་ཞན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོམ་པ་གཤམ་པར་དཀའ་བས་ན། དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱ་
བའི་རིགས་གཤམ་ན། གང་གིས་ལྷང་བར་མི་འགྱུར་པའི། གནད་ཀྱི་གནས་རྣམས་
འདིར་རིག་བྱ། ཞེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སྟོམ་པ་བསྐྱབ་ནས་བཞིར་བརྟན་ཏེ། བདག་གི་
ལུས་དང་ལོངས་སྟོད་དང་། །དགོ་བ་དུས་(༡༣)གསུམ་སྟེས་པ་རྣམས། སེམས་ཅན་
ཀུན་ལ་བཏང་བ་དང་། །དེ་སྐྱང་དག་པ་སྟེལ་བའོ། ཞེས་ཏེ། བདག་གི་ལུས་དེ་ལྷང་པོ་
ལྟ་དང་། དེ་གནས་པའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཉེར་མཁོ་ལོངས་སྟོད་དང་། དུས་གསུམ་གྱི་དགོ་

བརྒྱམས་སེམས་ཅན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་བཏང་བ་ནི་སྒྲིབ་༡ པའོ། །དེ་ལྟར་བྱིན་པ་དེ་དག་
 གྲང་སེམས་ཅན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་སྒྲུ་ལོང་བར་བྱ་བ་ནི་ཕྱིར་སྤྱད་དགོས་དེ། སེམས་ཅན་
 རྒྱལ་གྱིས་ལོངས་སྤྱོད་ཕྱིར། །ལུས་ལ་སོགས་པ་སྒྲིབ་པར་བྱ། །མ་སྤྱད་ས་ལོངས་སྤྱོད་
 ག་ལས་ལོང་། །གང་མི་སྤྱོད་པས་ཅི་ཞིག་སྒྲིབ། །དེ་བས་སེམས་ཅན་ལོངས་སྤྱོད་
 ཕྱིར། །ལུས་ལ་སོགས་པ་བསྤྱད་པར་བྱ། །ཞིས་པས་གསུམ་པོ་ཕྱིར་སྤྱད་པའི་ཐབས་
 བཤེས་གཉེན་བརྟེན་ཅིང་དམ་པའི་ཆོས་ལོངས་སྤྱོད་འཛིན་པ་༩ གྱེ། དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་མི་གཏང་ཞིང་། །མདོ་སྡེ་དག་ལ་རྟག་ལྟ་བས། །ལུས་ལ་སོགས་པ་བསྤྱད་པར་
 བྱ། །ཞིས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། །ལུས་སྤྱད་པ་ནི། དེ་ལ་ལུས་སྤྱད་གང་ཞེ་
 བ། །གཞོན་པར་འགྱུར་བ་སྤྱད་པ་གྱེ། །ཞིས་དེ། །ལུས་ལ་ཆེ་འདི་དང་བྱི་མར་གཞོན་
 པར་འགྱུར་བ་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་དང་ཆོས་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་སྤྱད་པ་༩ དང་། ཅ་བའི་
 ལྷང་བ་དང་མི་དགེ་བ་བརྟུ་དང་ཆོས་སྤྱོད་གི་ལས་ལ་སོགས་པ་སྤྱད་པ་༩ དང་། དེ་
 རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་གཞན་དོན་དུ་མི་འགྱུར་པའི་བྱེད་པ་སྤྱོད་པ་གྱེ། དེ་ཀུན་གང་
 གིས་འཐོབ་ཅེ་ན། །འབྲས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་སྤྱངས་པས། །ཞིས་པས་༥ སོ། །དེ་རྒྱལ་ས་
 འགྲུབ་པའི་ཐབས་ནི། དུན་པ་བརྟུ་གཉིས་ཡིན་ལ། དེ་གུས་པ་ལས་འབྱུང་། དེ་ཤེས་
 བཞིན་ལས་འབྱུང་། དེ་ཞིག་ནས་ལས་འབྱུང་གྱེ། དེ་འང་རྟག་ཏུ་དུན་པས་འགྲུབ། །དུན་
 པ་ཤིན་ཏུ་གུས་ལས་འབྱུང་། །གུས་ནི་ཞི་བའི་ཆེ་བ་ཉིད། །ཤེས་པར་གྱུར་ནས་བརྟུན་
 པ་གྱེ། །མཉམ་གཞག་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དུ། །ཤེས་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་བས་
 གསུངས། །ཞིས་སོ། །ཞི་གནས་(༩༩)ཀྱང་དུན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཡོ་བ་
 ལྟོག་པས་འགྲུབ་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་ཅན་འདུན་པའི་སྤྱོད་པ་བྱ་གྱེ། དེ་ལྟར་
 མ་ཡིན་ན། །གཞན་བྱང་སེམས་ལ་མ་དད་པས་དབྱུལ་བར་འགོ་བའི་ཕྱིར་དེ། །ཕྱི་རོལ་
 གཡོ་བ་ལྟོག་པ་ཡིས། །སེམས་ནི་ཞི་ལས་མི་གཡོ་ཞིང་། །ཀུན་ཏུ་མི་ཚོད་འཇམ་པ་

དང་། །རན་ཅིང་མཉེན་པར་སྒྲུབ་ཡིས། །སྒྲུལ་ཅན་སྒྲིབ་པོ་འདུན་པར་འགྱུར། །གཟུང་
བར་འོས་པའང་སྒྲིབ་པར་འགྱུར། །འདི་ནི་གཟུང་འོས་མ་ཡིན་ན། །འཇིག་རྟེན་རྒྱལ་བའི་
སྒྲུབ་ཀྱི་བརྟུན། །ཐལ་བས་གཡོགས་པའི་མེ་བཞིན་དུ། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་ལ་སོགས་
བར་བསྐྱེད། །དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བས་སྒྲོམ་པའི་མདོར། །གང་གིས་སེམས་ཅན་མ་དད་
འགྱུར། །དེ་ནི་བསྐྱིམས་ཏེ་རྣམ་སྤང་ཞེས། །དཀོན་མཆོག་སྒྲིན་ལས་བཀའ་སྤྱལ་དོ། །
ཞེས་སོ། །

དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་མ་རུངས་པར་འགྱུར་བ་ལས་བསྐྱུང་བའི་དོན་དུ་བདག་སྤྱང་
ཞིང་གཏན་དུ་བ་དང་ན་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྒྲུབ་དང་གོས་དང་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོག་ལས་
ལུས་བསྐྱུང་སྟེ། །འདི་ནི་བདག་ལུས་སྤྱང་བ་སྟེ། །སྒྲུབ་དང་གོས་ལ་སོགས་བཅས་
བས། །བདག་ལ་ཐེད་པས་ཡོངས་སྤྱད་ན། །ཉོན་མོངས་བཅས་པའི་ལྷང་བར་འགྱུར། །
ཞེས་དོ། །ལུས་སྤྱང་༦ བཅོ། །ཡོངས་སྤྱོད་ལ་ཡོངས་སྤྱད་ནས་དགེ་བའི་ལས་བྱེད་ཅིང་
ཆོད་ཟིན་པར་བྱེད་པ་ནི། །ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་བ་ལ་སྟེ། །ལེགས་སྤྱད་དག་ལ་བརྩམ་པར་
བྱ། །ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཆོད་རིག་བྱ། །དེ་ལྟར་བསྒྲུབ་པའི་གཞི་འདི་ལས། །དེ་ཡི་
ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་མི་དགལ། །ཞེས་སོ། །དགེ་བའི་འབྲས་སུ་རང་དོན་དུ་སྒྲིན་པར་འདོད་
པ་དང་། །འགྱོད་པ་དང་། །རྣོམས་སེམས་ཀྱིས་སྒྲོག་པ་དང་། །རྟེན་བཀྱར་ལ་ཆགས་པ་
དང་། །ར་རྒྱལ་དང་། །བྱང་སེམས་ལ་མ་དད་པ་དང་། །ཆོས་ལ་ཐེ་ཆོས་ཟ་བ་རྣམས་
སྤངས་ནས་སྤྱི་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྐྱོད་པ་ནི། །དགེ་བ་བསྐྱུང་བ་སྟེ། །རང་དོན་རྣམ་སྒྲིན་
ཐེད་སྤངས་པས། །དགེ་བ་ཀྱན་ཏུ་སྤྱང་བར་འགྱུར། །འགྱོད་པར་ཡང་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །
བྱས་པར་གྱུར་གྱང་བསྒྲག་མི་བྱ། །རྟེན་དང་(༡༧ན)བཀྱར་སྒྲིས་འཇིགས་བྱ་ཞིང་། །
ཞིངས་པ་རྟག་ཏུ་སྤང་བར་བྱ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་བྱ་ཞིང་། །ཆོས་ལ་ཡིད་
གཉིས་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་དོ། །ཡོངས་སྤྱོད་དང་བསྐྱོད་རྣམས་སྤང་བཅོ། །དེ་ནས་ལུས་

དག་ན་སེམས་ཅན་ལ་ཕན། མ་དག་ན་མི་ཕན་པས་སྒྲུང་དགོས་ཏེ། ལུས་ནི་རྒྱུ་པར་
སྒྲུངས་བྱས་ན། །ཕན་པའི་ལོངས་སྤྱོད་འགྱུར་བ་སྟེ། །འབྲས་ཆན་ལེགས་པར་ཆོས་པ་
དང་། །གཞེགས་མེད་ལུས་ཅན་ཕན་པ་འདྲ། །དེ་ལྟར་ལོ་ཏྲོག་རྩ་ཁེལ་ན། །ནད་
ཀྱིས་ལུས་ཁོང་རྒྱས་མི་འགྱུར། །དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་སྤྱུ་གུ་ཡང་། །ཉོན་མོངས་ཁེལ་ན་
རྒྱས་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །

དེས་ན་ལུས་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྟོབས་བཞིའི་སྒོ་ནས་སྟོན་པ་སྒྲུང་བ་པ་དང་།
སྒྲོ་བས་སྒྲན་མི་རྒྱས་པའི་གཉེན་པོར་བཟོད་པ་པ་དང་། ཐོས་པ་རྒྱུད་མི་བྱ་བའི་ཐབས་
སྤྱ་བཙོན་འགྱུས་༡༠ དང་། ཐོས་ཀྱང་འདྲེས་མར་གནས་པའི་གཉེན་པོར་དགོན་པ་
བསྟེན་པ་༡༡ དང་། དེར་རྒྱུ་གཡེང་སྒྲུངས་ནས་མཉམ་པར་བཞག་སྟེ། འདོད་ཆགས་
ཀྱི་གཉེན་པོར་མི་སྤྱུག་པ། ཞེ་སྤང་གི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ། གཏི་སྤྱུག་གི་གཉེན་པོར་
རྟེན་འབྲེལ་བསྒྲུབས་པས་ཉོན་མོངས་སྒྲུང་བ་སྟེ། དེ་རྒྱུས་ཀྱིས་སེམས་ལོངས་སྤྱ་
སྒྲུང་༡༢ བའོ། །སེམས་ལས་སྤྱ་རུང་ནས་བྱན་པ་ཉི་ཤེས་གཞག་པ་༡༣ བསྒྲུབ། དེས་
སེམས་ལོངས་སྤྱ་གྱུར་ནས་སྒྲོང་ཉིད་བསྒྲུབ་སྟེ། དེ་རྒྱུས་ལུས་ལོངས་སྤྱ་དག་པ་སྟེ།
ལུས་ཀྱི་དག་པ་གང་ཞེ་ན། སྟོན་དང་ཉོན་མོངས་རྒྱུ་སྒྲུང་ཡིན། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་
ཀྱིས་གསྒྲུངས་སྤྱལ་དུ། །འབད་བམེད་ན་ངན་འགྲོར་འགྲོ། །བཟོད་བྱ་ཐོས་པ་བཙལ་
བར་བྱ། །དེ་ནས་ནགས་སྤྱ་གནས་པར་བྱ། །མཉམ་པར་གཞག་ལ་བཙོན་བྱ་ཞིང་། །
མི་སྤྱུག་ལ་སོགས་བསྒྲུབ་པར་༡༤ བྱ། །ཞེས་སོ། །ལོག་འཆོ་སྒྲུངས་པ་དང་། དགོ་
བ་ཐབས་ཤེས་རྒྱུང་འབྲེལ་དུ་བསྒྲུད་པས་ལོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་ནམས་དག་སྟེ། ཡང་
དག་འཆོ་བ་སྒྲུངས་པ་ཡིས། །ལོངས་སྤྱོད་དག་(༡༤བ)པར་ཤེས་པར་བྱ། །སྒྲོང་ཉིད་
སྒྲོང་རྗེའི་སྒྲོང་པོ་ཅན། །བསྒྲུད་པས་བསོད་ནམས་དག་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་
གསུམ་པོ་དག་པར་བྱས་ཀྱང་མ་སྟེལ་ན། འདོད་པ་རྫོགས་མི་རྒྱས་པས་སྟེལ་དགོས་ཏེ།

གཟུང་བར་བྱ་བ་རབ་སྒྲངས་ལ། །འདི་ནི་རྩེ་ན་འདིས་ཅི་བྱ། །ཤིན་རྒྱུ་མོས་པ་བསྐྱེད་
མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་འཕེལ་བར་བྱ། །ཞེས་སོ། །

དེ་ལ་སྟོབས་དང་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་པ་ནི། ལུས་འཕེལ་བ་སྟེ། དེ་ལ་ལུས་
འཕེལ་གང་ཞེ་ན། ལེ་ལོ་མེད་དང་སྟོབས་བསྐྱེད་ཡིན། །ཞེས་སོ། །ཐབས་ཤེས་རབ་
ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་སྦྱིན་པར་བཏང་བ་ནི། ལོངས་སྦྱོང་སྟེལ་བ་སྟེ། སྦྱོང་སྦྱིང་སྦྱིང་རྩེ་
སྦྱིང་པོ་ཅན། །སྦྱིན་པས་ལོངས་སྦྱོང་འཕེལ་བར་ཀྱང་འགྲུག། །ཞེས་སོ། །དེ་ནས་
བརྩོན་པ་དང་བརྟན་པ་དང་སྦྱིང་རྩེ་གསུམ་གཅིག་གིས་གཅིག་བརྟན་པས་དགོ་བ་སྟེལ་
བའི་ཆེད་དུ་ནན་ཏན་བྱ་སྟེ། ཡན་ལག་བདུན་པ་ཀྱང་དང་། དེའི་ཕན་ཡོན་ཀྱང་དང་།
དད་གྲུས་ང་རྒྱལ་མེད་བརྩོན་འགྲུས་བཞི་འཕེལ། དད་སྟོགས་དབང་པོ་ལྟ་དང་། བྱང་
སྟོགས་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྩེས་སྤྲན་པ་ཀྱང་དང་། འབྲེལ་གྱི་བྱ་བ་ཅི་བྱེད་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། རྟོན་བཀྲར་ལ་མི་ལྟ་བར་ཆོས་སྟོན་པ་དང་། བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་བཟུང་ནས་བྱང་ཆུབ་རྒྱ་བསྟོ་བ་རྣམས་དགོ་བ་སྟེལ་བ་སྟེ། བརྩོན་
དང་བསམ་པ་བརྟན་པར་ཡང་། །དང་པོར་ནན་ཏན་བྱས་ནས་ནི། །སྦྱིང་རྩེ་མདུན་དུ་
བཞག་ནས་ནི། །དགོ་བ་སྟེལ་ལ་ནན་ཏན་བྱ། །བཟང་པོར་སྦྱོང་བའི་ཆོག་བཞིན། །
བྱག་འཆལ་ལ་སྟོགས་གྲུས་པར་བྱ། །དད་པ་ལ་སྟོགས་དྲག་རྒྱ་བསྟོ་མ། །བྱམས་དང་
སངས་རྒྱས་སྟོགས་དྲན་བྱ། །དུས་རྣམས་ཀྱང་རྒྱ་སེམས་ཅན་དོན། །ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་
ཟང་ཟིང་མེད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་མདོར་བསྟུན། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་
ནི། །ཞེས་སོ། །

བསྐྱབ་པ་དེ་རྣམས་འགྲུབ་པའི་ཐབས་ནི། ཡང་དག་སྦྱོང་བ་གཉིས་པས་ཟུང་།
དང་པོས་དག་སྦྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་སྟེལ་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱང་བག་ཡོད་དྲན་ཤེས་བཞིན་
དང་མ་བྲལ་(༣༥ན)བས་འགྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །འགྲུབ་པ་ཡང་དག་སྦྱོང་རྣམས་ཏེ། །

བག་མེད་པ་དང་མ་བུ་ལ་ཞིང་། དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དང་། རྒྱལ་བཞིན་དུ་ནི་
སེམས་པས་སོ། །ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་། བདག་གཞན་མཉམ་པའམ་བརྗེ་བ་ནི། བྱང་
རྒྱུ་གི་སེམས་བརྟན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དགོ་བ་ལ་གོམས་པ་ཤས་རྒྱུད་ཞིང་ཉོན་མོངས་པ་ཤས་ཆེ་བས་རང་
གི་རྒྱུད་ཆོད་དང་རྒྱུར་ནས་གང་རུས་ཆོད་ཀྱི་དགོ་བ་སྣ་རེ་ཙམ་སྤངས་ནས་བསྐྱུར་སྟེ།
དེ་བས་ན་རང་གི་མཐུ་དང་རྒྱུར་ཏེ་དགོ་བའི་རྩ་བ་གཅིག་ཙམ་ཡང་ཡང་དག་པར་སྤངས་
ལ་བསྐྱུར་བར་བྱ་སྟེ་ཞེས་སོ། །དུས་ཀྱང་ལོ་གཅིག་གམ་རྩ་བ་གསུམ་ལ་སོགས་པ་ནི་
ཙམ་རུས་པའི་བར་དུ་སྤངས་སྟེ། དུས་རི་སྤྱིད་དུ་རུས་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་དགོ་བ་ཡང་དག་པར་
སྤངས་ཏེ། གནས་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་སོ། །མདོ་ལས་ཀྱང་། དད་པའི་རིགས་ཀྱི་བྱའམ་
རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་དག་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྔན་པའི་བསྟེན་གནས་ལ་ཉེ་བར་གནས་
ཏེ་ལོ་གཅིག་གམ་རྩ་བ་གསུམ་དུ་བསྐྱུར་བའི་གཞི་རྒྱུས་འཛིན་ཅིང་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། རོ་བོ་རྗེས། ཞི་ལཱའི་ལུགས་ཀྱིས་བདུད་ཀྱི་ལས་གཞོད་པ་དང་།
དམ་པའི་ཆོས་མི་འཛིན་པ་ལ་སོགས་པའི་གཞོད་པ་བརྩུ་བཞི་པོ་རྒྱུས་མི་སྤང་བ་དང་།
ཡང་ན། དྲན་པ་ཉམས་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། ལྷུང་བ་ལ་མི་མཐས་
པ་དང་། རོ་ཆ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་རྒྱུས་སྤྲོམ་པ་གཏོང་བའི་རྒྱ་རུ་བཞེད་གསུང་
ཡང་། སློབ་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་ནི། རྩ་བའི་ལྷུང་བ་བྱུང་བས་སྤྲོམ་པ་གཏོང་ཞིང་རྩ་ལྷུང་
དེ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པ་དང་མི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། །བྱང་
སར་རྒྱ་གཉིས་ཁོ་ནས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤྲོམ་པ་ཡང་དག་པར་
སྤངས་པ་བཏང་བར་འགྱུར་ཏེ། སྤྲན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་རྩ་
སྤྲོན་པ་ཡོངས་སུ་བཏང་བ་དང་། བམ་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཀྱི་ཀུན་ནས་དཀྱིས་
(༢༥)པ་ཆེན་པོ་ཀུན་རྩ་སྤྱོད་པའོ། །ཞེས་ཏེ། སེམས་ཙན་གྱི་དོན་ལ་སློབ་དང་། བྱང་

ཆུབ་ཐག་རིང་བ་དང་། ཉན་རང་སྤྱི་རོལ་པར་སྒྲོན་པའི་སྒྲོན་ས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
གཏོང་བ་དང་། ཡམ་པ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་ཡིན་གྱི། བྱང་སར། ཀྱན་ནས་དགྲིས་
པ་རྒྱང་བྱེད་དང་། འབྲིང་གིས་ནི་རྩལ་བྲིམས་ཀྱི་སྒྲོམ་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབས་པ་དེ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔལ་བཏང་བར་མི་འགྱུར་རོ། ཀྱན་ནས་དགྲིས་པ་ཆེན་པོས་ནི་བཏང་
བར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་དང་། འདི་དག་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུད་པ་དང་། རོ་ཆ་ཤེས་
པ་དང་། བྲིལ་ཡོད་པ་རྒྱང་བྱེད་ཅུམ་ཡང་མི་སྒྱུད་པ་དང་། དེས་མཁྱེ་བར་བྱེད་ཅིང་དེ་ལ་
དགའ་བ་དང་། དེ་ཉིད་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་ལྟ་བ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་འདི་ནི། ཀྱན་ནས་དགྲིས་
པ་ཆེན་པོ་ཞེས་དང་། གནས་བརྟན་བྱང་བཟང་གིས། གང་གི་ཆེ་སྒྲར་རོ་ཆ་བ་དང་།
བྲིལ་ཡོད་པ་རྒྱང་བྱེད་ཅུམ་སྒྱུ་བ་དང་། ས་རོལ་གྱིས་གསོལ་བ་བཏང་བས་ལྷོག་པ་དེ་ནི་
འབྲིང་ལ་གནས་པའོ། གང་གི་ཆེ་ཡང་གྱུར་བ་ཉིད་དུ་རོ་ཆ་བར་བྱེད་ཅིང་རང་ཉིད་ཀྱང་
རུང་སྟེ་སྤྱད་ཅིག་གིས་ལྷོག་པ་དེ་ནི་རྒྱང་བྱེད་ལ་གནས་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། །

དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལྟར་ཡམ་པ་བྱང་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲོམ་པ་གཏོང་བ་མིན་གྱི། དེ་
བྱང་ནས། སྒྲོན་ཆོད་ལས་འདས་ན་གཏོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཁ་པོ། ཅིག བྱང་སར། ཉན་
མཚན་འདའ་བར་བྱེད་ན་ཉེས་པ་དང་བཅས་གིང་ཞེས་པས་ཉིན་མོའམ་མཚན་མོ་གཅིག་
འདས་ན་ཞེས་འདོད་དེ། དེ་ནི་ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྐབས་ཡིན་པས་ཤེས་བྱེད་དུ་མི་རུང་སྟེ།
ལས་ཀྱི་ལམ་ཆེ་རྒྱང་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་པོ། ཅིག ལུལ་བས་མི་གཏོང་བར་
འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། བསྐྱབས། དེ་གཏོང་བ་ནི། མདོར་བསྐྱུན་རྒྱ་བཞིས་འགྱུར་ཏེ།
ཡང་དག་པར་ལེན་པའི་སེམས་ཀྱིས་མི་འདྲ་བར་ངེས་པར་སེམས་སྒྱུད་པར་བྱེད་པ་
དང་། མི་བདུ་ཕྱད་པའི་དུང་དུ་འབྱལ་བ་དང་ལྟན་པའི་ཆིག་ཇོད་པར་བྱེད་པ་དང་།
ཡམ་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་བཞི་པོ་དག་ལས་ཐམས་ཅད་(༢༦ན)དམ་རེ་རེའི་ཉེས་པ་
འབྱུན་པ་དང་། ཡམ་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་དམ། རེ་རེ་ལ་ཀྱན་

ནས་དགྲིས་པ་ཆེན་པོས་ཉེས་པ་འབྱིན་པར་བྱེད་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའི་སྒྲིམ་པ་
གཏོང་བར་བཞུགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བཤད་ཅིང་། ཨ་མུ་དང་ཨོ་པོ་རྗེས་ཀྱང་ལུལ་བས་
གཏོང་བར་བཤད་པའི་བྱིར་རོ། །འབུལ་པ་ཡང་གཞུང་འདི་དང་ཨོ་པོས་མི་བདེ་ལྟ་
བའི་དུང་དུ་འབུལ་བར་བཤད་ལ། ཁ་རྒྱུ་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞུགས་ཀྱི་སྒྱུ་
སྒྲར་ལུལ་ཡང་ཆོག་ཟེར་ཏེ། ལུལ་པ་ཁྱད་པོས་ནི། རང་བཞིན་དུ་གནས་པས་སྒྲིམ་པ་
ཡོངས་སུ་གཏོང་བའི་བསམ་པས་སེམས་ཅན་ལ་རོལ་པོ་གོ་བ་ཡོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་
འབུལ་ལོ། །སངས་རྒྱས་དང་ཆོས་དང་དགོ་འདུན་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་རོ་ཞེས་
བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་མེད་ན། སངས་རྒྱས་དང་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་རྣམས་མཛོན་དུ་བྱས་པ་ལོ་ཞེས་ཁ་ཅིག་གོ། ཞེས་སོ། །ཤུན་
པས། ཞིག་པའི་སེམས་ནི། ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་བཞི་བྱན་ཆོད་ལས་འདས་པ་
དང་། སེམས་ཅན་ཡལ་བར་དོར་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་གཏོང་བའོ་ཞེས་སེམས་
ཅན་སྒྲོས་སྤངས་པའང་གཏོང་རྒྱར་བཤད་དོ། །སམ་པ་མ་གཏོགས་པའི་ལྷང་བ་རྣམས་
ནི། ཉེས་བྱས་ཏེ། སྒྲིམ་པ་གཏོང་བའི་རྒྱ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྣམས་ཕྱིར་བཅོས་པའི་
ཐབས་ནི། སྟབས་བཞིའི་སྒྲིམ་པ་སྤང་བར་གསུངས་པའི་དོན་འོག་ཀྱི་རྒྱས་པར་འཆད་
པ་ལྟར་རོ། །དེའི་དོན་ལ་ནག་པོ་བས། དབང་པོ་དམན་པས་འགྱུར་སེམས་ཀྱིས་གཞན་
ཀྱི་དུང་དུ་བཤགས་ཤིང་བྱིས་བསྐྱམས་པས་ལྷང་། འབྲིང་པོས་བྱང་སེམས་ནམ་མཁའི་
སྤྱིང་པོ་ལ་སོགས་པ་མཉེས་པར་བྱས་པས་དེས་རྗེས་སུ་གནད་པ་ཐོབ་ནས་ལྷང་། རབ་
ཀྱིས་ལྷང་བར་བཞུགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སུ་ཤེས་ཤིང་རྟོགས་པས་ལྷང་བ་
ལས་ལྷང་བར་འདོད་དོ། །བྱང་ས་ལས་ནི། གཏོང་(༡༥བ)རྒྱས་བཏང་ན་སྒྲིམ་པ་
བསྐྱར་ནས་ལེན། ཀྱན་ནས་དགྲིས་པ་འབྲིང་གིས་རྩ་ལྷང་སྤྱད་ན་གསུམ་ཡན་ཆད་ལ་
བཤགས། ལྷང་རྩས་རྩ་ལྷང་སྤྱད་ན་གཅིག་ཡན་ཆད་ལ་བཤགས། ཉེས་བྱས་རྣམས་

གཅིག་གམ་རང་གི་སེམས་ལ་བཤགས་པར་བཤད་དེ། སྡོམ་པ་སྒྲུར་ཡང་བྱུང་བར་
བྱ། །ཟག་པ་འབྲིང་ནི་གསུམ་ལ་བཤགས། །གཅིག་གི་མདུན་དུ་ལྷག་མ་རྣམས། །ཉོན་
མོངས་མི་མོངས་བདག་སེམས་བཞིན། །ཁ་གཙང་གསལ་ཅིག་ལམ་བདུན་དུ་བསྒྱུར་ན་སྒྲི།
དེ་ནས་མི་སྒྲི་ཟེར་དེ། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་མ་མཐོང་ངོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཆོ་འདིར་སྡོམ་པ་མ་བཏང་ཞིང་ལྷུང་བས་མ་གོས་ན། ཆོ་
རབས་ཐམས་ཅད་དུ་རྗེས་སུ་འབྱུང་ཞིང་དེའང་སྡོན་ལམ་གྱི་སྒྲོབས་ཡིན་པར་སྒྲོབ་
དཔོན་གྱིས་བཞེད་དེ། འདི་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྡོམ་པ་གཞུང་བ་ལས་ཆོ་རབས་
གཞན་དུ་ལྷུང་བ་འབྱུང་བར་དོགས་པར་ཡང་མི་བྱ་སྟེ། མདོ་འདི་ཉིད་ལས། མི་
འབྲུགས་པའི་སྡོན་ལམ་གནང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །ཨ་ཐུ་ན་རེ། དུན་པ་ཉམས་ན་
སྡོམ་པ་གཏོང་ཞེས་པ་ནི། ཤིན་དུ་མི་འཐད་དེ། བྱང་སར། ཆོ་བརྗེས་སུ་ཟེན་གྱང་འོག་
དང་སྟོང་དང་ཐད་ཀ་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིས་པ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བྱུངས་པ་སྟོང་བར་མི་འགྱུར་ངོ། །བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོ་བརྗེས་དེ་བརྗེད་ནའང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བརྟེན་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་དུན་པ་གསོ་བའི་ཕྱིར་ཡང་དང་ཡང་ནོད་པར་བྱེད་པར་ཟད་ཀྱི། གསར་དུ་
ཡང་དག་པར་ལེན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །དེའི་འགྲེལ་བྱམ་ཆོ་སྒྲིན་ཕྱི་མ་མཛད་པ། པར།
འོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། དན་སོང་རྣམས་དེ། སྡོན་ལམ་གྱི་སྒྲོབས་དང་དབང་གི་སྒྱུར་བས་
སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ན། དན་སོང་དུ་སྒྲིས་ན་ཡང་སྡོམ་པ་
ཡོངས་སུ་བཏང་བ་མེད་དེ། གཏོང་བའི་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྟོང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྷ་
རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ལོ། །ཐད་ཀ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ལོ། །(༡༥)མི་དུན་དུ་
ཟེན་གྱང་རང་བཞིན་གྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོས་ཉིད་ལ་གནས་པ་དང་། བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཚམ་པ་མ་ཡིན་པ་བྱེད་པ་མེད་པས་ནི་རྗེས་སུ་འབྱུང་བ་

ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། དུན་པ་གསེབ་པའི་ཕྱིར་ཡང་མཐོ་ས་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་ཅེས་སོ། །
 དེས་ན་མི་དུན་ཡང་སྒྲོམ་པ་མི་གཏོང་ལ། རང་ལ་སྒྲོམ་པ་ཡོད་པར་ངོ་མ་གཤམ་གྱང་སྒྲོམ་
 པའི་རྒྱས་པས་ཡང་སྒྲོམ་པ་ལེན་འདོད་ནས་སྒྲིས་ནས་བྱངས་ཏེ། བྱང་པར་བྱེད་པའི་
 ཕྱིར་བྱང་རྒྱུ་སྒྲིང་པའི་བར་དུ་རྗེས་སུ་འགོ་སྒྲེ། རི་གནས་པར་ཉན་བྱང་བཟང་། སྒྲིང་དུ། དུན་པ་
 པརྗེད་གྱང་སྒྲོན་གོམས་པའི་དབང་དང་དགོ་པའི་བཤེས་གཉེན་དང་ཐུན་པའམ་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་ཐོས་པས་མོས་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་གྱི། མི་
 ལེན་པར་བདེ་བར་འདུག་པ་ནི། མ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་ཡང་དག་པར་བྱངས་པ་ལ་
 མངོན་པར་ཐོགས་པ་ཡིན་ཡང་རུང་། མ་ཡིན་གྱང་རུང་། གང་གིས་སྒྲོམ་པའི་རྒྱུ་གྱི་
 རྗེས་སུ་བཅིངས་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཁྱིམ་སྒྲིམ་པར་དག་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པས་ཡང་དག་
 པར་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་སོ། །

[༩] གཞུང་གི་དོན་བཤད་པ།

(༡) སྒྱུར་པ་བཤད་པ།

{1} རྒྱུན་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་སྒྱུང་པའི་ཕྱིར་ཡན་ལག་བདུན་པ་བྱ་བ།

[1] མཆོད་པ་འབུལ་བ།

(1) མཆོད་པ་སྒྱུར་བ་སྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྒྱུར་བ་དང་། དངོས་གཞི་དང་། མཐུག་གི་ཆོ་ག་གསུམ་གྱི་དང་པོ་
 ལ། རྒྱུན་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་སྒྱུང་པའི་ཕྱིར་ཡན་ལག་བདུན་པ་བྱ་བ་དང་། རྒྱ་སྒྲིང་རྗེས་
 སེམས་ཅན་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་དམིགས་པའི་སྒྲོ་སྒྱུང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། མཆོད་
 པ་དཔུལ་བ་དང་། ཕུག་འཆལ་བ་དང་། རྒྱུ་བས་འགོ་སྒྲོན་དུ་འགོ་བའི་སྒྲིག་པ་

བཤགས་པ་དང་། དགོ་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་བ་དང་། ཚེས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་
 བསྐྱལ་བ་དང་། ལྷ་པོ་ལས་མི་འདེལ་བར་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། དགོ་བ་བསྐྱོ་བ་
 དང་བདུན་གྱི་དང་པོ་ལ། མཚན་པ་སྦྱིར་བསྟན་པ་དང་། སོ་སོར་རྒྱས་པར་མཚན་པ་
 གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། མཚན་པར་བྱའོ་ཞེས་དྲང་། གང་གི་ཕྱིར་ན། ལྷ་པོ་བཤད་པའི་
 ཡན་ཡོན་ཅན་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་དེ་གཟུང་(༡༧)བ་སྟེ། བསྐྱེད་པར་བྱ་
 བའི་ཕྱིར་དུའོ། །གང་ལ་ན། དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་གསལ་གསུམ་པ་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་།
 དམ་པ་ཡང་ཡིན། ཚེས་ཀྱང་ཡིན་པས་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་དམ་
 པའི་ཚེས་དཀོན་མཚན་གསལ་བའོ་ཞེ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བས་ཡོད་མེད་
 དུ་རྟོག་པའི་དྲི་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ལམ་བཤེན་ནི། སྒོ་ལུང་གྱི་དྲི་མ་སྤྱོད་པའི་
 གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལུང་ནི། དགོ་བ་གསུམ་གྱིས་འཁོར་གསུམ་དག་པའི་
 ཕྱིར་དྲི་མ་མེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཚེས་སྒྲུའི་བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེས་པའི་སྐུས། ཡོན་
 ཏན་རིན་པོ་ཆེ་འབྱུང་བའི་གནས་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་སྦྱོན་རས་གཟིགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱིར་མི་
 ལྟོག་པའི་དགོ་འདུན་དཀོན་མཚན་སྟེ། དཀོན་མཚན་གསུམ་པོ་རྣམས་ལའོ། །དང་ནི།
 གསུམ་པ་མཚན་གི་ ཡུལ་དུ་སྤྱད་པའོམ། ཡང་ན། མ་སྒྲོས་པ་ཉན་རང་ལ་སོགས་པ་
 རྣམས་སྤྱད་པའོ། །གང་གིས་ན། བྱང་སེམས་ལེན་པ་པོ་བདག་གིས་སོ། །རི་ལྷ་ར་ན།
 ལེགས་པར་ཏེ། སེམས་དང་བ་དྲག་པོས་སམ། འཁོར་གི་ གསུམ་མ་དམིགས་པའི་རྒྱལ་
 གྱིས་སོ། །ཡང་ན། ལེགས་པར་ཏེ། དང་བའི་སེམས་གྱིས་མི་ཉམས་པར་གཟུང་བའི་
 ཕྱིར་ཞེས་གཟུང་བའི་བྱུང་བར་དུ་སྦྱོར་འགྲེལ་ཆེན། རོ། །འདི་དགོ་ལྷ་ས། ཡན་ལག་བདུན་
 གའི་མདོར་བསྟན་དུ་འཆད་དེ། བདུན་གའང་འཆད་པར་བཤད་པས་སྦྱོན་མེད་ལ། ཁ་
 བུ་ཅིག །ཡིད་མཚན་གྱིར་འཆད་དོ། །

(2) སྔ་སྔར་རྒྱས་པར་མཆོད་པ།

《1》 རྟེན་པའི་མཚན་པ།

① ལྷ་ན་ཡོད་བའི་མཆོད་བ།

༡. རང་ལ་ཡོད་མེད་གྱི་ལོ་བྱད་གྱིས་སྤྱད་མོང་དུ་མཆོད་པ།

གཉིས་པ་ལ། རྟེན་པ་དང་། བཀུར་མྱིའི་མཆོད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྒྲན་
ཡོད་པ་དང་། སྒྲན་མེད་པའི་མཆོད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རང་ལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཡོ་
བྱུང་གིས་སྒྲན་མེད་དུ་མཆོད། རྒྱན་དུ་བབ་པའི་མཆོད་པས་བྱུང་བར་དུ་མཆོད་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རང་ལ་མེད་པའི་ཡོ་བྱུང་སྒྲོས་སྒྲུངས་ཏེ་མཆོད་པ་དང་། རང་ལ་
ཡོད་པའི་ལུས་དབུལ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། གང་དབུལ་རྒྱུའི་ཡོ་བྱུང་། རི་ལྟར་དབུལ་
བའི་རྒྱལ། དེ་ལྟར་འབུལ་(༣༥ན)བའི་རྒྱ་མཚན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ཅམ་པ་ཀ་ལ་
སྟགས་པའི་མེ་ཏྲག་དང་། དཔལ་འབྲས་ལ་སྟགས་པའི་འབྲས་བུ་རི་སྟེད་ཡོད་པ་སྟེ།
ལྟག་མ་མ་ལུས་པ་རྣམས་ནམ་མཁའ་རབ་འབྲུམས་ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་རེ་རེ་ལ་
སྒྲུར་ནས་འབུལ་བར་གོ་བར་བྱའོ། སྒྲན་གྱི་རྣམ་པ་སྟེ་རིགས། ཅ་བ་དང་སྟེང་བུ་ལས་
བྱུང་བ་སྟགས་གང་དག་ཡོད་པ་དང་། ལྟ་གྲུ་ལ་སྟགས་པའི་འཛིག་རྟེན་ན་ནོར་བུ་དང་
ལྟ་ཏིག་ལ་སྟགས་པའི་རིན་ཆེན་རི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྟན་གྱི་རྒྱ་
གཙང་ལ་ཡོད་དུ་འོང་བ་དང་། བེ་རྒྱུ་ལ་སྟགས་པའི་རིན་པོ་ཆའི་རང་བཞིན་གྱི་རི་པོ་
སྟེ། ས་འཛིན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཞེས་པ་ནི། བསྟུ་བ་སྟེ། གང་བསྟུ་ན། ལྟར་བཤད་པ་
ལ་གཞན་བརྒྱད་གིས་ལན་ཐམས་ཅད་དང་། འོག་གཞི་རྒྱ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་
དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆགས་པ་རྣམས་ན་རོ་རེག་ལུན་སུམ་ཆོགས་པའི་བདུན་ཅི་

སའི་བཟུང་དང་། འག་དང་། ལྷ་གྱུའི་ཚལ་ལ་སོགས་པ་དང་། བྱང་ལྷ་མི་སྟོན་གྱི་གླིང་
 རིལ་པོ་རྣམས་བསྟོལ། །ནགས་ཚལ་དང་། ལྷང་ག་ཤོང་ལ་སོགས་པའི་ས་སྟོགས་དེ་
 གཉིས་ཀ་ཡང་དབེན་པའི་རྗེས་སུ་མཐུན་ཁིང་ཉམས་དགའ་བ་སྟེ། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་།
 ལྷོན་གྱིང་ལ་མཛེས་པའི་མེ་ཏྲག་ཉིད་དེའི་རྒྱན་དུ་སྒྲས་པ་སྟེ། མཛེས་པར་སྟུང་བ་སྟེ་
 འབར་བར་སྟངས་བ་དང་། ལྷོན་གྱིང་གང་ཡལ་ག་ལ་ཁ་དོག་དྲི་རོ་སྟོན་སྟུང་ཚོགས་པའི་
 འབྲས་སུ་བཟང་པོ་སྟེ། མཛེས་པའི་ལྷིད་གྱིས་དུད་པ་སྟེ་དམའ་བར་འབྱར་བ་དང་།
 སྟུང་ཆུ་ཅ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲས་གྱུའི་འཛིག་རྟེན་ལ་སོགས་
 པ་ན། གཞི་མཉམ་ལ་སོགས་པའི་དྲི་དང་ནི། ཨ་ཀ་རུ་ནག་པོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོས་དང་།
 ཡིད་ལ་ཅི་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་དཔག་བསམ་གྱི་གྱིང་ཡོངས་འདུ་སོགས་དང་། རིན་པོ་
 ཆེའི་རང་བཞིན་གྱི་གྱིང་དང་། མཚོ་དང་རྗེང་ལུ་ལ་རྒྱ་ནས་སྒྲེས་པའི་མེ་ཏྲག་བདུས་
 བརྒྱན་ཅིང་ངང་བ་(༡༥)སྟེ་སྟངས་གྱིན་དུ་སྟོན་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་སྟེ། ཉམས་དགའ་བ་
 དང་། ཐོང་བས་མ་ཆོས་གྱིང་ས་པོན་མ་བཟབ་པར་འབྱུངས་པ་སྟེ། སྒྲེས་པའི་ལོ་ཏྲག་
 སྟེ། འབྲས་སུའི་རྣམ་པ་སྟེ་རིགས་དང་། དེ་རྣམས་ལས་གཞན་ཡང་རེ་རེ་ནས་སྒྲོས་གྱིས་
 མ་ལང་བའི་དངོས་པོ་བྱུང་བར་ཅན་དག་པའི་ཁིང་ན་ཡོད་པའི་མཚོག་དུ་ཉམས་དགའ་
 བའི་ཡོངས་སྟུང་རྣམས་དང་། མཚོད་པར་འོས་པ་སྟེ། མཉེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཏེ།
 མཛེས་པར་བྱེད་པའི་མཚོད་རྗེས་མེ་ཏྲག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ནམ་མཁའི་ཁམས་
 རབ་འབྱུམས་ཏེ། རྒྱ་ཆེ་བའི་མཐས་གཏུགས་པ་སྟེ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱུང་བ་ཡོངས་སུ་
 བཟུང་བ་མེད་པ་སྟེ། སྟུང་གྱུང་བདག་གིར་མ་བྱས་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཏེ། ཐམས་ཅད་དོ། །
 གཉིས་པ་ནི། དེ་རྣམས་སྒྲོ་ཡིས་སྒྲུངས་ནས་ཏེ། ཡིད་གྱིས་བཟུང་ནས་མཚོད་ཡུལ་
 དུ་བྱུང་བ་སྒྲེས་སུ་རྣམས་གྱི་མཚོག་སྟེ། ལ་རབས་སམ། ལྷ་མཚོག་དུ་གྱུར་བ་སྟུང་གྱུང་
 སེམས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱལ་ལེགས་པར་ཏེ། རེས་པར་འབུལ་བར་བགྱིའོ། །

ཡོན་གནས་ཏེ། སྤྱིན་པའི་ཞིང་དམ་པ་སྟེ། སྤྱོད་མེད་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡན་
བདེའི་དགོངས་པ་ཅན་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཞན་ཅིང་སྤྱག་བསྐྱེལ་བའི་
སེམས་ཅན་བདག་ལ་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་སྤྱིར་ཐུགས་བརྩེ་བར་དགོངས་ཏེ། བདག་གི་
ཡིད་ཀྱིས་སྤྱལ་བའི་མཆོད་པ་དེ་དག་བཞེས་པ་སྟེ། བདག་གིར་མཛོད་ཅིག་གོ།

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན། རང་ལ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་བྱུང་བར་ཅན་མི་འབྱུལ་བར་ཡིད་
ལས་བྱུང་བའི་མཆོད་པ་ཅམ་བྱེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། བདག་ནི། སྤར་བསགས་ཀྱི་བསོད་
ནམས་དང་མི་ལྡན་པས་བཀྱོན་ཆེན་ཏེ། སྤེན་རྒྱ་དབྱུལ་བར་གྱུར་ཏེ། མཆོད་པ་ནོར་ཏེ།
ཡོ་བྱེད་སྤར་སྒྲོས་པ་ལས་གཞན་བདག་ལ་ཅང་སྟེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་མཆིས་པའི་རྒྱ་
མཚན་དེས་ན། གཞན་ལ་ཡན་བདེའི་དོན་སྤྱོད་པར་དགོངས་པའི་མགོན་པོ་བྱེད་ཀྱིས་
བདག་གི་ཡིད་ཀྱིས་སྤྱལ་བའི་མཆོད་པ་འདི་རྣམས་བྱེད་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་
མི་(༡༩ན)མངའ་ཡང་བདག་གི་དོན་གྱི་སྤྱད་རྒྱུ་བྱེད་རྣམས་ཉིད་ཀྱི་སྟེ་རང་རང་གི་མཐུས་
གནས་སོ་སོ་ན་གནས་པ་རྣམས་བཞེས་ཏེ་བདག་གིར་བྱུངས་སྤིག། འདི་ལ་ཡིད་ཀྱི་
མཆོད་པ་ཞེས་འགྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་ནས་བཤད་ལ། ཡིད་ཀྱིས་བཏགས་པ་ཡིན་པས་
བསོད་ནམས་མི་འབྱུང་ངོ་། ཞེ་ན། རྩབ་པ་མེད་དེ། འཇིག་རྫོགས་སྤིག་པ་འབྱུང་བ་
བཞེན་ནོ། མཛོད་དཀོན་མཆོག་སྤྱིར་ལས། དེགས་ཀྱི་བྱ། འདི་ལ་བྱུང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་མེ་
ཏོག་གི་རྣམ་པའམ་འབྲས་བུའི་རྣམ་པ་ང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་བབྱུང་བ་མེད་པ་
གང་ཡིན་པ་དེ་རྣམས་ཉིན་ལན་གསུམ་མཚན་ལན་གསུམ་སངས་རྒྱས་དང་བྱུང་རྒྱུ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འབྱུལ་ལོ། དགོ་བའི་རྩ་བ་དེ་ཡང་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
རྗོགས་པའི་བྱུང་རྒྱུ་རྒྱ་ཡོངས་སུ་བསྐྱེལ། དེ་བདུག་པའི་ཤིང་ངམ། སྒྲོས་ཀྱི་ཤིང་ངམ།
རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ངམ། དཔག་བསམ་ཀྱི་ཤིང་ངམ། མེ་དོག་གི་ཤིང་ངམ། འབྲས་བུའི་
ཤིང་ངམ། ང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་བབྱུང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་དེ་དག་

ཀྱང་ཉིན་ལན་གསུམ་མཚན་གསུམ་སངས་རྒྱས་དང་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་
འབུལ་ལོ། །ཞེས་དང་། རི་སྐད་དམ་ཚིག་གསུམ་བཞི་དཔེ་རྒྱལ་པོ་ལས། ཐང་ལས་སྒྲེས་པའི་རིན་
པོ་ཆེའི་རི་རྣམས་དང་། རྒྱལ་ས་སྒྲེས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་རི་རྣམས་དང་། ཐང་ལས་སྒྲེས་
པའི་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་སྟོགས་བརྩུ་ན་རྣམ་པར་གནས་པ་དང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་པ་
ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་རྣམས་འབུལ་ལོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། བྱེད་རང་དབང་པའི་ལུས་ཡོད་བཞིན་དུ་མི་འབུལ་ལམ་ཞེན།
རང་གི་ལུས་དབུལ་བ་དང་། ལུས་ནས་བཞེས་པའི་ཕན་ཡོན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
དབུལ་བར་བགྱི་ཞེས་དང་། གང་ལ་ན། བདུད་བཞིའམ་ཉོན་མོངས་ལས་རྒྱལ་བས་
སངས་རྒྱས་དང་། དེའི་བདག་ཉིད་ལས་སྒྲེས་པའི་སྒྲས་བྱང་སེམས་རྣམས་ལ་ལོ། །གང་
གིས་ན། བདག་(༣༤བ)གིས་ནི་འོ། གང་ན། བདག་གི་ལུས་ཏེ། བདག་ཉིད་དུས་
གསུམ་གྱི་དགོ་བ་དང་བཅས་པ་ཀུན་ཏེ། སྒྲོ་ལ། ཐམས་ཅད་ནས་ལྷོས་པ་མེད་པའམ་
བདག་གིར་མི་འཛིན་པས་གཏན་དུ་སྟེ། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་འོ། །ཀྱི་སེམས་དཔའ་སྟེ།
སེམས་ཅན་གྱི་མཚོག་རྒྱལ་བ་སྒྲས་བཅས་རྣམས་བདག་གི་སྟེ། བདག་ཡོངས་སུ་བཞེས་
ཤིག །བཞེས་ནས་འཚོ་བ་ལ་སོགས་པ་འདོད་པ་མ་ལགས་ཀྱི། གྲུས་པས་ཏེ། སེམས་
དད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་དཔའི་མཚོག་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་འབངས་ཏེ། བྱན་གཡོག་གི་
དངོས་པོར་མཆི་བར་ཏེ།ཁས་སྦྱང་བར་བགྱི་འོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་བྱན་དུ་བཞེས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཡོད་སྟམ་
བའམ། ཡང་ན་དག །བྱེད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་དགོས་ཤིང་། ལུས་ཀྱང་དེ་དག་ལ་
སྒྲིན་དགོས་མོད། རེད་ལ་སྦྱིའི་བྱིར་འབུལ་སྟམ་ན། བདག་ནི་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་
འབངས་སུ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ན། མི་ཆེན་གྱི་འབངས་ལ་འཛིགས་པ་མི་འབྱུང་བ་ལྟར།
མྱིད་པ་སྟེ། འཁོར་བ་ན་འཁོར་བའི་ཉེས་པས་མི་འཛིགས་ཏེ། མི་སྐྱུག་པར་སེམས་ཅན་

ལ་ལན་པའི་དོན་བསྐྱབ་པར་བགྱིའོ། །ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་ཡང་མི་དགེ་བ་སྤྱད་ན། རང་གཞན་ལ་ལན་པ་བྱེད་མི་རྒྱས་པས་སྟོན་བྱས་པའི་སྤྱི་ག་བ་ལས་རྣམ་པར་སྤྱན་འབྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་རྩལ་གྱིས་ཡང་དག་པར་འདུང་བ་སྟེ། སྤང་བར་བགྱིད་ཅིང་། དེར་མ་ཟད། སྤྱི་ག་བ་གཞན་ཡང་སྤྱན་ཆད་དེ། བྱིན་ཆད་མི་བགྱིད་པར་སྟོམ་མོ། །

༡. རྟེན་དུ་བབ་པའི་མཆོད་པས་ཁྱད་པར་དུ་མཆོད་པ།

གཉིས་པ་ལ། འོངས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་པ་ཡོད་པ་ལ་མཆོད་པ་རྒྱས་པར་དབུལ་བ་དང་། འོངས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་པ་མེད་པ་ལ་མཆོད་པ་བསྐྱས་ཏེ་དབུལ་བ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། ཐོག་མར་བྱས་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་མཆོད་པ། ཉེར་སྤྱོད་དང་ཉེར་མཁའི་མཆོད་པས་རྒྱས་པར་མཆོད་པ། མཆོད་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱས་པས་མཆོད་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སྟོན་འགོ་བྱས་ཁང་བཤམ་པ། དངོས་གཞི་སྐྱེ་བྱས་གསོལ་བ། རྗེས་སྐྱེ་བྱས་ཏེ་ན་བཟུང་དང་(༤༠ན)རྟེན་དབུལ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། མགོན་པོ་སྤྱན་དྲངས་པ་ལ་ཐོག་མར་བྱས་གསོལ་བ་ལྟར། རང་རང་གི་གནས་ནས་ཡིད་གྱིས་སྤྱན་དྲངས་པའི་མཆོད་གནས་རྣམས་ལ་ངལ་བསོ་བའི་བྱིར་ཐོག་མར་བྱས་གསོལ་བའི་བྱས་གྱི་ཁང་པ་ཨ་ཀ་རུ་ལ་སོགས་པས་བདུགས་ཤིང་བསྐྱོས་པས་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཁིམ་པ། ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་སྟེ། ཤེལ་གི་ལས་བཅུ་མས་པའི་ས་གཞི་འམ་ཤེལ་གྱི་རང་བཞིན་དྲི་མ་མེད་པས་གསལ་ཁིང་འོད་ཟེར་འབར་བས་ཆེར་བ་བསྟར་བ་སྟེ། ས་གཞི་སྤྱས་པ་ཨིན་ཏུ་ལ་ལ་སོགས་པའི་རིན་ཆེན་འབར་བ་སྟེ། འོད་གསལ་བའི་ཀ་བ་འདོད་པར་བྱ་བས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ལྡན་པ། ལུ་ཏིག་གིས་སྤྱས་ཤིང་བཀོད་པའི་རང་བཞིན། འོད་ཆགས་པ་སྟེ། འོད་གསལ་བའི་བླ་བྲེ་བྲེས་པ་སྟེ། རྩེད་ན་ཡོད་པ་དང་ལྡན་པའི་

གནས་དེར་སྐྱེ་འབྱས་གསོལ་ལོ། །ཞེས་སྐྱར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གང་ལ་གསོལ་ན། དེ་བཞིན་གསེགས་པ་དང་། དེ་ཡི་བདག་ཉིད་
ལས་སྐྱེས་པའི་སྐས་རྣམས་ལོ། །གང་གིས་ན། རིན་པོ་ཆེ་མང་པོའི་བྱམ་པའམ། ཡང་
རྒྱ་དཔེ་དང་། འགྲེལ་བར་མང་པོའི་དོད་ཆེན་པོར་ཡོད་པར་བེ་རྒྱུ་ཆེན་པོའང་ཡིན་ལ་
རིན་ཆེན་ཡང་ཡིན་པའི་རིན་ཆེན་ཆེན་པོ། དེ་ལས་བྱུང་བས་དེའི་རང་བཞིན་གྱི་བྱམ་པ་
བྱེ་བ་ལྷན་དུ་མ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་སྐྱོས་ཏེ་དྲི་རྒྱ་དང་། མེ་དོག་གིས་ལེགས་པར་བཀང་
བས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་གྲུ་གར་དང་། རྩ་རྩ་ལ་སོགས་པའི་རོལ་མོ་དང་བཅས་པས་སྐྱ་
བྱས་འདི་བདག་གིས་གསོལ་བར་བབྱའོ། །

གསུམ་པ་ནི། བྱམ་གསོལ་མ་ཐག་པའི་སངས་རྒྱས་སྐས་དང་བཅས་པ་དེ་དག་གི་
སྐྱེ་ལ་མཚུངས་པ་སྟེ། མཉམ་པ་མེད་པའམ། ཡང་ན། སྐྱ་ལེ་དང་བཅས་པའམ། རས་གི་
བལ་དང་བཅས་པའི་གོས་ཏེ་དུ་གྲུ་ལའི་རས་ལ་སོགས་པ་དྲི་མ་མེད་པས་གཙང་ལ།
ཨ་ཀ་རུ་ལ་སོགས་པའི་བདུག་སྐྱོས་དྲི་ཞིམ་པོས་རབ་རྒྱ་བཀོས་པས་སྐྱ་ལུས་བྱི་(༤༠བ)
བ་སྟེ། བྱི་དོར་བབྱའོ། སྐྱ་བྱིས་ཟེན་བ་དེ་ནས་མཆོད་གནས་རབ་རྒྱ་བྱུང་བའི་བརྟུལ་
ཁྱགས་ཅན་དེ་རྣམས་ལ་ཁ་དོག་ལེགས་པ་སྦྱར་བ་སྟེ། རུང་བའི་ཆོན་གྱིས་ལེགས་པར་
བཙོས་པའི་ན་བཟང་སྟེ། ཆོས་གོས་དམ་པ་སྟེ། བྱ་ན་མེད་པ་གིན་རྒྱ་དྲི་ཞིམ་པོའི་སྐྱོས་
གྱི་བདུག་པ་རྣམས་དཔུལ་བར་བབྱའོ། །

འོ་ན། རབ་བྱུང་ལ་དྲི་བསྟེན་པ་བཀག་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། མགས་ཞེན་མེད་པར་
གཞན་དོན་དུ་སྦྱོད་པ་གནང་བའི་བྱིར་སྦྱོན་མེད་དོ། །ཁྱིམ་པའི་རྟགས་ཅན་རྣམས་ལ་
གོས་ཏེ། ན་བཟང་ལྟ་ལུལ་དུ་བྱུང་ཞིང་ལྟ་ལ་འོས་པས་བཟང་བ། ལྷ་བས་སྤྲེལ་བ།
རེག་ན་འཕོལ་བས་འཇམ་པ། ཁ་དོག་སྐྱ་ཆོགས་པས་མཛེས་པར་བྱས་པའི་གོས་ཀྱང་
ཡིན་ལ། དེས་ལྟ་བ་ལྟ་བ་གྱིས་མཛེས་པར་བྱེད་པས་རྒྱུན་མཆོག་གྱུང་ཡིན་པ་དང་། ཅོད་

པན་དང་། གཏུ་བྱ་དང་། དབྱང་རྒྱན་དང་དོ་ཤལ་དང་། རྒྱ་གཏུབ་ལ་སོགས་པའི་
རྒྱན་བརྒྱ་ལྷག་དེ་དང་དེ་དག་སྟེ། མ་ལུས་པས། འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་དང་།
བདུད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡམ་པར་མི་རྒྱས་པས་མ་ཡམ་པ་སྟེ། བུམས་པ་དང་། འཇམ་
ཞིང་སྟན་པའི་དབྱངས་མངའ་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་ལྷག་སྟེ། མགོན་
ཏུ་གྱུར་ཅིང་དེའི་རྣམ་པ་འདྲ་བའི་སྒྱུ་རས་གཟིགས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲས་ལྷག་རྩོད་
སོགས་བྱང་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་། འང་གི་སྒྲས་དག། གཏུལ་བུའི་དབང་གིས་སངས་
རྒྱས་དེ་ལྟ་བུར་སྟོན་པ་རྣམས་ལ་འང་བརྒྱན་པར་བགྱིའོ། །

གཉིས་པ་ལ་ཉེར་སྟོད་ལྟ་དབྱལ་བ་དང་། གནས་དང་ཆེན་པོའི་ཉེར་མཁའི་
དབྱལ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དྲི་དང་། མེ་ཏོག་དང་། སྟོན་དང་། ཞལ་ཟས་དང་།
མར་མེ་དབྱལ་བ་ལཱའི་དང་པོ་ནི། བྱག་པར་བགྱི་ཞེས་དྲང་། གང་གིས་སྟོན་ན། སྤྱིང་
བཞི་པ་དང་ཉི་ཟླ་དང་། ་རི་རབ་དང་ནི་འདོད་ལྟ་དང་། ་ཁོངས་པའི་འཛིག་རྟེན་སྟོང་
ལ་ནི། ་སྟོང་ནི་སྟེ་ལྷན་ཡིན་པར་འདོད། ་དེ་སྟོང་ལ་ནི་སྟོང་གཉིས་པ། ་པར་མའི་
འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཡིན་ནོ། ་དེ་སྟོང་ལ་ནི་སྟོང་གསུམ་(༧)ན་སྟེ། ་ཞེས་པ་ལྟར། སྤྱིང་
བཞི་པ་བྱེ་བ་ལྷག་བརྒྱ་ཡོད་པའི་སྟོང་གསུམ་པ་གཅིག་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཅིག་
ཡིན་ལ་དེ་ལྟར་ལྷགས་བརྒྱ་མཐའ་ཡས་པ་ན་གནས་པའི་ཞིང་ཀུན་ཏུ་བྱུང་བར་དྲི་རད་
ལྟང་བ་སྟེ། རྣམ་པར་འཕྲོ་བའི་ཅན་ལ་སོགས་པའི་དྲི་མཆོག་གི་བྱག་པ་རྣམས་ཀྱིས་
སོ། ་གང་ལ་ན། སྤྱབ་དབང་སྟེ། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀུན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲ་
རིན་པོ་ཆེ་གསེར་བྱ་ཏོག་དང་། སྒྲ་རུར་དང་། ལན་ལྟ་ལ་སོགས་པས་བྱིའི་དྲི་མ་སྒྲུངས་
པ། སའི་ཀོང་བྱ་བ་སྒྲུར་དུ་བསྒྲེག་པ་ལ་སོགས་པས་ནང་གི་དྲི་མ་སྒྲུངས་པ་བཙོ་མ། རོ་
ཅན་ལ་སོགས་པའི་ནོར་བུས་བྱི་དར་བུས་པས་བྱི་དོར་བུས་པ་ལྟར་འདྲ་ཆགས་པ་སྟེ།
འདྲ་གསལ་ཞིང་འདྲ་ཟེར་འབར་བ་དེ་དག་ལའོ། ་རི་ལྟར་ན། བདག་གམ་གཞན་གྱིས་

བྱུག་པ་སྟེ། སྤྱུའམ་སྤྱུར་གཞུག་པར་བགྱིའོ། །

གཉིས་པ་ནི། མཆོད་ཅིས་དང་། གང་ལ་ན། ཐུབ་དབང་མཆོད་གནས་ཏེ། མཆོད་
བྱའི་འོས་གྱི་མཆོག་རྣམས་ལ་འོ། །གང་གིས་ན། ཁྱི་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་
ནས་ཡིད་རྒྱུ་འོང་བའི་མེ་ཏོག་མན་དུ་ར་སྟེ། ལྷའི་མེ་ཏོག་དང་། བརྒྱ་དང་། ལྷུའལ་སྒྲོན་
པོ་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲུས་སྒྲུ་མའི་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཁྱི་ཞིམ་པོ་སྟེ། བཟང་པོ་དང་
ལྷན་པའི་མེ་ཏོག་སིལ་མ་ཐམས་ཅད་དང་། མེ་ཏོག་གི་ཐོང་བ་སྟེལ་ལེགས་པ་སྟེ།
བཞོན་པའི་དབྱིབས་མཛེས་པ། ཡིད་རྒྱུ་འོང་བ་སྟེ། ཡིད་དགའ་བ་རྣམས་གྱིས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྒྲོས་མཆོག་སྟེ། ཁྱི་ ཡིད་འཕྲོག་སྟེ། ཡིད་དགའ་བ་ཁྱི་དང་ཁྱུ་པ་
སྟེ་ཁྱི་གྱུ་པ་པའམ་སྤྱུག་ཅིང་རྒྱས་ལ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱུ་པར་འཕྲོ་བའི་བདུག་པ་
རྣམས་སྒྲིན་བཞིན་དུ་རམ་མཁའི་ཐམས་ཁྱུ་པར་འབྱེགས་པའི་ཆོགས་རྣམས་ཀྱང་ཐུབ་
དབང་དེ་ལ་ཉེ་བར་བདུག་པར་བགྱི་ཞིང་བསྒྲོ་བར་བགྱིའོ། །

བཞི་པ་ནི། གང་ཞིག་ཞལ་བཀའ་ནས་གསོལ་བའི་ཞལ་བཟང་དང་། སྤྱུམ་འཁུར་
ལ་སོགས་ཐམས་དུ་བཅད་པའི་བཟང་བ་དང་། (༤༡)བ)ཐུར་རྩལ་སོགས་བཏུང་བ་དང་།
ཁ་དག ཁ་དགར་པོ་སོགས་སམ། རྣམ་པ་དུ་མ་ལེགས་པར་སྤྱར་བ་སྒྲོ་ཆོགས་པ་དང་
བཅས་པའི་ལྷ་བཤོས་རྣམས་ཀྱང་ཐུབ་དབང་དེ་ལ་དབུལ་བར་བགྱིའོ། །

ལྷ་པ་ནི། གཞི་གསེར་གྱི་བརྒྱ་རྣམས་གྱི་སྟེང་དུ་ཆར་དུ་དངར་བ་སྟེ་ཐོང་དུ་བཞོན་
པའི་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཀྱུ་པའི་སྒྲོན་མ་ཕྱོགས་ཀྱན་སྤང་བར་བྱེད་པ་དང་། ཀྱང་གི་སྒྲུས་
ཉི་རྒྱལ་སོགས་པའི་སྤྱང་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་དབུལ་བར་འགྱིའོ། །

གཉིས་པ་ལ། ས་གཞི་དང་། གཞལ་ཡས་ཁང་དང་། གཞུགས་དབུལ་བ་དང་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ས་གཞི་བསྟར་བ་སྟེ། བྱི་དོར་བྱས་པ་གྱར་གྱུ་ལ་སོགས་པའི་
སྒྲོས་གྱིས་བྱུགས་པ་དེར་མེ་ཏོག་སིལ་མ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སྒྲོ་ཆོགས་ཤིང་ཡིད་རྒྱུ་

འོང་བ་སྤེལ་བ་དགམ་པར་བགྱིའོ། །

གཉིས་པ་ནི། དབུལ་བར་བགྱིའོ་ཞེས་དྲང་། གང་ན། སྤྲོས་ཚད་དཔག་མི་ལུས་
པས་གཞལ་མེད་ཁང་། མོ་བྲང་ནི། སྒྲན་དོད་ལ་སྤྲིན་ཞེས་ཡོད་དེ། གཞལ་ཡས་ཁང་
མང་པོའི་ཚོགས་ནི། སྤྲིན་ལ། དེ་ན་གནས་པའི་ལྷའི་བུ་མོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟོད་དབྱངས་
སྟན་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ལྟན་པ། ལུ་ཏིག་དང་། རིན་ཆེན་ཏེ། རོར་བུའི་རྒྱན་ཏེ་དོ་
གལ་གྱི་རྒྱན་འཕྱང་གིས་མཛེས་པ་ཀྱན་ནས་འབར་བས་མཛེས་པའི་རང་ཚུལ་ཅན་ནམ།
ཡང་ན། འོད་གེ། གསལ་གྱི་ལྷའི་ལུལ་དུ་སྤྲིས་པས་འབར་བ། དཔག་ཡས་ནི། རྣམ་
མཁའ་ལེ་ལ་འགོ་བའི་སྤྲིན་ལྟ་བུའམ། མོ་བྲང་གི་ཚོགས་སམ། ཡང་ན། སྤྲེ་ཤེ་ལ་
སོགས་པའི་རྒྱན་འོད་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བརྩུ་དཔག་ཡས་པའི་རྣམ་མཁའ་
བརྒྱན་ཅིང་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་གྱུར་བ་དེ་དག་ཀྱང་ངོ་། །གང་ལ་ན། ཐུགས་རྗེ་སྟེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་བདེ་འདོད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ལའོ། །

གསུམ་པ་ནི། དབུལ་བར་བགྱིའོ་ཞེས་དྲང་ངོ་། །གང་ན། རིན་པོ་ཆེ་ལས་བྱས་པའི་
ཉི་མའི་ཚད་པ་སྤྲོ་བར་བྱེད་པའི་གདུགས་ཡིད་དུ་འོང་བས་མཛེས་པ། གསེར་གྱི་ཡུ་བ་
ཅན་ཁོར་ཁོར་ཡུག་དུ་ལུ་ཏིག་ལ་སོགས་པའི་(༤༩ན)རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་
བདགས་པས་བརྒྱན་ཅིང་མཛེས་པ་དང་། དབྱེབས་ལེགས་གིང་ལྟ་ན་སྟུག་པ་བསྐྱེད་བ་
སྟེ། ཁྱེན་དུ་བསྐྱང་ནས་བཟུང་བ་ཡང་ངོ་། །གང་ལ་ན། ཐུབ་པའི་དབང་པོ་སྟེ། ཆེན་པོ་
རྣམས་ལའོ། །ཇི་ལྟར་ན། ཏུག་ཏུ་སྟེ། རྒྱན་དུའམ། ཡང་ཤེ་ན། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཐད་དུ་
རབ་དུ་གཟུང་བར་བགྱིའོ། །ཞེས་པའོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་མཚོད་པའི་དབྱེ་བ་ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་བསྟན་ནས་གཞུང་མང་
གིས་དོགས་ནས་མཚོད་པའི་སྤྲིན་མ་ལུས་པར་བསྟུས་ནས་མཚོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་
བདག་གིས་ལུལ་པའི་མཚོད་སྤྲིན་དེ་ལས་གཞན་ལྟ་ལ་སོགས་པས་ལུལ་པའི་མཚོད་

བཤམ། ཡང་ན། ལྷ་མ་དག །དེ་བས་ཐུལ་དུ་བྱང་བས་ན་མཆོག །མཆོད་པའི་སྤྱིན་མུང་གི་ཆོགས་རྩ་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པའི་རོལ་མོ་ཆོགས་པའི་སྤྱད་བྱངས་སྟན་ནམ། གར་དང་། སྤྱད་དང་། རོལ་མོ་རྣམས་ཆོགས་པའི་དབྱངས་སྟན་ཡིད་རངས་པར་བྱེད་པས་ཡིད་འོང་བ་དང་ལྷན་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐལ་རྣམས་སེལ་ཁིང་བདེ་བས་ཆོས་པར་བྱེད་པའི་སྤྱིན་ཏེ། དུ་མ་ཆོགས་པའི་མཆོད་པའི་རྒྱན་བསྐལ་བཤམ་བསྐལ་བ་ལས་ལྷག་པར་འབྱུང་ཁིང་སོ་སོར་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །

གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྤྱིར་བསྐྱས་ནས་མཆོད་པ་ནི། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དམ་པའི་ཆོས་དངོས་པོའི་དེ་ཉིད་གསལ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། མཆོག་རྒྱ་ཁི་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་སྟེ། རིན་ཆེན་དང་། ཆོས་ཀྱི་གཞི་སྤྱོད་པམ་ཐམས་ཅད་དང་། སངས་རྒྱལ་གྲས་བཅས་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་དང་། སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱི་གཟུགས་བརྟན་རྣམས་ལ་རིན་པོ་ཆའི་ཆར་དང་། མེ་ཏྲག་གི་ཆར་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱས་དྲི་བཟང་གི་ཕྱེ་མ་དང་གོས་ལ་སོགས་པའི་ཆར་འཁོར་བ་རི་མིན་པར་རྒྱན་ཏེ། བར་མི་ཆད་པར་འབབ་པར་ཤོག་ཅིག །

② ལྷ་ན་མེད་པའི་མཆོད་བ།

གཉིས་པ་(༤༥བ)ནི། རི་ལྷར་ཏེ། དཔེར་ན། འཇམ་དབྱངས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱས་ཀུན་བཟང་སོགས་ས་བརྩའི་དབང་ལྷག་རྣམས། མེ་ཏྲག་ལལ་ཆར་མེ་ཏྲག་སྤྱེ་དང་། མེ་ཏྲག་བཀོད་པའི་འོད་ཟེེར་རབ་བཞུགས་ཏེ། མེ་ཏྲག་སྤྱ་ཆོགས་ཀུན་རྒྱ་བཀྲམ་བྱས་ཏེ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །ཅེས་པ་དཀོན་མཆོག་ཏུ་ལ་ཡི་གཟུངས་ལས་རྣམས་ལྷར་ཤོས་ནས་ལྷག་པའི་ལྷག་བསམ་གྱིས་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་ཟག་མེད་ཀྱི་མཆོད་

པ་མཛད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འཁོར་གསུམ་དུ་ཞེན་པའི་མཛོད་པ་ནི། མ་དག་པས་དེ་དག་
 ཅིང་སྒྲ་ན་མེད་པར་སྒྱུར་བའི་ཐབས་སུ་བདག་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གསལ་གསུངས་པ་སེམས་
 ཅན་གྱི་མགོན་པོ་དང་དེའི་སྒྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་བྱང་སེམས་རྣམས་གྱིས་མཛོད་
 པའི་ཚུལ་དུ་མོས་པས་མཛོད་དོ། །

《2》 བཀྱར་སྒྲིས་མཛོད་པ།

གཉིས་པ་ནི། བསྟོད་པར་བགྱིའོ་ཞེས་དྲང་། གང་ལ་ན། ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་མངའ་
 བའི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ་རྣམས་ལའོ། །སྒྲས་ན། བདག་གོ། །གང་གིས་ན། དེ་
 རྣམས་གྱི་ཡོན་ཏན་བཛོད་པའི་བསྟོད་པ། དབྱངས་ནི། རྒྱད་གསལ་སྟོད་པ་ལ་སོགས་
 པའམ་ས་འཛིན་བདུན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཡན་ལག་ནི། ཀ་མོ་གི། དའམ་སོ་
 རིང་ལ་སོགས་པ་ལྔ་ཡིན་ལ། དེ་རེ་རེ་ལའང་ཡན་ལག་དུ་མ་ཡོད་པའམ་དེ་དག་མང་
 བས་རྒྱ་མཚོའོ། །པོད་གྱི་ལྷགས་ལྟར་ན། དབྱངས་ནི། རྒྱད་གསལ་སྟོད་པ་ཡིན་ལ།
 ཡན་ལག་ནི། འཇུ་དང་། འདྲན་དང་། རྒྱགས་དང་། རློང་དང་། འདྲུང་དང་། འཕར་
 དང་། འཕྲིག་དང་། འཛོག་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲ་རིགས་མང་བས་རྒྱ་
 མཚོའོ། །དེའི་མཐུ་ལས་རྒྱལ་བ་སྒྲས་བཅས་དེ་དག་ལ་བསྟོད་པ་དང་། རྒྱ་དབྱངས་
 རྟོན་པ་རྣམས་འདུས་གིང་ཚོགས་པའི་སྒྲིན་ཏེ་ཚོགས་ངེས་པར་ཏེ། བདག་གི་སྟོན་པ་
 ལས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བར་སྟོན་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཀྱན་ཏུ་འབྱུང་བར་གྱུར་ཅིག་གོ། །

[2] ལྷག་འཆལ་བ།

གཉིས་པ་ལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་མཆོད་རྟེན་སྟགས་ལ་ལྷག་འཆལ་བ་
 གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལྷག་འཆལ་ཞེས་དྲང་། (༤༩ན)གང་ལ་ན། འདས་མ་འོངས་ད་
 ལྟར་བྱང་པའི་དུས་གསུམ་དུ་གསེགས་པའི་སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་
 ཅད་དང་། ཆོས་དཀོན་མཆོག་དང་། ཆོགས་ཀྱི་མཆོག་བྱང་སེམས་ཀྱི་དགོ་འདུན་དཀོན་
 མཆོག །བཅས་པ་ནི། དེ་གཉིས་དང་ལྟན་ཅིག་པ་ལོ། །གང་ན། བདག་གོ་རི་ལྟར་
 བ། བདག་གི་ལུས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་གངས་
 རི་སྟེང་པར་མོས། ལྟར་ཐོག་མེད་ནས་སྤངས་པའི་ལུས་རྒྱམས་ཀྱང་སྟོ་ལུ་དུ་བྱས།
 ལུས་རེ་རེ་ལའང་མགོ་དང་། ལག་པ་དང་། རྩེ་དབག་རྩེ་མེད་པར་སྒྲུལ་ནས་ལྟེ་རེ་ས་
 བསྟོད་པ་དབག་མེད་འདོན། ལུས་རེ་རེས་ཀྱང་ཡན་ལག་སྟངས་ལ་རབ་རྩ་བརྩད་
 བས་ཡིད་དང་ཞིང་གསུམ་པའི་སྟོན་སྟེན་ལྷག་འཆལ་ཏེ་གསུམ་ན། ཡན་ལག་ལུས་ནོན་པའི་
 བྱེ་མའི་གངས་དང་མཉམ་པའི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་རྒྱལ་དུ་སྟེ་ལ། གྲོགས་ལ་གནོད་པ་
 བྱས་ན། དགོ་བརྒྱམས་འཛད་པར་ལུང་རྒྱམ་འབྱེད་དུ་བཤད་ཐམས་ཅད་ཡོད་སྟེ་འགྲུང་ལས། དགོ་
 རྒྱུང་དག །དགོ་རྒྱུང་འདིས་ས་རི་ཅོམ་ཞིག་ནོན་པའི་འོག་དཔག་ཆོད་བརྒྱད་ཀྱི་བཞི་རྒྱུང་ན་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་ཐུག་པའི་བར་
 བ་བྱེ་མ་རི་སྟེང་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་སྟེང་དུ་དགོ་རྒྱུང་འདིས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་པའི་རྒྱལ་སྟེང་རྒྱུང་འབྱུང་དུ་ཡོངས་སྟོང་པར་འབྱུང་
 རོ། །ཞེས་དང་། ཉེ་བར་འཁོར། རི་ལྟར་ཆོངས་པ་མཐུངས་པར་སྟོང་པ་ལ་མ་བྱུང་བ། མས་པར་བྱས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི། རམས་མཐོང་
 རྒྱེ། ཉེ་བར་འཁོར། དེས་དགོ་པའི་རྩ་བ་ཆོན་པོ་འདི་དག་བསྐྱབས་པ་དང་། ཡོངས་སྟེང་བ་དང་། ཡོངས་སྟེང་པར་འབྱུང་
 རོ། །ཞེས་སོ། རོ། །

གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གཞི་ནི། ལྷག་ལྷགས་སམ། རྒྱེས་པའི་

རབས་དང་། རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་དང་། བལྟམས་པ་ལ་སོགས་པའི་གནས་རྒྱུས་དང་།
བང་རིམ་དང་། ལུས་པ་དང་། ཁ་ཁྱེར་དང་། རྩོག་གིང་དང་། འཁོར་ལོ་དང་།
གདུགས་ལ་སོགས་པས་དབྱིབས་སུ་བྱས་ནས་འདུས་པའི་མཆོད་ཆེན། ཆོས་སྒྲུའི་དང་།
སྒྲུ་གདུང་གི་དང་། (༤༡བ)སྒྲུ་གདུང་ལུངས་འབྱུ་ཅམ་གྱི་དང་། སྒྲུ་བལ་གྱི་རིང་བསྐལ་
ཏེ། དེ་རྒྱམས་གྱི་སྒྲིང་པོ་ཅན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ཕྱག་འཆལ་
ལོ། །འང་ནི། དེ་བཞིན་གྱི་དོན་ཏེ། སྤར་ཁིང་རྩལ་ཀྱན་གྱི་གངས་སྒྲིང་གྱི་ལུས་བདུང་
བས་ཕྱག་འཆལ་བ་བཞིན་དུའོ། །འགེལ་བར། ཕྱག་འཆལ་བ་ནི། ཕྱག་འོས་ཏེ།
སངས་རྒྱས་ཞེས་སམ། ཁ་དག་ཅིག །ཕྱི་མ་རྒྱམས་གྱི་སྒྲིང་བཤད་དོ། །ཆེད་དུ་སོང་སྟེ།
འདི་ལ་ལུང་ནོད་པས་མ་ཐན་པོ། ཐར་བའི་དོན་སྒྲོབ་པས་ན། སྒྲོབ་དཔོན། ཐར་བའི་
དོན་དུ་འབད་ཅིང་རྩལ་བའི་བརྩལ་ཞུགས་ཅན། ཉན་རང་དང་། བྱང་སེམས་སོ་སྒྲེ་
རྒྱམས་ལའང་སྤར་གྱི་དེ་བཞིན་དུ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །

[3] སྒྲུབས་འགྲོ་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྒྲིག་པ་བཤགས་པ།

(1) སྒྲུབས་སུ་འགྲོ་བ།

གསུམ་པ་ལ། སྒྲུབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། སྒྲིག་པ་བཤགས་པའི་ཆོག་གཉིས་གྱི་དང་
པོ་ནི། དུས་ཇི་ཅམ་དུ་སྒྲུབས་སུ་འགྲོ་ན། ཉན་ཐོས་ཇི་སྒྲིང་འཆོའི་བར་དུ་འགྲོ་ལ།
འདིར་དུས་འདི་ནས་བྱང་ཆུབ་གྱི་སྒྲིང་པོ་རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་གྱི་བར་དུའོ། །
སྒྲིང་པོ་ནི། འོ་མའམ། ཞའི་སྒྲིང་པོ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་གནས་བྱང་ཆུབ་གྱི་སྒྲིང་པོ་དང་།
རྟོགས་པ་བྱང་ཆུབ་གྱི་སྒྲིང་པོ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། འོངས་སྒྲུས་འག་མིན་དང་། སྒྲུལ་
སྒྲུས་དོ་རྩེ་གདན་དུ་དོ་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲིང་པའི་གནས་ཏེ། དེས་དོན་དུ་དེ་

འདྲའི་ངེས་པ་མེད་དེ། འོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱིངས་ཉིད་ཡིན་ཏེ། མདོ་ཙམ་
མཁའ་མཛོད་ཀྱི། ལས། བྱང་ཆུབ་སྒྲིབ་པོ་ནམ་མཁའ་སྟེ། །ཞེས་སོ། །

རྟོགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིབ་པོ་ནི། སྤྱོད་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སྟེ། རི་སྒྲིབ་དེར་
མཆིས་ཀྱི་པར་དུ་འོ། །ཡུལ་གང་ལ་ན། སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། བྱང་སེམས་
འཕགས་པའི་ཆོག་ས་ཏེ། དགོ་འདུན་ཏེ། སྤྱི་པའི་སྐབས་གནས་དགོན་མཆོག་
གསུམ་ལ་འོ། །དེ་བཞིན་ཞེས་པ་ནི། སྤྱི་པ་བྱང་ཆུབ་སྒྲིབ་པོར་མཆིས་ཀྱི་པར་དུ་སྐབས་
སྤྱི་མཆི་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྐབས་སྤྱི་མཆི་འོ། །རྒྱ་གང་ལས་ན། སྤྱིར་རང་སྤྱད་བསྐལ་གྱིས་
འཛིགས་པས་ཉེན་པ། སྐབས་གནས་ལ་སྒྲོབ་པའི་(༤༤ན)མཐུ་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་
དད་པས་འགྲོ་ལ། བྱང་པར་འདིར་སེམས་ཅན་སྤྱད་བསྐལ་ལས་སྒྲོབ་འདོད་ཀྱི་སྒྲིབ་
རྒྱུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པར་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་
དོན་མཐར་ཕྱིན་པས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་དགོན་མཆོག་
གསུམ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་སྟོན་པ། བསྟན་པ་དང་། བསྟན་པ་ལ་སྒྲོབ་པའི་གྲོགས་དང་། དེ་
དག་ལ་སྒྲིབ་ཞིའི་རྒྱུད་པ་ལས་སྒྲོབ་པའི་རྣམས་པ་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་དད་པས་འགྲོ་འོ། །
ཚུལ་རི་ལྟར་ན། རང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་འཛིགས་པ་མེད་པའི་ལམ་
བསྟན་པས་སངས་རྒྱས་ལ་སྟོན་པར་ཁས་ལེན་ཅིང་དཔུང་གཉེན་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། དེ་ལྟ་
མིན་ན། དེའི་བཀའ་ལ་མི་དད་དོ། །སྤྱད་བསྐལ་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་དོན་དམ་པའི་ཆོས་
མདོན་སྤྱི་པ་དུ་བྱ་བར་ཁས་ལེན་པ་སྟེ། དེ་རྗེས་སྤྱི་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དགོ་
འདུན་འཛིགས་པ་མེད་པའི་གནས་སྤྱི་པ་ལ་སྟོན་པ་པོ་བསྟན་བྱུང་ཁས་ལེན་ཏེ། དེ་ལྟ་མིན་
ན། དེ་དག་གི་རྗེས་སྤྱི་པ་སྒྲོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་འཁོར་གསུམ་རང་བཞིན་མེད་
པར་ཤེས་པས་ཟིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགྲོ་འོ། །ངེས་པའི་ཆོག་ནི། འཛིགས་པ་དང་སྤྱད་
བསྐལ་ལས་སྒྲོབ་པས་ན། སྐབས་དེ་དཔུང་གཉེན་དུ་བཟུང་ནས་དེའི་བཀའ་བཞིན་དུ་

ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་ནི། མཆི་བའམ་འགྲོ་བ་སྟེ། གང་ཞིག་གང་ལ་སྤྱད་སྤྱད་འགྲོ་བ་དེ་ནི།
དེའི་བཀའ་ལས་འདྲ་བ་མ་ཡིན་པས་སོ། །

བསྐྱབ་བྱ་ནི། ལུན་མོང་བ་སྒྲིམ་ཁུང་མ་པ་དང་འགྲོགས་པ། དམ་པའི་ཚས་ཉན་
པ། ལུལ་པའི་ན་ཡིད་ལ་བྱ་བ། ཚས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མ་ལུན་པའི་ཚས་སྐྱབ་པ་སྟེ། བཞིའམ།
དབང་པོའི་སྒྲོ་བ་ལུམ་པ། སེམས་ཅན་ལ་སྟོང་བརྟེ་བ། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་ལ་
བརྟེན་པ། ལྷ་མ་པ་ཅི་ལུས་སུ་ཡོན་པ་སྟེ། ས་སྟེར་བཞི་ཚན་གཉིས་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །

སོ་སོའི་བསྐྱབས་པ་བྱ་ནི། མདོ་རྩ་ཡན་ལས་འདས་པ་མེད་པོའ། ལས། གང་(༤༤བ)ཞིག་སངས་
 རྒྱལ་སྐྱབས་འགོ་བ། །དེ་ནི་ཡང་དག་དགེ་བསྟེན་ཏེ། །ནམ་དུ་འང་ལྟ་ནི་གཞན་དག་
 ལ། །སྐྱབས་སུ་སོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྐྱབས་ཆོལ་ནི། །འཆེ་ཞིང་
 གསོད་པའི་སེམས་དང་བྲལ། །དགེ་འདུན་ལ་ཡང་སྐྱབས་སོང་བས། །མུ་སྟེགས་ཅན་
 ལ་ཐུག་མི་བྱ། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་ནམ་མཁུན་ཐོབ་ཅིང་།
 བྱེད་ལས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པ་དང་། དཀར་སྤྱད་ལ་སྦྱོབ་མེད་པར་ལྷན་
 པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པ། འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་སྦྱོབ་པ། གང་
 ཟག་དམ་པར་རྒྱད་པ་ལ་སོགས་ཏེ། མདོར་ན། ཐེག་པ་གསུམ་གའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
 པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་པའོ། །དབྱེ་ན། འཛིག་རྟེན་པའི་འཛིགས་སྦྱོབ་དང་།
 ལེགས་སྦྱོན་དང་། ཐེག་དམན་གྱི་སྐྱབས་འགོ་ནི། འདིའི་བརྗོད་བྱ་མིན་ལ། དེ་ལས་
 ཀུན་ཏུ་འགོ་བདང་། ཁས་ལེན་པ་དང་། རྟོགས་པ་དང་། ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་བཞིས་
 ཟུད་པར་འཕགས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱབས་འགོ་ལ། ལྷ་རགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བདྲ་དང་།
 ཆོས་ཉིད་གྱིས་ཐོབ་པ་གཉིས་ལས། འདི་བདེ་བྱུང་རོ། །གཞན་རྒྱུད་ལ་གྲུབ་ཟིན་གྱི་
 དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྟེན་དུ་ཁས་ལེན་པ། རྒྱའི་སྐྱབས་འགོ་།རང་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་འབྱུར་
 གྱི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་འབྲས་བུར་ཁས་ལེན་པ། འབྲས་བུའི་སྐྱབས་འགོ་དང་གཉིས་

སོ། །ཞེས་རྟོག་གསུང་ངོ་། །སྤྱི་མཐུན་བསྐྱེད་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ་དད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་
སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི། སེམས་བསྐྱེད་དང་སྦྱོར་པའི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་རྒྱུར་དགོན་མཆོག་གསུམ་ག་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་སྒྲོས་པ་མེད་དོ། །འདིར་རྟོག་
གིས་བྱུག་འཛལ་བ་དང་འབྲེལ་བར་དགོངས་ནས་མཆོད་པའི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ལ།
འགྲེལ་ཆེན་ནས་སྤྱི་གསལ་གྱི་སྒྲོན་འགྲོར་བཤད་དོ། །

(1) རྟོག་པ་བཤགས་པ་དངོས།

<1> རྣམ་པར་སྐྱོན་འབྱེན་པའི་སྦྱོབས།

གཉིས་པ་ལ། རྣམ་པར་སྐྱོན་འབྱེན་པའི་སྦྱོབས་དང་། རྟོན་གྱི་སྦྱོབས་དང་།
གཉིན་པོ་ཀྱན་ཏུ་སྦྱོད་པའི་སྦྱོབས་དང་། ཉེས་པ་ལས་(༤༥ན)ལྟོག་པའི་སྦྱོབས་དང་
བཞིའི་དང་པོ་ལ། གང་ལ་བཤགས་པའི་ཡུལ། གང་གིས་བཤགས་པའི་སྦྱོད་ལམ།
རྟོག་པ་གང་ཚུལ་རི་ལྟར་བཤགས་ཚུལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སྦྱགས་བརྒྱ་པོ་རྣམས་
ཀྱན་ན་བཞུགས་པའི་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
ཅན་སྐྱུག་བསྐལ་རྒྱ་བཅས་ལས་གདོན་པར་བཞེད་པའི་ཤུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་བ།
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་ཏུ་གཟིགས་པ་རྣམས་མདུན་ཏུ་དམིགས་པ་ལའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལུས་ཀྱི་རིག་བྱེད་ལག་པ་གཉིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་དེ། རག་གི་རིག་བྱེད་
བཤགས་པ་སྐྱོན་ཏུ་གསོལ་བ་སྟེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཡིད་སངས་རྒྱས་སྐྱུས་བཅས་ལ་གིན་
ཏུ་གྱུས་པའང་མཆོན་ནོ། །

གསུམ་པ་ལ། ཏུས་དང་རྒྱ་དང་བྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་རྟོག་པ་སྦྱིར་བཤགས་པ། ཡུལ་
དང་བསམ་སྦྱོར་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྟོག་པ་ཆེ་བ་བྱེད་བྱུག་ཏུ་བཤགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།

ལའོར་བའི་ཐོག་མ་འདི་ཡིན། དེའི་གོང་ན་ལའོར་བ་མེད་བྱ་བ་ཞིག་གྲུབ་ན། ལའོར་བ་
 མ་མ་དེ་རྒྱ་མེད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཐོག་མ་སྟེ། དང་པོའི་མཐར་ཐུག་པ་མེད་
 པ་དང་ལྡན་པའི་ལའོར་བ་ནས་ཆེ་རབས་ཏེ། སྟེ་བ་འདི་ཉིད་ལ་འཇམ། སྟོན་གྱི་སྟེ་བ་
 གཞན་དག་ཏུ་བདག་གིས་མ་འཆའ་བ་སྟེ་ཐུགས་ལྟར་སྤང་དོར་ལ་མོངས་པས་ལུས་
 ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྟོན་པ་རང་གིས་བགྱིས་པ་འཇམ། ངག་དང་ཡིད་གྱིས་གཞན་བགྱིད་
 དུ་སྟལ་བ་ཉིད་དང་ནི་དཔུལ་བ་ལ་སོགས་པས་གཞོད་པར་མ་ཤེས་པའི་གཏི་མུག་
 འབྱུལ་པས་བདག་ཅོན་ཏེ། གཞན་སྟོན་པ་བྱེད་པ་ལ་ངག་གམ་ཡིད་གྱིས་རྗེས་སུ་ཡི་
 རང་གང་ཅུང་ཟད་བགྱིད་པ། འགོལ་ཆེན་ལྟར་ན། གཏི་མུག་འབྱུལ་པས་བདག་གཞོད་
 ཕྱིར་ཞེས་མར་སྟོར་ཏེ། གཏི་མུག་འབྱུལ་པས་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བདག་ལ་
 སྟོན་ནས་གཞོད་པའི་ཕྱིར་ཅོངས་པ་སྟེ། རན་སོང་དུ་ལྟང་བར་བྱེད་པའི་ལྟང་བ་དེ་ནི།
 དེའི་ཉེས་པ་མཐོང་བའམ་དེ་ལ་འགྱོད་པར་བགྱིས་ནས་བསམ་(༤༥བ)པ་ཐག་པས་
 མགོན་ལ་མི་འཆབ་པར་བཤགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་གིས་སྤྲོ་ན་མེད་པའི་ཁིང་རྟེན་དཀའ་བ་དང་། ཉེས་པ་མེད་
 པ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་མཐུ་ཆེ་བ་དང་། གཞན་བསམ་པ་དགོ་བའི་རྒྱར་འགྱུར་བ་དང་།
 བཅོས་མ་མིན་པ་དང་། བསྟོད་སྤྲོད་གྱིས་མི་འགྱུར་བ་དང་དུག་གིས་དཀོན་མཆོག་
 གསུམ་སྟེ། རི་རྒྱུད་རྒྱུད་མས་དུ། འབྲུང་བ་དཀོན་ཕྱིར་དྲི་མེད་ཕྱིར། །མཐུ་ལྡན་ཕྱིར་དང་
 འཛིག་རྟེན་གྱི། །རྒྱན་འགྱུར་ཕྱིར་དང་མཆོག་ཉིད་ཕྱིར། །འགྱུར་བ་མེད་ཕྱིར་དཀོན་
 མཆོག་ཉིད། །ཅེས་སོ། །དགོ་བ་ལྟས། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་
 གཞོད་པ་བྱ་མི་རུས། འཛིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྟེ་གཞུགས་དང་།
 བཏེ་དང་། དགོ་སྟོང་བཞི་ཆོགས་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པའོ། །ཞེས་པ་ནི། མི་འཐད་དེ། དེ་
 དག་ལ་གཞོད་མི་རུས་ཀྱང་རང་གི་སྟོན་གསུམ་གྱིས་ལོག་པར་བསྐྱབས་ན་སྟོན་ཤིན་ཏུ་

ཕྱི་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡན་འདོགས་པའི་ཁིང་མ་མཐམ། ཡོན་ཏན་གྱི་ཁིང་སྒྲ་མཐམ་སྟེ།
 མཐམ་སྟོབ་བམ། གཞན་སྟག་བསྐལ་ཅན་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཉོན་མོངས་དྲེ། བསམ་
 རན་ནམ། གཞོད་པའི་བསམ་པའི་སྒྲོན་སྟེངས་དང་དག་དང་ཡིད་གྱི་སྒྲུབ་བས་གཞོད་
 པ་བགྱིས་པ་རྣམ་སྒྲིན་དྲག་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་འབྱེན་པ་གང་ལགས་པ་ཉེས་པ་སྟེ། ཆགས་
 སོགས་ཉོན་མོངས་དུ་མའི་སྒྲོན་ཆགས་པའི་སྟིག་ལྷན་བདག་གིས་སྟིག་པ་གང་འབྲས་
 གུ་ཡ་ང་བ་མནར་མེད་དུ་ལྷུང་བར་བྱེད་པའི་ཤིན་རྒྱ་མི་བཟད་པའི་ལས་བགྱིས་པ་དེ་
 དག་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་འདྲེན་པ་རྣམས་ཞེས་བོས་ནས་དེ་ལ་འཆགས་པར་
 བགྱིའོ། །བཤགས་པའི་ཆོག་འདི་ཡང་། གསེར་འོད་དམ་པ་སོགས་ལས་འབྱུང་བ་
 བཞིན་ནོ། །

《2》 ཉེན་གྱི་སྟོབས།

① རྣམ་པར་སྟན་འབྱེན་པའི་སྒྲོན་སྟེངས་སྟེངས་འགྲོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན།

གཉིས་པ་ལ། རྣམ་པར་སྟན་འབྱེན་པའི་སྒྲོན་སྟེངས་སྟེངས་འགྲོ་དགོས་པའི་རྒྱ་
 མཚན། རི་ལྟར་སྟབས་སྟེངས་འགྲོ་བའི་རྒྱལ་དངོས་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཆོ་ལོང་མེད་ཅིང་
 སྟིག་པས་འཛིགས་པས་སྟུར་དུ་བསྟུབ་དགོས་པར་གསོལ་བ་མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་
 (༤༦ན)རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བསྟུབ་རྒྱ་གསོལ་ཞེས་དྲང་། གང་
 ལས་ན། འཁོར་བར་འཆིང་བའི་མི་དགེ་བ་འདི་ལས་སོ། །གང་གིས་ན། རི་ལྟར་དྲེ།
 རྣམ་པ་གང་གིས་སྟིག་པའམ་དེའི་འབྲས་གུ་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་དྲེ། གདོན་མི་ཟ་
 བར་ཐར་བས་དྲེ། དེ་ལས་ངེས་དག །པར་འབྱུང་བའམ་སྟོབ་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་
 སྟུར་བ་སྟེ། རིངས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་སོ། །ཁྱེད་ཅིའི་ཕྱིར་རིངས་ཤིན། བདག་ནི་སྟིག་པ་
 མ་བྱུང་སྟེ། མ་ཟད་པར་སྟོན་དུ་སྟུར་དུ་འགྲུམ་པར་འགྱུར་དྲེ། འཆི་ལ་དེ་ལྟར་གི་ན།

ངན་འགྱུར་ལྟར་བའི་ཕྱིར་རོ། སྤྱོད་པ་དག །འདི་ནས་སྐྱབས་ཆོལ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་
ཞེས་དྲེན་གྱི་སྟོབས་ལ་སྐྱར་ནས་འཆད། འགྲེལ་བ་དག་ནས་སྤྲིག་པ་ལ་སྐྱོ་བར་བྱ་ཞེས་
སུན་འབྱེན་བའི་སྟོབས་སུ་འཆད་དོ། །སུན་འབྱེན་པ་ལ་བདྲེན་ནས་སྐྱབས་ཆོལ་བའི་
ཕྱིར་གཉིས་ཀར་མི་འགལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཆེ་ཡོང་མེད་པས་སྐྱར་དུ་བཤགས་དགོས་པ་དང་། འབྲས་སུ་
འཛིགས་པ་སྐྱོབ་པའི་སྐྱབས་དགོས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། ཆེ་
ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བ་མདོར་བསྟན། དེ་མ་ཤེས་པར་སྤྲིག་པ་དུ་མ་བྱས་པར་བསྟན།
ངེས་པར་འཆི་བས་སྐྱར་དུ་བཤགས་དགོས་པར་བསྟན་ཏེ་དོན་བསྟུ་བ་དང་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ནི། རྩོད་སྤྲིག་པ་མ་བྱང་གོང་དུ་འཆི་བདག་གིས་གྲགས་མི་རྟོག་པས་མི་འཆི་འོ་
སྟུ་མ་ན། གསོད་པར་བྱེད་པས་ན་འཆི་བདག་སྟེ། འཆི་བ་ནི། འདི་ཙམ་ཞིག་དུ་མི་འོང་
ང་ཞེས་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བ་སྟེ། ཡིད་ཆེས་བྱར་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་བྱས་ཟིན་པ་དང་།
མ་བྱས་པ་མ་ཟིན་པ་ལ་མི་སྟོད་པ་སྟེ། ཡོངས་སུ་མི་རྟོག་པར་གསོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་
ལ། བྱ་བ་བྱས་པ་དང་མ་བྱས་པ་ལ་མི་སྟོད་དེ། དཔྱུད་པ་མེད་པར་འཆི་བདག་ནི་
ནད་མེད་ཅིང་བདེ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་བརྟན་པ་ལ་མི་རུང་སྟེ། དོགས་པ་མེད་བཞིན་
དུ་འཛོམས་པའི་ཕྱིར་ན་བ་དང་། སྟོབས་དང་ལང་ཆོ་དང་ལྡན་པའི་མི་ན་བ་ཀུན་གྱིས་
ཀྱང་(༤༦བ)ང་མི་འཆི་འོ་ཞེས་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་སྟེ། ཆེ་སྟོ་བྱར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རམ། ཡང་ན། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་བར་སྟོ་བྱར་ཐོག་ཆེན་ཏེ། འདི་ལས་བྱུང་མ་རིག་
བར་མ་བསམ་པར་ཐོག་ཆེན་པོ་འབབ་པ་དང་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྟན། བཤད། བསྟུ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འོ་ན། སྤྲིག་པས་
འཛིགས་ཤིང་ཆེ་ཡིད་བརྟན་དུ་མེད་པར་ཆ་ཡོད་ན་སྤྲིག་པ་ཅིའི་ཕྱིར་བྱས་ཤིང་། བདག་
གིས་མཛའ་བ་སྟེ། དག་འ་བ་བདག་དང་བདག་གི་བའི་གཉེན་དང་། མི་མཛའ་སྟེ། མི་

དགའ་བ་གཞོན་བྱེད་གྱི་དགྲ་ལ་རིམ་བཞིན་ཡན་འདོགས་པ་དང་གཞོན་པ་བསྐྱེལ་བའི་
 དོན་ཏེ། རྒྱ་མཚན་གྱི་ཕྱིར་སྤྲོག་གཙོན་མ་བྱིན་ལེན་ལ་སོགས་པའི་སྤྲོག་པ་རྣམ་པ་སྣ་
 ཚོགས་ཏེ། རྩམ་བྱས་སོ། །འོ་ན་དེ་ཐམས་ཅད་དོར་ནས་སྤྱར་རྩུ་འཆི་བ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་
 སྤྲོག་གསོག་ཅེ་ན། མཛའ་མི་མཛའ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོར་བ་སྟེ། དོར་ཏེ། ཚེ་ཕྱི་
 མར་ཆ་སྟེ་འགོ་དགོས་པར་བདག་གིས་དེ་ལྟར་རྩུ་མ་སེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་ཐོར་ཅི་ལྟར་དགོས་སྣམ་ན། ཤི་བ་ན་གང་གི་དོན་རྩུ་
 སྤྲོག་བྱས་པའི་མི་མཛའ་བ་དག་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། མཛའ་བ་གཉིན་
 རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། བྱེད་པོ་བདག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། དེ་བཞིན་རྩུ་
 བསགས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན། ཚེ་ཕྱི་མར་སྤྱ་
 ཞིག་ཆ་དགོས་སེ་ན། སེམས་ཀྱི་རྒྱན་ཉིད་འགོ་ལོ། །འོ་ན་དེ་ཉིད་བདག་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན།
 བདེན་ཏེ། ཚེ་འདི་ན་ཡོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་གཞན་རྩུ་འགོ་བ་མ་ཡིན་གྱི། འཆི་
 ཁའི་སྐད་ཅིག་མ་དེ་ཉིད་རྒྱན་དང་སྤྲད་ན། དེའི་རིགས་འདྲའི་རྒྱན་གཞན་རྩུ་འགྱུར་
 བས་སྤྱོད་མེད་དོ། །འོ་ན། ལྷག་མ་ཅི་ཡོད་ཅི་ན་དཔེར་ན། རྩི་ལམ་ན་ཉམས་སྤྱོད་བ་
 གཉིད་སང་པའི་ཆོན་དེ་དག་མི་མཐོང་གི། དྲན་ཡུལ་ཙམ་རྩུ་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་རྩུ་བདེ་
 སྤྲོག་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་གང་དང་གང་རྣམས་སྤྱད་དེ། ཉམས་སྤྱོད་བ་དེ་དང་
 དེ་ཐམས་ཅད་དྲན་པ་ཙམ་(༧༥ན)གྱི་ཡུལ་རྩུ་འགྱུར་གྱི། རྩུང་པའི་དངོས་པོ་སྤར་སོང་
 ཞིང་འདས་པ་ཐམས་ཅད་སྤར་ཡང་མཐོང་བ་སྟེ། རྩུང་བའམ་སྤྲོད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
 འཇིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱོད་གཞན་རྩུ་ལྟ་ཞོག །རེ་ཞིག་གསོན་ཆོ་སྟེ། ད་ལྟ་གནས་པའི་
 རྩམ་འདི་ཉིད་ལ་མཛའ་བ་དང་མི་མཛའ་བ་རྩུ་མ་ཞིག་མི་རྟག་པར་གྱུར་ཏེ་སོང་ཞིང་
 འདས་ཀྱང་དྲན་ཡུལ་ཙམ་རྩུ་ཡོད་གྱི། སྤར་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། དེའི་
 དོན་རྩུ་བྱས་པའི་སྤྲོག་པ་འདས་པའི་མི་རྩུང་རོ། །ཞེ་ན། མཛའ་མི་མཛའ་དེ་དག་

གི་དོན་དེ། རྒྱ་མཁན་དུ་བྱས་པའི་མིག་པ་མི་བཟད་པ་དཔུལ་པའི་རྒྱ་གང་ཡིན་པ་དེའི་
བག་ཆགས་བདག་གི་རྒྱད་ལ་ཡོད་པས་བདག་གི་མདུན་ན་གནས་པ་བཞིན་དུ་གནས་
སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན། དེ་ལྟར་མཐོང་ན་ཅིས་བསྐྱུས་ནས་མིག་པ་བྱས་ཤིང་།
བདག་ནི་གང་གི་འང་ངོ་ཤེས་སམ་ཉི་དུ་མིན། གཞན་སྤངས་བདག་གི་ཉི་དུ་འམ་ངོ་ཤེས་
མིན་པས་བདག་གྲོ་བྱར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དེ་ལྟར་བདག་གིས་མ་དབྱེད་ཅིང་བརྟག་
བར་མ་གྱུར་པས་མཛའ་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་། མི་མཛའ་བ་ལ་ཞེ་སྤངས་གྱུན་ནས་
བསྐྱུངས་ནས་མིག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བྱས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། བྱེད་ཆེ་རིང་པོ་བྱུང་པས་འཆི་དོགས་གྱིས་མི་འཛིགས་ཤིག་ཅེ་ན།
ཉིན་མཁན་དུ་སྐད་ཅིག་ཅུ་ཡང་མྱོད་པ་སྟེ། དལ་གསོ་བ་ཡང་མེད་པར་ཆེ་འདི་ལ་རྟག་
ཏུ་གོད་པ་སྟེ། འབྲི་ཁིང་ཟད་པར་འགྱུར་ཁིང་ཆེ་ལ་སྟོན་པ་སྟེ། རིང་དུ་འཕེལ་བྱེད་གུད་
ནས་འོང་བ་མེད་ན། བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འགྱུར་དེ། རིང་དུ་བྱུང་གྱུང་
མཐར་ངེས་པར་འཆི་བས་འཛིགས་དེ། སྐྱེས་བྱས་ལག་པས་འཇུས་པའི་ཅ་བྱི་བས་
བཅད་པའི་དཔེ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཐན་བྱེད་གཞན་མེད་ཅིང་ཐན་པའི་རྒྱ་རང་གིས་མ་བྱས། འཛིགས་
མ་ཤེས་པར་འཛིགས་པའི་རྒྱ་རང་གིས་བསྐྱབས། དེའི་འབྲས་སྤྲད་པེ་ལས་འདས་པས་
ཤིན་ཏུ་འཛིགས་པ། འཛིགས་ནས་སྐྱབས་བཅའ་ཡང་དེར་(༤༧)སྐྱབས་མི་རྟོན་པར་
བརྟན་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། ཅི་སྟེ་དགྲ་གཉེན་དོན་དུ་མིག་པ་བྱས་པས་དེ་དག་གིས་
སྐྱག་བསྐུལ་གྱི་སྐུལ་པ་ལེན་ཅིང་གོགས་བྱེད་པས་འཛིགས་མི་དགོས་སྐྱུ་ན། སྐྱེ་བ་
བྱི་མ་ལ་ལྟ་ཞོག་སྟོན་པ་འདི་ཉིད་ནའང་བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ་གཉེན་བཤེས་
དུང་ན་མེད་པར་མ་ཟད། དེ་རྣམས་གྱུན་གྱིས་མཐའ་བསྐྱོར་བའི་ནང་ན་འདུག་གྱུང་།

སྟོག་སྟེ། གང་ཞིག་ཆད་ན་འཆི་འགྱུར་གྱི་དངོས་པོ་ནི། གནད་ཡིན་ལ། དེ་མེ་ཆུ་རྒྱུད་
གསུམ་འབྲུགས་པས་མཆོན་ཆོན་པོ་བརྟམ་པས་བདུལ་པ་ལྟར་གཅོད་པའི་སྟུག་བསྐལ་
དང་། རྒྱ་དབེར་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་ཡོད་པས། དེས་བསྐུས་པ་སྒྲོམ་པ་དང་ལུས་ཚ་བ་ལ་
སོགས་པའི་ཆོར་བ་དག་བདག་ཉིད་གཅིག་ཤུས་མྱོང་བར་འགྱུར་གྱི། གཉེན་བཤེས་
གྱིས་སྟུག་བསྐལ་ཆ་ཙམ་ཡང་མི་ལེན་ཞིང་མི་ཐན་ན་དཔུལ་བ་ལ་སོགས་པར་གཤིན་
རྗེའི་ཕོ་ཉམ་ཟེན་པ་སྟེ་ཞགས་པས་བཅིངས། ཐོ་བས་བརྟུང་། ཆོར་མ་དང་ལ་བོང་ལ་
སོགས་པས་ལུས་གཅོད་ཅིང་བརྟུང་བའི་སར་རང་གཅིག་ཤུ་བྱིད་པ་ན། རྟོགས་སུ་
དགའ་བ་ཙམ་གྱི་གཉེན་གྱིས་ཅི་ཐན། ཤིན་ཏུ་གཙུགས་པའི་བཤེས་གྱིས་ཅི་ཐན་ཏེ།
བསྐྱབ་མི་རྒྱས་པ་ལྟ་ཅི་སྒྲོས། དེའི་ཆེ་བསོད་ནམས་གཅིག་ཤུ་བས་ཡིན་ན། བསོད་
ནམས་དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྟེན་ཏེ། མ་བསགས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་བསོད་ནམས་མ་བསགས་སྟུམ་ན། གྱེ་མགོན་པོ་ཞེས་
བོས་ནས། ལང་ཆོ་དང་། གཟུགས་དང་། དབང་ཆེ་བ་ལ་སོགས་པས་རྒྱགས་པས་བག་
མེད་པ་བདག་གིས་ནི་མི་རྟག་ཅིང་ཡུན་དུ་མི་གནས་པའི་ཆེ་འདིའི་ཆེད་དག་ཏུ་སྟེ། འདི་
ལ་ཆགས་པས་དཔུལ་སོགས་ཀྱི་སྟུག་བསྐལ་གྱི་འཛིགས་པ་འདི་དག་འབྱུང་བར་མ་
འཆལ་ཏེ། མ་ཤེས་ནས་སྟེན་པ་མང་པོ་ཉེ་བར་བསྐྱབས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་བདེན་ཡང་དེ་ཙམ་དུ་འཛིགས་པའི་སེམས་བྲལ་མི་དགོས་སྟུམ་
ན། དཔུལ་བའི་སྟུག་བསྐལ་གྱི་ཆ་ཙམ་ཡང་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་པོས་ཆད་པ་སོག་པའི་(༤༥ན)
སྟེ་བོ་རྒྱང་ལག་སོགས་ཡན་ལག་གཅོད་པའི་དོན་དུ་དེ་ཡི་སར་དེ་རིང་བྱིད་པའང་ཀྱན་
ནས་རྒྱག་པས་བྱེད་པར་གྱུར་ཏེ། ཁ་སྒྲོམ་གྱིས་གདུངས་ཤིང་ལུས་བསྐྱམས་པ་དང་།
མིག་རྩ་ངན་པ་ཐོངས་པའི་ལྟ་སྟངས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲས་ལུས་འདར་ཞིང་སྟེ་སྟུགས་
འདོན་པ་ལ་སོགས་པ་སྟུར་གྱི་རང་བཞིན་ལས་གཞན་དུ་བྱེན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྱུར་བར་

སྒྲུང་ན། དེ་ལས་ཆེར་སྤྱག་བསྐྱེད་ཆེ་བའི་དཔལ་བར་གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཏུ་འཛིགས་སུ་རུང་
བའི་གཞུགས་དང་ལྷན་པས་འཛིགས་འཛིགས་ལྟ་བུའི་གཞུགས་ཏེ། རྣམ་པ་ཅན་གྱིས་
བཟུང་བ་སྟེ། བདག་གིར་བྱས་པར་གྱུར་ཏེ། འཛིགས་པ་སྟེ། སྤྱག་པ་ཆེན་པོའི་རིམས་
ནད་དང་འདྲ་བས་ཐེབས་པ་སྟེ་ཟིན་པར་གྱུར་པ་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱིས་རབ་ཏུ་ཉམ་ཐག་པ་
བྱེད་པ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། རྒྱ་དབེ་དང་འབྲེལ་པར། མི་གཙང་བྱུང་བསྟོས་སྟོས་ཅི་
དགོས། ཞེས་ཏེ། བཤང་ལམ་ནས་མི་གཙང་བ་བྱུང་བས་ལུས་བསྟོས་པ་ཞེས་པའོ། །

བཞི་པ་ནི། འོན་པུང་ནས་ཇི་ལྟར་བྱེད་སྟུམ་ན། སྒྲིང་རྗེ་ཅན་སུ་ཞིག་དཔལ་བའི་
འཛིགས་ཆེན་འདི་ལས་བདག་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་སྟོབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེས་
བྱེད་གཞུག་པ་སྟེ། ཞན་པ་ལམ། མིག་ཅ་སྒྲུང་པའི་མིག་བབྱང་ནས་ཐྱོགས་བཞིར་ལྟ་
ཞིང་། སྐབས་དག་ཆོལ་བར་བྱེད་དོ། །བསོད་ནམས་བསགས་ན་སྐབས་དེར་ཡང་
སངས་རྒྱས་སོགས་གྱིས་སྐབས་བྱེད་པ་མིང་མོད་ཀྱི། བསོད་ནམས་མེད་པས་སྐབས་
བཅུ་ལ་ཡང་ཐྱོགས་རྣམས་སྐབས་མེད་དེ། སྐབས་གྱིས་སྒྲོངས་པར་མཐོང་ནས་དེ་ནས་
ཏེ། སྒྲུང་ཡང་ཀྱན་ཏུ་ཡི་སྤྱག་པར་འགྱུར་རོ། དཔལ་བའི་གནས་དེར་སྐབས་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་པ་ལམ། རྒྱ་དབེ་ལྟར་ན། འཛིགས་པ་ཆེན་། དེའི་ཆོ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱ་སྟེ། ཅུ་
བ་ཐམས་ཅད་ལ་རུས་པ་མེད། སྤྱོག་པའི་ཐབས་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །

② སྐབས་སུ་འགོ་ཚུལ་དངོས།

གཉིས་པ་ལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དང་། ཟུང་པར་ཉེ་བའི་གྲས་ལ་སྐབས་སུ་
འགོ་(༤༥བ)བ་དང་། དེ་ལྟར་སྐབས་སུ་སོང་ནས་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ནི། དཔལ་བར་སྟེས་ན། སྐབས་མེད་ཅིང་བསྟོག་ཐབས་མེད་པ་དེ་བས་ད་ལྟ་

ཉིད་ནས་ཕྱིར་བཅོས་ཤིང་སྤྱབས་བཅའ་དགོས་ཏེ། སྤྱབས་སུ་མཆི་ཞེས་བྱང་། གང་ལ་
ན། རྒྱལ་བ་འགྲོ་བའི་དབྱགས་འབྱེན་པ་དང་། ཡིད་བརྟན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བའི་
མགོན་པོ་འགྲོ་བའི་གནོད་པ་སྤྱོད་སྟེ་བསྐྱང་བའི་དོན་དུ་བཅོན་པ། ལུས་པ་ཐོགས་པ་
མེད་པས་སྤྱོད་ས་ཆེན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ན། འཛིགས་པ་སྟེ། ལུག་བསྐལ་ཀྱན་སེལ་ལུས་པ་
ལའོ། །

གང་གི་ཆེན་། དུས་མ་འགོར་བར་དེ་རིང་ཉིད་ནས་སོ། །ཡང་གང་ལ་ན། རྒྱལ་བ་
དེ་ཡིས་བྱགས་སུ་རྒྱུད་པ་སྟེ། མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཉོན་
མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོར་གྱུར་པས་འཁོར་བའི་འཛིགས་པ་སེལ་བ་འགོག་ལམ་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་ཏེ། དགོ་འདུན་ལ་ཡང་ངོ་། །རི་ལྟར་ན་སྒྲར་དེ་
རིང་ཉིད་ནས་སྤྱབས་སུ་མཆི་བ་དེ་བཞིན་དུ་གཡོ་སྤྱོད་ཐེ་ཆོམ་སོགས་མིན་པར་བསམ་
པ་ཐག་པ་ནས་དད་པས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཙོ་ཆེ་བ་རྣམས་ལ་ལུས་སུལ་ནས་སྤྱབས་
ཞུ་བ་སྟེ་བདག་ནི། དཔུལ་སོགས་ཀྱི་འཛིགས་པས་རྣམ་སྒྲག་སྟེ། འབྲུགས་པའམ་
འབྱར་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱན་དུ་བཟང་པོ་ལ་བདག་ཉིད་དེས་བར་འབྱལ་ལོ། །འང་སྟེ།
དེར་མ་ཟད་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་གཞན་གྱིས་བསྐྱལ་བ་མ་ཡིན་པར་བདག་ཉིད་
གྱིས་སེམས་དང་བས་བདག་གི་ལུས་འདི་དབྱལ་བར་བགྱིལོ། །སེམས་ཅན་ལ་བྱགས་
རྩེའི་སྒྲིབ་པ་མ་འབྱལ་བ་མངའ་བའི་འགྲོ་བ་སྤྱག་བསྐལ་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱན་རས་གྱིས་
འཆོ་ཞིང་གཟིགས་པའི་མགོན་པོ་དེ་ལ་ཡང་། ལུག་བསྐལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་ཅིང་བྱེད་
པའི་ང་རོས། སྒྲར་ལངས་བཞིན་དུ་འོ་དོད་འབོད་དེ། སྤྱན་རས་གཟིགས་དེས་སྤྱིག་
ལུན་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྱོན་གྱིས་འཛིགས་པ་བདག་ལ་བསྐྱབ་དུ་གསོལ། འདིར་རྒྱ་དཔེ་དང་
འགྲེལ་བ་ལས་(༥༠ན)འཛིགས་པ་དང་ཞེས་ཡོད་དོ། །སྤྱིག་པ་ལས་རིང་དུ་སོང་བས་

འཕགས་པ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་གནས་པས་ནམ་མཁའི་སྟོང་པོ་དང་། སའི་
ཁམས་དག་པ་ཡིན་པས་ས་ཡི་སྟོང་པོ་དག་དང་ནི། གཞན་སྐྱུ་ན་སྐྱུ་པ་སྐྱུ་ལ་བར་
འགྱུར་བའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཅན་བྱམས་པ་སྒྲིབ་སེལ་ལ་སྟགས་པ་ས་བརྩའི་དབང་
སྐྱུ་མཆན་མ་སྟོས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་སྐྱབས་ཆོལ་ཁིང་སྟོང་ནས་ཉེ་བསམ་པ་ཐག་
པ་ནས་འོ་དོད་འབོད་དོ། །གང་ཞིག་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་གཤིན་རྗེའི་མོ་ཉ་དང་། སྟགས་
ཀྱི་སྐྱུ་སྒྲིམ་གཞོན་སྟེན་དང་། སྟེན་པོ་སྟགས་གཞན་སྐྱུ་ན་དགའ་བའི་སྟངས་པ་རྣམས་
སྐྱུ་པ་སྟེ། འཛིགས་ནས་སྟུགས་བཞིར་འབྱེར་བ་སྟེ། འབྲོས་པར་མཛད་པའི་དོ་རྗེ་
ཅན་ཉེ། ཐུག་ན་དོ་རྗེ་དེ་ལ་ཐུག་འཆལ་ཁིང་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །སྟར་ནི། སྟོར་སྐྱབས་
སུ་འགོ་བ་ཡིན་ལ། འདི་སྟེག་བཤགས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་སྟོབས་ཡིན་པས་སྟོས་པ་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཞན་རྟུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་དོན་རྟུ་དེ་རྣམས་མངོན་སུམ་རྟུ་
དམིགས་ནས་སྟོན་ཆད་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་སྐུ་ལ་པ་ལས་འདས་པ་སྟེ། འགལ་ནས་
སྟེག་པ་བྱས་སོ། །དེ་ནི་སྟེ། དེང་ནས་བརྩམས་ནས་དེ་ལས་འདས་པའི་མི་འདོད་པའི་
འབྲས་བུ་འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་མཐོང་བས་སྐྱུ་ནས་ཁྱེད་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ལགས་ཀྱི།
དེས་ན་གཞན་རྟུ་དོགས་པ་མི་བྱ་བར་བདག་གིས་སྟོན་བྱས་པའི་སྟེག་པའི་འཛིགས་པ་
སྟུར་བ་སྟེ། སྟེན་པར་བསལ་རྟུ་གསོལ་ལོ། །

〈3〉 གཉེན་པོ་ཀུན་རྟུ་སྟོན་པའི་སྟོབས།

གསུམ་པ་ལ། གཉེན་པོ་ལ་འབད་པར་རིགས་པ་དང་། སྟུར་རྟུ་འབད་དགོས་པ་
དང་། རི་ལྟར་འབད་པའི་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བད་ཀྱི་དབེ་དང་། གཡང་སའི་
དབེས་འབད་པར་རིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འབྲེལ་པ་ལས། སྟུར་བཀའ་དང་།

འགལ་བར་བྱས། ད་རྒྱལ་སྐོམ་སྐོམ་མེད་ནས་འགལ་བར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་དམ་བཅས་པའི་
 རྒྱལ་མཚན་འདི་མན་མད་ཀྱིས་སྟོན་པར་འཆད། (༥༧) ལྷ་མ་དག། གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་
 པའི་སྟོབས་སྐོམ་འཆད་པ་གཞི་མཐུན་དུ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འོ་ན། བྱེད་ཀྱི་བཀའ་ལས་
 མི་འདའོ་ཞེས་བྱགས་ལ་དམ་བཅས་པའི་ཚིག་ལ་སྐྱེ་ཞིག་ཡིད་ཆེས་སེ་ན། ཐ་མལ་ཏེ།
 ཡུན་མི་རིང་བར་སྐྱར་དུ་སྐོམ་ནས་འགོ་བའི་ནད་ཀྱིས་འཛིགས་ན་ཡང་དེ་བཙོས་པའི་
 ཐབས་སྒྲན་པའི་བག་བཞིན་དུ་བྱ་དགོས་ན་སྟེ། དེ་ལས་འདའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ན།
 ཡིད་ཀྱིས་ཐོག་མེད་དུས་ནས་བསགས་པའི་གཙོང་ནད་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་
 བརྒྱ་ཡི་ནད་ཀྱིས་དྲག་བྱལ་སྒྲོས་ཅི་དགོས་སོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་
 ལས། བཞི་བརྒྱ་བཞི་ཡིས་ལྷག་པ་ཡི། །ནད་ཀྱིས་བཟུང་བ་སྒྲོས་ཅི་དགོས། །ཞེས་ཏེ།
 དུས་མིན་འཆི་བ་བརྒྱ་དང་། དུས་སྐོམ་འཆི་བ་གཅིག་ལ་རྒྱུང་མཁྱིས་བད་ཀན་འདུས་པ་
 བཞིས་བསྐྱར་བས་ནད་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་བཞི་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ། ཆགས་སྣང་ལྷག་
 གསུམ་དུག་གསུམ་ཆ་མཉམ་པ་སྟེ་བཞི། དེ་རེ་རེ་ལ་བག་ལ་ཉལ་ཐ་དད་ཀྱིས་དབྱེ་བས་
 བརྒྱ་དང་རེ་རེས་བསྐྱར་བས་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་བཞིའི་ནད་ཀྱིས་བཟུང་བ་ལ་སྒྲན་བ་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ལས་འདའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་སྒྲོས་ཅི་དགོས། འོ་ན་ཏེ། དེ་རྣམས་མེད་
 པས་འཛིགས་ཅི་དགོས་སྟུམ་ན། ནད་དེ་འབྱུགས་པ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འཛམ་བུ་གླིང་ན་
 གནས་པའི་མི་སྟེ། འགོ་བ་ཀུན་བསྐྱུག་པ་སྟེ། འཆི་བར་བྱེད་པ། རྒྱལ་པོ་བསྐྱེད་དུས་སྐོམ་
 འཛམ་བུ་གླིང་པ་རྣམས་ནད་ཀྱིས་བྱལ་བ་ལ་ཉ་རོ་ཉི་ཉའི་ག་མ་རྟེན་ནས་རྒྱལ་པོས་
 དེར་སྐྱེ་བ་བྱངས་པ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ནད་དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འཛམ་
 གླིང་ན་གནས་པའི་མི་སྟེ། ནད་དེས་བྱལ་བའི་སེམས་ཅན་ཀུན་དཔུལ་བའི་སྐྱག་
 བསྐུལ་ཀྱིས་རྒྱག་པར་བྱེད་ན་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་དེ་དག་གསོ་བའི་སྒྲན་གཉེན་པོ་
 ལས་སྒྲོམ་པ་ལས་གཞན་ཕྱོགས་བརྒྱ་པོ་རྣམས་ཀུན་ནས་མི་རྟེན་ན། ཉོན་མོངས་པའི་

ནད་གསོ་བ་དེ་ལ་སྒྲན་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ལུས་དང་ཡིད་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་རྒྱ་
ཆགས་(༡༠ན)སོགས་ཐམས་ཅད་འབྱེན་པའི་བཀའ་ལྟར་མི་བྱེད་ཅིང་དེ་ལས་འདའ་
བར་སེམས་བ་ནི། སྤྱི་རྒྱ་དང་ཞིང་གཏི་སྤྱལ་བས་སྒྲན་པའི་གནས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཅིའི་བྱིར་སྒྲན་པའི་གནས་ཡིན་ཞེན། རིའམ་གཅིང་ལ་སོགས་པའི་
གཡང་ས་ཐ་མལ་རྒྱུད་དེར་ལྷུང་ན་རུས་པ་ཆག་པའམ་འཆི་བའི་སྤྱལ་བསྐྱལ་ཙམ་
འབྱུང་བ་ལ་ཡང་སྤྱི་རྒྱ་བཀ་ཡོད་པ་ཐོན་ཆེར་བྱེད་པས་གནས་བར་བྱ་དགོས་ན།
དཔག་ཆད་སྟོང་ཐུག་ནི་ཤུའི་ཆད་དུ་ལྷུང་བ། མནར་མེད་ལ་སོགས་པའི་གཡང་སར་
དུས་ལུན་རིང་པོ་ཆེ་བར་བསྐྱལ་གཅིག་དུ་སྤྱི་རྒྱ་སྤྱལ་བསྐྱལ་བར་འགྱུར་བ་ལ་བཀ་
ཡོད་པར་གནས་དགོས་པ་སྟོས་ཅི་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཆེ་མ་ངེས་ཤིང་ངེས་པར་འཆི་བས་སྒྲུར་དུ་འབད་དགོས། དལ་བར་
འདུག་པ་མི་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆན་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེར་སྤྱལ་བསྐྱལ་
ཡོད་ཀྱང་ད་ལྟ་རང་འཆི་བ་མིན་པས་སྤྱི་པ་བཤགས་ཡོང་ཡོད་ཅིང་བདེ་བར་གནས་
བས་ཆོག་གོ། ཞེན། དེ་རིང་ཁོ་ན་མི་འཆི་འོ་ཞེས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་སོས་དལ་དུ་
ཡིད་བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཆེ་བདག་མེད་པ་སྟེ་འཆི་བར་
འགྱུར་པའི་དུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། གདོན་མི་བྱ་བར་ཏེ། དེས་བར་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། མི་འཛིགས་པའི་གདེང་དང་ཐར་པའི་ཐབས་མེད་པས་དང་།
ཡོངས་སྟོང་བདེ་བའི་རྒྱུ་དུ་མི་འགྱུར་བས་དང་། གཉེན་བཤེས་སྟོབ་པའི་གྲོགས་སུ་
མི་འགྱུར་བས་དལ་བར་འདུག་པ་མི་རིགས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་
འཛིགས་པས་མི་ཕན་པས་འཛིགས་པར་མི་རིགས་སོ། ཞེན། བདག་ལ་བྱོད་འཁོར་
བའི་སྤྱལ་བསྐྱལ་ལས་སྟོབ་ཀྱི་མ་འཛིགས་ཤིག་ཅེས་སམ། ཡང་ན། བྱོད་མི་འཆི་ཡི་མ་
འཛིགས་ཤིག་ཅེས་པའི་མི་འཛིགས་པ་སྟོས་བྱ་སུ་ཡིས་བྱིན་ཏེ་སྟེར་བའི་དབུགས་འབྱེན་

པ་མེད་པའི་(༥༠བ)ཕྱིར་དང་། ཡང་། དེ་ལས་ངེས་པར་ཐར་པའི་ཐབས་ཡོད་ན་ཡང་
འཛིགས་པར་མི་རིགས་མོད་ཀྱི། རི་ལྟར་ཏེ། ཐབས་གང་གིས་འཆི་བའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་
འདི་ལས་ངེས་པར་ཐར་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལས་ཐར་པའི་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་གདོན་
མི་ཟ་བར་མེད་པ་སྟེ། འཆི་བར་འགྱུར་ཏེ། ལུང་ལས། སྐྱེས་པའི་མཐའ་ནི་འཆི་བ་
སྟེ། ཞེས་སོ། །དེས་ན། ལྷ་མཆོན་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ཡིད་བདེ་བར་སྐྱོ་དཔལ་དུ་འདུག་
སྟེ། འདུག་པར་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེར་ཡོངས་སྟོན་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཕན་པས་ཡོངས་སྟོན་བསྐྱབ་པོ་སྐྱམ་
ན། ཐེང་བ་དང་ཅན་ལ་སྐྱེས་པའི་ཡོངས་སྟོན་སྟོན་ཅད་དེ་སྐར་སྟེང་ཅིང་ཉམས་སུ་
སྟོང་བ་ཀུན་ནི། ཞིག་པ་ལས་ཏེ། ཞིག་པའི་ཕྱིར་བདག་ལ་ལྷག་པ་སྟེ། དེའི་སྟོང་པོ་
ཐོགས་ཐོན་པ་ཅི་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་གནས་པ་མེད་ན། ཆེ་ཕྱི་མར་དེའི་སྟོང་པོ་གནས་པ་
ག་ལ་ཡོད་དེ། མེད་པ་ལ། བདག་ནི། བདེ་བའི་རྒྱར་འདོད་པ་གང་ཡིན་པའི་
ཡོངས་སྟོན་དེ་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པ་སྟེ། ཆགས་ནས་སྒྲ་མ་སངས་རྒྱས་ཕུང་སེམས་ཀྱི་
བཀའ་དང་འགལ་བ་སྟེ། འདས་པར་བྱས་པས་གིན་དུ་ཡང་དཔལ་བར་འདུག་པ་མི་
རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེར་གཉེན་བཤེས་ཀྱིས་ཕན་ནོ། །སྐྱམ་ན། གསོན་ཆེ་འཆོ་བའི་
འཛིག་ཏེན་མི་ལ་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་རིས་མཐུན་གྱི་སྐྱེ་བ་འདི་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
གཉེན་དང་བཤེས་པ་རྣམས་སྤངས་ནས་རང་གཅིག་ཕུ་གྲོགས་མེད་པར་མི་དགོ་བའི་
ལས་ཀྱི་འཕེན་པས་ངེས་པ་མེད་པའི་གནས་ག་ཤེད་དུ་འགྲོ་དགོས་ན། དེའི་ཆེ་མཛོན་
བ་དང་མི་མཛོན་བ་ཀུན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བདག་ལ་ཅི་རུང་སྟེ་ཕན་པ་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། མི་དགོ་བའི་ལས་ལས་སྐྱུག་བསྐྱལ་ངེས་པར་འབྱུང་ངོ། །ཞེས་ཕྱིས་
བསམ་པས་སྐྱེས་ཞིང་མི་དགོ་བའི་ལས་དེ་ལས་རི་ལྟར་ཏེ། ཐབས་གང་གིས་ངེས་པར་

ཐར་ཞེས་བསམ་པས་བཤགས་པ་དང་། དེའི་གཉིན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྒྲིད་པ་འབྱུང་བས་ཉིན་
མཚན་དྲག་ཏུ་བདག་གིས་བསམ་པ་འདི་ཉིད་(༡༡ན)བསམ་པར་རིགས་སོ། །

༤༽ ཉེས་པ་ལས་ལྡོག་པའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ།

བཞི་པ་ལ། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་ཉེས་པ་ལས་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་བཤགས་པ། ཕྱིས་འབྱུང་གི་
ཉེས་པ་ལས་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་བསྐྱམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྒྱུ་ལྡན་བསམ་པའི་
འབྲས་བུ་ལས་འབྲས་ངེས་པར་ཤེས་ནས་ཉེས་པ་ལས་ལྡོག་པའི་བསམ་པ་དྲག་པོས་
བཤགས་པར་སྒྲིལ་བ་བདག་ནི། མི་ཤེས་པ་སྟེ། ཕྱིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲུབ་པ་བྱུང་དོར་མི་ཤེས་
པའི་གཏི་མུག་གི་སྒྲིལ་བས་ལྡོངས་བསམ་རང་བཞིན་ཏེ། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཉིན་མོངས་ཅན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་སྒྲིལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་འབྱེན་པའི་དོན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་
བཅས་པ་སྟེ། དེས་ཆོག་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་མདུན་དུ་སྒྲུབ་པར་མི་འོས་པའོ། །མི་དགེ་བའི་
སེམས་ཁོ་ནས་སྒྲིད་པའི་ལས་ནི་མཚན་ཉིད་དེ། ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་མི་
དགེ་བ་བརྩེ་ལ་སོགས་པའོ། །འཇམ་ནི། རྣམ་པར་བདྲག་པའོ། །ཉེས་དམིགས་གཟིགས་
ནས་ཉིན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་ཡང་སྒྲིལ་བས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པར་གདགས་པ་
མཛད་པ་ནི། བཅས་པའི་སྒྲིག་སྟེ། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྟེ། མཚན་ཉིད། སྒྲིལ་བས་བཅས་པ་
དང་འགལ་བར་སྒྲིད་པའི་ལས་ཏེ། སྒྲིལ་ལྡན་ལ་ཉེས་པར་འགྱུར་བའི་ཆང་འབྲུང་བ་ལ་
སོགས་པ་སྟེ། དེ་རྣམས་གང་ཡིན་པ་ལས་ལྷན་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་གང་ཡང་རུང་བ་
སྟེ། རུང་ཟད་བཀྱིས་པ་སྟེ། སྒྲིག་པ་བསགས་པ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཐོགས་མེད་དུ་
གཟིགས་པའི་མགོན་པོ་སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲིལ་རྒྱུ་ཡིད་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་
གནས་ནས་ལྷན་གྱི་རིག་བྱེད་ཐལ་མོ་སྒྱུར། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་སྒྲིག་བསྐྱེད་ལ་འཛིགས་

པའི་སེམས་ཀྱིས་འགྲོད་སེམས་དྲག་པོས་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྤྱག་འཚལ་ཏེ། སྤྲིག་པ་དེ་
དག་ཐམས་ཅད་པདག་གིས་བྱས་སོ། །ཞེས་པས་སྤངས་ནས་བཤགས་པར་བསྐྱོལ། །
འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྤྲིག་པ་སྟེ། རན་སོང་གསུམ་དུ་ལྷུང་བར་བྱེད་པས་ན།
ལྷུང་བ་ཡིན་པ་ལ། ལས་མི་(༥༡བ)དག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ནོངས་པ་སྟེ། ཉེས་པ་ཉིད་དུ་
གཞུང་དུ་སྟེ། མཐེན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། འཆབ་པ་མེད་པས་སེམས་ཀྱིས་བཤགས་
པ་དགོངས་པར་མཛོད་ཅིག་གོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལྷུང་བ་འདི་ནི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མི་བཟད་པས་བཟད་པོ་མ་ལགས་
བས་མགོན་པོ་ཞེས་པོས་ནས། དུས་འདི་ནས་བརྩམས་ཏེ་སྤྲོན་ཆད་པདག་ཤེས་བཞིན་
མཐོང་བཞིན་དུ་མི་འགྲིད་དོ། །ཞེས་པ་སྟེ། གང་ཟག་ལ་བཤགས་པ་ལ་མཐོང་སྡོམ་
འདྲི་བའི་རྒྱལ་ལོ། །འདི་ལ་མཚོད་པ་ལ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་ཀྱང་སྤྲིག་བཤགས་
ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་པའམ། མཐའ་ན་གནས་ཤིང་སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་གཞུང་ལལ་ཆེ་
བས་སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུ་སྟེ། གཉིས་པའི་བཤད་པའོ། །

ཁེའུ་གསུམ་པ་༽

[4] དག་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ།

བཞི་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འདས་པའི་དག་པ་ལ་ཡི་རང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་
པོ་ནི། སེམས་ཅན་ཀྱང་ཀྱིས་རན་སོང་གསུམ་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་སྤྱོད་པས་ལུས་སེམས་
དུབ་པ་རྣམས་དག་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བ་ཐོབ་པ་རྩུང་ཟད་ཅིག་དུ་བལ་
བསོ་བའི་བྱིར་དེའི་རྒྱའི་དག་པ་བྱས་པ་དང་། སྤྱག་བསྐྱལ་ཅན་དེ་དག་གིས་བདེ་བའི་
དོན་དུ་ལས་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་བདེ་བ་ཐོབ་ནས་གནས་པ་ལ་ཡིད་ཀྱིས་སེམས་རབ་དུ་

དང་ཁིང་དགའ་བས་དང་། ལུས་འདར་ཁིང་མཆི་མ་འབྱུང་ལ་སྤྱི་ཟེང་ཞེས་བྱེད་པ་དང་།
དག་གིས་ལེགས་པར་བྱས་སོ། །བཟང་ངོ་། །ཞེས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་རྗེས་སྤྱི་རང་ངོ་། །

གཉིས་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱར་འབྱུར་པའི་དགོ་པ་རྒྱ་འབྲས་གྱི་དངོས་པའི་
ཆོགས་གཉིས་བསགས་པ་དེ་ལ་རྗེས་སྤྱི་རང་ངོ་། །ལུས་ཅན་ལམོར་པའི་སྤྱག་བསྐལ་
ལས་ངེས་པར་ཐར་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆོགས་ལའང་ཡི་རང་ངོ་། །ཞེས་བའི་རྩ་ནའོ། །རྒྱ་
དཔེ་དང་འབྲེལ་ཆེན་ལྟར་ན། ལུས་ཅན་ཏེ། སྤྱག་ཆགས་ལམོར་པའི་སྤྱག་བསྐལ་ལས་
ངེས་པར་ཐར་པ་བྱང་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་དོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་གསུམ་ལ་
གནས་པ་ལ་རྗེས་སྤྱི་རང་ངོ་། །རྒྱ་དང་པོ་གཉིས་མེད་དོ། །བྱང་པར་ཐེག་(༥༡ན)
ཆེན་གྱི་རྒྱའི་གནས་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱི་ཏེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཉིད་དང་། འབྲས་
ལའི་གནས་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཉིད། རང་གི་བྱགས་སུ་རྒྱུད་པའི་ལམ་གཞན་ལ་སྟོན་པ་
པོ་ཡིན་པས་སྟོབ་པ་དེ་ལ་རྗེས་སྤྱི་རང་ངོ་། །བྱང་སེམས་ཉིད་དང་སངས་རྒྱས་ཉིད། །
སྟོབ་རྣམས་ལའང་རྗེས་ཡི་རང་། །ཞེས་ཡོད་ཀྱི། སའི་རྒྱད་དོད་མེད་དོ། །

ཡང་ན། དགོ་པའི་རྒྱ་སྟོང་པར་མཛད་པའི་སྟོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་དང་། རྒྱལ་
སྤྱི་ཉིད་དང་། འང་གི་རྒྱས་དེ་དག་གི་ཆོགས་གཉིས་ལའང་ཡི་རང་ངོ་། །བྱང་པར་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་མཛད་དེ་འཇུག་པ་སེམས་དགེ།
བསྐྱེད་ཅི། དམ། ཡང་ན། འབྲལ་དུ་བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་པར་
མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་དུ་བྱགས་བསྐྱེད་པ་རྒྱད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་འབྱུང་བ་ཡང་མཐའ་གཉིད་
མི་རྟོགས་པས་རྒྱ་མཆོ་དང་འདྲ་བ་སེམས་ཅན་ཀྱན་ཏེ། མ་ལུས་པ་ལ་ཕན་པ་ནི། སྟོན་
པ་སེམས་དགེ། བསྐྱེད་དམ། ཡང་ན། བྱགས་སུ་ཕན་པའི་ནོར་སྟོབ་པར་མཛད་པ།
དགའ་བ་ནི། རྒྱ་དཔེར་སྟོན་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཐབས་ལ་གོམས་པ་ནི།
བསྟན་པ་ཡིན་པས་ཉེ་བར་བཏགས་ནས་སྟོན་པའམ་བསྟུ་དངོས་བཞིས་གདུལ་བྱ་ལམ་

ལ་འཇུག་ཅིང་འཆོས་པས་སྟོན་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་རོ། །རྒྱས་པར་ནི། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་ལེའུ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའོ། །
ཞེས་རྒྱ་དཔེར་རོ། །

[5] ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་བསྐྱལ་བ།

ལྟ་བུ་ནི། རྒྱལ་ས་རྣམས་ཀྱང་ན་བཞུགས་པའི་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་མི་
གསུང་བར་ཐུགས་ལས་རྒྱུད་ཏུ་ལ་བཞུགས་ཏེ་བསྐྱལ་བ་ལ་སྟོན་པ་རྣམས་ལ་ལྟས་ཐལ་
མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་གདབ་པར་བགྱེདོ། །ཅི་ཞིག་ན། སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་
མགོ་ལྟར་བར་བྱེད་ཅིང་སྟན་པ་སྟེ། ཆོངས་པས་བསྐྱིབས་པས་ལམ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་
པར་འཐོམ་པ་སྟེ། རབ་ཏུ་ལྟར་བ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་མ་སྦྱར་བ་སྟེ། (༤༡བ)ཆོས་
བསྟན་ནས་སྤང་བ་མཛད་དུ་གསོལ། གསོལ་བ་གདབ་པའོ། །ཞེས་རྒྱ་དཔེར་རོ། །

[6] ལྷ་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་གདབ་པ།

དུག་པ་ནི། རྒྱལ་ས་བཅའི་ཞིང་ན་རྒྱལ་བ་བྱང་ཆུབ་པས་སྦྱ་དངོས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་
ཟད་ནས་ལྷ་ལས་འདའ་བར་བཞེད་པའི་སྤྱགས་མངའ་བ་རྣམས་ལ་ལག་བ་ཐལ་
མོ་སྦྱར་ཏེ། ལྷ་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བར་བགྱེདོ། །ཇི་ལྟར་ན། ལས་ཀྱི་
དབང་གིས་སྦྱེ་བའི་གནས་ཐ་དད་དུ་འགོ་བའི་སེམས་ཅན་འདི་ལམ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་
ཤིང་སེམས་པ་མེད་པའི་ལྡངས་པར་མི་དགོད་དེ། མི་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་བསྐྱལ་བ་
གྲངས་མེད་དེ། མཐའ་ཡས་པར་ལྷ་ལས་མི་འདའ་བར་བཞུགས་པར་གསོལ་

བའོ། །གསོལ་བའོ། །ཞེས་གྲུབ་པར་རོ། །

[7] དགོ་བ་བསྟོ་བ།

བདུན་པ་ལ། སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་རྩ་བསྟོ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གོང་དུ་བསྟན་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་མཆོད་པ་ནས་གསོལ་བ་གདབ་པའི་བར་འདི་དག་ཀྱང་བྱས་པ་སྟེ། བསྐྱབས་ནས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་དགོ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་ཡིན་པའི་བསོད་ནམས་དེས་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱད་བསྟོལ་དེ། བོངས་པ་ཐམས་ཅད་བསམ་པ་སྟེ། རབ་རྩ་ཞི་བར་ཤོག་སྟེ། རྒྱར་ཅིག་གམ། གྱིས་ཤིག་གོ། །

གཉིས་པ་ལ། བད་པ་དང་། བཀྱེས་པ་དང་། དབུལ་བའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དགོ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་དེས་ནི་ཞེས་ཀྱང་ལ་སྒྱུར་དེ། འགྲོ་བ་ནད་གིས་གདུངས་པའི་ནད་པ་སྤྱི་ཙམ་དང་། རྩད་པར་ས་སྟེ་ལྟར་ན། ཆོ་ལོ་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་སུ་ཡམས་དང་འགོ་བའི་ནད་དྲག་པོས་བདེ་བ་ནས་གསོར་མི་རུང་བ་སྟེ་བ་བདུན་དང་ཞག་བདུན་འབྱུང་བས་ལལ་ཆེར་འཆི་བས་དེའི་དུས་ཀྱི་ནད་པ་ལ་དུས་དང་ནས་བཟུང་ནས་རི་སྤྱིད་ནད་སོས་པར་གྱུར་གྱི་བར་དུ་ནི། སྒྲོག་ཆགས་དེས་པའི་སྒྲེས་རབས་ལྟར་ན། བད་སེལ་བའི་སྒྲན་དང་། རྒྱལ་པོའི་བྱ་མོ་ཡེ་ཤེས་ལྟར་ལྟར། སྒྲན་སྟེར་བའི་སྒྲན་གཉིད་དག་དང་། དེ་ལ་རིམ་གྱོ་བྱེད་པའི་ནད་གཡོག་བྱེད་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། ཟས་བཟང་བ་དང་སྒྲོམ་སྟེ། བདུང་བ་ལུན་སུམ་ཆོགས་(༥༩ན)པའི་ཆར་གྱི་རྒྱན་ལབ་སྟེ། བཀྱེས་པ་སྟེ། རྟོགས་པ་དང་། འཕྲོམ་པའི་གནོད་པ་བསལ་དེ་སེལ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྤྱིར་བསྟོ་བའོ། །རྩད་པར་ས་སྟེ་ལྟར་ན། ཆོ་ལོ་སུམ་རྩ་པའི་དུས་སུ་སྤྱི་བའི་བསྟོལ་བ་བར་མ་ལོ་བདུན་སྟེ་བ་བདུན་ཞག་བདུན་འབྱུང་

ལ། གདགས་པ་ལྟར་ན། ཆོ་ལོ་བརྩུ་བ་ལ་བསྐྱལ་བ་བར་མ་གསུམ་རེས་མོས་སུ་འབྱུང་
བའི་སྤྱི་གཏི་བསྐྱལ་བ་བར་མའི་ཆོ་ཟས་སྒྲོམ་མེད་པས་བཀྲེས་གིང་ཉམ་ཆུང་བས་འདུས་
ནས་འཆི་བ་དང་། གཤམ་ཅེའི་ནང་དུ་འབྱུང་བ་པོ་བཞག་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་སྤྱང་བས་
གཤམ་ཅེ་བ་དང་། ཤི་བ་དང་རུས་པ་སྤྲུམ་མེད་དཀར་པོར་འཇུག་བ་དང་། རུས་པ་
བསྐྱོལ་ནས་འབྱུང་བས་རུས་གོང་དཀར་པོ་བ་དང་། ཐུར་མས་ཟས་ཉི་མ་རེས་མོས་སུ་
འབྱེད་བ་དང་། སྒྲོང་ནས་འབྱུང་ཐུར་མས་བྱས་ཏེ་ཆུར་བསྐྱོལ་ནས་འབྱུང་བས་ཐུར་མས་
འཆོ་བ་དང་། བཀྲེས་གིང་ཉམ་སྒྲོམ་མེད་པས་ས་ལ་འགྲེལ་ཏེ་ལྷང་མི་རྒྱས་པར་
འཆི་བ་རྒྱུད་པ་རྣམས་བྱུང་བའི་ཆོ་བདག་དེ་དག་གི་བཀྲེས་སྒྲོམ་སེལ་བའི་ཟས་དང་
སྒྲོམ་དུ་གྱུར་ཅིག །སྟོན་པས་སྟོན་ཡིད་བཞིན་གྱི་ལོར་བྱ་བྱངས་ནས་ཟས་སྒྲོམ་གྱི་ཆར་
ཡབ་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་མཆོན་ནས་ཆོ་ལོ་བརྩུ་བའི་དུས་སུ་གཅིག་གིས་གཅིག་མཐོང་
ནས་གསོད་སེམས་དྲག་པོས་རྩལ་སྟོགས་པ་བྱངས་པས་མཆོན་ལོན་པོར་གྱུར་ནས་
ཡན་ཆུན་གསོད་པ་ཞག་བདུན་འབྱུང་བས་མཆོན་གྱི་བསྐྱལ་བ་བར་མའི་ཆོ་མཆོན་ཆ་
རྣམས་མེ་ཏོག་གི་ཆར་དུ་གྱུར་ཅིག །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལོར་མེད་པས་ཡོངས་གིང་དབུལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལོར་
ཅི་བྱངས་གྱུར་མི་ཟད་པའི་གཏོར་ཆེན་པོར་བདག་གྱུར་ཏེ། མལ་ཆ་དང་། ལྷན་དང་།
གནས་དང་། གོས་དང་། རྒྱན་དང་། བྱུག་པ་སྟོགས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གང་དང་
གང་དགོས་པའི་ཡོ་བྱད་དེ། མཐོ་རྒྱ་སྒྲ་ཆོགས་སུ་སྤྱུལ་ནས་དབུལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་མདུན་
དུ་བདག་ཉིད་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ཅིག་(༥༣བ)སྟེ། གྲུ་གཏོར་བཏོན་གྱི་སྒྲེས་རབས་
བཞིན་ནོ། །མདོ་དྲིམ་མེད་པར་གྲགས་པས་བརྟན་པའི། ལས། བད་གྱི་བསྐྱལ་བ་བར་མ་ལ། །དེ་
ནི་ཅི་མཆོག་དམ་པར་གྱུར། །ཅིས་སྟོགས་ཏེ། རྒྱས་པར་དོ་རྩེ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་བསྟོ་བ་
དང་། ས་བརྩུ་བའི་སྟོན་ལམ་བརྩུ་དང་། བཟང་སྒྲོད་ལས་གཤིས་པར་བྱའོ། །

(2) རྒྱ་སྤྱི་རྒྱལ་སྐོར་ལྔ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་རྒྱ་སྤྱི་རྒྱལ་

[1] མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། མདོར་བསྟན། རྒྱལ་པར་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྤྱིང་རྩེས་
གཞན་དོན་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་གཏང་བར་གདམས། རང་
དོན་དུ་བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་མེད་སྟེ་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དགེ་བ་ལྟས། དུམས་
སྤྱིང་རྩེས་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པ་ནི། སྦྱིན་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་སྦྱོན་པ་
དང་བསྟོར་བ་ཡང་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་ནི། དེ་སྦྱོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་པས་དངོས་གཞི་ལ་
ཐུག་གི་བར་དུ་བསྟོར་བར་བཞེད་ལ། བློ་པོ་པ་ཡང་བསྟོར་བར་བཞེད་པ་ནི། མི་འཐད་དེ།
གཞན་ལ་ཕན་པར་སྦྱོན་པ་ཡོད་ཀྱི། བདག་སངས་རྒྱལ་སུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྦྱོན་པ་མེད་
པས་སེམས་བསྐྱེད་དུ་མི་འཐད་ལ། འགྲོལ་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟོར་བ་ལས་ཐ་
དད་དུ་བཤད་པས་སོ། །རྟོག་གིས། དངོས་གཞིའི་ཆོག་ར་བྱེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ།
འགྲོལ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྦྱོར་ཆོག་དུ་བཤད་པས་སོ། །དེས་ན་ལྷོ་བས། དེ་ལ་རྒྱ་ནི།
གོམས་པར་བྱས་པའི་སྤྱིང་རྩེས་སེམས་ཅན་རྩེས་སུ་འཛིན་པར་དམིགས་པའོ། །སྦྱོན་ནི།
ཐུག་འཆལ་བ་དང་། ཐུག་པ་བཤགས་པ་དང་། རྩེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། བསྟོར་བ་དང་།
བྱང་རྒྱལ་དུ་སྦྱོན་པའོ། །ཞེས་ཐ་དད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རིགས་སོ། །དེས་ན་སེམས་
བསྐྱེད་པའི་སྦྱོན་དུ་ཅི་རྒྱས་པའི་སྦྱིན་པ་བྱ་བར་བཤད་པ་བཞིན། བསྟོར་ནམས་ཀྱི་
ཆོག་ས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡན་ལག་དུ་དུས་འདི་ནས་བརྒྱམས་དེ་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་བར་
དུ་འགྲོ་བའི་རིས་ཀྱན་དུ་ལུས་དེ། བདག་གི་དངོས་པོ་དང་། བདག་གཏོང་བ་དེ་བཞིན་
དུ་ཡོངས་སྦྱོང་པར་བྱ་བས་ན། ཡོངས་སྦྱོང་དེ། རུང་མ་དང་། དུན་(༡༧ན)དང་། ཏ་

དང་། གྲུང་པོ་ཆེ་དང་། ཤིང་རྩ་དང་། ཁང་བཟང་ལ་སོགས་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་ལས
འདས་མ་འདས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་དགོ་བ་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟར་བྱང་བའི་དུས་གསུམ་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཏང་ངོ་། །འོན་ཀྱང་མ་འོངས་པ་མེད་པས་ཇི་ལྟར་གཏང་ཞེན། སྒྲིན་
མེད་དེ། དེ་ཡོད་པའི་དུས་སུ་དེ་ལ་ཞེན་པ་ལྡོག་པ་དང་། ད་ལྟ་ནས་དེ་བཏང་བས་
བསམ་པ་རྣམ་དག་འཁེལ་བའི་དོན་དུ་འོ། །ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་དུ་འོ། །འོད་རྣམས། དགོ་
བ་སྒྲོས་སྒྲོམ་པས་དུས་གསུམ་ཆར་གཏང་དུ་བྱུང་། ལུས་དང་ཡོངས་སྒྲིད་འགག་ཅིང་མ་
སྒྲིལ་བས་མེད་པའི་ཕྱིར་གསུངས་མོད། འདིར་མ་འོངས་པ་ན། དགོ་བ་རྒྱ་ཆེན་བསྐྱུ་
སྐྱུམ་དུ་སེམས་ཤིང་དེ་གཏོང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས་དགོ་བའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་
བྱང་བ་རྣམས་རྗེས་སུ་བྱུང་ལ། རྗེས་སུ་བྱུང་ནས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་རྒྱ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོ་བ་འདི་
ནི། འདས་པ་ལ་མཁའ་བའོ། །གང་མ་འོངས་པའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ངེས་པར་སེམས་
ཤིང་བྱང་ཆུབ་ལ་མདོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ལས་སེམས་པ་སྟེ། བདག་ལ་དགོ་བའི་སེམས་
བསྐྱེད་པ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་རྒྱ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོ་བ་འདི་ནི། མ་འོངས་པ་ལ་མཁའ་བའོ། །ཞེས་པས་སོ། །ཇི་ལྟར་
ན། སངས་པ་མེད་པར་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་སྟེ་བ་དང་། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་
ལྟོས་བའམ་ཆགས་པ་མེད་ཅིང་། ལན་དང་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་འབྲས་ལུ་ལ་རེ་བ་མེད་པར་
གཏང་བ་སྟེ། དཔུལ་བའམ་སྒྲིན་པར་བྱའོ། །གང་གི་དོན་དུ་ན། ཁམས་གསུམ་གྱི་
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མདོན་མཐོངས་ལེགས་གྱི་དོན་བསྐྱུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་འོ། །

གཉིས་པ་ནི། རང་དོན་དུ་ཡང་རྩུང་བྱུང་བར་རིགས་སོ། །སྒྲིམ་ན། གང་ལ་
ཆགས་པའི་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལུས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་བཏང་བས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་
ཏེ། བྱང་འདས་ནི། དེ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །(༥༦བ)བདག་གི་སྒྲོ་ནི།
སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་དེ་སྐྱུ་བ་ཅིང་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ། བྱང་ན་ལས་འདའ་བའི་ཆོ་ལུས་

སོགས་ཐམས་ཅད་བདག་གིས་ངེས་པར་གཏང་བུ་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་བཏང་བར་
ཆབས་ཅིག་པ་ལ་དོན་མེད་དུ་བཏང་བས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཏང་བ་མཆོག་ཡིན་
པས་སེར་སྒྲུབ་བབྱང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱ།

[2] རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། བདག་ཉིད་ལྟོས་མེད་དུ་གཞན་ལ་བཏང་བ་དང་། བཏང་བ་དེས་
གཞན་ལ་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་དུ་ཕན་པར་སྟོན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་
ནི། ཐམས་ཅད་བཏང་བ་རིགས་པའི་ཕྱིར་བདག་གིས་ཀྱང་ལུས་ཅན་ཏེ། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེད་ལ་ལུས་ཏེ། བདག་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོ་འདི་ཅི་བདེར་ཏེ། རི་ལྟར་
བདེ་བར་བྱིན་པ་སྟེ། བཏང་བར་བྱས་ཟིན་གྱི། ཏུག་ཏུ་གསོད་པའམ་དབྱུག་པ་སོགས་
ཀྱིས་བརྟེན་པ་དང་། མི་བསྐྱུགས་པ་བརྟོད་པའི་སྟོན་པའམ། དེག་སོགས་ཏེ། ལུང་
དམ་མི་གཅང་བའི་རྩལ་གྱིས་གཅོད་པ་རྣམས་ཅི་དགར་བྱེད་ལ་རག་སྟེ། ཅི་དགའ་བར་
བྱེད་དུ་རྒྱག་ཅིག །བདག་གི་ལུས་ལ་ཅེད་མོ་ཅེ་བར་བྱེད་དམ། མཐོ་འཆམ་པའི་ཅོ་འདྲི་
བ་དང་། གཞ་སྟེ། བཞད་གད་ཀྱི་རྒྱ་བྱེད་ཀྱང་རུང་སྟེ། བདག་གིས་དེ་རྣམས་ལ་ལུས་
འདི་བྱིན་ཟིན་གྱི་སྟེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཏང་ཟིན་པས་ད་བདག་ལ་ལུས་འདི་ཡི་
བདེ་བ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་བའི་ཁ་ཏ་སྟེ། བདག་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། གཞན་ནོར་
ལ་བདག་གི་ཁ་ཏ་མི་རིགས་པ་བཞིན། གཞན་གྱིས་འཛིགས་པ་བསྟོན་པ་ལ་སོགས་
པའི་ཕྱིར་དུ་གཞན་དེ་རྣམས་ལའམ། ཡང་ན། བདག་དེ་ལ་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་བ་སྟེ།
ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་བདེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་ལས་གང་ཡིན་པ་བྱེད་དུ་རྒྱག་ཅིག །འོ་ན་
བསྐྱབ་བཏུས་སུ། ལུས་བཏང་ནས་སྤང་བར་བཤད་བ་དང་འགལ་ལོ། །ཞེན། སྟོན་

མེད་དེ། དེར་དོན་མེད་པའི་གཞོན་པ་ལས་སྐྱུང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། འདིར་དེ་ལས་
ལྷོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་པས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་ལ་དམིགས་པའི་བསམ་(༥༥ན)སྒྱུར་ཕན་པའི་རྒྱར་སྒྲོན་པ་
དང་། སྒྱུར་བདག་ཕན་བདེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱར་སྒྲོན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདག་
གཞན་ལ་ཅི་བདེར་བྱིན་ཟིན་པ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་བདག་ལ་དམིགས་པ་སྟེ། བརྟེན་ནས་ནམ་
ཡང་དུ་སྟེ། འདི་ལས་པ་རོལ་འགའ་ཞིག་གི་ཆེ་ཡང་སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྟེ། ཟུ་ཞིག་
ཀྱང་དོན་མེད་པ་སྟེ། མི་འདོད་པའི་རྒྱར་མ་རྒྱར་ཅིག །སྒྱུར་སྒྲོན་པ་དེ་ཉིད་ཁྱད་པར་དུ་
བསམ་པའི་སྒྲོན་ས་བདག་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱིས་ཁྱོ་བའམ་
རབ་ཏུ་དང་བའི་དད་བའམ་འགྲེལ་ཆེན་ལྟར་ན། མ་དད་པའི་སེམས་ཏེ། ཁྱོ་གྲོས་བྱུང་
ན། ཁྱོ་བའམ། མ་དད་པའི་སེམས་དེ་ཉིད་དེ། དེ་ཁོ་ན་དྲག་ཏུ་ཁྱོ་བའམ་མ་དད་པའི་
སེམས་སྒྱུས་པའི་གང་ཟག་དེ་དག་གི་བདག་གཞན་ཀྱི་མངོན་མཐོ་ངེས་ལགས་ཀྱི་དོན་
ཀྱན་གྱུ་བའི་རྒྱར་རྒྱར་ཅིག །སྒྱུར་བའི་སྒྲོན་ས་སེམས་ཅན་གང་དག་བདག་ལ་རྒྱན་
ཀྱིས་སྒྲན་འབྲིན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱར་འདེབས་ཀྱིས་ཁ་ཟེར་བ་དང་། རམ་ཞེས་པ་ནི།
ཕན་ཚུན་བསྐྱབས་པའམ། ཡང་ན་མ་བཤད་པ་སྐྱད་པའོ། །གཞན་དག་ལུས་སམ་ཡིད་ཀྱིས་
གཞོན་པར་བྱེད་པ་དང་། འམ་ནི། ལྷ་མར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །ཕྱར་ཁ་གཏོད་པ་ནི།
སྒྲོན་གསལ་བར་བྱེད་པའམ། ཡང་ན། བཞད་གད་དང་། ཅོ་འདྲིའི་རྒྱར་བྱེད་པའོ། །
གཞོན་པ་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་གཞོན་པ་བྱེད་པ་ལས་གཞན་ཐ་མལ་པ་ཅམ་མམ། དད་
པས་ཕན་འདོགས་པ་དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྒྲུ་མེད་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་སྒྲུལ་བ་དང་ལྟན་པའི་རྒྱར་རྒྱར་ཅིག །

གཉིས་པ་ནི། བདག་སེམས་ཅན་ལ་བདང་བས་ནི་སེམས་ཅན་མགོན་མེད་པ་
མགོན་དང་བཅས་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོན་སྒྱུབས་དང་། ལམ་དུ་ཞུགས་པ་

རྣམས་ཀྱི་དོད་དཔོན་ཏེ། གཙོ་པོ་དང་། རྒྱ་པོའི་ཕ་རོལ་དུ་བཞུགས་པར་འདོད་པ་རྣམས་
 ཀྱི་རྒྱ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་ལས་སྦྱོལ་བའི་(༥༥བ)ཟུང་དང་། རྒྱ་མཚོ་ལས་སྦྱོལ་བའི་གཟིངས་དང་།
 རྒྱ་ཁྱུང་རྒྱུང་ལས་སྦྱོལ་བའི་ཟམ་པ་ཉིད་གྱུར་ཅིག །རིན་པོ་ཆེའི་གླིང་དོན་དུ་གཉེར་
 བ་ལ་བདག་ནོར་བུའི་གླིང་དང་། རྒྱ་དཔེ་ཁ་ཅིག་དང་འབྲེལ་པ་ལྟར་ན། ལུན་པར་
 གནས་པ་སྦྱོན་མ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་བདག་སྦྱོན་མ་དང་། གནས་མལ་དང་། མལ་ཆ་
 འདོད་ཅིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་བདག་གནས་མལ་དང་། བདག་ནི་ལུས་ཅན་ཏེ།
 སེམས་ཅན་རིམ་གྱི་དོན་དུ་ལས་བྱེད་པའི་བྱན་ཏེ། འབངས་འདོད་པ་ཀྱན་གྱི་བྱན་དུ་
 འགྱུར་བར་ཤོག །འགྱུར་བར་ཤོག་ཅིས་པ་འདི་གོང་མ་རེ་རེའི་མཐར་སྐྱར་རོ། །བདག་
 བློ། སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་ཡིད་ལ་གང་བསམ་པའི་འབྲས་བུ་སྟེར་བའི་ཡིད་བཞིན་གྱི་
 རོར་བུ་དང་། དངོས་པོ་གང་འདོད་པའི་བསམ་བསམ་དེར་ལག་པ་བརྟུག་ནས་སྤངས་
 བསམ་ཅི་འདོད་པ་ལུན་སྐྱམ་ཆོགས་པ་འབྱུང་བའི་བྱམ་པ་བཟང་པོ་དང་། ལས་སྐྱ་བའི་
 དངོས་གྲུབ་ཅི་འདོད་པ་འགྲུབ་པའི་རིག་སྒྲགས་གྲུབ་པ་དང་། གཞོད་པ་དང་བྱུག་དུ་
 ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྒྲན་ཆེན་པོ་དང་། དཔག་ཅིང་བསམ་པའི་དོན་གྲུབ་པར་
 བྱེད་པའི་ཤིང་གི་བྱེད་པར་དག་དང་། གང་འདོད་པ་བཞོར་ཡོད་པའི་འདོད་འཛེའི་བར་
 གྱུར་ཅིག །ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་པ་དང་། གྱུར་ཅིག་ཅིས་རེ་རེ་ལ་སྐྱར་རོ། །རྒྱ་
 དཔེར། རྣམ་མཁུ་མ་ལུས་བྱུབ་པ་ཡི། ཞེས་དང་། རི་ལྟར་རྣམ་མང་ཉེར་འཛེའི་
 གཞི། ཞེས་ཡོད་པ་ལྟར་བཤད་དེ། དཔེར་ན། ས་དང་། སྒྲགས་ཀྱི་སྒྲུལ་རྒྱ་དང་མེ་དང་
 རྒྱུང་སྟེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་འབྱུང་དང་། སྒྲན་དང་། མེ་ཏོག་དང་། འབྲས་བུ་དང་།
 རྩ་བ་ལ་སྒྲགས་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་། མལ་དང་། སྒྲན་དང་། བཟའ་བརྟུང་ལ་སྒྲགས་
 པའི་རྒྱ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ནམ་མཐའི་ཁམས་ཀྱིས་བྱུབ་ཆོད་དུ་མ་ལུས་པ་སྟེ། ལྷག་མ་
 མེད་པར་བྱུབ་པའི་སེམས་ཅན་དཔག་དུ་མེད་པས་རྣམ་མང་སྟེ། རྣམ་པ་དུ་མའི་ཆོག་

མཐའི་ཤེལ་གྱི་ནི། མཐའི་དོན་ཡིན་པས་དུ་མའི་(༥༥ན)མཐའ་ཐུག་པར་ཉེ་བར་འཕྲོ་
 རྟེ། ཉེ་བར་ཡོངས་སྟོང་སྟོང་པར་བྱ་བའི་གཞིར་གྱུར་པ་རིལ་བ་དེ་བཞིན་དུ་ནམ་མཁའི་
 ཁམས་ཀྱིས་མཐས་གཏུགས་པའི་རྒྱན་རིང་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་
 རྣམ་པ་ཀྱན་ཏུ་རྟེ། རྣམ་པ་དུ་མས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་པ་ལས་གྲོལ་ནས་ཐུ་
 ངན་ལས་འདས་ཀྱི་བར་རིམ་སྟོང་དུ་བདག་ནི། དེ་དག་གི་ཉེར་འཕྲིའི་གཞིར་ཤོག་རྟེ།
 གྱུར་ཅིག། །དེ་དག་གྱང་མདོ་སྒྲོ་སྒྲོ་མི་ཟད་པས་བརྒྱན་པའི་ ལས། ལུས་འདི་དག་གིས་སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཡོད་པ་ལ་ངེས་པར་བྱ་རྟེ། དཔེར་ན། སའི་ཁམས་དང་།
 རྒྱའི་ཁམས་དང་། མའི་ཁམས་དང་། རྒྱུད་གི་ཁམས་དང་། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་
 འདི་དག་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། རྣམ་གྲངས་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། དམིགས་པ་སྒྲོ་ཚོགས་དང་།
 ཡོ་བྱད་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། ཡོངས་སྟོང་སྒྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་ཉེ་བར་ཡོངས་སྟོང་པ་དང་། ཡོངས་
 སྒྲོ་ཡོངས་སྟོང་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་གིས་གྱང་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་འདུས་
 པའི་ལུས་འདི་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། རྣམ་གྲངས་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། དམིགས་པ་སྒྲོ་ཚོགས་
 དང་། ཡོ་བྱད་སྒྲོ་ཚོགས་དང་། ཡོངས་སྟོང་སྒྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེར་སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ཉེ་བར་འཕྲོ་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། རིལ་རྟེ། དཔེར་ན་འཇམ་ བསམ་པ་གང་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་སྤང་བའི་དོན་དུ་འཇམ། ཡང་ན། རིལ་རྟེ། བརྒྱུད་བ་དེ་ཉིད་སངས་
 རྒྱས་ཀྱིས་མཐུན་པས་སྟོན་གྱི་བདེ་བར་གསེགས་ཀྱིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་
 སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཐུགས་
 སུ་རྒྱུད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཡིན་ལ། ལྷག་པའི་བསམ་པས་དེ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིད་
 ལ་བྱེད་པ་ནི། ཐུགས་སམ་སེམས་ཏེ། དེ་བསྐྱེད་པའཇམ་བརྒྱུད་པ་ནི། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་(༥༥བ)ཅིག་ཅེས་སྟོན་པ་

དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་གང་གིས་དྲག་ཏུ་ཉམས་སུ
 བྱང་བར་བྱ་བར་འོས་པའི་བསྐྱབ་པ་དེ་རྣམས་ལ་རིམ་བཞིན་དེ། ལས་དང་པོ་བའི་
 སྐབས་སུ་ལས་དང་པོ་བས་བྱ་བར་རྒྱས་པ་རྣམས་ལ་སློབ་གྱི། དེས་མི་རྒྱས་པའི་དགའ་
 བ་ལ་མི་སློབ། མོས་སློབ་གྱི་ས་དང་ས་ཐོབ་ནས་དེ་དང་དེ་དག་གིས་བྱང་བར་རྒྱས་པ་
 ལ་སློབ་པ་མཐར་གྱིས་སློབ་པ་ལ་གནས་པ་སྟེ། ཞུགས་པ་ལྟར་ཞེས་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དཔེར་
 བཅོང་ནས་རང་དཔེ་རྗེས་སུ་སློབ་པར་བཅོང་བ་ནི། དེ་དག་གིས་བྱགས་བསྐྱེད་པ་
 བཞིན་དུ་འགོ་ལ་ཕན་པའི་དོན་དེ། ལྷ་མཆོན་གྱི་ཆེད་དུ་བདག་གིས་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་
 འདི་བསྐྱེད་པར་བགྱིའོ། །དེ་དག་བསྐྱབ་པ་ལ་སློབ་པ་བཞིན་ཉིད་དུ་སྟེ། དེ་ཁོ་ན་
 བཞིན་དུ་བསྐྱབ་པ་དེ་རྣམས་ལ་རིམ་ལྔར་བསྐྱབ་པའི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བདག་བསྐྱབ་
 པར་བགྱིའོ། །ཞེས་སངས་རྒྱས་རྣམས་མཛོན་སུམ་དུ་དམིགས་ནས་བསམ་པ་ཐག་པ་
 རས་ལན་གསུམ་དུ་བཅོང་དེ། སེམས་བསྐྱེད་དང་སྟོམ་པ་ལྷན་ཅིག་ལེན་པའི་ཆོག་འོ། །
 ཐ་དད་དུ་བྱེད་ན། རི་ལྟར་སྟོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་གྱིས། བྱང་ཚུབ་བྱགས་ནི་བསྐྱེད་པ་
 ལྟར། །དེ་བཞིན་འགོ་ལ་ཕན་དོན་དུ། བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བགྱི། །ཞེས་
 སྐར་བས་སེམས་བསྐྱེད་དང་། དེ་སྟོན་དུ་སོང་ནས་ལྷག་མ་རྣམས་སྐར་བས་སྟོམ་པ་
 གཟུང་བའི་ཆོག་ར་འགྲེལ་ཆེན་དང་ནག་པོ་བས་བཤད་དོ། །པ་ལག་བཟང་དང་། ཐེར་ཅན་རྟེན་དེ།
 ཅིག །བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས། བྱང་སེམས་གྱི་སྟོམ་པར་འདོད་པ་ནི། འགྲེལ་པ་གཞན་
 དང་འགལ་ཞིང་། བསྐྱབ་བརྟུས་ནས་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་སོ་སྟེ་ལ་སྟེ་བར་བསྐྱབས་
 རས་དེ་རྗེས་སྟོམ་པ་སོ་སྟེ་ལ་སྟེ་བར་སྐྱབ་པའི་གཞུང་སྟོན་སྟོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

(༣) རྗེས་ཀྱི་ཚེ་ག་བརྟན་པ།

{1} མདོར་བརྟན་པ།

གསུམ་པ་ལ། བརྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལྷ་ར་བརྟན་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྷ་ར་
སྒྲིམ་བྱལ་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་གྲོས་དང་ལྷན་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་གཞན་རྗེས་འབྲང་བའམ།
འདོད་ཀྱལ་གྱིས་(༥༥)མ་ཡིན་པར་མཆོག་རྟུ་དགའ་མགུས་ལྷག་བསམ་རབ་རྟུ་དང་
བས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་རྗེས་པ་གཉིས་བརྟན་པར་བཟུང་ནས་སྒྲིམ་དངོས་ཀྱི་ཚེ་
ག་རྒྱས་པར་ཡོད་ཀྱང་མཇུག་མ་ཆང་ན། ཚེ་ག་མ་ཆང་ཞིང་འབྲས་སུ་མི་བརྟན་པར་
འགྱུར་བས་ཚེ་གའི་ལས་རྟོགས་གིང་འབྲས་སུ་བརྟན་པའི་ཆེད་རྟུ་མཇུག་ཀྱང་རྒྱས་པར་
བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་གྲུས་པའམ། འཁྱོད་ན་ཟད་ཅིང་མི་འཁོལ་བར་འགྱུར་བས་སྤང་བ་དང་
དག་བ་དང་སྒྲེལ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ནི། འོག་ནས་འཆད་བ་ལྷ་ར་གཟེངས་བསྟོད་དོ་སྟེ།
སྒྲོ་བར་བྱའོ། །

{2} རྒྱས་པར་བཤད་པ།

[1] རང་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ།

(1) རང་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བ།

གཉིས་པ་ལ། རང་དང་། གཞན་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ་རང་དོན་
དང་གཞན་དོན་འགྲུབ་པའི་དགའ་བར་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ་དོན་ཆེན་གྲུབ་པའི་
སྒྲོ་བས་བསྐྱེད། རྟོད་དགའ་བ་རྟོད་པས་གཅིས་པར་གཟུང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
དེར་དུས་ཏེ། ཉི་མ་དེ་རིང་བདག་གི་ཆོ་སྟེ། སྒྲེ་བ་འབྲས་སུ་ཡོད་པ་སྟེ། འབྲས་སུ་དང་

བཅས་ཤིང་མི་ཡི་སྤྱིད་པ་སྟེ། སྟེ་བ་དལ་འབྱོར་ཆང་བ་ལེགས་པར་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ།
 འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་སྟེ་བ་གང་དུའང་ཐོབ་མ་ཚུང་བ་འདི་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་རིང་
 སངས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་མོལ་པའི་རིགས་སྟུ་སྟེས་ནས་སངས་རྒྱལ་སྟུ་ད་ལྟ་སྟུར་བ་
 ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་སྟེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྱེས་པ་སྟོང་
 བའོ། །ས་དང་པོ་ལ་གནས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སྟུ་སྟེས་པར་བཤད་པ་ནི།
 ས་ཆེན་པོའི་རིགས་སམ། རྟོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་སྟེས་པ་ལ་དགོངས་ལ། འདིར་
 སངས་རྒྱལ་ལ་མོས་པའི་རིགས་སམ། ཀྱན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་སྟེས་པ་ལ་དགོངས་
 བས་མི་འགལ་ལོ། །དེ་ནི་སྟེ། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྟུ་སྟེས་པ་དེ་ལྟ་ས་སངས་རྒྱལ་གྱི་
 རྒྱན་དང་རྗེས་སྟུ་མཐུན་པར་བྱེད་པ་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་རང་རིགས་དང་མཐུན་
 པར་བྱེད་པའི་ལས་སངས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་དང་འཆམ་པའི་ལས་(༥༥བ)བརྒྱམ་པར་བྱ་
 སྟེ། ཐོག་མཐའ་པར་གསུམ་དུ་ཉེས་པའི་དྲི་མ་དག་པའི་སྒྲིན་མེད་བཙུན་པའི་རིགས་
 འདི་ལ་ཇི་ལྟར་བདག་གི་ཉེས་སྒྲིད་གིས་ལྷུང་བའི་རྟོག་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། མིག་མེད་པའི་ལོང་བས་ལམ་པོ་ཆེའི་ཉལ་
 ཉལ་ཕྱག་དར་བྱས་པའི་ས་རྒྱལ་གྱི་ཕྱང་པོ་ལས་རིན་པོ་ཆེ་རྟེན་པ་གིན་ཏུ་དགོན་ཏེ། ཡ་
 མཆན་པ་དེ་བཞིན་དུ། དེ་ཉིད་རྟོགས་པའི་མིག་མེད་པའི་ལོང་བ་བདག་ལ་ཕྱག་དར་
 གྱི་ཕྱང་པོ་ལྟ་སུའི་འཁོར་བ་ནས་ཅི་ཞིག་ལྟར་སངས་རྒྱལ་གྱི་བྱིན་རྒྱབས་དང་སྟར་གྱི་
 བསོད་ནམས་གྱི་སྟེས་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་འདྲ་བ་འདི་
 བདག་ལ་སྟེས་པས་གཅིས་པར་གསུང་ངོ། །

(2) གཞན་དོན་འགྲུབ་པས་དགའ་བར་བྱ་བ།

གཉིས་པ་ལ། འབྲས་བུ་སྤྲུག་བསྐྱེད་སེལ། རྒྱ་སྒྲིབ་པ་སྒྲོང་། འབྲལ་ལྷན་དུ་མན་བདེས་ཚུལ་པས་སྒྲོ་བར་བྱ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འགྲོ་བ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་འཆི་བར་བྱེད་པའི་འཆི་བདག་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་བདུད་ཅི་སྟེ། སྤྲུག་སྤྲུག་ཚོགས་སྤྱར་བའི་བདུད་ཀྱིས་ལེན་ཚོག་བཞིན་དུ་བསྟེན་ན། ཆ་གི་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་དང་འདྲ་བའི་འགྲོ་བ་རིས་ལཱའི་སྒྲིབ་རྒྱུན་བཅད་ནས་བྱང་ཆུབ་ཆ་གི་མེད་པ་ཐོབ་བྱེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འདི་སྒྲིས་པ་ཡིན་ནོ། །སྒྲིས་སོ་ཞེས་རེ་རེའི་མཐར་སྤྱར་རོ། །འགྲོ་བའི་དབུལ་བ་སེལ་བའི་མི་ཟད་པའི་གཏེར་ཡོངས་སྤྱད་པས་ཟད་པར་མི་འགྱུར་བ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འདི་ཡིན་དེ། རམ་མཁའ་མཛོད་ལ་སོགས་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་དབང་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འགྲོ་བའི་ནད་དེ། ར་ཚའམ། ནད་དང་འདྲ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་རབ་རྟེ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྤྲུག་གི་མཚོག་སྟེ། གཙོ་བོ་ལྟ་ན་སྤྲུག་ལྟ་བུའང་སེམས་འདི་ཡིན་དེ། ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་ནད་སེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲིས་ནས་མི་འཆི་བའི་བར་སྟོན་དུས་ཀྱི་སྤྲིད་པ། འཆི་བའི་སྐབས་འཆི་བའི་སྤྲིད་པ། གི་ནས་ཕྱི་མར་མ་སྒྲིས་ཀྱི་བར་བར་དོའི་སྤྲིད་པ། སྒྲིབ་ལེན་པ་སྒྲིབ་(༥༥ན)པའི་སྤྲིད་པ་སྟེ། སྤྲིད་པ་བཞིའི་རང་བཞིན་གྱིས་འཁོར་བའི་ལམ་དུ་འབྱམས་གིང་འབྱུན་པས་ཡོངས་སུ་དུབ་ཅིང་ངལ་བའི་འགྲོ་བ་ངལ་བསོ་བའི་གནས་སུ་བསེལ་གྱིབ་སྟེར་བའི་སྟོན་གིང་ལྟ་བུ་ཡིན་དེ། བྱང་འདས་ཀྱི་བསེལ་བ་སྟེར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ངན་འགྲོ་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་འདམ་མམ། མཚོ་ལས་སྒྲོལ་ཞིང་འདའ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་སྟེ། རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་སྟེགས་དེ། ཟམ་བའམ་གཟིངས་ལྟ་བུ་ཡིན་དེ། རམ་གྲོལ་གྱི་

སྐམ་སར་བྱིན་པར་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱིབ་པ་ནི་མའི་ཆ་གདུང་ལྟ་བུ་དེ་སེལ་བར་བྱེད་པའི་བྱིར་བྱང་རྩལ་སེམས་ཀྱི་སྒྲ་བ་བསེལ་བའི་འོད་ཅན་དེ་ཤར་བ་སྟེ་རབ་རྩ་སྐྱེས་པ་ཡིན། འགྲོ་བའི་མི་ཤེས་པ་སྟེ། ཤེས་སྐྱིབ་དངོས་པོའི་དེ་ཁོན་ཉིད་ལ་འགེབས་པའི་བྱིར་རབ་རིབ་འདྲ་བ་དག །དབྱིས་ཏེ་རབ་དང་མཆོག་རྩ་དེས་པར་འབྱིན་པའི་ནི་མ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། མི་ཤེས་པའི་ཐུན་པ་སེལ་བའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དམ་པའི་ཆོས་གསུང་རབ་ལན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་འོ་མ་ལྟ་བུ་དེ། ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་སྒྲུབ་མ་ལྟ་བུས་བསྒྲུབས་པ་ལས་ནད་ལ་ཕན་པའི་མར་གྱི་ཉིང་ཁྱ་ལྟ་བུ་སྒྲགས་སུ་ཕན་པའི་བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་སྤྱང་བ་སྟེ། སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །འགྲོ་བ་སྐྱེ་བའི་རིགས་གཅིག་ནས་གཅིག་རྩ་རྒྱ་བའི་མགྲོན་པོ་སྤྱིད་པ་བཞིའི་འཁོར་བའི་ལམ་ནས་རྒྱ་ཁིང་བདེ་བའི་འོངས་སྤྱོད་ལ་འོངས་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་ལ་བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་འདི་བདེ་བའི་འོངས་སྤྱོད་གྱི་མཆོག་རྩ་ཉི་བར་གནས་ཏེ། ཆར་བབ་ན་འབྲས་སྣ་ལྟ་སྐྱེས་སོ། །ཟེར་བ་ལྟར་རྒྱ་ལ་འབྲས་སུར་བདགས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེས་ན་ཐུན་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པོ། །ཞེས་བཟྃ་དོ། །ནི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་ན། སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་དེ་དང་དེར་འགྲོ་འོང་བྱེད་པའི་མགྲོན་པོ་ཆེན་པོ་སྟེ། མ་ལུས་པ་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་(༥༥)གྱིས་ཆོམ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་དག་ཀྱང་སྤྱོད་པོ་བཞེད་པའི་མདོ་ལས། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཐམས་ཅད་འཛོམས་པས་སྒྲན་པའི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་ན་སྒྲག་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་སོགས་གྱིས་བསྟན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་བྱང་རྩལ་རྩ་སེམས་བརྟན་པས་བྱང་རྩལ་ཐོབ་པར་དེས་པས་འགྲོ་བ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་ནི། བདག་གིས་ནི་མ་དེ་རིང་ཐམས་ཅད་གྱི་དཔང་རྩ་སྤྱར་བའི་སྐྱོབ་པ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་གྱི་སྐྱུན་སྤར་ཏེ། མདུན་དུ་འགྲོ་བ་སྟེ། སེམས་

ཅན་བདེ་གསེགས་ཏེ། སངས་རྒྱལ་ཉིད་ཀྱི་བདེ་བ་དང་། སངས་རྒྱལ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་
 དུ་ལྷ་མིའི་བདེ་བ་ཚུན་ཚོགས་ལ་མགོན་དུ་བོས་ཟེན་གྱི། བདག་གི་བསམ་བ་འགོ་བ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་མན་བདེའི་གཞི་ལ་ཞུགས་པ་འདི་ལ་ལྷ་དང་ལྷ་མིན་དང་། མོགས་ཀྱི་
 རྒྱས་གཞོད་སྦྱིན་ལ་མོགས་པ་རྣམས་སེམས་རབ་རྒྱ་དང་བས་མངོན་པར་དགའ་ཞིང་
 རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་གྱིས་ཤིག །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། རྗེས་པ་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་
 ཞེས་བྱ་བ་ཞེ། ལེའུ་གསུམ་པའི་བཤད་པའོ། །

ཁེའུ་བཞི་པ།

{ ༡ } བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འགྲེལ་པའི་གཞི་བསྐྱབ་པ་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་པ།

[༡] བསྐྱབ་པ་སྐྱང་ཞིང་དག་པའི་ཐབས་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་ལེའུ་

(༡) བསྐྱབ་པ་སྐྱང་བ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་བག་ཡོད་ཀྱི་ལེའུ་

{ 1 } མདོར་བསྟན་པ།

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་རྗེས་པ་བཟུང་ནས་དེའི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྐྱོབ་པ་ལ།
 བསྐྱབ་པ་སྐྱང་ཞིང་དག་པའི་ཐབས་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་དང་། སྐྱོ་བ་སྐྱུ་མི་རྣམས་པའི་
 གཉེན་པོར་བཟོད་པའི་དང་། ལེ་ལོའི་གཉེན་པོར་བཟོན་འགྲུས་ཀྱི་དང་། རྣམ་གཡེང་
 གི་གཉེན་པོར་བསམ་གཏན་ཀྱི་དང་། བསྐྱབ་པའི་གཙོ་བོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་དང་ལྷའི་
 དང་པོ་ལ། བསྐྱབ་པ་སྐྱང་བ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་བག་ཡོད་དང་། སྐྱང་ཞིང་དག་
 པའི་ཐབས་དུན་ཤེས་བཞིན་ཀྱི་ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན། བཤད། བསྐྱ་
 གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྒྱལ་པའི་ཐུགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ལ་རྒྱུས་པའི་ཐུས་ཀྱིས་བཤད་
 མ་ཐག་བ་དེ་ལྷ་བྱར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རབ་རྒྱ་ཞེ། ལེགས་པར་རྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་

དེ། སངས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བརྟགས་དེ་ལག་བཟང་གིས་ཁུས་པའི་མདོ་
ལ་སོགས་པར་བརྟགས་པ་གསུངས་ཤིང་། སངས་རྒྱལ་དེའི་སྤྱི་བྱང་སེམས་སེས་
རབ་ཆེན་པོ་བྱམས་མགོན་སོགས་ཀྱིས་བརྟགས་ཤིང་བརྟགས་པ་གསུངས་ལ། བདག་
ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་ཁུས་པ་བཞིན་པ་ལོན་ལ་བརྟགས་བརྟགས་པའི་དམ་བཅར་
བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་སོལ་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། (༥༧བ)མེད་པས་ཅི་ནས་ཀྱང་
རྒྱབ་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་བསྐྱས་པས་ངན་འགོར་འགོ། སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་དོན་
བཅོམ་པས་ལྟར་བ་ལྟ། ལྟར་བ་དང་འདྲེས་པས་ས་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་དང་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། ཚུད་སྤང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སྤར་བརྗོད་པ་དེ་ལྟར་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒྲོལ་བར་དམ་བཅས་ནས་དེའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལས་ཀྱིས་རྒྱབ་
བར་མ་བྱས་ན། ལྷ་མི་སོགས་སེམས་ཅན་དང་། དཔེ་ཁ་ཅིག་ལ་སེམས་ཅན་མེད་
དེ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པ་ལྟར་ན། དཔང་པོ་སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་དང་མགོན་སེམས་
ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་ན། དེའི་རྒྱལ་བདག་གི་འགོ་བ་ཇི་འདྲར་འགྱུར་དེ་ངན་
འགོ་ལས་འོས་མེད་དེ། མདོ་ལས། སྒྲོ་གོས་རྒྱ་མཚོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་མ་
བཀལ་བ་བསྐྱལ་བ་དང་། མ་གྲོལ་བ་དགྲོལ་བ་དང་། དཔུགས་མ་ཕྱིན་པ་དཔུགས་
དཔྱུང་བ་དང་། ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ལས་མ་འདས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ལས་འདའ་བའི་
ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དཔུགས་ཕྱུང་ལ། མང་དུ་ཐོས་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་
དགོ་བ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་བར་ལ་བཙོན་པར་མི་བྱེད་ན། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་སུ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུ་དེ་ལ་སྒྲོན་
སངས་རྒྱལ་མཐོང་བའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་འཕྱ་ཁིང་གཞིགས་འཕྱས་བྱེད་ལ། རྣམ་པར་
སྒོད་དེ་ཞེས་སོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་དངོས་པོ་ཆེན་པོ་ལྷ་ཞིག་ །ཟན་ལ་སོགས་པའི་དངོས་

པོ་ལལ་པ་རྩུང་ཟད་དེ་རྩུང་རྩུང་ལྟར་ཟད་ཅམ་ལའང་ཡིད་གིས་སྦྱིན་པར་བྱའོ། །ཞེས་
བསམ་ནས་སྤྱད་ཡང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པའི་མི་གང་ཡིན་པ་དེ། ཡི་དྲགས་སྤྱི་བར་
འགྱུར་རོ། །ཡང་གི་སྒྲུལ། དམ་བཅས་ནས་མི་སྟེར་ན། དཔུལ་བར་སྦྱེའོ། །ཞེས་མདོ་
དུན་པ་ཉིར་གཞག་ལས་རྩུང་ཟད་ཅམ་ཞེས་བསམ་ནས་མི་སྦྱིན་ན་ཡི་དྲགས་སྤྱི་བར་
དམ་བཅས་ནས་མི་སྦྱིན་པ་ནི། སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་འགྱེའོ། །ཞེས་གསུངས་ན།
སེམས་(༥༠ན)ཅན་ཐམས་ཅད་དེའི་གོང་ན་དེ་བས་བཟང་པ་གཞན་མེད་པས་བླ་ན་
མེད་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་འགོད་པར་བསམ་པ་ཐག་པ་སྟེ། གྲུས་པ་ཆེན་པོས་
མགོན་དུ་གཉེར་བ་སྟེ། ཁས་བླངས་པའམ། འགྲེལ་པ་ལྟར་ན། སྒྲིབ་གསང་མཐོན་དེ།
ཚུམ་པ་ཆེན་པོས་དབང་པོའི་དུང་དུ་བདག་གིས་དེ་རིང་སྦྱོབ་པ་སོགས་ཀྱིས་དེའི་
བསྒྲགས་ནས་དོན་དེ་མ་བསྒྲུབས་ན། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསྒྲུས་བྱས་ན། །བདེ་འགྲོར་
ཅི་ག་འགྲོ་འགྱུར་རམ། །ནི་དོན་བླངས་པ་སྟེ། རྒྱ་དབེ་ལྟར་ན། བདག་གི་འགྲོ་བ་ཅི་
འདར་འགྱུར་དེ། དཔུལ་བ་ལས་ཐེ་ཆོམ་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། ཤུ་རིའི་བྱ་ལྟོན་རྒྱལ་པོ་སྒྲོ་འོད་དུ་གྱུར་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའི་བསྒྲུབ་པ་ལ་སྦྱོབ་པའི་ཆོ་བདུད་བྲམ་ཟེར་སྒྲུལ་ནས་ལག་པ་གཡས་པ་བསྒྲུངས་
པ་ལ་བཅད་ནས་གཡོན་པས་བྱིན་པས་གཡོན་པ་མི་གཅང་བས་བྱིན་པས་ང་མི་ལེན་
ཞེས་ཁྱོས་པས་སེམས་ཅན་མགྱ་བར་མི་རུས་སོ། །སྒྲུལ་ནས་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་བྟང་
ཡང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐར་པ་ཐོབ་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ཤུ་རིའི་བྱ་ལ་སོགས་པའི་མི་གང་
བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་བྟང་ཡང་སྤྱད་དམ་བཅས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་
དག་འཁོར་བ་ལས་ཐར་པར་མཛད་པ་ནི། ལས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོགས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་
པས་སོ་སྦྱོས་བསམ་ཀྱིས་མི་བྱུང་བ་སྟེ། རྟོགས་མི་རུས་དེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཁུན་པའི་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནས་མཁུན་པའི་ཕྱིར་

རོ། །འདིར་འགྲེལ་ཆེན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བྱང་ཡང་ཐར་པའི་སེམས་མ་བྱང་
པའི་ཕྱིར་ཟེར་ལ། ཁ་ལྟོ་ཉི་ཅིག །ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སེམས་བྱང་ཡང་དོན་དམ་ཀྱི་སེམས་
མ་བྱང་ཟེར། ཁ་ལྟོ་ཉི་ཅིག །མྱར་བྱང་ཡང་ཡང་བྱང་ས་ཟེར་རོ། །མོད་ཁག་ཙང་དགས།
ཉི་ཅིག །སེམས་བྱང་བ་མེད་ཟེར་བ་ནི། སེམས་བྱང་ཡང་ཟེར་པའི་ཡི་གེ་དང་མ་
འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེས་ན་སྟེ། (༥༠བ)གང་གི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་འདོན་པར་དམ་བཅས་
བ་དེའི་ཕྱིར་དེ་ལས་ཉམས་ཏེ་སེམས་ཅན་བསྐྱས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ལྟུང་
བ་བྱང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་གཉིས་ཏུ་མྱེ་བ་ཉིད་ཁོ་ན་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ། གང་གི་ཕྱིར་
བྱང་སེམས་ལ་ལྟུང་བ་དེ་ནི་བྱང་བར་གྱུར་ན། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ལ་དམན་པ་སྟེ།
བཅོམ་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་གིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བྱང་ན་ལྟུང་བ་མྱེ་བར་
མ་ཟད། སྐྱེས་སུ་གང་ཡང་བྱང་སེམས་ལས་གཞན་ཞིག་དུས་ཡུན་ཙམ་དང་ཐུན་ཕྱེད་ལ་
སྒྲིགས་པའི་བར་ལྟ་ཞོག །སྐད་གཅིག་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ཡང་བྱང་སེམས་འདིའི་བསོད་
ནམས་སྐྱབ་པ་ལ་གོགས་དེ། བར་ཆད་བྱེད་པ་དེའི་ངན་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་གྲངས་སྐྱམ་ཐའ་
སྟེ། མཐར་ཐུག་པ་མེད་དེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་དགོ་བ་ལ་བར་ཆད་བྱས་པས་སེམས་ཅན་
མ་ལུས་པའི་དོན་དམན་པ་སྟེ། ཉམས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་ཀྱང་ངན་
འགྲོ་སྐྱམ་ཐའ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སྐྱམ་ན། དེའི་འཐད་པ་སྟོན་པ། ཉི་སྟེ། གང་གི་
ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྟ་ཞོག །སེམས་ཅན་གཅིག་གི་འང་ཕན་པ་དང་། དེས་
མཆོན་པའི་བདེ་བ་བཤིག་པ་སྟེ། བཅོམ་ན། བདག་ཉིད་བདེ་འགྲོ་ལས་ཉམས་པར་
འགྱུར་ན། ཉམས་མཁའའི་ཁམས་མ་ལུས་པའི་མཐའ་གྲས་པ་སྟེ། མཐར་ཐུག་པར་བྱབ་
པའི་ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བདེ་བ་བཤིག་ན། ངན་འགྲོ་སྐྱམ་ཐའ་མེད་པར་སྐྱེ་བ་སྐྱོས་ཅི་
དགོས་དེ། མདོ་རབ་ཏུ་ཞིབ་གདོན་མི་ཟ་བའི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱི། ལས། འཇམ་དཔལ། རིགས་ཀྱི་བྱའམ་

རིགས་ཀྱི་ཐུ་མོ་གང་ལ་ལ་འཇམ་པའི་གྲིང་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོག་དང་སྟལ་
 ཞིང་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་སྟལ་ལ། འཇམ་དབལ། རིགས་ཀྱི་ཐུའམ་རིགས་ཀྱི་ཐུ་མོ་
 གང་གཞན་དག་གིས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་དགོ་བའི་སེམས་ཀྱི་བར་ཆད་བྱེད་དེ། ཐ་
 བ་དུང་འགྲོའི་སྒྲེ་གནས་སྒྲེ་སྒྲེ་པ་ལ་ཁམ་ཅིག་ཅམ་སྟེར་བ་ལས་བྱང་བའི་དགོ་བའི་
 བར་དུ་གཙོད་ན། དེ་ནི། དེ་བས་ཆེས་གངས་མེད་པའི་(༦)ན་སྟིག་པ་བསྐྱེད་དོ། དེ་
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་ཀྱི་
 བར་ཆད་བྱེད་པར་གནས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །

འོ་ན། བྱང་སེམས་ལ་མགོ་སློང་བ་སྟགས་ཀྱི་དའི་དགོ་བ་རྒྱན་ལྡན་ཀྱི་བར་ཆད་
 བྱས་པའི་ཕྱིར་ངན་འགྲོ་སྒྲུ་མཐའ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། དེ་ནི་དགོ་བའི་མཐུན་
 རྒྱུན་ཡིན་ཏེ། བལ་གྲང་གྲང་པོ་ཆེ་བདེག་པ་པོང་སྟས་བཟོད་མི་རུས་པ་ལྟར། བྱང་
 སེམས་ཆེན་པོ་མ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཉམ་ང་བར་བྱས་ཏེ་སློང་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་བྱང་སེམས་
 ཀྱི་ཐབས་མཐས་སྟེང་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་བཤད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། ལྷང་བ་བྱུང་ཡང་བཤགས་ནས་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་པས་ཆོག་གོ། །
 ལྷམ་བའམ། ལྷང་བ་བྱུང་ཡང་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་མ་གྲོར་ན་ཅིར་འགྱུར་སྟམ་ན། ལྷར་
 བཟོད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྷར་རང་གི་བྱེད་པས་ལྷང་བ་སྟོབས་ལྡན་དང་དའི་གཉེན་པོ་བྱང་
 རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་དག་འཁོར་བར་ལྷང་བས་ངན་སོང་དུ་འདྲེན། བྱང་
 རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ལྷང་འདས་སྟེ་འདྲེན་པའི་རིས་ཀྱིས་འདྲེན་པར་བྱེད་ན། མི་གཉིས་
 ཀྱིས་འདོ་ལི་མདུན་རྒྱུ་ཏུ་འདྲེན་ན། གང་གཅིག་ཏུ་སྦྱིན་པར་མི་རུས་པ་ལྷར་འཁོར་
 བར་འཁོར་ཞིང་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སྟགས་པའི་ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་ཐོགས་པར་
 འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དམ་བཅའ་བཞིན་མ་བསྐྱབས་ན། ཉེས་དམིགས་ཆེ་བ་དེ་ལྷས་ཏེ།

དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གདོན་བར་བྱའོ་ཞེས་རི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་བཞིན་དུ་
བདག་གིས་གྲུས་པར་དེ། དང་དུ་སྒྲུང་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཡང་དག་པའམ་ཇོགས་
པར་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །སྒྲུ་མ་དག། །འདི་ཡན་ཆད་བསམ་པ་སེམས་དང་མན་ཆད་སྒྱུར་
བ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལ་བག་བྱ་བར་འཆད་མོད་ཀྱི། རི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་བཞིན་སྐྱབ་པར་
གདམས་པ་ཡིན་ལ། བསྐྱབ་པ་སྐྱབ་པ་ཡང་དམ་བཅས་པའི་ཕྱིར་སེམས་(༦༡)བ་རྒྱུང་
པར་མ་བཟད་དོ། །

[2] དེ་ཉིད་གཡེལ་བ་མེད་པར་བག་ཡོད་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

(1) མི་བརྩོན་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། མི་བརྩོན་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་
པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བསྐྱབ་པ་སྒྲུངས་པའི་དེང་སྟེ། དེ་རིང་ནས་དམ་
བཅས་པའི་དོན་སྐྱབ་པ་ལ་གཡེལ་བ་མེད་པར་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། ལྷང་བ་སྟོབས་
ལུན་གྱིས་འོག་ནས་འོག་དུ་སྟེ། རན་འགོ་བརྒྱད་པ་ཁོ་ནར་འགོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་
བདེན་ཡང་སངས་རྒྱས་འགའ་ཞིག་བྱོན་ནས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲོང་བས་རན་འགོར་
མི་འགོའོ། །སྟུ་མ་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་རྒྱུན་དུ་
བཞུགས་ཤིང་འཆོ་བར་མཛད་པའི་སངས་རྒྱས་གངས་ཀྱི་གནས་གཞན་དུག་ཅུར་ཕྱིན་
པའམ་བགྲང་བ་ལས་འདས་པའི་གྲངས་མེད་དམ། དཔེ་ཁ་ཅིག་ནས་ཆད་མེད་པ་སྒྲུར་
འཛིག་ཉིན་དུ་བྱོན་ཞིང་འདས་པར་གྱུར་གྱང་བདག་ནི་རང་གིས་ཉེས་པར་སྐྱད་པས་
སངས་རྒྱས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་གསོ་བའི་སྒྱུད་ལྷལ་དུ་མ་གྱུར་དེ། བདག་གསོར་མི་རུང་བས་
བདེ་བ་པ་ལ་སྐྱན་པ་བཞིན་ནོ། །སྒྲུར་དེ་ལྟར་གྱུར་གྱང་དམི་འགྱུར་རོ། །སྟུ་མ་ན། སྒྲུར་

གསོ་བའི་སྒྲིབ་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པར་མ་ཟད། ད་དུང་སྟེ། ད་ཡར་དེ་བཞིན་དེ། བསྐྱབ་པ་
ལ་མི་བརྩོན་པར་མི་དགོ་བ་ལ་བག་མེད་དུ་བདག་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ན། གསོ་བའི་སྒྲིབ་
ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པ་དེ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་ཁོ་ནར་བདག་ཡང་དང་ཡང་དུ་ངན་འགོ་དཔུལ་
སོགས་དང་། བདེ་འགོར་སྒྲིམ་གྱང་ནད་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་བཞི་དང་དུས་མ་ཡིན་པར་འཆི་བ་
དང་། རྒྱུ་ལག་སོགས་གཅད་པ་དང་། མདུང་དང་རལ་གྱི་ལ་སོགས་བས་གསེག་པ་
དང་། སོགས་གྱི་སྐྱས་བསྐྱས་པ་གསོད་པ་དང་། འཆིང་བ་དང་། བརྟེག་པ་ལ་སོགས་
བའི་སྐྱག་བསྐྱལ་སྒྲིབ་པར་འགྱུར་རོ། །

(2) བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་པར་གདམས་པ།

<1> རྟོན་དཀའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་དགོ་བ་ལ་འབད་པར་གདམས་པ།

① དལ་འབྱོར་རྟོན་དཀའ་བར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། རྟོན་དཀའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་སུ་དགོ་བ་ལ་འབད་པར་གདམས།
དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་དཔུལ་བར་བྲིད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་དག་གཞིས་པ་ལ་འབད་
པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དལ་འབྱོར་རྟོན་དཀའ་བར་(༦༡ན)བསྟན།
རྟོན་ནས་དགོ་བ་ལ་མི་འབད་པ་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དཀོན་པའི་དལ་འབྱོར་
ཐོབ་དུས་སུ་དགོ་བ་ལ་འབད་པར་རིགས། ཐོབ་གྱང་རིང་དུ་མི་གནས་པས་སྐྱར་དུ་
འབད་པར་རིགས། མ་འབད་ན་བྱིན་ཆད་མི་ལུས་གྱང་ཐོབ་དཀའ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་
ནི། ལུ་དུམ་ལ་རའི་མེ་དོག་ལྟར་འབྱུང་བ་དཀོན་པའི་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་འབྱུང་བ་
དང་། དེས་གཞན་འབྱོར་བཞི་མཆོན་ནོ། །འཛིག་རྟོན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་དོན་
སྐྱད་པའི་གནས་ལ་དད་པ་དང་། མི་ཁོས་པ་བརྒྱད་སྤངས་པའི་ཡུལ་དཔུལ་སུ་མི་

ལུས་ཐོབ་པ་དང་། དགོ་བགོ་མས་སུ་རུང་བ་སྟེ། བཟོད་པ་འཇམ་རིགས་པའི་དབང་པོ་
 ཚང་ཞིང་ལས་ཀྱི་མཐའ་མ་ལོག་པའི་ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་སྟེ། དལ་བ་ལུན་སུམ་
 ཚོགས་པ་དེ་ལྟ་བུར་དགོན་པ་སྟེ། སིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ནམ་ཞིག་སྟེ། གང་
 གི་ཆེ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ་ཐོབ་དཀའ་བས་དེང་ནས་བརྩོན་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྟེན་དཀའ་ཡང་རྟེན་པས་ཚོག་མོད་སྟམ་ན། ལུས་ནད་ལས་གྲོལ་
 བས་ནད་མེད་ཅིང་དེ་ཉིད་ཉིན་མོའི་དུས་དང་འདྲ་བས་ནད་མེད་ཉི་མ་འདི་ལྟ་བུའི་མི་
 ལུས་ཆེ་གནས་པའི་རྒྱུ་ཐས་གོས་དང་བཅས་ཤིང་། འཆི་བའི་རྒྱུ་རྒྱལ་པོ་དང་། ཚོམ་
 རྒྱན་དང་། གཅན་གཟན་ལ་སོགས་པས་འཆོ་བ་མེད་ཀྱང་ཆེ་ནི་སྟོ་བུར་དུ་ཐོག་བབ་པ་
 ལྟར་སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ལ། ལུས་ནི། རང་མི་དབང་བའི་ཕྱིར་སྟོ་བུར་དུ་འཆི་
 བདག་གིས་ཐུལ་ནས་འཁྱེར་བས་ཐང་ཅིག་བརྟན་པོའི་རྒྱན་བདག་པོས་འཁྱེར་བ་བཞིན་
 འོ། །ཀྱང་གི་སྒྲུས་ནད་དང་། ཉེར་འཆོ་ཡོད་ལ་འཆོ་བའི་ཡོ་བྱད་མེད་ན། ཡིད་བརྟན་
 མེད་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཀྱི། སིན་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ལ། འདིར་མ་འབད་ན་མི་ལུས་མི་ཐོབ་པར་བསྟན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ལུང་
 གིས་བཤད། རིགས་པས་བསྒྲུབ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བརྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་
 པོ་ནི། གལ་ཏེ་སི་ཡང་(༥༩བ)སྟེ་བ་ཕྱི་མར་ཡང་དགོ་བ་བྱས་པས་ཚོག་གོ་སྟམ་ན།
 བདག་གི་སྤྱོད་པ་བག་མེད་དུ་མི་དགོ་བ་བྱེད་པ་འདི་འདྲས་ནི་མི་ལུས་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་
 ཏེ། བྱི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། དགོ་བ་མ་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་དགོ་བ་མ་སྤྱད་ཀྱང་
 གཞན་དུ་སྤྱད་པས་ཚོག་སྟམ་ན། ཀྱང་གི་སྒྲུས་སྒྲུར་ཡང་ཆེ་རབས་གཞན་དུ་མི་ལུས་
 ཐོབ་པར་མ་གྱུར་ཅིང་། རན་འགོར་ལུང་ན་དེར་ཐོག་པ་འབའ་ཞིག་གསོག་གི། དགོ་བ་
 བསྒྲུབ་པའི་སྐབས་གལ་ཡོད་དེ། མེད་དོ། བི་རྩུ་ཉིན་རེ། ལྟར་སྟེས་ཀྱང་ལྟ་མ་ཡིན་
 དང་ཚུད་པས་དགོ་བ་མེད་ཟེར་ཏེ། བརྟག་གོ། །

གཉིས་པ་ནི། མི་ལུས་ཐོབ་པ་གང་གི་ཆོད་གེ་སྤྱད་དེ། དགེ་བ་སྐྱབ་པའི་སྐལ་ལྷན་
 ཏེ། ལུས་པ་ཡོད་པའི་ན་ཁུང་ལ་བདག་གིས་དགེ་བ་མ་བྱས་ན། རན་སོང་གསུམ་ཏེ་སྤྱད་
 པ་ལྟེན་གྱིས་མོན་པས་ཕན་གཞོད་མི་ཤེས་ཤིང་། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ལས་སུ་རུང་བ་
 མེད་པས་ཀྱན་ཏེ་མོངས་པར་སྐྱར་བ་དེའི་ཆོད་པ་དག་གིས་ཅི་བྱར་ཡོད་དེ། དགེ་བ་བྱ་བའི་
 སྐབས་མེད་དོ། །བདེ་འགྲོའི་རྒྱ་དགེ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱས་ལ། དེར་མ་ཟད། རན་འགྲོའི་
 རྒྱ་སྤྲིག་པ་དག་ཀྱང་ཉེ་བར་བསགས་ན། རན་འགྲོ་བརྒྱད་པར་སྐྱེ་ཡི། བསྐལ་བ་བྱེ་བ་
 བརྒྱ་ཉེ། ཐེར་འཁུམ་དང་། ཡང་གི་སྐྱས་དེ་བས་ལྷག་པར་ཡང་བདེ་འགྲོའི་སྐྱ་ཅམ་
 ཡང་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། བཅོམ་ན་ཡང་གི་སྐྱས་དོན་ཐོབ་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས།

གཉིས་པ་ནི། གསུངས་ཞེས་དྲང་། གང་གིས་ན། བདུད་པའི་བཅོམ་པ་དང་ལྷན་
 པའི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་སོ། །གང་ན། མི་ཁོམ་བརྒྱད་བྲལ་གྱི་མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྟེན་
 དཀའ་བར་རོ། །ཇི་ལྟར་ན། འཇམ་མཁའི་གླིང་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མཚོ་ཆོན་པོ་གཅིག་ཏུ་སྐྱར་
 པར་སྤྱགས་བཞིའི་རྒྱུད་གིས་བདས་པས་ས་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པར་གཡེངས་པའི་
 གཉའ་ཤིང་སྤྲ་ག་གཅིག་པ་དེར། རྒྱ་མཚོ་ན་རུས་སྐལ་ཞར་བ་ལོ་བརྒྱ་ནས་མགྲིན་པ་
 བཏེག་ནས་ལྟ་བ་དེའི་མིག་ཞར་པའི་ངོས་སུ་གཉའ་ཤིང་གི་སྤྲ་ག་སོང་ནས་དེས་མ་
 མཐོང་བར་མགྲིན་པ་སྤྲ་གའི་ནང་ཏུ་རྒྱུད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པ་(༥༩ན)ལྟར་རོ། །ཅིའི་
 ཐྱིར་ན། རན་འགྲོར་དགེ་བ་མེད་ཅིང་སྤྲིག་པ་བྱས་པས་བདེ་འགྲོའི་སྐྱ་ཡང་མི་ཐོས་པ་
 དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐྱིར་མཐོ། །གང་ལས་ན། དགའ་པོར་བརྟུང་འབྱུང་བའི་མདོ་ལ་སོགས་པ་
 ལས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རྟེན་དཀའ་བ་ཅིའི་ཐྱིར་ཞེ་ན། མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་ལ་
 སྦྱོར་བ་ལ་སྐྱད་ཅིག་མང་བ་ཡོད་ཀྱང་དངོས་གཞི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་འགྱུབ་པས་
 སམ། ཡང་ན། སྐྱད་ཅིག་མ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་རུས་ལྷན་སྐྱབ་པ་ལ་དགོངས་ནས་སྐྱད་

ཅིག་མ་གཅིག་ལ་བྱས་པའི་སྡིག་པ་མཚམས་མེད་གཅིག་གིས་ཀྱང་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་
 གཅིག་ཏུ་མནར་མེད་པའི་དབྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ན། ལམ་ལ་བཞག་མ་མེད་
 པའི་དུས་ནས་བྱས་ཤིང་ཉེ་བར་བསགས་པའི་སྡིག་གིས་བདེ་འགྲོར་རི་ལྟར་འགྲོ་སྟེ།
 མི་འགྲོ་བ་སྟོས་ཅི་དགོས་སོ། ། རྣམ་སྒྲིན་སྤྱོད་ནས་སྡིག་པ་འཛད་ཅིང་སྤྱོད་ཟིན་པའི་
 ལས་ལྷན་པ་མེད་པས་ཐར་བར་འགྱུར་རོ། ། སྒྲུམ་ན། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་ཙམ་ཁོ་ན་
 ཉམས་སུ་སྤྱོད་བར་གྱུར་ནས་ལས་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་དེ་ནི་ལས་དེ་བསྐྱེད་པའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་
 ལས་རྣམ་པར་ཐར་བ་སྟེ། གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཐྱིར་ལས་བྱས་
 བསགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་ནི་སྤྱོད་བར་བྱེད་བཞིན་དུ་སྡིག་པ་གཞན་དག་རབ་དུ་སྒྲེ་སྟེ།
 གསོག་པར་བྱེད་དོ། ། དེའི་ཐྱིར་མི་ལུས་དགོན་པ་ཡིན་ནོ། །

② རྟེན་ནས་དགོ་པ་ལ་མི་འབད་བ་སྦྱད་པ།

གཉིས་པ་ལ། དལ་འབྱོར་ཐོབ་ནས་བག་མེད་པས་རང་བསྐྱུ་བར་བསྟན། བསྐྱུས་
 པས་ལུས་སེམས་གདུང་བར་འགྱུར་བར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྟེན་དཀའ་
 ཞིང་རྟེན་ན་དགོ་པ་གོམས་སུ་རུང་བ་འདི་འབྲའི་དལ་བ་རྟེན་པར་གྱུར་ནས་བདག་གིས་
 དགོ་པ་གོམས་པ་ལའང་འབད་པར་མ་བྱས་ན། འདི་ལས་རང་བསྐྱུས་པ་ཆེ་བ་གཞན་
 མེད་དེ། རང་གིས་རང་ལ་དགོ་པའི་ཚོར་ཉམས་པར་བྱས་པའི་ཐྱིར་རོ། ། འདི་ལས་རང་
 དོན་ལ་སྒྲོངས་པ་ཆེ་བ་ཡང་གཞན་མེད་དེ། དགོ་པའི་ཚོར་ལག་ན་ཡོད་པ་འཕྲོག་(༤༩བ)
 པ་མ་ཤེས་པའི་ཐྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་བདག་གིས་མི་དགོ་པ་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་དལ་འབྱོར་རྟེན་
 དཀའ་ལ་གཉི་སྤྲུག་རྣམས་པ་ཆེ་བ་དེ་རྟོགས་ནས་སྒྲོངས་པའི་དབང་དུ་གྱུར་པས་ཐྱིས་

ཀྱང་ཉི། སྤྱང་ཡང་སྤྱིད་ལུག་པ་ཉི། ལེ་ལོར་གྱུར་ནས་བསྐྱབ་པ་སྤྱང་པ་ལ་མི་སྤྱོན།
 འཆི་བར་འགྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་བ་འདྲ་ཆེན་པོ་ལྡང་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་
 ཆེན་ལྟར་ན། ལུན་རིང་ཕྱིར་ཞིང་སྤྱང་ན་ལྡང་། །གཤེན་རྩེའི་ཕོ་ཉ་ས་རབ་བསྐྱལ་
 བས། །ཞེས་སོ། །དཔུལ་བ་སྐྱེས་སུ་ལུན་རིང་པོར་ཕྱིར་ཞིང་ཉི། སྤྱང་སྤྱང་ལྡང་
 བཞིན་དུ་སྤྱང་ཡང་གཤེན་རྩེའི་ཕོ་ཉ་ཉི། དཔུལ་སྤྱང་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱར་ལས་
 འདི་བྱས་པས་འབྲས་བུ་འདི་སྤྱང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཟོད་ཅིང་། བརྟེན་བཞེས་
 སྐྱེས་སུ་འགྲོ་བས་སོངས་ཤིག །སྤྱོད་ཅིག་ཅིས་སྐྱེས་ཀྱིས་རབ་དུ་བསྐྱལ་བས་
 སྤྱང་ན་ཉི། མཁས་ཀྱི་གདུང་བ་ཆེན་པོ་ལྡང་བར་འགྱུར་རོ། །བག་མེད་བའི་འབྲས་བུ་
 གཞན་ཡང་དཔུལ་བའི་མི་ཤིན་དུ་སྤྱུག་བསྐྱལ་བས་བསྐྱེན་བར་མི་རྣམས་པས་བཟོད་
 དཀའ་བས་ལུན་རིང་དུ་བདག་གི་ལུས་ལ་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་ན། བདག་ལས་འདི་འདྲ་
 སྤྱོད་པ་སྣམ་ནས་ཕྱིས་ཀྱང་འགྲོད་པའི་གདུང་བ་དེ་ཉིད་མཁས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མི་བཟད་
 པའི་མི་འབར་བ་དང་འདྲ་བས་མཁས་ལུན་རིང་དུ་གདུང་ཞིང་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བར་
 གདོན་མི་ཟེ་ཉི། བསྐྱབ་པ་ལ་མ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ རོ། །རྒྱ་དཔེར། ཕྱིས་ཀྱང་གདུང་བའི་
 མེས་མེས་ལ། །ལུན་རིང་བསྐྱེད་འགྱུར་མ་བསྐྱབ་པས། །ཞེས་ཡོད་ཅིང་འགྲེལ་བ་
 འགྲེལ་ཆེན། གསུམ་གྱིས་ཕྱི་རྩྱུ་ཉི། ཀྱང་དེ་དགེ་བཟ། བཞིན་བཀྲལ་ལོ། །

〈2〉 དལ་འཕྱོར་ཐོབ་ནས་དཔུལ་བར་འབྱིད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་

དག་གཞོམ་པ་ལ་འབད་པར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། དལ་འཕྱོར་ཐོབ་ནས་སྤྱང་དོར་ལ་སྤྱོངས་པའི་རྒྱ་གང་ཡིན་བརྟག།
 བརྟགས་པས་ཉོན་མོངས་དག་པོར་ཤེས་ནས་ཁོན་དུ་གཟུང་། བཟུང་ནས་ཉོན་མོངས་

གཞིམ་པའི་ཕྱིར་བརྟེན་པ་བསྐྱེད། བརྟེན་པས་ཉོན་མོངས་སྤང་ཁུས་པའི་རྒྱ་མཚན་
བསྟན་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། ལྷ་ར་བསྟན་པ་ལྷ་ར་གིན་(༥༧ན)ཏུ་རྟེན་དགའ་ཞིང་
ལན་པ་དང་བདེ་བ་འགྲུབ་པའི་རྟེན་དལ་བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། དགོ་བའི་བཤེས་
གཉིན་དང་ཕྱད་པ་ཅི་ཞིག་ལྷ་ར་སྟོན་གྱི་ལས་ངན་ཟད་ཅིང་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྟེས་དབང་
གིས་རྟེན་པར་གྱུར་ནས་ཐོས་བསམ་གྱིས་དཔྱེད་པའི་ཤེས་པ་དང་ཡང་ལུན་བཞིན་དུ།
ཕྱིར་ཡང་དཔུལ་བ་དེར་བྲིད་དེ་ལྷ་ར་གོམས་པས་ལས་ངན་བསགས་པས་སོ། །ཤེས་པ་
མེད་ན་བདེན་མོད། ཡོད་བཞིན་དུ་རི་ལྷ་ར་བྲིད་ཅི་ན། བདག་ལ་ལན་པའི་ས་འདིར་
བསྐྱབ་པ་ལ་བརྟེན་པའི་སེམས་སམ། མི་འདོད་པའི་སར་བྲིད་པར་འཕྲིགས་པའི་
སེམས་མེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟགས་ཀྱིས་སྤོངས་པར་བྱས་པས་མི་འདོད་པའི་སར་བྲིད་
ཀྱང་ངོ་མ་ཤེས་པ་བཞིན་ནོ། །འོ་ན་སྟགས་ལྷ་བྱ་གང་གིས་སྤོངས་པར་བྱས་ཤི་ན། རྒྱ་
ཅིས་བདག་སྤོངས་པར་བྱས་པ་བདག་གིས་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ། བདག་གི་ལུས་ཀྱི་ཁོང་ན་
སྤོངས་པའི་རྒྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ངས་པར་བརྟག་གོ། །

གཉིས་པ་ལ། དགྲ་མདུ་དུ་བྱུང་བ་དང་། དགྲ་མཚོག་ཏུ་དང་། དེ་ཡོད་ན་དགའ་
བདེ་མི་ཐོབ་པར་བརྟག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྷ་ར་བརྟགས་པས་བདག་གི་ཁོང་
ན་སེམས་ཅན་དང་། ལྷག་བསྐལ་ད། ལྷག་བསྐལ་གྱི་གནས་ཀྱི་ཚོས་ལ་ཀུན་ནས་
མནར་སེམས་པའི་ཞེ་སྤང་སྟེ། ཁོང་སྤོང་དང་། ཡང་སྤྲིད་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་སྤྲིད་
པ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། སྟགས་ཀྱི་རྒྱས་བསྐྱས་པར་སྐལ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། ཐེ་
ཚོམ་དང་། ལྷ་བ་སྟེ། ཅུ་བའི་ཉོན་མོངས་དུག །དེ་ལྷ་བ་ལ་འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྷ་བ།
མཐར་འཛིན་པའི་ལྷ་བ། ལྷ་བ་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ། ཚུལ་བྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་
མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ། ལྷག་པར་ལྷ་བ་སྟེ། ལྷ་ར་སྤྱེ་བས་བཅུ། དེ་ལ་ལམ་དང་། ཁམས་
དང་། བདེན་པས་སྤྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ལྷ་ར་ན། དགྲ་བརྩུ་ཅུ་བརྩུད། ཐེག་ཆེན་ལྷ་ར་ན།

བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བརྒྱད་ཀྱི་དག་དེ་རྣམས་ནི། ཀྲང་ལག་དང་། སྟགས་ཀྱི་སྒྲིམ་མགོ་མགྲིན་
 སྟགས་(༥༦བ)དབང་པོ་ཐམས་ཅད་ཡོད་པ་མིན་ལ། གཟུགས་ཅན་མིན་པའམ་མི་
 བརྟན་པས་དབང་པ་ཡང་མིན་ལ། གཏི་མུག་དང་ལྡན་པས་སམ། ཡིད་མི་གཞུངས་
 བས་མཛདས་པ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཅན་ཡང་མིན་ཡང་། ཅི་ཞིག་ལྟར་དེ་དག་གིས་བདག་
 བློན་བཞིན་བྱས་སོ། །དག་དེ་དག་བདག་གི་སེམས་ལ་རྟེན་བཅས་ནས་གནས་བཞིན་
 ཏུ་འཛིགས་པ་དང་། དོགས་པ་མེད་པས་དགའ་མགུར་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་གིན་
 ཏུ་མི་རིགས་པ་དེ་ལ་འང་བདག་མི་ཁྱོ་བར་བཟོད་པ་ནི་མི་རིགས་སོ། །བྱང་སེམས་ཀྱིས་
 གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲིམ་པ་སྒྲོམ་དགོས་མོད་སྒྲིམ་ན། བཟོད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་འདི་
 ལྟ་བུ་ལ་བཟོད་པ་ནི། སྒྲིམ་པའི་གནས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཞོད་ཚབས་ཆེ། གཞོད་ལྟན་རིང་། བརྟེན་གྲང་གཞོད་པས་
 དགའི་མཆོག་ཏུ་བརྟག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ཙམ་ཏུ་མི་བཟོད་པ་དག་ཅི་ཆེ་སྒྲིམ་
 བ། གལ་ཏེ་ལྟ་དང་ལྟ་མིན་ནི། རྒྱ་དཔེར་མི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞོད་སྒྱིན་ལ་སྟགས་
 བ་ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགའ་ལངས་གྲང་དག་དེ་དག་གིས་གྲང་བདག་གཞོད་པ་ཙམ་
 རྒྱས་ཀྱི། མནར་མེད་པའི་དཔྱལ་བའི་མི་ནང་བྲིད་ཅིང་འཇུག་པའམ་སྒྱོར་བར་མི་རྒྱས་
 ལ། ཉོན་མོངས་པས་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་ཀྱན་ནས་སྒྲོང་རྒྱས་པས་སྟོབས་ཅན་གྱི་
 དག་འདིས་ནི། མནར་མེད་ཀྱི་མེ་གང་དང་ལྷན་ན་དངོས་པོ་གཞན་ལྟ་ཞོག །ལྟན་པོ་རི་
 རབ་གྲང་དངོས་པོའི་ལྟག་མ་ལྟ་ཞོག་ཐལ་བའི་ལྟག་མ་ཙམ་ཡང་མ་ལྟས་པ་སྟེ། མི་རྟོད་
 བར་བྱེད་པའི་མི་ནང་དེར་སྒྲིད་ཅིག་གཅིག་ལ་འདོར་བར་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། ཁྱོད་དག་གཞན་པས་འདི་ལ་འཁོན་དམ་པར་འཛིན་པ་ཅི་ཞེ་
 བ། བདག་གི་ཉོན་མོངས་པའི་དག་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཏུས་རིང་པོ་འཁོར་བ་ཐོག་
 མཐའ་མེད་པ་ནས་གཞོད་པའི་དག་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ལྟར། ལྟ་དང་མི་ལ་སྟགས་པའི་

དགྲ་གཞན་ཀྱང་ཏེ། སེམས་ཅད་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་དེ་ལྟ་བུར་ཆེ་ཡུན་རིང་
པོ་བྱུང་བ་མ་ཡིན། རྒྱ་དཔེར་ཡང་གི་སྒྲུབ་སྟོབས་(༥༥ན)ཆེ་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་
ཅིས་པའོ། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་མཐུན་པས་བསྟེན་ན་ཡན་ནོ། །སྒྲུམ་ན། དགྲ་གཞན་ཀྱང་
ཁོའི་འོད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རིམ་གྲོས་བསྟེན་པ་སྟེ། མཉེས་པར་བྱས་ན།
སེམས་ཅད་རྒྱས་པ་ཡོད་ཆད་ཀྱིས་ཡན་པ་དང་བདེ་བར་བྱེད་པའམ། ཡང་ན། ཡན་པའི་
ཕྱིར་སེམས་པར་བྱེད་ན། ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་རྣམས་ནི། རྗེས་སུ་མཐུན་པས་བསྟེན་
པར་བྱས་ན། ཕྱིར་ཁིང་གིན་ཏུ་སྒྲུག་བསྐལ་བའི་གཞོད་པ་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ཏེ། འོ་མ་
ཕྱིན་གྱིན་སྒྲུལ་གྱི་དུག་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བསྟེན་ཡང་སྒྲུག་བསྐལ་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་ན། དེ་
བསྟེན་ན་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཐོག་མེད་ནས་ཡོད་ཅིང་བར་མ་
ཆད་པས་རྒྱན་ཆགས་པ། སྤང་བའམ་འཛོམས་པར་བྱེད་པས་དགྲར་གྱུར་པ། དཔྱལ་
བའི་སྒྲུག་བསྐལ་ལ་སྐྱེས་པའི་གཞོད་པ་ཇི་སྟེད་པ་བསྐྱས་པའི་ཚོགས་རབ་ཏུ་འཕེལ་
བ་སྟེ། རྒྱེ་བའི་རྒྱ་གཅིག་ཕྱར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་དེ་བདག་གི་སྟིང་རྗེ་སྟེ། སེམས་ལ་
དེས་པར་གནས་འཆང་ན་སྟེ། བཅས་ཏེ་གནས་ན། འཁོར་བར་བདག་འཛིགས་པ་མེད་
ཅིང་དགའ་བར་ག་ལས་ཏེ་རི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། འགྱུར་བར་མི་རིགས་སོ། །བདེ་བ་
མི་ཐོབ་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཉིད་འཆིང་བར་བྱེད་པའི་གནས་ཡིན་པས་བཙོན་
ར་སྟེ། དེ་ལས་ཐར་ཏུ་མི་སྟེར་བའི་སྤང་མ་ཉོན་མོངས་པ་སྟེ། དེས་འཁོར་བར་འཆིང་
བའི་ཕྱིར་རོ། །དཔྱལ་བ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲུས་ཡི་དུགས་སྐྱེས་སུ་འང་གསོད་བྱེད་གྱི་
གསེད་མར་གྱུར་པའི་གསེན་རྗེའི་སྒྲུས་སུ་འང་དེ་དག་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་
གིས་བྱུང་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྟོན་གྱི་དབང་གིས་དེ་དག་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་ཀྱང་གྱི་

གནས་འདི་དག་ནི། གལ་ཏེ་བདག་གི་སྒོ་གྲོས་ཏེ། སེམས་ནིང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གནས་
ཡིན་པས་བྱིས་དུ་ཆགས་པའི་རང་བཞིན་ནིང་བ་སྟེ། (༥༥བ)ལྟགས་ཀྱི་གཟེབ་
པམ། སྐར་དང་འདྲ་བ་དེར་རྫོང་བཅས་ནས་གནས་ན། བདག་ལ་བདེ་བ་ག་ལ་ཡོད་
དེ། མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ལ། ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་གཞོམ་པར་གོ་བགོ། གོ་བགོས་པ་བརྟན་
པར་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། ཉོན་མོངས་གཞོམ་པ་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱ་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ལ། ཉོན་མོངས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་ལྟས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རི་མྱིང་
བདག་གི་དགྲ་ཉོན་མོངས་འདི་བདག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བཞིན་དུ་ངེས་པར་རྩ་
བ་ནས་མ་བཅོམ་པ་དེ་མྱིང་དུ་བདག་ཉོན་མོངས་འཛམས་པའི་གཞུལ་ངོ་འདིར་བརྩོན་
པ་ནི། དམ་བཅས་པའི་ཁུར་ཏེ། མི་འདོར་བ་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན། རེ་ཞིག་སྟེ།
རིམ་པ་སྟོན་པ་སྟེ། གཞོད་བྱེད་ཆེན་པོ་ལྟ་ཞོག། རྒྱ་རྒྱུང་ཅུ་ལ་གཞོད་པ་རྒྱུང་ཅུ་བྱེད་པ་
ལ་ཡང་ཁྲོས་ཏེ་འཁོན་དུ་བརྒྱུང་བར་གྱུར་པའི་ང་རྒྱལ་བདོ་བ་རྣམས་གཞོད་བྱེད་དེ་མ་
བཅོམ་པར་སྒོ་བདེ་མོར་གཉིད་མི་འོང་བ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། དགྲ་མི་བཟད་པས་ཁུམ་པར་མི་རིགས། བསྐྱབ་བྱ་དོན་ཆེ་བས་མི་
བཟོད་པར་མི་རིགས། གཞན་དོན་གྱི་དམ་བཅའ་དང་འགལ་བས་མི་བརྩོན་པར་མི་
རིགས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། འཛིགས་པ་ལ་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར་རང་
བཞིན་ཏེ། ངོ་བོ་ནིང་གིས་འཆི་བས་སྐྱག་བསྐྱལ་གྱིས་གཟེར་བར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་
པ་སྟེ། སྟིང་རྩེ་བ་དག་གཞུལ་ངོར་བཅན་ཐབས་སུ་ཆས་པ་དངར་པའི་ཆེ་ནན་གྱིས་ཏེ།
བཅན་ཐབས་སུ་གཞོམ་པ་སྟེ། སྟོག་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་དྲག་ཤུལ་ཅན་ཡང་
མདའ་དང་མདྲང་གངས་མེད་པའམ་མཚོན་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་པ་སྟེ། རྣམ་པའི་སྐྱག་
བསྐྱལ་བྱེད་དུ་བསད་ནས་དགྲ་གསོད་པ་ལ་སོགས་ཀྱི་དོན་མ་གྲུབ་པར་ཁ་ཕྱིར་ཕྱོགས་

ཏེ་འབྱོར་བ་སྟེ། འབྱོས་པར་མི་བྱེད་ན། དཔེ་དེ་བས་ཆེས་ལྷག་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྟག་
 ཏུ་སྟེ། ཏུས་ཐམས་ཅད་ཏུ་ཏུམ་ཀུན་གྱི་བྱེད་རྒྱར་རྒྱར་པ་ཡང་གཞོན་པ་མ་བྱས་ཀྱང་
 གཞོན་པས་རང་བཞིན་(༥༦ན)གྱིས་དགྲར་ངེས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་གཞོས་པའི་ཆེད་ཏུ་
 བརྩོན་པར་བྱས་པ་བདག་ལ། དེར་ཞེས་པ། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲིམ་ལུགས་ཏེ། ཏུས་འདིར་
 ཏུམ་ཐམས་ཅད་ལ་བ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རྒྱར་རྒྱར་པ་གང་གིས་ཀྱང་ཡི་ཆད་པ་སྟེ། སེམས་ཁྱུ་
 ཞིང་རེ་བ་ཆད་པ་དང་། སྤྱིད་ལུག་པ་སྟེ། བྱ་བར་འོས་པ་རྣམས་མི་རྣམས་སོ་རྣམས་ཏུ་མི་
 འགྱུར་བར་ཉོན་མོངས་མ་ཐུལ་བར་ཏུ་བྱིར་ལྟོག་པར་བརྩོན་པ་ལྟ་སྒྲིམ་ཀྱང་ཅི་དགོས།

གཉིས་པ་ནི། རི་ལྟར་སྤྱིད་ལུག་པར་མི་རིགས་སྣམ་ན། ཆེ་བྱི་མ་ལ་སོགས་པར་
 བན་པའི་དོན་མེད་ཀྱང་དགྲའི་མཚོན་ཆ་ཡིས་གདོང་པ་ལ་སོགས་ལ་མ་སྒྲེལ་བཏོད་
 པའི་སྟོན་པ་ཡང་དཔེ་རྟགས་ཡིན་ཟེར་ནས་ལུས་ལ་རྒྱན་དང་འདྲ་བར་ཡིད་དགའ་
 བར་བསྒེལ་བ་སྟེ། འཆང་བར་བྱེད་ན། དོན་ཆེན་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་
 རྒྱས་ཉིད་ཏུ་བསྐྱབ་པའི་བྱིར་ཡང་དག་པར་བརྩོན་པར་རྒྱར་པ་བདག་ལ་ཏུམ་ཅིའི་
 བྱིར་གཞོན་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་པས། དེས་སྤྱིད་ལུག་པར་མི་རིགས་སོ། །བྱིར་བརྩོན་
 དགོས་པ་བདེན་ཡང་རང་གི་བདེ་བ་དང་མི་འགལ་བ་ལ་བརྩོན་པར་རིགས་སོ། །ཞེ་ན།
 ཉ་བཤོར་བས་འཚོ་བའི་ཉ་བ་དང་། གདོལ་བ་སྤྱུགས་གསོད་པའི་གན་པའམ། གཞན་
 གྱི་ཚོར་རྒྱ་བ་དང་ཞིང་སྟོད་པའི་ལས་གྱིས་འཚོ་བའི་ཞིང་པ་སོ་རྣམ་པ་དང་། སོགས་གྱི་
 རྒྱས་རྟོན་པ་དང་། བྱི་པོ་དང་། ཆོང་པ་དང་། བྱན་ལ་སོགས་པ་རང་དང་རང་གི་ཁ་སྤྱད་
 གྱི་ཟས་སྟོམ་གྱིས་འཚོ་བ་ཅམ་ཞིག་སྐྱབ་པར་སེམས་པ་ཡང་གྲང་བ་དང་། ཆ་བ་དང་།
 སོགས་གྱི་རྒྱས་རྒྱུད་དང་། ཆར་དང་། སུན་པ་དང་། གཅན་གཟན་ལ་སོགས་པའི་
 གཞོན་པ་བཟོད་ན། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བན་བདེའི་དོན་དང་སྤྱིས་སུ་མཚོག་གི་དོན་
 གྱི་བྱིར་བདག་གིས་ལྟ་ཅིས་མི་བཟོད་དེ། ཤིན་ཏུ་བཟོད་པར་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་དམ་བཅས་པས་དེ་ལ་བརྩོན་དགོས་ཀྱང་རང་
(༤༧)གིས་ཉོན་མོངས་སྒོར་བ་རང་དོན་ཡོན་པས་བརྩོན་མི་དགོས་སོ། །ཞེན། རྟོགས་
བརྩུན་མ་མཁའི་མཐས་གདུགས་པའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ལས་བསྐྱལ་
བ་སྟེ། རྣམ་པར་ཐར་པར་བྱའོ་ཞེས་དམ་བཅས་གིང་སེམས་བསྐྱེད་ནས། གཞན་ལ་
ཞོག་གང་གི་ཆོ་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྟེད་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ལས་མ་གྲོལ་བ་དེའི་
ཆོ་བདག་གི་ཆོད་དེ། རྣམ་མཐུའི་ཆད་ཀྱང་མི་ཤེས་པར་རང་དགར་སྒྲུབ་ཅི་ལྟར་སྒྲོན་
བ་མིན་དེ་སྒྲོན་པར་འགྱུར་བས་དམ་བཅས་ལས་ཕྱིར་མི་ལྷོག་པར་བྱའོ། །དེས་ན།
གཞན་གྲོལ་བ་ལ་རང་གྲོལ་དགོས་པས། ཐོག་མར་འདི་ཉམས་སྦྱངས་བར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ལ། ཉོན་མོངས་གཞིམ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་ཚུལ་དམིགས་པས་ལ་དང་
བཅས་པ། བྱ་དཀར་ཡང་མི་ལྷོག་པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རང་མ་གྲོལ་
བར་གཞན་དགྲོལ་བ་མི་རུས་པས་དེ་ལྟས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཐམས་ཅད་ཐུང་
དུ་བསད་ནས་ཉོན་མོངས་གཞིམ་པ་ལ་དུས་དྲག་དུ་སྦྱར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ལས་ཕྱིར་
མི་ལྷོག་པར་བྱ། ཉོན་མོངས་གཞིམ་པ་འདི་ལ་གདུག་པ་དྲག་པོས་ཞེན་པ་འཇམ། ཞེན་པ་
སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པས་ནན་ཏན་དུ་བྱ་ཞིང་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་གཞོད་པ་
བྱས་པའི་འཁོར་མ་བརྟེན་པར་བཟུང་ནས་གཉེན་པོའི་དཔུང་དང་འཐབ་པ་ལ་བརྩོན་
པའི་གཡུལ་སྤྱད་དེ་གཞིམ་པར་བྱའོ། །འོ་ན། ཉོན་མོངས་ལ་འཁོར་དུ་གཟུང་ནས་
འཛུམས་པའི་གཉེན་པོ་དེའང་སྤང་དགོས་ཏེ། དེའང་ཉོན་མོངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་
ན། གཉེན་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་པ་དེ་འདྲ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཞིག་སྤང་བྱའི་
ཉོན་མོངས་འཛུམས་པར་བྱེད་པ་ནི། ཉོན་མོངས་མཚན་ཉིད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་གཞིམ་
བྱར་མ་གཏོགས་ཀྱི། དེ་ལས་གཞན་འཆིང་བའི་རྒྱར་སྒྱར་བའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་
འཛུམས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚོགས་གསོག་ཅིང་སྟེ་བ་ལོན་པའི་རྒྱའི་ཉོན་མོངས་བྱ་མོ་ནི།

ཚོགས་མ་རྫོགས་པར་དུ་དུལ་བར་བྱས་ནས་འཛོལ་ལ། (༥༡ན)ཕྱིས་ནི་དེའང་སྤྲོད་ངོ་། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། ཉོན་མོངས་སྤྲོད་ན་དུག་པ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མས་འཛོམས་སུ་འོང་བས་ཉོན་མོངས་ལ་བརྟེན་པ་སྤོམ་ཏེ། །སྒྲུལ་ན། བདག་ནི་བསྐྱོགས་ཏེ་བསང་པ་ནི། བཤས་ཏེ་བསང་བའི་མིང་སྟེ། རྒྱ་དཔེ་ལྟར་ན། རྒྱ་མ་རྒྱག་ནས་གསོད་པར་འདོད་པར་སྒྱུར་ཏམ། དེས་མཚོན་ནས་ཡན་ལག་དུ་མ་བུར་གསུམས་གིང་གི་བྲག་ཟགས་སམ། བདག་གི་མགོ་པོ་བཅད་ནས་ས་ལ་ལྟང་བར་བྱས་ཀྱང་སྤྲོད། རྒྱ་མ་པ་ཀྱན་ཏེ་སྟེ། རྒྱ་མ་དུ་ཡང་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་པོ་ལ་འདུད་ཅིང་དབང་དུ་འགོ་བར་མི་བྱའོ། །

བཞི་པ་ལ། སྤངས་པ་སྒྲུར་མི་ལྟོག་བས་དང་། བདེན་པར་མ་གྲུབ་བས་སྤྲོད་པ་ལ་སྤྱོད་པ་སྤྲོད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཉོན་མོངས་སྤངས་ཀྱང་རྟོན་སྟོབས་ལྡན་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུར་གཞོད་དུ་འོང་བས་དེ་ལ་རི་ལྟར་བྱ་སྒྲུལ་ན། ཐ་མལ་པའི་དགྲ་པོ་གཞན་ནི། ཡུལ་ནས་རྩ་བ་ནས་དབྱུང་དཀའ་ཞིང་། སྤྲོད་ཡང་ཡུལ་གཞན་སྤྲོད་ས་བཅོན་པ་དག་ཏུ་གནས་གིང་ཡོངས་སུ་བབྱུང་ནས་རུས་པ་སྟེ། སྟོབས་བརྟུས་པ་སྟེ། འཕེལ་ནས་དགྲ་ཚར་གཅད་པའི་ཕྱི་ཕྱིར་ལྟོག་པ་སྟེ། སྒྲུར་ཡང་ལྟོག་པའི་གནས་གང་ཞིག་སྤྲོད་ཀྱི། ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་སྤངས་པ་ནི། རྩལ་དེ་དང་འདྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྩལ་དེ་ལྟར་སྤྲོད་པ་མི་སྤྲོད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ན། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི། རྩ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པ་མཐོང་བའམ། ཡང་དག་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ནི། མིག་སྟེ། ལྟ་བ་ཡིན་པས་དཔེ་པོ་ནི་ཉོན་མོངས་མཐོང་བ་ཅོམ་གྱིས་སྤྲོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཏེ། དེ་ཉོན་མཐོང་བ་ལ་སྤྱོད་པ་ཅན་དུ་བརྗོད་དོ། དེས་ན་བདག་གི་ཡིད་ལ་བསལ་བ་ན་ཡུལ་གང་དུ་འགོ་བར་འགྱུར། ཡུལ་གཞན་གང་དུ་གནས་ནས་བདག་ལ་གཞོད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འབད་རྩལ་བྱེད་དེ། རྩ་བ་ཅོམ་པས་སྤྲོད་ལྟང་བར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པ་སྟེ། མི་གསལ་བ་བདག་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། སྤྱོད་མེད་པ་(༥༡བ)

འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། བརྩོན་པ་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྐྱས་པ་ཙམ་གྱིས་སྤང་
 མི་རུས་སོ། །སྐྱམ་ན། ཉོན་མོངས་ཅུ་པ་ནས་མེད་པས་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་སྤང་
 རུས་ཏེ། ཉོན་མོངས་རྒྱམས་ནི། ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ན་མི་གནས་ཏེ། དབང་པོ་ཡུལ་
 བ་རྒྱམས་ཀྱིས་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་མཐོང་ཡང་ཉོན་མོངས་མི་སྤྱེ་བའི་བྱིར་དང་།
 དབྱུང་ན་རུལ་ཕྱ་རབ་ཀྱང་དེ་ལ་མ་མཐོང་བའི་བྱིར་རོ། །མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་
 བའི་ཚོགས་ལའང་གནས་པ་མིན་ཏེ། ཚོས་ལ་སེམས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ན་དབང་པོ་
 ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་གཉིས་ལ་མེད་པར་མ་ཟད། དབང་ཡུལ་
 དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ནང་གནས་པ་མིན་ཏེ། སྤང་རུང་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ། །གསུམ་
 པོ་དེ་དག་ལས་གནས་གཞན་འགའ་ཞིག་ཏུ་འང་གནས་པར་ངེས་པ་མིན་ན། འང་གི་
 སྐྱས་སྤང་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་འདི་དག་གར་ཏེ་གང་དུ་ཡང་གནས་པ་མེད་དེ། ཅུ་པ་མེད་
 བའི་བྱིར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་སྤྱོད་པ་སྒོ་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་རྟོག་ཙམ་ལས་བྱུང་བའི་བྱིར་
 རོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་འགྲོ་བ་ཀུན་ཏེ། མཐའ་དག་ལ་གཞོད་པ་སྟེ། འཕྲུག་པར་བྱེད་
 པས་ན། ཉོན་མོངས་འདི་ནི། སྤགས་དང་སྤྲན་གྱི་མཐུ་ལས་མེད་བཞིན་དུ་སྤང་བའི་སྤྱོ་
 མ་དང་འདྲ་བའི་རྩལ་པ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར་སྤྱོད་ལ་སྟེ། སེམས་ལ་ཉོན་མོངས་པ་དག་
 ལས་འཛིགས་པ་སྤོངས་ལ། དེའི་གཉེན་པོར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་
 བའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་སྟེན་ཅིག་ །དོན་མེད་དེ། དགོས་པ་མེད་བའམ་སྐབས་སུ་མ་བཤ་
 པ་ཉིད་དུ་འཕོད་ལ་སོགས་པའི་དབྱལ་བ་རྒྱམས་སུ་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་བཏང་
 བས་བདག་ལ་གཞོད་པ་སྟེ། སྤག་བསྐལ་གྱིས་གཟེར་བར་ཅི་སྟེ་བྱེད་དེ། བྱེད་པར་མི་
 རིགས་སོ། །འདིར་ཉོན་མོངས་གང་ལའང་མི་གནས་ན། སྤར་རང་གི་སེམས་ལ་ཡོད་
 པར་བཤད་པ་དང་འགའ་ཞེ་ན། སྤར་བག་ལ་ཉལ་ལ་དགོངས་ལ། འདིར་ཀུན་སྤྱོད་གི་

རང་བཞིན་ལ་དགོངས་(༥༥ན)འི་མུ་ཉི། ཟེར་ལ། ཡང་ན། ཀྱན་རྫོབ་དོན་དམ་ལ་
དགོངས་སོ། །

{3} བསྟུ་བ།

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཏེ། འདིར་བཤད་པའི་ལེའུ་མ་ལུས་པས་བསྟན་པའི་དོན་
ནམ་སྒྲུ་མའི་རང་བཞིན་དུ་བསྟན་པའི་དོན་རྣམ་པར་བསམ་ནས་མདོ་སྟེ་དང་། དེ་དག་
ལས་རི་སྐད་དུ་བཤད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱ་བར་འོས་པའི་བསྟུ་བ་པ་དང་།
འདི་ཉིད་ནས་བཤད་པའི་བསྟུ་བ་པ་བསྟུ་བ་པའི་ཆེད་དུ་སྟེ། རྒྱར་བག་ཡོད་པས་འབད་
བར་བུ་ལོ། །དཔེར་ན། སྒྲན་པའི་མན་ངག་ལ་མ་ཉན་ཏེ། དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན། སྒྲན་དག་
གིས་ནད་པ་ནད་མེད་བར་བཅོས་ཤིང་སྒྲུབ་དགོས་པའི་ནད་པ་སྐྱེས་པ་སྟེ། ནད་མེད་
པ་ག་ལ་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲན་པ་ཆེན་པོས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལུང་སྟོན་པའི་བསྟུ་བ་པ་
སྒྲུབ་བར་མ་བྱས་ན། ལས་ཉོན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་སྐྱེས་པ་ག་ལ་
ཡོད་དེ། མེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མི་མཐུན་སྟོགས་སྟོང་པ་དང་།
གཉིན་པོ་སྒྲོམ་པ་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་ཅིང་གཞོབ་པ་ལྟར་ལེན་པ་ནི། བག་ཡོད་པ་སྟེ།
རི་སྐད་བསྟུ་བ་བཟུམ། དུ། བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། འདོད་པ་ལས་ཉམས་
པ་དང་། མི་འདོད་པ་འབྱུང་བར་དོགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བསྟུ་གཞོབ་པ་ལྟར་ལེན་པ་སྟེ།
འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོ་ཁྱོ་ཞིང་མགུ་དཀའ་བའི་བྱན་སྒྲན་གྱི་འབྲུ་མར་གྱིས་གང་
བས་སྟོང་སྟོགས་ཏེ་སྟོགས་འདྲེད་པ་ལ་འགོ་བསྟུ་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་
སྟོན་པའི་གཞུང་ཡིན་པས་བག་ཡོད་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལེའུ་བཞི་པའི་བཤད་པ་ལོ། །

ཁེའུ་པ།

(༡) བསྐྱབ་པ་སྐྱུང་ཞིང་དག་པའི་ཐབས་ཏུན་ཤེས་གྱི་ལེལ།

(1) བསྐྱབ་པ་སྐྱུང་བའི་ཐབས་སྐྱེམས་སྐྱུང་པ།

[1] མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བསྐྱབ་པ་སྐྱུང་བའི་ཐབས་སྐྱེམས་སྐྱུང་བ་དང་། སེམས་སྐྱུང་བའི་ཐབས་སྐྱུང་བ་དང་ཤེས་བཞིན་སྐྱུང་བ་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་སྐྱུང་བར་གདམས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྐྱེམས་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔས་ལུས་ལ་སོགས་པ་བཏང་ཡང་མ་བསྐྱུངས་ན་(༥༥བ)ཡོངས་སྐྱུང་རྒྱ་མི་འོང་ཞིང་། དེ་སྐྱུང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་སྐྱུང་དགོས་ཏེ། མ་བསྐྱུངས་ན། འན་འགྲོར་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། བསྐྱབ་པ་ནི། སྐྱེམ་ལྟན་ལ་གནད་བརྒྱུས་བྱེད་པ་དང་། བཀག་པ་རྒྱུས་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་སྐྱུང་བ་ལྟེ། ཡོངས་སྐྱུང་བར་འདོད་པའི་བྱང་སེམས་གྱིས་ཏུན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་རབ་རྩ་བསྐྱེམས་ནས་ཏེ། འབད་ནས་བདག་གི་སེམས་བསྐྱུང་བར་བྱ་ཏེ། ཉོན་མོངས་པས་གཡོས་བ་ཏེ། ལྷོས་ཤིང་དབང་རྩ་ལྟུང་པའི་སེམས་སྐྱུང་བར་མ་བྱས་ན། སེམས་ཉོན་མོངས་པས་གཡོས་པས་བསྐྱབ་པ་སྐྱུང་བར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[2] རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་སྐྱུང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། དེ་ལྟར་སྐྱུང་བའི་རྒྱ་ལ། དེ་ལྟར་བསྐྱུངས་པའི་ཕན་ཡོན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སེམས་མ་བསྐྱུངས་པའི་ཉེས་དམིགས།

བསྐྱེད་པའི་པན་ཡོན། རྒྱ་མཚན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེད་པར་གདམས་པ་གསུམ་གྱི་དང་
པོ་ནི། རང་འདོད་པ་ལ་སྒྲིབ་ཅིང་གནས་པའི་སེམས་ནི། སྐྱེད་པོ་ཆེ་ཆུས་པ་དང་འདྲ་བ་
ཡིན་ཏེ། མངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའི་ལྷགས་ཀྱས་དབང་དུ་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་མ་
བསྐྱེད་པར་རང་དགར་ཡན་པར་བཏང་བས་མནར་མེད་པའི་དཔྱུལ་པ་དང་། སོགས་
ཀྱི་རྒྱ་རྒྱ་དབེར་ཡོད་པས་ཡི་དྲགས་སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་བྱེད་པ་སྟར། སྐྱེད་པོ་ཆེ་འདྲུལ་
སྒྲིབ་གིས་མ་བྱང་བས་མ་བྱལ། རྩོས་རྒྱས་རྩོས་པ་ཡིས་འཛིག་རྟེན་འདི་དང་མ་རོལ་ན་
མནར་མེད་སོགས་དེ་འདྲའི་གནོད་པ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འོག་ནས་འཆད་པའི་མཚན་
ཉིད་ཅན་གྱི་དྲན་པ་ཉིད་འཆིང་བའི་ཐབས་ཡིན་པས་ཐག་པ་སྟེ། དེ་ཡིས་སེམས་ཀྱི་སྐྱེད་
ཆེན་ཀྱན་ནས་ཏེ། རྒྱུ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པ་འགོགས་པའི་
ཆུལ་གྱིས་དམ་དུ་བཏགས་ན་སྟེ། བཅིངས་ན། འདི་དང་ཕྱི་མའི་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་
མེད་པར་འགྱུར་ཁིང་། དགོ་བ་མངོན་མཐོངས་ལེགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཐམས་ཅད་
འོང་སྟེ། ཐོབ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་(༥༧ན)ལ། འཛིགས་པ་སེལ་བ་དང་། དགོ་བ་འགྲུབ་པ་རྒྱས་བཤད་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སེམས་བྱལ་ན་འཛིགས་པ་བྱལ་བར་བསྟན། དེའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱས་
པར་བཤད། དོན་བསྐྱེད་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པ་ཀྱང་གཅན་གཟན་
ལ་སོགས་པའི་འཆོ་བྱེད་མང་པོ་ཡོད་པས་འཛིགས་པ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སྟུམ་ན།
སྟག་དང་། སེཛྱེ་དང་། སྐྱེད་ཆེན་དང་། དྲིད་དང་། དུག་སྐྱུལ་དང་། གཅན་གཟན་དེ་
དག་རྒྱ་མ་ཟད། དག་པོ་མི་རྣམས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་དང་དཔྱུལ་པའི་སྐྱེད་མཁའ་བ་སོགས་
ཐམས་ཅད་དེ་མ་ལུས་པ་དང་། བྱེད་མ་སྟེ། མཁའ་འགྲོ་མ་དང་། ཡི་དྲགས་ཀྱི་འགྲོ་
བར་གཏོགས་པའི་རྒྱིན་པོ་རྣམས་སྤར་རིགས་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་དེ་

ནུམས་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ཏེ་སེམས་འདི་གཅིག་ཤུ་དྲུག་པས་ཆོས་སེམས་པ་ལ་བརྟགས་
 པ་སྟེ། བཅིངས་པ་ཡིས་འཛིགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བརྟགས་པ་སྟེ་བཅིངས་པར་
 བྱུང་ལ། སེམས་འདི་གཅིག་ཤུ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཉོན་མོངས་ལས་བརྟལ་བས་ཏེ། རྣམ་
 པར་བྱལ་ན། འཛིགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འཛིགས་པ་དེ་དག་
 གི་རྒྱ་བཅིངས་ཤིང་བྱལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེད་དཔོན་སོངླས་སེམས་བསྐྱུངས་པས་ཐིན་
 མོ་བྱལ་བ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། སེམས་བྱལ་བས་དེ་དག་བྱལ་བ་ཅིའི་ཕྱིར་སྟུམ་ན། འདི་ལྟར་ཏེ།
 གང་གི་ཕྱིར་ཆེ་འདི་ཕྱིའི་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། ལུས་སེམས་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་
 དབག་རྒྱ་མེད་པ་ཡང་སྤར་གྱི་ལས་ངན་གྱི་འཕེན་པའི་དབང་གིས་བྱུང་ལ། ལས་ཀྱང་
 སེམས་པ་དང་། དེས་ཀྱང་ནས་བསྐྱུང་བའི་ལུས་ངག་གི་ལས་ཡིན་པས་དེའང་སེམས་
 མེད་ན་མི་འབྱུང་བས་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞིས་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཕྱིན་
 ཅི་མ་ལོག་པར་གསུང་བས་ཡང་དག་གསུང་བ་སངས་རྒྱུས་ཉིད་གྱིས་བསྟན་ཏེ། རི་རྒྱད་
 འགྲེལ་བཤ། ཏུ། འཛིག་རྟེན་ན་ནི་སྟོག་པའི་སེམས། །མེད་ལ་སྤང་དང་འཛིགས་(༦༧བ)
 པ་མེད། །གང་གིས་སེམས་ནི་དབང་བྱས་པ། །དེ་ཡི་བདེ་བ་ཉམས་པ་མེད། །ཅེས་
 མོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱང་མ་རྣམས་ཀྱིས་མཛུང་དང་། རལ་གྱི་
 ལ་སོགས་པའི་མཚོན་ཆ་དང་། རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བྱེད་
 པ་པོ་སྟེ་ཞིག་གིས་ཆེད་རྒྱ་སྟེ། རབ་རྒྱ་འབད་ནས་བྱས་ཏེ། དབང་བྱུག་ལ་སོགས་པའི་
 བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་ལོག་རྒྱ་འཆད་དོ། །

ལྷགས་བསྐྱེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ས་གཞི་བྱེད་པོ་སྟུས་བྱས་ཤིང་བསྐྱེད་པའི་
 ཏུམ་སྟེད་པའི་མེ་ཆོགས་སམ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་ནས་སྤྱད་མེད་དེ་
 དག་ཅི་ལས་སྟུས་ཞེས་ཏེ། ཤིང་ཤལ་མ་ཡིའི་སྟེང་དང་ལོག་རྒྱ་སྤྱང་བའི་སྤྱད་མེད་དེ་

དག་ཅི་ལས་སྒྲིམ་ཏེ། རྒྱ་མེད་དུ་མི་འཐད་ཅིང་། སེམས་ལས་མ་གཏོགས་པའི་རྒྱ་ཡང་
མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་དེ་དག་སྟེ། དེ་དང་དེའི་རིགས་ཐམས་ཅད་སྟེག་པའི་ལས་ནི་
བར་འདུས་པའི་སེམས་ནི་ད་ལས་འབྱུང་བར་ཐུབ་པས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་སེམས་ཡིན་པ་དེ་ལྟས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་
ས་འོག་། ས་སྟེང་། ས་སྒྲའི་འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ན། སྟེག་པའི་སེམས་ལས་གཞན་
འཇིགས་པའི་རྒྱ་འགའ་ཡང་མེད་པས་སེམས་དབང་དུ་བྱའོ། །རྒྱ་མཚོའི་ལྟས་པ་སྟེགས་
པ་ལ་དགོ་པ་སྟེན་གྱིས་ལན་བཏབ་པ་བཞིན་ནོ། །མདོ་དགོན་མཚོན་གྱིན་གྱི། ལས། སེམས་ནི་
ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགོ་བ་སྟེ། སེམས་ཡོངས་སུ་ཤེས་ན། ཚོས་ཐམས་ཅད་
ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོ། །

གནིས་པ་ལ། སྒྱིན་པ་གཏོང་སེམས་དང་། རྒྱལ་བྱིམས་སྟོང་སེམས་དང་། བཟོད་
པ་ཞི་སེམས་དང་། བརྩོན་འགྲུས་སྟོང་སེམས་དང་། བསམ་གཏན་མ་ཡོངས་པའི་སེམས་
དང་། ཤེས་རབ་དེ་ནི་དེ་ཤེས་པའི་སེམས་ལས་འགྲུབ་པར་བརྟན་པ་དང་དུག་གི་དང་
པོ་ནི། སེམས་དབང་དུ་གྱུར་ཀྱང་དགོ་པ་ཐམས་ཅད་ལག་དུ་མི་འོང་སྟེ། གལ་ཏེ་འགོ་
བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་བདེ་བའི་ཡོངས་སྟོང་གིས་དབུལ་ཞིང་ཡོ་བྱད་མེད་པའི་བཀྲོན་པ་
(ལ་མ་)དེ་བོར་བ་སྟེ། དེ་དང་བུལ་ན། ཡོངས་སྟོང་ཐམས་ཅད་དང་ལྟན་པར་བྱས་པས་
སྒྱིན་པའི་མ་རོལ་དུ་སྒྱིན་པ་རྫོགས་པས་དངོས་པོ་གཙོ་ཆེའོ། །ཞེ་ན། སྟོབ་པ་སངས་
རྒྱས་ཚས་ཅན། སྟོན་དུ་སྒྱིན་པའི་མར་སྒྱིན་རྫོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་པར་ཐལ།
ད་དུང་དུ་ཡང་འགོ་བ་བཀྲོན་པ་ཡོད་ན་སྟེ། དབུལ་བ་བོར་བར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། སྒྱིན་པ་རྫོགས་པ་བྱུང་དོ། །བདོག་པ་སྒྱིན་པ་གི་དངོས་པོ་འཕམ། དུས་གསུམ་གྱིས་
བརྟུས་པའི་ཚོས་ཟང་ཟང་མི་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་དེས་སྒྱིན་པའི་འབྲས་སྒྲུ་རྣམ་
སྒྱིན་དང་བཅས་ཏེ་སྟེ་བོ་ཀུན་ལ་བཏང་བའི་སེམས་གོམས་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་སྒྱིན་པས་

མ་ཆགས་པས་སེར་སྒྲ་སྒྲངས་པ་དེའི་ཆོ་སྒྲིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཚྭ་གས་སོ། །ཞེས་
མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟས་ཏེ། དེའི་བྱིར་བྱིན་པའི་ཕར་བྱིན་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་ཡིན་
གྱི། གཞན་མེད་དོ། །རྒྱུ་པ་འདི་འོག་མ་ལུ་པོ་རེ་རེ་འང་སྐྱར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གསལ་བྱའི་ཡུལ་སོགས་མེད་པས་གསོད་པ་སོགས་མེད་པའི་བྱིར་
ཚུལ་བྱིམས་ཚྭ་གས་སོ། །ཞེན། སྒྲོབ་པ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་བྱིམས་མ་ཚྭ་གས་པར་ཐལ།
གསལ་བྱ་ཉ་དང་། དེས་མཆོན་པའི་སྒྲོག་ཆགས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིམས་གཞན་གྱི་ལོར་
དང་། གཞན་གྱི་བྱད་མེད་དང་ཆང་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཡུལ་གང་ཞིག་ཏུ་དེ་དག་གསོད་
པ་དང་མ་བྱིན་པར་སྒྲང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་ཞིང་། མི་མཐོང་བས་
བསྐྱད་པར་བྱ་བ་སྟེ། ཡུལ་མེད་པར་བྱ་མི་རུས་པའི་བྱིར་ཞེས་འགྲེལ་བ་རྣམས་ལས་
སོ། །ཡང་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཆོ་བ་དང་བྲལ་བས་ཚུལ་བྱིམས་ཚྭ་གས་པས་
དངོས་པོ་གཙོའི་ཞེས་ཟེར་ན། སྒྲོབ་པ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་བྱིམས་མ་ཚྭ་གས་པར་ཐལ། ཉ་
ལ་སོགས་པ་གསོད་པར་མི་འགྱུར་པའི་སར་བསྐྱད་པར་མི་རུས་ཏེ། འཆོ་བ་དང་མ་
བྲལ་བའི་བྱིར་། འདོད་ན། ཚུལ་བྱིམས་ཚྭ་གས་པ་བྱད་དོ། །དེའི་བྱིར་གསལ་བྱ་སོགས་
ཀྱི་ཡུལ་ལས། གཞན་འཆོ་བ་དང་བཅས་པ་ཡོད་ཀྱང་རང་(ཡོང)ཉིད་སྒྲང་བྱ་མི་
མཐུན་པའི་བྱོགས་བཞི་དང་བཅས་པ་སྒྲོང་བའི་སེམས་ནི་ཐོབ་པ་ལས་ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་
ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པར་དེའི་རང་བཞིན་རིག་པ་རྣམས་འདོད་ཅིང་བཤད་པས། དེའང་
སེམས་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། དག་ཐམས་ཅད་ཐུལ་ནས་ཚུར་གནོད་པ་མེད་ཅིང་བདག་ཀྱང་ཕར་
མི་གནོད་པའི་འཁོན་མེད་པ་བཟོད་པ་ཡིན་པས་དངོས་པོ་གཙོའི་ཟེར་ན། སེམས་ཅན་
མི་བྱུན་པ་སྟེ། སྒྲུ་པོ་དན་པ་དེ་དག་གཞོམ་པ་སྟེ། བསལ་པའམ་གདུལ་པར་ཡོང་མི་
ལང་སྟེ། མཐའ་ལས་པའི་བྱིར་། བམ་མཁའ་བཞིན། དེས་ན་རང་གི་ཁྱོད་པའི་སེམས་

འདི་གཅིག་ལུ་བཙམ་ན། དག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཆོམས་པ་དང་འབྲས་ཏེ། གནོད་པ་
བྱས་པ་ལ་དག་ཏུ་མི་རྩི་བའི་ཕྱིར་དང་། ཆོ་རབས་གཞན་ལ་དག་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན། ཆོར་མ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་བསྐྱུང་བའི་དོན་ཏུ་ས་སྟེང་འདི་དག་ཀྱང་
ཏེ། ཐམས་ཅད་བྱབ་པར་གཡོག་ཏུ་དེ་སྟེད་ཀོ་བས་ག་ལ་ལང་སྟེ། ཀོ་བ་དེ་ཙམ་མེད་
ཅིང་ཡོད་ཀྱང་གཡོགས་པར་བྱེད་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་ལྷ་མ་མཐིལ་ཙམ་གྱི་
ཀོ་བ་རང་གི་རྒྱུ་པ་ལ་གཡོགས་པས་ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་པ་དང་འབྲའོ། །
དཔེ་དེ་བཞིན་ཏུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དག་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་ཡང་བདག་གིས་ཕྱིར་ལྷོག་
པར་མི་ལང་བ་སྟེ། མི་རུས་ཀྱི། གནོད་པ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་ལས་བདག་གི་སེམས་ཀྱི་རུས་
བ་ཉིད་ཕྱིར་ལྷོག་པར་བྱའི། ཕྱིའི་དངོས་པོ་གཞན་རྣམས་བསྐྱོག་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ།
དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་གི་སེམས་ལྷོག་པ་ཁོ་ནས་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། དག་པའི་ལྷོགས་ལ་བརྩོན་འགྲུས་དྲག་པོའི་སེམས་གསལ་པ་ལུས་
ངག་གི་ལས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་གཅིག་ལུ་སྦྱོས་པའི་འབྲས་ལུ་གང་ཆངས་པ་དང་།
སོགས་ཀྱི་སྦྱས་བརྒྱ་བྱིན་ལ་སོགས་པར་སྦྱོས་པ་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་དག་པའི་ལྷོགས་ལ་
སེམས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་སྟེ། འཇུག་པ་ཞན་པས་བརྩོན་འགྲུས་མི་གསལ་ན། ལུས་ངག་གི་
ལས་མེད་པར་མ་ཟད། ལུས་ངག་གི་ལས་དང་བཅས་པ་ཡིན་(ཡ་ཉ)ཡང་འབྲས་ལུ་
སེམས་གསལ་པ་དེ་ལྟར་ཏུ་ཐོབ་པ་མིན་པས་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱང་སེམས་ཉིད་དོ། །བྱང་
མེད་མ་རྒྱུད་གཉིས་རྒྱུས་ཁྱེར་པ་ལ་གཅིག་ལ་གཅིག་། སྟེང་རྗེའི་སེམས་གཅིག་ལུས་ཆངས་པར་སྦྱོས་པ་
ལྟར་གཞན་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །

ལྷ་པ་ནི། བསམ་གཏན་ནི། བརྟགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་ཅུ་གཅིག་པའི་
མཆན་ཉིད་ཡིན་པས་སེམས་གཙོ་སྟེ། ལྷགས་ཀྱི་བསྐྱེས་བརྗོད་དང་། ལུས་ཀྱི་
དཀའ་བྱབ་དབང་པོ་བསྐྱེས་པ་ཀྱང་ཏེ། དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཏུས་ལྷུང་ཙམ་ཞིག་ལྷ་

ཞོག །ཡུན་རིང་པོའི་དུས་སྐབས་དེ་དག་གི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་གཞན་ཏེ། རོན་གཞན་ལ་
ཆགས་པའམ་གཡངས་པ་སྟེ། གཉིད་ཀྱིས་མོན་པས་སྐྱགས་སམ་ཤེས་བཞིན་མེད་པས་
དམན་ཏེ། བསམ་གཏན་མི་གསལ་བས་བྱས་པ་ནི། དེ་ཉིད་རིག་པ་སྟེ། ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པས་རོན་མེད་པར་གསུངས་ཏེ། རོན་མེད་པ་ནི། དམན་པ་ལ་དགག་སྒྲིལ་
རོན་ནི། འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ཁོང་རན་པའམ། འདོད་པའི་རོན་ལ་མི་མཁོ་བས་
མེད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། བྱའི་བྱ་བ་མི་རྣམས་པ་ལ་བྱ་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། དེས་
ན་བསམ་གཏན་ཡང་སེམས་གཙོ་བོ་ཉིད་དོ། །

དུག་པ་ནི། འཁོར་བའི་སྐྱག་པས་ལ་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་བདེ་བ་རོན་དུ་གཉེར་བ་
གང་གིས་འཛིག་རྟེན་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཆོག་
གམ། འཁྱུར་གཞན་ལས། རོན་པོ་ལ། མཆོག་གམ། བདོག་པ་ཤིང་། ཀྱན་ཞེས་འབྱུང་སྟེ།
དགེ་མི་དགེའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སེམས་ལ་རག་ལས་བས་སེམས་གཙོ་བོ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ།
དེ་ནི་ཆོས་རྣམས་སྟོན་དུ་འགྲོ། གཙོ་བོ་ཡིད་ཡིན་ཡིད་ལས་བྱུང་། ཞེས་དང་། འཛིག་
གྲྭ་མི། རྟེན་དག་ནི་སེམས་ཀྱིས་བྲིད། སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་འདྲེན་པར་བྱེད། ཐམས་
ཅད་ཀྱང་ནི་སེམས་གཙོག་གོ། ཆོས་ཀྱི་ཕྱི་བཞིན་འབྲང་བར་འཁྱུར། ཞེས་སོ། དེས་
ན་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་གཉེར་དུ་གྱུར་(༡༡)བ་པའམ། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་མིན་པའི་བྱིར་རམ།
སྟེ་བོ་སྟོན་མ་ཡིན་པ་ལ་བསྟན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པས་ན། སེམས་ཀྱི་གསང་བ་ཡོད་
མེད་ཀྱི་མཐའ་དང་བུལ་བ་ཆོས་སྐྱའི་རང་བཞིན་ཏེ། མདོ་མད་རྒྱུད་གིས་ཁྱེད་པའི། ལས། འདྲ་
སྐྱུང་། སེམས་ནི་ཀྱན་རྟེན་བཙལ་ན་མི་རྟོག་དེ། གང་མི་རྟོག་པ་དེ་ནི། མི་དམིགས་
པའོ། གང་མི་དམིགས་པ་དེ་ནི། དུས་གསུམ་ལས་འདས་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཡོད་པ་ཡང་མ་
ཡིན། མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། དེ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སེམས་པས་མ་ཤེས་ཤིང་མ་

བསྐྱོམས་ན། ཕུང་འདས་གྱི་བདེ་བ་ཐོབ་པ་དང་། འཁོར་བའི་རྩ་ཁ་གཞིམ་པར་འདོད་
 ཕུང་སེམས་ཅན་དེ་དག་མེ་ལྷ་བསྟེན་པ་དང་རྒྱ་འབལ་བ་ལ་སོགས་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་
 ལ་འབད་ཕུང་འཁོར་བར་དོན་དེ། འབྲས་བུ་མེད་ཅིང་གྱི་ན་ཉིད་རྩ་ཁ་མཁའ་ལ་ག་
 བའི་མེ་དོག་བཞིན་རྩ་འབྲས་ཀྱི་དེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་མེད་པའི་ཕྱིར།
 ཟུབ་པ་ཡོད་དེ། དངོས་པོར་འཛིན་པས་འཁོར་བ་ལས་མི་ཐར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
 ཐབས་སྟོབས་སྟོན་ལམ་ཡེ་ཤེས་གྱི་པ་རོལ་རྩ་ཕྱིན་པ་བཞི་ཡང་སེམས་གཙོ་པོར་བསྟེན་
 དེ། དེ་བཞི་ནི། ཤེར་ཕྱིར་གྱི་ནང་རྩ་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་སྨྲ་བ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལས་ཀྱང་།
 ཕུང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྒྲིང་པ་ཐམས་ཅད་ནི། རང་གི་སེམས་ལ་བརྟེན་ནོ། །སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་བྱ་བ་དང་། གདུལ་བར་བྱ་བ་ནི། རང་གི་སེམས་ལ་བརྟེན་
 ནོ། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་བསྐྱུངས་ན། འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་ཞིང་དགོ་པ་ཐམས་
 ཅད་འབྲུག་པ་དེ་ལྟས་དེ། དའི་ཕྱིར་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི། འོག་ནས་འཆད་པའི་
 རྩ་ཁ་གྱིས་རྩན་པས་ལེགས་བཟུང་སྟེ། སྟོན་རྩ་བརྟེན་ཅིང་ལྷག་པར་གནས་པ་དང་།
 ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལེགས་པར་བསྐྱུང་བར་བྱ་སྟེ། སེམས་སྐྱུང་བའི་ནང་རྩ་བསྐྱུང་བ་
 ཐམས་ཅད་འདུས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སེམས་སྐྱུང་བ་ཉིད་བརྒྱལ་ཞུགས་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་
 གྱི། དེ་མ་གཏོགས་པ་བརྒྱལ་ཞུགས་མང་(༧༩ན)པོས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དོན་མེད་དེ།
 མདོ་སྨྲ་བ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལས་ཀྱང་། ཕུང་བ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་གཞོན་པའི་སྒྲོ་གྲོས་
 གྱིས་གསོལ་བ། ཆོས་ཆོས་ཞེས་བཟྱི་བའི་ཆོས་གང་ལགས་པ་དེ་ནི། ལུལ་ན་མི་གནས།
 རྩུགས་ན་མི་གནས་དེ། ཆོས་རང་གི་སེམས་ལ་རག་ལས་བ་ནི་མ་གཏོགས་པས་དེ་ལྟ་
 བས་བདག་གིས་རང་གི་སེམས་སྟོན་རྩ་གཟུང་བ་དང་། ལེགས་པར་མཁྱུ་བ་དང་། སྟོན་
 རྩ་ཁ་ཐར་གཏུགས་པ་དང་། སྟོན་རྩ་རྩལ་བ་དང་། སྟོན་རྩ་མཉམ་པར་བརྒྱུམས་པ་དང་།

གིན་ཏུ་ཆར་གཅད་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སེམས་གང་ན་མཆིས་པ་དེ་ན་ཡོན་
 ཏན་དང་ཉེས་པ་རྣམས་མཆིས་ཀྱི། སེམས་མ་མཆིས་པ་ལ་ནི། ཡོན་ཏན་དང་ཉེས་པ་
 རྣམས་མ་མཆིས་སྐྱམ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉེས་པ་རྣམས་ལས་སེམས་
 རྟོག་ནས་ཡོན་ཏན་རྣམས་ལ་འཇུག་སྟེ། དེ་ལྟ་བུས་ན། ཆོས་ནི་སེམས་ལ་རག་ལས།
 བྱང་ཆུབ་ནི། ཆོས་ལ་རག་ལས་ཞེས་བགྱིའོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་སེམས་ལ་རག་ལས་པ་ངེས་པར་བྱས་ནས་སེམས་ཇི་
 ལྟར་སྤང་བའི་དཔེ་གསུངས་པ་ནི། མ་བྱངས་གྲོལ་བ་ནི། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་དོད་གཅིག་
 ལ་བོད་གྱི་རྒྱལ་གཉིས་སུ་བསྐྱར་བ་སྟེ། མཉམ་པར་མ་བཞག་པས་མ་བྱངས། རྣམ་པར་
 གཡང་བས་གྲོལ་བ་སྟེ། མ་བསྐྱམས་པར་སྦྱོད་པ་རང་ཡན་ཏུ་བྱིས་པ་ཅུབ་གྲོལ་ཅན་གྱི་
 ཁྱོད་དེ་ནང་ཏུ་གནས་ནས་བསྐྱིམས་པ་སྟེ། བག་ཡོད་པས་ལུས་ཀྱི་མ་ལ་གནོད་པ་བྱུང་
 གིས་དོགས་ནས་བག་བྱེད་པ་སྟེ། སྤང་བར་བྱེད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་ཏུ། སྦྱོ་བོ་ངན་
 བའི་ཁྱོད་དེ། རང་ན་གནས་པའི་བསྐྱབ་པ་སྤང་བར་འདོད་པས་བྱང་སྟག་བསྐྱལ་གྱི་
 རྒྱན་ཡིན་པས་སེམས་ཉིད་མ་སྟེ། འདི་ཏྲག་ཏུ་བསྤང་བར་བྱའོ། མ་ལ་དགེ་སྟུག་བསྐྱལ་
 ཡོད་པས་སྤང་གི་སེམས་ཀྱི་མ་ལ་སྟུག་བསྐྱལ་མེད་པས་མི་སྤང་ངོ་། །སྐྱམ་པའམ། ཡང་
 བ། དཔེ་བས་སྟག་པ་སྦྱོན་པ་ནི། མ་ཡིས་(༥༡བ)བྱས་པའི་སྟག་བསྐྱལ་རྒྱུ་ཏུ་ཡིས་
 སྟག་པའང་མ་ཡི་བག་བྱེད་ན་སྟེ། གུས་པས་སྤང་ན། དཔུལ་བར་སྟག་བསྐྱལ་སྦྱོང་སྟག་
 ཏུ་མ་སྦྱོད་པར་བྱེད་པའི་རི་བོ་བསྐྱས་འཛོམས་ཀྱིས་འཛོམས་པ་སྟེ། བསྐྱར་པའི་སྟག་
 བསྐྱལ་གྱིས་སྟག་པ་ཡིས་སེམས་ཀྱི་མ་ལྟ་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྤང་སྟེ། བསྤང་བར་བྱའོ། །སེན་
 མའི་བར་ཏུ་ཤིག་བཅར་ན་བསྐྱས་འཛོམས་སུ་རི་ལྷག་གི་གདོང་པ་ལྟ་བུའི་བར་ཏུ་གཙོར་
 བའི་སྟག་པས་སྤང་དགོས་ཞེས་འབྲེལ་དགེ། །ཁི། པ་དག་ལས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་སྤང་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོད་པ་འདི་འདྲ་བས་གནས་པར་

བྱེད་ན། སྒྲེ་བོ་ངན་པ་སྟེ། མི་རིགས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲེ་བོ་འཇམ། ལུལ་ངན་པའི་ཁྱོད་ན་གནས་ཀྱང་ཞེ་སྒྲུང་མི་སྒྲེ་ཞིང་རབ་རྒྱ་སྒྲུབ་མའི་བྱེད་མེད་སྟུག་པའི་གནས་བརྒྱད། གཡོ་སྒྲུ་སྒྲུམ་རྒྱ་སྒྲོ་གཉིས་དང་ལྷན་པའི་ཁྱོད་ན་གནས་ཀྱང་ཆགས་པ་མི་སྒྲེ་བ་དེའི་ཕྱིར་སྒྲུམ་བཙོན་གྱིས་བརྟན་པ་སྟེ། བག་ཡོད་པའམ་ཡིད་བྱེད་འདི་ལ་ངེས་པར་མེམས་པ་ཉམས་པ་སྟེ་ཞིག་པའམ་དེ་ལས་ཡིད་འབྱུལ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སམ་དང་རུང་ནི། ཡན་ཚུན་བསྐྱབ་པའམ། ཡང་ན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཞན་མ་སྒྲོས་པ་རྣམས་སྤྱད་པའོ། །

[3] རོན་བསྐྱབ་པ།

གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་གནས་ན་བདག་ནི་རྟེན་བཀྱར་སོགས་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲུམ་ན། བདག་གི་ཆོས་གོས་དང་། བསོད་སྒྲུམས་སོགས་ཐོབ་པའི་རྟེན་པ་དང་། རྒྱ་དབེ་དང་འགྲེལ་པར་འདོད་པའི་བཤད་པ་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་འདོད་པའི་དོན་དང་གྲུས་པས་སྟན་འདིང་བ་དང་། ཞབས་ལ་ཕྱག་འཆལ་བ་ལ་སོགས་པའི་བཀྱར་སྟེ་དང་། རང་གི་ལུས་དང་། འཆོ་བའི་སྒོག་ཀྱང་མེད་པ་སྟེ། ཉམས་ཀྱང་སྒྲ་ཞིང་། རང་དོན་དུ་བྱེད་པའི་དགོ་བ་གཞན་དང་བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་རུང་བ་ཉམས་ཀྱང་སྒྲའི། བདག་གི་དགོ་སེམས་སམ་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་ནི། དུས་ནམ་དུ་ཡང་ཉམས་པར་མི་བྱ་སྟེ། མདོ་ལས། བདག་གི་ནོར་ནི་བདེང་ལ་ལུས་བསྐྱུང་ངོ་། །ནོར་དང་ལུས་ཀྱང་བདེང་ལ་སྒོག་བསྐྱུང་སྟེ། ནོར་དང་ལུས་དང་(མ་ནན)དེ་བཞིན་སྒོག་རྣམས་དང་། ཐམས་ཅད་བདེང་ནས་འདིར་ནི་ཆོས་བསྐྱུང་ངོ་། །ཞེས་སོ། །

{2} སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སྤྲན་པ་དང་

བཤེས་བཞིན་སྐྱེད་པར་བསྐྱན་པ།

[1] སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དྲན་ཤེས་བཞིན་སྐྱེད་པར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དྲན་ཤེས་བཞིན་སྐྱེད་པར་གདམས་པ། མ་
བསྐྱེད་པའི་ཉེས་དམིགས། སྐྱེད་པའི་རྒྱལ་པན་ཡོན་དང་བཅས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་
ནི། འདི་ལ་གྲུས་པ་ནན་ཏན་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གདམས་པའི་ཕྱིར་བསྐྱན་
བཅོས་མཛེད་པས་གསོལ་བ་འདེབས་ཞེས་དྲང་ངོ་། །གང་ལ་ན། བསྐྱེད་པ་སྐྱེད་པར་
འདོད་པའི་ཕྱིར་སེམས་སྐྱེད་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནིའོ། །ཅིའི་དོན་དུ་ན། གནང་བཀག་
ལ་གནང་བཀག་དུ་ཤེས་ནས་མ་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་དང་། ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་
སྐབས་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ནས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་བཞིན་དེ། མདོ་ཤར་ཅིན། ལས། སྦྱོད་
ན་ཡང་བདག་སྦྱོད་དོ། །ཞེས་རབ་དུ་ཤེས་སོ། །འབྲེང་ན་ཡང་བདག་འབྲེང་ངོ་། །ཞེས་
རབ་དུ་ཤེས་སོ། །ཞེས་སོགས་ལྟར་ན། འགྲོ་ན་འགྲོའོ། །འདུག་ན་འདུག་གོ། །སྙམ་དུ་
ཡང་དག་པར་རབ་དུ་ཤེས་པའི་ཤེས་བཞིན་དག་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུའོ། །འི་ལྟར་ན།
སྟོག་ལ་བབ་ཀྱང་སྐྱེད་པའི་གཅིས་སམ། རྒྱུད་པེ་ལྟར་ན། ཀྱན་དུ་འབད་བ་སྟེ། བན་
ཏན་དུ་བྱེད་པས་སྐྱེད་པའི་གཅིས་ཞི་བ་ལྟ་བདག་ནི་ཐལ་མོ་སྐྱེད་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་
པར་བྱེད་དོ། །མདོ་གསུང་ན་ཡིན་པ་ཆེའོ། ལས། དྲན་པ་གང་གིས་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་
འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་། དྲན་པ་གང་གིས་བདུད་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་སྐབས་མི་
འབྱེད་བ་དང་། དྲན་པ་གང་གིས་ལམ་ངན་པའམ་ལམ་གོལ་བར་མི་འགྲོ་བ་དང་། དྲན་
པ་སྟོབ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་གང་གིས་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་མི་དགེ་བ་

ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུབས་མི་འབྱེད་པ་འདི་ནི། ཡང་དག་པའི་དྲན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །

[2] མ་བསྐྱངས་པའི་ཉེས་དམིགས།

གཉིས་པ་ལ། གཉི་ག་དང་། ཤེས་བཞིན་དང་། དྲན་པ་མེད་པའི་ཉེས་དམིགས་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་དག་འབད་ནས་སྤང་ཅི་དགོས་ཏེ། མ་(ཡ་༣བ)བསྐྱངས་ན་ཉེས་པ་ཅི་ཡོད་སྟུང་ན། དཔེར་ན། ཅད་ཀྱིས་ཁམས་བཀྲུགས་པའི་མི་དག་ནི། འགྲོ་བ་དང་། སྟོན་མོ་ལ་སོགས་པའི་ལས་རྒྱམས་ཀྱན་ལ་མཐུ་མེད་པ་ཏེ། བྱ་བར་མི་བཟོད་པ་རི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ་དྲན་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྤྱོད་ས་པས་སེམས་དཀྲུགས་པའི་མིས་བསམ་གཏན་དང་ཁ་ཏྲོན་ལ་སོགས་པའི་ལས་རྒྱམས་ཀྱན་ལ་མཐུ་མེད་པ་ཏེ། བྱ་བར་མི་རུས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཤེས་རབ་དང་། རྒྱལ་བྱིམས་ཐུན་ཚོགས་སུ་མི་འགྱུར་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་གིས་བདག་སྟེན་ཐོབ་པ་ལས་སྦྱེས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། རིགས་པ་བཞིས་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པས་ཤེས་པ་བསམ་པའི་ཤེས་རབ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་བསྟོམས་པས་ཤེས་པ་བསྟོམས་ཐུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཚོས་ཤེས་ཀྱང་དྲན་པ་ལ་ཚོས་དེ་མི་གནས་ཏེ། སྟོ་བཛོལ་ཏེ། ལུག་པ་ཅན་གྱི་ལུས་བར་རྒྱ་བྲུག་ཀྱང་མི་གནས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཐོས་སོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཉིད་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཏུ་མ་ཐོས་ལྡན་ཞེས་འགྲེལ་བར་སྒྲེལ་ཏེ། མང་དུ་ཐོས་པ་དང་། དད་པ་དང་ལྡན་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་གྲུས་པའི་བརྩོན་པ་ལྟར་ལེན་པ་ཡང་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྟོན་ཏེ། ཉེས་པ་ཆགས་པས་ལྟང་བའི་རྟོག་པའི་དྲི་མ་དང་བཅས་བར་འགྱུར་ཏེ། ལུས་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་

པ་ལ་སོ་སོར་མི་རྟོག་པའི་བྱིར་དང་། དང་ཡང་གི་སྒྲིམ་བོས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། བཙུན་
འབྲུག་དང་ལྡན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །

གསུམ་པ་ལ། ལྷ་དགེ་བ་དང་། འབྲས་བུ་བདེ་འགོ་འཛོམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་བོ་
ནི། ཤེས་བཞིན་དང་བྲལ་བས་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཉོན་མོངས་ནི། དགེ་བའི་ནོར་
འཕྲོག་པའི་ཆོམ་རྒྱན་ཏེ། དེས་དགེ་བ་སྤྱང་བའི་དྲན་པ་ཉམས་པ་སྟེ། བརྟེན་པའི་རྗེས་
སྤྱ་འབྲངས་ནས་བསོད་ནམས་མ་བསགས་ན། རན་འགྲོར་འགྲོ་བར་མ་ཟད། བསོད་
ནམས་དག་ནི། ཉེ་བར་བསགས་ཀྱང་ཤེས་བཞིན་མེད་པས་བཅོམ་ནས་རན་འགྲོར་
འགྲོ་སྟེ། ནོར་བསགས་ཀྱང་(ལྷན་)རྒྱན་པོས་བརྟོགས་པ་སྟེ། འཕྲོག་ནས་དབྱལ་པོར་
འགྲོ་བ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་ཆོམ་རྒྱན་ཏེ། གནོད་པའི་ཆོགས་འདི་ནི། སྤྲུགས་
སྐབས་ནི། སྐད་དོད་གཅིག་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སུ་བསྒྱུར་བ་སྟེ། ཤ་ཟ་བཞིན་ཏུ་
གནོད་པ་སྤྲུགས་སམ་སྐབས་ཏེ། བར་ཆད་འཇུག་པའི་ལམ་ཆོལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།
སྤྲུགས་དེ་འཇུག་པའི་ལམ་རྟེན་པར་སྤྱར་ནས་དགེ་བའི་ནོར་འཕྲོག་ཅིང་། དའི་བྱིར་
བདེ་འགྲོའི་སྒོག་སྟེ། འཆོ་བ་ཡང་འཛོམས་པར་བྱེད་དེ། དགེ་བའི་རྒྱགས་མེད་པའི་
བྱིར་རོ། །

[3] སྤྱང་ཚུལ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ།

(1) དྲན་པ་སྤྱང་བ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ།

གསུམ་པ་ལ། དྲན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་སྤྱང་བ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས་པ་གཉིས་
ཀྱི་དང་བོ་ལ། དྲན་པ་སྤྱང་བའི་ཚུལ། དྲན་པ་སྤྱི་བའི་རྒྱ། དྲན་པ་རྒྱ་དང་བཅས་པའི་

ཡན་ཡོན། དུན་པ་སྤོན་མེད་པའི་སྤྱོད་པ་སྒྲུབ་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། དུན་པ་མེད་ན།
 ཉེས་པ་ཆེ་བས་དེ་བས་ཏེ། དེའི་བྱིར་སྒྲུབ་དོར་གྱི་དམིགས་པ་མ་བརྟེན་པའི་དུན་པ་ནི།
 ཡིད་གྱི་ཁང་པར་བརྟུག་ལ་གཞག་གི། དེའི་སྒོ་ནས་གྲུད་དུ་མི་གཏང་བའོ། ཡང་ན་
 ཡིད་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་ཐབས་ཡིན་པས་སྒོ་
 ཡིན་ལ། དུན་པ་ནི། སྒོ་བ་ཡིན་པས་ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཆོས་རྒྱན་བསྐྱུང་བའི་བྱིར་སྒོ་
 དེར་ཏྲག་ཏུ་གཞག་གི། དེ་ནས་གྲུད་དུ་ནམ་ཡང་མི་གཏང་ངོ། །བརྒྱུ་ལ་ཤེ། བག་མེད་
 པས་ཡུལ་གཞན་གྱི་སྤྱིང་དུ་སོང་ན་ཡང་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་གཞོན་པ་སྟེ། ལྷག་བསྐྱེལ་
 དག་དུན་པར་བྱས་ཏེ། སྒྲར་བཀུག་ནས་ཡིད་གྱི་སྒྲོར་ཉི་བར་གཞག་གོ།

གཉིས་པ་ནི། དུན་པ་དེ་གང་གིས་འབྲུབ་ཅེ་ན། སྤྱི་མ་བཟང་པོ་དང་འགྲོགས་པ་
 ལས་དང་། མཁན་པོ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་སྒོ་བ་དཔོན་ལ་སོགས་པ་བསྐྱབ་པའི་
 ཆོགས་ལ་གདམས་པ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་། སྤྱི་མ་དང་། མཁན་པོ་དང་། འགྲོགས་
 ཆངས་པ་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་འཛིགས་པ་དང་
 ལུས་པ་ནི། བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱིང་ནས་མཛོན་དུ་(མཇུག)སྒྲོགས་པ་སྟེ། ལྷན་དུ་གསོད་
 པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་ལ། དེ་བྱེད་པ་ནི། མཁས་པ་འབད་པ་དང་ལྡན་པའོ། །སྒྲུབ་དོར་གྱི་
 དགག་སྒྲུབ་པེས་པར་རྗེས་སུ་འཛོན་པའི་སྒྲུབ་ལ་ལྡན་ལ་དུན་པ་བདེ་བྲག་སྟེ། ཆོགས་རྒྱུང་
 དུས་སྟེ་བར་འགྱུར་ངོ། །

གཞན་ཡང་། དེ་དག་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་དེ་དག་དུས་ཀུན་ཏུ་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ཐོགས་མེད་དེ། བར་དུ་གཙོན་
 པ་མེད་པར་གཟིགས་པའི་སྒྱུན་དང་ལྡན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྱུན་སྟེ། ཤེས་
 བྱ་ཐམས་ཅད་མཛོན་སུམ་དུ་ཡོད་པས་བདག་ཀྱང་ཏྲག་པར་མཛོན་སུམ་དུ་གནས་སོ་
 ཞེས་དེ་ལྟར་དུ་བསམ་ནས་རང་སྒོ་གསུམ་བསྐྱེལ་ནས་བསྐྱེད་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་

ལས་ལ་འཛེམ་པའི་ངོ་ཆ་ཤེས་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་ལ་གྱས་པ་དང་། དེ་ལས་མི་འདུང་
པའི་འཛིགས་པའམ་ཁྱེལ་ཡོད་པ་དང་བཅས་པས་དྲན་པ་རྟག་ཏུ་བཞག་པ་སྟེ། རྟག་ཏུ་
གནས་ན་དྲན་པ་སྟེ་པར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་གནས་པ་དེ་ལ་དྲན་པ་སྟེ་པར་མ་ཟད། མཁུན་པ་ཐོགས་
མེད་ཏུ་གཟིགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྗེས་སུ་དྲན་པའམ་ཡང་དང་ཡང་ཏུ་སྟེ།
སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ཞིང་འབྱུང་པར་འགྱུར་རོ། །དྲན་པའི་རྒྱུ་ཡོན་ཏན་བཤད་ནས་དྲན་པ་
ཉིད་ཤེས་བཞིན་སྟེ་བ་དང་གནས་པའི་རྒྱར་སྟོན་པ་ནི། གང་གི་ཆོ་དྲན་པ་ཡིད་ཀྱི་སྒོ་
ནས་ཉོན་མོངས་ཆོས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོགས་བསྐྱུང་པའི་དོན་ཏུ་སྒོ་བ་ལྟར་གནས་པར་གྱུར་པ་
དེའི་ཆོ་ཤེས་བཞིན་ཡང་འབད་པ་མེད་པར་འབྱུང་ངོ། །གཞན་ཏུ་སྒོང་བ་དག་གྱང་
ཕྱིར་འོང་པར་འགྱུར་རོ། །འགྲེལ་ཆེན་ལྟར་ན། ཤེས་བཞིན་འོངས་པ་དག་གྱང་ཕྱིར་མི་
སྟོག་པར་བརྟན་པར་འགྱུར་རོ། །

བཞི་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལྷ་མོན་དག །འདི་ནས་ཤེས་
བཞིན་སྐྱུང་པར་འཆད་མོད་ཀྱི། བསྐྱབ་བརྟན་ལས། དོན་མེད་པའི་སྟོན་པ་སྐྱང་བ་དེ་
དྲན་པ་བརྟུ་གཉིས་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་བཤད་པ་ལྟར། དྲན་པས་དོན་མེད་པའི་སྟོན་པ་
སྐྱང་བའམ། བསྐྱབ་པར་འོས་པ་རྣམས་ལ་(ཡལ་ན)བསྐྱབ་ཚུལ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ། ཤེས་
བཞིན་ནི། འོག་ནས་ལུས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བྱ་བ་མན་ཆད་ལ་སྟུར་པར་འགྲེལ་བ་གསུམ་
ཤིང་ བྱི་ བྱི་ ལས་བཤད་དོ། །རེ་ཞིག་ནི། དེམ་པ་སྟོན་པ་སྟེ། དྲན་པས་དོན་མེད་
པའི་སྟོན་པ་སྐྱང་བ་དང་པོར་འཆད་ལ། བྱི་ནས་གཞན་ཡང་འཆད་ཅིས་པའོ། །བྱ་བ་
ལ་འཇུག་པའི་དང་པོར་དོན་མེད་པའི་སྟོན་པ་ཀྱན་ནས་སྟོང་བ་དཔེ་འདྲ་པའི་སེམས་
ཉོན་མོངས་ཅན་འདི་ནི། སྟོན་དང་བཅས་པར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་དེའི་ཆོ་ཤིང་རྒྱང་
གིས་མི་བསྐྱལ་བ་བཞིན་ཏུ་སེམས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་ཏུ་མི་འགྲོ་པའི་རྒྱངས་སྐབ་

པར་གནས་པར་བྱའོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་རྣམས་ལྟར་ན། ཏྲག་རྩ་འདི་འདྲར་ཉར་
བཞག་སྟེ། ཤིང་བཞིན་དབང་པོ་བྲལ་བ་ཉིད། །བདག་གིས་ཏྲག་རྩ་གཞག་པར་
བྱ། །ཞེས་ཏེ། དང་པོར་སེམས་འདི་ནི་ཏྲག་རྩ་སྟེ། རྣམ་ཐམས་ཅད་དུ་འདི་འདྲ་སྟེ།
བཤད་པའི་རིམ་པ་དང་ལྡན་པས་ཉི་པར་བཞག་པར་བྱས་ཏེ། འབྲས་བུ་མེད་པའི་སྤྱོད་
པ་སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་མིག་ལ་སྟགས་པའི་དབང་པོའི་ཚོགས་དང་བྲལ་བས་གཟུགས་
སྟགས་ལུལ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ལ། བདག་གིས་ཏྲག་རྩ་གནས་པར་
བྱའོ། །དཔེར་ན། ཤིང་མིག་ལ་སྟགས་པའི་བྱེད་པས་སྤྱོད་པས་ལུལ་མི་འཛིན་པ་བཞིན་
དུའོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ན། སྤྱོད་པ་དང་། སྤྱོད་པ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན།
མི་འགྱུར་ཏེ། དོན་ཏེ། འབྲས་བུ་མེད་པའི་གཡེང་བར་ལྟ་བུ་སྟེ། མིག་གཞན་དུ་ཡེངས་
པ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་དབང་པོའི་སྟོན་སེམས་གཞན་དུ་ཡེངས་པ་ནི། རྣམ་ཡང་
བདག་གིས་མི་བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་དང་བཅས་པའི་ལྟ་བུ་སྟགས་འགོག་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལ་ཡང་ངེས་པར་སེམས་པ་སྟེ། ཅུང་ཟད་དཔྱོད་པའི་འབད་རྩྭ་ཀྱིས་སམ།
བསམ་གཏན་གྱི་ལྟ་བས་ཏྲག་རྩ་ནི་མིག་ནི་པཔ་སྟེ་གཟི་མ་གཉིས་སྟེ་ནས་སྤྱི་རྩེ་མོར་
གཏད་པའམ། གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །ལས་དང་པོ་པས། (ལ།བ)
ཏྲག་རྩ་དེ་ལ་གོམས་མི་རུས་ལ། ལྟ་བར་མིག་དང་། སེམས་སྤྱོད་པ་དལ་བས་པའི་ཆེད་
དུ་ནི་ངེས་འགའ་སྟེ། བར་སྐབས་སུ་སྤྱོད་སུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །བལྟས་པས་སྤྱོད་སུ་
འགའ་ཞིག་མིག་ལམ་དུ་སྤྱང་བར་གྱུར་ན། བལྟས་ནས་འོངས་པ་ལེགས། ཞེས་བརྗོད་
དོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་ལྟར་ན། གྲིབ་མ་ཙམ་ཞིག་མཐོང་ན་ཡང་། །
ལེགས་འོངས་དོན་དུ་རྣམ་པར་བལྟ། །ཞེས་ཏེ། འགའ་ཞིག་དེར་འོངས་པའི་གྲིབ་མ་སྟེ།
མཚན་མའམ། ཞད་ཙམ་ཞིག་མཐོང་མ་ཐག་དུ། ལེགས་པར་འོངས་སམ་ཞེས་ཕེབས་

པར་སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་རྣམ་པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། གཞན་དུ་ན། བདག་ལ་མ་དད་པས་མི་
དགོ་བ་གསོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལམ་དུ་འགྲོ་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲུས་བསྐྱེས་པ་གྲོང་དུ་
འདུག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་སུ་འཇིགས་པའི་རྒྱ་ཚོམ་རྒྱན་དང་། མ་ཉེ་སྤྱོད་པ་ལ་
སོགས་པ་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་སྟེ། ཡོད་མེད་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྟེ། སྐད་
ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་ཕྱོགས་བཞིར་རིམ་བས་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། རང་གི་ལུས་བསྐྱེད་པའི་
དོན་དུ་ལོ། །དེ་ཡང་འགྲོ་ཡིན་ལྟ་ན། རྒྱུད་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་བས་འདུག་སྟེ་ངལ་བསོ་
ལ་བལྟ་ཞིང་། རྒྱུ་དུ་ལྟ་ན་ཁ་ནི་ཕྱིར་ལོགས་པར་ལོག་སྟེ་བལྟས་ནས་རྒྱུ་ཀྱི་ཕྱོགས་
སུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །མཉམ་པར་གཞག་པས་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་གཙན་གཟན་དང་
གཡང་ས་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་ཡོད་མེད་བརྟགས་པར་བྱས་ནས་མདུན་དུ་འགྲོ་
བཤམ། རྒྱུ་དུ་སྟེ། ཕྱིར་ལ་འོང་བར་བྱ་བ་བསྐྱེད་པའི་རིམ་བ་དེ་ལྟར་སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་
གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རང་གཞན་ལ་ཕན་པའི་དགོས་པ་ཤེས་ནས་སྒྲུབ་པ་སྟེང་
པོར་བྱེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྱད་པར་བྱའོ། །

(2) ཤེས་བཞིན་སྤྱང་བ་ཡན་ཡོན་དང་བཅས་པ།

<1> ཤེས་བཞིན་སྤྱང་བའི་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཤེས་བཞིན་སྤྱང་བའི་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྟན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་
ལུས་སྤྱང་ཞིང་དག་པར་བྱེད་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད། ཤེས་བཞིན་སྤྱང་བའི་མཚན་ཉིད་
ཀྱི་དོན་བསྐྱེད་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ལུས་དང་། སེམས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་
བཞིན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དགོ་ལྟས། དན་(ཡོན)ཤེས་བཞིན་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་
སྤྱང་ཚུལ་ལ་རེ་ཞིག་དང་པོ་ཞེས་པ་ནས་འདྲིའི་བར་གྱིས་ཕྱིའི་སྤྱོད་པ། འདི་ནས་ནང་

གི་སྤྱོད་པ་ཞེས་འཆད་མོད། འགྲེལ་བ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འདི་ནས་ཤེས་བཞིན་སྐྱེད་པར་བཤད་ཅིང་། འོག་གི་དོན་བསྟུན་དང་ཡང་དེ་མཐུན་ནོ། །སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་ནང་ནས་སྤྱོད་ལམ་གང་རུང་ཞིག་ལ་ལུས་ཀྱིས་འབྱེད་བས་སམ། འདུག་པས་འདི་ལྟར་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་བརྟགས་ཏེ། དེ་མ་ཐག་ཁ་ཏྲོན་དང་བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བའི་ལས་བསྟོགས་པ་སྟེ། བརྒྱམས་ནས་དེ་ནས་ཏེ། སྐྱར་ཡང་སྐབས་སྟེ། བར་བར་དུ་ལུས་འདི་སྤྱོད་ལམ་སྐྱར་གྱི་དེ་ཉིད་དམ། དེ་ལས་གཞན་རི་ལྟ་བུར་གནས་པ་ཡིན་ཞེས་བརྟུ་བར་བྱ་ཞིང་། གཞན་དུ་སོང་ན་སྐྱར་བཞིན་ལེགས་པར་གནས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ལ་བརྟགས་ཏེ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་གཞག་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གཞག་མི་རུས་པ་ལ་དམིགས་བསལ་བསྟན་པ་དང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་འདོད་ཡོན་གྱིས་ཚུལ་པ་ནི། སྤྱང་པོ་ཆེ་ཚུལ་པ་འདྲ་བ་དེ། རང་གཞན་ལ་ལུ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལ་སེམས་པ་ནི། དེ་ལ་བཅིངས་པས་རང་དབང་དུ་འགྱུར་བའི་ཐྱིར་ཀ་བ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་ལ། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱང་པོ་ཆེ་ཀ་བ་ལ་བརྟགས་པ་གྲོ་ལ་ནས་གཞན་དུ་མི་འཆོར་བ་དེ་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ་འབད་བ་ཀྱན་གྱིས་སེམས་ལ་སོ་སོར་བརྟག་ཅིང་དབྱེད་ནས་མི་འཆོར་བར་གདགས་སོ། །བརྟགས་ནས་ཀྱང་ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་དགོས་པས་བདག་གི་ཡིད་འདི་དམིགས་པ་སྐྱ་མཐམ། དེ་ལས་གཞན་གང་ན་སྤྱོད། དགོ་མི་དགོ་གང་སྤྱོད་ཅིས་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ལ་གཞན་དུ་སོང་ན། བསྐྱོག་ལ་དེ་ཉིད་ལ་སྐྱར་ཞིང་། རང་གི་རང་གིས་འཇུག་ན། བཏང་སྟོམས་སུ་གཞག་སྟེ། ཅི་ནས་ཀྱང་བསམ་གཏན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟན་པས་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་རི་ལྟར་དགོ་བའི་དམིགས་པ་ལས་གཞན་དུ་མི་འཆོར་བ་དེ་ལྟར་གཟུང་(ཡེ་བ)བར་བྱའོ། །འདིས་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བསྟན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། མི་རྒྱས་ན། ཅི་བདེར་བྱ་བར་གནང་བའི་དམིགས་བསལ། དེའི་རྒྱ་
མཚན་ལུང་རིགས་བཤད་པ། ཅི་བདེར་གནང་ཡང་དོན་མེད་གྱི་བྱ་བ་མ་གནང་བའི་
དམིགས་བསལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སྤྱིར་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་བརྩོན་དགོས་ཀྱང་མེད་དང་
དུག་སྤྱུལ་ལ་སོགས་པའི་འཛིགས་པ་དང་། དགོན་མཚོག་མཚོད་པ་ལ་སོགས་པའི་
དགའ་སྟོན་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲུས་བསྒྲུས་པ་དེ་བས་ཆེས་ལྷག་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
ནམ། གཉིད་གྱིས་ལོན་པ་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བ་ན། གལ་ཏེ་སེམས་ཅེ་གཅིག་དུ་གནས་
པར་མ་རྒྱས་ན། རི་ལྟར་བདེ་བ་སྟེ། འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྤྱད་པར་གནང་བས་དེ་ལ་ལྟར་
བ་མི་འབྱུང་ངོ་། །

གཉིས་པ་ནི། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞེས། ལུང་གིས་བསྒྲུབ་པ་ནི། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་
གི་ཕྱིར་སྤྱིན་པ་བས་རྒྱལ་བེམས་བཟང་ཡང་སྤྱིན་པའི་བསྐྱབ་པ་ལ་སློབ་པ་མཐར་མ་
ཕྱིན་པའི་དུས་དག་དུ་རྒྱལ་བེམས་བཟང་སྟོམས་སུ་གཞག་པར་སློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་
མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། སྤྱིན་པའི་དུས་སུ་རྒྱལ་བེམས་ལ་བརྟུལ་བ་དང་བཟང་སྟོམས་
སུ་བྱུངོ། ཞེས་བསྐྱབ་པ་སྒྲ་མ་ལ་སློབ་འབྲོལ་བྱི་མ་ལ་སློབ་པར་མ་རྒྱས་ཀྱང་ལྟར་བ་
མེད་པར་གསུངས་པས་སོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། སྒྲ་མ་མ་ཚར་བར་བྱི་མ་ལ་ཞུགས་ན།
བསྐྱབ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་གོགས་སུ་འགྱུར་བས། བྱ་བ་གང་ཞིག་རང་གིས་ལུང་རིགས་
གྱིས་སམ། སྤྱི་མའི་གསུང་གིས་རྒྱས་པ་རི་ལྟ་བར་བསམ་ཞིང་དེས་པར་བཟུང་ནས་
བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པའི་ལས་རྒྱུང་ཟད་ཅིག་བྱ་བར་བརྩམས་པའི་བྱ་བ་དེར་གཏད་
པའི་བསམ་པ་སྟེ། ཡིད་དེར་གཞོལ་བར་བྱ་བ་དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་སྟེ། དང་པོར་བསྐྱབ་པར་
བྱའི། བྱ་བ་དེ་མ་གྲུབ་པར་དུ་དེ་དོར་ནས་དེ་ལས་གཞན་སྐྱབ་པར་མི་བསམ་སྟེ།
བསམ་པར་མི་བྱའོ། །རེ་ཞིག་གི་སྒྲུས་དེ་མཐར་ཕྱིན་ནས་གཞན་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ནི་
སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་བྱ་བ་སྒྲ་མ་མ་ཚར་ནས་བྱི་མ་ལ་རིམ་གྱིས་སློབ་པ་དེ་ལྟ་(ཡལ་ན)ན་སྟེ།

དེའི་ཕྱིར་བྱ་བ་ལྟ་བུ་ཀྱན་ལེགས་པར་བྱས་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་དུ་སྟེ། དེ་ལས་ལྟོག་
ན། བྱ་བ་ལྟ་བུ་གཉི་ག་མཐར་ཕྱིན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ལྟ་བུ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་བ་པ་
དེ་ལྟ་ན་ནི། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གཉི་ལྷག་གི་ཆར་གཏོགས་ཀྱི་ཉི་པའི་ཉོན་མོངས་པ་
འཕེལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །འགྲེལ་ཆེན་དང་བེ་རྩ་དེའི་འགྲེལ་པ་ལྟར་ན། གཞན་དུ་
གཉི་གར་མི་འགྱུར་བར་མ་ཟད། འཇུག་པ་མི་བརྟན་པས་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་
ཉོན་མོངས་ཀྱང་རྗེས་སུ་འཇུག་ཅིང་། ལྷགས་ནས་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འཆད་དེ།
རྒྱ་དཔེ་དང་མཐུན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། དག་འཁྱོན་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་སུ་ཅི་བདེར་བྱ་བ་ཡིན་ཡང་
འབྲས་ཁུ་མེད་པའི་བྱ་བ་ལ་སེམས་སྤང་དགོས་པས་བྱེ་མོའི་གཏམ་སྟེ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་
ཀྱ་རེ་སོགས་སམ། རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པའི་གཏམ་རྣམ་པ་སྟ་ཆོགས་པ་དང་། རོ་མཆར་
པའི་ལྟ་དུ་མོ་སྟེ། མིག་འཕྱལ་དང་། རྫོས་གར་དང་། དཔུང་གི་བཀོད་པ་ལ་སོགས་པ་
རྣམ་པ་མང་པོ་ཀྱན་ལ་རང་བྱེད་འདོད་པའམ། གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་
པར་གྱུར་པ་ན། དེ་ལ་ངག་དང་། སེམས་ཆགས་པ་སྟེ། འཇུག་པར་མངོན་པར་འདོད་
པ་སྤང་བར་བྱའོ། །སྦྱིན་པའི་དུས་སུ་རྩལ་སྤེམས་བཏང་སྟོམས་སུ་བྱ་བ་ཡིན་ཡང་
དགོས་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྟན་པ་རྣམས་ལ་ཡིན་གྱི། རོན་ཏེ། འབྲས་ཁུ་ཁྱད་པར་ཅན་མེད་
པའི་ས་རྒྱ་ཞིང་འཛིམ་པ་འདྲིལ་བ་དང་། སེན་མོས་རྩ་གཅོད་པ་དང་། རྒྱང་བའམ་
དབྱུག་པས་ས་ལ་རི་མོ་འབྲི་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་རྒྱས་བརྟུས་པ། ཞལ་བ་དང་བཟོ་བྱེད་
པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་ན། བདེར་གསེགས་ཏེ། དེ་བཞིན་གསེགས་པས་དེ་
རྣམས་བཀག་པའི་བསྐྱབ་པ་བྱན་པར་བྱས་ནས་འབྲས་ཁུ་རྫམ་སྦྱིན་ལ་སྒྲག་པ་སྟེ།
འཛིགས་པས་དེའི་མོད་ལ་སྟེ། རྒྱ་དཔེ་ག་དེ་ཉིད་ལ་དོར་བར་བྱའོ། །

(2) ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལུས་སྤངས་ཁིང་དག་པར་བྱེད་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

① ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་བཞིན་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་བཞིན་དང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཟེན་པའི་སྒྱུད་པ་ལ་(མ་ལ)བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སེམས་དང་། ལུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་སོ་སོར་བརྟག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་། དེའི་གཉེན་པོའི་སེམས་ལ་སོ་སོར་བརྟག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བྱ་བ་ཀུན་སྤོང་གི་སེམས་ལ་བརྟག་པ་མདོར་བསྟན། ཉོན་མོངས་པའི་གནས་སྐབས་ལ་བརྟག་ས་ནས་སྤངས་པ་རྒྱས་པར་བཤད། བརྟག་ས་ནས་གཉེན་པོས་བརྟན་པོར་བཟུང་བས་དོན་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གང་གི་ཆོ་ལུས་བསྒྱུད་པར་འདོད་པར་གྱུར་པ་དང་། ཉམ་ནི། རྣམ་པར་བརྟག་པ་འཇམ། ཡང་ན་འོག་མ་བསྟུ་བའོ། །དེར་མ་ཟད། གཏམ་སྒྲུབ་པར་འདོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་དང་པོར་རང་གི་ཀུན་སྤོང་གི་སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་མིན་བརྟག་ས་ནས་སེམས་བརྟན་པས་སྒྲུབ་དང་བསྒྱུད་པར་བྱ་བར་རིགས་པ་དང་ལྷན་པ་དགོ་བས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པ་རྣམས་ནི། བརྟན་པར་བྱ་ཁིང་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་ན་མི་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གང་གི་ཆོ་རང་གི་ཡིད་དེ། སེམས་རྗེས་སྤྲུལ་ཆགས་པ་ཞེན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། ཁྱོ་བ་ཞེ་སྤང་བས་ཀུན་ནས་སྤོང་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཆོ་ལུས་ཀྱི་ལས་སྤྲུལ་དང་ལག་བསྒྱུད་པ་ཅམ་ཡང་མི་བྱ། དག་གིས་སྒྲུབ་པར་མི་བྱ་སྟེ། བྱས་ན། ལུས་དག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱང་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་སྒྲེབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དབང་པོ་ཕྱི་རོལ་གྱི་ལུས་ལ་འཇུག་པའི་རྟོག་པ་བསྟུས་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་མེད་པའོ། །ཞེས་ཡིད་

ལ་བཞག་ནས་ཤིང་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཆོ་སྨོན་པ་རྣམ་པར་གཡང་བ་
 དང་། ག་ཞེ་ནི། བཞད་གད་ཀྱིས་གཞན་ལ་མཐོ་འཆམ་པ་སྟེ། དེ་དང་བཅས་པ་དང་།
 འམ་ནི། བྱོགས་གཞན་སྟོན་པའོ། །སེམས་ཁེངས་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། རང་གི་སྤྱན་
 ཆོག་ལ་ཞེན་པའི་རྒྱགས་པ་སྟེ། དེ་དག་དང་ལྡན་པའམ། མཆོང་འབྱུང་བ་ནི། གཞན་
 ཀྱི་སྟོན་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་དང་ལྡན་པའི་བསམ་པ་དང་། འགྲེལ་བ་གསུམ་གྱིས་ལུས་
 ཀྱིས་མཐོ་འཆམ་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་དང་ལྡན་པའི་བསམ་པ་(ཡ་ཤ)དང་། སྦྱོར་
 འབྲིན་ནི། བྱིན་ཅི་ལོག་གི་བྱོགས་སུ་འཁྱོག་པ་སྟེ། བྱ་བྱ་ཅན་ནམ། གཡོ་ཅན་དང་།
 སྦྱས་གཞན་བསྐྱུ་བར་འདོད་པའི་སེམས་ཏེ། ཡིད་དེ་ལྟར་སྦྱར་པའི་ཆོ་སྨོན་གནས་
 པར་བྱའོ། །ཞེས་འབྲེལ་ལོ། །གང་གི་ཆོ་རང་གི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྟོན་པས་
 བདག་ལ་བསྟོད་པ་ལྟར་ལེན་པའམ། དེ་ལྟར་སྦྱང་བ་དང་། གཞན་ལ་ཆར་གཅོད་ཅིང་
 ཉེས་པ་བསལ་བར་བྱེད་པའི་སྨྱོད་པ་ཉིད་དང་ནི། གཞན་གྱི་ཆོག་ལ་སྨོད་པའི་གཤེ་བ་
 དང་བཅས། ཏྲག་ཏུ་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་རྒྱ་མཆན་ལ་སེམས་པའི་འབྱེད་པའམ། ཁྱོད་ཀྱི།
 བས་འབྲུགས་པའི་གཤགས་འབྱེད་པ་དང་བཅས་པར་སྦྱར་བ་མཐོང་བ་དེའི་ཆོ་སྨོན་
 བཞིན་གནས་པར་བྱའོ། །ཁོར་གྱི་རྟེན་པ་དང་། དམ་པར་བྱེད་པའི་བཀྱར་སྟེ་དང་།
 སྟོན་པའི་གྲགས་པ་འདོད་པ་སྟེ། རྟོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། བྲན་པོ་བྲན་མོ་དང་། ལས་
 བྱེད་པའི་གཡོག་འཁོར་རྟོན་དུ་གཉེར་བར་འདོད་པ་དང་། འམ་ནི། བྱོགས་གཞན་སྟོན་
 པ་སྟེ། དེར་མ་ཟད། སྒྲར་ཡང་རྒྱང་བ་འབྱུང་བ་དང་། ཉིད་པ་སོགས་པ་གཞན་གྱིས་
 ཞབས་ཏྲུག་བྱེད་པའི་རིམ་གྱི་འདོད་ཅིང་། རྟོན་དུ་གཉེར་བར་འབྱུར་ན། དེའི་ཆོ་བདག་
 གི་སེམས་དེ་དག་ལས་ཤིང་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱའོ། །གཞན་དོན་ལ་ལ་བར་འདོར་
 ཞིང་བྱིར་བྱོགས་པ་དང་། རང་དོན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་ཅིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། རྒྱ་
 དཔེ་དང་འགྲེལ་བ་ལས་འཁོར་གྱི་སྒྲ་ཡོད་པས་སྟོབ་མ་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་འདོད་པ་

དང་། མི་གི་རིགས་པའམ། འབྲེལ་གཞི་མེད་སྒྲུབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་པདག་ལ་བྱུང་ན།
 དེས་ནི་གིང་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱའོ། །དགོ་བ་ལ་སྒྲུབ་མི་རུས་པའི་མི་བཟོད་པ་དང་།
 བྱ་བ་ལས་སྒྲུ་མི་རུང་བའི་སྒྲུ་མས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་དང་། ལུས་དང་འཆོ་བའི་འཛིགས་
 པའམ། འཛིགས་པའི་རྒྱ་ལས། དངངས་པའི་འཛིགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མོད་པ་ཆེ་
 བའི་སྒྲིཾློལ་ལམ། ཐོ་ཅོ་དང་། ཆོག་གི་རམ་ནམ། རིགས་མི་རིགས་བརྟག་རྒྱ་མེད་
 པར་(ཨ་ཁ)ལ་ནས་ཅི་ཐོན་དུ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུ་ཅོར་དང་། རང་གི་སྒྲུགས་གཉེན་དང་། སྒྲོབ་
 མ་སོགས་ལ་ཞེན་པ་སྟེ། སྒྲུགས་ལྟར་གི་སེམས་བྱུང་ན། དེས་ནི་བྱ་བ་མི་བྱེད་པར་གིང་
 བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྒྲུབ་བཤད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་ཆགས་པ་ནས་རང་སྒྲུགས་ལ་ཞེན་
 པའི་བར་གྱི་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་དང་། དོན་ཏེ། འབྲས་སུ་མེད་པའི་བྱ་
 བ་བཅོན་པའི་ཡིད་བརྟགས་པ་སྟེ། ཤེས་པར་བྱས་ནས་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་བཀག་
 ཅིང་ཆར་བཅད་ཅིང་ཟིལ་གྱིས་མནན་པའི་བྱིར་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ལས་རྒྱལ་བའི་
 དཔའ་པོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་མི་སྒྲུག་པ་སོགས་གང་
 ལ་གང་འོས་ཀྱི་གཉེན་པོ་འམ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་སེམས་དེ་ནི་སྒྲུར་ཡང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་
 ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱལ་གྱིས་བརྟན་པས། ཏྲག་ཏུ་སྟེ། གང་གི་ཆེ་ཉོན་མོངས་
 སྟེ་བའི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུང་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་བསྐྱུང་བའི་བྱིར་སེམས་ཅན་སྒྲུང་བའི་ཐབས་རྒྱས་པར་
 བཤད། དལ་འཕྱོར་རྟེན་དཀའ་བའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་གཟུང་བས་དོན་བསྐྱུ་བ་གཉིས་ཀྱི་
 དང་པོ་ནི། དགོ་བ་ལྟས། འདི་ཡན་ཆད་སྒྲོམ་པ་དང་། དགོ་བ་ཆོས་སྒྲུད། མན་ཆད་
 སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་བྱིམས་ལ་སྒྲུར་ཡང་། འབྲེལ་པ་གཞན་གསུམ་གྱིས་ཡན་
 ཆད་སྒྲུང་བྱ་ཉོན་མོངས་དང་། འདིའི་ཆོགས་བཅད་གསུམ་གཉེན་པོ་ལ་རྟོག་པར་

བཤད་པ་ལེགས་ཏེ། བསྐྱབ་བརྟུན་སྟུ། བདག་སྦྱར་བའི་གཉེན་པོ་རྒྱས་པར་བཤད་
བའི་དོན་བསྐྱར་བའི་གསུངས་པའི་ཁྱིམ་རོ། །

དེས་ན། སེམས་ཅན་གཞན་དག་གིས་བདག་མ་རུངས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་།
 བདག་གིས་གཞན་མ་རུངས་པར་མི་འགྱུར་པའི་ཐབས་སུ་ཐེ་ཚོམ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
 སྒྲངས་པའོ། དམ་བཅའ་ལ། བརྟན་པའི་གིན་རྟེན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་
 ལ། འདྲ་བའི་རབ་རྟེན་དང་པ་དང་། ཡང་ན། དགའ་བདེ་མང་བའོ། དགའ་བ་ལ་ལ།
 མི་བསྟར་བའོ། མ་བརྟན་པའི་བརྟན་པ་དང་། སྤར་བའོ། ལྷན་པའི་ལྷན་པ་དང་མཉམ་
 པར་བྱ་(ལེན་)བ་རྒྱམས་ལ་ལྷན་སེམས་འདྲད་པའི་ཞེས་སྟེ། དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་
 འདྲུག་པས་བཅས་པའོ། །རང་ལ་སྟོས་ནས་མི་དགེ་བ་ལ་འཛེམ་པའི་རོ་ཚར་བཅས་
 གིང་། འཕྲུལ་བ་བྱུང་ན་འཛིག་རྟེན་པས་སྟོན་པའི་འཛིགས་པ་སྟེ། བག་ཚ་བ་དང་
 བཅས་ལ། རྟོན་པའི་རྟོན་ཡོད་ཀྱང་དབང་པོ་བསྐྱམས་པས་ཞི་ཞིང་བསྐྱུ་བ་བཞིས་
 སེམས་ཅན་གཞན་དགའ་ཞིང་མཁྱེ་བར་བྱེད་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་། བྱིས་པ་གཅིག་གི་
 འདོད་པ་དེ་གཞན་མི་འདོད་པས་ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་གནས་པའི་བྱིས་པའི་འདོད་
 པ་གཅིག་དགའ་ན་གཞན་མི་དགའ་བ་རྒྱམས་ཀྱིས་མི་སྟོབ་སྟེ། ཡིད་ལ་གཅགས་པ་
 མེད་པའོ། བཟོད་ལ། དེ། གང་གི་སྤྱིར་ཉོན་མོངས་སྟོས་པས་རང་དབང་མེད་པར་
 བྱིས་པ་འདི་དག་གི་ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་པའི་སེམས་འདི་བྱུང་བའི་སྤྱིར་རོ། །སྟམ་རྟེ་
 གེས་ནས་སྟོང་བརྩེ་བ་དང་ལྷན་པ་དང་། བདག་དང་སེམས་ཅན་རྟག་རྟེན་སྟེ། རྟམ་
 ཐམས་ཅད་རྟེན་དབང་རྟེན་ལྟོ། །ཅི་ཐམས་ཅད་རྟེན་ཞེས་མ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་དང་
 བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ལོ། །རི་ལྷ་བྱུར་ཞེས་། སྤྲུལ་པ་ལ་ངར་
 འཛིན་མེད་པ་བཞིན་རྟེན་རྒྱལ་དང་སྟོམ་སེམས་མེད་པར་ཡིད་འདི་བདག་གིས་རྟག་རྟེ་
 གཟུང་བར་བྱའོ། །ཞེས་བསམ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། དུས་ལུན་རིང་མོ་ཞིག་ལོན་ནས་ཐོབ་དཀའ་བའི་དལ་བའི་མཆོག་
 ཐོབ་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྟེ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ཞིང་བསམ་ཞིང་དུན་ནས་སེམས་སྒར་
 བརྗོད་པ་དེ་ལྟ་བུར་བརྟན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་རིམ་བུར་གིས་མི་བསྐྱོད་པ་ལྟར།
 འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱུ་གིས་རབ་རྒྱ་མི་གཡོ་བར་གཞུང་བར་བྱའོ། །
 དེ་ལྟར་ན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཉིང་རེ་འཛིན་ཐན་ཚུན་འཕེལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་རྣམས་
 གིས་སེམས་སྒྲུང་བའི་སྟོན་པ་བསྟན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཞུགས་ལ་ཆགས་པར་མི་རིགས་པ་དང་། བཞོལ་བར་རིགས་
 པར་བརྟག་པ། བརྟགས་ནས་ལུས་ཀྱི་དགོས་པ་ངེས་པའི་(ལ་པ)དོན་བསྟུ་བ་གསུམ་
 ཀྱི་དང་པོ་ལ། ལུས་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་དང་། ཡིད་ཀྱིས་བདག་རྒྱུ་བཟུང་ནས་སྒྲུང་བར་
 མི་རིགས་པར་བརྟགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འོ་ན། སེམས་ཁོན་གཞུང་བྱ་མ་ཡིན་
 ཏེ། ལུས་ཀྱང་གཞུང་བར་བྱའོ། །སྟུམ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་བཅའ་པོ་ཡིན་པས་
 ཐམས་ཅད་དུ་བྱེད་པ་གང་ཡང་མེད་དེ། རང་སྒྲུང་བའི་རྣམ་པའང་མེད་ན། གཞན་ལ་
 ལྟ་ཅི་སྟོས་པའི་བྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན། སེམས་དང་བྲལ་བའི་ལུས་བྱ་ཆོད་བཟུང་བར་
 བྱ་རྒྱུ་ཤི་ཤི་ལ་ཆགས་པ་ཡིས་ཐན་ཚུན་ཀྱན་རྒྱུ་བཤལ་བ་སྟེ་དུང་ཅིང་བྲིད་པ་སྟེ་དུངས་
 ཤིང་སྟོང་ཡང་ལུས་ཁྱོད་མི་དགར་ཏེ། གཞན་དུ་བྱིར་བཅོས་པ་མི་བྱེད་དེ། བྱེད་པ་མེད་
 ན། ད་ལྟ་ཅིའི་བྱིར་ཁ་ཏ་སྟེ། སྒྲུང་ཞིང་བྱིས་འཆོས་པར་བྱེད། འགྲེལ་པའི་འགྲུར་ལས།
 གཞན་དུ་ལུས་འདི་བྱིས་འཆོས་པར། ཅི་ཡི་བྱིར་ན་དེང་མི་བྱེད། ཅས་པ་ནི། རྒྱུད་པོ་
 དང་མཐུན་ནོ། །དེས་ན་ལུས་ལ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་མེད་ཅིང་སེམས་སྒྲུངས་ན་དེ་འགྲུབ་
 པའི་བྱིར་སེམས་སྒྲུང་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་དང་བདག་གིར་གཞུང་བར་མི་རིགས་པར་མདོར་བསྟན།
 སྟོང་པོ་མེད་ཅིང་མི་མཁོ་བ་བདག་གིར་གཞུང་བར་མི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་

གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་ལ་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང་བདག་ཏུ་ཆགས་པས་བསྐྱེད་ངོ་། །སྒྲུ་
ན། གྱེ་ཡིད་ཁྱོད་ཅེས་བོས་ནས་ག་རུས་ཆོགས་པའི་ལུས་འདི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་པ་ལ་
བདག་གིར་ཏེ། བདག་ཉིད་ཏུ་བབྱུང་བར་བྱས་ནས་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་སྐྱེད་བར་བྱེད།
ཡིད་ཁྱོད་དང་ལུས་འདི་གཉིས་སོ་སོ་སྟེ། རང་བཞིན་ཐ་དད་པ་ཡིན་ན། ལུས་མ་
བསྐྱེད་སྟེ་ཉམས་པ་དེས་ཀོ་ནི། དམིགས་ཀྱིས་དགར་པ་ལ་བདུན་པ་སྟེ། འདིར་རམ་
ནིའོ། །ཡིད་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ཅི་ཞིག་གོད་པའམ་གཞོད་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་འགྱུར་
བས་སྐྱེད་བར་མི་རིགས་སོ། །ཐ་དད་ཀྱང་ཡུན་རིང་པོ་ནས་བདག་གིར་བབྱུང་བས་
བསྐྱེད་ངོ་སྒྲུ་ན། གྱེ་ཆོངས་པའི་ཡིད་ཁྱོད་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་གི་གཞུགས་གཙང་
མ་སྟེ། དག་པ་(༡༠ན)བདག་གིར་གཞུང་བར་མི་བྱེད་དེ། བྱ་བར་རིགས་སོ། །དེ་ལ་
བདག་ཏུ་བྱེད་པར་མི་རུས་པའམ་དགོས་པ་མེད་པས་མི་བསྐྱེད་ན། རྒྱ་ལ་སོགས་
པའི་མི་གཙང་བ་བསགས་པའི་ཆོགས་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་ལུས་བསྐྱེད་ས་གིར་འདུལ་བའི་
ཆོས་ཅན་གྱི་རུས་པ་འདི་བསྐྱེད་སྟེ་ཅི་ཞིག་རུང་སྟེ། ཉེར་མཐོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་
དོ། །

གཉིས་པ་ལ། སྒྲིང་པོ་མེད་པས་དང་། ཉེར་མཐོ་མེད་པས་སྐྱེད་བར་མི་རིགས་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་ལ་སྒྱུན་བརྟུང་པའང་མི་རིགས་ཏེ། འདི་ལ་སྒྲིང་པོ་རྩེད་ཟད་
ཅིག་ཡོད་པས་བསྐྱེད་ངོ་སྒྲུ་ན། ཐོག་མར་ལུས་ཀྱི་པགས་པའི་རིམ་པ་འདི་རང་གི་སྒོ་
སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་ལུས་ལས་ཐ་དད་ཏུ་བྱེ་ཞིག །པགས་པའི་འོག་གི་ག་ཡང་
རུས་པ་ལས་བྱས་པའི་དྲ་བའི་འབྲུལ་འཁོར་ལས་རང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་གྱུད་
ཏུ་བྱེ་ལ། དེར་མ་ཟད། དེ་མ་ཐག་ཏུ་རུས་པ་རྣམས་ཀྱང་དུམ་བུ་སོ་སོར་དབྱེ་བར་བྱས་
ནས་རུས་པའི་དགྱིལ་གྱི་བརྟུང་རྒྱང་མར་གྱི་མཐར་ཐུག་པའི་བར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བལྟ་
བར་བྱ་ཞིང་། བར་གི་འབྱུང་བ་དང་། ལ་མའི་མི་གཙང་བ་ལས་བྱུང་བ་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་

རང་བཞིན་གྱིས་པ་མི་གཞོ་བ་འདི་ལ་མཁས་པས་བསྟགས་པར་འོས་པའི་སྒྲིང་པོ་ཅི་
ཡོད་ཅིས་ཏེ། དེ་ལྟར་དུ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་བརྟག་པར་གྱིས་ཤིག །སྒྲུབ་བརྗོད་པའི་
ཚུལ་དེ་ལྟར་འབད་དེ་སྒྲིང་པོ་བཅལ་གྱང་དེར་ཏེ། ལུས་འདི་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲིང་པོ་མ་
མཐོང་ན། སྒྲུབ་མྱོངས་ནས་སྤང་བར་མ་ཟད། ད་དུང་དུ་ཡང་སྒྲིང་པོ་འཇུག་ཏུ་དང་
བུལ་བར་རིག་བཞིན་དུ་ཡང་ཅིའི་ཐུར་ཆགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡིད་ཁྱོད་ནི། ལུས་འདི་
སྤང་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་སྟོས་ཤིག །

གཉིས་པ་ནི། སྒྲིང་པོ་མེད་མོད། འདི་ལ་ཅུང་ཟད་བྱང་བར་བྱ་བའི་ཉེར་མཁོ་ཡོད་
དོ། །སྒྲུབ་ན། ཡིད་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གཙང་བའི་ཚོགས་རྣམས་བཟར་མི་རུང་སྟེ། བཟའ་བྱ་
མ་ཡིན་ལ། ལུས་ཀྱི་ཁྲག་གྱང་བརྟུང་དུ་མི་རུང་། རྒྱ་སྟོང་གཞི་བརྟུང་མི་རུང་དོ། །དེ་
ལས་གཞན་པའི་ཉེར་(༥༠བ)མཁོ་འང་མེད་པའི་ཐུར་མི་མཁོ་བའི་ལུས་ཀྱིས་ཁྱོད་ལ་
ཅིག་ཞིག་བྱ་སྟེ། སྤང་ཞིང་ཆགས་པར་མི་རིགས་སོ། །དགོས་པ་གཞན་མེད་པའི་ཐུར་
ཉིས་ན་ནི། རིགས་ན་སྟེ། རིགས་པས་བརྟགས་ན་ཅ་སྟེ། ཐུ་སྤང་དང་། བྱ་གྲོད་དང་།
རྒྱ་དཔེ་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་ཡོད་པས་དུར་བྱ་ལ་སོགས་པའི་ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་འདི་སྤང་བར་
རིགས་ཤིང་གཞན་ཡང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་བཀོལ་བར་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། བཀོལ་བར་རིགས་པར་བསྟན། མི་བཀོལ་བར་སྤང་ཞིང་གསོ་
བར་མི་རིགས་པར་བསྟན། རི་ལྟར་བཀོལ་བའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། མིའི་ཅིག་
སྟེ། མི་རྣམས་ཀྱི་ལུས་པོ་འདི་ནི། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་བཀོལ་བར་བྱ་བ་སྟེ། བྱེད་
དུ་གཞུག་པ་ཉིད་དུ་ཟད་ཀྱི། དགོས་པ་གཞན་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་མཁོ་བས་ཆགས་པས་བསྤང་
དོ། །སྒྲུབ་ན། བྱང་སེམས་ཀྱིས་ལུས་སྟོག་ལ་སོགས་པ་ཞེན་བྱ་ཐམས་ཅད་བདང་བས་
ཞེན་པར་མི་རིགས་ཏེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར། ཡིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ལུས་བསོད་ནམས་ཀྱི་

ལས་ལ་མ་བཞོལ་བར་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱང་ནི། འཆི་བདག་སྒྲིང་བཅེ་བ་མེད་པ་
ཡིས་ཁྱོད་གྱི་ལུས་འཕྲོག་པ་སྟེ། སྟོབས་ཀྱིས་ཁྱེད་ནས་བྱ་ཆོད་རྣམས་ལ་བྱིན་པ་དེའི་ཆེ་
ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་བྱར་ཡོད་དེ། སྤྱང་མི་རྒྱས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་ལང་ཟས་གོས་ཙམ་གྱིས་
བསྐྱེད་བར་བྱའོ། །སྒྲུལ་ན། དཔེར་ན། བྱན་གཡོག་ལས་བྱེད་པ་ལ་ཟས་གོས་ཙམ་སྒྲིན་
རིགས་ཀྱང་བཞོལ་དུ་མི་བཏུབ་པ་སྟེ། བྱ་བ་མི་བྱེད་པར་རམ། འཁོར་དུ་མི་གནས་པ་
ལ་དེ་ལྟར་གཤམ་པར་བྱས་ནས་རྗེ་པོས་གོས་ལ་སོགས་པ་མི་སྒྲིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལུས་
འདི་བསྐྱོད་པ་སྟེ། ཟས་ཀྱིས་གསོས། དེས་མཆོན་ནས་གོས་བསྐྱོན་ཀྱང་གཞན་གྱི་ནས་
འགོ་བས་མི་གནས་ན། གྱེ་ཡིད་ཁྱོད་བསམ་པ་གང་གིས་ཡོ་བྱད་ཟད་ཟད་དུ་ཅི་སྟེ། ཅིའི་
བྱིར་གྲ་ཐང་གསོ་སྟེ། གསོ་བར་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྒྲིང་རམ་སྒྲུལ་ན། འཇིགས་པའི་
(༡)ན་ཆོས་ཙན་གྱི་ལུས་འདི་ལ། གླུ་རྒན་ཏེ། ལས་ཀྱི་རིན་ཙམ་གྱི་ཟས་གོས་བྱིན་ནས་
ནི། དེ་ནི་སྟེ། ད་ལྟ་ནས་གྱི་ཡིད་ཁྱོད་རང་གི་དོན་བྱེད་དུ་རྒྱག་ཅིག། ལུས་ཁོ་རང་གིས་
བསྐྱེད་པ་བྱམས་ཁོ་རང་ལ་སྒྲིན་པར་འོས་སོ་སྒྲུལ་ན། གླུ་མིས་བཏུབ་པའི་ལོ་རྟག་
རྣམས་ཐམས་ཅད་དེ་ལ་སྒྲིན་པར་མི་འོས་པ་བཞིན་དུ་ལུས་འདི་ལ་ནི་ཡོ་བྱད་ཐམས་
ཅད་སྒྲིན་པར་མི་བྱ་སྟེ། སྤྱང་ཟད་ལས་བྱེད་པ་ལ་ཐམས་ཅད་སྒྲིན་པའི་རིགས་པ་མེད་
པའི་བྱིར་རོ། །རང་ལ་ཕན་པའི་དགོས་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཕན་པ་མེད་པར་ཞེས་པ་
འདི། རྒྱ་དཔེ་ལ་མི་འཇུག་གོ། །འོ་ན། རང་གི་དོན་གང་བྱེད་དུ་གཞུག་སྒྲུལ་ན། བྱང་
རྒྱལ་སྐྱེལ་སྐྱོད་པའི་སྐྱེལ་སྐྱོད་ཙན་གྱི་དོན་རྒྱལ་པ་ཉིད་རང་གི་དོན་ཡིན་པས་འགོ་བ་སྟེ།
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་ལས་ཐོག་པ་དང་། འོང་བ་སྟེ། བསོད་ནམས་ལ་འཇུག་པའི་
རྟོན་ཡིན་པའི་བྱིར་རྒྱལ་ལ་འགོ་འོང་གི་རྟོན་གྱི་དང་འདྲ་བར་ལུས་ལ་གྱུ་ཡི་སྒོ་བཞག་སྟེ།
ཉེ་བར་སྒྲིན་པ་ཙམ་བྱིན་ནས་སྐྱེལ་སྐྱོད་ཙན་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྐྱེད་ཅིང་རྫོགས་པར་བྱ་

བའི་ཕྱིར་རི་ལྟར་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་ཡིད་བཞིན་གྱི་ལུས་སུ་སྐྱུར་ཅིག ། གྱེ་ཡིད་ཅེས་
སྐབས་ཡིན་པས་སྐྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྩར་བསྟན་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་རང་སྟེ། བདག་གི་སེམས་དང་། ལུས་
གྱི་མཚན་ཉིད་དབང་ཡོད་པར་གྱིས་ཏེ་བདག་གིས་དབང་དུ་བྱས་ནས། རྟག་ཏུ་སྟེ།
དུས་ཐམས་ཅད་དུ་འཇུག་པའི་བཞིན་ཏེ། བྱད་གྱི་མདངས་གསལ་བར་གྱིས། སྒྲིན་མ་
དབུལ་བར་བསྟུས་པའི་ཁྱོ་གཉེར་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ནི། རོ་འཇུག་སྟེ། འཇུག་པ་ཉམས་
པ་ཡོངས་སུ་ཐོང་སྟེ། རོར་ལ་འགོ་བ་ལ་རྒྱ་མེད་པར་ཡན་འདོགས་པར་འདོད་པའི་
བཤེས་དང་། གཞན་གྱིས་མ་སྒྲུས་པའི་ཐོན་དུ་ལེགས་པར་འོངས་སམ་ཞེས་སོགས་
བརྗོད་པའི་གསོང་པོར་སྒྲུབ་པར་གྱིས་ཤིག །

② ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཟེན་པའི་སྟོད་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

༡. མི་རིགས་ཤིང་དོན་མེད་པའི་བྱ་བ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། མི་རིགས་ཤིང་དོན་མེད་པའི་བྱ་བ་སྤང་བ་ལ་དང་། དོན་དང་ལྡན་
ཞིང་རིགས་པ་བྱ་བ་(༥)བསྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། བསམ་གཏན་
ཆེར་མ་དང་། མི་གུས་པའི་ར་རྒྱལ་དང་། ཐུག་དོག་གི་དྲི་མ་དང་། ཁ་གསལ་ལ་སོགས་
པའི་དོགས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་བཟོད་པ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་ལཱའི་དང་
པོ་ནི། ཁྱི་སྟེ། གདན་དང་། ལ་སོགས་གྱི་སྒྲུས་བསྟུས་པ་མལ་སྟན་ལ་སོགས་པ་བབ་
བཅོལ་དུ་སྟེ། མ་བརྟགས་པར་རྟབ་རྟབ་པོར་སྒྲུབ་དང་བཅས་པར་མི་དོར་རོ། །དགོས་
པ་མེད་པར་ལག་པ་དང་། དབྱུག་པ་ལ་སོགས་པས་སྒྲོ་ཡང་རྟག་ཏུ་མི་དབྱེ་སྟེ། བཅོན་
ཐབས་སུ་མི་འཇུག་མི་བརྟུང་སྟེ། མདོར་ན་རྟག་ཏུ་གཅོམ་སྟེ། རྒྱ་བསྐྱབ་པ་སྟེ། མེད་

པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བྱས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཡོད་ན།

ཅུ་སྐར་ཉ་གསེད་པའི་བྱ་དང་། བྱི་ལ་དང་། ཆོམ་རྒྱན་དག་བཅོམ་བསྐྱུང་བས་སྒྲི་
མེད་ཅིང་བརྟན་པའམ་མི་རྟོན་པས་མ་ཆོར་བར་འཇབ་ཅིང་འགོ་བ་ཡིས་རང་རང་གི་
མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཐུབ་པ་སྟེ། བརྟུལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་
ཀྱང་ཏྲག་ཏུ་སྟེ། རྒྱན་དུ་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་ཆོར་མ་སྐྱངས་ལ་བག་ཡོད་དང་སྒྱུད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞན་ལ་ཉེས་བྱས་བཤགས་པ་ལ་གཞན་བསྐྱུལ་འདེབས་མཁས་
ཤིང་འཁྱོད་པ་སེལ་བ་དང་། གདམས་ངག་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་གྲུས་བཅན་
འདུལ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་མཁས་ཤིང་གདམས་རྒྱས་པ། མ་བཅོལ་ཏེ། གསོལ་བ་མ་
བཏབ་པར་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ངག་ནི། གྲུས་པས་སྒྱི་བོས་སྐྱང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་
དག་གི་སྐྱེ་མཁའ་སྒྲུན་དབྱུང་བ་དང་། བྱུང་དུ་གསལ་བར་མི་བྱའོ། །ང་རྒྱལ་མེད་པའི་སྒོ་
ནས་ཏྲག་ཏུ་ཀྱན་གྱི་སྒྲོབ་མར་གྱུར་པའི་རྒྱལ་གྱིས་སྒྲོ་མ་ལྟར་གྲུས་པའི་སྒོས་ལེགས་
པར་སྒྱུད་པར་བྱའོ། །སྒྲུམ་པས་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུས་པས་བསྐྱབ་པོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་པའོལ། ཉོན་མོངས་པའི་དགེ། གཉེན་
བའི་ཆོས་ལེགས་པར་སྒྲུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་མཁུ་བའི་དོན་དུ་དགོ་བ་སྟེ། ལེགས་
པར་གསུང་པའམ་བྱས་སོ། །ཞེས་བསྟགས་པ་བརྟོན་པར་བྱ། གཞན་(༡༩ན)བསོད་
ནམས་ཏེ། དགོ་བའི་ལས་བྱེད་པ་མཐོང་བར་གྱུར་ན། ལེགས་པར་བྱས་སོ་ཞེས་མངོན་
སུམ་དུ་བསྟོན་པས་ལེགས་པར་དགའ་བ་སྟེ། སྒྲོབ་བསྒྱེད་པར་བྱའོ། །

བཞི་པ་ནི། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་པའོལ་སྟོན་ན་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་
པར་བྱ་སྟེ། མངོན་སུམ་དུ་བརྟོན་ན། འདི་ཁ་གསལ་ཅན་ནོ། །སྒྲུམ་དུ་མ་དད་པར་
འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །གཞན་ཞིག་དེའི་མངོན་སུམ་དུ་དེའི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་པ་སྟེ།
བསྟོན་པ་བྱེད་ན། བདག་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་དེའི་མངོན་སུམ་དུ་བསྟོན་པ་

བཟློལ་བར་བྱ་སྟེ། མ་བཟློལ་ན། འདི་དེ་ལ་མ་དགའོ། །སྒྲིལ་ནས་མ་དད་པར་འགྱུར་
རོ། །གཞན་ཞིག་རང་གི་ཡོན་ཏན་མངོན་ནམ་གྲོག་ཏུ་བཟློལ་ན། སེམས་ཁེངས་པར་མི་
བྱའི། ཡོན་ཏན་བཟློལ་མཁན་དེ་ཡོན་ཏན་ཤེས་ཤིང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་དགའ་ཞིང་
རྗེས་སུ་ཆགས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །

ལྔ་པ་ནི། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་རབ་འབྱིང་ཐ་གསུམ་ཐམས་ཅད་དམ།
ཡང་ན། བྱ་བ་གང་གི། ཅི་ཡང་རུང་བ་རྩོམ་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སྐྱུག་བསྐྱེལ་སྟོང་ཞིང་
དགའ་བ་ཉིད་བསྐྱེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། དགའ་བ་དེ་ནི། རིན་གྱིས་ཉོ་བ་སྟེ།
ནོར་བཏང་བས་ཀྱང་དཀོན་པ་སྟེ། རྟོད་པར་དགའ་ལ། འང་གི་སྒྲིལ་རིན་མེད་ན་ལྟ་
སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགེ། དེ་ལྟར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་འབད་མེད་ཏུ་གྱུབ་པའི་དགའ་བ་ཅིའི་
ཕྱིར་སྟོང་སྒྲིལ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱས་ལ། དགའ་བའི་བདེ་བ་ལ་ལོངས་སྤྱད་པར་བྱའོ། ཅི་
སྟེ་གཞན་གྱིས་ངལ་འབད་བྱས་ནས་བསྐྱབས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་དགའ་བ་མི་སྟེ། ན།
ལུ་སྐྱུག་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་དགའ་བར་མི་རིགས་སོ། །སྒྲིལ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱས་ལ།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་དགའ་བའི་ཐུག་དོག་སྤངས་ཏེ། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་དགའ་
བས་བདག་ལ་ཆོ་འདིར་གོད་པ་སྟེ། ཟད་པའམ་རྒྱག་པ་ཡོང་སྟེ། ཞད་ཅམ་ཡང་མེད་ལ།
འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་ཏུ་བདེ་བ་ཆེན་པོ་འཕྱོལ་བས་བསོད་ནམས་བསགས་(༢༡བ)པ་ནི་
ཡོད་དོ། །གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་དགའ་བས་བསྟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀྱང་གི་སྒྲིལ། ཆོ་
འདིར་ཡང་བདེ་བ་དང་བསོད་ནམས་འཕེལ་བར་བསྟན་ནོ། །དེ་ལས་ལྷོག་ནས་གཞན་
གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་དགའ་ན། ཆོ་འདིར་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཞིང་ཆོ་འདི་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་ཉེས་པ་སྟེ། ཞེ་སྤང་བ་པ་རོལ་ཏུ་ཡང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་
སྟེ། ཐུག་དོག་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༡. རོན་དང་ལྷན་ཞིང་རིགས་པའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ།

1. སེམས་ཅན་མགྲ་པར་བྱ་བའི་སྒྲིབ་པ་ལ་བསྒྲུབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་མགྲ་པར་བྱ་བའི་དང་། དགོ་བ་ལ་འཇུག་པའི་དང་།
བྱུང་པར་མ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་སྒྲིབ་པ་ལ་བསྒྲུབ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སྒྲུབ་པའི་དང་།
ལྷ་པའི་ཚུལ་ལ་བསྒྲུབ་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། དག་སྒྲུབ་ན། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའམ།
ཡིད་དགོ། ཆེས་པར་འོས་པའི་ཡིད་ཐེབས་པ་དང་། རིམ་བས་འཛམ་པར་རྣམ་པར་
བཞག་པའི་འགྲེལ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་མེད་པས་དོན་གསལ་བ་དང་། ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་
པས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཀྱན་སྒྲོང་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྤང་སྤངས་པ་དང་། འདི་ལ་རྒྱ་
ལ། དཔེར། རྣམ་སྒྲུབ་སྤྱིང་རྗེའི་རྩ་བ་ཅན། ཞེས་ཏེ། དེའི་དོན་འགྲེལ་པར། མཉན་ན་
རྣ་པའི་རྣམ་ཤེས་ཆེས་པར་བྱེད་པས་རྣ་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། ལྷག་བསྐལ་དང་བྲལ་འདོད་
གྱི་སྤྱིང་རྗེ་ཞེ་ཞེ་སྤང་མེད་པའི་དགོ་བའི་རྩ་བའི་རྒྱ་མཐུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཆོག་རྒྱུབ་
སྤངས་པས་འཇམ་ཞིང་སྒྲུ་རི་ཅམ་གྱིས་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པ་ལས་མང་ཉུང་དང་། སྒྲིབ་ཆེ་
རྒྱུང་མེད་པར་རན་པར་སྒྲུབ་པ་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། མིག་གིས་སེམས་ཅན་ལྷན་ཡང་དྲང་ཞིང་སྟེ། འཁྱོག་པོ་གྲ་གྲ་ཅན་
མ་ཡིན་པར་བྱམས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ནི། རྒྱ་དཔེར། ཀྱན་ཏུ་འཐུང་བཞིན་ཞེས་ཏེ། སྒྲོམ་
པ་རྒྱ་གང་མོ་འཐུང་བ་བཞིན་དུ་མཆོག་ཏུ་དགའ་བའི་ཚུལ་གྱིས་བལྟ་བར་བྱ་ཡི། ཆགས་
སྤང་སྤྱོདས་གསུམ་གྱིས་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་བྱིར་ན། སེམས་ཅན་འདི་དག་ཉིད་ལ་
བརྟེན་ནས་བདག་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་ཕན་འདོགས་པའི་
ཞིང་ཡིན་པས་བསོད་(༥༥ན)ནམས་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་རོ། ཚུལ་དེ་ལྟར་གནས་ན། དེང་

ཉིད་ནས་གཞན་དོན་རྒྱས་པར་འགྱུར་རོ། །

2. དགོ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲིབ་པ་ལ་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། དགོ་བ་སྟོབས་ལྡན་ངོས་གཟུང་བ་དང་། གཞན་ལ་མི་སྟོས་པར་
རྟག་ཏུ་བྱ་བར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བན་འདོགས་པའི་ཞིང་ལ་བསོད་
ནམས་ཆེ་བར་བསྟན་པའི་ཞར་ལ་དགོ་བ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་གཞི་གཞན་ཡང་བསྟན་པ་
ནི། རྟག་པར་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཡི་དམ་དུ་བྱས་པའི་གྲས་པ་དྲག་པོས་བསྐྱངས་པ་སྟེ།
བསྐྱེད་པའམ་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོའི་སྟོགས་ཀྱི་བསྐྱང་བ་སྟེ། དེའི་དོན་དུ་སྟོང་བ་
ཉིད་སྒྲིམ་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཉིད་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ཞིང་སངས་རྒྱས་བྱུང་
སེམས་སོགས་དང་། བན་འདོགས་པའི་ཞིང་པ་མ་སོགས་དང་། ལྷག་བསྐྱེད་ཅན་ཞིང་
ནང་བ་སོགས་ཏེ། དེ་རྣམས་ལ་དགོ་བ་བྱས་པ་ནི། དེ་རྣམས་ལས་ལྷག་པ་ལ་བྱས་པ་
ལས་དགོ་བ་སྟོབས་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིབ་པ་སྒྲིབ་པས་མཁས་གིང་ལྡང་དང་ལྡན་པ་ནི།
ལེ་ལོ་སྒྲུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཙོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དཔེ་ཁ་ཅིག་ནས། དག་ལ་
དང་ལྡན་ཞེས་པ་ཡང་དོན་དེ་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པར་བྱས་ནས་རང་གཞན་གྱི་
དོན་གྱི་ལས་རྣམས་བསྐྱེད་མི་དགོས་པར་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་བརྟེན་པ་མེད་པར་བྱའོ། །
གཞན་གྱིས་བྱུང་གོགས་བྱེད་མོད་སྟུམ་ན། དགོ་བའི་ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་སྟོབ་མ་
སོགས་གང་ཟག་སྐྱེ་ལ་ཡང་སྟོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། གཞན་ལ་སྐྱབས་མི་འབྱེད་
པར་རྒྱན་དུ་བཙོན་པ་སྐྱབ་པའོ། །

3. བྱང་པར་ལ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ།

༡ སྤྱིར་བསྐྱབ་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལ། སྤྱི་དང་། བྱང་པར་དུ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྤྱིར་ཙམ་
བྱིན་ལ་རིམ་བསྐྱབ་པ་དམིགས་བསལ་དང་བཅས་པ། བྱང་པར་གཞན་དོན་ལ་
བརྩོན་པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སྤྱིན་པའི་ལ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་། སྤྱི་གསལ་
ཀྱི་སྤྱི་གཤམ་གྱི་བར་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤྱིན་པ་བསྐྱབ་ཚུལ་བྲིམས་བྱང་ཞུགས་ལ།
ཚུལ་(༡༩བ)བྲིམས་བསྐྱབ་བཟོད་པ་བྱང་ཞུགས་པ་དེའི་སྤྱིར་ཆུང་དུ་སྟེ། གཅིག་ཤོས་
དམན་པའི་དོན་དུ་ཆེན་པོ་སྟེ། མཆོག་མི་གཏང་སྟེ། དོར་བར་མི་བྱུང་། འོ་ན་སྤྱིན་པའི་
དུས་སུ་ཚུལ་བྲིམས་བཏང་སྟོམས་སུ་གཞག་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་སྟམ་ན། སྤྱིན་
མེད་དེ། གསེར་དང་ལྷགས་བཞིན་ནོ། །ཞེས་བོད་ཀྱི་བྲམ་མ་དག་བཞེད། རང་དོན་
གཞན་དོན་གཉིས་ལས་གཙོ་ཆེར་གཞན་ཀྱི་དོན་བསམ་མོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །སྤྱོད་པའི་
ཆུ་ལོན་གཞན་དུ་རོ། །ཞེས་ཏེ། དེའི་དོན་འགྲེལ་པ་བཞི་གསལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་
བསྐྱབ་པ་ལྟེ་ཡང་སྟོམ་པའི་མཆོན་ཉིད་ནི། ཆུ་སྐྱང་བའི་ཆུ་ལོན་ཏེ། ཆུ་རགས་སམ།
སྟེང་དུ་འགོ་བའི་ཟམ་སྟེགས་དང་འབྲ་བས་གཞན་དུ་སྟེ། དེ་མ་གཏོགས་པར་གོང་མ་
བཏང་ནས་འོག་མ་མི་སྒྲུབ་ཀྱི། དེ་ནི་གོང་མ་བཏང་ནས་ཀྱང་མི་ཉམས་པར་སྒྲུབ་དགོས་
ཏེ། དཔེར་ན། བསམ་གཏན་བཏང་ལ་ཆོས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་མི་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་
གཙོ་བོར་བྱ་སྟེ། དོན་དུ་གཉེར་བའི་མི་ལ་ཆོས་མ་བྱིན་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྷུང་
བར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྤྱིར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་སྟོང་རྗེས་གཞན་དབང་དུ་སྤྱིར་བསྐྱབ་ཐམས་

ཅད་ཕྱ་བར་རུང་བར་རིག་པ་སྟེ། རྟོགས་པར་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ཕན་བདེ་
 གྱུ་བ་པའི་དོན་ལ་རྟག་ཏུ་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པར་གནས་པར་བྱའོ། །འོ་
 བ་གཞན་དོན་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བཀག་པ་ལ་ཞུགས་ན། ལྷང་བར་མི་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན།
 རྟོག་གཅོད་མི་ཆངས་སྟོང་སྟོགས་བཀག་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་བྱེད་དུ་གནང་སྟེ། བསྟན་
 བ་ནི། དེས་པར་འབྱུང་བ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། ཀྱང་གི་སྒྲིམ་གཞན་ལྟ་བུ་སྒྲིམ་ཞེས་
 པའོ། །དེས་ན། ས་རོལ་མཚམས་མེད་བྱེད་པའི་སྟོན་དང་ཕྱི་མཐའ་ཤེས་ནས་དེ་དཔུལ་
 བར་འགོ་བ་བསྐྱབ་པའི་སྟོང་རྗེས་རང་དཔུལ་བར་འགོ་བའི་སྟུག་བསྐུལ་དང་དུ་སྒྲུངས་
 བས་མི་གསོད་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་དང་དགེ་འདུན་གྱི་དཀོར་ལ་ཡོངས་སྟོང་པ་ལ་
 འཕྲོག་ནས་སོ་སོར་འབུལ་བ་(༤༣)དང་། རབ་བྱུང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་མེད་ཆགས་
 བས་གཟེར་བ་ལ་དོན་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པར་མཐོང་ན། དཔེན་པར་མི་ཆངས་པར་སྟོང་པ་
 དང་། སེམས་ཅན་མང་པོ་རྟོག་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རྩོམ་སྒྲུབ་པ་སྟོགས་ལའང་ཉེས་པར་མི་
 འགྱུར་རོ། །ལུལ་དེ་རབ་རྟུ་བྱུང་བ་མོ་ཡིན་ན། བསྟན་དུ་མི་རུང་སྟེ། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས།
 ལང་དག་པར་ཆངས་པར་སྟོང་པ་རྣམས་ནི། དོན་ཕྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་མ་བྱིང་ལ་
 སྟོགས་པ་བཞིན་དུ་རིང་དུ་སྟོང་ཞིང་མཆོད་དོ། །ཞེས་སོ། །རང་རབ་བྱུང་ཡིན་ནའང་མི་
 བསྟན་ཏེ། བྱང་ས་ལས། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རབ་རྟུ་བྱུང་བ་ཉན་ཐོས་གྱི་བསྟན་པ་
 མི་འཛིགས་པར་རྗེས་སྟུ་སྒྱུང་བས་ནི། མི་ཆངས་པར་སྟོང་པ་བསྟན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་དུ་མི་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །ཅི་སྟེ་དོན་ཆེན་པོ་མཐོང་ནའང་བསྐྱབ་པ་ལུལ་ལ་བྱ་དགོས་
 ཏེ། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས། རི་སྟེ་དེ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་བ་ལྟག་པར་མཐོང་
 བ་བསྐྱབ་པ་དཔུལ་ལོ། །ཞེས་སོ། །དེས་ན་རབ་བྱུང་ལ་ཐས་ཐམ་པར་འགྱུར་ཡང་།
 བྱང་སེམས་ལ་ཉེས་པ་མེད་ཅིང་བསོད་ནམས་སྟུ་འགྱུར་བ་རྣམས། རབ་བྱུང་ཡིན་ན།
 བསྐྱབ་པ་ལུལ་ལ་བྱ་དགོས་པར་མདོན་ཏེ། མདོ་ལས། གལ་ཏེ་རབ་རྟུ་བྱུང་པའི་བྱང་

བྱང་རྒྱུ་མེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲོལ་བ་བྱང་རྒྱུ་གི་མེམས་གསལ་མར་བྱེད་པ་སྒྲ་པའི་འོད་ཟེར།

རྒྱུ་མེམས་དཔའ་ལྟར་པའི་རྒྱ་བ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཞིག་པར་གྱུར་གྱིང་། ཐབས་ལ་
མཐས་པ་འདིས་མེལ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་ན། བྱང་རྒྱུ་མེམས་དཔའ་པ་ལ་ལྟར་བར་མི་
འགྱུར་བར་ང་སྒྲུའོ། །ཞེས་སོ། །བྱང་པར་མེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་ཐབས་གཞན་མེད་ན།
འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེས་པའམ་ཉེས་པ་མ་ཡིན་པར་བརྟན་པས། ཐུགས་རྗེ་
ཆེན་པོ་རབ་གྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་མངའ་བ། རིང་དུ་གཟིགས་པ་སྟེ། འཕགས་པ་ལ་གནང་
གི། ཐམས་ཅད་ལ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས། ས་ཐོབ་པ་མ་རོལ་དུ་སྒྱེན་པ་
དུག་སྤྱོད་པ་ལ་འདི་བསམ་པར་བྱའི། གཞན་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །འཇམ་ཟེའི་
(༡༤བ)ཁྱེའུ་སྒྲར་མའམ། དེད་དཔོན་ཐབས་ལ་མཐས་པའི་སྒྲིས་རབས་བཞིན་ནོ། །
པོད་རྣམས་ཐུགས་རྗེ་མངའ་བ་རིང་དུ་གཟིགས་པ་སངས་རྒྱུས་གིས་གནང་བེར་པོ། །དགོ་
ལྟས། ཏྲག་རྩ་འཇུམ་པ་ཞེས་པ་ནས་འདིའི་བར་མི་འདིགས་པའི་སྒྱེན་པར་འཆད་དོ། །

༡ བྱང་པར་དུ་བསྐྱབ་ཚུལ།

༡- སྒྱེན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ། སྒྱེན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ། བསྐྱབ་པ་
གཞན་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ། བསྐྱབ་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སྒྱེན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་གཉིས་གྱི་
དང་པོ་ལ། ཟང་ཟེང་གི་དང་། ཚོས་གྱི་སྒྱེན་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། ལུས་
དང་ལོངས་སྤྱོད་བསྐྱང་བའི་ཕྱིར་ཟས་གོས་གྱི་དང་། བདུད་ལས་སྤང་བའི་ལུས་གྱི་སྒྱེན་
པ་བཏང་ཚུལ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སྒྱེན་དང་གོས་ལ་སོགས་པས་ལུས་བསྐྱང་བར་བྱ་
བ་ལ། སྒྱེན་ནི་གཉིས་ལས། ཏྲག་རྩ་བའི་སྒྱེན་ནི། ཟན་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བྱང་མེམས་

རབ་ཏུ་བྱུང་བས་དེའི་དོན་ཏུ་བསོད་སྟོམས་ལ་འགྲོ་བ་ན། བསོད་སྟོམས་པའི་བསྐྱབ་
 པ་རྣམས་དྲན་པ་ལ་བཞག་ཅིང་རྒྱ་ལ། དེ་ལས་བསོད་སྟོམས་ལས་རྟེན་པ་ཆ་བཞིར་
 བགོས་ལ། ཆ་གཅིག་ལོག་པར་ལྷང་བ་ནི། སྐར་ལག་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་བཅེར་ཡང་།
 ཡི་དྲགས་དང་དུད་འགྲོ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། མི་སྤང་བའི་སེམས་ཅན་ལ་སྦྱིན་ཞིང་བྱ་
 གཅན་ལ་གཏོར་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆ་གཅིག་སྦྱོབ་པའི་མགོན་མེད་པའི་སྤྲུག་
 བསྐྱལ་ཅན་ནད་པ་ལ་སོགས་པ་ལའོ། །ཆ་གཅིག་བརྟུལ་ཞུགས་ཏེ། དཀའ་ཐུབ་ལ་
 གནས་པ་ཆངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་རྣམས་ལ་བགོ་བར་བྱ་ཞིང་། ཆ་གཅིག་བདག་
 ཉིད་བཟའ་སྟེ། ཆགས་པ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། འཆོག་དང་འདོད་རྟོག་གི་སྦྱིར་མ་
 ཡིན་པར་ལུས་འཆོ་ཞིང་གནས་པའི་ཕྱིར་སྟོབའི་སྤྲུལ་ཆ་བཟས། སྤྲུལ་ཆ་བརྟུང་བ་བཀའ་།
 སྤྲུལ་ཆ་སྟོང་པར་བཞག་པའི་རན་པ་ཅམ་ཏུ་བཟའ་བར་བྱ་སྟེ། ལུང་ན། ཏུ་ཅང་ཉམས་
 དམས་པས་དགོ་པ་ལ་སྦྱོར་མི་རུས། མང་ན། ལྷིས་ནས་(༡༧ན)གཉིད་ཀྱིས་ནོན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཟ་བ་ན། ལུས་ཀྱི་སྒྲིན་ཐུའི་རིགས་རྣམས་འདིའི་མཐུས་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག །
 ད་ལྟ་བུར་བེད་གིས་བསྐྱས་ནས་མ་འོངས་པ་ན་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱུ་བར་བྱ་སྟེ་ལྟོ་ཏུ་བསམ་
 ལ་བཟའོ། །འདིས་མཆོན་ནས་ལོངས་སྦྱོད་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་ཏུ་བྱིན་གྱིས་
 བརྟུབས་ནས་སྦྱད་གྱི། རང་ལ་ཆགས་པས་སྦྱད་ན། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྷང་བར་
 འགྱུར་རོ། །ཟས་ཟོས་ནས་དགོ་བའི་ཕྱོགས་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། དང་
 རྩས་དུག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མདོ་ཡིན་ཆེན་པོའི་ལས། འོད་ཟུང་། ངས་དགོ་སྦྱོང་
 གཉིས་ལ་དང་བ་བྱིན་པ་གནང་སྟེ། གཉིས་གང་ཞེ་ན། ལུན་པ་དང་། གྲོལ་བའོ། །དགོ་
 སྦྱོང་དག །དགོ་སྦྱོང་ལུན་པ་རྣལ་འབྱོར་སྦྱོད་པ་ངའི་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པ་འདུ་བྱེད་
 ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་མཐོང་། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱལ་བར་རིག། ཆོས་
 ཐམས་ཅད་ལ་བདག་མེད་པར་མོས། ལྷ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བར་རྟོགས་པས་ནི། རི་

རབ་ཅམ་གྱི་ཁམས་དག་གི་དད་པས་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་ཀྱང་དེའི་ཡོན་ཤིན་ཏུ་
 ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དང་། སངས་རྒྱུ་གྱི་མེ་སྤྱོད་གྱི་མདོ་ལས། ཤ་
 རིའི་ཤ། བཀྲེས་པས་རང་གི་བརྒྱའི་ཤའམ་དཔུང་པའི་ཤ་ཐོས་པ་ནི་སྤྱི། ཉེས་
 དམིགས་སུ་མི་ལྟ་བ་དང་། འབྱུང་བར་མི་ཤེས་པས་དད་པས་བྱིན་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་པར་
 བྱེད་པ་ནི། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་བྱིར་ཞེན། ཤ་རིའི་ཤ། ངས་སྦྱོར་བ་རྣམས་དང་།
 འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་དད་པས་བྱིན་པ་གནང་སྟེ། དེ་དག་ལས་གཞན་པ་ལ་ནི་མ་ཡིན་
 ནོ། །ཤ་རིའི་ཤ། རི་ཅམ་ཞིག་གིས་སྦྱོར་བ་ཡིན། རི་ཅམ་ཞིག་གིས་གྲོལ་བ་ཡིན་ཞེན།
 གང་མཐོང་བའི་ཆོས་འདི་ཉིད་ལ་ལེན་པ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་སྤྱད་ན་ལས་འདའ་བར་
 བྱའོ་སྟུམ་ན། དེ་ལྟ་བུ་ནི་སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ། །མི་དགེ་བའི་ཆོས་སྤང་བའི་བྱིར་དང་། དགེ་
 བའི་ཆོས་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་བྱིར་སྦྱོང་བ་དང་འཕགས་པའི་ལམ་གོམས་པར་བྱ་བ་
 ལ་མགོ་འམ་གོས་ལ་མེ་(༥༥)འབར་བ་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ནི། སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ། །
 ཆོས་ཐམས་ཅད་སྦྱོང་བའོ། །སྟུམ་དུ་ཆོས་ནས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྦྱོང་བ་ཉིད་དང་།
 མཚན་མ་མེད་པ་དང་། སྦྱོན་པ་མེད་པས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་ལ་ལྟག་པར་
 མོས་པར་གྱུར་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི། སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ། །དགེ་བ་ཅི་ཡིན་ཞེས་ཆོལ་ཁིང་འདྲི་
 བའི་རང་བཞིན་ཅན། གོ་ཆ་ཆེན་པོ་བགོས་ནས་སྤྱོད་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་
 པའི་ཕྱང་རྒྱུ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི། ཡང་དག་པའི་ཕྱང་རྒྱུ་གྱི་ཡན་ལག་རྣམས་ལ་
 མངོན་པར་བརྩོན་པ་ཡིན་ཏེ། གང་དག་ལམ་ལ་ཞུགས་པ་དེ་དག་འདི་སྟུམ་དུ་རྒྱན་དུ་
 ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནས་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱོར་ཏེ། དག་བཅོམ་
 པ་ཉིད་གྱི་བར་དུ་ཐོབ་པར་བྱའོ། །སྟུམ་དུ་དེའི་བྱ་བ་ལ་གནས་བ་ཡིན་ཏེ། དགེ་བའི་
 ཆོས་རྣམས་ལ་གང་དག་ཁོང་དུ་རྒྱད་པར་བྱ་བའི་བྱིར་ལྟག་པའི་བསམ་བསམ་གནས་པ་
 འདི་ཅམ་ཞིག་གིས་སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ། །ངན་སྤང་གསུམ་ལས་གྲོལ་བ། རྒྱན་དུ་ཞུགས་པ་

དང་། ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་བྱ་བ་བྱས་པ་
 དག་ནི། གྲོལ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཤུ་རིའི་བྲ། གང་དག་ཡང་བསྐྱབ་པ་གསུམ་པོ་དག་
 ལ་བསྐྱབ་པ་དེ་དག་ནི། གྲོལ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་དག་གྲང་དད་པས་བྱིན་པ་འཕྲོ་བ་པ་
 ཡིན་ནོ། །ཤུ་རིའི་བྲ། འདི་དག་ཅམ་གྱིས་སྦྱོར་བ་ཡིན་ཞིང་། འདི་དག་ཅམ་གྱིས་གྲོལ་
 བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་གྲོལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་ངས་
 དད་པས་བྱིན་པ་རྗེས་སུ་གནང་ངོ་། །དེ་དག་གིས་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་སྦྱད་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོ། །སྦྱོར་བ་དང་ལྟན་པ་ནི། འགྱུར་གྱི་སྦྱད་ཡིན་ནོ། །འདུལ་བ་ལས།
 རྣམ་གསུམ་དག་པའི་གྲོ་མོས་ན། སྦྱོང་བའི་བར་ཆད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ནི། དེ་ཅམ་གྱིས་དག་པར་ལྟ་བ་སྤང་བ་དང་། ཤ་ལ་ཆགས་པས་བསྟན་པ་ལ་མི་
 འཇུག་པ་བྱང་བའི་དོན་དུ་གསུངས་གྱི། འདིར་ནི། རང་གི་འོ་ཤ་ཡང་བཀག་སྟེ། མདོ་
 ལ་རྒྱུ་གཤེགས་པའི་ལས། བསྟན་(༥༦ན)པ་བརྗོད་པ་དེ་དང་དེ་ལས་བསྐྱབ་པའི་གཞི་རིམ་
 བར་བཅའ་བ་སྐྱས་གྱི་གང་དང་བྱ་བེས་པའི་རྒྱལ་དུ་རྣམ་པ་གསུམ་བཅས་ནས་དེའི་ཆེད་
 དུ་བྱས་པ་རྣམས་གྲང་བཀག་སྟེ། དེས་ན། ཐ་ན་རང་གི་བ་བཅུའི་གྲོ་ཤ་ཡང་བཀག་གོ་
 ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ན་བའི་གསོས་སྒྲུབ་ནི། བད་ཆ་བས་ཆེ་ཞིང་སྒྲོག་གི་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་
 ན། དོན་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སྒྲུབ་གྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་
 དོ། །གོས་གྱི་ཡོངས་སྦྱོད་ནི། རོ་ཆ་ཤེས་ཤིང་བྱིལ་ཡོད་པ་དང་། སྤང་བྱ་ལ་སོགས་པ་
 གནོད་པ་སྤང་བ་དང་། དག་སྦྱོར་གི་རྟགས་ལ་སོགས་པའི་དོན་དུ་གོས་ཅུར་སྒྲིག་བསྟན་
 བར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལ་འགའ་ཞིག་སྦྱོང་ན། ལྷག་པ་མེད་ན། ཆོས་གོས་གསུམ་ནི།
 ཆངས་སྦྱོད་གྱི་རྟགས་ཡིན་པས་མི་སྦྱིན་གྱི། དེ་མ་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་ཏེ། མདོ་
 བྱང་ལེམས་ལོ་ཐར་གྱི། ལས། གལ་ཏེ་དེ་ལ་ཆོས་གོས་གསུམ་ལས་ཉུང་བར་གྱུར་ན། གང་

ལ་བརྟེན་ནས་ཆངས་པར་སྨྱོད་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་གཏང་བར་མི་བྱའོ། །
ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། དམ་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཆོས་སམ། གཞན་ལ་འདིག་རྟེན་ལས་
འདས་མ་འདས་ཀྱི་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པས་དམ་པ་ཡང་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པ་ནི། སྨྱོད་
པ་སྟེ། ཉམས་སུ་ལེན་ཅིང་བརྟེན་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱིས། ལུས་ནི། འོན་ཆེན་པོ་ལས་
གཅིག་ཤོས་ཐུན་ཆོགས་ཤ་བྲག་འབྲུང་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཤ་བྲག་སྦྱིན་པའི་ཆེད་དུ་
གཞོད་པ་སྟེ། གཟིར་བར་མི་བྱ། འོན་ཆེན་པོའི་རྒྱར་སྦྱར་ཤིང་བཞིན་དུ་བསྐྱང་བར་བྱ་
སྟེ། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། དེ་ལྟར་བྱས་ན། ཤིན་དུ་འཇམ་པའི་བརྩོན་པ་དེ་ལྟ་སྟེ་
འཕེལ་བར་བྱས་ན། སེམས་ཅན་གྱི་ཕན་བདེ་འདོད་པའི་བསམ་པ་རྒྱར་དུ་རྫོགས་པར་
སྐྱབ་ཀྱིས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་བདག་གཞན་མཉམ་པའམ།
བདག་པས་གཞན་གཅིས་པའི་སྦྱིང་རྒྱུ་ལས་མ་དག་པར་གནས་(༥༧)པའི་ཆོ།
ལུས་ཏེ། འཆོ་བའི་སྟོག་འདི་སྦྱིན་པར་གཏང་བར་མི་བྱ་སྟེ། དུ་མ་ཡིན་པའི་བརྩོན་
འགྲུས་ཀྱིས་བདག་གཞན་ལ་ཕན་བདེ་དོན་ལ་གཞོད་པས་བདུད་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཅི་ནས་ཆོ་འདི་དང་གཞན་དུ་རང་གཞན་གྱི་དོན་ཆེན་པོ་སྐྱབ་པའི་རྒྱར་ལུས་སྦྱིན་
པར་གཏང་རོ། །རྒྱ་དཔེར། བསམ་པ་མཉམ་ན་ནི་དེ་གཏང་སྟེ། དེ་མི་རྒྱུ་ལྟར་ཡོངས་
སུ་ཉམས་པར་མི་འགྱུར། ཞེས་པའི་དོན། འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་ལས། ཐམས་ཅད་ལ་
སེམས་མཉམ་པའམ། གཞན་ལྷག་པར་འཇུག་པའི་བསམ་པ་ཐོབ་པའི་ཆོ་ན་སྟོག་དེ་
སྦྱིན་པར་གཏང་བར་བྱ་སྟེ། ཐབས་ལ་མཁས་པ་འདིས་གནས་ནས་འགྱོད་པ་ལ་སོགས་
པ་མེད་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་ལས་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་སྤར་ལུས་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱིན་ཟིན་ཡང་དུས་མ་ཡིན་པར་ཡོངས་སྨྱོད་པ་ལས་བསྐྱང་བར་བྱ་བ་
ཡིན་ཏེ། དེས་ན་སེར་སྤྲིའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་མེད་ཅིང་། དམ་བཅས་པའི་དོན་ལས་ཉམས་

བཤང་མེད་དོ། །རི་སྐད་ཞི་ལེ་ཆོག་། དཔེར་ན་སྒྲུབ་གིང་ལྷོན་པ་ལྟ་སྟག་པ། །ཅ་བ་ལ་
སོགས་སྒྱུད་འོས་ས་བོན་ནི། །ཕྱིན་ལང་དུས་མིན་སྒྱུད་ལས་བསྐྱུང་བ་ལ། །རྫོགས་པའི་
སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་གིང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། མེས་ས་ཅན་གྱི་བསམ་པ་སྐྱུང་བས་ཀྱང་བདག་། །བསྐྱུང་བར་བྱའོ་
ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལྟ་མིས་མཆོད་པ་དེ་མི་གྲས་པ་ལ་བཤད་ན།
ལྟ་རྒྱུ་ལས་འགྱུར་བར་འགྱུར་བས་སྟོན་པས་བཀག་པའི་ཕྱིར་མི་བཤད་དེ། བཤད་ན་ལྟ་
བར་འགྱུར་རོ། །གྲས་ཀྱང་མིན་བཞིན་དུ་ཞེས་བ་ཀྱང་ལ་སྒྱུར་དེ། མགོ་བོ་རས་གྱི་
དགྱིས་པ་དང་། གདུགས་དང་། འཁར་པ་དང་། མཆོན་ཆ་སོགས་པ་ནི། དེ་དང་བཅས་
པ་སྟེ། གོང་མ་གཉིས་ལའང་སྒྱུར་རོ། །མགོ་བོ་མཆོད་ཕྱིར་སོགས་པས་གཡོགས་གིང་
དགྱིས་པ་དག་ལའང་བཤད་པར་བྱ་བ་མིན་ནོ། །དེས་མཆོན་ནས་ཉལ་བ་དང་། འདུག་
པ་ལ་འགྲོང་བས་མ་ཡིན། ཉལ་བ་ལ་(༥༥ན)འདུག་པས་མ་ཡིན། སྟན་ལ་འདུག་པ་
ལ་སྟན་མེད་པས་མ་ཡིན། ལམ་ནས་འགོ་བ་ལ་ལམ་འགྲམ་ནས་འགོ་བས་མ་ཡིན།
མདུན་ནས་འགོ་བ་ལ་རྒྱབ་ནས་འགོ་བས་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པའང་མཆོན་ལ། ནད་
པ་ལ་ནི་ལྟང་བ་མེད་དོ། །ཅ་ལྟང་གི་རྒྱར་འགྱུར་བ་དགག་པའི་ཕྱིར་སྒྲོ་མ་སྒྱུངས་པའམ།
དམན་པ་ལ་ཡིད་གཞུངས་པ་མ་ཡིན་པས་གཏིང་མི་དཔོག་པས་ཟབ་ཅིང་། རྩ་འབྲུལ་
ལ་སོགས་པ་སྒྲོར་མི་གོང་བའི་རྒྱ་ཆེ་བ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་མི་བཤད། །ཁྱིམ་སྒྲོགས་
རིག་པའི་སྒྱུས་པ་མེད་པར་དཔེན་པར་བྱད་མེད་གཅིག་སུ་ལ་ཆོས་བཤད་པར་བྱ་བ་
མིན། དམན་པ་ཉན་ཐོས་གྱི་ཐེག་པ་དང་། མཆོག་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྒྱམས་ལ་
བཟང་ངན་དུ་བརྒྱུང་ན། ཆོས་སྒྲོང་གི་ལས་སུ་འགྱུར་བས་གཉི་ག་མཆོངས་པར་གྲས་
པས་ཀྱང་དུ་སྒྱུད་པར་བྱའོ། །ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་དུ་གྱུར་པའི་མེས་ས་ཅན་
དམན་པ་ཉན་ཐོས་གྱི་ཆོས་ལ་སྒྱུར་བར་མི་བྱ་སྟེ། སྒྱུར་ན། བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའི་

འབྲུལ་པ་དང་། ཅ་ལྟར་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲིམ་པའི་བསྐྱབ་པའི་སྤྱོད་པ་བྱ་
བར་འོས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་དོར་ཏེ། མདོ་སྡེ་གྲོག་པ་དང་། སྒྲགས་བསྒྲས་པས་ཐར་
པ་ཐོབ་པོ་ཞེས་འདོད་པ་རྣམས་འདྲིད་པ་སྟེ། འདོད་པ་འཇམ་ཡིད་ཆེས་པ་བསྐྱེད་པར་
མི་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ་ལྷས་སྤྱང་བའི་དང་། ལྷས་དག་པའི་རྩལ་བྲིམས་ལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་
ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཉིན་པར་མ་དད་པའི་སྤྱོད་པ་སྤྱང་བ་དང་། མཚན་མོ་གཉིད་ཀྱིས་ལྷས་
སྤྱང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སོ་བྱུད་པའི་སོ་བྱིང་དང་། མཆིལ་མ་སྟེ། ཁ་རྩུད་དང་།
ལུད་པ་ལ་སོགས་པ་དོར་བ་ན་ནི། གཞན་གྱིས་མི་མཐོང་བར་ས་ལ་སོགས་པས་དག་པ་
པར་བྱ། གཅི་བ་དང་། ལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱས་བསྐྱས་པ་བཤང་བ་ལ་སོགས་པ་འང་
ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་རྩུད་དང་། ཐང་ལ་དོར་བ་ནི། སྤྱད་པ་སྟེ། སོ་སོར་ཐར་པ་
ལས་བཀག་པས་མི་བྱའོ། །ཟག་པ་འདོར་རྩལ་བསྐྱར་ནས་ཟས་ཟ་རྩལ་ནི། (༥༡བ)ཁ་
ཟས་ཀྱིས་ཤོང་ཆད་དུ་བཀང་བ་དང་། ཅག་ཅག་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་པ་ཅཅས་པ་དང་། སྤྱ་
མེད་ཀྱང་ཁ་རྩུང་གདངས་ནས་ཟས་ཟས་མི་བཟའོ། །འདུག་པའི་ཆོ་ན་རྒྱུད་པ་རབ་རྩུ་
བརྒྱུད་སྟེ་སྤྱན་ལ་སོགས་པ་མི་འདུག་ཅིང་། དཔུང་པ་གཉི་ག་མཉམ་པ་སྟེ། དུས་གཅིག་
རྩུ་མི་མཉེའི། རིམ་གྱིས་ཉེད་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོ་བཞུན་པ་དང་།
བྱིམ་དུ་འདུག་པའི་ཆོ་མལ་སྤྱན་དང་། འདུག་པའི་གནས་ཁང་ངམ་གདན་གཅིག་ལ་
གཞན་གྱི་བྱུང་མེད་དང་གཅིག་རྩུ་གནས་པར་མི་བྱའོ། །འདི་ནི། བྱིམ་པ་དང་རབ་
བྱུང་བུན་མོང་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བསྐྱར་ལ། རབ་བྱུང་ལ་ནི་བྱུང་མེད་ཅམ་ཡང་
བཀག་གོ། །མདོར་བསྐྱས་ན། འདི་ག་དེན་པ་རྣམས་མ་དད་པར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་པ་ཀྱན་
ཏེ། ཐམས་ཅད་བསྐྱར་བཅོས་ལས་མཐོང་བ་དང་། མཁས་པ་ལ་དྲིས་པ་འཇམ་ལུལ་ཆོས་
དྲིས་ཏེ་སྤྱང་བར་བྱའོ། །གཞན་ལ་རྩལ་ཆད་དང་བྱུང་གསོད་སྤྱང་བའི་ཕྱིར་སོར་སོ་

གཅིག་གིས་མི་གང་ལ་ཡང་ངམ། དངོས་པོ་གང་ཡང་སྟོན་པའི་བདེན་ནི་མི་བྱ་སྟེ། གུས་
 བ་དང་བཅས་པས་གཡས་པའི་ལག་པ་དག་ནི་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་ལམ་ལེགས་པར་བསྟན་
 བར་བྱའི། ཡང་གི་སྒྲིམ་ལག་པ་གཡོན་པ་དང་། གུས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། དངོས་པོ་
 གཞན་ལྟ་ཞིག །ལམ་ཡང་བསྟན་པར་མི་བྱའོ། །མོད་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དགོས་པ་ཆུང་ཏུ་
 ལ་ལག་པ་གས་ཆེར་བསྟོད་པ་སྟེ། དག་ཏུ་བསྐྱེལ་ནས་འགའ་ཞིག་འཕོད་པར་བྱ་བ་
 མིན་ཏེ། སྐར་ཏུ་གཡེ་ཆེན་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ལག་པ་ཆུང་བཟང་བསྟོད་ཅིང་སྒྲ་བསྒྲགས་
 ལ་སེག་ལ་དང་། སྟགས་ཀྱི་སྒྲིམ་ལག་པ་གཡས་པས་བདེ་ཆམས་བྱ་སྟེ། གཞན་ཏུ་སྟེ།
 དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན། མ་བསྐྱེལ་པ་སྟེ། མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་སྟོད་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། མགོན་པོ་སྟེ། སངས་རྒྱལ་མུངན་ལས་འདས་པའི་ཆོ་སྒྲུབ་ཉལ་
 ལྟ་བུས་ཀྱིས་གཟིམས་པ་ལྟར། འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་མགོ་བསྟན། ལྟོ་གཡས་པ་ལ་བ་སྟེ་
 ཀྱང་པའི་སྟེང་ཏུ་རྒྱང་པ་བཞག །ལག་པ་གཡས་པ་སྤྲོས་སུ་བྱས་(༥༥)ཏེ། གཡོན་པ་
 བརྒྱུད་སྟེ་བརྒྱའི་སྟེང་ཏུ་བཞག་ལ། ལུས་ཆོས་གོས་ཀྱིས་གཡོགས་ཏེ་དུན་པ་དང་ཤེས་
 བཞིན་དང་ལྡན་པས་ལྡང་བ་དང་སྤང་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཉལ་བར་བྱ་སྟེ། སེམས་
 གཉིད་ཀྱིས་ལོན་པ་དང་གཉིད་དང་བསྟེན་པའི་བདེ་བའི་རོ་མི་སྤྱང་བར་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་
 བ་གནས་ཤིང་འཆོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྟར་ཏུ་ལྡང་བ་ནི། བྱ་ཆུངས་དང་། ལུས་གཙུ་
 བ་དང་། ལེ་ལོས་ཉམས་པས་གནས་པར་མི་བྱ་བར་སྟོན་པར་ལྡང་བའི་སེམས་ལ་
 གཉིད་ལོག་པའི་ཐོག་མ་སྟེ། དང་པོ་ཉིད་ཏུ་གདོན་མི་ཟ་བར་ངེས་པར་སྐྱར་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཉོན་མོངས་སྤྱང་བའི་ཕྱིར་ལྡང་བ་བཤགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
 བཟོད་པ་སྟགས་ལ་གནས་པའི་སྟོད་པ་ཡང་མཆོན་པའི་ཕྱིར་མདོར་བསྐྱེས་ཏེ་བསྟན་པ་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་སྟེ། བསྐྱེལ་བར་བྱ་བ་ཆད་མེད་ཅིང་གངས་མེད་པ་ཞིག་
 བྱང་སེམས་ཀྱི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལ་སྟགས་པ་ལས་གསུངས་པ་ལས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་

ལ་བསྐྱབ་མ་རུས་ན། སེམས་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མ་སྤྱོད་པས་སེམས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་
ནི། དེས་པར་ཏེ། གདོན་མི་བླ་པར་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་དག་པ་དེ་བྱིད་ཏུ་སྤྱོད་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། སེམས་དག་པ་ལ་ལྟར་བ་བཤགས་དགོས་པས། དེ་ལ་སྤྱོདས་བཞི་
ཆང་དགོས་ཏེ། མདོ་བྱམས་པས་ལུས་ལ། ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ན། སྤྲིག་པ་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་བྲིལ་གྱིས་གཞོན་པར་འགྱུར་
རྒྱུ་རེ། །

བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། རྣམ་པར་སྒྲུབ་འབྱེན་པ་ཀྱན་ཏུ་སྤྱོད་པ་དང་། གཉིན་
པོ་ཀྱན་ཏུ་སྤྱོད་པ་དང་། ཉེས་པ་ལས་ལྡོག་པའི་སྤྱོདས་དང་། ཉེན་གྱི་སྤྱོདས་སོ། །ཞེས་
པའི་རྣམ་པར་སྒྲུབ་འབྱེན་པའི་སྤྱོདས་ནི། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་ཤེས་པའི་
སྒྲོ་ནས་ཤིན་ཏུ་འགྱོད་པས་སྤྱོད་པའི་བཤགས་པ་བྱེད་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཉོན་ལན་
གསུམ་(༡༥བ)མཆོན་ལན་གསུམ་ཏུ་སྒྲུབ་བྱས། གོས་གཙང་མ་བགོས་ཏེ་སྤྱང་པོ་
གསུམ་པ་གདོན་པར་བྱ་སྟེ། སྤྱང་པོ་གསུམ་ནི། སྤྲིག་བཤགས་དང་། ཡི་རང་བ་དང་།
སངས་རྒྱས་ལ་བསྐྱལ་བ་དང་གསུམ་ཏུ་བསྐྱབ་བརྟུས་ནས་བཤད། འདིའི་འགྲེལ་པ་
རྣམས་ནས་བསྟོ་བ་དང་གསུམ་ཏུ་བཤད་དོ། །དེ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ནི། སྤྲིག་བཤགས་ཀྱི་
ནང་ཏུ་འདུས་ཏེ། དེའི་སྒྲོན་འགྱོར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཆོད་པ་ནི། འབྱོར་བ་མེད་
པའི་ཕྱིར་མི་རྟག་པས་མ་སྒྲོས། གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི། བསྐྱལ་བ་དང་དོན་གཅིག་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཆོག་གསུམ་པོ་ནི། གཙོ་བོ་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ལ་ཁོར་ཡིན། བསྟོ་བ།
བཟང་སྤྱོད་དམ། རོ་རྩེ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་བསྟོ་བ་དང་། སྒྲོན་ལམ་ཆེན་པོ་བརྟལ་སོགས་
པའོ། །དེས་ན། བྱངས་སེམས་ཀྱི་ལྟར་བ་སྤྱི་བ་ཞེས་དང་གཉི་སྟག་གིས་བསྐྱར་བ་
དང་། ཡང་བ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ་རྣམས་སྤྱང་པོ་གསུམ་པ་བྱང་ཆུབ་ལྟར་
བཤགས་ཀྱི་ཆོགས་བཤགས་སོ། །གཉིན་པོ་ཀྱན་ཏུ་སྤྱོད་པ་ནི། མདོ་སྟེ་བླ་པ་མོ་ལ་ལྟ་

བ་དང་། གཟུངས་སྒྲགས་བརྒྱས་པ་དང་། སྒྲགས་སྒྲགས་དང་། མཚོན་རྟེན་བྱེད་ཅིང་
 མཚོན་པ་དང་། སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཚོན་བྱིན་རྒྱལ་ཕན་འཛིན་པ་དང་། ལྷོང་
 ཉིད་སྒྲིམ་པ་ལོ། ཉེས་པ་ལས་ལྷོག་པའི་སྒྲིམ་པ་ནི། ལྷོ་མ་པ་ཡང་དག་པར་བྱངས་པས་
 བྱིས་མི་བྱེད་པའི་སྒྲིམ་པ་ཐོབ་པ་ལོ། ཉེན་གྱི་སྒྲིམ་པ་ནི། རྒྱལ་པ་སངས་རྒྱལ་དང་།
 དེས་མཚོན་ནས་ཚོས་དང་། དགོ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་ཁེང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་
 བརྟེན་པས་སྒྲིག་པས་ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་ཏེ། མདོ་ལག་མའི་རྟོགས་བརྟོན་པ་ལས། གང་དག་
 སངས་རྒྱལ་སྐྱབས་འགོ་བ། །དེ་ནི་ངན་འགོར་མི་འགོ་སྟེ། །ལྷ་ཡི་ལུས་ནི་སྤངས་ནས་
 གྱུར་། །མི་ཡི་ལུས་སུ་སྒྱེ་བར་འགྱུར་། །ཞེས་སྟགས་དཔེར་བྱའོ། །རྒྱལ་པ་དང་། བྱང་
 སེམས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། བྱང་པོ་གསུམ་པ་བརྟོན་པ་དེས་ལྷུང་བའི་ལྷག་མ་ནི། འགོ་ལ་
 ཆེན་ལས། རྩ་ལྷུང་ལས་གཞན་ནམ། བསམ་བཞིན་དུ་བྱས་པ་(༥༥)ཕྱིར་བཅོས་པ་
 ལས་གཞན་བརྟེན་ངས་པའམ། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པས་བྱས་པ་ལ་འཆད། དགོ་ལྷས།
 ལུས་ངག་གི་ལྷུང་བ་ལ་འཆད། རྣམ་སྤང་སྤང་བས། བཤགས་བྱ་ལས་གཞན་ལ་འཆད་
 དེ། དེ་དག་རབ་རྟེན་པ་སྟེ། ཕྱིར་བཅོས་པར་བྱའོ། །པེ་རྩ་ཏིས། བསམ་པ་ནི། གསུམ་པ་
 རྒྱལ་སུ་འགོ་བ་དང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་བརྟེན་པས་ཕྱིར་བཅོས། ལྷག་མ་ལས་པ་ལ་
 གཞན་ནི་བྱང་པོ་གསུམ་པ་གཏོན་པ་དེས་ནི་བར་བྱ་བར་བཤད་དོ། །མདོ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་
 ལྷག་པ་ལས། སྤྱི་རིའི་སྤྱུ། དེ་ལ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེར་དང་པོས་ཐོག་མའི་ལྷུང་བ་སྟེ་
 བརྩུ་ལས་ལྷི་བ་རྣམས་བཤགས་པར་བྱའོ། །ལྷུང་བ་ཡོད་པ་སྟེ་ལྷ་ལས་ལྷི་བ་རྣམས་
 བཤགས་པར་བྱའོ། །སྤྱི་རིའི་སྤྱུ་བྱེད་མེད་ཀྱི་ལག་ནས་འཛིན་པ་དང་། མིག་གིས་ལྷ་བ་
 དང་། གཞོད་སེམས་གྱུར་ལྷུང་བ་སྟེ། གང་ཟག་གཅིག་གམ་གཉིས་ལ་ཡང་བཤགས་
 པར་བྱའོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེར་མཚམས་མེད་པ་ལྷ་དང་ལྷན་པའི་ལྷུང་བ་དང་།
 བྱང་མེད་ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། ལག་པ་ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། རྩུའམས་ལྷུང་

བ་བྱང་བ་དང་། མཚོད་རྟེན་ལས་ལྷང་བ་བྱང་བ་དང་། དག་འདུན་ལས་ལྷང་བ་བྱང་བ་
 དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་ལྷང་བ་རྣམས་ནི། སངས་རྒྱལ་བཙུང་ལྷན་འདས་སྐུ་ཅུ་
 ལྷ་གཅིག་ཤུ་ཉིན་མཚན་དུ་བཤགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་ན། བཤགས་པའི་
 ལྷ་མར་འཐད་དོ། །དེ་ལྟར་ན། སྐྱེས་སུ་རབ་འབྱིང་གི་བྱེ་བྲག་གིས་སྐྱེན་དུག་པོ་སོ་
 སོར་ལྷང་བ་བྱིར་བཙོས་པས་ཕྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་སོར་རྒྱད་དེ། རྩོམ་རྩེས། དཀོན་
 མཚོག་གསུམ་གྱས་ཡུལ་ལ་ཞེན་པ་སྤངས། །འཆི་བ་རྩེས་དུན་རྒྱུ་ཁྱིམ་ས་གཙོ་བོར་
 བྱེད། །སྤྱི་མ་ལ་གྱས་དད་ལྷན་གཡོ་སྐྱེ་མེད། །རྩིག་པའི་གྲོགས་སྤངས་སྐྱེན་ཆོགས་སྐྱོར་
 བ་ལྷན། །སྐྱེན་ཆོགས་དུག་པ་དུམ་སུ་བཙོ་བརྒྱད་འགྱུར། །སྤྱི་དྲོའི་སྐྱེན་ལ་དུམ་སུ་
 གསུམ་ཡོད་པའི། །དུམ་སུ་དང་སོ་(༥༥)དུམ་སུ་བར་བ་ལ། །ཉེས་པ་བྱང་བ་དུམ་
 སུ་ཐ་མ་དེར། །ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་བརྩེད་སེམས་དབའ་ཉམས་པར་འགྱུར། །བྱི་མ་ལྷ་
 ཡང་དེ་ཡིས་བསྐྱེ་བར་བྱ། །དུམ་སུ་དུམ་སུར་ལེགས་པར་གསོ་བྱེད་པ། །སྐྱེས་སུ་རབ་
 ཡིན་འབྱིང་ནི་གཉིས་ལ་གསོ། །དུམ་སུ་ཐ་མར་གསོ་བ་ཐ་མ་སྟེ། །རབ་ཀྱི་རབ་ནི་སྐྱད་
 ཅིག་དང་པོར་གསོ། །རབ་ཀྱི་འབྱིང་ནི་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་གསོ། །རབ་ཀྱི་ཐ་མ་སྐྱད་
 ཅིག་ཐ་མར་གསོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་པས་སྐྱེས་སུ་རབ་འབྱིང་དགུ་བྱི་མ་ཀུན་ཡང་དེ་ཡིས་
 བསྐྱེ་བར་བྱ། །ཞེས་དང་། རི་སྐྱད་རྩོམ་རྩེས་སྤྱི་མ་ལ་ཅིག །དུ། ཉེས་པ་བྱང་བ་ཉིད་ཀྱི་རྩེས་ལ་
 གསོ་བྱེད་པ། །སྐྱེས་སུ་རབ་ཡིན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་སོགས། །དེ་ཡི་རྩེས་ལ་གསོ་བ་
 འབྱིང་བོ་སྟེ། །སྐྱེས་སུ་ཐ་མས་དུས་ཆོགས་དུག་པོར་གསོ། །ཞེས་སོ། །འདི་ལ་དགོངས་
 བས་མདོ་ཉི་ཤར་འཁོར་གྱིས་ཁུས་པའི། ལས། ཉེ་བར་འཁོར། འདི་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་
 དག་པར་ཁྱགས་པའི་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དབའ་གལ་ཉེ་སྤྱི་དྲོའི་དུས་ན་ལྷང་བ་བྱང་ཡང་
 སྤྱི་དྲོའི་དུས་ན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་སེམས་དང་མི་འབྲལ་བར་གནས་ཏེ། དེ་ལྷ་
 ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཁྱགས་པའི་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དབའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་ས་

གྱི་ཐུང་པོ་མཐའ་མེད་དེ། དེ་བཞིན་དུ་བྱིད་དང་། བྱི་མ་རེད་དང་། སྒྲིད་དང་། བམ་
བྱིད་དང་། སྒོ་རངས་ལ་འགྲེས་སྒྱུར་ནས་གསུངས་སོ། །

༡- བསྐྱབ་པ་གཞན་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ། བསྐྱབ་པའི་གཞི་མང་པོ་ལ་འབད་དེ་བསྐྱབ་པ། བསྐྱབ་གཞི་མང་
པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན། དེ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་དུ་བྱང་རྒྱུ་བཟོ་བར་བསྐྱབ་པ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ཉིད་དམ་གཞན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་དབང་ཡང་རུང་སྟེ།
གོ་མི་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་སམ། སྐྱབ་པ་བྱ་བའི་སྡོད་པ་ལ་སོགས་པའི་གནས་
སྐབས་གང་དུ་བྱ་བ་ཅི་སྡོད་ཀྱང་གནས་སྐབས་དེར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བར་གསུངས་པ་
གང་ཡིན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དེ་ལ་འབད་དེ་བསྐྱབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པ་ངེས་པ་མེད་པར་བརྟོག་པའི་རྒྱ་(༧༠ན)མཚན་ཅི་
ཞེན། བྱི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཁོང་དུ་རྒྱུད་ནས་གཞན་ལ་ཕན་བདེ་རྒྱུ་བ་
བར་བཅོན་པའི་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱལ་གྱིས་བསྐྱབ་པར་མི་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གང་ཡང་
རུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་མི་རུས་
པའི་བྱིར་རོ། །བདག་དང་བདག་གིར་མི་འཛིན་པར་བདེན་གཉིས་རྟོགས་ནས་གཞན་
དོན་ལ་འབད་པ་དེ་ལྟར་གནས་པའམ། རྒྱལ་པར་སྡོད་པའི་མཐས་པ་ལ་བསོད་ནམས་
སྐྱ་མི་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་མེད་པས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་མཐར་ཐུག་པ་མེད་
དོ། །

གསུམ་པ་ནི། དང་པོ་ནས་གཞན་དོན་ལ་འཇུག་པའམ། རང་གིས་ཟང་ཟིང་
སོགས་སྦྱིན་པ་དངོས་སམ། ཡང་ན། རང་དོན་རྟོགས་ནས་གཞན་དོན་ལ་འཇུག་པའམ།

གཞན་ལ་བཅོལ་བའང་བསྐྱལ་ནས་སྤྱོད་པ་སྒྲིགས་བརྒྱད་པས་ཀྱང་རུང་སྟེ། སེམས་
ཅན་ལ་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པའི་དོན་ལས་གཞན་དུ་རང་གིས་མི་སྤྱད་གཞན་སྤྱོད་དུ་མི་གཞུག་
གོ། ཁྱུ་དཔེར་ཡང་གི་སྒྲུ་ཡོད་པས་དེ་ཙམ་འབའ་ཞིག་དུ་མ་ཟད། དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱུང་
དུ་ཡང་སེམས་ཅན་འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ལས་བསྐྱལ་བ་ཁོ་ནའི་དོན་གྱི་ཕྱིར་དགོ་
བ་ཐམས་ཅད་སྒྲུ་ན་མེད་པའི་ཕུང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་བསྟོའོ། །

༩- བསྐྱབ་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་བསྐྱབ་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལ། ཡོངས་འཛིན་དགོ་བའི་བསེས་གཉེན་བསྟེན་བ་དང་། ཤེས་བྱེད་
མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལྟ་བུ་ལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྟག་པར་དེ། རྒྱུན་དུ་
དགོ་བའི་བསེས་གཉེན་ནི་སྟག་དང་། ཡང་གི་སྒྲུས་ལུས་རྒྱུད་བའི་འཛིགས་པའི་
ཕྱིར་ཡང་མི་གཏང་ངོ་། ཁོ་ན། དགོ་བསེས་དེའི་མཆོན་ཉིད་གང་ཞེས། ཕུང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་བརྒྱལ་ཞུགས་འཛིན་པ། བསྐྱབ་པའི་སྒྲོམ་པ་ལ་གནས་ཤིང་འཛིན་པ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་ལ་མཁས་པ་སྟེ། ཚུལ་བཞིན་ཤེས་པའི་མཆོན་ཉིད་དང་ལུན་
པའོ། མཆོག་ནི། སྒྲིད་དོད་ལ་འཛིན་དུ་ཡོད་དོ། ཁོ་ན་དེ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བསྟེན་ན། སྒོང་
པོ་(༧༠བ)བཀོད་པའི་མདོ་ལས། འཕགས་པ་དཔལ་འབྱུང་གི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་
སྒྲུ་མ་བསྟེན་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ། དེགས་ཀྱི་བྱ། དེ་ལྟ་བུས་ན་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱ་བ་
རྒྱུན་མ་ཆད་པས་དགོ་བའི་བསེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱི་དུང་དུ་འགོ་བར་བྱའོ། ཁྱར་ཐམས་
ཅད་བཀྱར་བས་ཡོངས་སུ་མི་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ས་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། མི་ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་དོ་
ཇི་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། སྤྱག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་བསྐྱལ་བའི་ཕྱིར་ཁོར་ཡུག་ལྟ་
བུའི་སེམས་དང་། ལས་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་སྒྲུང་བ་ལ་མི་སྒྲོད་པས་འཛིག་ཏེན་གྱི་

བྱན་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། ང་རྒྱལ་དང་ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ་སྤོང་བས་ཕྱག་དར་བ་ལྟ་བུའི་
 སེམས་དང་། ཁུར་ལྟི་བ་བཀྱར་བས་ཐེག་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། མི་ཁྲོ་བས་ཁྲི་ལྟ་བུའི་
 སེམས་དང་། འགྲོ་ཞིང་འོང་བས་ཡོངས་སུ་མི་སྤྱོད་བས་གྲུ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། དག་
 བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ངོར་ལྟ་བས་བྱ་མཛངས་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཀྱིས་དག་བའི་བཤེས་
 གཉེན་ལ་བསྟེན་བཀྱར་བུའོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱོད་ཀྱིས་རང་ལ་ནི་ནད་པའི་འདུ་ཤེས་
 བསྐྱེད་པར་བུའོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ནི་སྒྲན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེས་སུ་
 བསྟེན་པ་ལ་ནི་སྒྲན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། བྱ་བྱོད་ཀྱི་ཉམས་སུ་སྤང་བ་ལ་ནི་ནད་འཚོ་
 བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བུའོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱོད་ཀྱིས་རང་ལ་འཛིགས་པའི་འདུ་
 ཤེས་བསྐྱེད་པར་བུའོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ནི་དཔའ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེས་
 སུ་བསྟེན་པ་ལ་ནི་མཚོན་ཆའི་འདུ་ཤེས་དང་། བྱ་བྱོད་ལ་ནི་དགྲ་སེལ་བའི་འདུ་ཤེས་
 བསྐྱེད་པར་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟན་ཅིང་། རྒྱ་དཔེར་ཡོད་པའི་དང་གི་སྒྲས་
 དག་བསྟེན་མ་མི་གཡོ་མ་དང་། དག་སྤོང་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལས་འབྱུང་
 བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་བསྟུའོ། །

གཉིས་པ་ལ། མདོ་སྡེ་ལྟ་དགོས་པར་བསྟན་པ། གང་གང་ལྟ་བའི་རིམ་པ།
 བལྟས་ནས་ཉམས་སུ་སྤང་ཚུལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དག་ལྟས། དཔལ་འབྱུང་གི་
 རྣམ་ཐར་འདི་དང་ཞེས་སྒྲུར་ལ། གཞན་ནས་བསྟན་བཅོས་འདིར་བརྗོད་པ་འདི་དང་
 (༧༡)ན། གཞན་འདིར་མ་བརྗོད་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྱུལ་བའི་བསྟན་པ་གཞན་
 མདོ་སྡེ་སྡེ་ཚོགས་པ་བཀྲ་གསུམ་ནས་ཤེས་པར་བུའོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན། དགོན་མཚོགས་སྒྲིན་
 ལ་སོགས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤང་བྱ་དང་དོར་བུའི་
 བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་སྤང་བ་སྟེ། སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་བས་མདོ་སྡེ་བཀྲ་གསུམ་པར་བུའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྣམ་མཁའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་སྡེར་ཡང་། ཅུ་བའི་ལུང་བ་ངེས་བརྟག་

བྱ། ཁྱེས་རྒྱ་དཔེར་འབྱུང་བས་སྒྲིབ་པ་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་རྩ་བའི་ལྷང་བ་རྒྱལ་པོའི་
ལྷ། སྒྲིན་པོའི་ལྷ། བྱང་སེམས་ལས་དང་པོ་བའི་བརྒྱད་དེ། བཙུག་བརྒྱད་དང་། དེ་དག་
ཁྱིམ་བཙུགས་པའི་ཐབས་རྣམས་གསུངས་པས་དེར་ངེས་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །འོད་དཔེ་
ལྷར་ན། ཐོག་མ་ཉིད་རྩ་མཛོད་དེ་བལྟ་བར་བྱའོ། །མཛོད་དོན་བསྐྱབ་བརྟམས་སྤྱབ་སྤྱུས་པ་
ནི། དགོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་དགོར་འཕྲོག་པ། ཁས་ལམ་པ་ཡི་ལྷང་བར་འདོད། ༡ །
དམ་པའི་ཚོས་ནི་སྤྲོད་བྱེད་པ། གཉིས་པར་བྱབ་པས་གསུངས་པ་ཡིན། ༢ །རྒྱལ་
ཁྱིམས་འཆལ་པའི་དགེ་སྤྲོད་ལའང་། རུར་སྤྱིག་འཕྲོག་དང་བརྟེན་པ་དང་། བཙུག་
རར་འཇུག་པར་བྱེད་པ་དང་། རབ་རྩ་བྱུང་ལས་འབེབས་པ་དང་། ༣ །མཚོམས་མེད་
ལྷ་པོ་བྱེད་པ་དང་། ༤ །ལྷག་པར་ལྷ་བ་འཛིན་པ་དང་། གྲོང་ལ་སོགས་པ་འཇིག་པ་
ཡང་། ༥ །རྩ་བའི་ལྷང་བར་རྒྱལ་བས་གསུངས། སྤྱོད་སྤྲུངས་མ་བྱས་སེམས་ཅན་ལ། །
སྤྲོད་པ་ཉིད་ནི་བཟོད་པ་དང་། ༡ །སངས་རྒྱས་ཉིད་ལ་ཁྱུགས་པ་དག རྫོགས་བྱའི་
བྱང་ཆུབ་སྒྲིག་པ་དང་། ༢ །སོ་སོར་ཐར་པ་ཡོངས་སྤྲངས་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྤྱོད་པ་
དང་། ༣ །སྤྱོད་པའི་ཐེག་པས་ཆགས་ལ་སོགས། སྤྲོད་པར་འཇུར་བ་མིན་ཞེས་
འཛིན། ལ་རོལ་དག་ཀྱང་འཛིན་འཇུག་དང་། ༤ །རང་གི་ཡོན་ཏན་བཟོད་པ་དང་། །
རྟོད་པ་དང་ནི་བཀུར་སྟེ་དང་། ཆོགས་བཅད་རྒྱ་ཡིས་གཞན་སྤོད་དང་། ༥ །བདག་ནི་
(༧༡)བ)ཟབ་མོ་བཟོད་པའོ་ཞེས། ལྷག་པ་ཉིད་རྩ་སྤྱོད་པ་དང་། ༦ །དགེ་སྤྲོད་ཆད་པས་
གཙོད་འཇུག་དང་། ༧ །དགོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་སྤྱིན་བྱེད་དང་། ༨ །སྤྱིན་པ་ལེན་པར་
བྱེད་པ་དང་། ༩ །ཁྱིམ་ནས་འདོར་བར་བྱེད་པ་དང་། ༡༠ །ཡང་དག་འཛིན་གི་ཡོངས་
སྤོད་རྣམས། ༡ །ལ་རྟོན་བྱེད་ལ་སྤྱིན་པ་རྣམས། ༢ །དེ་དག་རྩ་བའི་ལྷང་བ་སྟེ། །
སེམས་ཅན་དཔལ་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ། ཁྱི་ལམ་འཕགས་པ་མཁའ་སྤྲོད་པོའི། མཐུན་རྩ་
འདུག་སྟེ་བཤགས་པར་བྱ། ཁྱེས་ཏེ། ལྷག་ལྷ་ཡན་ཆད་ལྷ་རྒྱལ་པོའི་རྩ་ལྷང་། ལྷག་ལྷ་

སྤངས་ནས་གྲོང་སོགས་འཛིག་པ་བསྟན་པ་ལྟ་སྟོན་པོའི་ཡིན་གྱི། ཤེར་འབྱུང་སྟོ་གོས་
 ཀྱིས། ཐུན་མོང་གི་རྩ་ལྱུང་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ནི། མདོ་མ་མཐོང་བར་ཟད་དོ། །ལྷག་མ་
 བརྒྱད་ལས་དང་པོ་བའི་དོ། །ཁ་སྒྲིལ་ཅིག་ན་རེ། རྒྱལ་པོ་དང་སྟོན་པོའི་རྩ་ལྱུང་ལྟ་ལྟ་ནི།
 རྩོམ་པ་ཐོབ་པ་འཛིག་པར་བྱེད་པའི་ཕས་ཕམ་པ་མ་ཡིན་དེ། རྩོམ་པ་མ་སྤངས་གོང་གི་
 སྤངས་བསྟེན་པའི་དགོ་རྩ་དང་། ལྟ་མའི་བདེ་བ་བཅོམ་པ་ལ་དགོངས་ནས་རྩ་ལྱུང་དུ་
 བཤད་གྱི། རྩོམ་ལུན་ལ་ཁ་ན་ཉང་བཟང་། མ་ཐོབ་ཆེན་པོར་འགྱུར་ཡང་རྩོམ་པ་གཅོད་
 བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །འོ་ན། རྩོག་གཅོད་དང་མ་བྱིན་ལེན་གྱིས་ཀྱང་མི་འགྱུར་རམ་ཞེ་
 བ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་འགྱུར་ཡང་། རྒྱལ་འཆལ་ལ་ཞེ་སྤང་བ་དང་། ཆོས་སྤྱང་བ་དང་།
 ལོག་ལྟ་ཕམ་པར་ཇི་ལྟར་གཞག་ཅེས་ཟེར་རོ། །གཞན་གྱིས་བཤགས་ཀྱང་མི་ཉན་པར་
 ཁོ་བ་ལ་འང་རྩ་ལྱུང་འབྱུང་ན། རྒྱལ་འཆལ་ལ་ཞེ་སྤང་བ་ལྟ་ཅི་སྟོས། ཆོས་ལྟར་བཅོས་
 པ་སྟོན་པ་ལ་འང་རྩ་ལྱུང་འབྱུང་ན། ཆོས་སྤྱང་དང་ལོག་ལྟ་ལ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཤིང་། བསྐྱབ་
 བཏུས་ལས་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་ཆེ་བས་ན། གང་གིས་ཡང་དག་པར་
 མ་སྤངས་ན་འང་སྐལ་བ་མེད་པ་དང་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཆད་པར་འགྱུར་བ་དེས་རྩོམ་པ་ཅན་
 ལ་ཤིན་ཏུ་ཆེར་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན། དེ་དག་རྩོམ་ལུན་ཡིན་ན། ལྱུང་
 བ་ཐམས་ཅད་སྤང་དགོས་ལ། མིན་ན། དེ་(༧༩ན)དག་གི་ལྱུང་བ་ཇི་ལྟར་གཞག་ཅི་ན།
 སྟོན་མེད་དེ། གང་ལ་གང་ཤས་ཆེར་འབྱུང་ཉེ་བ་ལ་དེའི་མིང་ནས་སྟོས་ནས་བསྟན་པས་
 འཛིགས་ནས་བསྐྱུང་བའི་བྱིར་བསྟན་ལ། རོན་གྱིས་ནི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལྱུང་
 བ་ཐམས་ཅད་སྤང་དགོས་སོ། །དེ་དག་བྱིར་བཅོས་པའི་ཐབས་ཀྱང་བྱང་སེམས་ནས་
 མ་པའི་སྟོང་པོའི་མིང་ནས་སྟོས་དེ་ལྷག་འཆལ་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་ན། དེ་རང་
 གཟུགས་སམ། བམ་ཟེ་སོགས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བསྟན་ནས་ལྱུང་བ་འཆགས་སུ་འཇུག་ལ།
 མདོན་སུམ་དུ་མ་མཐོང་ན། མདོན་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་བ་ཉེས་པ་

དང་བཅས་པ་དེས་ཐོ་རངས་ལངས་ལ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་བཏྲས་ཏེ་འདུག་ལ་བདུག་པས་
 བདུག་པར་བྱ། ལྷའི་བྱ་སྒྲུ་རེངས་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པར་བྱ་སྟེ། ཆོག་འདི་གླང་དུ། སྒྲུ་
 རེངས་སྒྲུ་རེངས། སྒྲིང་རྩེ་ཆེན་པོ་སྒྲུལ་བ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་ཤར་མ་ཐག་
 དུ་སྒྲིང་རྩེས་བདག་ལ་ཁེབས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ཉམ་མཁའི་སྒྲིང་པོ་སྒྲིང་རྩེ་ཆེན་
 པོ་དང་ལྷན་པ་ལ་ཡང་བདག་གི་ཆོག་གིས་སྒྱུར་དུ་བསྒྲུལ་ཏེ་ཐབས་གང་གིས་བདག་
 ལྷུང་བ་འཆགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ལ་ཐབས་དང་ཤེས་
 རབ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ཐབས་དེ་དག་བདག་གི་མི་ལམ་དུ་བརྟན་དུ་གསོལ་ཞེས་
 སྒྲས་ལ། དེའི་ཆོ་མལ་དུ་གཉིད་ལོག་པར་བྱ་སྟེ། འཛམ་བུའི་གླིང་འདིར་སྒྲུ་རེངས་ཤར་
 མ་ཐག་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཉམ་མཁའི་སྒྲིང་པོ་དང་ཕྱད་
 པར་འགྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་བ་དེའི་མི་ལམ་དུ་དེའི་གཟུགས་
 མདུན་དུ་འདུག་སྟེ་ཅ་བའི་ལྷུང་བ་དེ་དག་འཆགས་སུ་འཇུག་གོ། ཇེ་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་
 པོའི་ཐབས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་པ་འདི་ལྷ་བྱ་ཡང་སྟོན་ཏེ། ཐབས་ཤེས་པ་ལ་མཁས་པ་དེས་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་བ་དེ་ཉིད་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་བརྟེན་པ་ཞེས་
 བྱ་བའི་ཉིང་རེ་འཛིན་(༧༩བ)འཐོབ་པོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་། རྒྱགས་ཀྱིས་
 གསོལ་བ་གདབ་པའི་ཆོ་ག་ཡང་གསུངས་སོ། །རྒྱ་དཔའི་ཡང་གི་སྒྲིས་ཐབས་ལ་མཁས་
 པའི་མདོ་ལ་སོགས་པར་གསུངས་པའི་ཅ་ལྷུང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ཡོངས་འདོར་
 དང་། ཆགས་དང་སེར་སྒྲུ་མི་བྱད་པས། སྒྲོང་ལ་སྒྱུན་པར་མི་བྱེད་དང་། བསྒྲིམས་ཏེ་
 དགའ་བར་བྱེད་པས་ན། སེམས་ཅན་ལ་ནི་མི་བཟོད་པར། ཁྱོས་པས་སེམས་ཅན་
 བརྟེན་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་གཞན་མཐུན་པས། ཆོས་ལྟར་བཅོས་པ་བརྟེན་
 པའོ། ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱང་བསྟོའོ། འོ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟེ་སྟོད་ཀྱི་དོན་སྟོམ་
 པ་ནི་བྱ་པར། རྟེན་དང་བཀྱར་སྟེ་ཆགས་སོགས་ཀྱིས། བདག་བརྟེན་གཞན་ལ་སྟོད་པ་

དང་། །ལྷག་བསྐལ་མགོན་མེད་གྱུར་པ་ལ། །སེར་རྒྱས་ཆོས་ནོར་མི་སྟེར་དང་། །གཞན་
 གྱིས་བཤགས་ཀྱང་མ་ཉན་པར། །ཁྲིས་བས་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
 ཡོངས་སྤངས་ཏེ། །དམ་ཆོས་འདྲར་རྒྱར་སྟོན་པའོ། །ཞེས་པ་བཞི་རེ་རེ་ལ་གཉིས་
 གཉིས་སུ་བྱེ་བས་བརྒྱད་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ཞེན། མི་འགལ་ཏེ། རྒྱལ་སྟོན་གྱི་
 ལྷ་བ་དང་པོ་དང་། གསུམ་པ་དང་། དགོ་འདུན་གྱི་དབྱེན་དང་། ལས་དང་པོ་པའི་
 བདུན་པ་དང་། བརྒྱད་པའི་ལྷག་མ་ནི། སེར་རྒྱས་ནོར་མི་སྟེར་བར་འདུས། ཞིགནས་
 འདོར་བ་ནི། ཆོས་མི་སྟེར་བར་འདུས། ལྷ་པོའི་གཉིས་པ་དང་། བརྒྱད་པོའི་དང་པོ་
 ནི། ཐེག་ཆེན་སྟོང་བས་བསྐྱས་ལ། བརྒྱད་པོའི་གཉིས་པ་དང་། ལྷག་ལྟ་ནི། དམ་ཆོས་
 འདྲར་རྒྱར་སྟོན་པས་བསྐྱས། གསུམ་པ་བཞི་པ་ལྷ་པ་དྲུག་པ་རྣམས་བདག་བསྟོད་
 གཞན་སྟོད་གྱིས་བསྐྱས་སོ། །ལྷ་པོའི་གསུམ་པ་དང་། བཞི་པའི་ལྷག་མ་དང་། གྲོང་
 རོགས་འཛིག་པ་ནི། བརྟེན་པས་བསྐྱས་པར་བྱབ་དགོངས་སུ་བཤད་དོ། །ཤེནྱེ་བས་
 འཕགས་པ་གྲུ་སྐྱབ་ཉིད་གྱིས་ནི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ལས་དང་པོ་པའི་རྩ་བའི་ལྷ་
 བ་ནི། བརྒྱ་གཉིས་སུ་བཞེད་དེ། དེ་གང་ཞེན། འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྟོང་པོའི་མདོ་
 ལས་(༥༩ན)རྩ་བའི་ལྷ་བ་རྣམ་པ་བརྒྱད་དང་། ཐུན་མོང་བར་གྱུར་པ་བཞིའོ། །དེ་ལ་
 ལས་གྱི་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་གཞི་དང་། འཇུག་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་ལས་ཕམ་པའི་
 ལྷ་བ་རྣམ་པར་གཞག་གོ། །ལ་ལ་ན་རེ། འཕགས་པ་གྲུ་སྐྱབ་ཉིད་གྱིས་སྤར་བསྟན་
 པ་བརྒྱད་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་སེར་རྒྱས་སྟོང་བ་ལ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་མ་
 ཡིན་པ་ལ་ཆོས་སུ་བརྟོན་པ་དང་། བྱང་རྒྱུ་བྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྟོང་བ་སྟེ། བཙུ་ལྷ་པོ་
 ནི། བྱང་རྒྱུ་བྱི་སེམས་དཔའི་རྩ་བའི་ལྷ་བ་རྣམ་པར་གཞག་གོ། །ཞེས་སོ། །སྟོབ་
 དཔོན་རང་གིས་མཛད་པའི་བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ནི། དེས་པར་ཏེ། གདོན་མི་
 ཟ་བར་ལན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བལྟ་ཞིང་གོམས་པར་བྱ་སྟེ། གང་གི་

ཕྱིར་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་སྒྲིབ་པ་ལམ། དམ་པའི་སྒྲིབ་པ་སྒྲིབ་ཚུལ་ནི།
 བསྐྱབ་བརྟམ་དེ་ལས་རྒྱ་ཆེར་རྒྱ་ཆགས་པ་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་གོམས་
 བར་བྱེད་མི་རྣམས་པ་ཡང་ན་རེ་ཞིག་སྟེ། ཐོག་མར་མདོ་སྡེ་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་དོན་མདོར་བསྟུས་
 པའི་མདོ་རྣམས་ཀྱི་ལས་བརྟམ་པའི་གཞུང་ལམ། དོན་བལྟ་བར་བྱ་ཞིང་བྱིན་ས་
 གཞན་ཡང་བལྟོ། །འཕགས་པ་སྤྱི་སྒྲིབ་གྱིས་མཛད་པའི་བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་
 པ་དང་། མདོ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་པ་གཉིས་པོ་འང་འབད་པས་བལྟ་བར་བྱ་ཞེས་འགྲེལ་བ་
 རྣམས་ལས་འབྱུང་ལ། བོད་ན། དེའི་བསྐྱབ་བརྟམ་མི་སྣང་ལ། མདོ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་
 པ་ནི། རྟེན་པར་དཀའ་བ་བརྟ་གཅིག་གིས་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དང་། མིར་གྱུར་པ་
 དང་དལ་བ་འབྱོར་བ་རྟེན་དཀའ་བ་གསུམ་གྱིས་སྒྲིབ་པའི་རྟེན་དལ་འབྱོར་དང་། དད་
 པ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྟིང་རྟེན་དཀའ་བ་གསུམ་གྱིས་བསམ་པ་སེམས་
 བསྐྱེད་དང་། བྱང་སེམས་ལ་མ་འབྱེན་པའི་ལས་སྒྲིབ་དང་། བདུད་གྱི་ལས་དང་།
 བརྟམ་པའི་སེམས་དང་། དམ་པའི་ཆོས་སྦྱང་ལ་སོགས་པ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཆོས་སྦྱང་
 པ་(༧༩བ)རྟེན་དཀའ་བ་དང་། ཁྱིམ་བར་གྱུར་ཀྱང་ཆོས་རྣམས་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་སྒྲིབ་
 པ་རྟེན་དཀའ་བའི་སྒྲིབ་སེམས་ལ་མཁས་པ་ཡན་ཆད་གྱིས་གཞི་རྩུལ་བྱིམས་དང་། དེའི་
 སྒྲིབ་ནས་དམིགས་པ་ལ་སྒྲིབ་པ་ལ་སྒྲིབ་པ་མེད་དོ། །སྒྲིབ་པ་ཤེས་པར་འདོད་པས་མང་
 དུ་ཐོས་པ་དང་། བྱང་དུ་ཡང་དག་འཛིག་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པའི་ཡོངས་སྤྱི་སྒྲིབ་པ་ལས་འདས་པ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཐོས་པ་རྟེན་དཀའ་
 པ་དང་། ཐོག་པ་གཅིག་ལ་མོས་པའི་སེམས་ཅན་རྟེན་དཀའ་བས་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་
 གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཆེ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པ་
 རྟེན་དཀའ་བས་འབྲས་བུའི་དོན་བསྟུས་པར་གྱིན་པས་བཤད་དོ། །ཨ་བ་རྩ་ཉི་པས་རྟེན་
 དལ་འབྱོར། གཞི་དང་བ། ཅུ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས། རྟེན་བར་ཆད་བསམ་པ། སྒྲིབ་པ་ནན་ཏན་རྟིང་པོར་བྱ་བ། ཐོ་ཐོག་པ་གཅིག་

རྒྱུད་པ། ལམ་མཆོད་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་བཟང་པོའི་མདོ། རོན་བདུན་དུ་བཤད་དོ། །

〈3〉 བེས་བཞིན་ལྷང་བའི་མཆོད་ཉིད་གྱི་དོན་བསྟན་བ།

གསུམ་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་བསམ་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བསྐྱབ་པ་ལྟར་
བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་མདོ་དང་། བསྐྱབ་བརྟན་དང་། མདོ་བརྟན་གང་ལས་ལས་སུ་བྱ་
བ་གང་མ་བཀག་པ་དེ་ཉིད་ལྟར་ཅིང་བསྐྱབ་པར་བྱ་ལ། བཀག་པ་ནི་སྤང་བར་བྱ་སྟེ།
དཔག་སྐྱབ་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་པའི་སེམས་ཏེ། བསམ་པ་འབྲུག་པར་འཁྱུར་པ་བསྐྱབ་
པའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་བརྟན་སྟགས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་མཐོང་བ་སྟེ། རྟོགས་པར་བྱས་ནས་གང་
ལྟར་བར་བྱ་བ་ལ་ཐ་སྟོན་དུ་འབྲུག་ཅིང་ཡང་དག་པར་ལྟར་དེ། ཐ་སྟོན་ལ་མོངས་ན་
ལྟར་བ་འཕྲོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[3] དོན་བསྐྱུ་བ།

གསུམ་པ་ནི། རིམ་ས་སྤྱང་པའི་ཐབས་སྤྲུལ་ཤེས་བཞིན་སྤྱང་པའི་དུས་པ་རང་
མིང་གིས་བསྟན་ལ། ཤེས་བཞིན་གྱི་ངོ་པོ་མདོར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ནི། ལུས་ཀྱི་
གནས་སྐབས་དང་། རིམ་ས་ཀྱི་གནས་སྐབས་གང་ཡིན་པའི་སྤྱིད་ལམ་རྣམས་ལ་ཡང་
དང་ཡང་དུ་སྟེ། སྒྲ་ཅིག་རེ་རེ་ཁིང་སོ་སོར་ངེས་པར་བརྟག་པར་བྱ་བ་དེ་ཉིད་ཁོ་ན་
མདོར་བསྡུས་ན། ཤེས་བཞིན་སྤྱང་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །

{3} དེ་ཉིད་ཉམས་སྒྲུབ་པར་གདམས་པ།

གསུམ་པ་ནི། བསྐྱབ་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་(༧༧ན)མཁས་པར་བྱས་ནས་ལས་
རྒྱུ་སྐྱབ་དགོས་ཀྱི། ཆེག་ཙམ་གྱིས་མི་ཐན་དེ། ཡིད་ནི། ལུས་ཀྱི་བྱེད་པའི་ཐོན་དུ
འགོ་བའི་བྱིར་དེ་ཐོན་དུ་སོང་བའི་ལུས་ཀྱིས་སྤར་བཤད་པའི་བསྐྱབ་པ་འདི་དག་ནན་
ཏན་གྱིས་སྐྱད་པར་བྱའི། ཆེག་ཙམ་བརྗོད་པས་དོན་ཅི་ཞིག་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། སྤྱོད་
དབྱེད་དེ། གསོ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མ་བྱས་པར་བསྐྱགས་པ་ཙམ་གྱིས་ནད་
པ་དག་ལ་ཐན་འགྱུར་རམ་སྟེ། མི་ཐན་པ་བཞིན་ནོ། །ཐམས་དང་དྲན་པ་སྤྱད་བའང་
ཡོད་མོད་ཀྱི། མཐའ་ན་གནས་ཤིང་གཞུང་ཆོན་ཆེ་བས་ཤེས་བཞིན་སྤྱད་པའི་ལེའུ་སྟེ།
ལེའུ་ལྟ་བུའི་བཤད་པའོ། །

विष्णुदत्तः

[१] ལྟོ་བ་སྒྲུབ་མི་རྒྱས་པའི་གཞིན་པོར་བཞོད་པའི་ལུ

(1) བཟོད་པ་སྣོམ་པར་གདམས་པ།

(1) མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བཟོད་པ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ། སྒྲོམ་པའི་ཚུལ། བསྒྲོམས་པའི་
འབྲས་བུ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བརྟན་བཤད་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ཉིད་
དག་པའི་ཐབས་སྒྲིག་པ་སྟོང་པ་སྟར་བརྟན་ནས་འཆལ་ཚུལ་སྟེ་བ་སྟང་ཁིང་ལས་སྟེ་བ་
གྱི་གོགས་སེལ་བས་ཉོན་མོངས་པ་སྟང་པའི་བྱིར་བཟོད་པ་སྒྲོམ་པ་ནི། བསྐལ་བ་སྟོང་པ་

ཕྱག་དུ་མར་བྱས་ཤིང་བསགས་པའི་སྤྱན་པ་གསུམ་དང་། བདེ་གཤེགས་ཀྱིས་མཆོན་
ནས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་མཆོད་པ་སྐབས་འགོ་སྤྱན་དུ་འགོ་བའི་ཡན་ལག་བདུན་
པ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་ལས་བྱང་བའི་ལེགས་སྤྱད་དེ། དགོ་བའི་རོ་བོར་བསྟན་པ་དེ་དག་
ཀྱན་དང་། དགོ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པར་སྤང་
བའི་ཁོང་ཁྱོད་གཅིག་གིས་འཛོམས་པར་བྱེད་དེ། མི་རྒྱུད་དུ་ཡིས་རྒྱའི་ཆོག་ས་སྤྱིག་པ་
བཞིན་ནོ། །མདོ་འཐམ་དཔལ་རྣམ་པར་རྟེན་པའི་ལས། འཇམ་དབལ། ཁོང་ཁྱོད་ཁོང་ཁྱོད་ཞེས་བྱ་
བ་ནི། བསྐལ་པ་བརྒྱར་བསགས་པའི་དགོ་བ་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཁོང་
ཁྱོད་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་སོ། །འོ་ན་སོ་སྟེ་ལ་ཁོང་ཁྱོད་ཡི་མི་སྟེ་པ་དཀའ་བས། དགོ་བ་བྱས་པ་
དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །སྟམ་ན། སྤྱན་མེད་དེ། གཞོམ་བྱ་ནི། བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་
(༧༩བ)ཀྱི་དགོ་བ་ཡིན་ལ། འཛོམས་བྱེད་ནི། ལུལ་བྱུང་པར་ཅན་ལ་ཁོང་ཁྱོད་བ་གཉེན་
པོ་དང་བྲལ་བ་དེ་ཡིན་ལ། འཛོམས་རྒྱལ་ནི། ས་བོན་གདན་འཛད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཟིལ་
ཀྱིས་གཞོན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བོད་ཀྱི་སྤྲ་མ་དག་གསུང་རོ། །ཤུནྟེ་བ་ནི། རྟེན་བྱང་
སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཁོང་ཁྱོད་སྤྱིས་ན་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་འདོར་ལ། དེས་
སྟམ་པའི་དགོ་ཅུ་གཅོད་པའི་ཕྱིར་དེ། ཆོས་སྤྱོད་པ་རབ་རྒྱ་དགའ་བའི་དབང་པོ་ལ་བྱང་
སེམས་རྒྱལ་བའི་སྟོ་གྲོས་ཀྱིས་ཁྱོས་པས་དཔལ་བར་ལྷུང་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་བཞེད་
དོ། །དགོ་བ་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཞེ་སྤང་ལྟ་བུའི་སྤྱིག་པ་མེད་དེ། མི་དགོ་བ་
གཞན་ཀྱིས་བསོད་ནམས་ཟིལ་ཀྱིས་གཞོན་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་གཉེན་པོར་
གཞོད་པ་ལ་སྟན་རྒྱས་པའི་བཟོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་དང་མཉམ་པའི་དཀའ་བྱུང་མེད་དེ།
བཟོད་པ་དམ་པ་དཀའ་བྱུང་དམ་པ་དང་། ལྷ་དན་འདས་པ་མཆོག་ཅེས་སངས་རྒྱས་
གསུང་། ཞེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཟོད་པ་དཀའ་བྱུང་གི་མཆོག་ཡིན་པ་དེ་བས་བཟོད་པ་
ལ་ནན་ཏན་དུ་སྟེ། ལྷུང་སྤང་བ་འོག་ནས་འཆད་པའི་ཐབས་རྣམ་པ་སྤྱོད་ཆོག་ས་པའི་རྒྱལ་

གྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །

(2) རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། མཐོང་ཆོས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ཉེས་དམིགས་
ཤེས་ནས་གཉེན་པོ་ལ་འབད་པའི་ཕན་ཡོན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་
གདུང་བར་བྱེད་པའི་ཞེ་སྤང་ཉིད་ཟུག་རུ་སྟེ། སེམས་འཆང་བ་སྟེ། སྟོང་ལ་གནས་
འཆང་ན། ཡིད་ནི་རྟག་ཏུ་ཞེ་སྤང་གི་མེ་འབར་བའི་ཕྱིར་ཞི་བའི་བདེ་བ་ཉམས་སུ་མི་
སྟོང་སྟེ། རྟོན་པ་མེད་པས་མི་འཛིན་ལ། སེམས་ལ་དགའ་བ་དང་། ལུས་ལ་བདེ་བ་ཡང་
མི་སྟོབ་ལ། གཉིད་མི་འོང་ཞིང་སེམས་བདེ་བ་ལ་བརྟན་པ་སྟོབ་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ།
སྟོང་ལ་མདའ་ཟུག་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱ་དཔེར་ཡང་གི་རྒྱས་དྲིན་མེད་པར་མ་ཟད། གང་
དག་ཞོར་རྟེན་པ་དང་། བཀུར་སྟི་སྟེ་མཆོད་པའི་དྲིན་བྱིན་ཞིང་དེ་ལ་བརྟེན་པར་གྱུར་
པའི་བྲན་དེ་དག་ཀྱང་ནི་ཞེ་སྤང་(༧༥ན)རྒྱལ་བ་ངན་པ་མི་རྟུག་པ་དང་ལུན་པའི་རྩེ་
དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་རྒྱལ་ཏེ་གཞོད་པར་འདོད་ན། ཀྱང་གི་རྒྱས་གཞན་ལྟ་ཅི་སྟོས།
ཞེ་སྤང་ཅན་དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་ནམས་ཀྱང་སྟོབ་པར་འགྱུར་ལ། སྦྱིན་པས་བསྐྱུས་ཀྱང་
བྲན་གྱི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྟེན་པར་མི་བྱེད་ན། ཀྱང་གི་རྒྱས་མཛའ་བཤེས་མིན་པ་དང་།
སྦྱིན་པས་མ་བསྐྱུས་ན། ལྟ་ཅི་སྟོས། མདོར་ན་ཞེས་པ་ནི། དེས་པར་གཟུང་བ་སྟེ། གང་
གིས་ཁྱོ་བས་ཉེ་བར་ཞི་བའི་བདེ་བར་གནས་པའི་རྒྱ་དེ་ནི་འགའ་ཡང་སྟེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེ་སྤང་དང་ཁྱོ་བ་གཉིས་ཅ་ཉོན་ཉོན་ཅ་དང་དོ། །རྒྱལ་
ན། སེམས་རྒྱུ་བ་པའི་མནར་སེམས་ཞེ་སྤང་ཡིན་ལ། དེ་ལས་བྱུང་བའི་འཇུག་པ་དེའི་
དབང་གིས་དབྱུག་པ་ལེན་པ་ལ་སོགས་བྱེད་པ་ནི། ཁྱོ་བ་སྟེ། གཉི་གའང་བཟོད་པའི་
སྤང་བྱ་ཡིན་པས་གཅིག་ཏུ་བསྟན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལྷ་ར་བཤད་པའི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། སྟོགས་ཀྱི་སྒྲུལ་རྣམ་པ་
གཞན་གྱི་སྟོན་ས་ཀྱང་འདི་དང་ཕྱི་མའི་སྟུག་བསྐལ་དག་ནི་བྱེད་པར་འགྱུར་བས་ཁོ་བ་
དེ་དག་པོར་འདུ་ཤེས་པ་ཡིས་གང་ཞིག་ལེགས་པར་སྦྱད་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲིམས་
ཏེ། ཁོ་བའི་དག་པོ་འཛོམས་པ་དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་བ་དང་ལྷན་
པར་འགྱུར་རོ། །

(༡) བཟོད་པ་སྟོམ་པའི་ཚུལ་བསྟན་པ།

{ 1 } མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཞེ་སྤང་གི་རྒྱ་ངོས་གཟུང་བ་
དང་། དེ་གཞོམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཞེ་སྤང་གི་རྒྱ་མ་བཅོམ་པར་དེ་གཞོམ་མི་རུས་
ལ། དེའི་རྒྱ་ཡང་དོན་དམ་པར་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་རྒྱང་ཟད་ཀྱང་མེད་ཀྱང་བདག་
དང་བདག་གིར་ལོག་པར་མཛོན་པར་ཞེན་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བཏགས་པའི་བདག་
དང་བདག་གི་བ་ལ་བདེ་བ་རྒྱབ་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་ལས་ཕྱོག་པ་མི་འདོད་པར་
རྟོག་པས་བཏགས་པའི་མི་འདོད་པ་བྱས་པ་དང་། འདོད་པའི་གོགས་བྱས་པ་སྟེ། རྣམ་
པར་བཅོམ་པ་ལས་བྱུང་(༧༥བ)པར་གྱུར་པའི་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཟས་རུས་པ་དང་ལྷན་པ་
ལྟ་བུ་དེ་རྟེན་ནས་དེ་དག་ལས་ཁོང་ཁྱོ་བའི་ཞེ་སྤང་བརྟན་པ་སྟེ། རྒྱགས་ཤིང་སྟོབས་
ཡོད་པར་གྱུར་ཏེ་བདག་འཛོམས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། དེ་གཞོམ་དགོས་པར་བསྟན་པ་དང་། གཞོམ་པའི་ཐབས་ཡིད་ལ་
བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཡིད་མི་བདེ་ཁོང་ཁྱོ་བརྟན་པའི་ཟས་ཡིན་པ་དེ་ལྟས་ཏེ།
དེའི་ཕྱིར་བདག་གི་དག་པོ་ཞེ་སྤང་དེའི་ཟས་ཡིད་མི་བདེ་ནི། རྣམ་པར་གཞོམ་པར་བྱ་
སྟེ། དེ་བཅོམ་ན། ཞེ་སྤང་མི་སྟེ་བའི་ཕྱིར། ཞེ་སྤང་ལ་དགྲར་ཞེན་བཅི་ཞེན། འདི་ལྟར་

དེ། གང་གི་ཕྱིར་བདག་གི་དགོ་བའི་སྒྲོག་ལ་གཞོན་པ་སྟེ། འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ལས་
ཞེ་སྒང་གི་དག་འདི་ལ་ཉིན་མཚན་དུ་ལས་སྟུག་པ་གཞན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་དེའི་
གཉེན་པོར་བཟོན་པ་བསྟེན་ལ། དེ་ཡང་དུས་དང་ལེན་དང་། ཚོས་ལ་ངེས་སེམས་དང་།
གཞོན་པ་ལ་ཇི་མི་སྟུམ་པའི་གསུམ་དུ་མདོ་ཚམ་ཡང་དག་པར་རྟེན་པའི། ལས་བཤད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། དུས་དང་ལེན་གྱི་བཟོན་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྟུག་བསྟུལ་གྱིས་
འཛིགས་པ་ཉིད་མི་འདོད་པ་བྱུང་བ་དང་ཕྱད་པ་དང་། བདེ་བ་ལ་ཆགས་པ་ཉིད་འདོད་པའི་
གོགས་བྱེད་དང་ཕྱད་པས་ཡིད་མི་བདེ་ཞིང་། དེ་ལས་སྒང་བའམ་ཞུམ་པ་སྟེ་བའི་ཕྱིར་ཅི་ལ་
བབ་ཀྱང་སྟེ། ཤིན་ཏུ་མི་འདོད་པ་མགོ་བཙད་ཀྱང་བདག་གིས་དགའ་བའི་ཡིད་ནི་ཁོང་
ནས་དཀྱུག་པར་མི་བྱ་སྟེ། དེ་ནི། ཡིད་མི་བདེའི་གཉེན་པོ་ཡིན་དེ། སྟུག་བསྟུལ་བྱུང་ཡང་
སེམས་དགའ་ན། ཡིད་མི་བདེ་མི་སྟེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་མི་དགའ་བ་སྟེ། ཡིད་མི་
བདེ་བ་བྱས་ཀྱང་འདོད་པའི་གོགས་ཡོད་ན་འདོད་པ་མི་འགྲུབ་ལ། ཅིའི་སྐྱུས་ཁུད་པར་དུ་
དགོ་བ་དག་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །རིག་པས་དབྱུད་ན་འང་ཡིད་མི་བདེ་བར་མི་རིགས་དེ།
གལ་དེ་མི་འདོད་པ་བྱས་པ་དང་འདོད་པའི་གོགས་བྱས་པ་ལ་བཅོས་སྟུ་ཡོད་ན་ནི། དེ་ལ་
མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་དེ། བཅོས་པས་ཚག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་དེ་ཕྱིར་བཅོས་སྟུ་
མེད་ན་ཡང་དེ་ལ་མི་དགའ་(༧༦)དགའ་བ་བྱས་པ་ཅི་མན་དེ། དགོས་པ་མེད་དེ། ཐབས་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

{2} རྒྱས་པར་བཤད་པ།

[1] ཁྱོ་བའི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་སྒྱིར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཁྱོ་བའི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་སྒྱིར་བསྟན་པ་དང་། དེ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་ལ་གཞོན་པ་བྱུང་བའི་སྟུག་བསྟུལ་དང་། རན་པ་བྱེད་ཅིང་

ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་བརྒྱུ་པ་ཡིན་ལ་གནོད་པ་དང་། ཆོག་རྒྱུ་པ་གནད་དུ་ཕོག་པའི་ཆོག་
 དང་། མི་སྟན་པ་གྲགས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་སྟོན་བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞི་པོ་དེ་བདག་
 ལ་བྱུང་བ་དང་། གམ་ནི། རྣམ་པར་འབྱེད་པ་སྟེ། དེར་མ་ཟད། བདག་གི་མཛའ་
 རྟེན་གསུམ་གྱི་བཤེས་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞི་མི་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དག་ལ་དེ་བཞི་ལས་
 རྟོག་པའི་བདེ་བ་དང་། བཀྱར་བ་དང་། བསྟོད་བ་དང་། སྟན་གྲགས་བཞི་བྱུང་ན་མི་
 འདོད་པ་སྟེ། མི་འདོད་པ་བྱས་པ་བཙུག་ཅིས་ཁོ་ལྟལ་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ལེར་ཀྱང་གི་སྒྲིམ་
 དེ་ལས་ལྟོག་པ་འདོད་པ་བཙུག་ཅིས་གི་གྲགས་བྱས་པ་ཡང་ཁོ་ལྟལ་དུ་བསྟན་ནོ། །

[2] དེ་ལ་ཁོ་བ་དགག་པ།

(1) མི་འདོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁོ་བ་དགག་པ།

<1> བདག་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁོ་བ་དགག་པ།

① བདག་ལ་སྟག་བསྐྱུལ་སྒྱུབ་པ་ལ་ཁོ་བ་དགག་པ།

1. སྟག་བསྐྱུལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་སྒྲིམ་པ།

གཉིས་པ་ལ། མི་འདོད་པ་བྱེད་པ་ལ་དང་། འདོད་པའི་གྲགས་བྱེད་པ་ལ་ཁོ་བ་
 དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། །བདག་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་དང་། བདག་གི་བཤེས་
 ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་དང་། བདག་གི་དག་ལ་ལེགས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁོ་བ་དགག་པ་གསུམ་
 ཀྱི་དང་པོ་ལ། བདག་ལ་སྟག་བསྐྱུལ་སྒྱུབ་པ་ལ་དང་། བརྒྱུ་ཕོགས་སྒྱུབ་པ་ལ་ཁོ་བ་
 དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྟག་བསྐྱུལ་དང་དུ་ལེན་པའི་དང་། ཆོས་ལ་ངེས་པར་
 སེམས་བའི་དང་། གནོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྟོམ་པའི་བཟོད་པ་སྒྲིམ་པ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ།
 ཉེད་སྒྲིམ་ཞིང་ངེས་འབྱུང་གི་རྒྱ་ཡིན་པས་སྟག་བསྐྱུལ་ལ་བཟོད་པར་གདམས། རོན་ཆེན་

པོ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་བཟོད་པར་རིགས། གོམས་ན་སྤྲ་བས་བཟོད་པར་རུས། ཡོན་
 ཏན་ཆེ་བས་དང་དུ་སྤྲ་བར་གདམས་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། བདེ་བའི་རྒྱ་ནི། དགོ་
 བ་ལ་འབད་པས་རེས་འགའ་ལྟེ། བརྒྱ་ལམ་ན་འབྱུང་བས་འཁོར་བར་(ལེ་བ)བདེ་བ་
 ཆེད་དཀའ་ལ། ལྷག་བསྐྱལ་ནི་ཆེད་སྤྲ་ལྟེ། དེའི་རྒྱ་གིན་ཏུ་མང་བས་འབད་མེད་དུ་
 གནས་པའི་བྱིར་རོ། དེ་བས་ན། དེ་གོམས་པ་ནི་དཀའ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་དུ་
 འདྲིས་པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་། ལྷག་བསྐྱལ་མེད་པར་འཁོར་བ་ལས་ཡིད་འབྱུང་བའི་
 རེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་མེད་པའི་བྱིར། དེ་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན།
 དེ་བས་ཀྱི་ཐེམས་ཏེ། བསམ་པ་ཁྱོད་ལྷག་བསྐྱལ་བཟོད་པ་ལ་བརྟན་པར་མཐོས་ལ།
 ཡིད་མི་བདེ་བས་ཞེ་སྤང་བསྐྱེད་པར་མ་བྱེད་ཅིག །

གཉིས་པ་ནི། དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་དཀའ་ལྷུ་པ་ལ་གནས་པ་ལ་ལྷ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྷ་
 མར་སྤུལ་ནས་དཀའ་ལྷུ་པ་ལས་བསྐྱོག་བས་དཀའ་བསྐྱོག་ལྟེ། དེ་ལ་དད་པ་དང་། ལུལ་
 ཀུར་པ་དག། ཁྲོ་བ་གཟས་ཟེན་པའི་ཆེ་བསྐྱེད་ནམས་འདྲོད་པས་མེར་སྤྲེག་པ་དང་།
 མཚོན་གྱིས་གཅོད་པ་སོགས་བྱེད་དོ། ཞེས་ཤིག་གསུང་ལ། རྒྱ་དཔེར་རྫོང་མོའི་ལུ་
 ཞེས་འབྱུང་ཞིང་། འབྲེལ་པ་དག་ལས་རྫོང་གཏུམ་མོ་ནི། ལྷ་མོ་ཅན་གྱི་ལྟེ། དེའི་ལུ་ལྟེ།
 དེ་ལྷར་འཛིན་པ་དག། ཁྱོད་རྒྱ་འབྲིང་པོའི་ཆོས་དགུ་ལ་སོགས་པར་ཞག་གསུམ་མཐ།
 གཅིག་ཏུ་རྒྱུང་གནས་བྱས་ནས་ལུས་སྤྲེག་པ་དང་། ཡན་ལག་གཅོད་པ་དང་། འབྲིགས་
 པའི་ལྷག་བསྐྱལ་བཟོད་པར་བྱེད་ལ། ལྷོ་ལྷོགས་ཀྱི་ལུལ་ཀུར་པ་དག། རང་གི་མིང་
 གཞན་གྱི་ཐོག་མར་བྱི་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱལ་གྱིས་ཕན་ཚུན་འགྲན་པས། ལུས་སྤྲེག་པ་
 དང་གཅད་སོགས་ཀྱི་རྒྱས་སྤྲོག་གྱུང་འདྲོར་བའི་ལྷག་བསྐྱལ་གྱི་ཆོར་བ་ནི། དོན་ཏེ།
 དགོས་པ་ཆེན་པོ་མེད་བཞིན་དུ་བཟོད་པར་བྱེད་ན། བདག་གཞན་མཚོག་ཏུ་དཀོན་པའི་
 སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་སྐྱབ་པ་ཐར་པའི་དོན་དུ་བརྩོན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན། ཅིའི་བྱིར་ལྷག་

བསྐྱེད་པ་ལྟར་ཏེ། མི་བཟོད་པར་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ། གོམས་ན་སྤྲོ་བས་སྤྲོག་བསྐྱེད་ཆུང་རུ་ལ་གོམས་པར་བྱ་བ་དང་།
གཞོན་པ་ཆུང་རུ་ལ་གོམས་པར་བྱ་བའི་ཆུང་དང་། ཆུང་རུ་ལ་གོམས་ནས་ཆེན་པོ་ལ་
བཟོད་(༧༥)ན་རྒྱས་པར་དཔེས་བསྟན་པ་དང་། རོན་བསྐྱེད་ཏེ་གཞོན་པ་དང་སྤྲོག་
བསྐྱེད་གྱིས་མི་ཆུགས་པར་བྱ་བར་གདམས་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། སྤྲོག་བསྐྱེད་ཆུང་
ན་བཟོད་རྒྱས་ཀྱང་མགོ་བཙད་པ་དང་དཔྱལ་སོགས་ཀྱི་སྤྲོག་བསྐྱེད་བཟོད་མི་རྒྱས་སོ། །
སྤྲོམ་ན། བསྟན་བཅས་དང་། སྤྲོ་རུ་ལ་དང་། སྤྲོག་བསྐྱེད་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ལ་
གོམས་ན་སྤྲོ་བར་མི་འགྱུར་བ་སྟེ། བྱ་དཀར་བའི་དངོས་པོ་དེ་ནི། གང་ཆུང་ཟད་ཀྱང་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གོམས་པས་ཉམས་སྤྲོད་རྒྱས་ཏེ། རྫོན་པོ་ཀོ་ར་བ་བཞིན་ནོ། །
གོམས་ན་སྤྲོ་བ་དེ་བས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གཞོན་པ་ཆུང་རུ་ལ་བཟོད་པ་བསྐྱོམས་ཤིང་བསྐྱེད་
ནས་དེར་མ་ཟད། དཔྱལ་སོགས་ཀྱི་གཞོན་པ་ཆེན་པོ་འང་བདེ་བའི་ངོ་བོར་འགྱུར་བས་
བཟོད་པར་བྱོས་ཤིག །གོམས་པས་མེར་སྤྲོ་རན་སྤྲོག་བསྐྱེད་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤིས་པ་
བཞིན་ནོ། །འདིའི་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེ་བས་ནོན་པ་ཞེས་བྱ་
བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཐོབ་ལ། དེ་ཐོབ་ནས་ལུས་དུམ་ལུས་གཏུབས་སམ། དཔྱལ་བའི་
སྤྲོག་བསྐྱེད་གྱིས་གཅོས་ཀྱང་བདེ་བའི་འདུ་ཤིས་འཇུག་པར་ལབ་གྲས་མཐུན་པ་དང་། བསྐྱེད་
པ་ཆུང་ནས། བཟོད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞོན་པ་ཆུང་རུ་ལ་གོམས་པར་བྱ་བའི་ཆུང་རུ་ཉིད་གང་ཞེན། སྤྲོ་ལ་
དང་། འདི་བི་རྒྱ་ཉིས་འདྲེ་ཤིག་པར་བཤད། ཤ་སྤྲོད་དང་། སྤྲོད་བའི་གཞོན་པ་དག་
དང་བཤེས་སྒོམ་དང་ལ་སོགས་ཀྱི་སྤྲོས་ཆ་གང་གི་ཆོར་བ་དང་། གཡན་པ་ཆེན་པོ་དང་།
ལ་སོགས་ཀྱི་སྤྲོས་འབྲུམ་བུ་ལ་སོགས་པ་དང་བཅས་བའི་རོན་མེད་པའི་སྤྲོག་བསྐྱེད་
ཅིས་མ་མཐོང་སྟེ། འབད་མེད་དུ་གྱུབ་པར་མཐོང་ངོ། །འོ་ན། དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གོམས་

པར་བྱ་སྒྲུལ་ན། ཚ་བ་དང་། གྲང་བ་དང་། ཆར་བ་དང་། རྒྱང་དང་། སོགས་པའི་སྒྲུལ་
ལམ་དུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྒྱང་འབྲིས་ཀྱི་ནད་དང་། ཐག་པ་སོགས་ཀྱིས་འཆིང་བ་
དང་། དབྱིག་པ་སོགས་ཀྱིས་བརྟེག་པ་སོགས་ལ་བདག་གིས་བཟེ་རེ་སྟེ། སྒྲན་(༧༥བ)
རྒྱང་བར་མི་བྱ་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་དུ་དེ་ལྟར་བཟེ་རེ་ཅན་དུ་བྱས་ན། སྟག་བསྐལ་གྱི་
གཞོན་པ་ཆེར་འཕེལ་བར་འགྱུར་བས་བཟོན་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་བརྟན་ཡང་སྟག་བསྐལ་བཟོན་དཀའོ་སྒྲུལ་ན། སེམས་
བརྟན་ན་བཟོན་མི་རྒྱས་པ་རྒྱང་ཟད་གྲང་མེད་དེ། དཔལ་པོ་གཡུལ་ངོའི་སར་རང་གི་
ཁྲག་མཐོང་ན་ལ་རོལ་རྒྱུ་པར་གཞོན་པའི་དཔལ་བརྟན་སྟག་པར་སྟེ་བར་འགྱུར་བ་
ཡོད་ལ། སྒར་མ་ལ་ལ་གཞན་གྱི་ཁྲག་མཐོང་ན་འཛིགས་པས་དྲན་མེད་དུ་འཕོག་ཅིང་
འཕྲོམ་པས་བརྒལ་བར་འགྱུར་བ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ནི། སེམས་ཀྱི་རང་རྒྱལ་དཔལ་
ཞིང་བརྟན་པ་དང་། སྟག་ཅིང་སྒར་མའི་རྒྱལ་ལ་གོམས་པ་ལས་གྱུར་པ་ཡིན་པས་སེམས་
བརྟན་པ་ལ་གོམས་པར་བྱའོ། །

བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྟག་བསྐལ་རྒྱུས་ཀྱིས་མ་རྒྱགས་བྱོས་ཏེ་
ཟིལ་གྱིས་མི་ཞོན་པར་བྱས་ཏེ་སེམས་མི་བསྐལ་པའི་ཕྱིར། སྟག་བསྐལ་གྱིས་མི་རྒྱགས་
པ་དེ་བས་ན། གཞོན་པས་རྒྱར་པམ་དུ་མི་ཉན་ཅིང་ལར་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པས་བྱུང་དུ་
བསད་ཅིང་སྟག་བསྐལ་བདག་མེད་ཅིང་རྟོན་འབྲེལ་ཅམ་དུ་ཤེས་པའི་མཁས་པས་སྟག་
བསྐལ་མ་བྱུང་ན་ལྟ་ཅི་སྟོས། སྟག་བསྐལ་བྱུང་ཡང་སེམས་ཀྱི་རབ་རྒྱ་དང་བ་སྟེ། དགའ་
བརྟོག་པ་སྟེ་དཀྱུག་ཅིང་ཉམས་པར་མི་བྱ། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། ཉོན་མོངས་པའི་
དག་རྒྱུས་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་གཡུལ་འགྱེད་པར་རྩོམ་ལ་གཡུལ་འགྱེད་པའི་ཆེན་གཞོན་
པ་མེད་པ་ནི། དཀོན་གྱི། གཞོན་པ་ནི། མང་བ་སྟེ། མོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྟག་
བསྐལ་ཐམས་ཅད་བྱུང་དུ་བསད་ནས་ཞེ་སྒང་ལ་སོགས་པའི་དག་འཛོམས་པ་དེ་དག་

དག་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པའི་དཔལ་བོ་ཡིན་ནོ། །འདིར་རྒྱ་དཔེར། གང་ཞིག་བྱང་དུ་
མཆོན་ཐོག་བཞིན། །དག་ལས་ཐུར་ཞིང་རྒྱལ་འདྲིང་པ། །དེ་དེ་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བོ་
སྟེ། །ཞེས་བྱང་ལ། དེའི་དོན་གཞུལ་ངོར་དགས་མཆོན་བརྒྱབ་པ་བྱང་དུ་ཐོག་ནའང་།
ཐོག་བཞིན་དུ་དག་(ལམ་ན)ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པར་འདྲིང་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ནི་
མཆོག་དུ་དག་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་དཔལ་བོ་ཞེས་བསྟགས་པར་འོས་པ་ཡིན་ནོ། །
ལྷག་མ་སྟེ། གཞན་ནི། རོ་ལ་གསོད་པ་དཔལ་བོ་མིན་པ་ལྟར། ཞེས་ང་མི་གསོད་པར་
མི་ལ་སོགས་པ་གསོད་པའང་དེ་དང་འདྲའོ། །

བཞི་པ་ནི། དོན་ཆེ་ཞིང་གོམས་ན་སྤྲ་བས་དང་དུ་བྱང་པ་ལས་གཞན་ཡང་སྟུག་
བསྟུལ་ལ་ལམ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་དེ། སྟུག་བསྟུལ་གྱིས་སྟོབ་སྟེས་
ལ། དེས་གཟུགས་དང་། ལང་ཆོད་དང་། ཞོར་ལ་སོགས་པའི་དྲེགས་པ་སེལ་བར་བྱེད།
སྟུག་བསྟུལ་གྱིས་གཟུར་བའི་ལམ་པ་པ་ལ་སྟོང་རྗེའི་སེམས་སྟེ་ཞིང་། སྟུག་བསྟུལ་
འདི་སྟེག་པའི་འབྲས་སུ་ཡིན་ནོ། །སྟུམ་དུ་རིག་ནས་སྟེག་ལ་འཛོམ་པ་སྟེ། འཛིགས་
བས་མི་བྱེད་ཅིང་། དགོ་ལ་དགའ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་དཔེར་རྒྱལ་བ་དྲན་ཞེས་ཏེ། རྒྱལ་བ་
སངས་རྒྱས་ནི། སྟུག་བསྟུལ་ཟད་པར་འགྲོ་བའི་ལམ་སྟོན་པ་བོ་ཡིན་པས་དེ་དྲན་ཅིང་
དད་འདོད་སྟེའོ། །

༩. ཆོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་བཟོད་པ་སྟོམ་པ།

གཉིས་པ་ལ། གཞོད་བྱེད་ལ་ཁོ་བ་བསྟོག་པ་དང་། དེ་ལ་མི་རིགས་པ་སྦྲང་བ་
དང་། སྒྲ་བས་དོན་ལ་སྒྱུར་ཏེ་དོན་བསྟུ་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། གཞོད་བྱེད་ལ་རང་
དབང་སེམས་པ་མེད་པར་བསྟན། བདག་དང་གཙོ་བོ་ལ་རང་དབང་སེམས་པ་ཡོད་པ་

དགག། །དེ་གཉིས་གྱི་དོན་བསྟུ་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། རང་དབང་སྐྱེམས་པ་མེད་
བས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས། སྐྱེམས་ཡོད་ལ་རང་དབང་སྐྱེམས་པ་ཡོད་པ་དགག། །དེ་གཉིས་
གྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་འདི་མ་བྱིས་པ་དང་། སྐྱེམས་གྱི་
སྒྲིམ་བད་ཀྱན་དང་རྒྱུད་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཆ་མ་སྟོམས་པ་ལས་ནད་སྐྱེས་
པས་སྟུག་བསྟུལ་གྱི་འབྱུང་གནས་ཆེན་པོ་ཡིན་ནའང་བདག་མི་ཁྱོ་བ་ཅི། དེ་དག་བསམ་
བཞིན་དུ་སྟུག་བསྟུལ་བསྐྱེད་པ་མིན་གྱི། རང་གི་རྒྱ་ཚོགས་གྱི་དབང་གིས་ཁམས་འབྲུགས་
པའོ། །སྟུམ་ན། འོ་ན། སྐྱེམས་ཡོད་པའི་(༢༥བ)དགྲ་པོ་རྣམས་ལ་ཅི་སྟེ་ཁྱོ་ཁྱོ། སྐྱེམས་
མེད་དུ་མ་ཟད། སྐྱེམས་ཡོད་དེ་དག་ཀྱན་གྱང་སྟོན་གྱི་ལས་ལས་རྒྱ་རྒྱུ་འདུས་པའི་
སྟོབས་གྱིས་བསྟུལ་ནས་སྟུག་བསྟུལ་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །དེ་གཉིས་མཚུངས་པར་སྟོན་
པ། དཔེར་ན། མ་བྱིས་པ་སྐྱེས་ནད་སྐྱེད་པར་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་རྒྱུ་ཆེན་ཆེད་བས་
ནད་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་དགྲ་པོ་ལ་ཁྱོ་བ་བསྐྱེད་པར་མི་
འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་ནན་གྱིས་ཉེ་རྒྱ་ཆེད་པའི་སྟོབས་གྱིས་ཉོན་མོངས་ཏེ། ཁྱོ་བ་འབྱུང་
བར་འགྱུར་བས་སྐྱེམས་ཡོད་སྐྱེམས་མེད་གཉི་ག་འདོད་པ་མེད་གྱང་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེན་ལས་འབྱུང་
བར་མཚུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྐྱེམས་ཡོད་རྣམས་བསམ་ནས་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྐྱེམས་
མེད་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ནོ། །སྟུམ་ན། ཁྱོ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་ཁྱོ་བར་བྱའོ། །ཞེས་མ་བསམ་
ཡང་སྟེ་པོ་རྣམས་ནི། གྱི་ན་སྟེ། རང་གི་འདོད་བས་ཁྱོ་བར་འགྱུར་ལ། ཁྱོ་བ་ཡང་བསྐྱེད་
པར་བྱའོ་ཞེས་མ་བསམ་ཡང་ཁྱོ་བ་རྒྱུ་གྱི་སྟོབས་ལས་དེ་བཞིན་དུ་སྟེ་བར་འགྱུར་བས་
རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་གྱི། རྟེན་འབྲེལ་ཅམ་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཞན་ལ་གཞོད་པའི་ཉེས་པ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། སྟོག་
གཅོད་སྟོགས་སྟོག་པ་རྣམ་པ་སྟེ་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་རྒྱུ་ཆེན་འདི་དག་

ཅམ་ཉི་བར་གནས་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་གི། རང་དབང་དུ་འཇུག་པ་འགའ་ཡང་ཡོད་
 པ་མ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཉེས་པ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་མས་ཆོག་པ་དེ་དག་གྲང་
 ཡོད་ཅམ་གྱིས་འབྲས་བུ་འབྱུང་གི། རང་གི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་སེམས་
 པ་མེད་པས་བསམ་ནས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་དེས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དེ་ཡང་
 རྒྱུ་ཆོག་པ་འདི་དག་གིས་བདག་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་སེམས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
 དེས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་། འདི་སྐྱེས་
 པའི་ཕྱིར་འདི་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས་རྟོན་འབྲེལ་ཅམ་སྟེ། རང་དབང་ཅན་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་དང་གཙོ་བོ་(༡༩ན)ཐུན་མོང་དུ་དགག། བདག་རྟག་པ་བྱེད་
 བྱུང་ཏུ་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རང་དབང་ཅན་འགའ་ཡང་མེད་པ་མི་འཐད་དེ།
 བྱངས་ཅན་པའི་གཙོ་བོ་དང་། བདག་དང་། རིག་པ་ཅན་ལ་སོགས་པའི་ནམ་མཁའ་ལ་
 སོགས་པ་རང་དབང་ཅན་ནོ། །ཞེ་ན། བྱེད་གྱིས་གང་རྒྱལ་ཐུན་སྟེང་སྟོབས་གསུམ་ཆ་
 མཉམ་པའི་རང་བཞིན་ནི། གཙོ་བོ་ཞེས་བྱ་ཞེས་པ་ནི། ཆོད་མས་གྲུབ་པ་མེད་ཀྱི།
 གྲགས་པ་ཅམ་དུ་ཟད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འདོད་པ་དེ་དང་། དེས་པོ་འགའ་ཞིག་ལ་
 བདག་ཅེས་རྟོག་པས་བདག་པོ་ཞིང་ཞེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འང་ཆོད་མས་གྲུབ་པ་མེད་དེ།
 བདག་དང་གཙོ་བོ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། བདག་ནི་གཞན་ལ་མ་སྟོས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ་སྐྱེ་
 བར་བྱའོ་ཞེས་ཆོད་དུ་བསམ་ཞིང་འབྱུང་བ་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཐལ། བྱེད་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་
 རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། རྒྱ་ལ་སྟོས་ན། རང་དབང་ཅན་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། །ནི་
 སྟེ། རྒྱབ་པ་ཡོད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། གཙོ་བོ་བདག་གཉིས་རྒྱ་མེད་པས་མ་སྐྱེས་པར་
 ཐུར་ན། དེ་མེད་པ་ཡིན་པས་འབྱུང་། མེད་ན། མི་སྐྱེ་བས་འབྱུང་སྟེ། གཙོ་བོ་བདག་གཉིས་པོ་
 དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་བར་འདོད་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ་མི་སྐྱེ་བར་ཐལ། མེད་པ་ཡིན་པ་དེའི་
 ཆེ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར། མོ་གསལ་གྱི་ཐུ་བཞིན། ཅི་སྟེ་མེད་པ་སྐྱེ་བ་མེད་ཀྱང་མི་གསལ་པ་

ལས་གསལ་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ཅམ་ཡིན་ནོ། །ཞེན། ཡོངས་སུ་
 འགྱུར་བ་དང་། གསལ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱང་གཙོ་བོའི་རང་བཞིན་ཡིན་ན། གཙོ་བོ་
 སྒྲེབ་པ་ཐལ་ཞིང་། གཙོ་བོ་ལས་རང་བཞིན་ཐ་དད་ན། འབྲེལ་མེད་དང་ཐུག་བ་མེད་
 པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་བདག་ནི་རྟག་པས་སྒྲེབ་མེད་ཡིན་ནོ། །ཞེན། སྒྲེབ་མེད་ན། རི་
 བོང་རུ་དང་མཚུངས་པས། མ་སྒྲེས་པར་ནི་དེ་མེད་ན། །དེ་ཆེ་སྒྲེབ་པར་འདོད་པ་གང་། །
 ཞེས་པའི་སྒྲིན་འབྱུང་ངོ་། །སྒྲེན། རྒྱ་ལ་ལྟས་པས་རང་དབང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅི་
 སྟེ་གཙོ་བོས་གཏད་པའི་ཡུལ་ལ་ཡོངས་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ན། (༡༧)བདག་དེ་
 ཆོས་ཅན། གཙོ་བོས་གཏད་པའི་ཡུལ་ལ་ཡོངས་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པོ་མིན་པར་ཐལ། གཙོ་
 བོས་ཡུལ་མ་གཏད་པའི་སྒར་ཡུལ་ལ་ཡོངས་སྒྲིབ་པ་པོ་མ་ཡིན་ཞིང་རྟག་པའི་བྱིར་
 རྒྱབ་པ་ཡོད་དེ། སྒར་ཡོངས་སྒྲིབ་པ་པོ་མིན་ཡང་བྱིས་ཡོངས་སྒྲིབ་པ་པོ་ཡིན་ན། མི་
 རྟག་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲིན་མེད་དེ། གཙོ་བོས་ཡུལ་མ་གཏད་པའང་མི་སྤྲིད་ཅིང་བདག་
 ཀྱང་ཡུལ་ལ་རྟག་ཏུ་ཡོངས་སྒྲིབ་དོ། །ཞེན། བདག་ཆོས་ཅན། ཡུལ་འཛིན་པ་འགག་པ་
 སྟེ། ལྟག་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་འཛིན་པའི་བྱ་བས་གཡེངས་པའི་རང་
 བཞིན་རུ་རྟག་པར་འགྱུར་པའི་བྱིར་ཏེ། ཅི་སྟེ་འགག་ན། མི་རྟག་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རི་སྟེ་རིག་པ་ཅན་ལ་སོགས་པས་བཏགས་པའི་བདག་དེ། རྟག་པ་
 ཏུས་སྒྲེབ་པའི་རང་བཞིན་གཅིག་ཅིང་། གྲངས་ཅན་སེམས་པ་ཅན་ཏུ་འདོད་པ་ལས་ཁྱད་
 པར་བཅའ་པོ་ཡིན་ཡང་སེམས་པ་ཅན་གཞན་དང་འབྲེལ་བས་སེམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་
 ནོ། །ཞེས། གཞན་དག་འདོད་པ་སོགས་རྟོན་དང་། །རང་ནི་སེམས་མེད་ངོ་བོ་དང་། །
 རྟག་དང་དེ་བཞིན་ཀུན་རྒྱབ་དང་། །དགོ་དང་མི་དགོའི་ལས་རྒྱམས་ཀྱི། །བྱེད་པ་པོ་
 དང་དེ་འབྲས་སུ། །ཡོངས་སྒྲིབ་པ་དང་སེམས་པ་དང་། །ལུན་བྱིར་སེམས་པའི་རང་
 བཞིན་གྱིས། །བདག་ཏུ་འདི་ནི་འདོད་པ་ཡིན། །ཞེན། བདག་ཆོས་ཅན། བྱ་བ་ཅི་ཡང་

བྱེད་པ་མེད་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། བཅ་མཁའ་བཞིན། མངོན་ནི། དེ་ལྟར་གསལ་
ཞེས་པའོ། འོན་ཏེ་རྟག་གྱང་ལྟར་ཅིག་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཤེས་པ་དང་། ཚུལ་བལ་སྟགས་
བ་ཉེ་བལ་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། ཞེན། ཤེས་པ་དང་ཚུལ་བལ་སྟགས་པའི་རྒྱུ་རྣམས་
གཞན་དང་ཐུང་ན་ཡང་བདག་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་གཞན་གྱི་ཁྱད་པར་ཅི་བྱར་ཡོད་དེ་མེད་
པར་ཐལ། འགྱུར་བ་མེད་པའི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་རྒྱུ་གྱི་
བྱེད་པ་མེད་པའི་དུས་ན་བྱེད་པ་མེད་པ་དེ་ལྟར་རྒྱུ་གྱི་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཆོ་ཡང་རྒྱུ་
བཞིན་དུ་གནས་པ་ཡིན་ན། རྒྱུ་གྱི་བྱེད་པས་བྱེད་མེད་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་
བདག་མེད་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་བྱས་ཏེ་མ་(༡༠༠ན)བྱས་པས་ཁྱབ་པོ། གལ་ཏེ་རྒྱུ་
གྱིས་བདག་ལ་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་བྱ་བ་བྱས་པའི་ཕྱིར་བདག་བྱེད་པ་པོ་དང་རྟག་
པར་འཐད་དོ། ཞེན། འོན་བྱ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། བདག་དེའི་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ནོ། ཞེས་
འབྲེལ་པའི་སྐྱེ་བདེན་ཆོག་ཏུ་མི་འཐད་པར་ཐལ། བདག་དང་བདག་གཅིག་དེ་བྱུང་གི་
འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་དབང་ཅན་འགའ་
ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྒར་བསྐྱར་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱིན་དག་གི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་
གཞན་གྱི་དབང་ལྟེ། གཞན་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུ་གཞན་དེ་ཡང་རང་གི་རྒྱ་
རྒྱུ་དེའི་དབང་གིས་འབྱུང་བས་སྒྲ་མར་མ་ཟད། རྒྱུ་གཞན་དེ་འང་རང་དབང་མེད་དེ།
དེ་ལྟར་རང་དབང་མེད་པའི་རྒྱ་ལ་སྟགས་མ་མེད་པར་ཤེས་ནས་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་དང་
བྲལ་བས་སྐྱལ་བ་ལྟ་བུ་འཇུག། དཔེ་འགའ་ཞིག་ལས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ལྟ་བུ་སེམས་
པ་མེད་ཅིང་གཡོ་བ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཀུན་ལ་ཁྱོར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོ་བར་མི་རིགས་
སོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་རྟོན་འབྲེལ་ཅམ་ཡིན་པས་རང་དབང་ཅན་འགའ་ཡང་

མེད་པ་དེ་ལྟར་ན། ཁྱོད་པར་མི་རིགས་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་པའམ་མུང་འདས་ལྟ་བུའི་ཁྱོད་པ་ལྷོག་པའང་རིགས་པ་མིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ན། བྱེད་པ་པོ་རང་དབང་ཅན་གང་གིས་ལྷོག་པར་བྱ། རང་དབང་ཅན་འཇུག་པ་གང་ཞིག་ལྷོག་པར་བྱ་སྟེ། རིགས་པ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན། ཁྱོད་པ་བསྟོན་པར་མི་རིགས་པ་མེད་དེ་རིགས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། བྱེད་པ་མེད་པའི་རྒྱ་རྒྱེན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་རྒྱུས་སོ་ཞེས་རྟེན་འབྲེལ་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་ཡང་། མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་སྡུ་མ་སྡུ་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་འཇུག་པས་འཁོར་པའི་སྟག་བསྐལ་འཕེལ་ལ། སྡུ་མ་སྡུ་མ་ལོག་ན། ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་འང་ལྷོག་པས་འཁོར་པའི་སྟག་བསྐལ་རྣམས་རྒྱན་ཆད་པར་འགྱུར་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཁྱོད་པ་བསྟོན་པར་(༡༠༠བ)འཐད་དེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་མཐོང་པེས་ལེགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྟེ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁི་ལྷ་ཉི་ན་རེ། ཁྱོད་པ་ལྷོག་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དུམ་རྒྱན་འཆད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཁྱོད་པ་ལྷོག་པར་རིགས་ཟེར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཐམས་ཅད་རྟེན་འབྲེལ་ཙམ་ཡིན་པ་དེ་བས་ན། མི་པན་པ་བྱེད་པའི་དགའ་མ་དེ་ལས་གཅིག་ཤོས་མཛའ་ཡང་རུང་སྟེ། མི་རིགས་པ་གནོད་པ་བྱེད་པ་མཐོང་བར་གྱུར་ན། གནོད་བྱེད་འདི་འདྲ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་ལས་གྱུར་གྱི། རང་དབང་མེད་དོ་ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་ཏེ་ངས་པར་གྱིས་ཏེ་ཡིད་མི་བདེ་བར་མི་བྱ་བར་བདེ་བར་མཐོས་ཤིག །རང་དབང་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནམ་སྟག་བསྐལ་མི་འདོད་པར་སེམས་འབྱུགས་པས་སྟག་བསྐལ་མི་ལྷོག་པར་རྟོན་པ་ནི། གལ་ཏེ་རང་དགའ་སྟེ། རང་གི་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་རྒྱ་མེད་ཀྱང་འབྱུང་པར་འགྱུར་ན། ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྟུ་ལའང་སྟག་བསྐལ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་བདག་དུ་ཁ་བར་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དག་ཆོས་ལ་ངས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ་ཡིན་ན། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས། མི་འདོད་པ་བྱས་པ་དང་། འདོད་པའི་གོགས་བྱས་པ་ལ་བཟོད་པ་

སྐྱུག་བསྐལ་དང་ལེན་གྱི་བཟོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ཁེད། ཤེར་སྒོ་དང་བེ་སྒྲུ་ཉིས།
 ཅི་ལ་བབ་ཀྱང་ཁེས་པ་ནས་འདིའི་བར་དུ་སྐྱུག་བསྐལ་དང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ། འདི་ནས་
 དཀའ་ཐུབ་ཞིག་པར་འགྱུར་གྱི་བར་གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་བཟོད་པ། དེ་མན་
 ཆད་ཐམས་ཅད་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་གྱི་བཟོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ཁེན། སྒྲོན་
 མེད་དེ། བསྐྱལ་བ་དུས་ཀྱིས་ནི་ལུས་སེམས་གྱི་སྐྱུག་བསྐལ་བཟོད་པའི་ཆ་ནས་བཤད་
 ལ། འབྲེལ་བ་གཉིས་པོས་འདི་ཡན་ཆད་ལ་དུལ་ལ་བཟོད་པའི་སྒྲོན་སྐྱེད་ལྟར་བཤད་
 ལ། ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་གྱི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དུལ་དང་དུ་ལེན་པ་ཡིན་པས་པོད་གྱི་སྒྲུ་མ་
 དག་གིས་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་གྱི་བཟོད་པར་བཤད་ལ། དགོ་བ་ལྟས་ཀྱང་ངོ་། །

༡. གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་བཟོད་པ་སྒྲོམ་པ།

གསུམ་པ་ལ། གཞོད་བྱེད་བརྩེ་བའི་ལུལ་དུ་རིགས་པར་དང་། ཁྲོ་བའི་ལུལ་
 དུ་(༡༠༡)ན) མི་རིགས་པར་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། གཞོད་བྱེད་ལ་རང་དབང་
 མེད་པར་བསྟན། དེས་ན་བརྩེ་བའི་ལུལ་དུ་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། མ་བདག་ས་
 བར་སྒྲོད་པའི་བག་མེད་པས་བདག་གི་ལུས་ལ་བདག་ཉིད་ཆེར་མ་བཤིང་བ་ལ་ཉལ་
 བའམ། སྟགས་གྱི་སྒྲུས་དོ་བ་དང་གསེག་མ་ལ་སྟགས་པའི་གཞོད་པ་བྱེད་དེ། ཅིའི་བྱིར་
 བ། བཞོད་བྱ་མ་ཡིན་པ་གཞན་གྱི་བྱད་མེད་དང་། སྟགས་གྱི་སྒྲུས་ནོར་ལ་སྟགས་
 བ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་བྱིར་རམ་པ་སྟེ། ཁྲོས་པས་ཟས་གཅོད་པ་དང་། ལ་སྟགས་གྱི་སྒྲུས་
 བཏུང་བ་དང་། གོས་གྱི་གཞོད་པ་བྱེད། ཁཅིག་ སྟེ་ཐག་པས་བདག་ས་ནས་སྒྲོད་ལ་
 འཕྲོང་བས་འགོག་ཅིང་། རིའམ་འོབས་གྱི་གཡང་སར་འཕྲོང་བ་དང་། རྒྱུད་པེར་ཡང་
 གི་སྒྲུས་མེ་དང་རྩར་འཕྲུག་པ་དང་། དུག་དང་ཟས་མི་འཕྲོད་པ་ཟ་བ་དང་། རྒྱུད་པེརི་

མོགས་ཀྱི་རྒྱས་ཏུ་ཅང་ཟ་བ་དང་། ཏུ་ཅང་མི་ཟ་བ་དང་། གཞན་ལ་སྤྱི་བྱེད་པའམ།
 གཞན་ལ་དུ་གཞན་གསོད་པ་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་སྤྱི་བྱེད་པ་ཡིས་རང་གི་ལུས་ལ་གསོད་
 བར་བྱེད་པ་སྟེ། གསོད་པའམ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །དུས་གང་གི་ཆོ་སྒྲུབ་བསད་
 པ་དེ་སྒྲུབ་སེམས་ཉོན་མོངས་པས་གཞན་དབང་དུ་སྒྲུབ་པས་དེ་དག་བདག་སྟེ། རང་གི་
 སྤྱི་བྱེད་པ་སྟེ། དག་ལ་ཁིང་མངས་པ་ཉིད་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་པ་དུས་དེའི་ཆོ་དེ་དག་གང་
 ཟག་གཞན་གྱི་ལུས་ལ་གསོད་པ་སྟེ། ཡོངས་སུ་འདོམས་པར་མི་བྱེད་པར་རི་སྒྲུབ་
 འགྲུལ་དེ། མི་འགྲུལ་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་དཔེར། ཉོན་མོངས་སྒྲོན་པར་བྱས་པ་ཡི། །ཞེས་ཏེ། ས་བ་
བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པས་སྒྲོན་པར་བྱས་པ་དེ་དག །བདག་གསོད་པ་ལ་སོགས་པའི་
ཚུལ་དུ་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་སྤྱིར་རྗེ་འཕའ་ཞིག་སྒྲེ་བར་རིགས་ཀྱི། ས་མལ་བའམ་བར་
མའང་མི་རིགས་ན། དེ་མ་སྒྲེས་ནས་ཁོ་བསྒྲེ་བར་འགྱུར་བ་ཅིའི་ཐོའི་གསེ། རི་ལྟར་
རིགས་ཏེ་གིན་དུ་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། རང་བཞིན་ལ་བརྟགས་ནས་དང་། རྩལ་བརྟགས་ནས་དང་། གཞོད་
པ་རང་གི་ཉེས་པར་བརྟགས་(༡༠༡)བ)ནས་གཞོད་བྱེད་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་གསུམ་
གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྤྱོད་ཀླུ་མས་གྱི་རང་བཞིན་གཞན་ལ་ཉེ་བར་འཆོ་
བ་དེ་ཡིན་ནམ། མ་ཡིན། ཡིན་ན། བྱིས་པ་དེ་དག་ལ་བདག་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། ཁོང་
རང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྤྱི་བྱེད་གྱི་རང་བཞིན་ཏེ། བདག་ཉིད་
ཅན་ཡིན་པས། མེ་ལ་སྤྱི་གཤོ་ཞེས་བཞོན་དུ་མེད་པ་དང་འདྲ་སྟེ། དེ་མེད་ན། མེའི་རང་
བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པ་འོན་ཏེ་གཞན་ལ་གཞོད་པའི་སྤྱོད་ཏེ་
གསར་དུ་འོངས་པའི་སྤྱོད་ལྟར་བ་ཡིན་ལ། སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ཏེ། རོ་བོ་ཉིད་གྱིས་
འོད་གསལ་བའི་ཕྱིར། དེས་པ་སྟེ། མ་བཅོས་པའམ་གྲུ་གྲུ་ཅན་མ་ཡིན་ན། འོན་སྟེ།

སེམས་ཅན་རང་བཞིན་གྱིས་ངེས་པ་དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཁྱོད་བར་མི་རིགས་ཏེ། དཔེར་ན།
དུད་པ་འབྱུལ་བ་ནམ་མཁའ་ལྷོན་མཐུན་པས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ནམ་མཁའ་ལ་བཞོན་
པ་སྟེ། ཁྱོད་བར་མི་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལྷག་བསྐུལ་གྱི་རྒྱུ་ལོ་གཅིག་པོ་ལ་ཁྱོད་བར་རིགས་ཀྱི། རྒྱུ་ཚམ་ལ་མི་
རིགས་ཏེ། དབྱུག་པ་དང་། ལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་རལ་གྱི་ལ་སོགས་པས་ལུས་ལ་བརྒྱབ་
པས་དུམ་ལ་འབྱུང་བས་དབྱུག་པ་ལ་ཁྱོད་བར་རིགས་སོ། །གལ་ཏེ་དབྱུག་པ་ལ་སོགས་
པའི་དངོས་པོ་བཞོན་ཏེ་དེ་འཕེན་པའི་གང་ཟག་ལ་ཁྱོད་ན། དབྱུག་པར་མ་ཟད། གང་
ཟག་དེ་ཡང་ཞེ་སྤང་གིས་སྤང་བ་ཉིད་ན། མྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཞེ་སྤང་ཉིད་ལ་ཁྱོད་བཞེ་ཞེ་སྤང་
བར་རིགས་ཀྱི། སེམས་ཅན་ལ་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ། ལྷག་བསྐུལ་རང་གི་ལས་འབྲས་ཡིན་པས་དང་། རང་གཞན་
གཉིས་གས་བྱས་པའི་འབྲས་སུ་ཡིན་པས་དང་། རང་ཁོ་ནས་བྱས་པའི་འབྲས་སུ་ཡིན་
པས་ཁྱོད་བར་མི་རིགས་པ་དང་། དེས་ན་ཁྱོད་པའི་རྒྱ་མཚན་སྤྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བསྟན་པ་དང་
བཞིན་དང་པོ་ནི། ལས་འབྲས་མི་སྒྲིམ་པའི་ཕྱིར་རང་གིས་མ་བྱས་པའི་འབྲས་སུ་མི་ཕྱོད་
སྟེ། ད་ལྟ་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་ཀྱང་ཆེ་རབས་སྟོན་ཆད་
སེམས་ཅན་ལ་རྣམ་པ་འདི་འདྲ་བའི་གཞོད་པ་བྱས་པ་དེ་བས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱ་
མཐུན་(༡༠༩ན)དུ་སྒྲ་ལོན་འཇལ་བ་བཞིན། སེམས་ཅན་འཆེ་བར་བྱེད་པ་བདག་ལ་
གཞོད་པ་བྱེད་པ་འདི་འབྱུང་བར་རིགས་པ་ཉིད་དེ། རང་གི་ལས་འབྲས་ཕྱོད་བར་རིགས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞོད་བྱེད་དེའི་མཚན་རལ་གྱི་སོགས་དང་། བདག་གི་ལུས་གཉི་
གཞོགས་པ་ནི། ལ་སོགས་པའི་དུམ་ལོ་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། དེ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་
རོ། །གཞོད་བྱེད་དེས་མཚན་སྤྱུང་། བདག་གི་ལུས་སྤྱང་སྟེ་གཉི་གས་དུམ་བསྐྱེད་པ་ན།

གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྱོད་བར་བྱ་ཉེ། གཞན་ལ་ཁྱོད་བདག་ལའང་ཁྱོད་བར་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ། གཞོད་བྱའི་ལུས་རང་གིས་བབྱང་བས་དང་། གཞོད་པར་རང་གི་
ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པས་ཁྱོད་བར་མི་རིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གཞོད་བྱའི་ལུས་
བབྱང་བ་གསལ་བར་བསྟན་པའི་བྱིར་བྱག་དང་རྒྱ་སེར་སྟོན་པའི་བྱང་མིའི་གཟུགས་
འདྲ་བ་ཉེ། ལུས་ཀྱི་རྒྱམ་པར་གྱུར་པ་བདེག་པ་དང་བརྟུང་བ་ལ་སོགས་པས་རིག་ཏུ་མི་
བཟོད་པའམ། རྩ་ཆ་ཆེ་ལ་སྟན་པར་མི་བཟོད་པའི་དུམ་པ་ཅན། བདེ་སྟུག་ལ་བྱང་དོར་
བྱེད་འདོད་པའི་བྱེད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་བཀའ་ཉེ་ལྟོངས་པ་ཉེ། ལོང་བ་བདག་
གིས་ལུས་དེ་བབྱང་བར་གྱུར་ན། དེ་ལ་གཞོད་པ་བྱང་བ་ལ་སྟུ་ལ་ཁྱོད་ཉེ། རང་གིས་ལུས་
བབྱང་བས་ལན་པས་གཞན་ལ་ཁྱོད་བར་མི་རིགས་ཏེ། སྤུ་བ་ཅིག་པ་ལ་བྱུག་པ་བཞིན་
ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། རི་ལྟར་བྱེད་པས་ལྟོངས་པར་གྱུར་སྟུམ་ན། བྱིན་ཅི་ལོག་བྱིས་པའི་
ཆོས་དང་ལུན་པས་བྱིས་པ། ལུས་ལ་དབྱུག་པ་བསྟན་པ་ལས་བྱང་བའི་དུམ་པ་མི་འདོད་
ཅིང་། དུམ་པའི་རྒྱ་རང་གི་ལུས་དང་གཞན་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་བརྟུམ་པ་ཉེ། འདོད་
པར་གྱུར་པས་བྱེད་པས་ལྟོངས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་རང་གི་ཉེས་པས་ལུས་ལ་གཞོད་པ་
ཉེ། དུམ་པ་བྱང་བར་གྱུར་པ་ལ་ཅི་ཞིག་ཉེ། ཅིའི་བྱིར་སྒྲིམས་ཅན་གཞན་ལ་བཀོན་པ་ཉེ།
ཁྱོད་བར་བྱར་ཡོད་དེ། མེད་དོ། །རང་གིས་ཉེས་པའི་རྒྱ་མཚན་དཔེས་སྟོན་པ། དཔེར་ན།
སྒྲིམས་ཅན་དབྱུག་པའི་སྤྱང་མ་གཤིན་རྗེ་ཨ་ཁང་ལ་སོགས་པ་དང་། རྒྱ་དཔེ་དང་
(༡༠༡བ)འགྲེལ་པ་ལྟར་ན། བྱ་ཉེ་བྱ་ལྷག་པ་དང་། བྱ་མོད་དང་། ལྷ་ལ་སོགས་པ་རྩོ་
རྗེའི་མཆུ་ཅན་དང་། དེར་བྱིན་ན། ཤིང་ལོ་རལ་གྱིར་གྱུར་ཏེ་ལུས་གཤེག་པའི་རལ་གྱི་
ལོ་མའི་ནགས་ཆལ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་དབྱུག་པའི་མཚོན་ཆ་དང་། ལྷུལ་ལའོར་
གང་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ལྟར། རང་གི་ལས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་མཚོན་ཆ་

ལ་སོགས་པས་བདག་པས་ད་ལྟར་དུ་མ་བཤེས་པ་འདི་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན། དཔུལ་བའི་མཚོན་
 ཆ་ལ་ཁྲོ་ས་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདིར་གཞན་གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྲོ་བར་བྱ་སྟེ། ལྷ་རང་གིས་
 བསྐྱབས་པའི་བྱིར། འབྲས་བུ་མི་འདོད་ན་རྒྱ་གྲང་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །

བཞི་པ་ལ། དངོས་དང་། དེ་ལ་དོགས་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདག་
 གིས་སྤོན་བྱས་པའི་ལས་ཀྱིས་པ་རྩལ་པོ་བསྐྱུལ་བར་བྱས་ནས་བདག་ལ་ཆོ་འདིར་
 གཞོད་པ་བྱེད་པ་རྣམས་འབྱུང་སྟེ། གང་གིས་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པ་དེ་ཡིས་གཞོད་
 བྱེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་དཔུལ་བར་དོང་ན་དེ་དག་གིས་བདག་མ་བརྟག་གི། བདག་
 གིས་དེ་དག་མ་བརྟག་གམ་ཞེས་རང་གིས་སེམས་ལ་འབོད་པའོ། །གཞོད་བྱེད་འདི་
 དག་ལ་ནི་རྟོན་བཅས་པ་སྟེ། ལྷ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བཟོད་པ་བསྐྱོམས་པས་བདག་གིས་
 ཆོ་རབས་སྤྲུལ་མར་བྱས་པའི་སྤྲིག་པ་མང་དུ་སྟེ། རྣམ་གྲངས་མང་པོ་རྣམས་འབྱུང་སྟེ།
 རྣམ་སྤྲིན་སྤྱོད་བས་ཟད་པར་འགྱུར་རོ། །བདག་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱུལ་བ་ལ་བརྟོན་ནས་
 གཞོད་བྱེད་དེ་དག་གིས་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པས་ལུན་རིང་པོར་དཔུལ་བར་དོང་སྟེ་
 ཆོར་བ་དུ་མ་མི་བཟོད་པ་སྤྱོད་རོ། །དེའི་བྱིར་བདག་ནི་གཞོད་བྱེད་དེ་ལ་དཔུལ་བར་
 གཏོང་བའི་གཞོད་པ་བྱེད་ལ། གཞོད་བྱེད་དེ་དག་བདག་ལ་སྤྲིག་པ་ཟད་པའི་ཐབས་
 ཀྱིས་པན་འདོགས་ན་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་བྱིར་བྱིན་ཅི་ལོག་དུ་པན་འདོགས་བྱེད་ལ་མ་རུངས་
 པའི་སེམས་ཁྲོད་ཁྲོ་བར་བྱེད་དེ། བྱེད་པར་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ཁྲོད་དེ་དག་ལ་གཞོད་བྱེད་དུ་འདུག་པས་བཟོད་པ་བསྐྱོམས་
 གྱུར་དཔུལ་བར་འགོ་ལ། གཞོད་བྱེད་ཀྱིས་བསོད་ནམས་ཐོབ་པར་རིགས་སོ་ཞེ་ན།
 གལ་ཏེ་བདག་ལ་(༡༠༩ན)གཞོད་བྱེད་ལ་བརྟེ་བས་ལན་མི་བྱེད་པའི་བསམ་པའི་ཡོན་
 ཏན་ཡོད་ན། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་དཔུལ་བར་མི་འགོ་བ་ཡིན་གྱི། གཞན་གྱི་གཞོད་བས་
 དཔུལ་བར་མི་འགོ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་གཞན་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་བདག་གིས་

བཟོད་བ་བསྒྲུམས་པས་དཔྱལ་བར་མི་འགྲོ་བ་དེ། བདག་གིས་ཐབས་མཁས་པས་
བདག་བསྐྱངས་པ་ཡིན་གྱི། བདག་གི་བཟོད་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་གཞོན་བྱེད་དེ་དག་ལ་
བཟོད་པའི་རྒྱུ་བྱས་པའི་སྒྲུབས་འདིར་བསོད་ནམས་ཅི་ཞིག་འབྱུང་སྟེ་མི་འབྱུང་སྟེ།
དགེ་སྐྱེས་མེད་པའི་ཕྱིར། ས་བཞིན། གལ་ཏེ་གཞོན་བྱེད་པའི་འདོགས་པ་ཡིན་ན།
བདག་སྐྱུང་བར་མི་རིགས་གྱི། བྱས་ཤེས་དྲིན་གཟེའི་ལན་དུ་གཞོན་བ་བྱ་བར་རིགས་
སོ། །ཞེན། འོན་ཏེ་བྱིས་བ་བརྟེན་སྐྱེས་གྱི་གཞོན་བ་བྱེད་པའི་ལན་དུ་གཞོན་བ་བྱས་
ན། བདག་མ་བསྐྱངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡང་གཞོན་བྱེད་དེ་དག་དཔྱལ་བར་འགྲོ་བ་
སྐྱེས་ལ་བསྐྱངས་པར་མ་གྱུར་ལ། བདག་གི་བྱང་རྒྱལ་སྐྱེ་མཁས་དཔལ་ལྷན་གྱི་བརྟེན་བ་བརྟེན་
ཀྱང་སྒྲར་མི་བརྟེན་བ་སྐྱེས་དང་། སྐྱེས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པའི་སྐྱེས་མི་
སྐྱང་བ་དང་། ཐ་ན་མགལ་དུམ་ལ་ཡང་ཁོང་ཚོ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
པའང་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དེས་ན། དཀའ་ཐུབ་ཞིག་པས་དཔྱལ་བར་
འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །འགྲེལ་བ་ལྟར་ན། རྒྱ་མཚན་དེས་ན། སྒྲར་བཅོས་པའི་ཐབས་
མེད་པས་དཀའ་ཐུབ་པ་ཞེས་པ། རྟེན་སྐྱེ་བའི་ཆོག་སྟེ། ཉོན་མོངས་རེ་སྟུག་སྐྱུང་
མི་རྒྱས་པས་བརྒྱག་སྟེ་རན་འགྲོར་ལྱང་བས་ཅི་ནས་འདི་དག་གཞོན་པར་བྱའོ། །སྒྲུ་
དུ་བསམ་བའོ། །

② བདག་ལ་བརྒྱས་སྐྱེས་སྐྱུབ་བ་ལ་ཁྱོད་བ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། བརྒྱས་སྐྱེས་གྱིས་ལུས་སྐྱེས་ལ་གཞོན་པས་དང་། གཞན་མ་
དད་པར་བྱེད་པས་ཁྱོད་པར་མི་རིགས་བ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། མ་བརྟགས་ན། གཞོན་བ་
སྐྱེ་བ་ལུས་སྐྱེས་གྱི་དུམ་གཉིས་ལས། ཡིད་ནི་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་སྐྱེས་ཀྱང་དབྱུག་

པ་བདེག་པ་ལ་སོགས་པས་གང་དུ་འང་གཞིས་པར་མི་རུས་ཏེ། (༡༠༩བ)ལུས་ཅན་མིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དེ་ལས་ཐུང་བའི་དུམ་ཁོན་དམ་བར་མེད་དོ། །འོན་ཀྱང་རྟོག་
 པས་བྱས་པའི་ཡིད་མི་བདེ་ཡོད་དེ། ལུས་ལ་རྟོག་པས་བདག་རྒྱ་མཛོན་པར་ཞེན་པས་
 བ། ལུས་འདི་ལ་དུམ་ཁོན་གཞིན་པར་འགྱུར་བས་དེས་སེམས་ལ་འང་གཞིན་དོ། །སྒྲུ་བ་
 བརྟན་པ་དང་། ཆོག་རྒྱུ་བ་སྒྲུ་བ་དང་། མི་སྒྲུ་བ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་ཡིན་པས་ཆོགས་སམ།
 ཡང་ན། ཆོགས་ཏེ། འདུས་པ་དེ་ཡིས་ལུས་ལ་གཞིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་
 གཞིན་མི་རུས་ན། གྱེ་སེམས་ཁྱོད་རྒྱ་ཅིའི་ཕྱིར་རབ་རྒྱ་ཁྱོ་བར་བྱེད་དེ། ཁྱོ་བར་མི་
 རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། མ་དད་པས་གཞན་བདག་ལ་ཟ་བས་དང་། རྟོན་པའི་བར་ཆད་བྱེད་
 པས་དང་། སེམས་ཅན་ཉམས་པར་བྱེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།
 གལ་ཏེ་བརྟན་སོགས་གྱིས་ལུས་ལ་མི་གཞིན་མོད། དེ་ཐོས་པས་གཞན་བདག་ལ་མི་
 དད་པར་འགྱུར་བས་ཁྱོའོ། །ཞེ་ན། གཞན་དག་བདག་ལ་མི་དགའ་བ་སྟེ། མ་དད་པ་
 དེས་ནི་བདག་གི་ཆོ་སྟེ། སྒྲེ་བ་འདི་འམ་དེར་མ་ཟད། ཆོ་གཞན་ལ་ཡང་ཇི་ལྟར་བདག་
 ལ་ཟ་འགྱུར་རམ་ཞེས་བྱ་རོག་གི་དྲི་བ་སྟེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཟ་བར་མི་བྱེད་ན། བདག་ནི།
 རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དེ་མི་འདོད་ཅེས་དབྱེད་ལ་ཞེན་པར་མི་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྟོན་པ་ལ་སྟོང་པོ་མེད་པར་བསྟན། ཡོད་པ་དགག་པ་གཉིས་གྱི་
 དང་པོ་ལ། རྟོན་པ་དོར་ནས་སྟོག་པ་འབྱུང་བར་བསྟན། འོག་འཆོས་གསོན་ཡང་དོན་
 མེད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། གཞན་མ་དད་པས་རྟོན་པ་ཟས་གོས་འབྲལ་
 པ་སོགས་གྱི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ཕྱིར་གལ་ཏེ་བརྟན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོགས་འདི་བདག་
 མི་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། དེ་མི་རིགས་ཏེ། བདག་གི་རྟོན་པ་ཆོ་འདི་ཉིད་དུ་འང་ཉི་མ་
 ས་སོར་དེས་པར་འདོར་ཏེ་འབྲལ་ཞིང་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོ་སྟེ་མར་

རྗེས་སུ་མི་འབྲང་ངོ་། །བརྟན་སྒྲིགས་བྱེད་པ་ལ་སྒྲོས་པའི་ཐིག་པ་དག་ནི། འབྲས་སུ་མ་
སྒྱུང་བར་མི་འཛད་པས་བརྟན་པར་ཆེ་བྱི་མར་ཡང་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་
གནས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། མདོར་བསྟན། (༡༠༧ན)དཔེའི་སྒྲོན་ས་རྒྱས་པར་བཤད། རྟེན་མ་
རྟེན་བྱེད་པར་མེད་པར་བསྟན་པས་དོན་བསྟུང་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རྟེན་པ་ལ་ཞེན་
པའི་གཉེན་པོར་འདི་ལྟར་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། བདག་ནི། རྟེན་པ་མེད་པས་ཉི་མ་དང་
ཉིད་གི་ཡང་སྒྲུབ་སྟེ། རུང་གི་འཇམ་ རྟེན་ཡོད་ཅི། གྱི། གཞན་ལ་གཞོན་པ་བྱས་པའི་སྒྲོ་
ནས་རྟེན་པས་འཆོ་བའི་ལོག་འཆོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་གསོན་པ་ནི་མི་རུང་སྟེ། མཆོག་
མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་བྱིར་ན། གང་གི་བྱིར་འཆོ་བའི་མཐའ་འཆི་བ་ཡིན་པས་ཡུན་རིང་པོར་
གནས་པར་གྱུར་ཀྱང་བདག་ལ་འཆི་བའི་དུས་དེ་ཉིད་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་
བྱིར་ལོ། །

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་གིས་མི་ལམ་དུ་ལོ་བརྒྱར་བདེ་བ་སྒྱུང་བ་
མྱིས་ཏེ། སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གང་ཟག་གཞན་ཞིག་མི་ལམ་དུ་ཡུད་ཅམ་
ཞིག་བདེ་བ་སྒྱུང་ནས་གཉིད་སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། མི་ལམ་དུ་བདེ་བ་ཡུན་
རིང་སྒྱུང་དུ་སྒྱུང་བ་སད་པ་དེ་དག་གཉི་ག་ལའང་མི་ལམ་དུ་སྒྱུང་བའི་བདེ་བ་ཞིག་པ་དེ་
ནི་བྱིར་འོང་བ་མེད་དེ། རྗེས་སུ་མི་འབྲང་གི། །དཀ་ཡུལ་ཅམ་ན་གནས་སོ། །དཔེ་དེ་
བཞིན་དུ་ཆེ་རིང་ལོ་བརྒྱར་བདེ་བ་སྒྱུང་བ་དང་། ཆེ་སྒྱུང་བ་ཡུད་ཅམ་ཞིག་བདེ་བ་སྒྱུང་
བ་གཉི་ག་ལའང་འཆི་བའི་དུས་ན་མི་ལམ་སད་པ་དེ་འདྲ་བར་བདེ་བ་བྱིར་རྗེས་སུ་མི་
འབྲང་གི། །དཀ་ཡུལ་ཅམ་དུ་ཟད་དེ། ཁོ་ན་ལོ། །དེས་ན་ལོག་འཆོ་སྒྲོངས་གིག །

གསུམ་པ་ནི། རྟེན་པ་ཐོབ་པར་མ་ཟད། རྟེན་པའང་མང་པོ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ། བདེ་བ་
མ་སྒྱུང་པའང་ཡུན་སྒྱུང་དུ་སྒྱུང་པར་མ་ཟད། ཡུན་རིང་དུས་སུ་བདེ་བ་སྒྱུང་ཀྱང་ནོར་

གོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་པོས་འབྲེག་པ་རི་བཞིན་དུ་འཆི་བའི་ཆོ་འདོད་ཡོན་དང་མི་ལྷན་
བཅས། རྟེན་པའི་གོས་ཅམ་ཡང་མེད་པས་སྒྲིན་མོ། ཁོར་གི་རམ་རྒྱགས་མ་བཟུང་བས་
ལག་པ་སྟོང་བར་འཛིག་རྟེན་འདི་ནས་ལ་རོལ་དུ་འགྲོའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྟེན་པ་ལ་སྟོང་པོ་ཡོད་དེ། ཟས་གོས་རྟེན་ན། ཆོ་བརྟན་
བས་ཡུན་རིང་པོར་གསོན་པར་གྱུར་ན་སྟོབས་བཞིའི་སྟོན་ས་སྟེག་པ་ཟད་བ་དང་། སྒྲིན་
རྒྱལ་(༡༠༩བ)སོགས་ཀྱིས་བསོད་ནམས་བྱའོ། །ཞེན། རྟེན་པའི་དོན་ཏེ། རྒྱ་མཚན་དུ་
དེའི་བར་ཆད་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོས་པར་གྱུར་ན། འདོད་པའི་བསོད་ནམས་ཟད་ཅིང་མི་འདོད་
པ་སྟེག་པའི་སྤང་པོ་འཕེལ་བར་མི་འགྱུར་རམ་སྟེ། འདོད་པ་ཕྱིན་ཅི་ལྟག་ཏུ་གྱུབ་སྟེ།
ལ་བོང་ཆུའི་ལྷ་བ་ཅན་བཞིན་ནོ། ཅི་སྟེ་དུས་ཡུན་རིང་དུ་འཆོ་ན། དེ་ཅམ་ཞིག་འདོད་
དོ། །ཞེན། བྱང་སེམས་དོན་མེད་ཀྱི་འཆོ་བ་དོན་དུ་མི་གཉེར་གྱི། སྟེག་པ་ཟད་ཅིང་
དགོ་བ་འཕེལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བས་དེ་ལྟ་སྤྱ་གང་གི་དོན་དུ་བདག་གསོན་པའི་ཆེད་དུ་
གཉེར་བྱ་དགོ་བ་དེ་ཉིད་ཉམས་པ་སྟེ། གལ་ཏེ་ཟད་པར་གྱུར་ན་སྟེག་པ་སྟེ། མི་དགོ་བ་
འབའ་ཞིག་བྱེད་པའི་གསོན་པ་དེས་གོ་སྟེ། དེ་འདྲ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དོན་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྟེན་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཀྱང་། མི་
སྟན་པ་སྒྲུབ་པ་དེ་སྟོན་སྟོག་ །ཡོན་ཏན་འཆབ་པར་བྱེད་པས་བདག་ཉམས་པ་སྟེ། སུན་
འབྱེན་པར་བྱེད་པའམ་བདག་ལ་སེམས་ཅན་དད་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པས་མི་སྟན་པར་
སྒྲུབ་པ་ལ་བདག་ཁྲོའོ། །ཞེན། རང་ལ་སྟོན་པ་ལ་ཁྲོ་བར་མ་ཟད། གཞན་ལ་མི་སྟན་པ་
གྲགས་པ་མ་ཡིན་པ་བརྟོད་པ་ལ་ཡང་སེམས་ཁྲོད་རང་ལ་སྟོན་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དེ་བཞིན་དུ་
ཅི་སྟེ་ཁྲོ་བར་མི་བྱེད་དེ། དེས་ཀྱང་གཞན་ལ་སེམས་ཅན་དད་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཡོན་ཏེ་འཛིག་རྟེན་པ་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་མ་དད་པ་དེ། ལུལ་སེམས་ཅན་
གཞན་ལ་དམིགས་ཤིང་རག་ལས་ནས་བྱང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དད་པ་མེད་པ་དང་མི་

སྒྲོན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སེམས་ཁྱོད་བཟོད་ན་རང་ལ་མི་སྒྲོན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་འང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་
བཟོད་དེ། ཉོན་མོངས་སྒྲུས་པ་གཞན་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བཟོད་པའི་རྒྱ་མཚན་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

〈2〉 བདག་གི་བསེས་ལ་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ།

གཉེས་པ་ལ། གཞོད་མེད་ཀྱི་དད་ཡུལ་ལ་དང་གཞོད་བཅས་ཀྱི་གང་ཟག་ལ་
གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ་གཉེས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་སོགས་ཀྱི་སྐུ་
གཟུགས་དང་། མཚོད་རྟེན་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གྲོགས་བམ་ལ་
ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་སྒྲོན་བཟོད་པས་འབྱུལ་(༡༠༥ན)ཞིང་འཛིག་པ་སྟེ། ཉམས་
པར་བྱེད་པ་ལ་ཡང་བདག་གིས་ཞེ་སྤང་བྱ་བར་མི་རིགས་སྟེ། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་
སངས་རྒྱས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐུས་འཕགས་པ་ཕུང་སེམས་དང་། ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་
ལ་བག་ཆགས་བཅོམ་པས་གཞོད་པ་སྟེ། ཡིད་མི་བདེ་མི་མངའ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོས་
མཐུན་ཀྱིས་བསྒྲོག་ཁུས་ན་བསྒྲོག་ཅིང་མ་ཁུས་ན་སྟེང་བརྩེ་བར་བྱའོ། །

གཉེས་པ་ལ། རྒྱུག་གིས། འདི་མན་ཆད་ལ་གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་བཟོད་
པར་འཆད་ཀྱང་། སྤྱི་མ་དག་གི་བཞེད་པས། ཆོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་དང་།
གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཇི་མི་སྒྲུམ་པའི་དང་། རྣམ་དང་རྒྱ་ལེན་པའི་བཟོད་པས་ཁྱོ་བ་
བསྒྲོག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དད་པའི་དབང་གིས་ཁྱོ་བ་བསྒྲོག་ནས་ཆོས་འདོད་པས་
སྤྱི་མ་སོགས་ལ་གུས་པའི་དབང་གིས་ཀྱང་ཁྱོ་བ་བསྒྲོག་པ་ནི། སྤྱི་མ་པ་སྟོང་ཞིང་ཆོས་
ཀྱི་ལམ་སྟོན་པའི་སྤྱི་མ་དང་། མ་སྟོ་གཅིག་པའམ་ཉི་རྒྱུ་འབྲེལ་བའི་གཉེན་དང་།
སོགས་ཀྱི་སྐུས་རུས་གཅིག་པ་དང་སྤྱི་མ་གི་གཉེན་མཚམས་སོགས་དང་། སྤྱི་མ་ཅིང་

པངས་པའི་བཤེས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཡང་སྒྲ་མ་ཉེས་པ་རི་སྟེན་ཐམས་ཅད་དང་
ཞེས་སོགས་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས། སྒྲ་གྱི་ལས་གྱིས་བསྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་ཚོགས་
པ་དག་ལས་འགྱུར་བ་སྟེ། རྟེན་པར་མཐོང་ནས་དེ་ལ་ཁྲོ་བ་བསྟོག་པར་བྱའོ། །འདིས་ཐུ་
རྩལ་པ་ལྟ་དང་པ་མེས་ཀྱི་དོན་དུ་སྟེག་པ་བྱས་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་པར་འདོད་པ་བསལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ལ། སྒྲ་བྱ་ཁྲོ་བ་བསྟོག་པ་དང་། གཉིན་པོ་བྱམས་པ་བསྟོམ་པ་གཉིས་
གྱི་དང་པོ་ལ། གནོད་བྱེད་གྱི་དངོས་པོ་ལ་དབྱུང་བས་དང་། ཁྲོས་པའི་རྒྱུན་ལ་དབྱུང་
བས་དང་། གནོད་པ་རྩྭ་འགྱུར་གྱི་ལས་ལ་དབྱུང་བས་ཁྲོ་བ་བསྟོག་པ་གསུམ་གྱི་དང་
པོ་ནི། ལུས་ཅན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སེམས་ཡོད་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱ་ལག་
སོགས་དང་། སེམས་མེད་གཞན་གྱིས་བརྒྱབ་པའི་དབྱིག་པ་སོགས་དང་། དེག་མཁན་
མེད་པའི་བོང་བ་སོགས་ཏེ། གཉི་(༡༠༩བ)གས་གནོད་པ་བྱས་པ་ཡིན་ན། སེམས་
མེད་ལ་མི་ཁྲོ་བར་སེམས་ཡོད་ཁོ་ན་ཅི་སྟེ་ལོགས་སུ་བཀར་ཏེ་བཀོན་པ་ཁྲོ་སྟེ། མ་ཁྲོ་
ཞིག་ཅེས་བེ་རོ་ཅ་ནས་སོ། །རྒྱ་དཔེ་ལས། སེམས་ཡོད་སེམས་མེད་གྱིས་བྱས་པས། །
ལུས་ཅན་ལ་གནོད་དེས་པར་འབྱུང་། །གནོད་དེ་སེམས་ཡོད་ལ་མཐོང་བས། །ཞེས་
པའི་དོན། འགྲེལ་ཆེན་དང་བི་རྩུ་ཉིས་སྒྲར་བཤད་པ་ལྟར་སེམས་ཡོད་དང་། སེམས་
མེད་གང་གིས་གནོད་པ་བྱས་ཀྱང་རུང་སྟེ། སེམས་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་
གནོད་པ་དེས་པར་འབྱུང་གི། གཞན་ལ་མི་འབྱུང་བས་གནོད་པའི་རྒྱ་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་
སེམས་དང་བཅས་པའི་ལུས་ལ་ཆད་མས་མཐོང་བས་དེ་ཉིད་དུ་པའི་རྒྱ་ཡིན་གྱི། གཞན་
ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་མེད་པ་ལ་ཆོར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབེར་ན། འདམ་བྱ་འདམ་
ལས་སྟེའི། རྣམ་ལས་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །བཤད་མ་ཐག་པའི་རིགས་པ་དེ་བས་
གནོད་པའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་བཟོད་པ་སྟེ། སྒྲ་བར་གྱིས་ཤིག །

གཉིས་པ་ནི། གནོད་བྱེད་དང་ཁྲོ་བྱེད་གཉིས་ཀ་སྒྲུན་མོང་དུ་སྒྲུན་དབྱུང་བའི་ཕྱིར་

གང་ཟག་ལ་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་སྒྲོང་ས་པས་བརྟེན་བཞིགས་སོགས་ཀྱི་ཉེས་པ་
བྱེད་ལ། ལ་ལ་སྟེ། གཞན་ནི། རང་གིས་བྱས་པའི་ལས་འབྲས་སྒྲོང་བར་མི་ཤེས་པས་
སྒྲོང་ས་ཏེ་གཞོན་བྱེད་དེ་ལ་ཁྱོས་པར་གྱུར་ནས་སྒྲུར་བརྟེན་པ་དང་འབྲལ་བ་སོགས་
བྱེད་ན། ཉོན་སྒྲོང་ས་ཀྱི་སྒྲིན་པོས་བརྒྱམས་པ་གཉིས་པོ་དེ་ལ་སྒྲིན་མེད་པ་ནི། གང་
གིས་བྱསྟེ། གང་ལ་སྒྲུབ་དང་། སྒྲིན་དང་བཅས་པ་དེ་གང་ཞིག་ཡིན་པར་སྒྲུ་སྟེ། གཉི་
ག་སྒྲིན་ཅན་དུ་བྱེད་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྒྲིན་གྱི་ལས་ཀྱི་རུས་པ་གང་གིས་གཞན་དག་བརྟེན་སོགས་ཀྱི་
གཞོན་པ་བྱེད་པའི་རྒྱའི་ལས་དེ་སྒྲིན་ཆད་ཅིང་བྱིར་བྱས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་ལས་བྱས་པའི་
འབྲས་བྱ་སྒྲོང་བའོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ཡང་བསྟོག་པར་རིགས་སོ། །སྟུམ་ན། གཞོན་པའི་
དུམ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ལས་ལ་རག་ལས་ན། ལས་ཀྱི་རུས་པ་སྟོབས་ལྡན་མངོན་དུ་གྱུར་
པ་འདི་ལ་བདག་གིས་གཞན་དུ་ཅི་བྱར་ཡོད་དེ། རྟོག་ཐབས་མེད་(༡༠༦ན)པའམ། ཅི་
སྟེ་བཞོན་ཏེ། ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བན་ཚུན་བྱམས་པའི་རྒྱར་དགེ་བ་རྒྱབ། ཞེ་སྤང་གི་རྒྱ་ཆགས་པ་
སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་ལན་ཚུན་
གཞོན་པ་བྱེད་པ་བསྟོག་མི་རུས་པ་དེ་ལྟར་མཐོང་ན་སྟེ། རྟོགས་ནས་ཅི་ནས་ཏེ། ཐབས་
གང་གིས་ལན་ཚུན་བྱམས་སེམས་ལ་དགོད་རུས་པའི་རུས་པ་ཐོབ་པར་བྱས་ནས་ཡང་
དག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་ན། ཐམས་ཅད་ལན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་བྱམས་པའི་
སེམས་ཀྱིས་ལན་བདེ་རྒྱབ་པ་ལ་བརྩོན་པར་འགྱུར་བའི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུར་བདག་གིས་
ནི་བསོད་ནམས་དག་ལ་བསྐྱིམས་པ་སྟེ། འབད་དེ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཆགས་ན། ཆགས་བྱའི་ཡུལ་ལ་གཞོན་པ་ལ་ཞེ་སྤང་སྟེ་བས་ཆགས་
གཞི་སྤང་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། བྱིམ་གཅིག་ཆོག་པར་གྱུར་པ་ནི། མེ་དེ་བྱིམ་དེ་ནས་

དང་འགྲེལ་པར་ཁྲོས་པའི་དོན་དུ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པའི་དོན་དུ་ཁྲོས་པའི་རྒྱ་
མཚན་ཉིད་ཀྱིས་དོན་མེད་དུ་ལྟས་སྟེག་བཅད་ཀྱི་དུམ་པ་དམུལ་བ་ཡང་སྐྱོས་སྐྱོགས་སུ་
ལན་སྟོང་ཕྱག་དུ་མར་བདག་གིས་སྦྱང་བར་གྱུར་ཀྱང་བདག་གིས་རང་གི་དོན་མཐོང་
མ་མཐོང་གི་འབྲས་བུའམ་གཞན་གྱི་དོན་ལན་བདེ་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མ་བྱས་ཏེ་
མ་བསྒྲུབས་སོ། །མི་བཟོད་པས་དོན་མེད་ཀྱི་དུམ་པ་སྦྱང་བའི་བྱིར་བཟོད་པར་རིགས་ཏེ།
འདོད་པའི་དངོས་པོ་དོར་བ་ལས་སྒྲུས་པའི་དུམ་པ་འདི་ནི་དམུལ་བའི་དུམ་པ་དེ་ཅུ་སྟེ།
དེ་འདྲ་བར་གཞོད་པ་སྟེ། དུམ་པ་མིན་ལ། མི་གཞོད་པར་མ་ཟད། རང་གཞན་ལ་ལན་
བདེའི་དོན་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་དག་ཀྱང་འབྲུབ་པར་འབྱུར་བས། འགོ་བ་སྟེ། མིད་
གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞོད་པ་སྟེ། དུམ་པ་སེལ་བ་སྟེ། ཞིབ་བྱེད་པས་
དུམ་པ་ལ་དགའ་བ་འབའ་ཞིག་འདིར་བྱ་བར་རིགས་སོ། །

〈3〉 བདག་གི་དགྲ་ལ་ལེགས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།

གསུམ་པ་ལ། དགྲ་ལ་བསྟོད་གྲགས་ཐོབ་པ་ལ་དང་། བདེ་བ་རྟོད་པ་ལ་དང་།
བསྟོན་བཀུར་ཐོབ་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། རང་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་
པས་དགའ་བར་རིགས། གཞན་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས། རང་གི་
འདོད་པ་ཁྲོད་ཀྱི་འདོད་པ་(༡༠༥)ཕྱིན་ཅི་ལྟག་དུ་བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རང་
གི་དགྲ་པོ་གཞན་གྱིས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པར་ལུན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བསྟོད་ནས་གལ་ཏེ་
ཡིད་དགའ་བས་བསྟོད་པས་བསྟོད་པ་བྱེད་མཁན་གྱིས་དགའ་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་པའམ།
བསྟོད་པའི་རྒྱས་དགྲ་པོ་ལ་དགའ་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་ཁྲོའོ། །ཞེན། གཞན་དུ་མ་
ཟད། ཀྱི་ཡིད་ཁྲོད་ཀྱང་དགྲ་པོ་དཔེ་ཡོན་ཏན་ལྷག་པར་བསྟོད་ནས་ཅིའི་བྱིར་གཞན་

གྱིས་དགའ་བ་མྱོང་བ་དེ་ལྟར་དུ་དགའ་བ་མི་བྱེད་པར་ཕྱག་དོག་གི་མེས་རང་རྒྱུད་ཐེག་
 པར་བྱེད། ཅི་སྟེ་བདེ་བ་ནི། ཆགས་པ་སྟེ། རྩུམ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་འོག་ནས་བཀག་པ་མ་
 ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དགའ་བའི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་བཀག་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་
 དང་བཅས་པ་དེ་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །ཁྱོད་གྱིས་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་བརྟེན་པའི་
 དགའ་བའི་བདེ་བ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་འདི། འདི་ཕྱིར་བདེ་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཡིན་
 ཅིང་ཐར་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་ལ། སངས་རྒྱས་སོགས་ཡོན་ཏན་དང་
 ལུན་པ་རྣམས་གྱིས་གནང་སྟེ་མ་བཀག་ཅིང་གཞན་ལ་ཕྱག་དོག་སྤངས་པར་ཤེས་ནས་
 དད་པས་གཞན་རྒྱུད་པའི་མཆོག་གྲང་ཡིན་པས་དགའ་བ་དེ་བྱུང་བར་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་བཟོད་པ་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་བསྟོད་པ་
 བྱེད་པའི་བདེ་བ་དེ་ལ་མི་བཟོད་དོ། །ཞེ་ན། བསྟོད་པ་བྱེད་པ་གཞན་ལ་དེ་ལྟར་གཞན་
 གྱི་ཡོན་ཏན་བསྟོད་པའི་དགའ་བ་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གལ་ཏེ་
 ཁྱོད་གཞན་གྱི་བདེ་བ་འདི་མི་འདོད་ན། ཁྱོད་རང་བདེ་བའི་རྒྱ་མཚན་དུ་རང་གི་བྱན་
 སོགས་ལ་གྲུ་རྩེ་ཏེ། ལས་གྱི་རིན་སྒྲིན་པ་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲིན་པ་ན་བཏགས་པའི་
 ལན་དུ་པན་འདོགས་པ་སོགས་སྤང་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་སྤངས་པའི་ཕྱིར་བྱན་ལ་སོགས་པ་འཁོར་དུ་མི་འདོད་པ་མཐོང་
 བ་ཆེ་འདི་འདི་དོན་དང་། རྣམ་སྒྲིན་གྱིས་མ་མཐོང་བ་ཕྱི་མའི་དོན་ལས་ཉམས་པར་
 འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། (༡༠༥)ཁྱོད་གྱི་འདོད་པ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལྟག་སྟེ། འགའ་ཞིག་ཁྱོད་
 རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་པའི་ཆེ་ཆོད་མཐན་གཞན་དེ་མི་འདོད་ཀྱང་དེ་ལ་འང་བདེ་བར་
 འདོད་པར་བྱེད་ལ། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྟོན་པ་སྟེ། གྲགས་པར་བྱེད་པའི་ཆོ། ཕྱག་
 དོག་གི་ཡིད་གྱིས་རང་གི་བདེ་བ་ཡང་མི་འདོད་པར་བྱེད་དེ། འང་གི་སྒྲིན་གཞན་གྱི་

བདེ་བ་ལྟ་ཅི་སྟོན་ཞེས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བྱོད་བདེ་འདི་མི་འདོད་ཅེས་གཞན་གྱི་བདེ་བ་མི་འདོད་པ་བྱོད་པར་དུ་སྟན་དབྱུང་བའི་བྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ཐུན་ཚོགས་ལ་དགོད་འདོད་པས་བྱ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདག་གིས་སྐྱབ་མ་དགོས་པར་ཁོ་རང་གིས་བདེ་བ་རྟེན་པ་ལ་དགའ་བ་སྟོམ་པར་རིགས་པ་ལ། ད་ཀྱི་སྟེ། ད་ལྟ་ཅི་སྟེ། ཅིའི་བྱིར་ཁྱོ་བར་བྱེད་དེ། གཞན་བདེ་བ་ལ་ཁྱོ་བར་མི་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ལ། འདོད་པ་གྲུབ་ཅིང་མི་གཞོད་པས་གཞན་གྱི་རྟེན་པ་ལ་ཁྱོ་བར་མི་རིགས། རྟེན་པའི་རྒྱ་དོར་པས་རང་ལ་ཁྱོ་བར་རིགས་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། དམ་བཅའི་དོན་གྲུབ་པས་དང་། རང་ལ་གཞོད་པ་མེད་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། བསྟོད་པ་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བ་དེ་མི་བཟོད་པ་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་བསྟོད་པ་དེ་ཐོས་པས་གཞན་དང་དེ་རྟེན་བཀུར་བྱུང་བ་ལ་མི་བཟོད་དོ། །ཞེ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ཐམས་ཅད་འདོད་པ་དང་། གཟུགས་དང་། གཟུགས་མེད་པའམ། ས་འོག་། ས་སྟེང་མཐོ་རིས་གྱི་འཛིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་མཆོད་གནས་སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་གྱུར་པར་འདོད་ཅེན་ནི་ལོ་ཞེས་པ། མ་མགུ་བར་སྟོན་པ་སྟེ། དེ་སྐད་ཟེར་ནས་བསྟོན་བཀུར་ཏེ། བཀུར་སྟེ་དང་། དེས་མཆོན་ནས་རྟེན་པ་རན་ངོན་ཅམ་མཐོང་ནས་ཅིའི་བྱིར་དེ་ལ་ཕྱག་དྲི་གིས་གཏུང་བར་བྱེད། བྱོད་པར་དུ་རྟེན་པ་ལ་ཕྱག་དྲི་གི་མི་རིགས་ཏེ། བྱོད་ཀྱིས་གསོ་བར་བྱ་བའི་བྱ་ལ་སོགས་པ་གང་ཞིག །བྱོད་ཉིད་ཀྱིས་དེས་པར་གསོ་དགོས་པ་དེ་ལ་བྱོད་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོན་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེས་བྱོད་ཀྱི་ཕྱོར་ཟད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་བྱོད་ཀྱིས་སྦྱོན་མ་དགོས་པར་(༡༠༥ན)གཉེན་གྱིས་བྱིན་པའི་འཆོ་བ་རྟེན་པར་གྱུར་ན། དགའ་བར་རིགས་པ་ལས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་བར་སྐར་ཁྱོ་ལམ་སྟེ། ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་བཞིན་དུ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བདག་གིས་སྐྱབ་པར་དམ་བཅས་ནས་

བདག་གིས་སྐྱབ་མ་དགོས་པར་ཁོ་རང་གིས་རྟེན་པ་ལ་དགའ་བར་རིགས་སོ། །འོན་ཏེ་
སངས་རྒྱལ་ཉིད་དུ་བྱ་བར་དམ་བཅས་ཀྱི། བདེ་བ་གཞན་སྐྱབ་པར་དམ་མ་བཅས་སོ། །
སྙམ་ན། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་བདེ་བ་དེ་ཅི་སྟེ། འགྲོ་ལ་མི་འདོད་ན།
གང་ཟག་དེ་ལ་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱང་ཆུབ་སྒོལ་བར་འདོད་པ་གང་ཞིག་ཡོད་དེ། མེད་
དེ། གང་ཟག་གང་ཞིག་གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་བསྟེན་བཀྱར་ངན་ངོན་ཅམ་ལ་སློབ་འཁྱེད་ཀྱི་
དོག་ཅན་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ག་ལ་ཡོད་དེ། མེད་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དགྲ་པོ་དེས་སྦྱིན་བདག་དེ་ལས་ཟས་གོས་རྟེན་དམ། རྒྱ་
དཔེ་དང་འབྲེལ་པ་ལྟར་ན། དེ་ལ་རྟེན་པར་ཞེས་ཏེ། དངོས་པོ་དེ་སྦྱིན་པ་བདག་ལས་
མ་རྟེན་པར་སྦྱིན་བདག་གིས་ཁྱིམ་དུ་གནས་པར་གྱུར་པ་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་སྒོལ་སྟེ།
དེས་རྟེན་པའམ། ཁྱིམ་ན་གནས་པའི་རྣམ་པ་ཀུན་རྩལ་དངོས་པོ་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་པར་
ཁྱོད་པར་མེད་ན། དགྲ་ལ་བྱིན་ནམ་མ་བྱིན་ཡང་རུང་སྟེ། དེས་ཁྱོད་ལ་ཅི་བྱ་སྟེ། བན་
གཞོད་མེད་པས་བདེ་སྟོམས་སུ་བཟོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞན་དང་ནས་བསྟེན་བཀྱར་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རང་གི་བསོད་ནམས་
ཀྱི་འབྲས་སུ་སྟེར་བ་ལ་སྒྲགས་པ་དེ་ཅི་བྱིར་འདོར་ཏེ། རང་གི་འབྲས་སུ་མ་བྱིན་ཅིག་
ཅེས་འདོར་རམ། དད་པ་ཅན་གྱི་སྦྱིན་པ་པོ་དང་སྦྱིན་བདག་འདོར་རམ། དད་པའི་རྒྱ་
རང་གི་ཡོན་ཏན་འདོར་རམ། རྩས་རྟེན་པར་གྱུར་གྱང་མི་འཛིན་ཏེ་མི་ལེན་ནམ། རྣམ་
པ་གང་གིས་ཁྱོད་སློབ་མི་བྱེད་ཅིང་མཁུ་བར་འགྱུར་བའི་རྒྱ་གང་ཡོན་སྟོས་གིག །
བསོད་ནམས་སྒྲགས་འདོར་མི་རུས་ལ། རྟེན་པ་མ་བླངས་གྱང་བདག་ལ་ཕན་པ་མེད་ཀྱི།
བདག་ལ་རྟེན་བཀྱར་མེད་པའི་ཆེ་གཞན་ལའང་མ་བླང་ན་མཁུ་བའི་རྒྱའོ། །(༡༠༥བ)
ཞེ་ན། ཁྱོད་ནི། རྟེན་བཀྱར་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རང་གིས་སྒྲིག་པ་བྱས་པ་ལ་བྱ་ངན་མེད་
པར་མ་ཟད་ཀྱི། རྟེན་པ་དང་བདེ་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་བསོད་ནམས་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་

གཞན་དག་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲན་པར་བྱེད་པར་འདོད་དམ་སྟེ། འགྲན་པར་མི་རིགས་
 པས་འགྲན་ན་བསོད་ནམས་ལ་འགྲན་པར་བྱའོ། །པོད་ཀྱི་སྤྱི་མ་དག་གཞན་ལ་རྟེན་
 བཀུར་བྱུང་བ་ལ་ཁྱོས་པས་རང་གི་བསོད་ནམས་སྟགས་གསུམ་པོ་དོར་ནས་རྟེན་པའི་
 རྒྱ་མི་འཛིན་པ་ལ་ཁྱོ་བར་རིགས་ཞེས་འཆད་དོ། །

(2) འདོད་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ།

<1> དགྲ་ལ་ཉེས་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། དགྲ་ལ་ཉེས་པའི་དང་། བདག་དང་བདག་གི་བཤེས་ལ་ལེགས་
 པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྱོ་བ་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དགྲ་ལ་ཉེས་པ་བྱུང་བས་
 དགའ་བའི་རྒྱ་མཚན་མེད། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་ལ་མི་གནོད། གནོད་ན་རང་སྤང་
 བར་བསྟན་པ་དང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་འདིས་བདག་གི་དགྲ་བོ་ལ་མི་འདོད་
 པ་བཞི་འབྱུང་བའི་གོགས་བྱས་པས། དེ་ལ་ཁྱོ་བོ། ཞེན། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་དགྲ་ཞིག་མི་
 དགའ་བ་སྟེ། མི་འདོད་པ་བྱུང་ཞིང་སྦྱེས་ན། དེ་ལ་ཁྱོད་དགའ་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། ཁྱོད་
 ལ་ཐན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་གིས་སྤང་བས་དེ་མ་དགའ་བ་ཡིན་པས་འདོད་པ་གྲུབ་
 པོ། ཞེན། ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་སྟོན་ཏེ། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་ནི་དགྲ་དེ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱར་
 མི་འགྱུར་ཏེ། ཙམ་ནི། རྟོན་གྱི་ལས་སེལ་བ་སྟེ། གནོད་པ་ནི། ལས་ལས་བྱུང་བའི་
 ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། ལས་མེད་ན། ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པས་གནོད་པ་མི་འབྱུང་བར་མ་ཟད།
 འོན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་ཁོ་ནས་དགྲ་ལ་དུམ་དེ་གྲུབ་ནའང་། གཞན་དུམ་བ་དེ་ལ་

ཁྱོད་དགའ་བ་སྟེ། བདེ་སྤྱོད་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། གལ་ཏེ་དག་
སྟུག་ན་ཡིད་སྐྱོན་གྱིས་པས་བདག་འཛོངས་པ་སྟེ། རྟོན་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། ཞེ་ན།
ངན་སེམས་དེ་ལས་སྤང་བ་སྟེ། རྟོན་ནམ་འབྲས་སུ་མེད་པ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་
ཀྱི། འདི་ཉིད་སྤང་བ་ཆེན་པོ་ལོ། །དེའི་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉན་མོངས་པ་(༡༧༧ན)ཉིད་
མཆིལ་པ་འདེབས་པར་བྱེད་པས་ན། ཉ་པ་ཡིན་ལ། དེས་བདག་པའི་གཞན་སྤང་ན་
རུང་སྟམ་པའི་ངན་སེམས་དེ་ནི་སྤྱད་པའི་སྤྲུལ་ལྷགས་ཀྱི་ཤ་དང་བཅས་པ་བདགས་
པའི་མཆིལ་པ་འདི་ནི། ཆེར་འཛིགས་པས་མི་བཟོད་པའམ་གཟེ་བ་སྟེ། དེས་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཚུ་བོ་ནས་བདེ་འགོ་ཉ་དང་འབྲ་བ་ཁྱོད་བཟུང་ནས་དཔྱལ་བའི་སྤང་མ་གཤིན་
རྗེའི་སྐྱེས་བུས་བྲངས་ཏེ། ཁ་རྒྱུང་ལ་གསུས་པ་ཆེ་བའི་དཔྱལ་བའི་བུམ་པར་བརྟུག་སྟེ།
འཛོད་པའི་དུམ་པ་མྱོང་བར་ངེས་སོ།

〈2〉 བདག་དང་བདག་གི་བཞེས་ལ་ལེགས་པའི་

གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།

① འཛིག་རྟེན་པའི་འདོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། འཛིག་རྟེན་གྱི་འདོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་
གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་གཞན་
བྱེད་མ་ཡིན་པས་དང་། བན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་དང་གཉིས་
ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟོད་གྲགས་ལ་རང་དོན་མེད་པར་བསྟན་པ་དང་དེ་ལ་དོན་ཡོད་པར་
སེམས་པ་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པར་བསྟན་པ་དང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འདི་བདག་གི་བསྟོད་
གྲགས་དང་རྟེན་པའི་གོགས་བྱེད་པས་ཁྲོ་ལོ། ཞེ་ན་དོན་ལྡན་མཁས་པ་ནམས་སྐྱེས་

མཁའ་དོན་དུ་འདོད་དེ། བསོད་ནམས་དང་། ཆོ་འཕེལ་བ་དང་། ལྷོ་བས་འཕེལ་བ་དང་།
ནད་མེད་བ་དང་། ལུས་བདེ་བ་རྣམས་ཡིན་པ་ལས། བསྟོད་བ་དང་སྟོན་པར་གྲགས་
པའི་རིམ་གྱི་སྟེ། བཀྱར་སྟེ་ནི། བསོད་ནམས་ཏེ། དག་བར་མི་འགྱུར། འདིར་ཆོ་
འཕེལ་བར་མི་འགྱུར། བདག་གི་ལུས་ཀྱི་ལྷོ་བས་འཕེལ་བར་མི་འགྱུར། ནད་མེད་བར་
མི་འགྱུར། ལུས་བདེ་བ་ཐོབ་པར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་གི་སྟེ་ནི། བཅ་ཚུན་སྟེད་
པའོ། །བདག་ནི་རང་དོན་ཤེས་པ་སྟེ། མཁས་པའི་སྟོང་དང་ལྡན་པར་སྒྱུར་ན། བསྟོད་
གྲགས་དེ་ལ་རང་དོན་ལྡོ་པོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། མེད་དོ། །དེ་དག་མེད་ཀྱང་ཡིད་བདེ་བར་
འགྱུར་བས་དོན་མེད་པར་ངེས་པར་མི་གཟུང་དོ། །ཞེ་ན། ཡིད་བདེ་བ་ཙམ་འབའ་ཞིག་
འདོད་ན་ནི། རྒྱན་པོ་སྟེ། ཆོ་ལོ་ཕྱེ་བ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲུས་བྱུང་མེད་དང་། ཆང་ཡང་
བསྟོན་པར་བྱ། (༡༠༩བ)དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོས་ཐོས་པས་ཡིད་བདེ་བ་ཡང་ཡོད་
མོད་ཀྱི། དེ་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ནད་དུ་འདུས་པས་སྟོན་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། དོན་མེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲམ་ལ་ཞེན་པ་བྱིས་པའི་སྟོད་པར་བསྟན། དེའི་
རྒྱ་མཚན་རིགས་པས་བརྟགས་ནས་བཤད། དོན་བསྟེན་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།
རྫོངས་པ་ཁ་ཅིག །རང་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་ཀྱང་སྟོང་མོ་པས་ཉི་རྒྱ་དང་བརྒྱ་བྱིན་ལ་སྐྱེས་
པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་བསྟོད་པ་ན། དགའ་བའི་བཞིན་གྱིས་གྲགས་པ་དོན་དུ་གཉེར་བས་
རྟ་སྒྲུང་ལ་སྐྱེས་པའི་ནོར་གཏོང་ཞིང་། དཔའ་བོ་ཞེས་གྲགས་པའི་དོན་དུ་གཞུལ་དུ་
ཞུགས་ཏེ་བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་བསོད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལ་དོན་དམ་པར་དོན་མེད་དེ།
གཏོང་མོད་དོ། །དཔའ་བོ་ཞེས་གྲགས་པའི་ཆོག་འབྲས་བུའི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་
ཞིག་བྱ་སྟེ། བཟའ་ཞིང་སྒྱུར་དུ་བྱུང་ངམ། གྲགས་པའི་དོན་དུ་གི་ན། གྲགས་པ་ཐོས་པ་
ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བ་དེ་གོ་སྒྲུལ་བདེ་སྟེ། སྟེན་བདེ་བ་ཡིན། དེས་ན་གྲགས་པ་ལ་ཞེན་
པ་ནི། བྱིས་པ་ཕྱེད་མོ་ལ་ཞེན་པ་དང་འདྲ་སྟེ། དཔེར་ན། བྱིས་པ་ཁ་ཅིག་བྱེ་མའི་ཁང་

ཐུགས་ཏེ་དགའ་ཞིང་ཅེ་བ་ན། འགའ་ཞིག་གི་དེ་དྲིབ་པར་གྱུར་པ་ན། རའི་ཁང་པ་ཞིག་
གོ་སྒྲམ་ནས་བྱིས་པ་རྣམས་ནི། ག་ཚད་པ་སྟེ། མཚོག་ཏུ་ཉམ་ཐག་པས་དུ་ཞིང་ཆོ་རེས་
འདེབས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསྟོད་པ་དང་གྲགས་པ་ཉམས་ན། རང་གི་སེམས་ནི་དུས་
ཞུགས་པས་བྱིས་པ་བཞིན་དུ་སྤང་སྟེ། དབྱུང་ན་ཅིའང་མ་ཉམས་པས་སྤང་ན་མི་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རེ་ཞིག་རིམ་པ་ཅན་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། དང་པོར་བསྟོད་གྲགས་གྱི་སྒྲུ་ནི།
ཕྱིར་དོན་སེམས་མེད་བཅའ་པོ་ཡིན་པའི་བྱིར་སྤྲེལ་དེ་བདག་ལ་བསྟོད་སེམས་ཏེ། བསྟོད་
པར་བྱའོ་སྒྲམ་པའི་བསམ་པ་ཡོང་མི་སྲིད་དེ། མི་འབྱུང་བས་སྤྲེལ་ལ་དགའ་བར་མི་
རིགས་སོ། །འོན་ཏེ་བདག་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་གཞན་དགའོ། །ཞེས་
གྲགས་པའང་ཞེས་པ་ནི། སྤར་དུ་མ་ཟད་འདིའང་དོན་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པའོ། །གཞན་
དགའ་དེ་ནི། བདག་གི་དགའ་བའི་རྒྱ་ཡིན། གྲང་ནི། (༡༡༠ན)ཞེས་པའོ། །ཞེས་སམ།
རྒྱ་ཡིན་ལ་རག་ན་ཞེས་པའོ། །འདིའང་འབྲེལ་མེད་དེ། ཉི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་སེམས་ཅན་
གཞན་ལ་དགའ་བའམ། དེར་མ་ཟད་ཡང་ན་བདག་ལ་དགའ་བ་ཡང་རུང་སྟེ། གཞན་
གྱི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་བདག་ལ་དགའ་བས་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་ཕན་ཏེ་རུང་ཟད་ཀྱང་མི་
ཕན་ཏེ། གཞན་རྒྱུད་གྱི་དགའ་བའི་བདེ་བ་དེ་ནི་བསྟོད་པ་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་དེ་
ཉིད་གྱི་ཡིན་གྱི། བདག་གི་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། གཞུགས་ཅན་མིན་པས་བགོ་རུ་མི་
རུང་བས་བདག་གིས་དེ་ལ་བདེ་བའི་ཆ་ཤས་རུང་ཟད་ཀྱང་མི་ཐོབ་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་
ཏེ་བྱང་སེམས་ནི། གཞན་བདེ་བས་བདག་བདེ་བའི་བྱིར་བསྟོད་མཁན་དེ་བདེ་བས་
བདག་བདེའོ། །ཞེ་ན། སེམས་ཅན་གྱི་ལའང་བདག་གིས་དེ་བཞིན་དུ་བྱུང་གོས་ན།
རྒྱ་མཚན་ཅིར་བྱིར་བསྟོད་བྱེད་དེ་གཞན་དགའ་ལ་དགའ་བའི་མངོན་པར་དང་བའི་སྟོ་
ནས་དགའ་བའི་བདེ་བར་གྱུར་ན། བདག་མི་བདེ་བ་སྟེ། མི་དགའ་བར་འགལ་ལོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཆོག་ཅམ་ཡིན་གྱི། རྒྱ་མཚན་གཞན་མེད་པ་དེ་བས་ན། བདག་ནི་

བསྟོད་དོ་ཞེས་རྟོག་པས་བདག་ས་ནས་རང་གི་དགའ་བ་སྒྲུབ་ར་འགྱུར་གྱི། གཞན་པ་དེ་
བ་ལ་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ལ། དེར་མ་ཟད་དེ་ལ་རང་ཡང་སྤར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་མི་
འཐད་ཅིང་འབྲེལ་བ་མེད་པས་བྱིས་པའི་སྒྲིབ་པ་སྟེ་ཅེད་མོ་ཁོ་ན་སྟེ། འབའ་ཞིག་ཏུ་
ཟད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྟོད་གྲགས་འགོག་པ་ངན་འགོ་སྤང་བྱེད་དང་། ཐར་པ་སྒྲུབ་བྱེད་
ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། བསྟོད་པ་དང་། མོགས་གྱི་སྒྲུས་
གྲགས་པ་ནི། བདག་ནི། དགོ་བ་ལས་སེམས་གཡེང་བར་བྱེད། དཔེ་ཁ་ཅིག་ལས།
བདག་ལེགས་པ་དང་ཞེས་པ་ལྟར་ན། ལེགས་པ་སྟེ། དགོ་བའི་སྒྲིགས་ཡོངས་སུ་སྒྲིང་
བ་དང་། འཁོར་བའི་དུམ་ལ་སྒྲིབ་པའང་དེས་འཛིག་པར་བྱེད་ལ། དེར་མ་ཟད་ཡོན་ཏན་
ལྟ་བུའི་གང་ཟག་ལའང་དེའི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་བཟོད་པའི་སྒྲག་དོག་དང་། དེའི་རྟེན་
བཀྱར་(༡༡༠བ)ལ་སོགས་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལའང་འཛིག་པ་སྟེ། ཁྱོ་བར་བྱེད་དོ། །
བསྟོད་མོགས་ལ་ཉེས་པ་མང་པོ་འབྱུང་བ་དེའི་སྤྱིར་བསྒྲོག་གི་བསྟོད་པ་དང་། མོགས་
གྱི་སྒྲུས་གྲགས་པ་ནི། གང་ཞིག་པ་སྟེ་དགག་པར་བྱ་བའི་སྤྱིར་དག་པོ་གང་དག་ཉེ་བར་
གནས་པ་སྟེ། འབད་བ་བྱེད་པ་དེ་དག་བདག་ནི་ངན་སོང་དཔུལ་བ་ལ་སོགས་སུ་ལྟར་
བ་བསྒྲུང་བའི་སྤྱིར་ཁྱེལ་སྤོང་བསྟོན་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཡིན་པས་ཁོང་ཁྱོ་
བར་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་ནི་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་རྟེན་
བ་དང་། བཀྱར་སྟེ་ཆགས་གནས་ཡིན་པས་འཁོར་བར་འཆིང་བྱེད་དེ་མི་དགོས་སོ། །
དག་པོ་གང་དག་བདག་འཁོར་བར་རྟེན་བཀྱར་གྱིས་བཅིངས་པ་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་
པ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་དེ་ལ་བདག་ནི་རི་ལྟར་ཁྱོ་སྟེ། ཁྱོ་བར་མི་
རིགས་ཏེ། རི་ལྟར་མི་རིགས་ཤི་ན། བདག་ནི་རྟེན་བཀྱར་ལ་ཞེན་པས་འཁོར་བའི་

དུག་པའི་བཙོན་རར་འཇུག་འདོད་པ་ལ་སངས་རྒྱལ་གྱི་མཐུ་ཆོད་པོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་ས་
བ་བཞིན་དུ་དུག་པའི་བཙོན་ཁང་དུ་མི་གཏོང་བའི་སྒོ་འཕར་དེ། སྒོ་གྲུག་ས་ཉིད་དུ་ཐུར་
བ་སྟེ། སོན་པའི་སྒྲིས་བུ་དམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་བདག་ནི་རི་ལྷ་ར་ཁྲོ་སྟེ། ཞེ་སྒྲུང་མི་
རིགས་སོ། །

② ཁྲོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཁྲོ་བ་དགག་པ།

༡. ཁྲོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་སུ་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཁྲོ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་སུ་བསྟན། གཞོད་བྱེད་བསོད་
ནམས་ཀྱི་རྒྱར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བསོད་གྲགས་ཉམས་པ་ལ་མི་ཁྲོ་ཡང་
དགྲ་པོ་འདི་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་དོ་ཞེས་ཡིད་ལ་བཞག་ནས་བསོད་ནམས་
ཀྱི་གོགས་བྱེད་པ་འདི་ལ་ཁྲོ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་དེ། བཟོད་པ་དང་མཚུངས་པའི་
དགའ་བྱུང་སྟེ། ལེགས་སྤྱད་ཡོད་པ་མིན་དེ། དགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་བྱིར།
བདག་ནི། བཟོད་པ་དེ་ལ་འབད་ཚུལ་གྱིས་ཉེ་བར་མི་གནས་སམ། བསོད་ནམས་ཀྱི་
གོགས་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་དོར་གྱིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱར་ཉེ་བར་གནས་པ་དེ་ལ་གལ་དེ་
བདག་ནི་རང་གི་མ་རིག་པའི་སྒྲིན་གྱིས་གོགས་བྱེད་འདི་ལ་བཟོད་ཅིང་སྟན་པར་མི་
བྱེད་ན། (༡༡༡ན)གཞན་བཟོད་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱར་ཉེ་བར་གནས་པ་འདི་ལ་
གོགས་སུ་འདུ་གེས་པའི་སྒོ་ནས་བདག་ཉིད་གོགས་བྱེད་པར་ཟད་དོ། །

༡. གནོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱུ་བཟུལ་པ།

1. གནོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་མ་ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་བྱ་བ།

གཉིས་པ་ལ། གནོད་བྱེད་བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་མ་ཡིན་པས་ཁྱོ་བར་མི་བྱ།
 བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་དགའ་ཁིང་གུས་པར་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་
 བསོད་ནམས་ཀྱི་གོགས་བྱེད་ཡིན་ན། རྒྱུ་འགལ་ལོ། །ཞེ་ན། སྤྱིར་དངོས་པོ་གང་
 འབྲས་ལུང་འདོད་པ་གང་ཞིག རྒྱུ་འདོད་པ་གང་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ལྷོག་པ་དེས་
 ལ། རྒྱུ་འདོད་པ་གང་ཞིག ཡོད་ན་འབྲས་ལུང་དངོས་པོ་དེ་ཡོད་པར་རྒྱུ་པའི་རྗེས་
 སྤྱོད་ལྷོག་བྱས་པར་དེས་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་དོན་གཞན་རྗེས་སྤྱོད་ལྷོག་བྱེད་པ་
 པོ་དེའི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། མེ་ཏུ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །གནོད་བྱེད་ཀྱང་གནོད་པ་ལ་མི་
 མཐེད་པའི་བཟོད་པའི་དོན་གཞན་ཡོད་མེད་རྗེས་སྤྱོད་ལྷོག་བྱ་ས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
 བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ན། དེ་ལ་ཅི་ཇི་ལྟར་གོགས་ཞེས་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། གོགས་སྤྱོད་
 འགལ་ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱིན་བདག་འགའ་ཞིག་སྤྱིན་པ་བྱེད་པའི་དུས་སྤྱིན་པའི་སྤྱོད་
 མོ་བ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པས་སྤྱིན་པའི་གོགས་བྱས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། རབ་ཏུ་འབྱུང་
 བར་འདོད་པ་ལ་རབ་ཏུ་འབྱེན་པར་བྱེད་པའི་མཐའ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པར་རྒྱུ་པ་
 དེ་རབ་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་ལེན་པའི་གོགས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་སྟེ། དེ་ཉིད་རྒྱ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་རང་གི་ཡོན་ཏན་གྱིས་དང་། རྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་
 དད་པས་དང་། སངས་རྒྱས་མཉམ་པ་སྟགས་དོན་དུ་མ་འབྱུང་བས་དང་། གནོད་ན་
 ཉེས་དམིགས་ཆེ་བས་གུས་པར་བྱ་བ་དང་། གུས་པར་བྱས་པའི་འབྲས་ལུང་ལུང་ལུང་

པོ་ལ། བྱད་པར་བཟོད་པའི་དང་། སྦྱིར་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་གྲུས་པར་བྱ་བ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བཟོད་པའི་རྒྱ་དཀོན་པ་འགྲུབ་པས་དགའ་བས་མཆོད། མཆོད་
བྱ་མིན་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་(༡༡༡བ)ནི། འཇིག་རྟེན་ན་ནི་བསོད་
ནམས་དམན་པའི་དབུལ་པོ་མང་བས་སྦྱོང་བ་མོད་པ་སྟེ། རྟོན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བྱིན་པ་
ཅམ་གྱིས་འདུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། གཞོད་པར་བྱེད་པ་ནི། དཀོན་པ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་
མཚན། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་པ་རོལ་ལ་གཞོད་པ་མ་བྱས་ན། བདག་ལ་འགའ་
ཡང་གཞོད་པ་མི་བྱེད་དོ། དཀོན་ལ་ཡན་འདོགས་ཆེ་བ་དེ་བས་ན། དལ་བ་སྟེ། འབད་
པའི་དགའ་སྤྱད་ཀྱིས་མ་བསྐྱབས་པའི་བྱིས་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏོར་བུར་བ་ལ་དགའ་བ་
ལྟར། བྱད་རྒྱུ་སྦྱོང་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་བཟོད་པ་སྤྱོད་པའི་གོགས་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་
བདག་གིས་དགའ་ལ་དགའ་ཞིང་གྲུས་པས་མཆོད་པར་བྱའོ། བཟོད་པའི་རྩོད་དགའ་
སྤང་བ་འདི་དང་། བདག་གིས་བཟོད་པ་བསྐྱབས་པ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
གོགས་བྱས་ཤིང་བསྟན་པའི་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་བསོད་ནམས་ཐོབ་པའམ། ཆོས་
ཁོང་དུ་རྒྱུད་ཅིང་རྟོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་བདུད་ཅི་འདི་གཞོད་བྱེད་འདི་ལ་ཐོག་མར་མུད་བདར་
བ་སྟེ། སྦྱིན་པར་བྱ་བར་འོས་ཏེ། དྲང་སྤྱོད་བཟོད་པར་སྤྱོད་པའམ་རྒྱལ་པོ་བྱམས་པའི་
སྟོབས་ཀྱིས་སྦྱོན་ལམ་བཟུང་བ་བཞིན་ནོ། བདག་གིས་བྱད་གདབ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཚན།
འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་གཞོད་བྱེད་དེ་ནི་བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། བཟོད་པ་ནི། དེ་
སྦྱོན་དུ་འགོ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སོ་ནམ་པས་སྦྱོན་ཐོག་གི་མུད་ཞིང་བདག་ལ་སྟེར་
བར་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་དགའ་འདི་ལ་བྱད་སེམས་ཀྱིས་བཟོད་པ་སྤྱོད་པོ་སྟམ་པའི་
བསམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དགའ་འདི་བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཡང་མཆོད་བྱ་སྟེ། མཆོད་འོས་
མིན་ནོ། ཞེན། དེ་ལྟར་ན། འགྲུབ་པའི་རྒྱ་ནི་བསམ་མེད་པ། ཞེས་རྒྱུད་པའི་འགྲུང་

བས། བསམ་པ་མེད་པ་སྟེ། དགོངས་པ་མི་མངའ་བའི་དགེ་བཤམ་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་
བའི་རྒྱར་རུང་བའི་དམ་པའི་ཆོས་གསུང་རབ་ཀྱང་ཅི་སྟེ་མཆོད་དེ། མཆོད་བྱ་མིན་
པར་ཐལ། དགེ་བ་རྒྱབ་པའི་བསམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་ཆོས་ལ་ནི་གཞོན་
བསམ་ཡང་མེད་ལ་གལ་ཏེ་(༡༡༥ན)དགྲ་འདི་བདག་ལ་གཞོན་པ་བྱ་བའི་བསམ་པ་
ཡོད་པས་བསྟེན་བཀུར་གྱིས་མཆོད་བྱ་མིན་ནོ། །ཞེ་ན། གལ་ཏེ་སྟེན་པ་བཟང་པོ་
བཞིན་དུ་བདག་ལ་ཡན་བདེ་རྒྱབ་པ་ལ་བརྩོན་པ་སྟེ་ཕྱོགས་པ་ཡིན་ན། དེ་དགའ་བའི་
ཡུལ་ཡིན་པས་བདག་གི་བཟོད་པའང་རི་ལྟར་འགྲུབ་སྟེ། བཟོད་པ་ནི་གཞོན་བྱེད་ལ་
ཁོ་བ་བསྒྲིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡན་པར་བརྩོན་པ་ལ་བཟོད་པ་མི་རིགས་པ་དེ་
བས་སྤང་བ་སྟེ། མ་རུངས་པ་གཞོན་པའི་སེམས་ཏེ། བསམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བཟོད་པ་
སྟེ་བས་ན། སྤང་བའི་བསམ་པ་ཅན་དེ་ཉིད་བཟོད་པ་འགྲུབ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་བཟོད་
པ་རྒྱབ་བསམ་མེད་ཀྱང་དམ་པའི་ཆོས་བཞིན་བདག་གིས་མཆོད་པར་འོས་སོ། །

2. བཟོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་དགའ་ཞིང་གུས་པར་བྱ་བ།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་དང་། སངས་རྒྱས་བཟོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་མཚུངས་
པར་བསྟན། དེའི་རྒྱ་མཆོན་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཚྷགས་འབྱུང་ཞིང་འཕེལ་
བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་ཀྱི་ཞིང་དང་། རྒྱལ་བ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱང་བཟོད་ནམས་
ཀྱི་ཞིང་ཞེས་སམ། ཡང་ན། སེམས་ཅན་ཀྱི་ཞིང་ནི། རྒྱལ་བ་སྟེ་བའི་ཞིང་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་བྱབ་པས་གསུངས་ཏེ། མདོ་ཆོས་ཡང་དག་པར་རྟུང་བམ། ལས། སེམས་ཅན་ཀྱི་ཞིང་
ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གང་ལས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་ལོག་པར་རྒྱབ་པར་མི་རིགས་

སོ། །ཞེས་སོ། །དེའི་ཅིའི་ཕྱིར་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དང་རྒྱལ་པ་
འདི་དག་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་སྐྱབ་པས་མགྱ་པར་བྱས་པས་སྤར་གྱི་སངས་རྒྱས་མང་པོ་
ཞེས་གིས་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཆོག་གས་
པའི་པ་རོལ་རྒྱ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འགྲུབ་པའི་ཞིང་དུ་འབྲུག་པས་གྲུས་པར་རིགས།
བསམ་པའི་ཡོན་ཏན་མི་མཆུངས་པས་ཆོད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་
ཡོན་ཏན་སྤྲུལ་ཆོག་གས་ཀྱི་ཞིང་ཡིན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དང་(༡) ༡༢)མཉམ་པར་མི་རིགས་
སོ། །ཞེ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་དང་རྒྱལ་པ་སངས་རྒྱས་གཉི་ག་ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཆོས་སྟོབས་དང་མི་འཛིགས་པ་ལ་སོགས་པ་འགྲུབ་པར་འབྲུག་པ་ལས། རྒྱལ་པ་ལ་
གྲུས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ལ་གྲུས་བྱ་མིན་པ་ཅིའི་རྒྱལ་ཏེ་གྲུས་མི་
གྲུས་ཀྱི་རིམ་པ་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། འབྲས་བུའི་ཆས་མཉམ་པར་བསྟན། ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་མི་མཉམ་
པར་བསྟན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་རུ་འབྲུག་པས་སེམས་ཅན་མཆོད་བྱར་བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ལ། འབྲས་བུ་བྱང་རྩལ་འགྲུབ་པར་མཉམ་པར་མདོར་བསྟན། སོ་སོའི་སྤྲུལ་མོང་
མིན་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པར་བཤད། སྐབས་ཀྱི་མཐུག་པས་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།
སེམས་ཅན་ཆགས་སྤང་གི་དྲི་མ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་དང་མཉམ་པར་མི་
རིགས་ཤི་ན། རྒྱལ་པ་ནི། ཆོག་གས་གཉིས་དཔག་རྒྱ་མེད་པས་བསྐྱེད་པས་བསམ་པའི་
ཡོན་ཏན་ཏེ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མངའ་ཡང་དེའི་རང་བཞིན་གྱིས་སམ། དེ་ཡོད་པར་
རང་གིས་མཆུངས་པ་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་འབྲས་བུ་བྱང་རྩལ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ལས་
མཉམ་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་རྩལ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱས་པ་དེ་ནི། སངས་རྒྱས་དང་མཆུངས་པ་སྟེ།
མཉམ་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འང་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་

གྱི་ཡོན་ཏན་ཡོད་དེ། ལྷ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དེ་དག་རྒྱལ་བ་དང་ཞིང་མཉམ་པ་
ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་བྱམས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ་སྒྲེ་བོས་མཆོད་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་གྱི་ཡོན་ཏན་ཉིད་དེ། སེམས་
ཅན་མེད་ན་བྱམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱལ་ལ་དད་པའི་བསོད་ནམས་གང་ཡིན་
པ་དེ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྟེ། གཞན་ལ་དེ་འདྲའི་
ཡོན་ཏན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་འབྲུག་པའི་ཆ་གསལ་ཡོད་པ་དེས་ན།
སེམས་ཅན་དང་རྒྱལ་བ་དེ་དག་ཆོག་གསལ་གྱི་ཞིང་དུ་མཉམ་པར་འདོད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྟོན་དམ་པར་ཡོན་(༡༡)མན་རིན་པོ་ཆེའི་འབྲུང་གནས་དང་
འདྲ་བར་གྱུར་པའི་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ཡས་ཤིང་སྤྱི་མེད་པའི་ཆ་གསལ་དང་ལྡན་པའི་སངས་
རྒྱལ་རྣམས་དང་། སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་མི་མཉམ་སྟེ། མཉམ་ན་སངས་རྒྱལ་སྤྱི་ཐལ་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བ་ཉིད་གསལ་པར་སྟོན་པ་ནི། ཡོན་ཏན་རྣམས་གྱི་
མཆོག་སྟེ། སྤྱིང་བོ་འཇམ་གཙོ་བོ་ཆོག་གསལ་དེ། སྤང་བོ་གཅིག་དུ་བྱས་པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་
ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཡོད་པ་ལྟ་ཞོག །གསལ་དེ། སྤྱི་གསལ་གཅིག་དུ་ལྡན་ཅམ་ཡང་
སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ལ་ཡོད་པར་སྤང་ན་སྟེ། མཐོང་ན་ཡང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་གསལ་
ཡོད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལ་མཆོད་པའི་རྟོན་དུ་ཁམས་གསུམ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་གསུམ་
དུ་བྱུང་པའི་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྤུལ་ཡང་རྒྱུད་བར་འཇུག་གྱི། འཆོམ་པ་མ་
ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་སངས་རྒྱལ་ལྟར་སེམས་ཅན་མཆོད་པར་བྱ་བར་འགལ་ཞེན།
སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆོས་གྱི་མཆོག་སྟེ། བའི་ཆ་གསལ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འང་ཡོད་པར་རིག་

པར་བྱ་སྟེ། སངས་རྒྱུ་གྱི་ཆོས་འགྲུ་བ་པ་འདི་ཙམ་དག་ནི། འདྲ་བར་ཆ་བསྟན་ནས་
སེམས་ཅན་མཆོད་པར་བྱ་བར་རིགས་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། ལྷོན་པའི་དྲིན་ལན་རྩ་དང་། ལྷོན་པ་མཉེས་པའི་ཐབས་སྣ་དང་།
ལྷོན་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་མགྱ་བར་བྱ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སེམས་
ཅན་མགྱ་བ་ལས་གཞན་གྱི་དྲིན་ལན་མི་ལོན་པར་བསྟན། གཞན་ཅན་གྱི་མཛད་པ་
བདག་གིས་བསྐྱབས་ན་དྲིན་ལན་ལོན་པར་བསྟན། དེས་ན་མཛད་པ་བཞིན་སེམས་
ཅན་གྱི་བྱ་རྩ་བྱ་བར་གདམས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ལན་རྩ་ཅན་འདོགས་པའི་ཚུལ་
ལྷོན་པ་གཞན་ཡང་མི་སྤྱོད་པའོ། ། བཙུག་མ་མ་ཡིན་པས་གཡོ་མེད་པའི་གཉེན་རྩ་གྱུར་
ཅིང་སེམས་ཅན་ཆད་མེད་ལ་ཅན་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མཛད་པའི་སངས་རྒྱུ་བྱང་སེམས་
རྣམས་ལ་སེམས་ཅན་མགྱ་བར་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པ་ཐབས་གཞན་གང་ཞིག་གིས་པན་
བདགས་(༡༡༩བ)པའི་ལན་ལོན་པ་སྟེ། དྲིན་ལན་ཁྱེར་བར་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་
དག་ལ་རང་དོན་སྤྱོད་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཆེད་རྩ་བྱ་བ་སེམས་ཅན་ལ་ཅན་བདེ་སྤྱོད་པ་གང་གི་ཕྱིར་སྤྱོད་སྟེ།
རྒྱུ་ལག་དང་། མགོ་དང་། མིག་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་པར་གཏོང་དང་། གཞན་གྱི་གཞོན་
པ་བསྐྱབ་པའི་དོན་རྩ་རང་མཉམ་ཏེ། བདེ་བའི་སྐབས་མེད་པའི་དཔུལ་བར་འཇུག་
པའི་སངས་རྒྱུ་བྱང་སེམས་ལ་སེམས་ཅན་དེ་ལ་ཅན་བདགས་ན་ལེགས་པ་བྱེད་པའི་
ལན་ལོན་པར་འགྱུར་བས་ན། རྒྱ་མཆོན་དེ་བས་སེམས་ཅན་འདི་དག་གཞོན་པ་ཆུང་ཏུ་
ལྷོ་ཞིག་། གཞོན་པ་ཆེན་པོ་བྱེད་ན་ཡང་ཁོ་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཐམས་ཅད་དེ་རྣམ་པ་རྩ་མར་
ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་བཟང་རྒྱ་སྟེ། དགོ་བ་སྣ་ཆོགས་པ་ཞིག་ཏུ་སྤྱད་པར་བྱའོ། །
ཡང་ན། བཟང་རྒྱ་ཞིག་ཏུ་སྟེ། འདི་དག་ལ་ཅན་བདེ་སྤྱོད་ཆོགས་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ཞིག་རིམ་པ་ལྷོན་པའོམ་དཔྱད་པ་སྟེ། བདག་གི་རྩེ་བོར་གྱུར་པ་

སངས་རྒྱལ་ཉིད་ཀྱང་ནི་སེམས་ཅན་གང་གཏོགས་ཀྱི་ཕྱིར་དངོས་པོ་གཞན་ལྟ་ཞོག །རང་གི་སྒྲིལ་འང་མི་གཟིགས་ཏེ་མངོན་ཞེན་མེད་པར་རྩ་བ་ཞིན་དུ་གཏོང་ན། སེམས་ཅན་རྗེ་པོ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་དང་དེ་ལ་སྒྲོངས་པ་བདག་གིས་རི་ལྟར་ན་ང་རྒྱལ་ཞིང་ཤེས་བཞིན་དུ་བྱན་གྱི་དངོས་པོ་མི་བྱ་སྟེ། བྱན་གྱིས་རྗེ་པོ་ལ་ང་རྒྱལ་བྱེད་པ་མི་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་ཡན་གཏོགས་ཀྱིས་སྟོན་པ་མཉེས་མི་མཉེས་སུ་འགྱུར་བར་བསྟན། དེའི་རྒྱ་མཚན་དཔེས་བསྟན། མི་མཉེས་པ་བྱས་པ་བཤགས་ཤིང་བྱིན་ཆད་བསྐམ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བྱ་སྟེག་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་གང་དག་ལུས་དང་སེམས་བདེ་བས་པ་ལྟ་བུའི་བྱབ་པ་སངས་རྒྱལ་རྣམས་དགེས་པ་སྟེ། མཉེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། སེམས་ཅན་གང་ལ་གཏོགས་པ་བྱས་ན། མི་དགེས་པ་སྟེ། མི་མཉེས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན། ཉན་ཐོས་དག་བཙོམ་པ་ལ་ཡང་ཅན་དང་སྟེ་འཛུངས་པར་ཆགས་སྐང་མི་(༡༡༤ན)འབྱུང་པ་ལ། སངས་རྒྱལ་དེ་འགལ་ལོ། །ཞེ་ན། ཆགས་སྐང་མེད་ཀྱང་སྟོན་ལམ་གྱི་མཐུས་དེ་ལྟར་སྐང་བ་འབྱུང་བས་སྟོན་མེད་ཅིང་། བྱང་སེམས་ལ་ནི། དངོས་སུ་འང་འབྱུང་རོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་དགའ་བས་བྱབ་དབང་ཀྱན་དགེས་པར་འགྱུར་ཞིང་སེམས་ཅན་དེ་ལ་གཏོགས་པ་སྟེ། འཆེ་བ་བྱས་ན། བྱབ་པ་ལ་གཏོགས་པ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་གཏོགས་བས་བྱབ་པ་ལ་གཏོགས་པར་རི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲིལ་བུའི་ལུས་ལ་ཀྱན་ནས་ཏེ། ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པའི་མེ་འབར་བ་ན། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྟ་བུ་པོ་ཀྱན་གྱིས་ཀྱང་གང་ཟག་དེ་ཡིད་བདེ་བར་མི་འགྱུར་ལ། རྒྱ་དཔེའི་ཀྱང་གི་སྒྲིལ་ལུས་ཀྱང་བདེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐོག་པའི་དུམ་པ་དག་པོས་ནོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གཏོགས་པ་བྱས་པས་དེས་དུམ་པ་མྱོང་ན་ཡང་ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱིས་སངས་རྒྱལ་རྣམས་

ཐུགས་དཔྱེས་པ་ཏེ། ཡིད་བདེ་བའི་ཐབས་ཏེ། ལྷ་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། གང་གི་ཐིམ་སེམས་ཅན་ལ་གཞོན་པ་བྱས་ན། ཐུབ་པ་ལ་གཞོན་
པར་འགྱུར་བ་དེ་བས་ཏེ། དེའི་ཐིམ་བདག་གིས་འགྲོ་བ་ལ་གཞོན་པ་སྟེ། ལྷག་བསྟེན་ལ་
བར་བྱས་པས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་བའི་སངས་རྒྱུ་ཀུན་མི་དགྲེས་པ་སྟེ། ཏུཌ་པ་
བར་བྱས་པའི་སྤྲིག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ། ཏུས་དེ་རིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་བ་དེ་དག་
གི་སྐྱེས་སྤར་སོ་སོར་བཤགས་པར་བགྱི་ཡི། མི་དགྲེས་པ་ཐུགས་སྦྱོར་བའི་རྒྱ་བྱས་པ་
གང་ལགས་པ་དེ་ཐུབ་པ་རྣམས་ལ་བཞོན་པར་གསོལ། དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་
དགྲེས་པར་བགྱི་བའི་སྤང་དུ་དང་སྟེ། དེ་རིང་ཉིད་ནས་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཞེད་པ་བསྐྱུ་བ་
བའི་ཐིམ་ངེས་བརྟུལ་ནི། སྐད་དོད་ལས་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱི་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། ལུས་དག་
ཡིད་གསུམ་ཀུན་གྱིས་འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱན་དུ་ཁས་སྤྲང་བར་བགྱི་འོ། །འགྲོ་བ་
འཛིག་རྟེན་པ་མང་པོའི་རྟོག་པ་སྟེ། སྐད་པས་བདག་གི་སྦྱི་པོར་འཛོག་པ་སྟེ། བདེག་
གམ་འགྲུམ་པ་སྟེ། གསོད་ཀྱང་མི་བསྟོ་(༡༡༤བ)ཞིང་གུས་པར་བགྱི་ཡི། འཛིག་རྟེན་
མགོན་པོ་དགྲེས་པར་མཛོད་ཅིག །

གསུམ་པ་ནི། འགྲོ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་འདི་ནམས་ཀྱང་། འགའ་ཅམ་མ་ཡིན་
པ་ཐམས་ཅད་ཐུགས་རྟེན་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་དེས་བདག་གཞན་མཉམ་
བཤམ་བརྩེ་བའི་སྒོ་ནས་བདག་ཏུ་མཛད་པ་འདི་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད་དེ། གཞན་དུ་ན་འཆང་
རྒྱ་པ་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་ངོ་བོར་མཐོང་བ་འདི་དག་ཉིད་
མགོན་པོ་སངས་རྒྱས་དེའི་བདག་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་པ་ལ། དེ་ལ་སྒྲོངས་ནས་ཅིའི་ཕྱིར་
གྲས་པར་མི་བྱེད་དེ། གྲས་པར་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྤང་བཤད་པའི་རིགས་པས་སེམས་ཅན་མགྲ་བར་བྱ་བ་འདི་ནིང་
དེ་བཞིན་གསལ་བ་ཐུགས་མཉེས་ཤིང་རངས་པར་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། རང་གི་དོན་

སངས་རྒྱས་དང་། དེའི་རྒྱ་ཚོགས་གཉིས་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པའང་འདི་ཉིད་དེ། ཁོ་
ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྤྱད་པ་སྤྲུལ་སེལ་བ་ཡང་འདི་ཁོ་ན་ཉིད་དེ། དེས་བྱས་པའི་གཞོན་
པ་ལ་བཟོད་པ་བྱས་པས་དེ་དག་མོས་པས་ལམ་ལ་སྦྱར་བའི་བྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དེ་
ལྟས་ཏེ། དེའི་བྱིར་བསྒྲུབ་བྱ་གསུམ་ག་སྒྲུབ་བྱེད་སེམས་ཅན་མགུ་བ་འདི་ཉིད་བདག་
གིས་རྟག་ཏུ་སྟེ། དེས་པར་སྦྱད་པར་བྱ། རྟག་ཏུ་ནི། རྒྱ་དཔེ་ཁ་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་ཞུགས་
ཞེས་པ་ལྟར་ན། བརྒྱལ་ཞུགས་ཀྱང་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་པས་སྦྱད་དོ་ཞེས་པའོ། །

བཞི་པ་ལ། ཉེས་དམིགས་དཔེས་བསྟན་ཏེ་མགུ་བར་བྱ་བ་དང་། དཔེ་བས་ལྟག་
པའི་ཉེས་དམིགས་དང་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོའི་
མི་འགའ་ཞིག་སྟེ་གཅིག་སྤུ་ཡང་གྲོང་བྱིར་དང་། གྲོང་དང་། ཚོང་རལ་ན་གནས་པའི་
སྟེ་པོ་མང་པོ་སྟེ། ཚོགས་པ་ཚེན་པོ་ལ་གཞོན་པ་སྟེ། རབ་ཏུ་འཛོམས་པར་བྱེད་ཀྱང་སྟེ།
པོའི་ཚོགས་ཚེན་པོ་བྱིས་རྒྱལ་པོའི་ཆད་པའི་འཇིགས་པ་མཐོང་བའི་མིག་རྒྱུར་རིང་པོ་
དག །ད་ལྟ་སྟོབས་ཀྱིས་རུས་པ་སྟེ། རྒྱལ་ཀྱང་དེས་བྱས་པའི་གཞོན་པ་ལ་བྱིར་ལན་ཏུ་
གཞོན་པ་མི་བྱེད་དེ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་བ་ལྟར་ན། རྣམ་པར་འགྱུར་བ་མི་(༡༡༥ན)
རུས་ཉིད་ཅེས་ཚིག་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་མི་དགའ་བའམ་གཞོན་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཏུ་འགྲོ་བ་
ཅམ་ཡང་མི་རུས་པར་སེམས་བག་འཁུམས་པར་གནས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་བྱིར་
མི་དེ་དཔུང་མེད་པའི་གཅིག་སྤུ་ཞིག་ནི་མ་ཡིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་སྟོབས་ནི། དེ་ཡི་དཔུང་སྟེ་
སྟོབས་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྟོགས་འཛིན་པའི་བྱིར་རོ། །དཔེ་དེ་བཞིན་ཏུ་གཞོན་བྱེད་སྟོབས་
ལན་ལྟ་ཞོག །ཉམས་ཏེ། སྟོབས་སམ་རུས་པ་རྒྱུད་པ་འགའ་ཡང་སྟེ། རྒྱུད་ཟེར་ཀྱང་
ལྱང་ཏུ་བསད་པ་སྟེ། རན་ཅན་མི་བྱ་ཞིང་དེས་གཞོན་པ་བྱས་ཀྱང་སྦྱར་གཞོན་པ་མི་བྱ་
སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་བྱིར་དེ་དཔུང་མེད་པའི་གཅིག་སྤུ་མ་ཡིན་གྱི།
དཔུལ་བའི་རྒྱུར་མ་གཤིན་རྗེའི་པོ་ཉ་རྣམས་དེ་ལ་གཞོན་པ་བྱས་ན་ལན་ཏུ་གཞོན་པའི་

ཕྱིར་དང་། བྱགས་རྩེ་ལྷན་པ་སངས་རྒྱས་སམ་ལྷ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དེ་ཡི་དབྱང་སྟེ་
སྟོབས་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱགས་སྟུ་ལྷང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྷར་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་བོའི་
རྩེས་སྟུ་འབྲང་བའི་དམངས་བྱིས་རྒྱལ་བོ་གཏུམ་བོ་ལ་ཅི་གཞོན་པ་བྱས་ནས་མཉེས་
པར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་མགྱ་བར་བྱ་སྟེ། མགྱ་བར་མ་བྱས་ན་ཉེས་
དམིགས་ཆེ་བ་རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པས་དེ་སྐད་བསྟན་པར་བཟད་གྱི། དེ་
དང་མཉམ་ནས་བསྟན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་བོ་ལྷ་ཞིག་སྟེ། རི་ལྷར་ཁྱོས་ན་ཡང་
སེམས་ཅན་མི་མགྱ་བ་སྟེ། ཡིད་མི་བདེ་བར་བྱས་པ་ཡིས་སྤྱང་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་
པ་དཔུལ་བའི་གཞོན་པ་རྒྱལ་བོ་དེས་བྱེད་པར་རྒྱས་སམ་ཞེས་ཟུར་གྱི་དྲི་བས་མི་རྒྱས་
པར་བསྟན་ལ། རྒྱལ་བོ་ལྷ་ཞིག་སྟེ། རི་ལྷར་མགྱ་ཡང་སེམས་ཅན་མགྱ་བ་སྟེ། ཡིད་
བདེ་བར་བྱས་པ་ལས་ཐོབ་པ་སྟེ། ཉམས་སྟུ་སྤྱང་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པའི་སངས་
རྒྱས་ཉིད་སྦྱིན་པ་མི་སྦྱིད་དོ། །

ལྷ་པ་ནི། སེམས་ཅན་མགྱ་བ་ལས་སྤྱང་བའི་འབྲས་བུ་མ་འོངས་པ་ན་སངས་རྒྱས་
འགྱུ་བ་(༡༡༥བ)པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཉིད་སངས་རྒྱས་འབྲུང་བའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེ་ལྷ་ཞོག་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་དཔལ་ཏེ། ཐུན་སྟུ་ཆོགས་པའམ་སྐལ་པ་བཟང་པ་
དང་། སྟན་པར་གྲགས་པ་དང་། སྦྱིད་པ་ནི། བདེ་བར་གནས་པ་སྟེ། དག་མེད་པས་
སེམས་སྦྱིད་པར་འགྱུར་བ་ཅིས་མ་མཐོང་སྟེ། མཐོང་བས་འགྱུ་བ་པོ། །

གསུམ་པ་ནི། འགྲེལ་པ་དག་ལས་འདི་བཤད་མ་ཐག་པ་དང་སྒྲེལ་ནས་སྦྱི་བ་
གཞན་གྱི་ཡན་ཡོན་དུ་བཤད་དེ། གཉི་གར་ཡང་མི་འགལ་བས་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བའི་
ཆེ་བཟོན་པ་སྟེ། ཞེ་སྤང་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྤྱང་བའི་རབ་རྒྱ་དང་བ་སྦྱིད་རྒྱས་
པའི་མཛེས་པ་དང་། རྟན་མེད་པ་དང་། གྲགས་པ་ནི། རབ་རྒྱ་ཡི་རང་ཞེས་རྒྱ་དཔེ་ལས་

འབྱུང་སྟེ། དེའི་དོན་རྒྱན་དུ་དགའ་བ་དང་། ཆེ་ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་དུ་འཆོ་བ་སྟེ། གསོན་
པ་དང་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་མིན་གྱི་བདེ་བ་རྒྱས་པ་ཐོབ་པའམ། དེ་ལ་གནས་
པར་འགྱུར་རོ། །བཟོད་པའི་ལེུ་སྟེ། ལེུ་དུག་པའི་བཤད་པའོ། །

ལེུ་བདུན་པ།

[༩] ལེ་ལའི་གཉིན་པོར་བརྩོན་འགྲུས་གྱི་ལེུ།

(༡) མཚམས་སྐྱར་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྒོ་ནས་བརྩོན་འགྲུས་
བརྩམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་ལ། མཚམས་སྐྱར་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྒོ་ནས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་
དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་ཚུལ་དངོས་དང་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སྐར་
བཟོད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་དགའ་སྤྱད་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་ལ་བཟོད་པ་དང་ལྟན་པས་
བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་པར་བྱ་སྟེ། བཟོད་པ་མེད་ན། བརྩོན་འགྲུས་གྱིས་ཐོས་སྒྲུབ་
བྱས་པའང་རྒྱུ་ཅ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། བཟོད་པས་ཆོག་གི་བརྩོན་འགྲུས་
བརྩམ་མི་དགོས་སྟུམ་ན། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་ཆོས་ཅན། དེ་ལ་
བྱང་ཆུབ་གནས་པ་སྟེ། རག་ལས་པའམ་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། ཆོག་སྒྲུབ་གཉིས་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་སྟོན་པ་བསོད་ནམས་དང་། དེས་མཚོན་ནས་ཡེ་ཤེས་གྱི་ཆོག་སྒྲུབ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་
མེད་ན་མི་འབྱུང་སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་དགོ་པའི་ས་ཆེན་པོ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དཔེར་ན།
སྒྲོང་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་མེད་ན། ཀླང་ལག་དང་(༡༡)པ་ཤིང་ལོ་སྒྲུབ་
གཡོ་བ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །བྱུང་པ་ཡོད་དེ། བྱང་ཆུབ་ནི། ཆོག་སྒྲུབ་ལ་རག་ལས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

(༡) བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་ཚུལ་དངོས་བསྟན་པ།

{1} མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དོ་བོ་དང་།
དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ངོས་གཟུང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རང་གི་རོ་
བོ་གང་ཞེན། སྤྱི་བྱ་བ་གང་ལ་འང་མི་སྟོབ་དང་། མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ལ་སྟོབ་དང་།
མུ་སྟེགས་བྱེད་ཀྱི་ཐར་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་སྟོབ་ཆུང་མས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་
དོན་དུ་སྤྱིན་པ་དང་། ཐོས་པ་སྟགས་ཀྱི་དགེ་པའི་རྩ་བ་ལ་ཡང་དག་པར་སྟོབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་དེའི་འགལ་ཞིང་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ལེ་ལོ་ནི། སྟོམས་ལས་ཏེ། ལུས་དང་ཡིད་ལས་སུ་
མི་རུང་བའོ། །ངན་པ་ནི། སྤྱད་པ་སྟེ། རྟོན་པ་དང་། བརྟེན་པ་ལ་སྟགས་པ་ལ་ཞེན་
པའོ། །དཀའ་བའི་ལས་ལ་སེམས་ལྟོག་པའམ། ཡི་བསད་པ་ནི། སྤྱིད་ལུག་པ་ཡིན་ལ།
དེས་བདག་ཉིད་ལ་བརྟན་པ་སྟེ། རང་གིས་མ་རྟུས་པ་སྟོན་པའོ། །

{2} རྟུན་པར་བཤད་པ།

[1] མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ།

(1) སྟོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་ལ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ་དང་། གཉིན་པོ་སྟེལ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་
ལ། སྟོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་དང་། བྱ་བ་ངན་ཞེན་ཀྱི་ལེ་ལོ་དང་། སྤྱིད་ལུག་ཅིང་བདག་

ཉིད་བརྟན་པའི་ལེ་ལོ་སྤང་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ལེ་ལོའི་རྒྱ་བརྟན་པ་དང་། དེའི་གཉེན་པོ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སྒྲམས་ལས་ཉེ་མི་རྩལ་པ་ཉིད་ལ་བདེ་བའི་རོ་སྤང་བ་སྟེ། དེ་མངོན་པར་འདོད་པ་དང་། གཉིད་གྱིས་ཞོན་པ་དང་། སྒྲོ་རྟེན་ལ་མཉེས་པ་སོགས་ལ་ཞེན་པའི་སྤྲོད་པ་ཡིས་ལེ་ལོ་ཉེ་བར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱང་འཁོར་བའི་དུམ་ལ་མི་སྒྲོ་བ་ལས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ཡོད་ན། དགོ་བ་གང་ལ་འང་མི་འཇུག་ལ་བདེ་བ་ལ་སྤྲོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་གྱིས་སྒྲོ་བར་བྱ་བ་དང་། དེས་ན་གཉིད་སོགས་ཀྱི་སྤྲོད་པ་སྤང་བར་གདམས་པ་གཉིས་(༡༡༥བ)ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཆོ་འདི་མི་རྟག་པ་དང་། འཆི་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་དང་། ཕྱི་མའི་དབྱལ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་དང་། སྤྲུག་བསྐྱལ་གྱི་རྒྱ་བསམ་ནས་སྒྲོ་བར་བྱ་བ་བཞིའི་དང་པོ་ལ། སྤྱིར་སྤྲོས་པའི་ཕྱིར་འཆི་ངེས། བདག་ཀྱང་དེའི་སྤེར་གཏོགས་པས་འཆི་ངེས། དེ་ལས་སྒྲོག་པའི་ཐབས་མེད། དེའང་སྤྱིར་དུ་འོང་བས་བརྩོན་དགོས་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་ཉིད་ཉ་བཤོར་བའི་རྒྱ་ཐོགས་ནས་ཉ་བཤོར་མ་ཐོན་དང་འདྲ་བས་རྒྱ་བ་སྟེ། དེས་བཤོར་བ་སྟེ། དབང་དུ་བྱས་པ་འཇམ་ཐེན་པ་ན། དེས་མཐུན་ཁིང་སྒྲལ་བ་མཉམ་པར་སྒྲེས་པའི་སྒྲེ་བ་ཉིད་རྒྱ་དང་འདྲ་ལ། དེའི་ཁོངས་སུ་ཆུད་པ་སྟེ། བར་དུ་སོན་པར་གྱུར་ནས་འཆི་བདག་གཤིན་རྗེའི་ཁ་རུ་སོང་བར་གྱུར་ཀྱང་ཅི་སྟེད་དུང་དུ་གནས་སྐབས་འདི་འདྲར་གྱུར་པ་མི་ཤེས་སམ་སྟེ། སྒྲེས་ལན་ཆད་ངེས་པར་འཆི་འོ། །

གཉིས་པ་ནི། རང་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་སྦྱོད་ཅིང་དེས་གཅིག་པའི་རང་སྟེ་གཉེན་བཤེས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་འཆི་བདག་གིས་དེམ་གྱིས་གསོད་ཅིང་གི་བ་ཡང་ཁྱོད་གྱིས་མཐོང་བར་མ་གྱུར་ཏམ། འོན་ཀྱང་རང་སྟེ་དེམ་གྱིས་གི་ཡང་གཉིད་ལ་རྟེན་ཅིང་སྤྲོད་པ་ནི། གདོལ་བ་སྟེ། ཤན་པས་མ་ཉེ་སྔ་མ་རྣམས་གསོད་པ་མཐོང་ཡང་གཞན་དག་བདེ་

པར་རྩ་ཐ་བ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། འཆི་བདག་སྟེ། གཤིན་རྗེས་མགུལ་བ་བཏེགས་ནས་བལྟས་ཏེ་
འབྲོས་པའི་ལམ་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ནས་བཀག་ནས་གསོད་པའི་རྒྱར་རྒྱད་པས། ད་
དེ་ལས་ཐར་པའི་ཐབས་མེད་བཞིན་དུ་རི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་ཟ་དགའ་སྟེ། བཟའ་བ་ལ་སྤྱོད་
པ་དང་། རི་ལྟར་གཉིད་ལོག་པ་དང་། རི་ལྟར་དགའ་བ་སྟེ། ཡིད་བདེ་བ་ལ་གནས་
པར་རིགས་ཏེ། འཆི་བ་སྒྲོག་པའི་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། སྤྱིར་འཆི་ཡང་ལྷུང་དུ་མི་འཆི་བས་ལོང་ཡོད་དོ་སྟམ་ན། རི་སྤྱོད་དུ་ནི་
ཚོགས་གསལ་བྱ། །ཞེས་པ་ནི། རྒྱད་པེ་དང་འགྲེལ་པར། རི་སྤྱོད་ཚོགས་པ་ཚགས་
བརྒྱལ་པས། །ཞེས་འབྲུང་སྟེ། རི་སྤྱོད་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་བརྗོད་པ་སྟེ། ཚོགས་པ་ནི།
འཆི་བའི་རྒྱ་ན་(༡༡)ཡན་ཀྱ་ལ་སོགས་པ་ཚགས་སུ་སྟེ། གྲུབས་སུ་རྒྱུད་པས་ལྷུང་བ་ཉིད་
དུ་འཆི་བར་འགྱུར་བས། བོད་དཔེ་ལྟར་ན། དེ་མ་བྱུང་གི་བར་རི་སྤྱོད་དུ་ཚོགས་གསལ་
པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ད་ལྟ་སོས་དལ་དུ་བསྐྱད་ནས་འཆི་ཁར་དགོ་བ་བྱས་པས་ཚོག་
གོ། །སྟམ་ན། འཆི་བདག་གི་ཁར་སོན་པ་དེའི་ཆེ་ལོ་ལོ་སྤངས་ཀྱང་དགོ་བ་ལ་བརྩོན་
པའི་དུས་མ་ཡིན་པས་ཅི་ཞིག་བྱར་ཡོད་དེ། དགོས་པ་རྒྱར་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །དུས་མ་
ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན། བྱ་བ་འདི་ནི་མ་བྱས་ཏེ། སྤྱིས་བྱའོ་ཞེས་ཡིད་ལ་བྱས་ཏེ་མ་
བརྩམས་ཤིང་མ་ཐོབ་པ་དང་། བརྩམས་པ་སྟེ། ཐོག་མར་བྱེད་པར་འདོད་པ་དང་། བྱ་
བ་འདི་ནི་བྱེད་བྱས། བྱེད་མ་བྱས་པར་གནས་པ་ལ་གྲོ་ཁུར་དུ་འཆི་བདག་འོངས་ནས་
འཆི་བར་སེས་པ་དང་། གྱི་རྒྱད་ནི། ལྷ་ངན་བྱེད་པ་སྟེ། དགོ་བ་བྱ་རུ་ཡོད་དུས་སུ་མ་
བསྐྱབས། ད་བྱ་ལོང་མེད་པར་འཆི་བདག་གིས་བཅོམ་ཞེས་སེམས་པར་འགྱུར་ལ།
དེའི་ཆེ་སྟག་པ་དང་བྲལ་བས་སེམས་ཡོངས་སུ་གཏུང་བའི་ལྷ་ངན་གྱི་ཤུགས་ཏེ། རྒྱན་

འཇུག་པས་སྒྲུབས་པ་སྟེ། སྒྲོས་པའི་མིག་དམར་པོར་གྱུར་ཅིང་གདོང་ལ་མཆི་མ་འཛིག་པའི་ཉེ་དུ་རྒྱུ་མས། ད་འཆོའམ་སྒྲུམ་པའི་རེ་ཐག་ཆད་པའམ། ཡང་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ཉེ་དུ་ལ་བལྟས་ནས་འདི་དག་དང་བྲལ་ཞིང་མགོན་མེད་དོ་སྒྲུམ་ནས་རེ་ཐག་ཆད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྒྲོབས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་གཤིན་རྗེའི་པོ་ཉའི་བཞིན་ལ་བལྟས་པས་འཛིགས་སུ་རུང་བ་མཐོང་ནས་སྒྲོས་པ་དང་། རང་གིས་སྒྲུབ་བྱས་པའི་སྟོན་པ་བྱན་ནས་ངས་འདི་འདྲ་བྱེད་པ་ཞེས་འཁྱོད་པས་སེམས་གདུངས་པ་དང་། དེར་མ་ཟད། ལྟ་བཞིན་དུ་ལས་ལས་སྒྲེས་པའི་རྒྱ་བས་དབྱལ་བ་པ་དབྱལ་བའི་དུམ་ལས་ཉེན་ནས་སྐད་བརྟོན་པའི་སྒྲ་ཐོས་པ་ཡིས་བདག་གྲང་འདི་འདྲར་འགྱུར་རོ། ། ཞེས་སྒྲག་པས་མི་གཙང་པ་སྟེ། བཤང་གཅི་ཤོར་ནས་དེས་ལུས་ལ་གོས་ཤིང་སྒྲོ་གསུམ་དབང་དུ་མ་གྱུར་པས་སྒྲོས་པར་གྱུར་པའི་ཆོ་(༡༡་ཡ)ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། བྱ་བའི་སྒྲུབས་མ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་ན། བམ་འདོད་ལ་བཟའ་བའི་དོན་དུ་ཉ་ལུམ་པར་གསོས་ནས་འདོད་པའི་ཆོ་གསོད་པ་བཞིན་དུ། ཁྱོད་ནི། ཉ་གསོན་མ་འདྲེ་བ་ལྟ་བུར་ཤེས་བཞིན་དང་ལྟན་པའི་ཆོ་འདིར་ནི་དེ་རིང་ངམ་སང་འཆི་བར་འགྱུར་རོ། ། ཞེས་ཤིན་དུ་འཛིགས་པར་ལྟན་པ་སྟེ། རིགས་ན། སྟོན་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པས་དབྱལ་བར་བཟོད་དགའ་བས་ན། མི་བཟང་པའི་དུམ་རྒྱུ་མས་ལ་འཛིགས་པར་རིགས་པ་སྒྲོས་ཅི་དགོས། ཤིན་དུ་འཛམ་པའི་ལུས་ཡིན་པས་བཟོད་མི་རུས་པས་ན། ཀྱེ་གཞོན་ཤ་ཅན་རྒྱ་ཆེན་ཀྱིས་ནི་རིག་པ་ན། རབ་དུ་ཆ་སྟེ། གདུང་བར་འགྱུར་པ་ཁྱོད་དབྱལ་བར་སྒྲེ་འགྱུར་གྱི་ལས་བྱས་ནས་ཅིའི་ཐིམ་རི་ལྟར་བདེ་བར་གནས་ཏེ། སྒྲིད་དུ་རེ་ནས་སྒྲོད་པར་མི་རིགས་སོ། །

བཞི་པ་ནི། བདེ་བ་སྒྲིད་པའི་རྒྱ་དགོ་བ་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་འབྲས་བུ་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་། དུམ་མི་བཟོད་པའི་བཟེ་རེ་ཅན་ནས། རྒྱ་དགོ་དང་འགྱུར་གཞན་ནས་

གཞོན་ཤ་ཅན་ཏེ། གཞོན་པ་མི་བཟོན་པའི་གཞོན་ཤ་ཅན་ལ་གཞོན་པ་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ།
དུམ་པའི་འབྲུང་ཁུངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཆི་བདག་གིས་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཟུང་བཞིན་
དུ་ལྟ་འཆི་བ་ལ། དང་འབྲུ་བར་ལུས་རྟིངས་པར་གྱུར་བ་ཞེས་སམ། ལྟའི་སྐད་དོད་ནི། མི་
འཆི་བ་སྟེ། བདག་ཉིད་མི་འཆི་བར་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་ལྟག་འདི་མཐོང་ནས་
ཤིན་ཏུ་རྟིང་ཐེ་བས་ཀྱི་དུང་ཆོངས་པ་ཆེན་པོ་འདི་དུམ་པ་དག་གིས་བཅོམ་ཁིང་དགའ་
བའི་གནས་ལ་ཞུགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་ཀྱང་འདྲ་བ་འདི་ཐོབ་པའི་དུས་སུ་དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྩ་པོ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་ན་འཆིའི་སྒྲོང་དང་ལྡན་པ་འདི་ལས་
སྒྲོལ་ཅིག་སྟེ། བརྟེན་འབྱས་ལ་བརྟེན་ནས་དུང་པ་སྒྲོངས་ཤིག །གྲེ་མོངས་པ་བྱེད་
དུག་པའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་སྒྲོལ་པའི་བྱ་རྒྱེད་པའི་དུས་སུ་གཉིད་མ་ལོག་ཅིག །ལོག་ན། བྱ་
འདི་སྒྲི་ནས་སྤྲུང་ཡང་ངན་སོང་ནས་རྒྱེད་(༡༡)ནི། དཀའ་བའི་བྱིར་རོ། །

(2) ལྷ་བ་དན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་ནི། བདེ་འགོར་གོང་ནས་གོང་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བར་ཆད་མེད་པས་ན།
དགའ་བའི་རྒྱན། མཐར་ཐུག་པ་མེད་པས་ན། མཐའ་ཡས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མཆོག་ཏུ
གྱུར་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་སྤངས་ནས་འཁོར་བའི་དུམ་པའི་རྒྱ་ལྷས་དང་
སེམས་ཁེངས་ལ། པའམ་ལ། མ་ཞོན་པས་འཕངས་ཤིང་སྡོད་པ་གཡེང་བ་དང་། རྟོན་པ་
དགའ་བ་དང་བཅས་པའི་ངག་གི་རྣམ་འགྱུར་ཏ་ཏ་ཞེས་སོགས་རྟོན་པ་དང་། སོགས་
ཀྱི་རྒྱས་སྒྲུ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་དགའ་སྟེ་དགའ་བར་མི་རིགས་ཏེ། དཔུལ་
སོགས་ཀྱི་དུམ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

(3) སྦྱིད་ལུག་ཅིང་བདག་ཉི་བརྟན་པའི་ལེ་ལོ་སྤང་བ།

གསུམ་པ་ལ། བརྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འདི་ཉིད་ཀྱི་མདོར་བརྟན་སྦྱིད་ལུག་པ་མེད་པ་དང་། འོག་གི་གཉེན་པོ་སྤེལ་བའི་མདོར་བརྟན་མོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་ཚོགས་པའི་དབྱང་ཚོགས་དང་། འབད་ཚུལ་ལམ་གྱི་མས་པ་ལྟར་སྤང་བ་དང་། བདག་ཉིད་དབང་དུ་བྱ་བ་སྟེ། ཐམས་པལ་ཅད་རྒྱས་དབྱེའི་ཆོག་ལྟར་དོ། །ཡང་ན། རྩ་མ་གསུམ་དང་བཅས་པ་བདག་ཉིད་དབང་དུ་བྱའོ། །བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་དང་། བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བ་ནི། བསམ་གཏན་ལེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་མོད་ཀྱི། བརྟན་འགྲུས་ཀྱི་སེམས་བརྟུལ་པའི་འབྲས་བུར་བརྟན་པའི་ཕྱིར་འདིར་སྟོས་སོ། །དེ་དག་ཀྱང་རྒྱལ་པོས་སྦྱིད་མ་ལུག་པར་གོ་བགོས་དེ། དབྱང་ཚོགས་བཤམས་ནས་དག་འཛོམས་པའི་ནན་ཏན་ལྟར་སྤངས་དེ་བདག་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་བཞིན་ནོ། །ཁི་ལྷ་དེ། ཆོགས་བཅད་འདི་གཞན་གྱིས་བརྟག་པ་ཡིན་ཀྱི། སྟོབ་དཔོན་གྱི་མ་ཡིན་དེ། སྟོམ་ཆོག་ཡིན་ན། རྩར་གྱི་སྤང་བུའི་སྟོམ་ཆོག་དང་སྤེལ་རིགས་ཤིང་། བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེ་འདིར་སྐབས་སྐུ་མ་བལ་པའི་ཕྱིར་ཟེར་དེ། འགྲེལ་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀྲལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྒྱ་ལུས་པ་མེད་པས་དང་། སྦྱོར་(༡༡༥བ)པ་བཟོད་དཀའ་བས་སྦྱིད་ལུག་པར་མི་རིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ལྟ་བུའི་བྱིས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཚོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱོད་དུ་ག་ལ་རུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་ནི། དབང་པོ་རྣེ་ཞིང་བརྟན་འགྲུས་བརྟུམས་ལ་ཆོགས་བསགས་པ་ལས་འབྱུང་བར་འོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དེ། རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུས་བདག་ཉིད་སྦྱིད་ལུག་པར་མི་བྱ་སྟེ། དོན་ཆེན་པོ་ལས་

ཉམས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱ་མཚན། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཡེ་ཤེས་གྱི་བྱ་བ་མངའ་བས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གསུང་བས་ན། བདེན་པ་གསུང་བས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བས་བདེན་པ་ལོག་ནས་འབྱུང་བའི་ཆོག་འདི་གསུངས་ཏེ། སྤང་བ་དང་། སྤྱང་བ་དང་། སྤང་བ་དང་། དེ་བཞིན་གྱི་སྤང་བ་གང་གྱུར་པ་དེས་གྱུར་བཅོམ་འགྱུས་འཕེལ་བའི་སྟོབས་བསྐྱེད་ནས་ཆོགས་བསགས་ན། བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་སྟེ། རྟེན་པར་དཀའ་བ་སྤྲུལ་མེད་དེ། མཆོག་ཐོབ་པོ། །བདག་ལྟ་རིགས་གྱི་མི་སྟེ། མིར་སྐྱེས་ཤིང་མན་པ་དག་བ་དང་། གནོད་པ་མི་དག་བའི་ལས་དང་། དེ་སྟོན་པ་ངོ་ཤེས་པ་སྟེ། ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱས་པས་བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་བ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་སམ་བསྐྱབ་པ་མ་བཏང་ནའང་། རྒྱ་དཔེ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ལྟར་ན། གྲུ་མཁུན་ཆུལ་འདི་མ་བཏང་ན། །ཞེས་ཏེ། དངོས་པོ་གྲུ་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཁུན་པའི་ཆུལ་ཏོ། །སྤང་དོར་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྟོན་པའི་ཐོག་པ་མ་བཏང་སྟེ། ཡོངས་སུ་མ་སྤངས་པར་ཉམས་སུ་སྤངས་ན། བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཅིས་མི་ཐོབ་སྟེ། ཐོབ་པོ་ཞེས་ལག་བཟང་གིས་ཁུས་པའི་མདོ་ལས། ལག་བཟང་། གཞན་ཡང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འདི་ལྟར་ཡང་དག་པར་སྟོབ་སྟེ། གང་དག་སེཛེད་དང་། ལྷག་དང་། བྱིད་དང་། ལྷ་སྤྱང་དང་། བྱ་མོད་དང་། བྱང་བྱང་དང་། བྱ་རོག་དང་། ལྷག་པ་དང་། སྤོན་བྱང་། སྤང་མ་དང་། སྤང་བྱར་གྱུར་པ་དེ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པར་གྱུར་ན། བདག་མིར་གྱུར་བཞིན་དུ་(༡༡༩ན)སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་བཅོམ་འགྱུས་ཉམས་པར་བྱ་སྒྲུལ་མོ། །ཞེས་མོ། །

གཉིས་པ་ལ། སྟོར་བ་བྱ་དཀའ་བས་འདིགས་པ་སྤང་བ་དང་། དུས་ལྷན་རིང་བས་སྟོབ་སྤང་བ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། ལྟོས་ན་ཡང་བས་དུམ་ཆུང་ལ་བཟོད་པར་བྱ་བ། གོམས་ན་སྤྲུལ་སྤུམ་ཉིད་མེད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་

བཤད་བསྟུ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འོན་ཏེ་རྒྱང་ལག་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་མགོ་ལ་
སོགས་པ་མ་བཟུང་ན་སངས་རྒྱས་མི་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་བཟུང་དགོས་པ་ལ་བདག་
འཛིགས་ཏེ་བྱ་དགའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དོགས་ན། རྟུམ་ཁྱི་བ་སྟེ། ཆེན་པོ་དང་།
ཡང་བ་སྟེ། རྒྱང་ཐུའི་བྱུང་བར་ཞིག་རྩ་མ་དབྱུད་བར་རྟུམ་རྒྱང་བ་ལ་ཆེ་བར་སྐྱོངས་
པས་བདག་ནི་དེ་ལ་འཛིགས་པར་ཟད། དབྱུད་ན་འཛིགས་པར་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྟུམ་ཁྱི་བ་ནི། ལའོར་བའི་ནང་དུ་ལས་གྱིད་བང་གིས་དམྱལ་
སོགས་སུ་ལན་གངས་དུ་མར་ཡ་ནི་ཀམ་ ཞེས་པའི་མཐའི་ཁྱེལ་གཉི། མཐའི་དོན་ཡིན་
པས་ལན་གངས་དུ་མའི་མཐར་ཐུག་བར་ཡན་ལག་ཉིང་ལག་གཅད་པ་དང་། མདུང་
དང་། འཕང་མདུང་སོགས་གྱིས་ཐུག་པ་དང་། དམྱལ་མེ་སོགས་གྱིས་སྟེག་པ་དང་།
སོག་ལེ་འབར་བས་གཤེག་པར་འགྱུར་བའི་རྟུམ་བསྐལ་བ་བྱེ་བ་བགྱང་བར་མི་རྒྱས་
པའི་གངས་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་བས་དོན་མེད་ལ་རྟུམ་ཆེ་བ་ཡིན་
ནོ། །བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཉིད་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དགའ་སྦྱད་ཀྱི་
རྟུམ་འདི་ནི། རྟུམ་ངེས་པ་དང་། རྟུམ་ཆེན་པོ་ནི་བའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོད་ཡོད་པ་སྟེ།
ཡོངས་སུ་དཔག་རྒྱས་པས་རྒྱང་ངམ་ལ། དགའ་སྦྱ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ལུས་ལ་
ཟུག་རྩ་ཟུག་པས་ཁོང་བརྒྱག་སྟེ། གཞོད་པའི་རྟུམ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ལུས་ལ་མ་གཏོང་
བའི་རྟུམས་དེ་འབྱིན་པར་བྱེད་པ་ལ་ཆོད་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། །དེར་མ་ཟད་(༡༡༩བ)
སྒྲུན་པ་ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་བསྐྱུང་བ་དང་གཏར་སྟེག་ལ་སོགས་པའི་གསོ་དབྱུད་
གྱིས་མི་བདེ་བ་སྟེ། རྟུམས་ནད་མེད་པར་བྱེད་དེ། དེ་མ་བྱས་ན། བདེ་གསོ་བར་མི་
རྒྱས་པས་བཟོད་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྟུམ་རྒྱང་རྟུམ་ཆེན་པོ་འཛོམས་པ་དེ་བས་བདག་དང་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུན་རིང་པོའི་ལའོར་བའི་རྟུམ་མང་པོ་དག་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་མི་བདེ་བ་

སྟེ། དུམ་ཁུང་རུལ་བཟོད་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བད་སེལ་བའི་དོན་དུ་དུམ་ཁུང་པའི་གསོ་དབྱང་ལལ་པ་སྟེ།
བཟློན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་འོས་པ་འདི་འདྲ་བ་སྦྱར་བྱ་བར་འོས་ཀྱང་སྦྱོན་པ་མཆོག་
བད་ཐམས་ཅད་འཆོས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལས་དང་པོ་པ་ལ་མ་མཛད་དེ། བྱ་བར་
མ་གནང་སྟེ། ཆོག་སྟེ། ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་བཞིན་དུ་འཇམ་པོ་སྟེ། བུམ་ས་གི་བའམ་ཉམས་
སྟེ། སྒྲང་བདེ་བས་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཆེན་པོ་སྟེ། ཡུན་རིང་པོས་ཟེན་པ་
ནམས་གསོ་བ་སྟེ། གྲོལ་བར་མཛད་དོ། །རི་ལྟར་ཆོག་འཇམ་པོ་ཡིན་སྟམ་ན། མེར་
སྒྲིའི་དྲི་མ་སྒྲང་ཞིང་བདེ་ཞིང་ཆོགས་སྟེལ་པའི་དོན་དུ་ལོ་མ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་རྒྱུ་དང་དམ། དེ་
འདྲའི་ཆོད་མ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྦྱས་བྱེ་བཞིན་ཀྱི་ཆང་ལུ་ཅམ་སྦྱོན་པ་ལ་འདྲོན་པ་སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་ཐོག་མར་དེ། དང་པོར་སྦྱོར་བར་མཛད་ཀྱི། དང་པོ་ནས་རྒྱང་ལག་གཏོང་བ་
ལ་སྦྱོར་བར་མི་མཛད་དོ། །དེ་ལ་ནི། འཇིག་རྟེན་པའི་བཟོད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་སྦྱོན་པ་
ཁུང་རུལ་སྟེར་བ་གོམས་པའི་རིམ་པས་སྦྱོན་པ་ཆེན་པོ་ལའང་གོམས་པ་ལུལ་དུ་ཕྱིན་
པར་འགྱུར་བས་དུས་ཕྱི་ནས་རིམ་གྱིས་དཀའ་བ་མེད་པར་རང་གི་ཤ་ཁྲག་གང་ཡིན་པ་
ཡང་དགའ་བས་གཏོང་ན། གཞན་ལྟ་ཅི་སྟོས། དཀའ་བ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་
ན། གང་གི་ཆེ་སྦྱོན་པ་ལ་གོམས་པ་རབ་དུ་གྱུར་བས་སེར་སྟོན་དང་བྲལ་དེ། རང་གི་ལུས་
ལ་སྟེ། ཤ་ལ་ཡང་ཆོད་མའམ་སྒྲོ་རྒྱུ་སྟེ། ལུའི་ཞེན་པ་མེད་པའི་སྒྲོ་སྦྱེས་པ་དེའི་ཆེ་ཤ་
དང་། སོགས་ཀྱི་སྦྱས་དུས་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱོན་པར་གཏོང་བ་དེ་ལ་(༡༩༠ན)གཏོང་མི་
བྱས་པའི་བྱ་དཀའ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། ཁུང་བཟང་ཀྱང་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཞོད་པའི་དུམ་ཁུང་མེད་པས་དང་། བན་པའི་བདེ་བ་ཡོད་པས་དང་།
ལམ་སྦྱར་བས་དུས་རིང་བ་ཉིད་མ་གྲུབ་པས་དང་། དོན་བསྐྱུས་ནས་བདེ་བ་ནས་བདེ་
བར་འགོ་བ་ལ་སྦྱོར་བར་མི་རིགས་པ་བཞིའི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཡུན་རིང་པོར་

གཞན་དོན་དུ་འཁོར་པར་གནས་པའི་ཆོ་ལམ་གྱི་དཀའ་བ་སྤྱད་པའི་དུམ་མེད་ཀྱང་
 འཁོར་པའི་དུམ་ཡིས་གནོད་དོ། །ཞེན། དུམ་ནི། ལུས་དང་ཡིད་ལས་བྱུང་པའི་
 གནོད་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ལ། བྱང་སེམས་ལ་དེ་གཉིས་མི་སྤྱོད་དེ། སྒོ་གསུམ་གྱི་
 སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་བྱིར་ལུས་ལ་དུམ་མེད། ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་བདག་
 མེད་གཉིས་ལ་མཁས་པའི་བྱིར་བདག་དང་བདག་གིར་དངོས་པོར་ཞེན་པ་མེད་པའི་
 བྱིར་སེམས་ལ་མི་དཀའ་བ་མེད་དེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར། མི་མཁས་པས་བྱིན་ཅི་
 ལོག་དུ་ལོག་པར་རྟོག་པས་སེམས་དང་། སྤྲིག་པས་ལུས་ལ་གནོད་པ་འབྱུང་བ་ལ་དེ་
 གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་སྤངས་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལུས་བདེ་བ་དང་
 ལྡན་ལ། ཆོས་རྣམ་འབྱེད་ལ་མཁས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སེམས་ཏེ། ཡིད་བདེ་བ་དང་
 ལྡན་པས་རང་དོན་གྲུབ་སྟེ། གཞན་དོན་དུ་འཁོར་པར་གནས་ཀྱང་ནི་གཞན་དོན་ལ་
 སྤྱོད་ཇི་ཅན་དག་ཅི་སྟེ་སྟེ། སྟོབས་མི་རིགས་ཏེ། སྟོབས་ཀྱི་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་ཡུན་རིང་པོར་ཆོགས་གསལ་དགོས་པས་དེ་བས་
 ལམ་སྤྱར་པའི་ཉན་ཐོས་ལ་བརྟེན་བ་སྤྱོད། །སྒྲུམ་ན། ཐེག་ཆེན་ལ་གནས་པའི་བྱང་
 སེམས་འདི་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་དུས་མཐའི་མི་བཞིན་དུ་སྡོམ་གྱི་
 སྤྲིག་པ་ཟད་པར་བྱེད་ཅིང་བསོད་ནམས་ཟད་མི་ཤེས་པའི་རྒྱ་མཚོ་སྤྱད་པ་སྟེ། ལྟེར་
 པར་བྱེད་པའི་བྱིར་ཉན་ཐོས་རྣམ་པས་མཚོག་དུ་བཤད་ནི། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པར་
 སྤྱར་པར་འགྲོ་ཞེས་ཏེ། ཐབས་(༡༥༠)ཀྱི་མཚོག་གིས་ཟིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དགོ་བ་ལྟ་
 ན་རེ། ཐར་ཆའི་དགོ་བ་ཅན་གྱི་ཉན་ཐོས་བསྐྱལ་བ་བྱེ་བ་གྲངས་མེད་པར་གནས་ལ།
 བྱང་སེམས་ནི། བསྐྱལ་བ་གྲངས་མེད་པ་བཞི་བརྒྱུ་སྤྱར་ཟེར་རོ། །རྒྱ་དཔེའི་ཀྱང་གི་
 སྒྲུམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱང་སྤྱད་དོ། །

བཞི་པ་ནི། སྤར་བརྗོད་པའི་རིམ་པ་དེ་བས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། སྒྲོ་བ་སྟེ། ཡོངས་སུ
ཉོན་མོངས་པ་དང་། དལ་བ་སྟེ། ལུས་སེམས་དུ་བ་པ་ཀུན་སྤར་བཤད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་
སེལ་བ་བྱུང་རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་གིང་རྟ་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་འདྲ་བ་ལ་ཞོན་ནས་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཚོགས་དུ་མ་དང་ལུན་པས་བདེ་འགོ་ནས་བདེ་འགོར་བདེ་བ་གོང་ནས་གོང་
དུ་འཕགས་པ་ལ་ཡོངས་སྒྲོད་དུ་འགོ་བ་ལ་སེམས་ཤེས་ཏེ། རྟོག་ལུན་སུ་ཞིག་རི་ལྟར་
སྒྲིད་ལུག་པར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲིད་ལུག་པར་མི་རིགས་སོ། །

[2] གཉེན་པོ་སྟེལ་བ།

(1) སྒྲོར་བ་དཔུང་ཚོགས་བཤམས་པ།

«1» མདོར་བསྟན་བ།

གཉེས་པ་ལ། སྒྲོར་བ་དཔུང་ཚོགས་བསྒྲེད། དངོས་གཞི་ལྟར་སྤང་། རྗེས་བདག་
ཉིད་དབང་དུ་བྱ་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉེས་ཀྱི་དང་པོ་ལ།
དཔུང་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ཁུད་པར་མོས་པའི་རྒྱ་དང་། དཔུང་ཚོགས་ཀྱི་འབྲས་ཁུ་
མདོར་བསྟན་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་བརྗོད་འགྲུས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
གསུམ་མམ་བཞི་སྤངས་ནས་གཉེན་པོ་བརྗོད་འགྲུས་སྟེལ་བའི་ཕྱིར་དཔུང་གི་ཚོགས་
བསྟན་པ་ནི། འདི་བརྗོད་འགྲུས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ལ། བརྗོད་འགྲུས་ནི། དོན་ཐམས་ཅད་
འགྲུབ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མོས་པ་ནི། རྒྱ་
དཔེ་དང་འགྲེལ་པར་འདུན་པར་འབྱུང་བས་དགེ་བ་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། བརྗོད་ས་
བ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའི་བརྗོད་པ་དང་། དམ་པའི་ལས་ལ་ཞེན་པའི་དགའ་བ་དང་།
མ་རྒྱས་པ་དང་ལེགས་པར་བློན་པའི་ཆོན་འཛིག་པའི་དོར་བ་སྟེ། འདི་བཞི་ཆ་ཤས་དུ་

འདུན་པ་དང་། ར་རྒྱལ་ནི། སེམས་མཐོན་པོ་ཡིན་ལ། དེས་བརྟན་པའི་དཔུང་འཕེལ་
བར་བྱེད་པས་དོན་གྱིས་བརྟན་པའི་དཔུང་ཡིན་ནོ། །དགའ་བ་དང་། རྟོན་བ་དང་།
ལྷུང་བྱང་བ་འབད་ཚུལ་དང་། བདག་ཉིད་ལ་དབང་(༡༢༡བ)ལྷུང་བའི་སྟབས་ཏེ།
དཔུང་གིས་སོ། །

༤༢> རྒྱལ་བར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། མོས་བ་དང་། ར་རྒྱལ་དང་། དགའ་བ་དང་། རྟོན་བའི་དཔུང་
བསྐྱེད་བ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ། འདུན་པ་མེད་པ་ལ་སྤྲད་པ། འདུན་པ་བསྐྱེད་དགོས་
པའི་རྒྱ་མཚན། འདུན་པ་སྐྱེད་པའི་ཐབས། དོན་བསྐྱེས་ནས་འདུན་པ་སྐྱེད་པར་
གདམས་བ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ། ཉེས་པ་བྱེད་པའི་དོན་དུ་དང་། ཡོན་ཏན་བསྐྱེད་
པའི་དོན་དུ་དང་། རྒྱལ་བྱ་དམ་པའི་ཚེས་ལ་དང་། འདུན་པ་མེད་པའི་ཉེས་དམིགས་
མཐོང་བས་འདུན་པ་མ་བྱས་པ་ལ་སྤྲད་བ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། བདག་དང་སེམས་
ཅན་གཞན་གྱི་ལུས་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་པ་སྟེ། སྟོན་ཉོན་མོངས་བ་ཚད་དུ་བྱ་མི་
རྒྱས་པས་དཔག་དུ་མེད་པ་བདག་གིས་གཞོམ་པར་བྱ་བའི་བྱིར་གོ་བགོས་ཏེ། བྱང་
ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན། གང་དུ་ཉེས་པ་མང་པོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཞེས། ཉེས་པ་རེ་རེ་
ལ་ཡང་བསྐྱེད་པ་རྒྱ་མཚོ་སྟེ། བརྒྱ་སྟོང་དུ་མའི་ཚོགས་སུ་འབད་པས་བྱེད་པ་སྟེ། སྤྲོད་
བར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་ལ། ཉེས་པ་བྱེད་པའི་བྱིར་སྤྱོད་བ་ཚུམ་པ་ལ་སྤྱོད་པ་དེའི་ནི་ཆ་སྟེ།
བྱང་བྱེད་ཅུ་ཡང་བདག་ལ་མ་མཐོང་སྟེ། མི་སྤྲོད་ན། དུམ་སྟེ། གཞོད་པ་དཔག་དུ་
མེད་པར་གྱུར་པའི་སྟོན་དེ། ཉེན་དུ་གྱུར་པའི་བདག་གོ། ཅི་སྟེ་སྟེ། རྒྱལ་བ་གང་གིས་
སྤྲོད་མ་གས་ཏེ། རལ་བར་མ་གྱུར་ཅེས་སྤྲད་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་མང་པོ་སྟེ། ཚད་མེད་པ་བདག་གིས་

བསྐྱབ་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་གསུམ་རེ་རེ་སྐྱབ་པ་ལ་ཡང་བསྐྱེལ་པ་བྱ་
མཆོར་གོམས་པ་བྱ་དགོས་ཏེ། ཉན་རང་མན་ཆད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོ་བ་
དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐམས་ཅད་པཅུ་འགྱུར་དུ་བསྐྱེས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བ་སྐྱ་གཅིག་
འགྱུ་བ། བ་སྐྱ་ཐམས་ཅད་འགྱུ་བ་པའི་བྱ་འགྱུར་གྱིས་དཔེ་བྱད་གཅིག །དེ་ཐམས་
ཅད་འགྱུ་བ་པ་བྱ་འགྱུར་གྱིས་མཆོན་གཅིག །དེ་སྐུ་ཆུ་འགྱུ་བ་པ་སྤྱོད་འགྱུར་གྱིས་
མཛོད་སྐྱ། དེ་འབྲམ་གྱིས་གཙུག་ཏོར། དེ་བྱ་འགྱུར་གྱིས་གསུང་ཆོས་ཀྱི་དྲུང་སོགས་
འགྱུ་བ་པར་རིན་ཆེན་སྤེང་བར། རང་(༡༩༩ན)སངས་རྒྱས་ཀྱན་ལས་བྱུང་དང་། སློབ་
དང་མི་སློབ་ལས་བྱུང་དང་། །འཛིག་རྟེན་མ་ལུས་ཀྱན་བསྐྱོད་ནམས། །འཛིག་རྟེན་
བཞིན་དུ་དཔག་མེད་གང་། །དེ་བརྒྱུར་བསྐྱེས་པར་གྱུར་ནམས་ཀྱིས། །བ་སྐྱའི་ཕྱག་
གཅིག་འགྱུ་བ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་བཤད་ན། བདག་ནི། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ལྟ་
ཞོག །ཡོན་ཏན་རེ་རེ་འི་ཆ་ཅམ་ལ་ཡང་གོམས་པ་ནམ་ཡང་མ་སྐྱེས་ཏེ། སིན་ཏུ་ཐོབ་
དགའ་བ་ལས་ཅི་ཞིག་ལྟར་ཏེ། བྱ་ལམ་ན་རྟེན་པའི་མིའི་སྐྱེ་བ་ཡང་བདག་གིས་དོན་
ཏེ་འབྲས་སུ་མེད་པར་བྱས་པ་སྟེ། རྒྱུ་ཏུ་དོར་བ་ནི། མཆོར་ཏེ། མད་དུ་བྱུང་
བའོ། །ཞེས་བསྟེན་བའི་ཆོག་གོ།

གསུམ་པ་ནི། བདག་གིས་བཅོམ་ལྟན་འདས་ལ་མཆོད་པ་ཉིད་དགའ་སྟོན་ཆེན་
པོ་ཡོན་ཏེ། དེ་བྱས་པའི་ཡིད་བདེ་བ་མ་བྱིན་ཏེ། བདག་གིས་མ་ཐོབ་ཅིང་། བསྟན་པ་
སྟེ། རྒྱ་གཟུགས་དང་། མཆོད་རྟེན་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ལ་སོགས་པ་ལ་བཀྱར་སྟེ་དང་།
ལྟ་ཁང་དང་། ཀྱན་དགའ་ར་བ་དང་། གཟིམས་ཆ་དཔུལ་བ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་སྟེ།
མཆོད་པ་ཡང་མ་བྱས་ལ། རོར་མེད་པའི་དཔུལ་པའི་བསམ་པ་སྟེ། འདོད་པ་ཉེར་མཐོ་
སྐྱོན་པའི་སྒོ་ནས་རྫོགས་པར་མ་བྱས་ཤིང་དགྲ་ལ་སོགས་པའི་འཛིགས་པས་འབྲུགས་
པ་ལ་མི་འཛིགས་པ་མ་བྱིན་ཞིང་། ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་དུམ་མས་བསྐྱེས་པའི་ཉམ་ཐག་པ་

ལ། དེ་བས་ལ་ནས་བདེ་བ་ཡང་མ་བྱིན་ན། སྒྲིམ་བུ་དམ་པའི་ཆོས་འདི་རྣམས་དང་
བྲལ་བའི་བྱིར་བདག་མའི་མངལ་གྱི་རྩལ་རྩུ་དང་། རྩལ་འབའ་ཞིག་བསྐྱེད་པར་ཟད་
གྱི། གཞན་དོན་མ་བྱས་སོ། །

བཞི་པ་ནི། འོན་ཏེ་ལ་ཉེས་པ་འདི་འདྲ་འབྱུང་བ་ཅི་ཞེ་ན། བདག་ནི། སྒྲིམ་
དགོ་བའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་སྟེ། འདུན་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིས་ད་ལྟའི་སྒྲིབ་པ་འདི་ལ་ཡང་
ཐོངས་པ་སྟེ། རྒྱུད་པའམ་དབྱལ་བ་སོགས་འདི་འདྲ་བ་བྱུང་བར་གྱུར་ན། སྒྲིབ་པ་སྟེ་
ཞིག་ཆོས་ལ་མོས་པ་སྟེ། འདུན་པ་གཏོང་བ་སྟེ། འདོར་བར་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་མོས་པ་རྩལ་ཞེས་(༡༩༩བ)གསལ་བར་སྒྲིམ་པ་རྒྱུད་པ་
བསལ་བའི་དོན་འབའ་ཞིག་རྩུ་མ་ཟད། དཀར་པོ་དགོ་བའི་སྒྲིགས་ནི། ཐམས་ཅད་
གསག་པའི་དོན་རྩུ་ཡང་འདུན་པ་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩུ་བ་མོས་པ་སྟེ།
འདུན་པ་ཡིན་པར། མདོ་འཇམ་དཔལ་གྱི་མངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཡོན་ཏན་བཞུགས་པའི། ལས། ཆོས་
རྣམས་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་བཞིན་ཏེ། འདུན་པའི་རྩུ་ལ་རབ་རྩུ་གནས། གང་གིས་སྒྲིམ་
ལམ་ཅི་བཏབ་པ། འབྲས་བུའང་དེ་འདྲ་ཉིད་རྩུ་འགྱུར། ཞེས་བྱུང་བས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ། འདུན་པའི་རྩུ་བ་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིམ་སྒྲིམ་པར་བསྒྲུན་པ་དང་།
ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིམ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འདུན་པ་དེའི་ཡང་རྩུ་བ་སྟེ།
རྒྱ། རྩལ་རྩུ་སྟེ། རྩལ་ཐམས་ཅད་རྩུ་དགོ་མི་དགོའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིམ་ཀྱི་འབྲས་བུ་
འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་རྩུ་འདོད་མི་འདོད་ཐོབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་དེ་ཡང་ཡང་བསྒྲུམས་
པས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། དགོ་མི་དགོའི་ལས་འབྲས་སྒྱིར་བསྒྲུན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
ལས་འབྲས་སོ་སོར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལས་ཀྱི་རྩལ་དང་། ཐམས་ཀྱི་
ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། དམུལ་སོགས་ཀྱི་རྩལ་རྩུ་མའི་འཛིགས་པ་གསོད་འཆིང་སོགས་

རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱིས་ཚོལ་བ་རྟེན་པ་འདོད་པའི་དོན་རྣམས་དང་བྲལ་
བ་ཤེ། གོགས་བྱས་པས་མ་རྟེན་པར་ཡང་ཤིག་པ་སྟོད་པ་ཤེ། བྱེད་པ་ཉིད་ལས་སྟོད་
ཅིང་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །དགེ་བའི་ལས་འབྲས་ནི། ཡིད་ལ་བསམ་པ་ནི། ཡིད་ཀྱི་
ཤིང་རྩ་ཤེ། འདོད་པ་ལ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཏྲིག་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན། ཡིད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིད་
ཅེས་གྲགས་པ་བཞིན་ཏེ། དེས་དགེ་བ་ཤེ། བསོད་ནམས་བྱས་པས་གང་དང་གང་དུ་ནི།
མཐའ་དག་སྟུང་པའི་སྒྲོས་སྒྲ་ཤེ། འགྲོ་བ་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དང་དེར་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ལས་དེས་འབྲས་བྱ་ཉིད་མངོན་པར་འདོད་པའི་འབྲས་བྱ་སྟོན་པར་བྱེད་པས་
ཡོན་ཏེ། རིན་དང་འདྲ་བས་མངོན་པར་མཚོན་པར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲོས་ཀྱི་སྒྲ་པོ་བཞིན་
ནོ། །འོ་ན། འདོད་པ་ལ་སྟོན་པས་(༡༩༣)ཤིག་པ་བྱས་ཀྱང་དགེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་
ན། མི་འགྱུར་ཏེ། ཤིག་པ་བྱེད་པ་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་དོན་དུ་གཉེར་ཀྱང་འགྲོ་བ་གང་
དང་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་བའི་སྒྲི་གནས་དེ་དང་དེར་ཤིག་པ་དེས་བྱས་པའི་དུམ་
ཉིད་འདོད་པ་གཙོད་པར་བྱེད་པས་ན། མཚོན་ཏེ། དེས་རྣམ་པར་འཛོམས་པར་བྱེད་དེ།
ལྡེ་བྱ་སྒྲིས་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཅིག་ཏུ་དཀར་བ་ཟག་མེད་ཀྱི་ལས་འབྲས། གཅིག་ཏུ་ནག་པ་
ཤིག་ཅན་ཀྱི་ལས་འབྲས་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་
པའི་ས་ཐོབ་པ་རྣམས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་མའི་མངལ་དུ་སྒྲེ་བ་མ་ཡིན་ཀྱི། ཞིང་དག་པ་
བདེ་བ་ཅན་ལྟ་བུ་ན། ཡངས་པས་ན། རྒྱ་ཆེ་བ། དྲི་བཟང་བ་ཤེ། ཞིམ་པ། བསིལ་བ་ཤེ།
རིག་བྱ་བདེ་བ་དང་ལྡན་པའི་བདུའི་སྒྲིང་པོར་གནས་པ་ཤེ། བཞུགས་པའི་ཚོགས་
གཉིས་བསྐྱུས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་ལྡན་པའི་བདེ་གསལ་གསལ་གྱི་སྒྲས་སུ་འགྱུར་
རོ། །ཞེས་སྒྲེལ་ལོ། །འོ་ན། བདུའི་སྒྲིང་པོ་དེ་ཟས་གང་གིས་ལུས་རྒྱས་ཤི་ན། རྒྱལ་བ་
ཤེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་གསུང་སྟན་པ་ཤེ། དབྱངས་ཀྱི་ལན་ལག་ཐམས་

ཅད་དང་ལྷན་པས་མཆོག་ཏུ་ཡིད་བདེ་བ་བྱེད་པའི་ཞལ་ཟས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་གཟི་བཞིན་
 དེ། མདངས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། འཕེལ་བར་བྱས་པའོ། །རི་ལྷར་སྐྱེ་ཞེན། ལུས་སྒྲིན་པའི་
 ཏུས་སུ་མཆོག་ནས་བྱུང་བ་སྟེ། དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་འོད་ཟེར་གྱིས་རྒྱས་པ་སྟེ། མད་
 ཅིང་ཁ་བྱེ་བར་བྱས་པའི་བདུ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། དེས་བར་ཐོན་ཞིང་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །
 ལུས་རི་ལྷ་བྱ་ཞེན། མཆོག་དང་དབེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་ལུས་མཆོག་ཅན་ཏེ། དེ་ལྷ་
 བྱར་བྱར་པའི་བདེ་གསེགས་ཀྱི་སྤྱི་ཏེ། རྒྱད་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་གནས་གང་ཏུ་
 གནས་ཤིན། རྒྱལ་བ་སྟེ། བདེ་གསེགས་འོད་དཔག་མེད་ལྷ་བྱའི་མདུན་ཏེ། སྐྱེན་སྐྱར་
 གནས་སོ། །དེ་རྒྱ་གང་གིས་འགྱུར་ཞེན། གཅིག་ཏུ་དཀར་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་དགོ་བས་
 འགྱུར་རོ། །འདྲི་ནི། མའི་མངལ་དུ་སྐྱེ་བ་རྣམས་(༡༩༩བ)ལ་འདི་ལས་ལྷག་པའི་དོག་
 པ་དང་། དྲི་བ་དང་། མོ་བའི་མེད་ཏུ་ཀྱིས་ཚ་བ་དང་། ཡ་མའི་མི་གཙང་བ་ལས་བྱུང་
 བ་དང་། མས་ཟོས་འབྱུང་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་། མངལ་གྱི་དྲི་མས་གོས་
 པ་དང་། སྐྱེ་བའི་ཏུས་ན་འགའ་ཞིག་འཆི་ཞིང་། མ་གྱི་ཡང་གཙང་ལ་མནན་པ་བཞིན་
 ཏུ་གྱུར་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡོད་དེ། མིར་སྐྱེ་བ་འདྲེན་མའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྒྲིན་ཞར་ལ་
 བསྐྱེན་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གསེན་རྗེའི་སྐྱེས་སུ་སྟེ། ཏུས་ཀྱི་ཕོ་ཉམ་པགས་པ་མ་ལུས་པ་སྟེ།
 མཐའ་དག་ཐོ་བ་འབར་བ་ལ་སོགས་པའི་མཆོན་ཀྱིས་བལྟས་པ་སྟེ། རྒྱད་ཏུ་སྐྱེལ་བས་
 ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་པས་ཏུ་ཞིང་རབ་ཏུ་ཚ་བའི་མེ་ཡིས་བལྟས་པ་སྟེ། ལྷ་བར་གྱུར་པ་ཡི་
 ཟངས་ལྷན་མ་ལུས་ལ་བྱུགས་པར་གྱུར་ལ། པགས་པ་བལྟས་པ་ལ་མེ་འབར་བའི་རལ་
 ཀྱི་དང་། མདུང་བྱང་སོགས་མཆོན་དུ་མས་བསྐྱེན་པས་ཤིན་ཏུ་མ་བྱུར་ལྷགས་པ་སྟེ།
 ཆད་ཅིང་། མེ་ཤིན་ཏུ་འབར་བའི་ལྷགས་ཀྱི་ས་གཞིར་ལྷུང་བ་ནི། མི་དགོ་བ་ལན་མང་
 བའི་མཐར་ལ་བྱས་པས་འགྱུར་པའོ། །

བཞི་པ་ནི། དགོ་མི་དགོའི་ཡན་ཡན་དང་། ཉེས་དམིགས་ཆེ་བ་དེ་བས་དེ་དག་
ཡང་ཡང་བསམ་ནས་མི་དགོ་བ་སྤྱོད་ཞིང་དགོ་བ་ལ་མོས་པ་སྟེ། འདུན་པར་བྱ་ཞིང་།
གྲས་བ་སྟེ། བསམ་པ་ཐག་བ་ཉིད་དུ་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱལ་ལ་པོ་ཆེའི་དོ་རྩེ་
རྒྱལ་མཚན་གྱི་བསྐྱོ་བ་ལེའུ་དུག་པ་ནས་བཤད་པའི་ཆོག་ག་སྟེ། རིམ་པས་ང་རྒྱལ་ཏེ།
བསྐྱབ་བྱའི་དོན་བརྩམས་ནས་གོང་ནས་གོང་དུ་བརྟན་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །ཡང་ན།
བརྟན་པར་ཡང་དག་པར་བརྩམས་ནས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །སྒྲོར་བ་དམན་པས་མ་ཡིན་
པའོ། །མདོ་དེ་ཉིད་ལས། དཔེར་ན། ལྷའི་བྱ་ཉི་མ་འཆར་བ་ན། དཔུས་ལོང་གི་ཉེས་
པས་མི་འདུག་གོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་དཔེ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དྲན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་ཅན། སེམས་ཟབ་ཅིང་
རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་རྣམ་པར་མ་ཁྱུམ་པ། ཡོན་ཏན་གྱི་(༡༡༥ན)སྒྲིབ་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་
མཐས་གཏུགས་པ་ནི། སེམས་འཁྱུ་བའི་ངང་རྒྱལ་གྱི་ཉེས་པས་མི་ལྷོག་གོ། དེ་བཞིན་
དུ་སྒྲུར་ཏེ། སེམས་ཅན་དཔུལ་པར་སྒྲེ་བ་དེ་དག་དང་ངན་སོང་གི་ས་ལ་གནས་པའི་
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དེ་ནས་ཤི་འཕོས་པར་གྱུར་ཅིང་། བདག་གི་དུམ་པའི་
ལུང་པོ་ཆེན་པོ་བྱང་བར་བྱའོ། །བརྩོན་པར་བྱའོ། །སྒྲོ་བར་བྱའོ། །མི་ལྷོག་པར་
བྱའོ། །མི་འབྲོས་པར་བྱའོ། །མི་སྒྲུག་པར་བྱའོ། །མི་འཛིགས་པར་བྱའོ། །ཕྱིར་མི་ལྷོག་
པར་བྱའོ། །སྒྲིབ་མི་ལུག་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྐྱབ་བརྟན་ནས་བརྩོན་པ་དང་། བསམ་པ་དང་། སྤྱིང་རྩེ་བརྟན་
པ་གསུམ་ལས། འདིར་དང་པོ་ཅམ་ཞིག་བསྟན་ལ། དེ་ལ་སྒྲོར་བ་རྩོན་པ་དང་། ལྷགས་
པའི་བརྩོན་པ་བརྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རྩོན་པའི་རིམ་པ་ལ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
རྩམ་མི་རྩམ་བརྟགས་ནས་རྩམ་ན་བརྩམ་པ་དང་། བརྩམས་ནས་ལྷོག་པའི་ཉེས་

དམིགས་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བཙོན་འགྲུས་རྩུམ་པའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའི་
དང་པོ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་སྟེ། འདོད་དོན་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་ཁུལ་པ་མཐའ་དག་བརྟགས་
པ་སྟེ། ལུས་མི་ལུས་རྣམས་པར་དབྱེད་ནས་སྐྱབ་པའི་ལུས་སྟོབས་དང་ལུན་ན། བརྩམ་
པར་བྱ་བའམ། ཡང་ན་སྟེ། སྐྱབ་མི་ལུས་ན། མི་བརྩམ་པར་བྱའོ། །དེའི་དགོས་པ་ནི།
མི་ལུས་ན། དང་པོ་ཉིད་ནས་མ་བརྩམས་པ་མཆོག་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་མ་ཉམས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །སྐྱོར་བ་བརྩམས་ནས་ལྷོག་པར་མི་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཆོ་འདིར་སྐྱོར་བ་བརྩམས་ནས་ལྷོག་ན། ཆོ་འདིར་མ་ཟད། སྐྱེ་བ་
གཞན་དུ་ཡང་བརྩམས་ནས་ལྷོག་པ་དེ་གོམས་ཤིང་དེ་ལས་དམ་བཅའ་ཉམས་པའི་
ཕྱིར་ལྷོག་པ་དང་། དེ་ལས་དེའི་རྣམ་སྤྲོད་དུག་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། བྱ་བ་དེ་
བཤོལ་ནས་གཞན་བྱ་བར་བརྩམས་པའི་བྱ་བ་གཞན་དེ་ཡང་དམན་པ་སྟེ། ཉམས་
བའམ་རྒྱུད་(༡༩༧བ)ཐོས་པར་འགྱུར་ལ། བརྩམས་ནས་གཞན་པ་དེའི་འབྲས་བུའི་
དུས་ན་འབྲས་བུ་གཞན་བྱ་བ་དེ་ཡང་དམན་པར་འགྱུར་རོ། །ཀྱང་ནི། དམན་འགྱུར་
ཞེས་པ། གཉི་ག་ལ་སྤྱད་པའོ། །བརྩམས་ནས་བཞག་པ་དེ་ཡང་འགྱུར་བར་མི་འགྱུར་
རོ། །དེ་ལྟར་ཉེས་དམིགས་ལྷ་ལས། དང་པོ་བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན། གཉིས་པ་རྣམ་སྤྲོད།
ལྷ་ག་མ་གསུམ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་འབྲས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཅི་ང་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་དུ་
བྱལ་ཞེ་ན། བྱ་བའི་ལས་དང་། སྤང་བྱ་ཉེས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་གཞོམ་པ་དང་། ཉོན་
མོངས་ཀྱི་རྩར་མི་རྩལ་པའི་ལུས་པ་སྟེ་གསུམ་པོ་དག་ལ་ང་རྒྱལ་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། ལས་དང་། ཉོན་མོངས་དང་། ལུས་པའི་ང་རྒྱལ་བྱ་བ་དང་གསུམ་
ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་
པའི་ལས་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་མི་རག་པར་བདག་ཉིད་གཅིག་བྱས་བྱའོ། །ཞེས་

སེམས་སྟོབས་སྐྱེད་པ་འདི་ནི། ལས་ཀྱི་ར་རྒྱལ་གྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པས་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་རང་དབང་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་
 ཏེ། སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་འདི་གང་དུ་ཡང་རང་གི་དོན་རྒྱུ་པར་མི་རུས་པས་དེ་རྣམས་ལ་
 བདེ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། དེའི་
 ཕྱིར་འགོ་བ་སྟེ། སྐྱེ་བོ་འདི་དག་འདི་ལྟ་བུའི་ཁུར་བསྐྱར་བ་ལ་བདག་ལ་རུས་པ་མེད་
 པ་མ་ཡིན་པ་དེ་བས་བདག་གི་ལས་འདི་ཐམས་ཅད་བྱའོ། །ཞེས་རྒྱ་དཔེ་ལྟར་འགྲེལ་
 ཆེན་ནས་སོ། །བོད་དཔེ་ལྟར་ན། བདག་གི་ལས་བྱ་རུས་པ་ལྟར་འགོ་བས་བྱ་མི་རུས་
 པས་ཞེས་སྒྲུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་བདག་དམན་པའི་ལས་བྱེད་པ་རྩོམ་པོ། །སྟུམ་ན།
 སེམས་ཅན་གཞན་དག་མི་གཅང་བ་འཕྲུག་པ་སོགས་སམ། ཁུར་འཁུར་བ་སོགས་གིན་
 ཏུ་དམན་པའི་ལས་བྱེད་ན། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱན་ཡིན་ལ། དེ་
 ཡོད་ཀྱང་རྗེ་བོའི་བྱ་བ་མི་བྱེད་པར་རི་ལྟར་འདུག་སྟེ། འདུག་པར་(༡༡༥)མི་རིགས་
 ཏེ། བདག་ནི། དེའི་བྱའམ་བྱན་ཡིན་པ་ལ་དམན་པའི་ལས་དེ་བདག་གིས་བྱ་བར་མི་
 རིགས་སོ། །ཞེས་ར་རྒྱལ་གྱིས་མི་བྱེད་ན། དེའི་ཆེ་བདག་གི་ར་རྒྱལ་འདི་དོན་ཆེན་པོ་
 ཉམས་པར་བྱེད་པས་མེད་པ་སྟེ། བསྐྱུག་ན་མཆོག་ཡིན་གྱི། ཡོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།

གཉིས་པ་ལ། ཉོན་མོངས་པ་ལས་རྒྱལ་བའི་ར་རྒྱལ་ལ་གནས་པར་བྱ་བ་དང་།
 ཉོན་མོངས་པའི་དགའི་དབང་དུ་གྱུར་ན་ར་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན་པར་བསྟན། ཉོན་མོངས་
 པའི་དགའ་ལས་རྒྱལ་བར་ར་རྒྱལ་ཅན་དུ་བསྟན་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ར་རྒྱལ་
 དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། དེས་ན་ར་རྒྱལ་ལ་གནས་པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
 དཔེར་ན། སྐྱལ་གི་བའི་རོ་དང་ཐུད་པར་གྱུར་པ་ན། མཁའ་ལྗིང་དུ་མ་ཟད། ལྷ་ཡང་
 མཁའ་ལྗིང་ལྟ་བུར་སྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་བདག་ཡིད་དེ། སེམས་ཉམ་རྒྱུད་བ་
 སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་ཞན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆེ་ལྟར་བསྟེ། ཉོན་མོངས་པས་བསྐྱེད་པའི་

སྤྱོད་པ་ཆེན་པོ་ལྟ་ཞོག། རྒྱུ་རྩལ་གྱི་གཞོན་པར་བྱེད་དེ། དེའི་རྒྱ་མཚན། སེམས་ཀྱི་
དཔལ་མེད་པར་ཁྱུ་པར་བྱས་པས། རྩོལ་བ་དོར་བ་སྟེ། ལུས་སེམས་ཀྱི་འཇུག་པ་
དམན་ཞིང་སྤྱོད་པ་མེད་པ་ལ་ལོ་ལོ་དང་བརྟེན་ངས་ཀྱི་དབང་གིས་ལྷུང་བ་འགྱུར་བར་བྱ་
སྒྲ་བ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཡིན་པས་ལྷུང་བ་རྒྱུ་རྩལ་གྱི་གཞོན་དེ། རྒྱུ་དཔེ་དང་འགྲེལ་
པ་ནས་ལྷུང་བ་བྱ་སྒྲ་མ་ཡིན་ནམ། བོད་དཔེ་ལྟར་ན། བོད་ས་པ་ལྷུང་བའི་གཞོན་པ་
ལས་ཐར་པ་ཡོད་དམ་ཅི་སྟེ། མེད་དོ། །ར་རྒྱལ་ཏེ། སེམས་མ་ཁྱུ་པ་དང་། རྩོལ་བ་སྟེ།
སྤྱོད་པ་ལུན་སྤྱུ་ཆོག་ས་པ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། ལུན་པ་ནི། དུན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཉོན་མོངས་
ཀྱི་སྒྲ་བས་མི་འབྱེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་རྩལ་ལྟ་ཞོག། ཉོན་མོངས་ཆེན་པོ་ཡིས་གྱུ་བྱ་བར་
དགའ་སྟེ། རྒྱལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཁྱུ་ན། ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྒྱུ་འཛུམས་སུ་འོང་བ་དེ་བས་སེམས་ནི་
བརྟན་པ་སྟེ། ར་རྒྱལ་གྱི་གོ་ཆ་(༡༥༥)ཀྱིན་པས་ལྷུང་བ་རྣམས་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་
བཀག་པས་དེའི་རྒྱན་རྒྱུངས་སྤྱུང་བའི་རྒྱལ་གྱིས་གཞོམ་པར་བྱ་སྟེ། གཞན་དུ་ན།
བདག་ནི་ལྷུང་བས་རྒྱུར་བཅོམ་སྟེ། ཡམ་པར་བྱས་ན། བམས་གསུམ་ཐམས་ཅད་ལས་
རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བར་འདོད་པ་ལ་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་སུ་
འགྱུར་རོ། །དེས་ན་བདག་གིས་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱན་ལས་རྒྱལ་བར་བྱ་ཡི། བདག་ལ་སུ་
ཡང་རྒྱལ་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་རྒྱལ་བ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི། བདུད་ཀྱི་རི་
དྲགས་ཀྱིས་མི་རྒྱགས་པའི་ཕྱིར་སེལ་སྟེ། དེའི་སྤྱུ་བདག་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་བདག་
གིས་ར་རྒྱལ་འདི་ལ་གནས་པར་བྱ་སྟེ། སེལ་འདི་སྤྱ་གྱུ་འང་རི་དྲགས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་
ཅིང་གནས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ཐ་མལ་དག་ལས་རྒྱལ་བའི་ར་རྒྱལ་ཅན་ཡང་བསྐྱགས་པར་
འོས་སམ་ཞིན། དེ་དག་ར་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན་གྱི། སྤྱིང་རྗེའི་གནས་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་སྟེ།

སེམས་ཅན་གང་ཉོན་མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་དགའ་བཙམ་ཞིང་ཟེལ་གྱིས་མནན་པ་
 ཉོན་མོངས་པའི་དུག་ཅན་དེ་ང་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། དགའི་དབང་དུ་སྤང་བའི་ཕྱིར།
 ཐུབ་པ་ཡོད་དེ། ང་རྒྱལ་ཅན་ཡིན་ན། དགའི་དབང་དུ་མི་འགོ་བར་རིགས་པ་ལས་དེ་
 དག་ཉོན་མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་དགའི་དབང་དུ་གྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན། ཉོན་
 མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་ན་ཞེས་པ་འདི། རྒྱ་དཔེ་ལ་མེད་དོ། །ང་རྒྱལ་བདུན་པོ་
 གང་རུང་གིས་དཔྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ངན་སྤང་དུ་བྱིད་ཅིང་དེ་ལས་ཐར་ན། བརྒྱལ་
 མིར་སྒྲིམ་གྱང་དེའི་དགའ་སྟོན་ཏེ། དགའ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་བཙམ་པ་དང་། གཞན་
 གྱིས་བྱིན་པའི་སྤྱོད་མོའི་ཟས་ཟ་བ་དང་། གཞན་གྱི་བུན་དང་། རྟོག་དཔྱོད་མི་ཤེས་
 པའི་གྲོན་པ་དང་། མི་མཛེས་ཤིང་མཐོང་ན་མི་དགའ་བའི་མི་སྒྲུག་པ་དང་། ལུས་རྒྱུད་
 ལ་སྟོབས་མེད་པའི་ཉམ་རྒྱུད་པ་དང་། ཐམས་ཅད་དུ་པར་གནོད་པ་མ་བྱས་གྱང་རྩར་
 གཞན་གྱིས་བརྟམས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་འདྲའི་ཉོན་མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་(༡༩༥ན)གྱིས་
 ཁེངས་པའི་དགའ་ཐུབ་ཅན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པས་གདུངས་པ་དེ་ ཡང་ང་རྒྱལ་ཅན་གྱི་
 བང་དུ་གཏོགས་ན་དམན་པ་ཇི་འདྲ་ཡིན་པ་སྟོས་ཏེ། དེ་ཉིད་དམན་པ་སྟེང་རྗེའི་གནས་
 ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་འདྲ་ང་རྒྱལ་ཅན་མིན་ན། ང་རྒྱལ་ཅན་གང་ཡིན་ཞེན། བྱང་
 སེམས་གང་ཞིག་ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་གྱི་དགའ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉོན་པའི་ང་
 རྒྱལ་འཆང་བར་གྱུར་པ་དེ་ནི། ང་རྒྱལ་ཅན་དང་། དགའ་ལས་རྒྱལ་བས་ན། རྣམ་རྒྱལ་
 དང་། གཟི་བརྗེད་དང་ལྷན་པའི་རབ་ཏུ་དཔལ་བ་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གང་ཞིག་
 ཉོན་མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་དགའ་བདོ་བ་སྟེ། དག་ཏུ་སྒྲིམ་པ་ཡང་ངེས་པར་བཙམ་སྟེ།
 འགོ་བ་ལ་འདོད་པ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་བ་སངས་རྒྱལ་གྱི་འབྲས་ཁུ་རྫོགས་པར་སྟེར་བར་
 བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྤྱི་མ་དག །འདི་ཡན་ཆད་རྣམས་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། འདི་ནས་ཉོན་
མོངས་པའི་ང་རྒྱལ་དུ་འཆད་དེ། འགྲེལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལས་ཐོག་པར་བཤད་པ་དང་
འགལ་ལོ། །དེས་ན་ཉོན་མོངས་པའི་སྤྲོགས་ཏེ། རྗེ་ཆོན་གྱི་ཁྱོད་དེ། བང་དུ་གནས་ན་
རྣམ་པ་སྟོང་འགྱུར་དུ་དུག་པ་དང་། ཉམ་ང་བ་བྱུང་ཡང་སྤྲོ་བ་རྩལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་པའི་
ཆོགས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། སྤལ་སོགས་པའི་རི་དུགས་ཀྱི་ཆོགས་
ཐམས་ཅད་སེལ་གཟེ་བཟིན་ཆེ་བས་ཟིལ་གྱིས་གཏོན་པ་བཞིན་ནོ། །ཉོན་མོངས་ཀྱིས་
མི་ཚུགས་པའི་ཐབས་ནི། ཉམ་ང་བ་སྟེ། དུག་ཆེ་ཐང་སྟེ། ཤིན་ཏུ་སྤལ་དུ་བྱུང་བར་
གྱུར་གྱང་། མིའི་མིག་གཅེས་སྤྲོས་ཀྱིས་སྤང་བ་ལྟར་ཞེས་སམ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་
བ་ཐམས་ཅད་ལས། རོ་ནི་མིག་གིས་མི་མཐོང་ལྟར། །ཞེས་ཏེ། མངར་བ་ལ་སོགས་
པའི་རོ་དུག་པོ་ལྗེའི་ཡུལ་ཡིན་ཡང་མིག་གིས་མི་མཐོང་སྟེ། མི་རྟོགས་ལ་ཡུལ་དུ་མི་
བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཉམ་ང་བ་བྱུང་བར་གྱུར་གྱང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སློ་མི་འཇུག་པའི་
རྒྱལ་གྱིས་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བར་བྱོལ། །བདག་ནི་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་(༡༥༦)བཅད་
ནི། སྤྱིར་བཤད་ཟིན་མོད། འོན་ཀྱང་འདིར་རྒྱ་དཔེ་ལའང་མེད་ཅིང་འགྲེལ་བས་གྱང་
མ་བཟུལ་ལོ། །

གསུམ་པ་ལ། དགོ་བའི་ལས་ལ་དགའ་བར་བྱ་བ་མདོར་བསྟན། བདེ་ཞིང་ཞི་
བས་ངོམས་མི་ཤེས་པའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱས་པར་བཤད། དོན་བསྟུས་ཏེ་ལས་མཐར་ཐིན་
པའི་ཕྱིར་དགའ་བས་འཇུག་པར་གདམས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སྐབས་སུ་བབ་པའི་
བསམ་གཏན་དང་། གྲོག་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བའི་ལས་གང་རིམ་གྱིས་བྱ་བ་ཡིན་པའི་
ལས་དེ་ཉིད་ལ་ཞེན་པར་བྱ་སྟེ། ལས་དེས་མི་ངོམས་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱེད་འདོད་
པ་དང་། དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་འཇུག་འདོད་བས་དགའ་བར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱན་པོ་ལ་
སོགས་པ་ཕྱིད་མོའི་བདེ་བའི་འབྲས་སུ་འདོད་བས་དེ་ལ་ཞེན་པ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདེ་བ་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་ལས་བྱེད་ཀྱི།
 གཞན་དུ་ན་དེ་ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ལས་བྱས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བདེ་བར་
 འགྱུར་རམ་མི་འགྱུར་གཏོལ་མེད་པ་སྟེ། དེས་པ་མེད་དེ་ཆོང་ལ་སོགས་པས་ལ་ལ་བདེ།
 ལ་ལ་མི་བདེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་སེམས་གང་གི་ལས་ཉིད་བདེ་བར་འགྱུར་པ་ཡིན་པ་
 ལ་ཕྱིས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་འདོད་པ་དེ། ལས་དེ་མི་བྱེད་ན་ཇི་ལྟར་བདེ་བ་ཐོབ་སྟེ་མི་ཐོབ་
 པས་དགའ་བས་ལས་བྱུངོ། །དགའ་བས་བྱེད་ཀྱང་རྒྱང་ཟད་ཀྱིས་ཆོག་གོ། །སྙམ་ན། སྙམ་
 གྱིའི་སོ་ལ་ཆགས་པའི་སྤྱང་ཕྱིའི་རོ་ལ་ཆགས་ནས་བལྟགས་ན། ལྷེ་གཙོན་པའི་སྤྱག་
 བསྐལ་མྱོང་བ་ལྟ་བུའི་བདེ་བ་རྒྱང་ལ་ཉེས་དམིགས་ཆེ་བའི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་
 ཀྱིས་འཁོར་བར་ཡང་ཡང་མྱོང་ཡང་མི་ངོམས་ཏེ། མངོན་མཐོའི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པས་
 རྣམ་སྒྲིན་བདེ་ལ་དུམ་ཁྱི་བས་མྱང་འདས་སྐྱེད་པས་ཁྱི་བས་བསོད་ནམས་བདུད་ཅི་ལྟ་
 བས་ཇི་ལྟར་ངོམས་ཏེ། ངོམས་མི་ཤེས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྣམ་སྒྲིན་བདེ་ལ་ཁྱི་བ་དེ་ལྟས་ཏེ། དའི་ཕྱིར་ལས་བརྒྱམས་པ་དེ།
 ཆར་ཏེ། མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རམ། འབྲེལ་བ་ལྟར་ན། མཐར་ཕྱིན་ཟིན་པའི་
 དུས་ན་ཡང་ལས་དེ་(༡༥ཡན)ཡང་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྒྱལ་གྱིས་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ།
 དཔེར་ན། སོ་གའི་ཉི་མ་བྱེད་ཀྱི་དུས་སུ་རྒྱ་མ་རྒྱེད་ཅིང་ཉི་ཆོན་གྱིས་གདུངས་པའི་སྤྱང་
 བོ་ཆེ་རྒྱ་བསིལ་བའི་མཆོ་དང་ལྷན་པ་ན། དང་བོ་སྟེ། ལྷན་མ་ཐག་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་
 ལྟར་དུའོ། །

བཞི་པ་ནི། བརྒྱམས་པའི་ལས་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ལ་རང་གི་སྟོབས་ཉམས་པ་
 དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་སྟེ། རྒྱས་པ་མེད་པར་གྱུར་ན། རྒྱས་པའི་ཆེ་སྒྲར་ཡང་བྱ་བའི་དོན་
 དུ་ཕྱིས་བྱ་བའི་བསམ་པས་དུས་རེ་ཞིག་གི་བར་དུ་དོར་བར་བྱ་སྟེ། མ་དོར་ན། སྒྲར་
 ཡང་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །བརྒྱམས་པའི་ལས་དེ་ལེགས་པར་ཟིན་ནའང་དེ་

ལ་ཞེན་ནས་མི་བསྐྱད་པར་དེ་བས་བཟང་བའི་བྱི་མ་དང་། དེ་ཟིན་ནས་དེ་བས་བཟང་བའི་བྱི་མ་བྱེད་འདོད་པས་སྐྱ་མ་སྐྱ་མ་དེ་སྐྱང་བར་བྱ་སྟེ། མ་དོར་ན། དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་གཤེད་དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །ཡང་གི་སྒྲུབ་ནི། སྟོབས་ཉམས་ན་དོར་བར་མ་ཟད་ཅིས་པའོ། །འདི་བརྩམས་ནས་ཕྱག་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་པའི་དམིགས་བསལ་ལོ། །

(2) དངོས་གཞི་ལྟར་སྒྲུབ་པ།

<1> ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བའི་བྱིར་གཉེན་པོ་ལྟར་སྒྲུབ་པ།

གཉེས་པ་ལ། ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བའི་བྱིར་གཉེན་པོ་ལྟར་སྒྲུབ་པ། ཉེས་པ་བྱུང་ན་བྱིར་བཅོས་པ་ལ་འབད་པ་དང་། གཉེན་པ་སྟེ་བའི་རྒྱ་བསྟེན་པ་ལ་འབད་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། དུན་ཤེས་བཞིན་དང་། བག་ཡོད་ལྟར་སྒྲུབ་པ་དང་། མཇུག་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ཉོན་མོངས་གཞིམ་པ་ལ་འབད་པ། འབད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། མ་འབད་པའི་ཉེས་དམིགས་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། འཐབ་རྩིང་ནི། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པར་བསྐྱབ་པ་ཞེས་ཏེ། མཚོན་ཆའི་རིག་པ་ལ་མཁས་པར་བསྐྱབ་པའི་དགྲ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་གཡུལ་ངོར་རལ་གྱི་ལྷགས་པ་སྟེ། རལ་གྱི་བརྟེན་པའི་ཆེ་ཆུར་མཚོན་མི་ཕོག་པ་དང་། བར་ཕོག་པར་བརྟེན་པ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་མཚོན་གྱིས་མ་ཕོག་པར་འཇུར་བ་སྟེ། སྤང་ཞིང་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་རྣམས་དུན་ཤེས་བཞིན་གཉེས་གྱིས་འཛེབས་པར་ཏེ། (༡༩༥བ)བརྟན་པའམ་ཤིན་ཏུ་བསྐྱུན་པས་བརྟག་སྟེ། ཉོན་མོངས་རྣམས་སྟོང་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ལ། དེའི་དམིགས་པ་སྟོང་པར་བསྒྲོམས་པས་དེ་དག་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉེས་པ་ནི། གཡུལ་དུ་རལ་གྱིས་གཅོད་པ་དེ་ལ་རང་གི་རལ་གྱི་ལག་ནས་བརྒྱ་

ལ་ལྟར་བར་སྒྱར་ན། དགའི་གནོད་པའི་འཛིགས་པར་སྒྱར་དུ་སྟེ། རིངས་པར་ལེན་པ་
སྟེ། འཛིན་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་དག་དང་འཐབ་པའི་གཡུལ་དུ་བྱན་
པའི་མཚོན་ཏེ། རལ་གྱི་ཤོར་ན། དཔྱལ་བ་དུ་འཕོད་ལ་སྒྲགས་པའི་དུམ་པའི་འཛིགས་
པ་བྱན་པས་སྒྱར་དུ་སྒྲུང་ངོ་། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ཙམ་དུ་འབད་མི་དགོས་ཏེ། ཉོན་མོངས་ལྷ་མོས་གནོད་པ་མི་
ལྷས་པས་སོ། ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། དུག་མདས་ཐོག་པའི་དུག་རྒྱལ་ཙམ་ཡང་
མེད་ཀྱང་ཁྲག་ལ་རྟེན་བཅས་ནས་རྩ་ལ་ཁྲགས་ཏེ་ལུས་ལ་བྱབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་
དུ་བྱན་གཤམ་བཞིན་ཉམས་པའི་གྲགས་ཏེ། སྐབས་རྟེན་པ་ལ་རྟེན་བཅས་ནས་ཉམས་པས་
སེམས་ལ་བྱབ་པར་འགྱུར་བས་ཉམས་པ་རྒྱལ་ཙམ་ལ་འང་སྐབས་མི་དབྱེད། །

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། སྒྲིམ་བྱ་འགའ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་པོ་གཏུམ་པོའི་བཀའ་
ཡུངས་མར་གྱིས་བཀའ་པའི་སྨྱོད་བསྒྱར་ནས་ལམ་འདྲེད་པའི་སར་འགྲོར་བརྟག་པ་ན།
ལག་ན་རལ་གྱི་ཐོགས་པའི་མི་དུང་དུ་བཅད་དེ། ཐིགས་པ་གཅིག་ཙམ་པོ་ན་གསལ་
ངོ་། །ཞེས་བསྟོགས་པས་གསོད་པས་འཛིགས་ཏེ་སྒྲིམ་པ་ལྟར། བརྒྱལ་ཁྲགས་ཅན།
བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་འཛིན་པས་བསྐྱབ་པ་ཉམས་ན། དཔྱལ་བའི་དུམ་པས་འཛིགས་
པས་སྒྱར་གྱི་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིམ་པ་སྟེ། འབད་པ་ལྟར་སྒྲུང་སྟེ། ཀ་རྩ་ནའི་རྣམ་ཐར་བཞིན་
མོ། །པེ་རོ་ཙ་ནས་འདི་མན་ཆད་བདག་དབང་དུ་བྱ་བར་འཆད་མོད་གྱི། ཡི་གའི་དོན་
དུ་མ་ཆུད་ཅིང་འགྲེལ་བ་གཞན་རྣམས་དང་འགལ་ལོ། །

གསུམ་པ་ནི། དཔྱལ་བའི་འཛིགས་པས་སྒྲིམ་དགོས་པ་དེ་བས་ན། བར་དུ་སྒྱལ་
དུག་ཅན་འོངས་ན་དུག་གི་འཛིགས་པས་རིངས་པོ་སྟེ། སྒྱར་དུ་ལྟང་བ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་
དུ་(༡༩༥ན)གཉིད་དང་སྒྲིམས་པ་སྟེ། ལེ་གི་ལོ་འམ་རྒྱགས་པ་གེས། འོངས་ན། མི་རྟག་
པ་སྒྲགས་པ་བྱན་པས་སྒྱར་དུ་དེ་དག་བསྒྲོག་པར་བྱེད། །

<2> ཉེས་པ་བྱུང་ན་སྤྱིར་བཙོས་པ་ལ་འབད་པར་ལྟར་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་འབད་ཀྱང་དབང་པོ་ཉམས་ནས་ཉེས་པ་བྱུང་ན། ལས་དང་
པོ་པ་ལ་ཉེས་པ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ཞིང་ཡང་སྤྱིར་བཙོས་པའི་བསམ་བསམ་རང་ལ་སྤྱད་ནས་ཏེ།
འགྲོད་པས་ཡིད་གདུང་བར་བྱས་ནས་ཐབས་ཅི་ནས་ཀྱང་བདག་ལ་སྤྱིས་ཉེས་པ་འདི་
མི་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་ཞེས་ཡུན་རིང་དུ་བསམ་པར་བྱའོ། །

<3> གཉེན་པོ་སྤྱི་བའི་རྒྱ་བསྟན་པ་ལ་འབད་པ་ལྟར་བྱུང་བ།

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རང་གིས་མི་ཤེས་ན། གཉེན་པོ་དྲན་སོགས་སྤྱི་བའི་རྒྱ་ནི།
རྩི་ལྟར་ཏེ། ཐབས་གང་གིས་ཉོན་མོངས་པ་འཇུག་པའི་གནས་སྐབས་འདི་དག་ལ་
འབད་མི་དགོས་པར་བདག་ལ་བརྟེན་མེད་གྱི་དྲན་པ་གོམས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
བསམ་པ་འདིས་མཁན་སྒྲོབ་དང་། ཚངས་པ་མཚུངས་པར་སྒྲོད་པ་དང་། མང་དུ་ཐོས་
པ་དང་། རྟེན་སྤྱད་གསུམ་ཤེས་པ་འགྲོད་པ་སེལ་བ་ལ་མཁས་པ་རྣམས་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་
ཐུང་པའམ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་འདོད་པར་བྱ། རིགས་པའི་
ལས་ནི། གདམས་པ་དང་། རྩིས་སྤྱད་པ་དང་། ལྟར་པ་ལས་ལྟར་བའི་ཆེད་དུ་ཆད་
ལས་བྱིན་ཞིང་ཐོབ་པ་རྣམས་སྐྱབ་པར་འདོད་པར་བྱའོ། །གང་གིས་ན། ལྟར་པ་འཇུག་
པ་སྤྱང་བར་འདོད་པའི་བསམ་བའི་རྒྱ་འདི་ཡིས་སོ། །

(3) རྗེས་བདག་ཉིད་དབང་དུ་བྱ་བ།

གསུམ་པ་ནི། ཅི་ནས་ཏེ། རྣམ་པ་གང་གིས་ལས་བྱེད་པ་སྟེ། རྩོམ་པའི་སྒྲིལ་རྩལ་ནས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་མཐུ་ཡོད་པས་ནི། ཤེས་བཞིན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པས་དབང་དུ་བསྐྱར་བ་དེ་བཞིན་དུ་ལེའུ་བཞི་པར་བཤད་པའི་བག་ཡོད་པའི་གཏམ་དྲན་པར་བྱས་ནས་བདག་གི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ལྔ་དང་པ་ཡང་བ་སྟེ། ཟོ་མདོག་བདེ་བའམ་སྟོབ་གོམས་པས་དབང་དུ་བྱུང་། །དེ་ཉིད་དཔེས་གསལ་པར་སྟོན་པ་ནི། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱུད་ནི། འགྲོ་བ་དང་འོང་བས་གིང་བལ་ཏེ། རས་བལ་སོགས་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་དེ་བཞིན་དུ། སེམས་སྟོབ་པའི་བརྩོན་(༡༩༥)འགྲུས་ཀྱིས་དབང་བསྐྱར་བས་རྒྱ་དཔེར། རྩ་འབྲུལ་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འབྱོར། །ཞེས་ཏེ་རྣམ་མཁར་འགྲོ་བ་སོགས་ཀྱི་རྩ་འབྲུལ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་བ་སྟེ། འགྲུབ་པའམ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །བདག་གཞན་མཉམ་བཞེ་ནི། བསམ་གཏན་ལེའུར་བཤད་པར་བྱུང་། །བརྩོན་འགྲུས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ལེའུ་བདུན་པའི་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་བརྒྱད་པ་།

[༤] རྣམ་གཡེང་གི་གཉེན་པོར་བསམ་གཏན་གྱི་ལེའུ་

(༡) བརྩོན་འགྲུས་སྟེལ་ནས་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་

གཞག་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ།

བཞི་པ་ལ། བརྩོན་འགྲུས་སྟེལ་ནས་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་གཞག་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ་དང་། རི་ལྟར་མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཐབས་དང་གཉིས་ཀྱི་དང་

པོ་ནི། སྤར་བརྗོད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ་དང་། གཉེན་པོ་བསྟེན་
 བས་བཅོམ་འགྲུས་བསྟེད་བ་སྟེ། སྤེལ་ནས་ལྷན་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པར་བསྟན་པར་བྱ་བའི་
 ཕྱིར་ཡིད་དེ། སེམས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་གཞག་པ་ལ་གཞག་
 ཅིང་གནས་པར་བྱ་སྟེ། བྱི་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ན། ཏིང་ངེ་འཛིན་མེད་པར་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་
 བའི་མི་སྟེ། སྟེས་བྲུ་ནི། མཉམ་པར་མ་གཞག་པའི་བཅོམ་འགྲུས་དང་ལྷན་ཡང་། ཉོན་མོངས་
 པ་སྟེན་པོ་ལྟ་བུའི་མཆེ་བའི་ཐུག་ན་སྟེ། བར་ན་གནས་པས། དེས་ཟ་བ་ལ་ཆོགས་མེད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །

(༡) རི་ལྟར་མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཐབས་བསྟན་པ།

(1) ཞི་གནས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམ་གཡེང་སྤང་བ།

[1] མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཞི་གནས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམ་གཡེང་སྤང་བ་དང་། སྤངས་
 བས་དམིགས་པ་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་སྒྲོམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་
 གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སྟེ་པོའི་འདུ་འཛི་མེད་པའི་དགོན་པར་གནས་པ་ལུས་དབེན་པ་
 དང་། འདོད་པའི་རྣམ་རྟོག་ལ་སོགས་སྤངས་པས་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡིས་འདུ་འཛི་
 དང་། འདོད་རྟོག་སོགས་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་མི་འབྱུང་ངོ་། ཉོན་
 མོངས་སྤང་བ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དགོས། དེ་ལ་གཡེང་བ་སྤང་དགོས། དེ་ལ་ལུས་སེམས་
 དབེན་དགོས་པ་དེ་བས་ལུས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་གཉེན་བཞེས་གཡོག་འཁོར་སོགས་
 ཀྱི་འཛིག་རྟེན་སྤང་བར་བྱ་ཞིང་། སེམས་དབེན་(༡༩༩)པའི་ཐབས་སུ་རྣམ་པར་རྟོག་
 པ་ཡོངས་སུ་དོར་ལ་སྤང་ཉིད་སྟེང་རྗེ་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། །

[2] རྒྱལ་པར་བཤད་པ།

(1) ལུས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་དོར་པ།

<1> འཛིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་སྤང་པའི་ཕྱིར་གཉེན་པོ་

སྒྲིམ་ཚུལ་མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ལུས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་དང་། སེམས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་རྣམ་རྟེན་དོར་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། འཛིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་སྤང་པའི་ཕྱིར་གཉེན་པོ་སྒྲིམ་ཚུལ་མདོར་བསྟན། རྒྱལ་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འཛིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་བདག་དང་བདག་གི་བར་མདོན་པར་ཞེན་པའི་ཆགས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟེན་པ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲིམ་བཀུར་སྟེ་དང་། སྟན་པ་པ་དང་། ཆོགས་སུ་བཅད་པ་ལ་སྐྱེས་པ་ལ་སྟེད་པ་སྟེ། རབ་རྒྱ་འདོད་པས་འཛིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་སྟེ། དེ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་བས་ཆགས་པ་དང་། རྟེན་པ་ལ་སྟེད་པ་འདི་དག་ཡོངས་སྤྱོད་ས་ལ་སྟེ། ཡོངས་སུ་སྤང་པའི་ཆེད་དུ་མ་ཁས་པས་འོག་ནས་འཆད་པ་འདི་ལྟར་དབྱེད་པ་སྟེ། བརྟག་ཅིང་བསམ་པར་བྱའོ། །དེ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་གནས་པས་ན། ཞི་གནས་ཏེ། རོ་བོ་སེམས་ཅུ་གཅིག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཉེ་བར་གཏད་པའི་བསམ་གཏན་ཏེ། དབྱེ་ན། བསམ་གཏན་བཞི། གཟུགས་མེད་བཞི་ལ་དངོས་གཞི་དང་ཉེར་བསྟོགས་བརྒྱད། བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་བྱུང་པར་ཅན་དང་བརྒྱབ་དུ་མ་ནི། །ལྷག་མཐོང་ནི། རོ་བོ་ཆོས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ལ། དེས་ཆོག །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བྱུང་པར་དུ་མཐོང་བའོ། ། ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྷག་པར་

རྟོགས་པའི་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དབྱེན། རི་སྟོང་པ་དང་། རི་ལྟ་བུ་གཤམ་པ་དང་། མཚན་མ་
ལས་བྱུང་བ་དང་། ཡོངས་སུ་ཆོལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ།
ལྟའོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་ཞིང་ཞི་གནས་དང་བྱུང་དུ་འཇུག་པས་ན། ཞི་གནས་
རབ་དུ་ལྟན་པའི་ལྟ་ག་མཐོང་སྟེ། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས། བསམ་གཏན་
གྱི་དངོས་གཞི་བཞི། (༡)ཤེས་དང་པོའི་དངོས་གཞི་བྱུང་བར་ཅན་ཏེ། རྟག་ལ་བརྟེན་
པའི་ལྟ་ག་མཐོང་མཐོང་ལམ་གྱིས་མཐོང་སྟངས་ཀྱི་ཉན་མོངས་པ་དང་། བསམ་གཏན་ས་
རྟག་གི་སྟོང་དུ་གཟུགས་མེད་དང་པོ་གསུམ་གྱི་དངོས་གཞི་བསྟན་པས་དགྲུ་ལ་བརྟེན་
པའི་ལྟ་ག་མཐོང་ཟག་མེད་སྟོམ་ལམ་གྱིས་སྟོམ་སྟངས་ཀྱི་ཉན་མོངས་ཀྱི་ས་པོན་རྣམ་པར་
འཛུམས་པར་གཤམ་པར་བྱས་ནས། ཉན་མོངས་འཛུམས་པ་ལ་ལྟ་ག་མཐོང་དགོས། དེ་
ལ་ཞི་གནས་དགོས་པས་ཉན་མོངས་སྟོང་འདོད་པས་ཐོག་མར་ཏེ། དང་པོ་ཉིད་དུ་ཞི་
གནས་བཅའ་བར་བྱ། དེ་ནས་ནི། ལྟ་ག་མཐོང་བཅའ་བར་བྱ་ཞིང་། ཞི་གནས་དེ་ཡང་
ནི། འཛིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་མེད་ཅིང་། བསམ་གཏན་ལ་མཛོན་པར་དགའ་བས་
འགྲུབ་པས་འཛིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་སྟངས་ཞིང་དབེན་པ་ལ་དགའ་བར་བྱའོ། །

(2) རྒྱས་པར་བཤད་པ།

① གཡེང་བའི་རྒྱ་འཛིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་སྟངས་པ།

གཉིས་པ་ལ། གཡེང་བའི་རྒྱ་འཛིག་རྟེན་ལ་ཆགས་པ་སྟངས་། ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱ་
དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་སྟེང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྟངས་མཁས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་སྟངས་།
ཕྱི་རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པ་སྟངས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བྱུལ་ཅན་ཆགས་པའི་དང་།
ཆགས་བྱ་བྱུལ་གྱི་ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། མི་རྟག་པས་ཆགས་

ཡུལ་མ་མཐོང་བའི་དང་། མཐོང་ཡང་ངོ་མ་མི་ཤེས་པའི་དང་། ཐུན་མོང་དུ་ཆགས་པའི་
 ཉེས་དམིགས་བརྟག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ལྷན་སྒྲིག་རང་ཉིད་མི་རྟག་པ་
 ཡིན་པ་ལ་མི་རྟག་པའི་བྱ་དང་རྒྱུང་མ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཆགས་པར་བྱེད་
 པ་ཡིད་དེ། རྒྱ་མཚན་གང་གིས་རིངས་གིང་རུང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཆགས་པ་དེས་ནི་ཆོ་
 རབས་ཏེ། སྒྲིབ་སྒྲོང་ཕྱག་སྟེ། མཐར་ཐུག་པ་མེད་པའི་འཁོར་བ་ནས་འཁོར་བར་བརྒྱ་
 ལམ་ཞིག་ན་ཡང་སྟེད་པ་མཐོང་བར་ཡོང་མི་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་། དགའ་བ་སྒྲིབ་
 པས་སྟུག་པར་བརྗོད་པ་ཡིན་པ་ལ། འདི་ལ་དགའ་བ་སྒྲིབ་པ་དེ་མེད་དེ། རེ་ཞིག་
 ཆགས་ཡུལ་དེ་མ་མཐོང་ན་ནི་དགའ་(༡༩༠ན)བར་མི་འགྱུར་ལ། མི་དགའ་ན། ཡིད་
 མི་བདེ་བས་ཡིད་ཀྱང་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་འཛིག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སྟུག་པ་དེ་མཐོང་ཡང་ངོ་མ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྒྲར་ཡང་
 ལྷག་པར་སྟེད་པས་གདུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་མཐོང་བར་འདོད་པས་སྒྲར་མ་མཐོང་
 བའི་སྐབས་སྟུག་དུང་བ་བཞིན་དུ་སྟེད་པས་གདུང་བར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། རོན་ཉམས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་སྟུག་པ་དང་ཕྱད་པ་ཡིན་ཏེ།
 སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆགས་པར་བྱས་ན་འདི་རྒྱ་དཔེ་ལ་ནི་མེད་དོ། །སྟུག་པ་དང་ཕྱད་
 པར་འདོད་པས་ཡང་དག་པ་ཉིད་དེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ། མ་ནོར་བའི་སྒྲིན་ཡོན་ལ་ཀྱན་
 བས་སྒྲིབ་གྱི། མི་མཐོང་བར་བྱེད་ལ། དེ་ལ་ཞེན་པས་འཁོར་བ་ལ་སྒྲོ་བའི་སེམས་ཀྱང་
 འཛིག་པ་སྟེ། ཉམས་པར་བྱེད། ཡུད་ཅམ་གཅིག་བྲལ་ལམ་མ་ཕྱད་ན་ཕྱད་འདོད་པའི་
 རྒྱའི་ཕྱ་ངན་གྱིས་གདུང་བར་འགྱུར་ལ། སྟུག་པ་དང་ཕྱད་པར་འདོད་པ་དང་། ཞེས་རྒྱ་
 དཔེ་དང་འགྲེལ་བར་འབྱུང་སྟེ། སྟུག་པ་དང་ཕྱད་ཅིང་སྒྲོར་བའམ་ཆོགས་པར་འདོད་
 པས་ཏེ། སྟེད་པས་ཡང་ཡང་ཆོལ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྟུག་པ་དེ་ལ་སེམས་པ་འབའ་ཞིག་
 གིས་ཆེད་འདུ་བྱེད་ཐུང་དུ་འདི་རོན་མེད་པ་སྟེ། དག་བའི་ལས་རྒྱུ་ཟད་ཀྱང་མ་གྲུབ་

པར་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ཞིང་འདྲ་བར་འགྱུར་དེ། བྱིས་པ་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་ལ་སེམས་
པ་བཞིན་ནོ། །དེས་པར་འཛིག་པར་འགྱུར་བས་རྟག་པ་མེད་པའི་མཛེས་བཤེས་ལ་
ཆགས་པའི་རྒྱས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཆོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་
ཉམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་གཞུང་དུང་སྟེ། རྟག་པ་ཐར་པ་ཡིན་ལ། དེའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་
ཆོས་ཀྱང་འཛིག་པ་སྟེ། ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། བྱིས་པ་རིང་དུ་སྤང་བ་དང་། སྤང་ན་མི་དགའ་བ་དང་འབྲིས་ཆེ་བ་
སྤང་བ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། བྱིས་པ་བསྟེན་ན་ངན་འགྲོར་འབྱིད། རྗེས་མ་བསྟེན་གྱི་སྟོང་
པས་(༡༩༠བ)མཁུ་བར་དགའ། བན་པ་སྤྲུམ་གྱང་དོན་དུ་མི་འགྱུར། བསྟེན་པས་ན་མ་
ཡང་ལན་པ་མི་ཐོབ། འགྲོགས་ན་མི་དགེ་ཅིས་ཀྱང་འབྱུང་། བསྟེན་པས་བདག་གཞན་
སྤང་བར་བྱེད། དོན་བསྤྲུམ་ནས་ཐག་རིང་དུ་སྤང་བར་གདམས་པ་དང་བདུན་གྱི་དང་
པོ་ནི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་གཉེན་བཤེས་སྐྱེས་དང་འགྲོགས་པས་ལན་བདེའི་རྒྱ་ཐོབ་པར་
འགྱུར་རོ། །སྟུམ་ན། བྱིས་པ་ནི། འཕགས་པའི་རྒྱས་དུངས་པ་བདེན་པ་མ་མཐོང་པའི་
སོ་སོའི་རྒྱུ་པོ་དང་། ལོ་དུག་ཅུ་ལོན་པ་ཆུན་པོ་དེའི་རྒྱས་དུངས་པའི་བྱིས་པ་བཙོ་ལྟ་
མན་ཆད་དང་། སྤང་དོར་ལ་མཁས་པའི་རྒྱས་དུངས་པའི་བྱིས་པ་སྤང་དོར་གྱི་དོན་ལ་
ཤེད་མ་བྱེ་བའི་རྫོངས་པ་སྟེ། གསུམ་ལས། འདིར་འགྲེལ་པ་དག་གིས་དང་པོ་གཞུང་
ཡང་ལལ་ཆེར་གསུམ་པ་གཙོ་ཆེ་བར་བལྟོ། །སྤང་དོར་མི་ཤེས་པའི་བྱིས་པ་སོ་སྟེ་དང་
རྒྱལ་བ་མཉམ་པ་སྟེ། སྟོང་པ་མཚུངས་པར་སྟོང་ན། དེས་པར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་
འགྱུར་དེ། དེ་དང་འདྲ་བའི་ལས་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཕགས་པའི་ཆོས་ལས་ཕྱི་རོལ་
དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཏེ་འཕགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཞུགས་ནས་དེ་དང་མི་འདྲ་
བའི་ལས་བྱས་ན། ཁོ་དང་རྒྱལ་བ་མི་མཉམ་པ་སྟེ། སྟོང་པ་མི་མཚུངས་པས་བྲིད་བྱེད་
ན་ནི། རྒྱ་དཔེ་ལས་མི་འདོད་དེ་ཞེས་པས། དེ་བྱིས་པ་མི་འདོད་དེ། སྤང་བས་ན་བྱིས་པ་

བསྟེན་པ་སྟེ། འགྲོགས་པས་ཕན་བདེའི་རྒྱ་ཅི་ཞིག་འཁོབ་སྟེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་ཐོབ་སྟེ།
 སྟིག་ཅན་འཕགས་སྟེས་པོ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཁོའི་རང་དོན་ཅུང་ཟད་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་ཅིག་ཅམ་གྱིས་མཛའ་
 བའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་ལ། ཁོའི་རྗེས་སུ་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅུང་ཟད་ལ་དམིགས་
 བས་ཡུན་ཅམ་ཞིག་གིས་མི་མཐུན་པའི་དགྲར་ཡང་འགྱུར་ལ། རྒྱང་དོར་ལ་སྤོངས་པའི་
 བྱིར་སེམས་དགའ་བའི་གནས་བསོད་ནམས་སོགས་ལ་ཁྱོ་བར་བྱེད་པས་ལས་ཐ་དད་
 བའི་དབང་གིས་སྟེ་གནས་སོ་སོར་འགྲོ་བས་ན། སོ་སོའི་སྟེ་པོ་སྟེ། འཕགས་མིན་གྱི་
 གང་ཟག་མགུ་བར་དཀའ་བ་ཡིན་དེ། (༡༡༡)དུམ་པ་དང་བཅས་པས་མགུ་བར་ལུས་
 པས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འདི་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཞེས་ཕན་བར་སྒྲིས་ན་ཁྱོ་ཁོང་ཞེས་པར་བྱེད་
 གྱི། རྒྱང་དོར་ལ་མི་སྟོབ་ལ། དེར་མ་ཟད་བདག་ཀྱང་ཕན་བ་ལས་སྒྲོག་པར་བྱེད་དེ།
 ཁྱོད་གཅིག་ཕུང་ལ་བའི་འབྲས་སུ་འདི་ཉམས་སུ་བྱུངས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་བེར་ནས་སྒྲོག་
 གོ། །དེ་ལ་གལ་དེ་བྱིས་པ་དེ་དག་གིས་བསྒྲོག་པའི་དག་མ་མཉན་ན། འདིས་པའི་ཆོག་
 ལ་བརྟེན་སོ་ཞེས་ཁྱོས་པས་ལས་དེས་བསྐྱལ་ནས་བྱིས་པ་དེ་ངན་འགྲོར་འདོང་བར་
 འགྱུར་ངོ། །

བཞི་པ་ནི། གཞན་ཡང་། བྱིས་པ་ནི། རང་བས་རིགས་དང་། རིག་པ་དང་། རྣམ་
 ལ་སོགས་པས་མཐོ་བ་ལ་ཡུག་དོག་གཞན་གྱི་ཐུན་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པ་སྟེ་བར་འགྱུར་
 རོ། །དེ་དག་རང་དང་མཉམ་པ་ལ་འགྲན་པས་ཚུད་དོ། །རང་བས་དམའ་བ་སྟེ། ཞན་
 པ་ལ་ང་མཚོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ང་རྒྱལ་སྟེའོ། །བདེན་ནམ་རྒྱུན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་
 བསྟོད་ན། བདག་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དེགས་པ་སྟེའོ། །མི་སྟན་པ་བཟོད་ན། བདག་
 གི་ཉེས་པ་བསྒྲགས་སོ་ཞེས་ཁོང་ཁྱོ་སྟེ། མདོར་ན། བས་ཞིག་སྟེ། དུས་གང་གི་ཆོ་

བྱིས་པ་ལས་སྐྱུ་ལན་པའི་དོན་ཐོབ་སྟེ། མི་ཐོབ་པོ། །

ལྷ་པ་ནི། བྱིས་པ་དང་འགྲོགས་ན་བྱིས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་སྟེ། གཞན་ལ་མི་དགོ་
བཅིས་ཀྱང་སྟེ། དེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། ། རི་ལྟ་བུ་འབྱུང་ན། ཐོས་པ་དང་།
ཤེས་ཀྱི་ལ་སོགས་པས་བསྐྱུ་ལན་པ་བདག་ལ་བསྟོད་པ་དང་། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་སྟེ་
བའི་དོན་དུ་སྟོད་ཅིང་ཉེས་པ་སྟོག་པ་དང་། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྐྱུ་ལན་པ་འཁོར་
བདག་ལ་བའི་གཏམ་དང་། འདི་ལྟར་ཏེ། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱུ་ལན་
ལ་སོགས་པ་གཟུང་སྟེ། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱིས་པ་གཞན་ལ་ཡང་མི་དགོ་བ་འབྱུང་རོ། །

དུག་པ་ནི། རྣམ་པ་དེ་ལྟར་ན། བདག་སྟེན་བྱེད་ཀྱི་བྱིས་པ་དེ་དང་། གཞན་བསྟེན་
བྱེད་བྱིས་པ་དེ་ཕན་ཚུན་འགྲོགས་ཤིང་བསྟེན་(༡༩༡བ)པས་མི་དགོ་བཅིས་ཀྱང་འབྱུང་
བའི་རྒྱ་མཚན་དེས་ནི། གཉི་ག་སྤང་བར་འགྱུར་བར་ཟད་དོ། །

བདུན་པ་ནི། བྱིས་པ་དེས་ཀྱང་བདག་གི་དོན་མ་བྱས་ལ། བདག་ཀྱང་བྱིས་པ་
དའི་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བས་ཞེས་པ་འདི། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་ལས། བདེ་
དང་ཉོན་མོངས་མེད་ཡིད་ཀྱིས། གཅིག་སྤང་ཅན་དུ་གནས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་ཏེ།
འཕགས་པའི་ཆོས་ལ་རྗེས་སུ་བསྐྱུ་ལན་པའི་དོན་དུ་བྱིས་པ་དང་འགྲོགས་པ་སྤངས་ཏེ།
གཅིག་སྤང་གནས་པའམ་རྒྱ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་སྤངས་པས་ལུས་བདེ་བ་དང་ཡིད་ལ་དེས་
བྱས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཡང་ན། གཅིག་སྤང་བདེ་བ་སྟོད་པ་ནི།
ལུས་དཔེན་པ་ཡིན་ལ་ཡིད་ལ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ནི། སེམས་དཔེན་པའོ། ། དེའི་
ཕྱིར་བྱིས་པ་དང་འགྲོགས་པའི་དུམ་སྟོང་བར་འདོད་པས་བྱིས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཐག་
རིང་བའི་དཔེན་པར་འབྱོལ་བ་སྟེ། འབྱོས་པར་བྱ་སྟེ། རི་ལྟར་དེ་དང་ཕྱད་ཅིང་འབྲེལ་
བར་མི་འགྱུར་བར་བྱ་སྟེ། དུམ་ཟེའི་སྟེས་རབས་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། ། རྒྱུ་པ་
གཅིག་པོ་འདི་འགྲེལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མར་ལ་སྟོར་ཏེ། དོན་ལ་ཐོབ་པ་འདྲའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་བརྒྱུ་ལ་དགོན་པར་བྱས་པ་འོངས་པ་དང་ཕྱད་ན། ཁོ་མི་
 དགའ་ཞིང་མ་དད་པའི་སྟོན་པ་སྤངས་ལ་དགའ་བར་འགྱུར་པའི་སྟོན་པ་ཆོས་དང་
 མཐུན་པས་མགུ་བར་བྱ་སྟེ། དེའང་རྟེན་བཀྱར་རེ་པའི་བསམ་པའམ་རྗེས་སུ་ཆགས་
 པའམ་རོ་ཤེས་ཤིང་གཙུགས་པའི་འདྲིས་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཆགས་སྐྱང་
 དང་བྱལ་བ་ཐ་མལ་བ་ཙམ་འགས་པ་དང་འདྲིས་པ་མེད་པའི་གཟུ་བོ་ལྟ་བུར་ལེགས་
 པར་གནས་པར་བྱའོ། །ཐ་མལ་བ་དང་སྟོམས་ཙམ་དུ་བྱ་བ་དེ་ཉིད་བསྟན་པའི་བྱིར་གྱིང་
 དུ་བསོད་སྟོམས་ལ་རྒྱ་བ་ན། ལུང་བ་སྟེ། སྤང་མས་མེ་ཏྲུག་ལ་ཆགས་པ་དང་། གནོད་
 པ་མེད་པར་སྤང་ཙམ་ལེན་པ་བཞིན་དུ་གེ། དགེ། ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་
 རོན་ནམ། ཆོས་ཀྱི་རོན་དུ་ཆོས་གོས་དང་། བསོད་སྟོམས་ལ་སྟགས་(༡༣༩ན)པའི་རོན་
 ཙམ་སྤངས་པ་སྟེ། བཟུང་ནས་བྱིས་པ་དང་འགས་འདྲིས་སྤངས་ཏེ། རྟོན་ཆད་མ་མཐོང་
 པ་བཞིན་དུ་ཀུན་ལ་སྟེ། གནས་སྐབས་ཀུན་དུ་འམ་ལུམ་ཀུན་དུ་འདྲིས་པ་སྟེ། རོ་ཤེས་
 པ་མེད་པར་སྐུ་ལ་ཡང་རེ་བ་མེད་པར་གནས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། དུལ་སྟེད་པ་ཆགས་པའི་དང་། རྟེན་པོ་མེད་ལ་སྒྲུབ་དགའ་བ་རྟེན་
 སྟགས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པས་ཆགས་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ནི།
 ཆོས་གོས་དང་བསོད་སྟོམས་ལ་སྟགས་པའི་རྟེན་པ་མང་པོ་དང་ལུན་ལ་སྟེ་བོས་མཆོད་
 པས་བཀྱར་སྟེ་བྱས་སོ། །བདག་ལ་སྟེ་བོ་མང་པོ་འདོད་ཅིང་དགའོ། །ཞེས་དེ་འདྲའི་
 རྟོམས་པ་འཆང་བ་སྟེ། ཡིད་ལ་སྟེས་ན། མི་ནས་ཤི་བའི་འོག་དུ་ངན་འགྲོའི་འཇིགས་
 པ་མ་བསམ་པར་ཐོབ་པ་སྟོ་ལུར་དུ་སྟེའོ། །འཇིགས་པ་དེ་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་དབྱུད་ན་
 མི་འབྱུང་རོ་ཞེས་བསྟན་པའི་བྱིར་རྟེན་བཀྱར་སྟགས་ཀྱི་བདེ་བས་ཡིད་རྣམ་པར་སྐྱོངས་
 པར་གྱུར་པ་ན། རྟེན་སྟགས་གང་དང་གང་ལ་ཆགས་ཤིང་ཞེན་པར་གྱུར་པའི་རྟེན་
 སྟགས་དེ་དང་དེ་བསྟོངས་ནས་དུལ་སྟེད་འགྱུར་ཉིད་དུ་སྟོན་པར་འགྱུར་ཞིང་ལུང་

ངོ། །ཆགས་པ་དུམ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་བས་དེ་ལྟར་གཤམ་པའི་མཁས་པས་རྟེན་སྟགས་ལ་
ཆགས་པར་མི་བྱ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། རྟེན་སྟགས་འདོད་པའི་ཆགས་པ་ལས་དུམ་བྱེ་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྟེན་སྟགས་འདོར་ཞིང་མི་རྟག་པས་སྒྲིང་པོ་མེད་པར་བརྟན། དེས་
ན་དགའ་བའི་རྒྱར་མ་གྱུ་བ་པར་བརྟན། གྱུ་བ་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་ལས་དགའ་བ་རྟེན་པ་
དཀོན་པར་བརྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རྟེན་པ་ལ་སྟགས་པ་འདི་དག་མི་རྟག་པའི་
ཕྱིར་རང་བཞིན་ཏེ། རང་གི་རང་གིས་འདོར་བ་སྟེ། ཉམས་པའམ་འཛིག་པར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། སྟོན་པའམ་འཛིག་པ་དག། འདྲན་པར་གྱིས་ཏེ་རབ་རྒྱུ་རྟོགས་པར་
གྱིས་ཤིག །འཛིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་ཞེན་པས་ཅི་བྱེད་ཅེས་དུས་(༡༥༡)ཅུང་
ཟད་ཅམ་ཞིག་བརྟག་པར་བྱའོ། །འདིར་འདོར་ཡང་ཕྱི་མར་ཡན་ནོ། །སྒྲུལ་ན། ཆེ་
འདིར་ནོར་གྱི་རྟེན་པ་དག་ནི། མང་པོ་བྱུང་ཞིང་གྲགས་པ་དང་སྒྲན་པ་བཟང་པོ་བྱུང་
པར་གྱུར་ཀྱང་འཛིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་རྟེན་པ་དང་གྲགས་པའི་ཆོགས་
དང་བཅས་ཏེ་སྒྲིབ་སྒྲིམ་ལ་གང་དུ་འདོང་བ་སྟེ། འགོ་བའི་གཏོལ་མེད་དེ། མི་
གཤམ་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། མི་རྟག་ཅིང་སྒྲིང་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་རི་སྐད་དུ། འཛིག་པ་གཤམ་སྒྲིང་ལས།
རྟེན་མཁྱེན་པ་རྟེན་དང་མ་རྟེན་དང་། འབད་དང་མི་བདེ་སྒྲན་དང་མི་སྒྲན་དང་། འབྲོད་
སྒྲིང་ཅེས་བཟྱི་འཛིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་པོ། འབདག་གི་ཡིད་ལུ་ལ་མིན་པར་མགོ་སྒྲུལ་ས་
མཛོད། ཅེས་པ་ལྟར། རྟེན་མ་རྟེན། གྲགས་མ་གྲགས། བདེ་སྒྱུག། འབྲོད་སྒྲིང་དེ།
འཛིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་ལ་དགའ་མི་དགའི་མངོན་ཞེན་མི་བྱ་སྟེ། བདག་ལ་བསྟོད་པ་
བྱས་པས་བདག་དགའ་རྒྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་བསྟོད་ཀྱི། བདག་ལ་
མཚང་འདུ་ཞིང་སྟོད་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བདག་ལ་ཁ་ཅིག་གིས་སྟོད་པས་

མི་དགའ་ཆུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། བདག་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ། བྱིས་པ་ཐམས་ཅད་མགུ་མི་རྒྱས། མ་རྒྱས་པས་དེ་བརྟེན་གྱང་
དགའ་བ་མི་སྟེ། དེ་ཉིད་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་མགུ་བར་བྱས་ལ་བདག་ལ་སྟོད་པ་སོགས་མི་འབྱུང་བར་བྱས་པས་
དགའ་བ་སྟེ། ལྷ་མ་ན། མི་སྟོད་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་མགུ་བར་བྱ་མི་རྒྱས་ཏེ། སེམས་
ཅན་མོས་པ་འགལ་བ་སྒྲ་ཚོགས་པ་ཡོད་པས་གཞན་ལྟ་ཞོག །རྒྱལ་བས་གྱང་མི་མགུ་སྟེ།
མགུ་བར་མི་རྒྱས་ཏེ། མགོན་མེད་ཟས་སྒྲིན་གྱི་བྱན་མོ་བཞིན་ཏེ། མདོ་དཀོན་མཚན་སྒྲིན་
ལས། ང་ལ་དད་པ་ནི། སེན་མོའི་སྟེང་གི་རྒྱལ་ཙམ་ལ། མ་དད་པ་ནི། སའི་དགྱིལ་
ལ་ཁོར་ཙམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་ན། བདག་འདྲ་བ་ངན་པ་སྟེ། མི་ཤེས་པས་སེམས་ཅན་
མགུ་མི་རྒྱས་པ་སྟོས་ཅི་དགོས། ཐམས་ཅད་མགུ་(༡༣༩ན)མི་རྒྱས་པ་དེ་བས་འཇིག་
རྟེན་པ་མགུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསམ་བ་སྟེ། དེ་ལ་སེམས་པའི་སྟོད་པ་གཏང་སྟེ། དགོས་
པ་ཅུང་ཟད་གྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་དག་མགུ་མི་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚན། སེམས་ཅན་རྟེན་པ་མེད་པ་ལ།
བསྟོད་ནམས་མ་བསགས་པས་བསྟོད་སྟོམས་གྱང་མི་རྟེན་དོ། །ཞེས་སྟོད་ཅིང་འཕྱུ་ལ།
རྟེན་པ་ཅན་ལ་འདས་ཆུལ་འཚོས་ལ་སོགས་པ་སྟོད་ལོག་གིས་གཞན་གྱི་མགོ་བསྟོར་
ནས་རྟེན་པ་ཐོབ་པོ། །ཞེས་མི་སྟོན་པ་བརྟོད་པས་གང་ལྟར་ཡང་མགུ་མི་རྒྱས་པས།
རང་བཞིན་ཏེ། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དུམ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའམ་དུམ་པ་ལ་གནས་པས་འགྲོགས་
དགའ་བ་དེ་དག་གིས་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་པས་དགའ་བ་ཇི་ལྟར་སྟེ། བར་འབྱུང་ཏེ། མི་
འབྱུང་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་བྱིས་པ་ཁོ་རང་གི་རང་འདོད་ཀྱི་དོན་གྱུབ་པ་

མེད་པར་དགའ་བ་མི་འབྱུང་ལ། ཁོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་མི་རྣམས་པའི་བྱིར་བྱིས་
 པ་དང་བཤེས་པ་སྟེ། གྲོགས་པོར་བྱས་ནས་འགྲོགས་པ་ལ་དགའ་བ་མེད་དོ། །ཞེས་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པས་སྐྱབ་སྒྲོན་མའི་མདོ་ལས། བྱིས་པ་རི་སྤྱིད་ལུན་རིང་བསྟན་བྱས་
 ལྟར། །དེ་དག་བྱིར་ཁིང་མི་མཛའ་འགས་འབྱུར་ཞེས། །བྱིས་པའི་རང་བཞིན་ཉིད་གྱི་
 རྒྱ་ཤེས་ནས། །མཁས་པ་བྱིས་པ་བསྟན་པར་ཡོང་མི་བྱེད། །ཅེས་སོགས་རྒྱས་པར་
 གསུངས་སོ། །འོན་ཏེ་སྐར་སེམས་ཅན་ལ་གྲུས་པར་བྱ་དགོས་པ་དང་། གཞན་དོན་ཆེད་
 ཆེར་བྱེད་པར་བཤད་པ་དང་འདི་འགལ་ལོ་ཞེན། དེ་ནི། སེམས་ཅན་མ་དད་པའི་སྦྱོད་
 པ་དང་། དེ་དག་ལ་གཞོད་པ་སྦྱོར་ཁིང་ཕན་པ་སྐྱབ་པ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་བསམ་པ་
 གཙོ་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་ལ། འདི་ནི། རང་དོན་ལ་ཆགས་ཞེན་གྱིས་དེ་དག་དང་འདྲིས་པ་
 སྦྱོར་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པས་མི་འགལ་ལོ། །སྤྱི་མ་དག་ཚིགས་བཅད་འདི་གསུམ་
 མི་རྣམས་པའི་གཞན་དོན་སྦྱོར་ཞེས་འཆད་དེ། སྤྱི་མ་གྱི་མདོར་བསྟན་དང་(༡༩༣བ)མི་
 འབྱོར་ཁིང་། འགྲེལ་པ་དག་དང་ཡང་འགལ་ལོ། །འདིར་རྒྱ་དཔེ་དག་ལས། རང་དོན་
 སྦྱོ་ནས་དགའ་བ་གང་། །དེ་ནི་རང་དོན་དགའ་བ་ཉིད། །རི་ལྟར་རྒྱས་ཉམས་ཞེ་སྤང་
 བ། །དེ་ནི་བདེ་ཉམས་བྱས་པས་སོ། །ཞེས་འབྱུང་ལ། དེའི་དོན་གྱི་སྤྱི་ཉིད་འགྲེལ་པར།
 སྤྱི་མ་དང་སྤྱི་ལ་ནས་རང་དོན་གྱི་སྦྱོ་ནས་དགའ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། གྲོགས་པོ་ལ་
 དགའ་བ་མ་ཡིན་གྱི། རང་གི་དོན་ཁོ་ན་ལ་དགའ་བ་ཡིན་ཏེ། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན།
 རོར་རྒྱས་ཉམས་པ་སྟེ། བརྒྱུག་ནས་ཞེ་སྤང་ཁིང་མི་དགའ་བ་དེ་རོར་རྒྱས་ལ་མི་དགའ་
 བ་མ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདེ་བ་ཉམས་པར་བྱས་པས་མི་དགའ་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་
 འབྱུང་དོ། །

② ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱ་དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལ། དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ། མཛེལ་བཤེས་ཀྱི་སྒྲིན་བསྟན་པ། ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་དབེན་པ་ལ་བསྐྱེལ་པ། རོན་བསྐྱེལ་བ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ། གོགས་ཀྱི་དང་། གནས་ཀྱི་དང་། འདོད་པ་རྒྱུད་པའི་དང་། མི་རྟག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། བྱམས་ཁྱོད་དབེན་པ་ན་གནས་པའི་ལྷོན་གྱིང་རྒྱམས་མི་སྟན་པ་བརྗོད་པ་སྟེ། སྤྱོད་པར་མི་བྱེད་ལ། རི་དྲགས་བྱ་དགའ་དང་ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་དབེན་དང་འགྲེལ་པ་ཐམས་ཅད་ལས། རབ་རྩ་འབད་པས་བསྟེན་མི་དགོས། ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དེ་རྒྱམས་རབ་རྩ་བསྐྱེམས་ནས་ཁོ་དང་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པས་རབ་རྩ་བསྟེན་པ་སྟེ། མཁུ་བར་བྱ་མི་དགོས་སོ། །དན་སེམས་དང་བྲལ་བས་ལྷན་ཅིག་རྩ་འགྲོགས་པ་སྟེ། གནས་ན། བདེ་བའི་རྒྱར་རྒྱར་པའི་གྱིང་དེ་དག་དང་དུས་ནམ་ཞིག་གི་ཆོ་ལྷན་ཅིག་རྩ་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་སྟོན་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རི་ལ་སོགས་པ་རྒྱམས་སུ་གསང་བའི་ཡུལ་ལམ་གནས་ཕྱག་དང་། ལྷའི་རིགས་ཀྱི་ཁང་པ་མའི་སྐྱེ་བོ་དང་བྲལ་བས་སྟོང་བའོ། །ལྷོན་གྱིང་གི་དྲུང་སྟེ། གྱིང་གི་འོག་རྩ་དུས་རྩལ་གཅིག་གམ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་རི་ལྷར་འདོད་པར་གནས་བཅས་ཏེ། བྱིས་ལྷོག་པ་མེད་པས་རྒྱལ་རྩ་མི་ལྷ་ཞིང་། གང་ལ་ཡང་མི་སྟོས་པས་ཆགས་པ་མེད་(༡༣༩ན)པར་དུས་ནམ་ཞིག་འགྱུར་ཞིག་གྱ། །ས་སྤྱོགས་འགོགས་པར་བྱས་པ་གང་གིས་ཀྱང་སྤར་བདག་གིར་བཟུང་བ་མེད་པར་རང་བཞིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤངས་གྱིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིད་བདེ་བར་བྱེད་པ་རྒྱམས་སུ་གཞན་དབང་གིས་འཇུག་པ་བསྟན་མི་དགོས་པས་རང་དབང་དུ་སྤྱོད་ཅིང་གནས་གང་ལ་འང་བདག་གིར་བྱས་པ་

མེད་པས་ཆགས་པ་མེད་པར་དུས་ནམ་ཞིག་བདག་ནི་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པས་གནས་
པར་འགྱུར་ཞེས་སྒྲོན་པ་ལོ། །འོ་ན་བརྒྱད་སྟོང་པར། བྱིའི་དབེན་པ་བཀག་པར་བཤད་
པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། དེ་ནི། ཐེག་དམན་དུ་ལྷུང་བ་དགག་པའི་བྱིར་ཡིན་ལ། འདི་
ནི། ལས་དང་པོ་པ་ཆགས་སྟེད་འཛམས་པའི་ཆེད་དུ་གསུངས་པས་སྒྲོན་མེད་ཅེས་དགོ་
བ་ལྟའོ། །

གསུམ་པ་ནི། ས་ལས་བྱས་པའི་ལྷུང་བ་བཟེད་ཉི་ཆེ་སྟེ། དེ་འབའ་ཞིག་ཅམ་གྱི་ནོར་
རམ་འབྱོར་བ་བདོག་པ་དང་། དུག་དར་ཁྲོད་པ་ཡིན་པས་རྒྱན་མ་ལ་མི་མཁོ་བ་སྟེ།
ལོངས་སྤྱད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་གོས་ཏེ། འདི་གཉིས་འཆང་བ་ལ་གཞན་གྱིས་
འཕྲོག་པའི་འཛིགས་པ་མེད་པ་དང་། ལུས་གསོན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པའམ། དངོས་པོར་
ཞེན་པ་མེད་པས་སྤྲོ་བ་སྟེ། སྤྱང་བ་མ་བྱས་ཀྱང་གཞན་གྱིས་གསད་འཕྲོག་གི་འཛིགས་
པ་མེད་པར་གནས་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར་ཞེས་སྒྲོན་པ་སྟེ། འདིས་བྱི་ནང་ལ་ཞེན་པ་མེད་
པར་བསྒྲུན་ནོ། །

བཞི་པ་ནི། ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་མི་དྲག་པ་དང་། མི་སྤྲུག་པའི་འདུ་ཤེས་ལ་
རྟོག་པ་ལུས་ལུན་རིང་པོར་གནས་ཀྱང་མཐར་དེར་འགོ་དགོས་པས་ལུས་ཀྱི་གཉུག་
མའི་སར་དུར་ཁྲོད་དུ་སོང་ནས་གཞན་གྱི་བ་དག་གིས་རུས་གོང་ནག་དང་ལུན་པ་དང་།
བདག་གི་ལུས་གཉིས་འཛིག་པའི་ཆོས་ཅན་དག་ཏུ་ནི་དུས་ནམ་ཞིག་མགོ་སྒྲུལ་པ་སྟེ།
མཚུངས་པར་སྒྲོམ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར། དེ་ཉིད་བཤད་པ་ནི། བློ་སྟེ། གང་གི་བྱིར་
བདག་གི་ལུས་གཅང་པར་བརྒྱུད་པ་འདི་ཉིད་ལུས་ཏེ། (༡) ༡༤བ)རུལ་བ་གང་གི་དྲི་
ཤིན་ཏུ་བརྒྱུངས་པས། ལ་སྟེ། ལྟེ་སྤྱང་དང་། ཀྱང་གི་རྒྱས་བྱ་གོད་སྐྱེས་ཟས་དོན་དུ་
གཉེར་པས་ཀྱང་དུང་དུ་ཉེ་བར་འགོ་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། མི་བཟོད་པ་དེ་ལྟ་བུར་རུལ་
བར་འགྱུར་དུ་འོང་བར་ཐེ་ཆོས་མེད་དོ། །རང་གི་ལུས་འདི་གཅིག་ཤུར་བརྟག་པས་ན།

གཅིག་ལུར་བྱང་བའི་ལུས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྦྲེས་པའི་ག་དང་། རུས་པའི་དུམ་བྱ་དག་
 ཀྱང་ཞིག་སྟེ། སོ་སོར་འགྲེས་གིང་འབྲལ་བར་འགྱུར་ན། ཡང་གི་སྦྲས་དང་པོ་སོ་སོ་
 བས་འོངས་པའི་མཛའ་བ་གཞན་རྣམས་སོ་སོར་འགྲེས་པ་ལྷ་ཅི་ཞིག་སྦྲས་ཏེ། འདིས་
 ལུས་མི་རྟག་པར་བསྟན་པའི་བྱར་གྱིས་མཛའ་བཤེས་ལ་ཆགས་པའང་བཀག་གོ།

གཉིས་པ་ལ། དུམ་བྱ་མོང་དུ་མ་འཁུར་བས་དང་། གནས་སོ་སོར་འགྲོ་བས་
 གྲོགས་སུ་མི་རུང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདག་གི་བདེ་སྟག་གི་གྲོགས་སུ་བྱུར་པའི་
 ལུ་དང་། ལུང་མ་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲལ་མི་ཡོད་པས་མི་འགྱོའོ་སྟམ་ན། ཉི་སྟེ། གང་
 གི་ཕྱིར་དང་པོར་སྦྱོ་བ་ན་ཡང་གྲོགས་མེད་པ་གཅིག་ལུར་སྦྱོ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཐ་མར་
 འཆི་ནའང་དེ་ཉིད་གཅིག་ལུར་འཆི་སྟེ། གྲོགས་མེད་ལ། བར་སྐབས་སུ་ན་ཆ་ལ་སོགས་
 ཀྱི་དུམ་བའི་སྐལ་བ་སྟེ། ཆ་ཤས་གཞན་དེས་མི་ལེན་ན། དགོས་པ་རྒྱུ་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་
 དེའི་ཕྱིར་དགོ་པའི་གོགས་བྱེད་པའི་མཛའ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། རོན་མེད་དེ། རྒྱལ་བའི་
 ལུའི་རྟོགས་བརྗོད་བཞིན་ནོ།

གཉིས་པ་ནི། རི་ལྷར་ཏེ། དཔེར་ན། ལྷན་ཅིག་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་ལམ་དག་ཏུ་
 བྱི་ཞུགས་པ་རྣམས་རྒྱལ་མོ་སྟོད་པའི་ཕྱིར་གནས་སོ་སོར་འཛིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། སྤྱིད་
 པ་འཁོར་བའི་ལམ་ཏུ་ཞུགས་པའི་སྦྱོ་བ་ངེས་གཅིག་པའི་གཉེན་དང་། སྟག་གི་གཉེན་
 མཆོམས་རྣམས་འདི་ནས་འཆི་འཕོ་བ་ན། ལས་ཀྱི་དབང་གིས་སྦྱོ་བའི་གནས་སོ་སོར་
 ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་མེད་དོ།

གསུམ་པ་ལ། བྱང་ན་དང་བཅས་ནས་མ་བསྐྱལ་བའི་གོང་དུ་བྱང་ན་མེད་(༡༢༥ན)
 བར་འགྲོ་བར་རིག་ས། དེར་སོང་བའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རང་གི་
 རྒྱལ་དང་། གནས་ཁང་ལས་འབྲལ་མི་ཡོད་དོ། །སྟམ་ན། གསོན་པོའི་མཐའ་ནི། མི་
 འདོད་ཀྱང་ངེས་པར་འཆི་ལ། ཤི་ནས་རྒྱར་ཁོད་དུ་སྦྱེལ་བར་ངེས་པས་རི་སྤྱིད་ཉི་དུའི་

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡན་ལྷན་གྱིས་ཀུན་ནས་གསུང་བཞིན་ཏུ་སྒྲུབ་ཏུ་བཞི་ཡིས་བྲི་དེ་
ལས་བདག་གི་ལུས་དེ་ནི་བཀྲེག་ནས་མ་བརྒྱལ་བའི་གོང་དེ་མིང་ཏུ་གཉེན་གྱི་འཇིག་
རྟེན་གྱིས་ཀྱང་དང་། སྒྲེ་སྤྲལ་འདོན་པ་མེད་པའི་གོང་ནིང་ཏུ་ནགས་སྤྲ་མོང་སྒྲེ།
འཕྲོ་བར་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེར་སོང་ན། ཡོན་ཏན་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། དེར་རྗེས་སུ་མགས་པ་མེད་
 པས་གཉེན་བཤེས་མེད། ཞེ་སྤང་མེད་པས་ལམོན་པའང་མེད་པར་བྱས་ནས་ལུས་འདི་
 གཅིག་སུ་དཔེན་པ་ན་གནས་པའི་ཆེ། འདིག་རྟེན་གྱི་གཉེན་བཤེས་རྣམས་མ་གྱི་བའི་
 རྒྱ་ནས་གྱི་བ་དང་འདྲ་བར་བརྩིས་ནས་གྱི་ན་མུ་རན་བྱེད་པ་མེད་དེ། བཤེས་མེད་པའི་
 སྤྱིར། དེས་མཆོན་ནས་དགའ་བ་སྒྲིམ་པའང་མེད་དེ། ལམོན་མེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཁྱི་སྤྱི་
 ཏི་ན་རེ། ལུས་འདི་བསྟོད་ཀྱང་བཤེས་པ་སྟེ། དགའ་བ་མེད། མི་མཐུན་པ་ལ་ལམོན་པ་
 སྟེ། ཁོང་སྟོ་མེད། སྟེ་བའི་དུས་ཁོ་ནར་གྱི་བ་དང་འདྲ། འཆི་བའི་ཆེ་ཡང་མུ་རན་མི་བྱེད་
 དེ། བཅ་པོ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དུང་ན་ལམོད་པ་ཞེས་པ་ནི། ཉེ་འབྲེལ་
 གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ། དེ་འདྲའི་གཉེན་སུ་དག་ཀྱང་རང་གི་སྒྲོ་གསུམ་ག་དུང་བའི་མུ་
 རན་དང་། གནོད་པ་བྱེད་པ་མེད་པའམ། ཡང་ན། དེ་རྣམས་ཀྱི་མུ་རན་མཐོང་བས་འཆི་
 བ་པོ་ལ་མུ་རན་དང་གནོད་པ་བྱེད་པ་མེད་དེ། སྤྱོད་ས་ན་མེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །འཆི་བའི་
 དུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དེ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད། དཔེན་བར་གནས་པ་འདི་ཡིས་སངས་རྒྱས་
 རྗེས་དྲན་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲས་ཆོས་རྗེས་དྲན་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒྲིམ་པ་ལ་སོགས་
 ལའང་སྒྲས་ཀྱང་གཡང་བར་འགྱུར་བ་(༡༥༧)མེད་པས་རྣམ་པར་འཕེལ་ལོ། །

བཞི་པ་ནི། ཡོན་ཏན་དེ་དག་ཡོད་པ་དེ་བས་བདེ་བ་སྤྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་གིན་
 ཏུ་མདངས་དྲི། ཉམས་དགའ་བའི་ནགས་ཚལ་དུ་མའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རམ།
 ལུ་ལ་མོགས་པ་གསོ་མི་དགོས་པས་མོགས་རྒྱར་མངོན་མཐོ་དེས་ལགས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་

པས་བདེ་བ་སྐྱེད་པ་ལས། བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པ་སྒོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྐྱོད་ལས་གྱུར་པའི་
གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱེད་པར་བདག་ཉིད་གཅིག་ལུས་ཞེན་པ་མེད་པའི་སྒྲིལ་
གྱིས་རྟག་ཏུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ལས། གནས་པར་བྱ་བ་ལོ། །

(2) སེམས་དབེན་པའི་ཐབས་སུ་རྣམ་རྟོག་དོར་བ།

〈1〉 མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ལུས་དབེན་པར་གནས་
ནས་སེམས་ཀྱང་དབེན་པར་གནས་པའི་ཁྱིམ་བསམ་པ་གཞན་མི་བདེན་པའི་རྣམ་རྟོག་
ཀྱང་བཏང་ནས་དེ་སྤངས་ནས། བདག་ལ་སེམས་པ་ཅེ་གཅིག་ཡིད། །ཅིས་རྒྱ་དཔེར་
འབྱུང་སྟེ། རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སེམས་ཅེ་སྟེ། དམིགས་པ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་
པའི་ཡིད་གྱིས་སེམས་ནི་ཞི་གནས་ལ་མཉམ་པར་གཞག་པར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་དང་། ལྷག་
མཐོང་གིས་ཉོན་མོངས་པ་དུལ་བར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་རམ། ཁྱིའི་རྣམ་གཡེང་དུལ་བར་བྱ་
བའི་ཁྱིམ་རབ་ཏུ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །

〈1〉 རྒྱས་པར་བཤད་པ།

① འདོད་པ་ལ་སྒྲོ་བ།

༡. འབྲས་སུ་འཛིག་པར་ལྟ་བས་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལ། འདོད་པ་ལ་སྒྲོ་བ་དང་། དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་གཉིས་ཀྱི་
དང་པོ་ལ། འབྲས་སུ་ལ་འཛིག་པར་དང་། རོ་བོ་མི་གཙང་བར་དང་། རྒྱ་གཞོད་པ་མང་

བར་ལྟ་བུ་བས་སྒྲིབ་བ་བསྐྱེད་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བོ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་སྐྱེད་པ་ལ་ཆགས་
པ་མ་སྤངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་ཅིང་ཞེན་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་གཟུགས་སྟོགས་འདོད་
ཡོན་ལྟ་ནི། འདོད་པ་སྟེ། ཆགས་པས་བསྟན་ན། འཛིག་རྟེན་ཏེ། སྐྱེ་བ་འདི་དང་། སྐྱེ་
བ་ས་རོལ་རྩ་མི་འདོད་པའི་འབྲས་སུ་སྤང་ཁྲོལ་སྐྱེད་དེ། ཆོ་འདིར་ནི་གཞན་གྱི་ཆུང་མ་
འཕྲོག་པས་གསད་པ་དང་། བཅིང་བ་ལྟས་བཅིངས་པ་དང་། ཡན་ལག་གཅིད་པ་
སྟོགས་མཛོན་སུམ་རྩ་མཐོང་ལ། འཛིག་རྟེན་ས་རོལ་རྩ་དཔུལ་བ་དང་། སྟོགས་ཀྱི་སྐྱས་
(༡༩༦)ཡི་དྲུགས་སྟོགས་ཀྱི་དྲུག་སྒྲུབ་པར་ལུང་གིས་བྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར་འདོད་པ་རྣམས་
ལ་སྒྲིབ་བར་བྱ་ཞེས་ཐག་རིང་པོར་སྒྲེལ་ལོ། །འདོད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མོ་ལྟར་དང་། ལྟ་བ་ལྟར་
ཆགས་པས་ཕན་ཚུན་དྲུག་བ་དང་། ལྟ་མོ་སྟེ་ཏའི་ཆེད་དུ་རྣམ་ཡན་གྱི་བ་བཞིན་ནོ། །

३. རོ་མི་གཙང་པར་ལྷ་བཅས་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཏུར་བྱོད་གྱི་ཚེས་ལ་དང་། གསོན་པོའི་ཚེས་ལ་སྐར་ནས་མི་གཙང་
བར་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། འབད་ནས་སྐར་པར་དང་། མཐོང་བས་དགའ་བར་
དང་། སེར་སྐྱས་སྐར་བར་དང་། སྐྱག་པས་མཚོད་པར་དང་། གཡོ་བས་མི་འཛིགས་
བར་དང་། གཡོགས་པས་ཆགས་བར་མི་འཛིགས་པ་དང་དུག་གི་དང་པོ་ནི། གཞན་གྱི་
བྱད་མེད་ལ་སོགས་པ་གང་གི་ཕྱིར་དེ། ཆེད་དུ་དེའི་ཕོ་ཉ་དང་ཕོ་ཉ་མོ་ལ་དེའི་བསམ་
བས་སྐྱེས་དང་འཕྲིན་བསྐྱར་བ་རྣམས་ཀྱིས་བྱོད་ཀྱིས་བདག་དེ་དང་བྱད་པར་མཛོད་
ཅིག །དེ་ལྟར་ན། བདག་གསོན་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ལན་དུ་མར་ཐལ་མོ་
སྐར་དེ་གསོལ་བ་བདུན་ཅིང་། དེའི་ཆེད་དུ་ངན་འགྲོའི་དུག་པོའི་རྒྱ་སྒྲིག་པ་ལ་ཡང་མ་
འཛོམས། གྲགས་པ་མིན་པ་ཆོ་འདིར་གནོད་པའི་གཏམ་ངན་ལ་ཡང་བྱད་མེད་གང་གི་

དོན་དུ་མ་འཛེམས་པར་ཚར་ན་གསོད་པའི་འཛིགས་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་
ལྟ་བུའི་སར་བདག་ཞུགས་ཤིང་། བྱང་མེད་གང་གི་དོན་དུ་སྒྲོན་གོས་རྒྱན་ལ་སོགས་
པའི་ནོར་རྩལ་གྲང་ཟད་པར་བྱས་པར་གྱུར་པའི་བྱང་མེད་གང་ལ་ཡོངས་སུ་སྟེ། བརྟན་
པར་འབྱུང་པ་ན་མཚོག་ཏུ་དགའ་བའི་རོ་ཉམས་སུ་སྦྱང་བར་འགྱུར་བའི་བྱང་མེད་ཀྱི་
ལུས་དེ་དག་ཉིད་གི་བའི་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་སར་ལུང་བའི་ཀེང་རུས་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ནི།
གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་མིན་གྱི། རང་གི་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཞིང་སུས་གྲང་བདག་
ཏུ་བསྐྱུང་བ་མིན་པས་འཛིགས་པ་དང་ནོར་རྩལ་ཟད་པའི་ཉེན་ལ་འཕོད་མི་དགོས་པའི་
ཀེང་རུས་དེ་ལ་ཡིད་ཁྲོད་རབ་ཏུ་འདོད་ཅིང་། (༡ ༢༥བ)ཡོངས་སུ་ཞེན་ནས་འབྱུང་བའི་
དགའ་བས་ཚེས་པའི་དོན་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་འགོ་བར་མི་བྱེད་ཅིས་སྤྲད་པའོ། །ཟླ་ངན་འདས་
ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་དབེ་དང་འགྲེལ་པར་དགའ་བར་བཤད་དོ། །པོད་དབེ་ལྟར་ན། བྱང་
མེད་ལ་ཞེན་ནས་ཅིའི་ཕྱིར་ཟླ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལམ་ཚོལ་དུ་མི་འགོ་ཞེས་སྤྲད་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞན་གྱི་རྒྱུང་མ་ལ་ཞེན་པའི་ཉེས་དམིགས་བཤད་ནས། རང་གི་
རྒྱུང་མ་ལ་ཞེན་པའི་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གང་ཞིག་དང་པོར་ངོ་ཚའི་
དབང་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུང་མའི་བཞིན་འོག་ཏུ་ལྟ་བུ་ན། དེའི་བྱང་གསལ་བར་ལྟ་འདོད་
པས་ཞེན་པ་བསྐྱེད་ནས་འབད་དེ་བདེག་ཅིང་སྟེང་དུ་དྲངས་ཀྱང་རྒྱུང་མ་ངོ་ཚ་ནས་གདོང་
འོག་ཏུ་བལྟའོ། །དུར་ཁྲོད་དུ་མ་སོང་བའི་སྒྲོན་ནི། བཞིན་མཐོང་ངམ། མ་མཐོང་ཡང་
རུང་སྟེ། གདོང་པ་ནི། གོས་ཏེ། མེད་རས་ཀྱིས་གཡོགས་པར་གྱུར་ཏེ། ལུལ་དབུས་དང་།
བཙོམ་བརྒྱག་གི་ལུལ་ལ་ཚོ་རིགས་ཅན་གྱི་བག་མ་རྒྱམས་གདོང་གཡོགས་ཀྱི་དྲ་བ་
བཞིན་དུ་བསྟར་བར་བྱེད་པས་སོ། །ཁྲོད་སྟར་མ་མཐོང་ནས་ཉོན་མོངས་ཤིང་ཆགས་
ནས་མཐོང་འདོད་པས་གདོང་པ་དེ་ནི་ད་ལྟ་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་ས་ན་གཡོགས་མ་མེད་པས་
མངོན་སུམ་དུ་གསལ་བར་གྱུར་པ་བཞིན་དུ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཀྱིས་གསལ་བར་བྱས་པ་མཐོང་ན་

ད་ལྟོ་མི་བརྟུ་བར་ཅི་ཡི་སྒྲིམ་འཛིག་མ་ན་མ་འབྱེད་བ་སྟེ། འབྲོམ་བར་བྱེད་དེ། ལྷ་མ་ན་མ་
འབྲོམ་བར་འཛིག་མ་སོ། །

གཞུང་པ་མེ། རང་གི་ཆུང་མ་ལ་སྒྲིམ་པ་གཞན་རྒྱུ་མ་མེད་ཀྱིས་ལྟ་ན་ཡང་སྤྱད་
མ་ལྟ་ཞིག་ཅིས་གང་ཞིག་སེར་སྒྲིམ་ཡོང་སྟེ་སྤྱད་པ་ལ་གཏུག་པ་མེད་ཅིང་དེ་དུས་སྤྱོད་
ལ་སོགས་པ་སྟེ་ཐ་བ་དེ་ཅིང་དུང་ནི་སེར་སྒྲིམ་ཅན་ཞིང་ཅི་སྟེ་མི་སྤྱད་སྟེ། སྤྱད་པ་ལ་
རྟོགས་སྟེ།

བཞི་པ་ནི། ཏུར་ཁྱོད་ཏུ་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་མཐོང་ནས་བྱ་ཚོད་དང་། གཞན་མ་
དང་། སྤྱང་གི་ལ་སོགས་པས་ཟ་བར་བྱེད་ན། གཞན་བྱ་ཚོད་སོགས་ཀྱི་ཟས་ལ་ཁྱོད་མི་
ཏྲག་གི་ཕུང་བ་དང་། ཅན་དང་། རིན་པོ་ཆེ་(༡༩ཡན)ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་མཆོད་
པར་བྱེད་དེ། མི་རིགས་སོ། །

ལྷ་པ་ནི། ཡང་། ཏུར་ཁྱོད་ཏུ་རོ་གིང་དང་པོང་པ་དང་ལུ་བའི་རུས་གོང་ནིང་ཏུ་
མཐོང་ནས་མི་འགྲུལ་ཏེ། གཡོ་བ་མེད་ཀྱང་ཁྱོད་སྐྱག་ན། རོའི་ནང་ཏུ་འབྱུང་བོའི་
གདོན་ཞུགས་ནས་ལངས་ཏེ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་འཛིགས་པ་བཞིན་དུ། གསོན་པའི་
དུས་ལུ་སེམས་དང་སྒྲིག་རྒྱུང་འགའ་ཡིས་བསྐྱོད་པར་ལྟུར་ན། ཅིའི་བྱིར་མི་འཛིགས་ཏེ།
འཛིགས་པར་རིགས་སོ། །

དུག་པ་ནི། ཤ་ལྷགས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་པའི་ཀེང་རུས་ལ་དགོས་པ་མེད་དོ། །
སྒྱུ་ན། མི་གཙང་པའི་རང་བཞིན་གང་ལ་ཤ་དང་པགས་པ་སྒྲུབ་པས་གཏོག་གུང་འདི་
ལ་ཆགས་པའི་མི་གཙང་པ་དེ་མ་གཏོགས་ན་ཡང་ཅིས་མི་འདོད་དེ། འདོད་པར་རིགས་
ལ། མ་གཏོགས་པ་དེ་ལ་དགོས་པ་མེད་ན་ནི། པགས་པ་སྒྲུབ་པས་གཏོགས་པ་ལ་ཅིའི་
བྱིར་འཕྱུང་པ་འཕམ། ལག་གི་པས་བྱིལ་བྱིལ་བྱེད་ཅིང་ཉིད་པར་བྱེད་དེ། བྱེད་པར་མི་
རིགས་སོ། །ཆོགས་བཙན་འདི། ཟུང་པེ་དག་དང་འབྲེལ་པ་གསུམ་ལས་ཆོགས་བཙན་

གཉིས་གྱི་འོག་ཏུ་འབྱུང་ཁིང་། རོན་དང་ཡང་ཤིན་ཏུ་འབྲེལ་མོད་ཀྱང་། བོད་དཔེ་དང་
བི་བླ་ཉིའི་འགྲེལ་བ་ལས་འདིར་འབྱུང་ངོ་། །

གཉིས་པ་ལ། མི་གཙང་བར་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། མི་གཙང་བར་
རྟགས་གྱིས་ངེས་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ཀྱང་གེ་ཚོམ་ཟུན་དཔེས་བསྟན་པ་དང་།
གཙང་བའི་མཚན་མ་དགག་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ། རྒྱ་དང་ངོ་པོ་ལ་བརྟགས་ནས་
དང་། སྒོ་ལ་བརྟགས་ནས་དང་། ཡུལ་ལ་བརྟགས་ནས་ཆགས་པར་མི་རིགས་པ་དང་།
རང་གི་རང་བཞིན་མ་རྟོགས་པས་སྤང་པ་དང་། ཁ་དོག་ལ་ཆགས་ནས་མི་གཙང་བ་ལ་
ཞེན་པ་སྤང་པ་དང་ལྷའི་དང་པོ་ནི། རྒྱ་བཟའ་བརྟུང་གི་ཟས་ནི། གཅིག་སྤྱིད་ལ་
བཤང་བ་དང་། ཁ་ཚུ་སྟེ། བད་ཀན་གྱི་བརྟུང་བ་མཆིལ་མ་གཉིས་ཀ་བྱུང་བར་གྱུར་ན།
གཉིས་པོ་དེ་ལ་བཤང་(༡༩༥བ)བ་ལ་ཁྱོད་མི་དགའ་ཁིང་། ཁ་ཚུ་ལ་ཁྱོད་དགའ་ནས་ཅིའི་
ཕྱིར་འཛིབ་པར་བྱེད་དེ། གཉིས་ཀ་འཛིབ་པར་རིགས་སོ། །དེ་གཉིས་རྒྱ་མཚུངས་ཀྱང་
བཤང་བ་དྲི་མི་ཞིམ་ཁིང་། ཁ་ཚུ་ལ་དེ་མེད་དོ། །ཞེན། ཤིང་བལ་གྱིས་བཀའ་བའི་རིག་
ན་འཇམ་པའི་སྤུམ་རྒྱུམ་པོ་ལ་དགའ་བར་མི་བྱེད་པར་མི་གཙང་བས་གང་བའི་སྤང་
མེད་གྱི་ལུས་སམ་རུ་མ་ལ་དགའ་བར་བྱེད་དེ། སྤང་མེད་ལ་མི་གཙང་བ་ལས་བྱུང་བའི་
དྲིང་བ་འཇག་པ་ལྟར། ཤིང་བལ་ལས་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་མ་གཏོགས་པའི་རྟགས་
གཞན་མེད་དོ། །དེས་ན། འདོད་ཆགས་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཡུལ་མི་གཙང་བར་མངོན་
སུམ་དུ་གྱུར་བཞིན་དུ་གཙང་བར་སྤྲོས་པའོ། །མི་གཙང་བར་མཚུངས་ཀྱང་གཞན་ནི་
མ་གཡོགས་པས་མི་འདོད་ལ། འདི་ནི། གཡོགས་པས་འདོད་དོ། །ཞེན། གང་ལ་ཞེས་
སྤང་གྱི་ཆོགས་བཅད་འདིར་ཡོད་དོ། །འདོད་ཆགས་དང་ལྡན་པ་ངན་པ་སྤྲོས་པ་
རྣམས་ཤིང་བལ་རིག་ན་འཇམ་པ་ལའང་ཉལ་པོ་བྱ་བར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་གཙང་ལ་
འཇམ་པ་དེ་ལའང་ཁྱོ་བར་བྱེད་ལ། མི་གཙང་བ་ལ་ཆགས་པར་མི་རིགས་སོ། །ཆོགས་

བཅད་འདི་རྒྱ་དབེ་དག་དང་འགྲེལ་བ་བཞི་གལ་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཁྱོད་མི་གཙང་བ་ལ་ཆགས་པ་མེད་དམ་ཡོད། དང་པོ་ལྟར་
ན། རུས་པའི་གཟེབ་རྒྱས་པས་སྒྲེལ་བ་སྟེ། བཅིངས་ཤིང་གཉིད་འདམ་དང་འདྲ་བས་
ཞལ་ཞལ་བྱས་པ་སྟེ། རྒྱགས་པའི་གཞན་སྤྱད་མེད་ཀྱི་མི་གཙང་བ་ལ་ཁྱོད་ཅིའི་བྱིར་
བར་དུ་འབྱུང་དེ། འབྱུང་བར་མི་རིགས་ཏེ། མཚན་མོ་མི་གཙང་བ་མནན་པའི་སྒྲིམ་སྤྱ
བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཁྱོད་ཉིད་ལ་མི་གཙང་བ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བཤང་བ་སོགས་སུ་མ་
ཅུ་སོ་དུག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཁྱོད་བརྟན་བར་སྤྱོད་བ་དེས་ཆོས་པར་གྱིས་ཤིག །མི་
གཙང་བའི་རྣམས་སུ་ཅུ་སོ་དུག་གི་རྒྱལ་བ་གཞན་སྤྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་མི་གཙང་བརྟམ་བ་
སྟེ། ཅག་ཅག་ཟ་བའི་རང་ཚུལ་ཅན་ལ་འདོད་ཅིང་སེམས་པ་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཁྱོད་སྤྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་སེམས་(༡༩༥ན)སེམས་གང་ལ་དགའ།
བདག་ནི་གཤི་ལ་དགའ་བ་ཞེས་པ་སྟེ། དེའི་བྱིར་རིག་བ་དང་ལྟ་བར་འདོད་ན།
སེམས་མེད་བ་འཛིམ་གོང་ལྟ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཏེ། ཐ་མལ་པའི་གཞི་འདོད་ཆགས་ཅན་
ཁྱོད་ཀྱི་ཅིས་མི་འདོད། །

གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཁྱོད་འདོད་ཅིང་ཆགས་པའི་སེམས་གང་ཡིན་བ་དེ་ནི་ལུས་
མེད་པའི་བྱིར་རིག་བར་མི་རུས། གཟུགས་མེད་པའི་བྱིར་བལྟ་བར་མི་རུས་ལ། གང་
ཞིག་རིག་བ་དང་ལྟ་བར་རུས་པ་དེ་ཁྱོད་འདོད་པའི་ཤེས་པ་མིན་ཏེ། དེམ་པོ་ཡིན་པའི་
བྱིར། དོན་མེད་དེ། རྣམས་པས་ཁྱོད་འདོད་དོན་མེད་པར་འབྱུང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ།
འབྱུལ་བ་ཆེ་སྟེ། སྒྲུ་མས་རྣམས་པའི་སྒྲོན་པོ་བཞིན་ནོ། །

བཞི་པ་ནི། གཞན་གྱི་ལུས་མི་གཙང་བའི་རང་བཞིན་དུ་མི་རྟོགས་པ་ངོ་མཚར་མི་
ཆེ་སྟེ། མི་རིགས་པ་མེད་དེ། བདག་ལ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བྱིར་དོ། །རང་ཉིད་ལ་མི་

གཙང་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་ཀྱང་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བ་ནི། རི་
མཚར་ཆེ་སྟེ། ཤིན་རྒྱུད་པའི་གནས་སོ། །

ལྟ་བུ་ནི། གལ་ཏེ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལེགས་ཤིང་། དྲི་དང་རེག་བྱ་བཟང་བ་ལ་
ཆགས་སོ་སྟུང་ན། སྤྱིན་དང་བྲལ་བ་སྟེ། མ་བཀག་པའི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་སྤྱེ་བ་སྟེ།
གསལ་བར་བྱས་པའི་པདྨ་གཞོན་ལུ་སྟེ། གསར་པ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལེགས་ལ་དྲི་
ཞིམ་བ་སྤངས་ནས་མི་གཙང་བ་ལ་ཞེན་ཅིང་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ནི་མི་གཙང་བའི་
གཟེབ་སྟེ། ལུས་ལ་ཅི་བྱིར་དགའ་སྟེ། དགའ་བར་མི་རིགས་ཏེ། སྤྱང་བ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། མི་གཙང་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་དང་། འབྲས་བུ་ཡིན་པས་མི་གཙང་
བར་གྱུ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ས་དང་། སྔགས་ཀྱི་སྒྲིས་བསྐྱས་པ་གོས་ལ་
སྔགས་པ་མི་གཙང་བའི་བཤང་གཅིས་གོས་པའི་བྱིར་རེག་པར་མི་འདོད་ན། སྤང་མེད་
ཀྱི་ལུས་གང་ལས་མི་གཙང་བ་དེ་ནི་སྤྱང་བའི་སྤང་མེད་ཀྱི་ལུས་ལ་རི་ལྟར་ཁྱོད་(༡༩༧)
རེག་པར་འདོད་པ་མི་རིགས་ཏེ། ཆོལ་ཟངས་ཐོགས་པའི་སྤང་མེད་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་བརྒྱལ་བརྟག་འདི། བདག་ལ་མི་རིགས་ཏེ། བདག་ནི་མི་
གཙང་བ་གཅིག་ལ་ཡང་ཆགས་པ་མེད་དོ། །ཞེ་ན། མི་གཙང་བ་དུ་མའི་གནས་ཡིན་
པའི་བྱིར་མི་གཙང་བའི་ཞིང་ཡིན་ཏེ། མའི་མངལ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། དེར་སྒྲིས་པར་གྱུར་
ཅིང་། དེའི་ས་བོན་ནི། བ་མའི་ཁུ་བྲག་མི་གཙང་བ་ཡིན་ལ། རྒྱུན་མས་ཞོས་འབྱུང་བྱས་
པའི་སྒྲིག་པ་དང་འདྲ་བའི་རོ་དེས་ལྟེ་བའི་རྩ་ནས་བརྒྱད་ནས་བསྐྱེད་ཅིང་འཕེལ་བར་
བྱས་ལ། བྱིར་སྒྲིས་ནས་རང་གིས་ཞོས་འབྱུང་བྱས་པའི་རོ་སྒྲིན་པའི་མི་གཙང་བས་
བསྐྱེད་པའི་གཞན་སྤང་མེད་ཀྱི་ལུས་ཁྱོད་ཅིའི་བྱིར་པར་དུ་འབྱུང་ཅིང་ཆགས་པར་འགལ་
ལོ། །ཡང་ན། ཁྱོད་མི་གཙང་བ་བཤང་གཅི་ལས་བྱུང་བའི་མི་གཙང་བའི་སྤྱིན་བུ་རྒྱུད་
དུ་སྟེ། བྱ་མོ་ཡང་ཁྱོད་འདོད་པར་མི་བྱེད་ལ། མི་གཙང་བ་ཤིན་རྒྱུ་མང་བའི་རང་བཞིན་

གྱི་ལུས་རྒྱ་མི་གཙང་བ་ལས་སྒྲུས་པའང་འདོད་པར་བྱེད་དེ། བྱེད་པར་མི་རིགས་
 མོ། །གལ་ཏེ་ང་རང་ཡང་མི་གཙང་བ་ཡིན་པས་མི་གཙང་བ་དང་མི་གཙང་བ་སྤྲད་པ་
 ལ་ཉེས་པ་མེད་པས་གཞོད་སྒྱུན་དང་མཐུན་པའི་གཏོར་མ་ལྟར་མི་གཙང་བ་འདོད་དོ། །
 ཞེན། བྱེད་ནི་སྒྲོངས་པའི་མཐུས་རང་ལ་ཡོད་པའི་མི་གཙང་བ་ལ་སྤྲད་པར་རིགས་པ་
 ལ་སྤོད་པར་མི་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་རྒྱ་མ་བྱེད་གྱི། མི་གཙང་བས་རྒྱལ་བ་མི་གཙང་བ་
 ལ་བརྒྱུ་པ་གཞན་ཡང་འདོད་པར་བྱེད་དེ། བེན་རྒྱ་སྤྲད་པའི་གནས་མོ། །མི་གཙང་
 རྒྱལ་བ་ཞེས་སྒྲོ་བའི་ཆིག་གིས་འབོད་པའོ། །

གསུམ་པ་ནི། སིན་རྟ་གཙང་བའི་ག་མུར་དང་། མོགས་ཀྱི་སྐྱུ་གུར་གུམ་ལ་
 མོགས་པ་གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ལྷ་ལུང་འབྲས་ཅན་དང་། སྤྱིང་ལ་འདྲོད་
 པའི་ཚོད་མ་དག་ཁ་རུ་བཅུག་ནས་ཕྱིར་ཕུང་སྟེ་པོར་བའི་ཁོར་རང་རོ་པོ་ལྷ་ཞོག །སྐལ་ལང་
 མི་གཙང་ཞིང་བཙོག་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱ་དང་། རོ་བོ་དང་འབྲས་ལུང་། (༡༣༣)
 སྒོ་ནས་མི་གཙང་བ་འདི་འདྲ་བ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་གྱང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཞིང་ཡིད་མ་ཆེས་ན།
 དེའི་ཆེ་དུར་ཁོད་དག་རྟ་པོར་བའི་ལུས་སྒྲོས་པ། བམ་པ། བརྒྱགས་པ། རུལ་བ་མོགས་
 ཀྱིས་མི་གཙང་བའོ། །རྒྱ་དཔེ་ལྟར་ན། སིན་རྟ་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་རོ་འདི་བས་ལྷག་
 པ་གཞན་ཡང་ལྷ་བར་གྱིས་སྤིག །བལྷས་གྱང་དག་སྒྲོང་ཆགས་པ་ཅན་བཞིན་སྐར་ཡང་
 ཆགས་པ་སྒྲེའོ། །ཞེ་ན། ལུས་པོ་གང་ལས་བགས་པའི་ཁ་སྟེ་བའི་སྟེ། བཤུས་པའི་རོ་
 དམར་པོ་མཐོང་ན། འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་བར་གཤིས་གྱང་། རི་ལྟར་
 འཛིགས་པའི་གནས་དེ་ཉིད་ལ་ཕྱིར་ཞིང་སྟེ། སྐར་ཡང་དགའ་བ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་བ་མི་
 དེགས་སོ། །

བཞི་པ་ལ། བཅོམ་མའི་དྲིམ་ཆགས་པར་མི་རིགས། རང་བཞིན་འཛིགས་པས་བྱི་
དོར་མི་རིགས། རྩུ་ཁྲོད་ཡིན་པས་དགའ་བར་མི་རིགས་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། མི་

གཙང་བར་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ཡང་ཚུན་སོགས་དྲི་བཟང་པོ་བྱགས་པས་འདོད་
 བར་བྱའོ། །ཞེན། ལུས་ལ་བསྐྱས་པའི་དྲི་དེ་ཡང་ཚུན་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱས་ག་ལུ་
 ལ་སོགས་པ་ཁོ་ནའི་དྲི་ཡིན་གྱི། གཞན་ལུས་ཀྱི་དྲི་མ་ཡིན་ན། གཞན་ཚུན་ལ་སོགས་
 པ་ལས་བྱང་བའི་དྲིས་གཞན་སྤང་མེད་ཀྱི་ལུས་ལ་ཅིའི་བྱིར་ན་ཆགས་པ་སྟེ། མངོན་
 བར་དགའ་བར་བྱེད་པར་མི་རིགས་ཏེ། བྱི་ལའི་སྒྲ་ལ་མར་བསྐྱས་པ་བཞིན་ནོ། །གལ་
 ཏེ་དྲི་བཟང་བསྐྱས་ཀྱང་ལུས་རུལ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གྱིས་དྲི་བ་བའི་
 བྱིར་ལུས་འདི་ལ་མ་ཆགས་པ་ལེགས་པ་མིན་ནམ་སྟེ། མ་ཆགས་ན་ལེགས་སོ། །མ་
 ཆགས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་ཀྱང་འཛིག་ཏེན་དོན་མེད་པ་ལ་སྟེད་པ་དག་ཅི་སྟེ་ལུས་དེ་
 ལ་དྲི་ཞིམ་པོ་སྤྱད་དེ་སྤྱད་པར་མི་རིགས་ཏེ། སྐྱེས་སུ་བཤང་ཁང་ལ་བྱི་དོར་བྱེད་པ་
 བཞིན་ནོ། །འོན་ཏེ་ལུས་རང་བཞིན་གྱིས་དྲི་བ་བ་ཡིན་ན། རང་བཞིན་གཞན་དུ་མི་
 འགྱུར་བའི་བྱིར་ཚུན་ལ་དྲི་ཞིམ་(༡༣༥)པོ་ཡོད་པ་ཡིན་ན། དེ་དེའི་རང་བཞིན་ཡིན་
 པའི་བྱིར་ལུས་རང་བཞིན་གྱིས་དྲི་བ་བ་ལ་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་སྟེ། ཅི་ཡང་མི་འབྱུང་
 ལ། དྲི་དེ་བསྐྱས་པའི་སྒོ་ནས་དགའོ། །སྒྲ་མ་ན། གཞན་ཚུན་ལས་བྱང་བའི་དྲིས་
 གཞན་ལུས་དག་ལ་ཅིའི་བྱིར་ན་ཆགས་པ་སྟེ། དགའ་བར་བྱེད་པར་མི་རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྐྱ་ལ་སོགས་པ་འདུས་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་དོན་མེད་པར་སྒྲོན་པ་
 བྱེད་ཀྱི། གལ་ཏེ་སྒྲོན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་སྐྱ་དང་། སེན་མོ་མ་བཅད་པས་རིང་བ་དང་། སོ་ཤིང་
 ལ་སོགས་པས་མ་བཟུས་པས་སོ་དྲི་མ་སྐྱ་པོ་དང་བཅས་པ་དང་། མ་བཟུས་ཤིང་དྲི་
 གཞན་མ་བྱགས་པ་ན་དྲི་མ་ཉིད་འདམ་ཡིན་ལ། དེས་བསྒྲོས་པས་དྲི་མི་ཞིམ་པ་དང་།
 གོས་མེད་པས་གཅེར་སུ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡི་དྲགས་སམ་རོ་ལངས་བཞིན་དུ་
 འཛིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་སུས་རྒྱུང་མ་ག་ཟ་མོར་གཤིས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་
 ལྟར་འཛིགས་པ་དེ་ལ་འབད་ནས་སྐྱ་ཤད་དང་། སེན་མོ་གཙོད་པ་དང་། སོ་ཤིང་དང་།

བ་མེད་པར་མི་རྟོག་དོ། །ཞོར་དེའི་དོན་དུ་སོན་མ་དང་། ཚོར་ལ་སོགས་པས་བསྐྱབས་
པས་ཤེས་པ་ཐང་བ་སྟེ། ངལ་བ་དང་ནོར་གྱི་དོན་དུ་སྟོན་པ་བྱས་པས་དཔྱུལ་བ་དང་།
སོགས་ཀྱི་སྐྱེས་ལི་དུགས་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་པ་སྟེ། དུམ་ཚུང་བར་འགྱུར་པས་འདི་
ཕྱི་གཉིས་ཀར་དོན་མེད་པའི་རྒྱུའོ། །

གཉིས་པ་ལ། འདོད་པ་སྐྱབ་པ་སྐྱབ་པསྐྱལ་ཆེ་ལ་དོན་ཚུང་བར་བསྟན། བྱང་ཆུབ་
སྐྱབ་པ་དོན་ཆེ་ལ་སྐྱབ་པསྐྱལ་ཚུང་བར་བསྟན། དེས་ན་འདོད་པ་གཞོན་པའི་མཚོག་ཏུ་
བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། སྤྱིར་འདོད་པའི་ཉེས་དམིགས། བྱང་པར་ནོར་གྱི་ཉེས་
དམིགས། སྤུང་མོང་དུ་མཇུག་པསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ནོར་བསགས་པས་དང་།
གསོག་པའི་འབད་ཚུལ་གྱིས་དང་། གཞན་བསྟོན་པའི་དབང་གིས་དང་། སྒྲང་དོར་ལ་
ཚོངས་པའི་དབང་གིས་སྐྱབ་པསྐྱལ་བར་བསྟན་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། ནོར་བསགས་
པས་བདེ་བ་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱིས་པའི་དུས་ན་ནོར་སྟེལ་མི་རྒྱས་པས་བྱིས་པ་འདི་
ལང་ཚོ་དར་ལ་བབ་ནས་ནོར་འདིས་ཅི་ཞིག་བདེ་སྟེ། ནོར་དེ་མ་བསགས་པའི་བྱིར་
རོ། །དར་ལ་བབ་པའི་ཆེ་ནོར་གསོག་པའི་འབད་ཚུལ་གྱིས་ཆོ་གཏུགས་པར་གྱུར་ན།
ལུས་ཀྱས་ནས་ནོར་དང་ཚུང་མའི་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ལོངས་སྒྲོན་(༡༩༠བ)མི་
རྒྱས་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ལ་མེས་གྱིས་བསྐྱབས་པསྐྱལ་བའི་ནོར་ལ་དར་ལ་བབ་
དུས་སུ་ལོངས་སྒྲོན་པས་བདེའོ། །སྟོམ་ན། དེ་ནི་བསོད་ནམས་ཅན་རེ་རེ་ཅམ་མ་
གཏོགས་པ་ལ་མེད་ཅིང་། ཡོད་པ་ལ་གྲུ་དང་མགོ་བོའི་ཚུལ་གྱིས་སྤར་གྱི་དུམ་གཉིས་
ལས་གྲོལ་བ་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོན་ཏེ་ནོར་གསོག་པ་ན་འདོད་པའི་བདེ་བ་ཚོང་དོ། །ཞེ་ན།
འདོད་པ་ངན་པ་ལ་ཆགས་པས་ན་འདོད་ལུན་ངན་པ་ཁ་ཅིག་ནི། ཉིན་རངས་ཏེ། ཉི་
མའི་མཐས་གཏུགས་པར་རྩ་བའི་ལེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ལས་སྤར་གྱིས་ལུས་སེམས་

པོས་དྲག་ཏུ་སྒྲུལ་བར་བྱེད་པའི་དང་ཚུལ་ཅན་གཞན་གྱིས་བསྒྲུལ་ཅིང་བཞོལ་བར་གྱུར་
 ཏེ། རྒྱུ་མ་དང་བཅས་པ་ལ་རྩིས་པའི་དོན་ལ་འགྲོ་བ་ན། ལམ་དུ་བྱ་ཆ་བྱང་བར་གྱུར་
 བའང་གིང་བྱང་དང་། དགོན་པ་དང་། རྒྱུད་པའི་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་སྒྲུལ་བ་ཆུ་འབྲམ་ལ་
 སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་གར་བཅས་ཏུ་འབྱུང་གི། ཁད་པའི་གནས་སུ་བསྐྱོད་དུ་མེད་དོ། །འདོད་
 པའི་ཆེད་དུ་ལམ་འདོད་པས་བསྒྲུལ་བ་སྟེ། བཅོས་པའི་གྲོན་པ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་
 གཏི་མུག་གིས་སྒྲུབ་པར་བྱས་པ་དག་རྙེད་པ་ཐོབ་པས་ལུས་འཚོ་བའི་རྒྱར་འདོད་པས་
 འཚོ་བར་བྱའོ་སྟེ། གསོན་པའི་དོན་དུ་སྒྲིག་སྒྲུབ་དོགས་བཞིན་ཏེ། ཤིར་དོགས་བཞིན་
 དུ་དབྱེད་གི་ཚོགས་བཞིས་འབྲིགས་པའི་གཡུལ་དུ་འཇུག་ཅིས་ནི། དེ་ལྟར་གྲགསོ།
 སྒྲོབས་ལྡན་འགའ་ཞིག་གིས་གཞོད་པ་བྱས་པའི་དུས་ན་ཁོངས་པ་སྟེ། རང་གི་ད་རྒྱལ་
 འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་སོར་སོ་བཅད་པ་དང་། དུས་ཀྱི་ཚད་དེས་པ་འདི་ཙམ་དུ་ཞེས་ཁས་
 ལེན་པས་བྱན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་དོ། །པུ་རོ་ཅ་ན་ལྟར་ན། ཁོ་སྟེ། རྙེད་པའི་བྱིར་བྱན་དུ་
 འགྲོ་ཞེས་འཆད་དོ། །འདོད་པས་ཞེན་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་ཆོ་འདིར་
 དུ་ཁ་མང་དུ་མཐོང་སྟེ། ལ་ལ་སྟེ། འགའ་ཞིག་གཞན་གྱི་རྒྱུ་མ་དང་ནོར་འབྲེག་པ་ལ་
 སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་རྒྱས་ལུས་ཀྱང་རལ་གྱི་ལ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པས་བཅད། ཁ་ཅིག་སྟེ། གཞན་ནི།
 རྒྱལ་པོའི་ཆད་པས་གསལ་ཞིང་གི་ཅེ་ལ་བཅུགས་པ་སྟེ། འཛེབས་པར་བཀལ། ཁ་
 ཅིག་མདུང་བྱང་དག་གིས་ལུས་ལ་བསྒྲུབ། ཁ་ཅིག་ལུས་མེས་སྟེག་པ་དག་(༡༤༡བ)
 ཀྱང་སྒྲུབ་པ་སྟེ། མཐོང་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དང་པོ་ནོར་མེད་པ་ལས་བསགས་པ་དང་། དཀའ་བས་བསགས་
 པ་དེ་ཡང་མེ་རྒྱལ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་རྒྱུད་ཟ་བའི་རྒྱུན་ལྡན་ལས་སྒྲུབ་ཞིང་རྒྱུང་བ་དང་། དཀའ་
 བས་བསྒྲུབས་ཀྱང་ཆོམ་རྒྱན་ལ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པར་རྒྱག་བྱེད་པའི་གདུང་བས་གདུང་ཞིང་ཡིད་
 མི་བདེ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་ནོར་ནི། རྒྱ་ལ་འབྲས་ལུ་བདགས་ནས་སྒྲུབ་ཞོལ་

མཐའ་ཡས་པར་ཤེས་པར་བྱ། རོར་ལ་ཆགས་པ་སྟེ། ཞེན་པའི་སེམས་ཀྱིས་བསག་པ་
 དང་སྤང་པ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བས་རྟག་རྟ་གཡོངས་པར་སྤྱར་པ་རྣམས་ལ་སྒྲིབ་ཅིག་ཅམ་
 ཡང་སེམས་ཉིང་ཏེ་འཛིན་ལ་གཏད་པའི་སྒྲུབས་མེད་པའི་བྱིར། སྤྱིད་པ་འཁོར་བའི་
 དུམ་སྟེ་ཆ་ན་འཆི་ལས་གྲོལ་བའི་སྒྲུབས་མེད་དེ། རྟག་རྟ་དེ་ལ་ཡིད་ཁྲགས་པས་ཆོ་
 ཟད་པའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། འདོད་པ་ལ་ཞེན་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་སྤྱར་བཅོང་བའི་རྣམ་པ་
 དེ་ལྟ་བུ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་སྤྱར་མ་བཤད་པའི་ཉེས་དམིགས་རྣམས་བསྟུ་སྟེ། ཉེས་
 དམིགས་ནི། གཞོད་བཤམ་ལེ། བྱང་ཁྲོལ་ལམ་སྒྲོན་པེ། ཡིན་ལ། མང་བ་སྟེ། རྣམ་པ་རྟུ་
 མ་ཡོད་ལ། འོངས་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་མཐོག་སྟེ། བྱོང་བཤམ་པེ། བདེ་བ་རྒྱུད་བ་ཡིན་ཏེ།
 དཔེར་ན། སིན་རྟུ་ལྟེ་བའི་ཁུར་དང་ལྡན་པའི་སིང་རྟ་འདྲེན་པའི་སྤྱགས་པལ་བ་དག་
 གིས་སྤྱགས་པས་ལམ་གྱི་གཡས་གཡོན་རྟུ་རྩ་ནི་ཁམ་འགའ་ཟོས་པས། འཁོར་ལོ་ཐོག་
 རྟུ་འབབ་ནས་སིལ་སི་ལ་སྤྱག་པ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ལྟ་ཞོག །སྤྱགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་
 བཤང་མི་དགོན་པ་སྟེ། རྟེན་སྤྱི་བའི་མཐོག་རྒྱུད་བ་འབྲིག་པ་ལྟ་བུའི་བདེ་བ་གང་ཡིན་
 བ་དེའི་དོན་རྟུ་དལ་འབྱོར་མི་ཁོམ་བརྒྱད་ལས་གྲོལ་བའི་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་སྤྱར་
 བཤད་པ་ལྟར་སིན་རྟུ་རྟེན་དཀའ་བ་འདི། སྒྲོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བྱང་དོར་ལ་མྱོངས་པར་
 བྱས་པས་མནར་བ་སྟེ། བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉམས་སྤང་བཅོམ་མོ། །འདི་དངོས་པོ་
 ལ་སྒྲོ་བའི་ཆོག་ཡིན་ཏེ། སྒྲལ་བ་མནར་བ་ཉིད་རྟུ་བཅོང་(༡༧༩ན)དོ། །

གཉིས་པ་ནི། དུམ་ཆེ་བས་མི་སྒྲུབ་ན། བྱང་རྒྱུ་གྱི་སྒྱོད་པ་ཡང་དུམ་ཆེ་བའི་
 བྱིར་སྒྲུབ་པར་མི་རིགས་སོ། །ཞེན། འདོད་པ་ནི། མི་བརྟན་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་
 དེས་པར་ཏེ། གཞོན་མི་ཟ་བར་འཛིག་པར་འགྱུར་ཞིང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ལ་
 ལྟོས་ནས་ཆེན་པོ་མིན་པ་སྟེ། སིན་རྟུ་བྱང་ཁྲགས་པས་རྒྱུད་བ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་

འགྲེལ་བར། དེས་པར་འཛིག་ཅིང་རྒྱུར་པ། །ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་དུ་མི་དགེ་བ་སྤྱད་
 པས་དཔྱལ་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་ཡི་དུགས་ལ་སོགས་པར་ལྷུང་བར་བྱེད་པས། རྒྱ་
 དཔེ་དང་འགྲེལ་བར་ལུས་ཀྱི་དོན་ཕྱིར་ཞེས་ཏེ། རང་གི་ལུས་བདེ་བ་བསྐྱེད་པའི་དོན་
 ཀྱི་ཆེད་དུ་དཔྱལ་སོགས་ཀྱི་དུམ་ལ་འང་མ་འཛེམས་པར་དུས་ཀྱན་ཏུ་འཁོར་བར་ལས་
 བྱས་པའི་དུམ་ལས་དུབ་པའི་ཆོགས་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་བྱ་བ་བརྒྱའི་ཆ་ཙམ་གྱི་
 ཆོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཉིད་འགྲུབ་སྟེ། འཁོར་བ་མཐའ་མེད་ལ་སྟོས་ན་བསྐྱལ་
 བ་གངས་མེད་གསུམ་གྱིས་བྱ་བ་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་མི་ཐོད་ན། སྟོ་ཞན་རྒྱམས་དེ་ལ་མི་སྟོ།
 འོན་ཏེ། དེའི་བར་ལ་ཡང་དཀའ་སྤྱད་ཀྱི་དུམ་མང་དུ་འོང་ངོ་། །ཞེན། འདོད་ལྷན་
 འཁོར་བར་སྒྲིབ་པའི་དུམ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིབ་པའི་དུམ་ལས་དུམ་གྱིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ།
 མནར་མེད་ལ་སོགས་པར་གཞན་དབང་གིས་དུས་ཆད་མེད་པར་སྒྲིབ་ལ། བྱང་སེམས་
 ནི། དུས་དེས་པ་ཅན་དུ་རང་ཉིད་གཞན་དོན་དུ་དུམ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱང་སེམས་
 ཀྱི་དུམ་དེ་ལས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ལ། འདོད་ལྷན་ཀྱི་དུམ་དེ་ལ་འབྲས་སུ་བྱང་
 ཆུབ་ཆེན་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དཔྱལ་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་བཞུས་པ་དུད་འགྲོ་སོགས་ངན་
 འགྲོའི་དུམ་ལུང་ནས་བཤད་པ་རྒྱམས་བསམ་པ་སྟེ། དུན་ལུལ་དུ་བྱས་ན། འདོད་པ་
 རྒྱམས་གནོད་པ་དང་དུམ་སྒྲིབ་པའི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་འཛིག་རྟེན་ན་དུམ་སྒྲིབ་
 པའི་རྒྱར་གྲགས་པའི་རལ་གྱི་ལ་སོགས་(༡༩༩བ)པའི་མཆོན་ཆས་ཀྱང་དཔེར་བྱ་བར་
 མི་ཐོད། དེ་བཞིན་དུ་དུག་དང་། མེ་དང་། གཡང་ས་དང་། དག་རྒྱམས་ཀྱིས་ཀྱང་
 དཔེར་མི་ཐོད་དེ། དེ་དག་གིས་ལན་གཅིག་འཆི་བའི་དུམ་སྒྲིབ་ལ། འདོད་པས་འཁོར་
 བ་མཐའ་མེད་དུ་དུམ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

② དཔེན་པ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ།

༡. མཚམས་སྒྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། མཚམས་སྒྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་མདོར་བསྟན། རྒྱུ་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྒྱུར་བཅོམ་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་འདོད་པའི་ཉེས་དམིགས་གྱིས་སྒྲི་ཞིང་སྒྲག་པར་བྱས་ནས། སྒྲིད་ཡུལ་རི་སྒྲིད་བརྟགས་པ་དེ་སྒྲིད་དུ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་རྟོག་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རྟོག་པ་ཀུན་གྱིས་དཔེན་པ། དམིགས་པ་ཀུན་གྱིས་སྒྲིད་པ་ལ་དགའ་བ་བརྟན་པར་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །

༡. རྒྱུ་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། གང་དུ་གནས་པའི་གནས་དང་། དེར་གནས་པའི་ཡན་ཡོན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འགུན་ལྷ་མེད་པའི་ཚོད་པ་དང་། དལ་འབད་དམ། ཡུལ་སྒྲི་པོ་མེད་པས་ཉོན་མོངས་གྱིས་སྒྲིད་པ། གཞོད་སྒྲིན་དང་། རྟག་དང་། རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་མེད་པའི་ནི་བའི་གནས་ཀྱི་ནང་དག་ཏུ་གནས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། འབྱོར་པ་རྒྱལ་པོ་ལས་དང་། བདེ་བ་དབང་པོ་ལས་བྱུང་པར་འཕགས་པའི་ཡན་ཏན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དག་བའི་ཁོར་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའམ། ལེགས་པར་སྒྲིད་པའི་རྣལ་ལྡན་བྱང་སེམས་ནི། ལྷ་བའི་འོད་ཟེར་ཉིད་དཀར་བ་དང་བསིལ་བས་ཅན་དང་ཆོས་མཐུན་པས་ཅན་ཉེ་དེས་བྱགས་པ་ལྟར་ལྷ་འོད་བསིལ་བ་དང་ལྡན་པའི་དོ་ལེབ་ཏུ་འཆག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་སྒྲེལ། རྫོ་ལེབ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རྒྱ་ཆེ་

བས་ན་ཡངས་པའི་རྡོ་ལེབ་ཁང་བཟང་ལྟ་བུ། གཙང་ཞིང་དག་ལ་རྒྱབ་པ་ལ་སོགས་
པའི་ཉེས་པ་མེད་པས་ཉམས་དགའ་བར་རོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་དུ་ཞེ་ན། ཁམས་དང་
བསམ་གཏན་དང་མི་མཐུན་པའི་སྒྲ་མེད་ཅིང་། འཇམ་ཞིང་བདེ་བའི་རེག་པ་དང་ལུན་
པའི་ཞི་བའི་ནགས་ཀྱི་རྒྱང་བསིལ་ཡབ་དང་འབྲུབ་གཡོབ་བཞིན་པ་ཡིས་འཆག་གོ། །
འཆག་ཙམ་དུ་མ་ཟད་(༡༥ ན)སེམས་ཅན་གཞན་ལ་ཡན་བདེ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་སེམས་
ཤིང་དལ་གྱིས་འཆག་པར་བྱེད་དོ། །འདི་ནི། སྒྲེ་བོ་མང་བའི་དྲུང་དུ་ཅུན་གྱི་བསིལ་བའི་
ཁང་བཟང་དུ་རྩ་ཡབ་ཞོར་བའི་ཡུ་བ་ཅན་གྱིས་གཡོབ་ཅིང་རྒྱལ་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་ལ་སེམས་
པའི་རྒྱལ་བའི་འབྱོར་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་བསྟན་ཏེ། འབད་མི་དགོས་ཤིང་
ཐར་པ་ལ་བར་དུ་མི་གཙོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེར་ཡོ་བྱུང་གིས་ཐོངས་ཤིང་དུམ་བས་ཇི་ལྟར་བསམ་གཏན་སྒྲོམ་
སྒྲོམ་ན། ཁང་སྟོང་དང་། ཤིང་དྲུང་ངམ། ཐུག་སྐྱས་པའི་གནས་དག་ཏུ་སྒྲོགས་གང་དུ་
ཇི་སྤྱིད་འདོད་པ་སྟེ། ཅམ་རང་དགའ་དགའི་དུས་སུ་གནས་ཤིང་འདོད་ཡོན་ལཱའི་ཡོངས་
འཛིན་དང་། དེ་དག་སྤང་བའི་དུམ་སྤངས་པ་སུ་ལ་ཡང་ལྟོས་པ་དང་། རེ་བ་མེད་པར་
བག་ཡངས་ཏེ། རང་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྦྱོད་པར་བྱེད་དོ། །རང་དབང་སྟེ། རང་
ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྦྱོད་ཅིང་ཆགས་པ་མེད་པའམ། གཞིའམ་ཁྱིམ་མེད་པ་རྒྱལ་
སྟོན་སོགས་དང་འབྲེལ་པའི་སྦྱོན་མཐོང་བ་དེ་དག་གང་དང་ཡང་འབྲེལ་པ་མེད་པ།
ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་དམིགས་པ། ཆོག་ཤེས་པའི་བདེ་བ་ལ་ལོངས་
སྦྱོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དབང་པོས་ཀྱང་རྟོག་པར་དགའ་སྟེ། དབུལ་པོ་དེས་བས་ཇི་
སྒྲུང་དུ་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་ལན་གཉིས་བཤད་པ་རྩོམ་སོ། །ཞེ་
ན། ལྟར་ནི། དེར་འགྲོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ལུས་དབེན་པའི་སྒྲོན་ས་བསྟན་ལ། འདིར་ནི།
དེས་སེམས་དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་རྩུང་ཟད་བསྟན་བས་སྦྱོན་མེད་ཅེས་སྒྲ་མ་དག་གསུང་

ལ། བི་རྩུ་ཉིས་ནི། བསམ་གཏན་གྱི་ཡན་ཡོན་དུ་བཤད་དོ། །

{2} སྤངས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོམ་པར་བསྟན་པ།

[1] འབྲེལ་དགོས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་སྒྱིར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། འབྲེལ་དགོས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་སྒྱིར་བསྟན་པ། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འདིར་བཤད་པའི་དབུན་པའི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། མོགས་ཀྱི་སྒྲིས་ལུས་དབུན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་པ་ཡིས་དབུན་པའི་ཡོན་(༡༧ རབ) ཏན་བདེ་བ་ལུན་མོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསམ་ཁིང་བསྒྲོམས་པར་བྱས་ནས་རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱ་ཉི་བར་ཞི་བ་ནི། དབུན་པ་ལ་དགའ་བ་འབའ་ཞིག་བསྒྲོམས་ན། ཉན་རང་དུ་ལྟར་བའི་ཕྱིར་དེ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། ཁིའི་སྒྲིས་གོམས་ན་གོམས་པ་ལུལ་དུ་ཕྱིན་པར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་བསྟན་ནོ། །

[2] བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།

(1) ཐབས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོམ་པ།

<1> བདག་གཞན་མཉམ་པ་སྒྲོམ་པ།

① བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྲོམ་པ་བསྟན་པ།

༡. མདོར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཐབས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་དམིགས་པ་དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བདག་གཞན་མཉམ་པ་

དང་། བརྟེ་བ་སྒྲོམ་པ་དང་། སྤུང་མོང་གི་བྱ་བ་ལ་གདམས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ།
བདག་གཞན་མཉམ་པར་སྒྲོམ་ཚུལ་དང་། བསྒྲོམས་པས་བདག་གཞན་མཉམ་པར་
རྒྱས་ཚུལ་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྟུ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།
བདག་འཛིན་འཁོར་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་དེའི་གཉིན་པོ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་དང་། བདག་
གཞན་མ་བརྟེས་ན་བདག་རྟེ་འཛིན་བར་འབྱུར་བས་དེ་བསྐྱོག་པའི་ཆེད་དུ་དང་པོ་སྟེ།
ཐོག་མ་ཉིད་དུ་བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི། འབད་པ་སྟེ། མངོན་ཞེན་ཆེན་པོས་
བསྒྲོམ་པར་བྱ་ལ། བྱི་ནས་ནི་བརྟེ་བ་ཡང་ངོ་། །འདིས་ནི་གཞོད་སེམས་དང་རྣམ་
འཛེའི་རྟོག་པ་སྦྱང་བ་ཡིན་ནོ། །

༡. རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཞན་མཉམ་པར་དམ་བཅའ། རྒྱལ། བསྒྲོམས་པའི་ཕན་
ཡོན་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ལ་བདེ་བས་ཕན་པ་ལྟར་གཞན་ལ་འང་བདེ་བས་ཕན་
པ་དང་། བདག་ལ་དུམ་པས་གཞོད་པ་ལྟར་གཞན་ལ་དུམ་པས་གཞོད་པར་མཉམ་པས་ན།
བདག་དུམ་དང་དུམ་པའི་རྒྱ་ལས་འབྱེན་པ་བཞིན། གཞན་ཡང་འབྱེན། བདག་ལ་བདེ་
བ་རྒྱལ་བ་བཞིན་གཞན་ལ་འང་རྒྱལ་བའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་
བསྐྱུང་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདེ་སྟུག་མཉམ་པའི་རྟགས་དགོད། རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་རྒྱལ་བ་གཉིས་
ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་རྣམས་རིས་ཐ་དད་(༡༧༧ན)དུ་མ་ཡིན་པས་བདེ་སྟུག་
ཀྱང་སོ་སོ་ཐ་དད་མ་ཡིན་ནམ། དེས་ན། བདག་གཅིག་ཕུ་བསྐྱུང་བར་མི་བྱའོ་སྟུམ་ན།
རིས་དང་སྐྱེ་གནས་དང་། རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མི་གཅིག་པའི་འགྲོ་བ་ཐ་དད་རྣམས་ཆོས་

[illegible]

གཉིས་པ་ལ། རྟོགས་ཆོས་དང་། རྟུག་པ་རྟུག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འགྲོ་བ་ཐ་
དད་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་ཆོས་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་དང་ཐ་དད་མེད་པ་འཇམ་མཉམ་པར་མ་གྲུབ་སྟེ།
ཁྱེད་ཀྱི་དུམ་པས་གཞན་ལ་མི་གཞོད། གཞན་ཀྱི་དེས་ཀྱང་ཁྱེད་ལ་མི་གཞོད། དེ་བཞིན་
དུ་ཕན་ཚུན་ཀྱི་བདེ་བས་ཀྱང་མི་ཕན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས། གལ་ཏེ་བདག་གི་དུམ་པས་
སེམས་ཅན་གཞན་ཀྱི་ལུས་ལ་མི་གཞོད་པ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་བདག་གི་དུམ་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་
ཏུ་ཞེན་ཅིང་ཆགས་པས་མི་བཟོད་དེ། བཟོད་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ། དེར་
མ་ཟེད་གལ་ཏེ་ཡང་གཞན་ཀྱི་དུམ་པ་དག་བདག་ལ་འབབ་པ་སྟེ། ཟླུང་ཞིང་ཆོར་བར་མི་
འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་དུམ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། བདག་གི་དུམ་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ལ་བདག་ཏུ་
ཞེན་པས་བཟོད་པར་དཀའ་བ་སྟེ། མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་(༡༩༩བ)བཞིན་དུ་བདེ་
བ་ལ་ཡང་འདོན་པ་སྟོའོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྒྱལ་པོ་ཉེ་གསལ་དཔོན་པ་དང་། ཉེ་གསལ་དེའི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་པོ་
དང་། རྒྱལ་པོ་ལ་ལྟུང་པ་ལྟར་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སེམས་

མེད་གྱི་དུམ་ཆོས་ཅན། བདག་གིས་བསལ་བར་བྱ་སྟེ། བན་མེད་གྱི་དུམ་ཡིན་པའི་
 བྱིར། བདག་དོན་མེད་དུ་བརྟེན་པའི་དུམ་བཞིན། སེམས་ཅན་གཞན་ཆོས་ཅན། དེ་
 ལ་བདག་གིས་ཕན་པ་བསྐྱབ་པར་བྱ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན།
 བདག་གི་ལུས་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་ཁོ་ན་ལ་བདེ་བའི་མངོན་ཞེན་ཡོད་པས་མ་དེས་སོ། །སྙམ་
 པའམ། བདག་བདེ་ལ། བའི་དོན་དུ་འབད་གྱི། གཞན་གྱི་སེམས་བྲལ་གྱིས་ཅི་བྱ་སྙམ་ན།
 གང་གི་ཆེ་བདག་དང་གཞན་གཉི་ག་བདེ་བར་འདོད་པར་མཚུངས་པ་ལ། བདག་དང་
 བདེ་བ་བསྐྱབ་དགོས་པར་བྱུང་བར་ཅི་ཡོད་དེ། མེད་པ་དེ་ལ། རྒྱ་མཚན་གང་གི་བྱིར་
 བདག་ཉིད་གཅིག་ལ་འདི་ལ་བདེ་བ་སྐྱབ་པར་བརྩོན་པ་གཞན་ལ་མ་ཡིན་དེ། བྱུང་
 པར་འགལ་ལོ། །དྭགས་དང་པོའི་བྱབ་པ་བསྐྱབ་པའི་བྱིར་གང་གི་ཆེ་སྟེ། གང་གི་བྱིར་
 བདག་དང་གཞན་གཉི་གའང་འཛིགས་པ་སྟེ། དུམ་པའི་རྒྱ་དང་། དུམ་མི་འདོད་པར་
 མཚུངས་པ་ལ་དེའི་ཆེ་སྟེ། དེའི་བྱིར། བདག་དང་། འཛིགས་པ་དང་། དུམ་སྐྱང་
 དགོས་པར་བྱུང་བར་ཅི་ཡོད་དེ། བྱུང་བར་བྱུང་བྱང་མེད་ན། རྒྱ་མཚན་གང་གི་
 བྱིར་གཞན་གྱི་དུམ་བསྐྱང་བྱ་མིན་ལ། བདག་གི་དུམ་སྐྱང་བར་བྱེད་དེ། རྒྱ་མཚན་
 མཚུངས་པས་སྐྱང་མི་སྐྱང་གི་བྱུང་བར་འགལ་ལོ། །

གསུམ་པ་ལ། གཞན་གྱི་དང་། རང་གི་དུམ་བསལ་བྱར་མ་དེས་པའི་འབྲལ་བ་
 སྐྱང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། གནོད་མི་གནོད་ཀྱི་དང་། རྒྱད་ཚྭ་ས་གཅིག་མི་གཅིག་
 གི་དང་། བདག་པོ་གཅིག་མི་གཅིག་གི་བྱུང་བར་དགག་པ་དང་། དོན་བསྐྱས་ཏེ་
 དུམ་ཐམས་ཅད་བསལ་བྱར་བསྟན་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་དུམ་རྩ་བྱུང་
 པར་མེད་ཀྱང་གཞན་དེ་ལ་དུམ་སྐྱང་(༡༧༥ན)བས་བདག་ལ་མི་གནོད་པ་སྟེ། གདུང་
 པ་མེད་པའི་བྱིར་མི་སྐྱང་ངོ་། །ཞེ་ན། མ་འོངས་པ་སྟེ་བ་བྱི་མར་དཔལ་བར་སྟེས་པའི་

ལུས་ལ་གནོད་པ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བདག་ནི། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་གཅིག་པས་དེའི་ལུས་དེ་ཡང་བདག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདག་གིས་དུས་དེ་ནི་སྤྱང་རོ། །སྟམ་ན། བདག་གཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་ནི། ཕྱིས་འགོག་ཅིང་སྤར་ཡང་བཀག་པའི་ཕྱིར། ངོའི་ཞེས་གཟུང་བའི་ལུས་བདེན་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་དེ། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་འདིར་གི་བའི་སྤང་པོ་ལྟ་བུ་དེ་ནི་ད་གཞན་དུ་སྟེ་བ་མ་ཡིན་གྱི། འདིར་གི་བའི་སྤང་པོ་འང་གཞན་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། དེ་འགག་ནས་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་ཕྱི་མ་སྟེས་པའི་སྟེ་བ་ཡང་ནི་གཞན་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། གང་གི་ཆོས་འོངས་པའི་དུས་སྤྱང་བ་ལྟ་ཞོག །ལུས་པོ་གཅིག་གི་ཡན་ལག་གང་གི་དུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ནི་ད་ཀྱིས་སྤྱང་གི། གཞན་གྱིས་མི་སྤྱང་ན། ཀྱང་པ་དང་། དེས་མཆོན་ནས་མགོ་བོའི་དུས་པའི་རྒྱ་རྩོད་འཕངས་པ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ལག་པ་དེས་བསྤྱང་བར་བྱ་སྟེ། མི་བསྤྱང་བར་བཤལ། ལག་པ་ལ་གནོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དེས་དེ་ལ་མི་གནོད་པར་སྤྱང་བར་རིགས་པ་མིན་ཡང་འདིར་ཏེ། ལུས་པོ་འདི་ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པས་སྤྱང་བ་ལ་འཇུག་གོ་ཞེ་ན། བདག་དང་གཞན་དུ་འཛིན་པའམ། ཡང་ན་གི་བདག་ཡིན་ཡང་རུང་། གཞན་ཡིན་ཡང་རུང་སྟེ། མི་རིགས་པ་སྟེ། རིགས་པ་དང་མི་མཐུན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དེ་ལྟར་རྒྱས་པ་བཞིན་དུ་སྤྱང་བར་བྱ་བ་ནི་དོ། །མི་རྒྱས་ན་བཏང་སྟོམས་སུ་བྱུང་། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་ཀྱང་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་རྒྱན་རྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། སྟེ་བ་སྡེ་ཕྱི་རྒྱད་(༡༧༥༥)གཅིག་པའི་ཕྱིར་དང་། མང་པོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་ནི། ཆོགས་ཡིན་ལ། ཀྱང་ལག་སོགས་ཀྱང་ཆོགས་གཅིག་པས་སྤྱང་རོ། །སྟམ་ན། རྒྱད་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་གཅིག་ཏུ་མི་བདེན་ཁིང་རྩན་

སྐྱུག་པའིན་ཞེས་པ་དང་། བདག་ལུས་པའིན་ཞེས་པའི་དཔེ་མ་གྲུབ་པོ། ཁེན། དེ་ནི།
བདག་གཞན་དུ་འཛིན་པ་དམ་པོ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རང་གཞན་དུ་ཁེན་པ་ཉིད་དཔེར་བྱས་
ནས་དེ་བསྟོག་པའམ། ཟེན་པའི་སྤངས་པོ་ལ་དགོངས་ནས་ཐ་སྦད་དུ་བསྟན་པས་སྟོན་
མེད་དོ། །

བཞི་པ་ནི། དུམ་བདག་པོ་མེད་པར་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་བདག་
གི་དུམ་པོ་བསྟོག་ལ། གཞན་གྱི་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་ངེས་པ་འདིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱས་
ཏེ། བྱད་པར་གང་གིས་ཀྱང་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཞན་གྱི་དུམ་པོ་ཆོས་ཅན།
བདག་གིས་བསལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། མི་ཡན་པའི་དུམ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་
རྟགས་མ་ངེས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། འཁོར་བ་ན་དུམ་པོ་པོ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་མེད་ན།
ཁྱེད་ཆོས་ཅན། ཐམས་ཅད་ཀྱན་གྱི་དུམ་པོ་བསྟོག་པ་སྟེ། བསལ་བར་བྱ་མི་དགོས་པར་
ཐལ། འཁོར་བ་འདིར་དུམ་ཅན་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁེན།
སྟོན་མེད་དེ། བདག་མེད་ཀྱང་དུམ་པོ་བསྟོག་བྱ་ཡིན་པར་གྲོལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བརྟུང་
དུ་མེད་པར་གྲུབ་སྟེ། རྒྱུད་པན་པ་ཡང་རང་གི་དུམ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དག་གིས་
བདག་ཁས་སྤངས་སོ། །ཁེན། ཁས་སྤངས་པས་ཡོད་པར་མི་འགྲུབ་སྟེ། སྐྱབ་བྱེད་མེད་
ཅིང་གཞོན་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་བདག་མེད་ཀྱང་སྐྱུག་པསྐུལ་ལོ། །ཞེས་
འབྲུལ་པ་ཡོད་པས་བསྟོག་གོ། ཁེན། འོ་ན། རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པས་དུམ་པོ་རང་
བཞིན་མི་འདོད་པ་ཡིན་པས་བསྟོག་བྱ་ཡིན་ན། དུམ་ཐམས་ཅད་བསྟོག་བྱར་
མཚུངས་ལ། དེའི་རང་བཞིན་བསྟོག་བྱ་ཡིན་ན། བདག་གི་སྐྱུག་པསྐུལ་ཡང་ཐམས་
ཅན་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུམ་པོ་བཞིན་དུ་བསྟོག་བྱ་ཡིན་པར་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །(༡༩༦བ)འདིར་དཔེ་ཁ་ཅིག་ལས་ཐམས་ཅད་བཞིན་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཚུད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུམ་སྤངས་

བའི་ཕྱིར་བརྩོན་པའི་སྒྲིང་རྩེ་ཅན་ནི། གཞན་དུམ་པས་དུམ་པར་འགྱུར་བས་སྒྲིང་རྩེ་
 ཆོས་ཅན། ཅིའི་ཕྱིར་ནན་གྱིས་དྲེ། ཚུལ་བས་སམ། ལྷོ་བས་ལ། གྱིས་བསྐྱེད་བྱ་མ་ཡིན་
 པར་ཐལ། དེས་བདག་རྒྱུད་ལ་དུམ་མང་པོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཟུབ་པ་མེད་ན།
 དུམ་ཐམས་ཅད་བསལ་བྱར་དེས་པ་ཉམས་སོ། །ཞེན།

གཉིས་པ་ལ། ཉགས་དང་། ཟུབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འགྲོ་
 པ་དེས་དུག་གི་དུམ་རྣམ་པ་མང་པོ་བསམ་པར་བྱས་ན། སྒྲིང་རྩེས་བྱས་པའི་དུམ་རི་
 ལྟར་མང་སྟེ། མང་བའི་ཉགས་མ་གྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལྟར་ལན་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ཞེས་བསྟན་པས་བསལ་
 བྱའི་དུམ་དེ་མི་ལན་པའི་དུམ་རུ་བསྟན་པས་ལན་པའི་རྒྱའི་དུམ་ནི་བསལ་བྱར་མ་
 དེས་དྲེ། གལ་དྲེ་སྐྱེས་བྱ་གཅིག་གི་དུམ་ཡིས་སེམས་ཅན་མང་པོའི་དུམ་མེད་པར་
 འགྱུར་ན། བརྟེ་བ་སྒྲིང་རྩེ་དང་ལྟན་པའི་བྱང་སེམས་གྱིས་དོན་ཅན་གྱི་དུམ་དེ་རང་དང་
 གཞན་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཉིད་དེ། ལན་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་མདོ་ལས་མ་
 བཤད་དོ་སྟུམ་ན། ལན་པའི་དུམ་བསྐྱེད་བྱ་ཡིན་པ་དེས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མེ་
 ཏོག་ལྷ་མཛེས་གྱིས་ཀུན་རྩ་བ་ཟང་པོའི་ནགས་ཁྲོད་ན་གནས་པའི་ཆོ་རྒྱལ་པོའི་སྔ་བྱང་
 རིན་ཆེན་ལྟན་དུ་སོང་ནས་དྲིང་དེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་བཤད་ན། སེམས་ཅན་མང་པོ་བྱང་
 ཆུབ་ལ་འགོད་པར་ཡང་ཤེས། རྒྱལ་པོ་དཔལ་བས་བྱིན་གྱིས་བདག་གསོད་པའི་གནོད་
 པ་ཤེས་ཀྱང་བདག་གི་དུམ་མ་བསལ་དྲེ་བྱང་སྟོམས་སུ་བྱས་ནས། དུམ་ཅན་མང་
 པོའི་དུམ་ཟད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེར་བྱོན་ནས་ཆོས་བསྟན་པས་སེམས་ཅན་མང་
 པོ་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་པ་དང་། རྒྱལ་པོས་གསེད་མ་དགའ་བྱེད་བསྟོས་དྲེ་ལུས་དུམ་སུ་
 བརྒྱར་གཏུབས་པས་ཆོ་འབྱུལ་མང་པོ་བྱང་པ་མཐོང་བས་རྒྱལ་པོ་འགྲོད་དེ་བཤགས་
 བས་སྐྱར་སྐྱངས་དྲེ། (༡༩ ཡན) མཆོད་རྟེན་བྱས་སོ། །ཞེས་རྒྱས་པར་དྲིང་དེ་འཛིན་རྒྱལ་

པོར་འབྱུང་ངོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྤྱིང་རྩེ་ཅན་ལ་གཞན་གྱི་དུམ་སེལ་བའི་དོན་དུ་དུམ་ཆེན་པོས་
 གྲུང་གཞོན་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་གཞན་མཉམ་པ་ལ་སེམས་གྱི་
 རྒྱུད་གོམས་པས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཇུག་པར་གྱུར་བ་ན། གཞན་གྱི་དུམ་ཞི་བར་
 དགའ་བས་དཔེར་ན། བསྐྱའི་མཆོ་རུང་བ་སྒྲོ་བཞིན་དུ་འཇུག་པ་ལྟར། གཞན་དུམ་
 ལས་གདོན་པའི་དོན་དུ་བདག་དུམ་པ་ལ་བདེ་བར་སེམས་པས་མནར་མེད་པའི་
 དམུལ་བར་ཡང་འཇུག་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་དུམ་བདེ་བར་སྒྲེལ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་
 སེམས་ཅན་རྣམས་དུམ་པའི་འཛིང་བ་ལས་གྲོལ་བ་ན། སྤྱིང་བས་གྲུབ་པའི་དགའ་མགུ་
 ཚད་མེད་པ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོ་གང་ཡིན་པ་དེ། སྤྱིང་རྩེ་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ལ་སྒྲེ་སྒྲེ། དགའ་
 བའི་རྒྱ་མཆོ་དེ་ཉིད་གྱིས་བདེ་བ་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཐོབ་འདུག་པས་
 ཚོག་པ་སྒྲེ། མཐར་ཐུག་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྒྲེ། ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་ཐ་ཆོག་གོ། །མི་ཆོག་སྒྲེ།
 དེ་བས་ལྷག་པའི་ཐར་པ་ཡོད་ངོ། །ཞེ་ན། རྒྱུད་པེ་དང་འགྲེལ་པར། རོ་བུལ་ཐར་བས་
 ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་འབྱུང་སྒྲེ། གཅིག་ཏུ་གཞན་ལ་ཐན་བདེ་སྒྲུབ་པའི་བདེ་བ་དེ་ལ་སྤྲོས་
 བས་རོ་བུལ་ཏེ། བདེ་བའི་བརྒྱུད་མེད་པས་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་ཐར་པ་འདོད་
 བས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྒྲེ། དོན་མེད་ངོ། །རང་དོན་དུ་ཐར་པ་ལའང་འདོད་པ་མེད་པ་དེ་ལྟ་སྒྲེ།
 དེའི་ཕྱིར་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་ཀྱང་དགའ་བ་སྒྱུད་ངོ། །སྤྲོམ་པའི་སྤྲོམ་སེམས་དང་། རོ་
 མཚར་ཏེ། མད་དུ་བྱུང་བའི་སྤྲོ་མེད་དེ། རང་དེ་ལ་དགའ་བར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 བདག་གིས་གཞན་དོན་དུ་བྱས་པའི་ལས་འདིའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་བུ་སྒྲེ་བ་ཕྱི་མར་
 འདོད་པ་འགྲུབ་པའི་རེ་བ་མེད་དེ། མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཞན་དོན་ལ་དགའ་ཞིང་ཆེམ་པ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༡. དོན་བསྟུ་བ།

གསུམ་པ་ནི། བཤད་པའི་རིམ་པས་བདག་གཞན་ལ་བྱད་པར་མེད་པ་དེ་བས་རི་
ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རྩེ་རུན་(༡༩༥)ལྟེ། དུམ་པའི་རྩེ་རུན་ཟད་ཅམ་མི་སྟན་པའི་ཚིག་
ཅམ་ལས་ཀྱང་བདག་གིས་བདག་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ། དེར་མ་ཟད་སེམས་
ཅན་གཞན་ལ་འདར་གཞོད་པ་ལས་སྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་སྐྱེད་འདོད་ཀྱི་
སེམས་དང་། དུམ་དང་བྲལ་འདོད་ཀྱི་སྡིང་རྩེའི་སེམས་ནི། དེ་ལྟར་བྱའོ། །

② བསྐྱོམས་པས་བདག་གཞན་མཉམ་པར་རྣམ་ཚུལ་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ནི། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་ལྟ་ཞོག། བདག་གཞན་མཉམ་པ་འདིའང་བྱ་
མི་རྣམས་སོ། །སྟུམ་ན། རྩེར་བཤད་པའི་རིམ་པས་དངོས་པོ་སེམས་གོམས་པའི་སྡོད་
ལུལ་དུ་འགྱུར་བ་དགའ་བ་མེད་དེ། གཞན་པ་མ་དག་གི་སྒྲ་བ་དང་། བྲག་གི་ཐིགས་པ་
ལ་བར་དོ་ནས་འོངས་པའི་ཤེས་པས་བདག་གི་ལུས་སོ། །སྟུམ་དུ་གོམས་པ་ཡིས་བདག་
ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་ཀྱང་གོམས་སྟོབས་ལས་བདག་གོ་ཞེས་ནི་
ཤེས་ཤིང་འཛིན་པ་ལྟར། དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ལུས་ལ་ཡང་བདག་གོ་ཞེས་
ཅིའི་ཕྱིར་མི་གཟུང་སྟེ། གཟུང་བར་ཤིན་ཏུ་ཡང་རྣམ་པས་བདག་གཞན་མཉམ་པར་མི་
རྣམ་པ་མེད་དོ། །རྐང་པ་དུག་པོ་འདི། བི་རྩུ་ཏི་དང་སྤྲ་མ་དག། བདག་གཞན་བརྗེ་བར་
འཆད་ཀྱང་འགྲེལ་བ་གསུམ་གྱིས་མཉམ་པར་འཆད་དོ། །

〈2〉 བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་པ།

① བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་དང་། བརྗེ་བའི་ཚུལ་
 ཀྱིས་བར་བཤད་པ་དང་། རྟོན་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་བསྟུ་གསུམ་
 གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་གི་ལུས་འདི་གཞན་ཏུ་གཞག་པ་ལ་དཀའ་བ་སྟེ། མི་རུས་པ་མེད་
 དེ། རྟོན་ལ་གཞན་ཡིན་པ་ལ་གཞན་ཏུ་གོམས་ན་སྟེ། བའི་བྱིར། རྟོན་ལ་བདག་མིན་
 ཡང་བདག་ཏུ་གོམས་ན་སྟེ། བ་དེ་ལྟར་རོ། །ཤར་པ་འདི་གཉིས། འགྲེལ་ཆེན་དང་བེ་རོ་ཅ་
 བས་གོང་མ་ལ་སྟུར་ཏེ། རྩ་བྱིའི་མཚམས་སྟུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་གཉི་གར་ཡང་མི་འགལ་
 ལོ། །རྟོག་ལུན་སྤང་དོར་གྱི་རྒྱ་སྒྲོན་ཡོན་མཐོང་བའི་སྒྲོ་ནས་བདག་ཉིད་སྒྲོན་ཏུ་མ་དང་
 བཅས་པར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་བདག་ལུས་ཏེ། བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་དོར་ནས་
 བདག་ཏུ་མི་འཛིན་པ་དང་། དེར་མ་ཟད། གཞན་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་ཟད་མི་ཤེས་པ་དང་
 ལུན་བའི་རྒྱ་མཚོར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་གཞན་བདག་ཏུ་སྤང་བ་ན་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། གཞན་བདག་ཏུ་སྤང་བར་བྱས་པར་དང་། སྤངས་པའི་ཕན་ཡོན་
 དང་། སྤངས་ནས་རི་ལྟར་སྒྱུབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱིར་མི་སྟོག་པར་གདམས་པ་བསྟན་
 པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་མཐའ་མེད་པ་ཡོད་པས་དེ་དག་བདག་ཏུ་
 སྤང་བར་མི་རུས་སོ། །སྟུམ་ན། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ལག་པ་དང་། སྟགས་ཀྱི་སྒྱུས་
 མགོ་རྒྱུ་སྟགས་ཐ་དད་ཏུ་མ་ཡིན་ཡང་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ། ཆ་
 ཤས་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལུས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་ལུས་ཏུ་བྱེད་པར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་ཏུ།
 འགྲོ་བ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་ཡན་ལག་སྟེ། ཆ་ཤས་སུ་ལུས་ཅན་ཐ་དད་ཏུ་མ་རྒྱུས་

ཅིའི་སྒྱིར་མི་འདོད་དེ། གཅིག་རྒྱ་གཟུང་བར་རིགས་ལ། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རང་གི་
ལུས་འདི་ལ་བདག་མེད་ཀྱང་གོམས་པས་བདག་གི་སྒོ་འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་དུ། དེར་མ་
ཟད་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་འདྲ་བདག་གོ་སྒྲམ་དུ་གོམས་པས་བདག་གི་སྒོ་ཅིས་མི་སྒྲེ་སྒྲེ།
སྒྲེ་བའི་སྒྱིར་གོམས་པས་བདག་རྒྱ་སྒྲང་རུས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི་གཞན་བདག་རྒྱ་སྒྲངས་པ་དེ་ལྟ་ན་ནི་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་ཀྱང་ངོ་
མཆར་བ་སྟེ། མད་དུ་བྱུང་ནས་ལུས་ཆེ་བ་དང་སྒྲོམ་པ་མི་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། བདག་
ཉིད་ཀྱི་ཟས་རང་གིས་ཟོས་པ་ལ་ལན་དང་། རྒྱུ་སྒྲིན་ལ་རེ་བ་མི་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་གཞན་བདག་རྒྱ་སྒྲངས་ནས་དེའི་དོན་རྒྱབ་པའི་བྱ་བ་ལ་
གོམས་པར་བྱ་བ་ནི། རི་ལྟར་གཞན་བདག་རྒྱ་སྒྲང་རུས་ལ་ལན་ཡོན་ཆེ་བ་དེ་བས་ན།
རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། མདོན་པར་འདོད་པ་སྒྱུར་དུ་སྒྱུབ་པས་རྒྱང་རུན་མི་སྒྲན་པ་སྟེ།
དགའ་བ་ལས་བསྐྱོག་པའི་སྒྱུར་བ་ལ་སོགས་པས་དུམ་བ་ལས་ཀྱང་བདག་སྒྲུང་ན་
ཞེས་བའི་རོ་ཅན་སྐད་དེ། འབྱུར་སྒྲོན་འབྲེལ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་ལས་(༡༤༥བ)
དེ་བས་རི་ལྟར་ཉམ་ཐག་དང་། །ལྷ་ངན་སོགས་པས་བདག་སྒྲུང་འདོད། །ཅིས་ཏེ།
ཉམ་ཐག་པའམ་གཞོད་པ་ནི། འདོད་པ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་གཏུང་བ་སྟེ། སེམས་ཀྱི་ཆོས་
སམ་ལུས་ཀྱི་དུམ་ཡིན་པས་འགོ་བའི་ནད་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲུག་པ་དང་བྲལ་བའི་ལྷ་ངན་
དང་། སོགས་ཀྱི་རྒྱས་ལུས་སེམས་ཀྱི་དུམ་རྒྱུས་ལས་བདག་སྒྲུང་བ་སྟེ། སྒྲིབ་པར་
འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ཆོ་འདིའི་གཞོད་པ་ལས་སྒྲུང་བའི་སེམས་དང་། རྒྱ་
མའི་དུམ་དང་བྲལ་འདོད་ཀྱི་སྒྲིབ་རྗེའི་སེམས་ནི་གོམས་པར་བྱའོ། །དེ་ཉིད་དཔེའི་སྒོ་
ནས་སྒྲོན་པ་གཞན་གྱི་གཞོད་པ་རྒྱང་རུ་ཡང་སྒྲུང་དགོས་པ་དེ་བས་མགོན་པོ་སྒྲུན་རས་
གཟིགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འགྲོ་བ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་པའི་འཁོར་གྱི་འཛིགས་པ་སྟེ།
བག་ཁུམས་པའི་རྒྱག་པ་དང་། ཡང་གི་རྒྱས་སྒྲེ་བོ་གཞན་གྱི་འཛིགས་པ་བསལ་བ་སྟེ།

མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་སུ་མ་ཟད། བདག་གི་མཚན་ཡང་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་
 ཏེ་བདག་གི་མིང་འཛིན་པར་བྱེད་ན། དེ་ལ་དུམ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
 འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ལ། ཐ་ན་འཁོར་གྱི་འཛིགས་གིང་སྒྲག་པ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་
 འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་མྱོང་བོ་ཤོད་པ་ལས་བཤད་ཟེམ། ལྟ་བུའོ། །

བཞི་པ་ནི། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་དེ་བྱེད་པ་དགའ་བར་སྒྲུང་ཡང་འདི་མི་རུས་སོ་
 ཞེས་ཕྱིར་བསྐྱོག་པར་མི་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཏེ། གང་ཕྱིར་གོམས་པའི་མཐུ་སྟེ། རུས་པ་
 ལས་གང་གི་མིང་རྣ་བས་ཐོས་པ་ཙམ་གྱི་འཛིགས་པ་སྟེ། སྒྲག་པ་སྟེ་བར་འགྱུར་བ་ཡང་
 གོམས་པའི་དབང་གིས་སྒྲུང་འཛིགས་པ་སྟེ་བ་དེ་ཉིད་མེད་ན་ཕྱིས་མི་དགའ་བར་
 འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྒན་མོ་སྒྲག་གིས་ཁྱེར་བ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། གང་ཟག་གང་ཞིག་བདག་དང་། སེམས་ཅན་གཞན་ལྟར་ཞིང་
 མཁྱོགས་པར་དུམ་པའི་འཛིགས་པ་ལས་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་དེས་བདག་དང་གཞན་དུ་
 བརྗེ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་མེད་ན། བདག་གཞན་གང་ཡང་བསྐྱབ་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་
 (༡༥༣)ན་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེས། དེའི་རིགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སྒྲག་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རམ། མ་དད་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་གསང་བའི་དམ་པ་སྟེ། མཚོག་ཏུ་གསང་ལ་སྒྱུད་
 བར་བྱ་སྟེ། གཞན་དུ་ན། དེ་སྤངས་པས་དེ་རྣམས་ངན་སོང་དུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

② བདག་གཞན་བརྗེ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

༡. བདག་གཞན་བརྗེ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན།

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཞན་བརྗེ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། མ་བརྗེས་པའི་ཉེས་
 དམིགས། རི་ལྟར་བརྗེ་བའི་ཚུལ། བརྗེས་ནས་རི་ལྟར་སྐྱབ་ཚུལ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ།

བདག་གི་སྒྲིན་བྱེ་བྲག་རྩ་བརྟན་པ། བདག་གཞན་གྱི་སྒྲིན་སྒྲིན་མོང་རྩ་བརྟན་པ། རོན་
བརྟན་བ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། འཛིགས་བ་དང་། རྩམ་སྒྲེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་གཉིས་
གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ནི་སྒྲིན་ཅན་གཞན་ལ་ཡང་། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོར་གཤམ་བྱས་
ནས། །ཞེས་པའི་དོན་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་ནི། བདག་གི་ལུས་གང་ལ་བདག་འཛིན་གྱིས་
བསྐྱེད་པའི་མདོན་ཞེན་གྱིས་བརྟན་པར་ཆགས་པ་ཡིས་འཛིགས་བ་ཆེན་པོ་ལྟ་ཞོག །
འཛིགས་པའི་གནས་རྒྱང་རྩ་འཁོར་གྱི་བག་ཚ་བའི་འཛིགས་ལ། བཅའ་ཆེར་དག །མ་
སོགས་སམ། གྲིབ་ བ། མ་ལ་ཡི་དྲགས་སུ་རྟོག་པས་བདགས་པའི་འཛིགས་པའི་རྒྱ་ལ་
ཡང་འཛིགས་བ་ཆེན་པོ་སྒྲེ་བས། དག་པོ་བཞིན་རྩ་འཛིགས་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ལུས་
ཏེ། བདག་འདི་ལ་མེམ་མ་ལྟར་སུ་ཞིག་དག་བཞིན་རྩ་མང་པར་མི་བྱེད་དེ། མང་པར་
རིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་གི་ལུས་གང་བཞེས་བ་བྱ་བ་ཚ་བ་དང་། སྒྲིམ་བ་བརྟུང་བ་
འདོད་བ་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲིམ་གང་བ་གོས་འདོད་བ་དང་། འབྱུང་བ་འབྲུགས་པའི་
ནད་རྣམས་དེ་དག་གསོ་བ་སྟེ། ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཚ་ག་སྟེ། ཐབས་བཟའ་བརྟུང་སྒྲིན་
དབྱེད་ལ་སོགས་བ་བྱེད་འདོད་པས་དེའི་དོན་རྩ་བྱ་དང་། ཉ་དང་། རི་དྲགས་དག་
གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་། ལ་རྒྱ་འབྱུང་གསུམ་གྱི་ལམ་འགོགས་ལ་སྒྲིག་པ་སྟེ། གནས་
ནས་གཞན་གྱི་རྩ་འཁྲོག་པར་བྱེད་པས། མཐས་བ་ཞེས་ཕྱི་མ་དང་སྒྲེལ་ལོ། །ཁོངན་
མགོན་པོ་དར་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་(༡༥༦)གང་ཞིག་ཁོ་སྟེ། རྟེན་བ་དང་། རིམ་གྱོ་སྟེ།
དམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱ་རྩམ་དང་མ་ཡང་གསོན་ན་བདག་ལ་རྟེན་བཀྱར་མི་ཡོང་
བས་དེ་དག་གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་ཏེ། ཅོར་བརྒྱས་
ནས་ལས་རྣམས་ཅན་བསགས་པ་དེས་ན། སྒྲེ་བ་ཕྱི་མར་མནར་མེད་པའི་དཔུལ་བ་དང་།
དེས་མཆོན་ནས་དཔུལ་བ་གཞན་གྱི་འཕ། ཡང་ན། དཀོར་བརྒྱབ་ནི། རབ་ཚར་སྒྲེ་

[illegible]

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཞན་ལ་བྱིན་པའི་དང་། གཞོད་པའི་དང་། མཐོ་འདོད་བྱི
དང་། བཀོལ་བའི་སྒྱུར་ཡོན་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་རང་གི་ཉེས་པ་གཙོ་བོར་
བརྗོད་ནས་བདག་གཞན་གྱི་སྒྱུར་ཡོན་སྒྲེལ་བར་བཤད་པ་ནི། དངོས་པོ་ཞིག་རྟོད་ནས་
སྒྲོང་བ་འོངས་པ་ན། འདི་སྒྱུར་ནམ་རང་གིས་སྤྱད་ཅིས་སེམས་པའི་ཆོག་ལ་ཏེ་བྱིན་ན།
དེའི་ཆོ་བདག་གིས་ཅི་སྤྱད་དེ། གཞན་གྱིས་དབང་བྱས་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་བདག་གི་
བདེ་བའི་དོན་བསྐྱབ་པའི་བྱིར་དུ་སེམས་གྱིས་གཞན་ལ་མི་སྟེར་བར་འདོད་པ་རྣམས་
འདྲེ་ཞེ། ཤ་ཟ་ཡི་དུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོན་ཏེ། སེར་སྒྲིམ་དེར་སྒྲེ་བའི་བྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་
བདག་གིས་སྤྱད་ན། གཞན་ལ་ཅི་བྱིན་ཞེས་རང་དོན་ལ་མི་སྟེས་པར་གཞན་བདེ་བ་
བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་སེམས་པ་ནི། ལཱའི་རྒྱལ་པོའི་དབང་ལྷག་ཐོབ་པའི་རྒྱའི་ཆོས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་བདེ་བའི་ཕྱིར་ལུས་ངག་གིས་གཞན་ལ་གཞོང་པ་བྱས་ན།
དེའི་རྣམ་སྒྲིབ་གྱིས་ཕྱི་མར་དབྱེ་བ་དང་། རོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡི་དྲགས་རོགས་ངན་འགྲོ་
དུག་ལས་གཏུང་བར་འགྱུར་རོ། །གཞན་བདེ་བའི་ཕྱིར་བདག་ལ་(༡༥༠ན)གཞོང་པ་བྱས་
ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་ལུང་སྒྲིབ་ཆོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོབ་བོ། །

གསུམ་པ་ནི། ལུས་དག་གི་ཐན་གཞི་ད་ཏུ་མ་བཟང་སེམས་ཅམ་གྱིས་ཐན་གཞི་ད་
བྱེད་པ་འད་སྒྲོལ་ཡོན་ཅེ་པར་བསྟན་པ་ནི། བདག་ཉིད་ལ་ང་ཚོ་དང་། གཟུགས་དང་།
ཚོར་ལ་སྒྲགས་པའི་སྒྲོལ་སྒྲགས་གཞན་པས་མཐོ་བ་སྟེ། མཚོག་ཏུ་འདོད་པའི་མདོན་པའི་ང་

རྒྱལ་དེས་སྤྱི་མར་ངན་འགྲོ་དང་། རིགས་ངན་པ་དང་། སྤང་དོར་མ་གྲེས་པའི་གྲོན་པར་
འགྱུར་རོ། །ལུན་སྤུལ་ཚོགས་པས་མཐོ་བར་འདོད་པ་དེ་ཉིད་གང་ཟག་གཞན་ལ་སྒོ་
བར་བྱས་ན། སྤར་ལས་ལྡོག་ནས་བདེ་འགྲོར་སྒྲེ་སྟེ། གཞན་གྱི་དམ་པར་བྱེད་པའི་རིམ་
གྲོ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། དག་ཅམ་གྱིས་བསྐྱལ་བའི་སྒྲོན་ཡོན་ནི། བདག་གི་དོན་དུ་གཞན་ལ་
བཀའ་བསྒྲིལ་ཏེ་གཡོག་དུ་བཀོལ་ན་ཡང་བྱན་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲིལ་མི་སྤྲུག་པར་སྒྲིལ་
པའི་དུལ་སྒྲོང་བར་འགྱུར་རོ། །གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་དེའི་བཀའ་བཞིན་བྱས་
ནས་སྤྱད་ན། རྗེ་དཔོན་ཉིད་དང་། སོགས་གྱི་སྒྲིལ་རིགས་དང་གཟུགས་བཟང་པོའི་
བདེ་བ་སྒྲོང་བར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། མདོར་ན། འཇིག་རྟེན་ན་བདེ་བ་གང་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་ཀུན་
ཏེ། ཐམས་ཅད་གཞན་བདེ་བ་འདོད་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་དུལ་གང་ཇི་སྟེད་
ཅིག་ཡོད་པ་དེ་ཀུན་རང་བདེ་བ་འདོད་ནས་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཞུགས་པས་འབྱུང་
རོ། །དེ་ཉིད་དཔའི་སྒྲོན་ནས་བསྐྱུས་ཏེ་སྒྲོན་པ་ནི། དེའི་གྲེས་བྱེད་མང་དུ་སྟེ། རྒྱས་པར་
བཤད་པ་ལྟ་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ། དྲིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲེ་བོ་རང་དོན་འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་ལ་
ཞུགས་པ་དང་། ཐུབ་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཐུགས་རྗེས་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་གཞན་
དོན་འབའ་ཞིག་མཛད་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེད་པར་ལ་ལྟོས་ལ་བདག་གཞན་
བརྗེ་བ་ལ་འདོད་ཅིག །

१. བདག་གཞན་མ་བརྗེས་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཞན་མ་བཞེས་ན། དོན་གཉིས་མི་འབྲུབ་པར་དབེས་
(༡༥༠བ)བསྟན། དེ་ལྟར་གེས་ཀྱང་མི་བཞེས་པ་མྱོངས་པའི་མཐུར་བསྟན། དེས་ན་མྱོངས་
པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་དོར་བ་གདམས་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་གཞན་བཞེ
ས་སངས་རྒྱུ་གྱི་ལམ་ཡིན་ཡང་འཁོར་པའི་བདེ་བ་སྐྱབ་པ་ལ་མི་དགོས་སོ་ཞེ་ན།
བདག་གི་བདེ་བ་དང་གཞན་གྱི་དུམ་དག་བདག་གི་བདེ་བ་གཞན་ལ་གཏོང་བ་དང་།
གཞན་གྱི་དུམ་བདག་གིས་འེན་པའི་རྒྱལ་གྱི་ཡང་དག་པར་བཞེ་བར་མ་བྱས་ན།
སངས་རྒྱུ་ཉིད་དུ་མི་འབྲུབ་ལ། དེར་མ་ཟད་འཁོར་བ་ན་ཡང་ལྷ་མིའི་བདེ་བ་ག་ལ
ཡོད་དེ། མེད་དོ། །འཛིག་ཏེན་ལ་རོལ་གྱི་བདེ་འབྲས་བདག་གཞན་བཞེས་པ་མེད་ན་
མི་འབྲུབ་པ་ནི། ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བྱིར་སར་ཞོག་གི་སྐྱེ་བ་འདིའི་དོན་ཡང་མི་
འབྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། ལས་གྱི་འབྲས་ཕུ་ལེན་པའི་བྱན་གཤོག་བསྐྱོས་པའི་ལས་མི་
བྱེད་པ་དང་། རྗེ་དཔོན་ལས་བྱས་པའི་རྩན་པ་སྟེ། གླ་ལྟོ་མི་སྟེར་ན། ལས་མ་བྱས་པས་
གླ་མ་བྱིན། གླ་མ་བྱིན་པས་ལས་མ་བྱས་པས་གཉི་གའི་ཆོ་འདིའི་དོན་ཡང་འབྲུབ་པར་
མ་གྱུར་རོ། །ཡང་གི་སྐྱས་མ་མཐོང་བ་ལྟ་ཅི་སྐྱས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། མཐོང་བ་ཚེ་འདི་དང་མ་མཐོང་བ་ཚེ་སྤྱི་མར་བདེ་བའི་དགའ་སྟོན་
འབྲུག་པའི་རྒྱ་ཚུན་སྤྱི་ཚོགས་པས་བདེ་ཞིང་སྦྱིད་པའམ། རྒྱ་དཔེ་དང་འབྲེལ་པར་
ཕན་ཚུན་བདེ་སྦྱིད་ཅིས་ཏེ། ཕན་ཚུན་ཏེ། གཅིག་གི་གཅིག་ལ་བདེ་བ་སྦྱིད་པར་གཤིས་
བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་བོར་ནས་གཞན་དང་གཞན་ལ་ཕན་ཚུན་དུ་མི་འདོད་པའི་དུམ་
བྱས་པའི་རྒྱས་དཔུང་པ་ལ་མོགས་པའི་དུམ་མི་བཟད་པ་སྟེ། འདིགས་སུ་རུང་པ་ལོན་

པ་སྟེ། འཛིན་པ་ནི། སྤང་དོར་ལ་གྱིན་ཏུ་ཚོངས་པ་ལོ། །ཞེས་སྤང་པ་འཇུག། ཡང་ན།
 ཚོངས་པའི་ཕྱིར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་འཇུག་གོ། །ཞེས་གཏུན་ཚིགས་སུ་སྤྱར་ནས་ཚོངས་པ་
 དུམ་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོར་བསྟན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་དག་ན་ཕྱི་ནང་གི་ཉེ་བར་འཆོལ་ཡིད་མི་བདེའི་གཞོན་
 པ་གང་ཡོད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་དུམ་པ་དང་དུམ་པའི་རྒྱུའི་འཛིགས་པ་གང་ཇི་སྟེད་ཡོད་པར་
 བྱུར་(༡༥༡)ན་པ་དེ་ཀུན་རྒྱ་བདག་མེད་ལ་བདག་ཏུ་ཚོངས་པའི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་
 བྱུང་བས་ན་དུམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་འདྲེ་ཆེན་ཏེ། བདག་ཅེས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་དེས་
 གོ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དགོས་པ་རྩུང་བྱང་མེད་དོ། །དེས་བདག་དུ་འཛིན་པ་
 ནི། དུམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ལ། བདག་འཛིན་མ་གཏོགས་པའི་བདག་མེད་པས་
 བདག་འཛིན་ཡོངས་སུ་དོར་བ་ཉིད་བདག་དོར་བ་ཡིན་ནོ། །ཁོ་ན་བྱ་དང་། ཇི་དྲགས་
 གྱང་མདའ་ཞོ་འཕངས་ན་འགྲོས་པའི་ཕྱིར་བདག་འཛིན་ཡོད་ལ། བདག་འཛིན་གཤམ་
 པ་ཡིན་པས་གཤམ་པ་ཡོད་ན། གཤམ་བྱའང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་བདག་ཡོད་དོ་སྟུམ་ན། བདག་
 འཛིན་རྟེན་པ་འབྲུལ་པ་ཡིན་པས་ལུལ་མེད་གྱང་འབྱུང་སྟེ། བྱན་རྒྱལ་པོར་རྟོག་པ་
 བཞིན་ནོ། །དེས་ན་བདག་འཛིན་དོར་བའི་སྒོ་ནས་བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་བཏང་སྟེ། མ་
 སྤངས་ན། དུམ་པ་སྤང་བར་མི་རུས་ཏེ། དེའི་རྒྱ་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན།
 ལག་ཏུ་བཟུང་བའི་མེ་མི་མ་བཏང་སྟེ། ཡོངས་སུ་མ་སྤངས་ན། གློག་པའི་ དུམ་པ་སྤང་བར་
 མི་རུས་པ་བཞིན་ནོ། །

༢. ཇི་ལྟར་བརྗེ་བའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལ། བདག་གཞན་བརྗེ་བར་གདམས་པ་དང་། བརྗེས་པའི་བྱ་བ་ལ་
 གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ལུང་རིགས་དག །ཀྱིས་བདག་གཞན་བརྗེ་

དགོས་པར་བསྐྱབས་ནས་རང་གི་གཉེན་པོའི་ཡིད་བདུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཞེ་བར་
བསྐྱལ་བ་ནི། བདག་འཛིན་ནི། རང་གཞན་གྱི་དུམ་ཐམས་ཅད་སྦྱང་བྱེད་ཡིན་པ་དེ་
ལྟས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་བདག་གི་གཞོན་པ་སྟེ། དུམ་ཞི་བར་བྱ་བའི་དོན་དང་། གཞན་གྱི་
དུམ་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གང་ལ་བདག་རྟུག་ཟུང་བར་བྱ་བའི་རྟེན་བདག་ཉིད་གཞན་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གཏང་བ་སྟེ། དབུལ་བར་བྱའོ། །དེས་བདག་འཛིན་
ལྟེན། །བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་འཕེལ། དུས་ཐོག་མེད་ནས་སེམས་ཅན་ལ་གཞོན་པ་
བྱས་པའི་སྟེན་པའང་མཛད་དོ། །སེམས་ཅན་གཞན་ནམས་བདག་བཞིན་དུ་བདག་
གོ། །སྒྲུལ་དུ་བཟུང་ལ་སྐར་བདག་རྟིང་པ་ལ་ངལ་འབད་(༡༧༡བ)ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕན་བདེ་
བསྐྱབས་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབ། སྐར་གཞན་ལ་ཐེ་ལྟར་བྱས་པ་བཞིན་དུ་བདག་རྟིང་པ་
བྱའོ། །འོ་ན་སྐར་བདག་མེད་ལ་བདག་རྟུ་འཛིན་པ་འབྱུལ་པ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་
བདག་དུ་འཛིན་པའང་འབྱུལ་བས་བརྗེས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ལ་བྱུང་མེད་དོ། །སྒྲུལ་ན།
འབྱུལ་བར་བྱུང་བར་མེད་ཀྱང་འབྲས་བུ་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་པ་མི་འགལ་ཏེ། ཐོ་ཡོར་ལ་
དགྲར་ཤེས་པའི་འཛིགས་སྒྲག་གཉེན་དུ་ཤེས་པས་སེལ་རུས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་མཐར་ཐུག་པའི་བསམ་བས་བདག་གཞན་བཞེ་བར་བསྐྱལ་
ནས་རང་གི་གཉེན་པོའི་སེམས་བརྗེས་པའི་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱལ་བའི་ཕྱིར་གཅེས་
པའི་བྱ་ལ་སྒྲོབ་པ་བཞིན་དུ་ཀྱི་ཡིད་བྱོད་ཐེ་ཆོམ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལྟེན་མེད་པར་ངེས་པར་
བདག་གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། གཞན་ལ་ཐུལ་བས་གཞན་གྱི་ཡིན་པའམ།
གཞན་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཤེས་པར་གྱིས་ལ་ད་ནི་སྟེ། དུས་འདི་ནས་བཟུང་ནས་བྱོད་
གྱིས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ཏེ། དགོས་པ་སྐྱབ་པ་མ་གཏོགས་པར། གཞན་ཏེ།
བདག་རྟིང་པའི་དགོས་པ་སྐྱབ་པར་མི་བསམ་མོ། །གལ་ཏེ་ཞར་ལ་རང་གི་དགོས་
པའང་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །སྒྲུལ་ན། བྱོད་གྱིས་བདག་གཞན་བརྗེས་པས་གཞན་དེ་

དབང་བའི་མིག་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེས་ཀྱི་ཕ་ལ་སྐྱེས་པ་ཡིས་རང་གི་དོན་དུ་སྐྱེས་པ་པོ།
 རྒྱ་དཔེར་ལྟ་སྐྱེས་ཞེས་པས། གཞུགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེས་སྐྱེས་ཉན་པ་ལ་
 སྐྱེས་པ་བྱ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་བྱས་ན་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་ལས་ཆགས་སྒྲུབ་སྟེ་
 བའི་སྤྱིར་གཞན་དེའི་དོན་ཏེ་དེ་དབང་བའི་མིག་ལ་སྐྱེས་པ་ཡིས་གཞན་དེ་ལ་ལོག་
 པར་བྱ་བ་མི་རིགས་ཏེ། འདི་རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་བ་དག་ལས། གཞན་དབང་ལག་
 པ་སྐྱེས་ཀྱི་ཕ་ལ་སྐྱེས་ཀྱིས་རང་གི་དོན་ནི་གཡོ་མི་རིགས། ཞེས་ཏེ། གཞན་གྱི་དབང་དུ་སྐྱེས་
 པའི་ལག་པ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེས་རྒྱུ་ཕ་ལ་སྐྱེས་པས་རང་གི་དོན་དུ་གཡོ་བའི་བྱ་
 པ་མི་རིགས་ཏེ། བོ་སྟེ། གང་གི་སྤྱིར་ན། གཞན་དབང་བའི་སྤྱིར་(༡༥༩ན)དང་དེ་ལས་
 མི་དག་པ་འབྱུང་བའི་སྤྱིར་རོ། །འོ་ན། བདག་གཞན་བརྗེ་བ་དེ། ལུས་སེམས་གང་བརྗེ་
 བ། མ་བརྗེས་པའི་དེ་མི་སྐྱུང་བར་འབྱུང་ལ། གཉི་ག་བརྗེ་ན། གཞན་ཁོང་རང་གི་མིག་
 གིས་ཁོ་རང་གི་དོན་བསྐྱབས་པར་སོང་བས་ཆོགས་བཅད་འདི་མི་མཐད་དོ་ཞེ་ན། བོ་
 རྒྱ་ཏིས། ལུས་བརྗེ་ཞེས་བཤད་ཀྱང་། ལུས་སེམས་པོ་ལ་དགོངས་པ་མིན་གྱི། གང་ལ་
 བདག་ཏུ་བསམ་པའི་རྟོན་ལུས་སེམས་ཐམས་ཅད་གཞན་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་ལ། ཡིད་
 ཁྱོད་རང་གི་ཞེས་པ་ནི། བདག་ཏུ་ཞེན་བྱའི་ཡིད་དེ་ལས་ཐ་དད་པ་དེ་སྤྱོད་བྱེད་གྱི་
 གཉེན་པོའི་ཡིད་ལ་གདམས་པས་སྦྱོར་མེད་དོ། །ཁྱོད་གཞན་དབང་དུ་སྐྱེས་པས་ཁྱོད་
 གྱི་དེས་པ་དེས་ན་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེའི་དོན་གཙོ་བོར་བྱ་སྟེ།
 བདག་རྟོན་པའི་ལུས་ལ་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་མཐའ་དག་སྐྱུང་བས་རི་དང་རི་ཞེས་སྒྲོས་
 སྐྱེས་གསུངས་ཏེ། མཐོང་ཁིང་རྟོགས་པ་དེ་དང་དེ་ཐམས་ཅད་རང་རྟོན་པའི་ལུས་ལ་
 འཕྲོག་ཅིང་ཐུལ་ནས་གཞན་དག་བདག་ཏུ་བྱས་པ་འདི་ལ་ཕན་ཁིང་འདོད་པའི་དངོས་
 པོར་སྦྱོད་ཅིང་སྦྱོར་ཅིག །

༤. བརྟེན་ནས་རི་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ།

1. བསམ་བསྒྲུབ་པའི་ཚུལ།

བཞི་པ་ལ། བསམ་བསྒྲུབ་དང་། སྒྲུབ་བསྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ།
བསྒྲུབ་བཤད་བསྒྲུབ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བྱིས་པ་རྒྱུ་མ་རང་བས་མཐོ་བ་ལ་ཕྱག་
དོག་ །མཉམ་པ་ལ་འགྲན་སེམས། དམའ་བ་ལ་ར་རྒྱལ་འཆང་བས་ཉེས་པ་དུ་མ་སྒྲུ་
བར་འགྱུར་བས་དེ་རྒྱུ་བྱང་གི་རྒྱ་དུ་བསྒྲུར་པའི་བྱིར་བྱང་སེམས་རང་བས་དམན་པ་
དང་། སྒྲོགས་ཀྱི་སྒྲུས་བསྒྲུས་པ་མཉམ་པ་དང་། མཐོ་བ་བདག་ཏུ་བྱས་པ་དང་བྱང་
སེམས་བདག་གཞན་ཉིད་དུ་བྱས་ནས་རྒྱུ་རྟོག་སྟེ། ཐེ་ཆོམ་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་སྒྲུ་
མཐོ་བ་ལ་ཕྱག་དོག་དང་། དང་གི་སྒྲུས་མཉམ་པ་ལ་འགྲན་སེམས་དང་། དམའ་བ་ལ་
ར་རྒྱལ་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། དམའ་བ་བདག་ཏུ་བཟུང་ནས་ཕྱག་དོག་དང་། མཉམ་པ་བདག་ཏུ་
བཟུང་ནས་འགྲན་སེམས་དང་། མཐོ་བ་བདག་ཏུ་བཟུང་(༡༥༡བ)ནས་ར་རྒྱལ་སྒྲོམ་པ་
དང་། སྒྲོན་ཡོན་གྱི་སྒྲོན་ནས་དེ་རྒྱུ་མ་རེས་པར་སྒྲོམ་དགོས་པར་གདམས་པ་དང་བཞིའི་
དང་པོ་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ལ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་ལ་ཕྱག་དོག་སྒྲོམ་པ་གཉིས་
ཀྱི་དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་དེ་ཚུལ་བྱིམས་དང་ཡོན་ཏན་ལ་སྒྲོགས་པས་མཐོ་བར་མཐོང་།
བདག་གསར་པ་དེ་དམའ་བར་མཐོང་ནས་དེ་ལ་ཕྱག་དོག་སྒྲོམ་པ་སྟེ། འདི་ནས་བདག་
གཞན་བརྟེན་ནས་གཞན་ལ་བདག་ཅེས་བཏགས་པར་གཤིས་པར་བྱའོ། །བྱང་སེམས་
འདི་ནི། སྒྲུ་བོས་བཀྱར་བར་བྱས་ལ་བདག་ནི་བཀྱར་བ་མིན། བྱང་སེམས་འདིས་རྟོན་
པ་ཐོབ་པ་བཞིན་བདག་གིས་མ་རྟོན་ཅིང་འདི་ནི་ཡོན་ཏན་བསྒྲུགས་པའི་སྒྲོན་ནས་བསྟོན་

པ་བྱས་ལ་བདག་ནི། དམན་པའི་སྒོ་ནས་སྤྱོད་ཅིང་། བདག་ནི་རྩུ་མ་ལ། བདག་ནི་
དམན་པའི་ལས་ཁུར་བྱེད་པ་ལ་སྒྲུག་པ་རྒྱུས་བྱེད་པ་དང་། འདི་ནི་སེམས་ཁྲལ་
མེད་པས་བདེ་བ་ཉིད་རྩུ་གནས་སོ་ཞེས་གྲགས་ན། འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་བཟོད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་ལ་འང་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་བསྟན་པ་དང་། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་
མེད་པར་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་ལ་ཆེན་པོར་
གྲགས་ལ། བདག་བསོད་ནམས་ཀྱིས་དམན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་གྲགས་ཏེ། ཆེ་བ་ནི།
གོ་མས་པས་རྟེན་དཀའ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་གོང་མ་གོང་མ་ལ་ལྟོས་ན་ཁྱེད་ཀྱང་ཆེ་བ་མིན་ཏེ།
རྒྱར་མཐོང་ཐམས་ཅད་དམན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་པས་ཁྱེད་ལ་ཅི་
ཞིག་བྱ་སྟེ། ཅི་གོད། ཁྱེད་རང་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པས་ཆོག་མེད་ཅེས་བའི་རྩ་ཅན་ལོ། །
ཡང་ན། བདག་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དགོས་པ་མེད་པས་ཡོན་ཏན་དང་
ལྡན་པ་ཉིད་རྩུ་བྱའོ། །ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ཤས་མེད་པར་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། ཡོན་ཏན་ཡེ་མེད་
པའི་སེམས་ཅན་མི་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། བདག་ཅག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ།
རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པའི་ཡོན་ཏན་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། མཐོང་དམན་
ལྟོས་པས་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གང་(༡༥༩ན)ཞིག་ལ་ལྟོས་པས་བྱང་སེམས་འདི་
དམན་པའི་སྐབས་དེ་ཡོད་ཅིང་། དམན་པ་གང་ཞིག་ལ་ལྟོས་པས་བདག་མཆོག་ཡིན་
པའི་སྐབས་དེ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་བདག་ཀྱང་ལས་དམན་པར་མ་གྲུབ་པོ། །དེ་ལྟར་ན་
ཡང་ཁྱེད་རྩུ་ལ་ཁྱིམ་ས་འཆལ་བ་དང་། འཛིག་ལྟ་སྒྲུག་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲུག་གྱི་
སྒྲུས་སྤྱོད་བ་དང་། འཕྲོ་བས་རྒྱད་པས་དམན་ནོ། །ཞེན། དེ་ཐམས་ཅད་ཉན་མོངས་
པའི་སྒྲུབ་པ་ཏེ་རྩུ་པས་བྱང་བས་ཉན་མོངས་པའི་སྤྱོད་ཡིན་གྱི། བདག་གི་འདོད་པའི་
དབང་གིས་བྱང་བའི་སྤྱོད་མ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཡོན་ཏན་ཅན་སྟིང་ཇི་ཅན་ཡིན་ན། གང་དང་གང་རྩུ་

ཇི་ལྟར་གསོ་བར་རྒྱས་པ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་གྱིས་བདེ་བ་པ་བདག་ནི་གསོ་
བར་བྱ་དགོས་ཏེ། བདག་ལ་ཕན་པ་སྐྱབ་པའི་སྒོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཁྱེད་
བདག་གསོ་ན་བརྟུལ་ཞུགས་དང་དགའ་ཐུབ་ཀྱི་གཞོན་པ་དང་། འང་གི་སྒྲིམ་ན་ཆའང་
བདག་གིས་ཅི་རྒྱས་སུ་བསྟན་ཏེ་དང་དུ་སྤང་བར་བྱའོ། །ཁྱོད་གསོ་བའི་རྒྱས་མེད་ཅིང་
སྒྱུ་ཅན་ཡིན་པས་མི་གསོ་ཞེ་ན། འོན་ཏེ་ཁྱོད་ལ་རྒྱས་པ་མེད་པས་བདག་གསོ་བྱ་མིན་
ན། ཁྱོད་མཐོ། བདག་འདིར་དམའ་ཞེས་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ལ་བརྟུལ་བ་སྟེ། རྩན་ཅན་
བྱེད་དེ། བྱེད་པར་མི་རིགས་སོ། །ཁྱོད་གསོ་མི་རྒྱས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་གཞན་གྱིས་ལྷག་ཅི་
ན། བདག་གསོ་མི་རྒྱས་ན། བདག་ལ་བྱང་སེམས་དེའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་
དགོས་པ་མེད་དེ། ཁོ་རང་ལ་ཕན་པ་མ་གཏོགས་པ་བདག་ལ་འདིའི་ཡོན་ཏན་ཅན་ཏེ།
ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པས་མི་ཕན་པར་འདུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཁོ་སྙིང་རྩེ་ཆེ་བས་གཞན་
ལ་འང་ཕན་ནོ། །ཞེ་ན། སྙིང་རྩེ་ཆེ་ན། གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ཡིན་པ་ལ། དེ་ཁོ་
ལ་མ་མཐོང་སྟེ། ཐིག་པ་དེ་རན་འགྲོར་ངེས་པའི་ཕྱིར། རན་འགྲོ་སྐྱུལ་དང་། གཅན་
གཟན་གཏུག་པ་དང་འདྲ་བའི་མི་ཁར་གནས་པའམ། ཡང་ན། རན་འགྲོ་སྟེ། དམན་
པའམ། མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་དང་བྲལ་བའི་འགྲོ་བ་སྟེ། སྒྲེ་བོ་ལ་སྙིང་རྩེ་སྤུལ་དང་
(༡༥༩བ)བྲལ་བར་བྱེད་དགོས་པ་ལ་མི་བྱེད་ཅིང་མེད་པར་མ་ཟད། ཕྱིར་ལ་སྟེ། གཞན་
དུ་ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་རྣོ་མ་པ་ཡིས་མཁས་པ་དག་ལས་རྒྱལ་བར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་བསྟོ་བར་འདོད་པ་ནི། སྙིང་རྩེ་ཅན་དུ་འགལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདག་དང་ལྷན་ཅིག་ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་མཉམ་པ་ལ་བལྟས་
ནས་ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་གང་གིས་རང་ནི་ལྷག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བདག་རྟོན་པ་དང་།
བཀུར་སྟེ་ནི། འདི་ལ་འཕྲོག་ནས་ཀྱང་སྐྱབ་ཅིང་མི་སྟེར་ན། ཚུད་པ་དང་། མཆོང་འདྲེ་
པ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་ངེས་པར་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཀྱང་ནི། སྤྱིང་ན་ཞེས་པའམ། ཚུད་

པ་མེད་པར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། ཅི་ནས་ཀྱང་བདག་གི་ཡོན་ཏན་ནི་འཇིག་རྟེན་ཀྱན་
 ལའང་གསལ་པར་འགྱུར་བར་བྱ་སྟེ། འང་ནི་བརྟག་པ་གཟུང་བའི་ཆོག་གོ། །དེར་མ་
 ཟད། གཞན་ཡང་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་གང་ཟག་སྤྱི་ཀྱང་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་བར་ཡང་བྱ་
 ལ། བདག་གི་སྒྲིབ་རིམ་ཡོད་པ་ཡང་སྤྱི་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལྟར་བྱས་པས་བདག་ནི་
 འཇིག་རྟེན་གྱིས་མཆོད་པར་འགྱུར་ཞིང་འདི་ལ་མཆོད་པར་འགྱུར་པ་མིན་ནོ། །དེས་
 ཀྱང་བདག་དེར་སྟེ། དེ་རིང་ནས་རྟོན་པ་ལེགས་པར་རྟོན་ཅིང་འདིས་མ་རྟོན་ལ། བདག་
 ནི་གྲུས་པས་བཀྱར་བར་འགྱུར་གྱི་འདི་ལ་ནི་མིན་ནོ། །འདི་ནི་རྟོན་པ་འདོད་བཞིན་དུ་
 རྟོན་བཀྱར་ཉམས་གིང་བརྟག་པའི་མ་རུངས་པར་བྱས་པ་ལ་བདག་གི་དགའ་བའི་
 མིག་དང་ལྟན་པའི་གདོང་པས་དགའ་བའི་སེམས་གྱིས་ལྟན་རིང་དུ་དགའ་བས་བལྟའོ། །
 འདི་ནི་འགྲོ་བ་ཀྱན་གྱིས་དེའི་ཉེས་པ་བཟོད་པས་བཞད་གང་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཡན་ཚུན་
 ཏེ། བྱུགས་དེ་དང་དེ་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིབ་པ་སྟེ། མཆོང་འདུ་བ་དག་ཏུ་བྱས་ལ་དེ་ལའང་
 དགའ་བས་བལྟ་བར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ལ། འགྲན་མ་ཚུགས་པས་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་བསྟོམ། འགྲན་ལྷས་པའི་
 རྒྱ་རྟོན་པ་བྱུང་ན་དཔྱོག་ །དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ཉི་སྟེ།
 གང་གི་བྱིར་སྒྲོ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་བྱང་སེམས་འདི་ཡང་བདག་དང་
 ལྟན་ཅིག་ཏུ་འགྲན་པ་སྟེ། མཉམ་(༡༥༩ན)པོར་སེམས་སོ། །ཞེས་གྲག་ཅེས་པ་མི་
 འདོད་ཅིང་མི་རིགས་ཏེ། བྱང་སེམས་འདི་བདག་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་སོགས་པའི་
 ཐོས་པ་དང་། སྒོ་རབ་ཏུ་གྱུར་པའི་གེས་རབ་དང་། རིགས་དང་། གཟུགས་དང་། རོར་
 གྱིས་མཉམ་མཐ་ཅི་སྟེ། མཉམ་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཁོ་དང་མི་མཉམ་པར་སྟེ་བོ་རྣམས་
 གྱིས་བསྐྱགས་པས་ཀྱན་ལ་གྲགས་པའི་བདག་གི་ཡོན་ཏན་བྱུགས་བཅུར་བསྐྱགས་
 པ་ཐོས་གིང་མཉམ་ནས་ལུས་ལ་བ་སྤྱི་ལྟར་ཞིང་ཡིད་རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྟེ་བར་འགྱུར་

བའི་བདེ་སྲིད་གི་དགའ་སྟོན་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཅི་སྟེ་འདི་ཟེལ་གྱིས་མནན་ནས་རྟེན་པ་བཅད་པ་གལ་ཏེ་ཡང་འདི་
ལ་རྟེན་པ་ཡོད་ཀྱང་བདག་གིས་འདིའི་སྤྱི་བོ་དོག་པས་མནན་ནས་རྟེན་པ་དེ་སྟོབས་
གྱིས་བྲུང་བ་སྟེ། དཔྱོག་པར་བྱའོ། །ཐམས་ཅད་འཕྲོག་ཅིང་གསོད་དམ་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་
ངའི་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་བསྟོན་བའི་ལས་བྱེད་ན། སྟོག་འཛིན་པའི་འཆོ་བ་ཙམ་ཞིག་
འདི་ལ་སྦྱོན་གྱི། གཞན་དུ་ན་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བདེ་བ་གང་ཡིན་བདེ་ལས་ཉམས་
པ་སྟེ། དུལ་བར་བྱ་ཞིང་། དེར་མ་ཟད་བདག་གི་གནོད་པའི་དུམ་པའི་ཁུར་དེ་འདིའི་སྤྱི་
བོར་ཉག་ཏུ་སྦྱར་ལ་གཞག་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་བྱོད་འདི་ལ་ཞེ་སྤང་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་འདིས་སྟོན་ཏེ།
སྤར་ལན་གངས་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་མཐར་འཁོར་བར་བསྐྱེད་པ་བཅད་བདེག་བསང་
གྱིས་བདག་ལ་གནོད་པ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་དུམ་པ་དེ་མ་བཟོད་ནས་བརྒྱ་ལ་ཐམས་ཅད་གྲག་གིས་དོགས་
ནས་ཐབས་སྤྱོད་པའི་རིམ་པས་འཇམ་ཐུགས་གྱིས་དེ་ལ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་འདི་ནས་བདག་
གཞན་གྱི་སྤྱོད་པོས་ཡིད་ལ་གདམས་པ་ནི། ཡིད་བྱོད་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་
བསྐྱལ་བ་གངས་མེད་པ་སྟེ། གཞལ་དུ་མེད་པ་འདས་པར་གྱུར་གྱི་བར་དུ་རང་གི་དོན་
བྱེད་པའམ། ཤེས་པར་འདོད་པ་ལ་གོམས་པས་ངལ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས་འབད་
ནས་(༡༥༩བ)བྱོད་གྱིས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བྱོང་བར་འགྱུར་བའི་དུམ་པ་འབའ་ཞིག་
བསྐྱབས་གྱི། དོན་རྩལ་ཟད་ཀྱང་མ་ཐོབ་པོ། །དེ་ལྟར་ཏེ། དེའི་བཀའ་ཆོག་འཇམ་པོས་
གདམས་པ་ལྟར། རེས་པར་ཏེ། མ་དབྱེད་པར་རང་གི་དོན་ལ་འཇུག་པ་བཞིན་དུ་
གཞན་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པར་གྱིས་ཤིག །ཅིས་བེ་རོ་ཙན་པོ། །རྒྱུད་པེ་དང་འགྲེལ་ཆེན་
ལྟར་ན། དེ་ལྟར་བདག་གིས་གསོལ་འདེབས་པས། །འདི་ལ་འང་མ་དབྱེད་འཇུག་པར་

གྱིས། །ཞེས་ཏེ། ལྷ་རྩལ་པ་ཀུན་ཟེན་མོད། ད་རི་ལྷ་རྩལ་བྱ་ཞེན། ལྷ་རྩལ་གི་ལས་དེ་
དང་དེ་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ལྷ་རྩལ་བདག་བསྟེན་བཀུར་སྟོན་དུ་སོང་བའི་སྟོན་མཆོག་བཟོད་
པས་གསོལ་པ་འདེབས་པས། ལྷ་རྩལ་དོན་དུ་ལས་དེ་དང་དེ་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ལྷ་རྩལ་བདག་
གཞན་དུ་བཟོད་པ་ལ་གོ་མས་པ་འདི་ལ་ཡང་འཇུག་པར་གྱིས་སྟོག། །དེ་དབྱེད་ནས་འཇུག་
གོ་ཞེན། སྟོན་དུ་སྟོག་གྱུར་གྱི་དོན་ལ་དབྱེད་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་མ་དབྱེད་པ་
ཉིད་དུ་ཞུགས་སྟོག། །བསྐྱབ་བྱའི་དོན་གྱི་ཡན་ཡོན་མ་མཐོང་བར་མི་འཇུག་གོ། །ཞེ་
ན། ལུབ་པའི་བཀའ་ནི་མི་སྐྱུ་བ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་བདག་གིས་ཆོག་གིས་
ཞུགས་ནས་བདག་གཞན་བཟོད་པའི་དོན་ཉམས་སྐྱབས་ན་དེའི་ཡོན་ཏན་བྱིས་མཐོང་
བར་འགྱུར་རོ། །བདག་གིས་ལས་འདི་ལྷ་རྩལ་ལྷ་རྩལ་ཀུན་ཡན་ཡོན་མ་རྟོགས་སོ་ཞེ་
ན། ཁྱོད་རྒྱུ་མ་ཟེར། གལ་ཏེ་ཁྱོད་གྱིས་སྟོན་སྟོན་གྱི་དུས་སྐབས་འདི་མ་བྱས།
བྱས་པར་གྱུར་ན། དེའི་འབྲས་སྤྱུ་ཡང་འབྱུང་བས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤངས་རྟོགས་སྤུན་
སྤུམ་ཆོགས་པའི་བདེ་བ་སྤྱོད་པ་མ་གཏོགས་པ་འདི་འདྲའི་གནས་སྐབས་ངན་པ་བྱིད་
པ་སྟེ། འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ལས་མ་བྱས་པའི་འབྲས་སྤུམ་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། གོ་མས་ན་འབྲས་སྤུམ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བ་དེ་བས་ལྷ་རྩལ་བསྐྱབས་པ་དེ་
ལྷ་རྩལ་གཞན་མ་མ་དག་གི་སྤྱོད་པ་དང་བྱག་གི་ཐིགས་པ་ལ་ཁྱོད་གྱི་ངར་འཛིན་ཏེ། ངོ་
སྟོམ་དུ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པ་གཞན་གྱི་ལུས་ལའང་ངོ་། །སྟོམ་(༡༧༧ན)དུ་གོ་མས་
པར་གྱིས་སྟོག། །

2. ལྷོར་བས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ། འབྲས་བུ་འདོད་པས་བྱ་བ་མི་སྒྲོ་བར་ཉམས་སྒྲུབ་བྱང་བར་གདམས།
 ཉམས་སྒྲུབ་ལེན་པའི་ལུས་སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བརྟན་བཤད་
 བརྟུག་སྒྲུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་རྟོག་ཆེན་ནི། ལེགས་པར་གསང་ནས་
 དེའི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་མིང་སྟེ། དེ་ལྟ་བུར་བྱས་ནས་ནི་བདག་གི་ལུས་ལ་
 གཞན་ལ་ཡན་པའི་དོན་ཅི་དང་ཅི་སྒྲུབ་པ་དེ་དང་དེ་ཉིད་འབྲེག་པར་བྱས་ནས་བྱེད་ཀྱིས་
 གཞན་ལ་གང་ཡན་པའི་དོན་དུ་སྒྲུབ་ཅིག །

གཉིས་པ་ནི། བདག་གཞན་བརྗེས་པའི་སྒྲུབ་པར་ནས་ཐུག་དོག་བསྐྱོམས་པས་
 སེམས་སྒྲུབ་པ་ནི། བདག་བདེ་བར་གནས་པའི་ཕྱིར་སྒྲིབ་ཅིང་གཞན་ནི། དུམ་ལས་
 གནས་པའི་ཕྱིར་མི་སྒྲིབ་ལ། བདག་འདི་ལུན་སྒྲུམ་ཆོགས་པས་མཐོ་ལ། གཞན་ནི་དེ་
 ལས་ལྷོག་པས་དམའ་བ་དང་། བདག་འདི་ནི། ཡན་པའི་ལས་བྱེད་ལ། གཞན་ནི། དེ་
 ལྟར་བྱེད་པ་མིན་པའམ། ཡང་ན། གཞན་ནི། ལས་བྱེད་ལ། འདི་ནི་ལས་བྱེད་མིན་
 རོ། །ཞེས་བདག་ལ་ཐུག་དོག་ཅིས་ནི་མི་བྱེད་དེ། གྱིས་ཤིག་བྱས་ནས་བདེ་སྒྲུག་གི་
 གྲང་དོར་བྱ་བ་ནི། བདག་ནི་བདེ་བ་དང་། དང་གི་སྒྲུལ་བདེ་བའི་རྒྱ་དང་བུལ་བར་གྱིས་
 ལ་དེ་གཞན་ལ་སྒྲུབ། གཞན་གྱི་དུམ་ལ་བདག་ལ་སྒྲུབ། སྒྲོན་ཡོན་ལ་གྲང་དོར་བྱ་བ་ནི།
 གང་ཆེ་སྟེ། དུས་ནམ་ཞིག་ན་བདག་འདི་ནི། རང་དོན་གཞན་དོན་ནམ། དམ་པ་དམ་
 མིན་ནམ། ཐ་མལ་པའི་ལས་ཅི་བྱེད་ཅིང་གནས་ཞེས་བདག་འདིའི་སྒྲོན་ལ་བརྟག་པར་
 གྱིས། དེ་ལྟར་བརྟགས་ཀྱང་སྒྲོན་གྱི་སྒྲུབས་མ་རྟོལ་ན། གཞན་གྱིས་བདག་ལ་གཞོད་པ་
 ལྟ་བུའི་ཉེས་པ་བྱས་པ་ཡང་ཁྱོད་རང་གིས་ལས་ངན་བསགས་པས་སྤང་དོ་ཞེས་རང་གི་

གཡོན་ཏེ། ཉེས་པའམ་སྒྲོན་དུ་བསྒྱུར་བའམ། འགྲེལ་པ་ལྟར་ན། མགོ་བོ་ལ་སྒྱུར་བར་
བྱོས་ཤིག །བདག་འདིའི་ཉེས་པ་ཆེན་པོ་ལྟ་ཞོག །རྒྱང་དུ་ཞིག་བྱས་(༡༥༥བ)ཀྱང་མི་
འཆབ་པར། སྒྲེ་བོ་མང་པོ་འམ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་ལྟར་ན། ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་སྟེ།
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྒྲུན་སྒྲར་རབ་རྒྱ་ཤོགས་ལ་སྒྱུར་མི་བྱེད་པའི་སྒྲོམ་པ་རྒྱུད་ས་ཤིག །
བསྟོན་གྲགས་ལ་སྒྲར་དོར་བྱ་ཚུལ་ནི། རང་ལ་གྲགས་པ་བྱུང་ན། གཞན་གྱི་གྲགས་པ་
དེ་གསལ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ལྷག་པར་བརྟོད་པས་འདི་རང་གི་གྲགས་པ་ཟེམ་གྱིས་གཞོན་
པ་སྟེ། དྲི་མ་ཅན་དུ་གྱིས་ཤིག །བདག་འདི་ནི། དམན་པའི་བྱན་གྱི་ཐ་མ་ལྟར་སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་གྱི་བྱ་བ་ཀྱན་ལ་བཀོལ་བར་གྱིས། ཡོན་ཏན་རྩལ་ཟད་མཐོང་ཡང་བདག་
འདི་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་ཆ་གས་
གྱིས་བསྟོན་པར་བྱ་བ་མིན་ནོ། །བསྟོན་ན། འདི་ཙམ་གྱི་ཉམས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
འདིའི་ཡོན་ཏན་ཅི་ནས་ཏེ། ཐབས་རི་ལྟ་བུས་སྒྲེ་བོ་འགས་ཀྱང་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་བ་
དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་གྱིས་ཤིག །

གསུམ་པ་ནི། མང་དུ་བརྟོད་ཅི་དགོས་ཏེ། མདོར་ན། འདི་ལ་ཆད་པའི་ལས་བྱའོ་
ཞེས་སྟོན་པ་བདག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར་བྱོད་ཀྱི་གཞན་ལ་གཞོད་པ་སྟེ། དུམ་བུས་པ་གང་
དང་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེའི་གཞོད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་བདག་
ཉིད་ལ་ནི་འབབ་པར་གྱིས་ཤིག །དེ་འདྲའི་དུམ་པའི་ཁུར་བདག་གིས་འཁུར་མི་རུས་
སོ། །སྒྲུམ་ན། བདག་འདི་ནི་གཉའ་དྲག་སྟེ། ཁོག་ལེ། ཤེད་དམ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་
པ་ལྟར་ན། དག་རྒྱུ་ལྟར་བ་ཞེས་ཏེ། ཡོད་པ་ཆེ་བར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དུ་ཤེད་སྟེད་
པ་སྟེ། རྒྱུ་སྒྲིན་ལེ། ཆེ་བའམ། སྒྲོ་བུ། བསྟོན་པའི་སྒྲུབས་དབྱེ་བར་མི་བྱའོ། །བག་མ་
གསར་པའི་ཚུལ་ཏེ། འཇུག་པ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་ངོ་ཚ་བ་དང་། ཉམས་གྱིས་
དོགས་པའི་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པས་དབང་པོའི་སྒྲོ་བ་སྒྲུམས་ཏེ་གཞག་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ་ལུས་དང་། སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་སྤང་
བྱ་སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པས་གནས་པ་ན་ཡང་། སྤང་པོ་ལྷགས་ཀྱི་མེད་པ་ལྟར་མི་(༡༥༦ན)
བྱ་བར་ལུས་དབང་དུ་བྱ་སྤྱེ། ལྟར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་འདུག་པའི་ཚུལ་བྲིམས་ལ་
བཀའ་ཉན་པའི་ཚུལ་གྱིས་འདུག་པར་བྱ་ཞིང་། དེའི་དམིགས་པ་ལ་དེ་ལྟར་གནས་
པར་བྱ། ལྷག་པའི་ཚུལ་བྲིམས་འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་བྱའོ། །ཞེས་པ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་ལུས་
འདི་ནི་དབང་དུ་བྱ་སྤྱེ། ཏ་དུལ་བ་བཞིན་ནོ། །ཚུལ་བྲིམས་དེ་ལས་འདས་གིང་དབང་དུ་
མ་གྱུར་ན། ཚར་གཅད་པ་སྤྱེ་ཆད་པས་གཅད་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། དྲག་པོས་ཚར་གཅད་དེ་དང་། ཞི་བའི་བསྐབ་རིམ་གྱིས་རྗེས་སུ་
བཟུང་སྤྱེ་སེམས་དབང་དུ་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན། ཚར་གཅད་
འོས་པར་བསྟན། ཚར་གཅོད་རྣམ་པས་བཀའ་ཉན་པར་བསྐྱུལ། མི་སྟོན་ན། ལའོན་
དུན་པས་ཅུ་བ་ནས་གཞོམ་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རང་གི་སེམས་རང་ལས་ཐ་དད་པ་
བཞིན་དུ་བརྟགས་ནས་གདམས་པ་ནི། འོན་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་བྱེད་ཅིས་བརྗོད་ཅིང་
བསམ་ཡང་ཡིད་དེ། སེམས་ཉོན་མོངས་པ་ཁྱོད། རས་བསྒོ་བ་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་པར་བྱིན་
ཅི་ལྟག་ལ་ཞུགས་ཏེ་བརྒྱལ་ཉམས་ན། ཡིད་ཁྱོད་ཉིད་ཚར་གཅོད་པར་བྱ་བར་ཟད་དེ།
ལུས་བཅའ་པོ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་གི། ཡིད་ཁྱོད་ལ་འདི་བྱའི་ཉེས་པ་ཀྱན་བརྟེན་
པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེས་ན་མི་བཟོད་པས་རང་གི་སེམས་ལ་བསྐྱེགས་པ་ནི། དེ་ལྟར་
ཚར་གཅོད་མི་རྣམས་སྟོན་ན། ཅུ་བ་གྲོལ་ལ་ཐབས་མཐས་པས་རས་ཡིད་ཁྱོད་གང་དུ་
འགོ་བ་མཐོང་གི། །ད་ཁྱོད་གང་དུ་འགོ་སྤྱེ། འགྲོས་པར་བྱེད། ལྟར་རང་བཞིན་མ་ཤེས་
པའི་དུས་སུ་ཁྱོད་ཀྱིས་གྲགས་རྟེན་པ་ལྟར་དམི་རྣམས་ཏེ། ད་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་ཤེས་
པས་བདག་སྟོབས་དང་ལྷན་པས་བདག་ཁྱོད་ཀྱི་དྲེགས་པ་སྤྱེ། ཁོང་རྒྱགས་ཀྱན་ཏེ།

ཐམས་ཅད་ཞེས་པ་སྟེ། གསལ་བར་བྱའོ། །ཁྱོད་སྒར་སྟོབས་ཆེ་བ་བཞིན་ད་ལྟ་ཡོད་
 པར་མི་བསམ་སྟེ། སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་གར་དེ། གནས་སྐབས་གང་
 ཏུ་ཁོ་བོ་(༡༥༥)བརྒྱུག་པ་སྟེ། ལམ་མ་ཡིན་པར་བྱིད་ནས་ཉམས་པར་བྱས་པའི་སྟོན་
 ཀྱི་དུས་རིང་བོ་དེ་གཞན་ཐབས་དང་མི་ལྡན་ཞིང་རང་དོན་དུ་སེམས་པ་ཡོད་པའི་དུས་
 གཞན་ཡིན་གྱི། ད་ནི་དེ་དང་མི་འདྲ་བས་ད་དུང་སྟེ། ད་ལྟ་བདག་ལ་རང་གི་དོན་ལ་
 ཞེན་པའི་སེམས་ཡོད་པས་ངས་སྒྲུ་རྩས་སོ། །སྒྲུ་པའི་སེམས་བཤམ་རེ་བ་དེ་དོར་
 ཅིག །གང་གི་ཕྱིར་ན། བདག་གིས་གཞན་ལ་ཁྱོད་བཙོངས་པ་སྟེ། ཕྱིན་ནས་བདག་
 གཞན་བརྗེས་པའི་ཕྱིར་གཞན་དབང་བས་མི་དམིགས་པའི་ལྟ་བས་གཞན་དོན་ལ་སྒྲུ་
 བར་མ་སེམས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་ཁུར་འཁྱེར་བ་ལ་ཞོ་ག་ཕུལ་དེ་ཞུགས་ཤིག །

གསུམ་པ་ནི། ངས་ཉེས་པ་མ་བྱས་ཀྱང་ཁྱོད་མ་མགྱུ་བས་ཆར་གཙོད་པ་ཅི་སྒྲུ་ན།
 གལ་དེ་ཡང་ཁྱོད་སྟོ་སྟོར་བཤམ་དུན་པ་ཉམས་པས་བག་མེད་པར་གྱུར་ནས་སེམས་
 ཅན་རྒྱམས་ལ་སེམས་ཁྱོད་མ་བྱིན་དེ། རང་གིར་བྱས་ན། སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁྱོད་
 ཀྱིས་ཁོ་བོ་དཔུལ་བའི་སྒྱུར་མ་གསོད་སྟེ། མོགས་བྱེད་མ་ལན་གྱི་གཤིན་རྗེའི་སྒྲེས་ལུ་
 རྒྱམས་ལ་བྱིན་པར་ངས་དེ། ཐེ་ཆོམ་མེད་དེ། དེའི་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་སྒྲིན་གྱིས་དཔུལ་བ་ཕྱོད་
 བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཁྱོད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་གྱུད་པས་བདག་སྟག་བརྒྱུག་པས་
 ཁྱོད་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་འདྲ་ན་མ་བྱས་ཤིན། དེ་ལྟར་དེ། ཁྱོད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་
 བར་གྱུད་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་རེ་ལྟ་ཞིག་སྟེ། རྒྱུ་པ་མང་པོ་འམ་ལན་གྱངས་དུ་མར་ཁོ་བོ་
 དཔུལ་སྒྱུར་ལ་བྱིན་པས་དུས་ལུན་རིང་བོར་སྟག་ཅིང་བསྐལ་བའི་སྟོད་འབའ་ཞིག་ཏུ་
 བྱས་སོ། །ད་ནི་དགྲར་གྱུར་ནས་གནོད་པ་བྱས་པའི་འཁོར་རྒྱམས་དུན་པར་བྱས་ལ་
 ཁྱོད་ཀྱི་རང་དོན་དེ། རང་འདོད་སེམས་པ་ནི། སྐད་དོད་ལ་བྱན་དེ། དམན་པས་བྱན་
 དང་འདྲ་བའོ། །དུས་ཐམས་ཅད་དུ་དེའི་དབང་དུ་གྱུར་པས་བྱན་དང་འདྲ་བའི་རང་

དོན་གྱི་བྱ་བ་ཁྱོད་ཅ་བ་ནས་གཞིས་ཞིང་བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བདག་པོ་འདྲོད་པས་(༡༥༥ན)བདག་གཞན་པས་མི་སྤང་བ་
མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་སེམས་ལ་བྱས་ཏེ་
བསྐྱེད་ནས་སྤང་ཡང་འཇམ་ཐུགས་ཀྱིས་ཞི་བས་སྦྱོབ་པ་ནི། དེ་སྟེ་སྟེ། དེའི་ཆོའམ།
གལ་ཏེ་ཁྱོད་བདག་ནི་ཡུན་རིང་པོར་ངེས་པར་ལེགས་པའི་དགའ་བ་འདྲོད་པ་ཡིན་ན།
དེའི་ཆོ་རང་ལ་སྟེ། སྤང་པོ་ལྟ་བོ་འདི་ལ་བདག་གིས་དགའ་བ་སྟེ། ཞེན་པར་མི་
བྱའོ། །དེ་སྟེ་བདག་ངན་འགོ་ལས་སྤང་བར་འདྲོད་ན། གཞན་རྒྱམས་ཏག་ཏུ་བསྤང་
བར་བྱ་ཞེས་པའམ། འདི་ལོག་འཆོ་ལ་སོགས་པས་སྤང་བར་མི་རིགས་ཀྱི། གཞན་དོན་
ལ་སྤྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། ལུས་ལ་ཞེན་ནས་སྤང་བའི་ཉེས་དམིགས། མ་ཞེན་པའི་ཕན་ཡོན།
ཞེན་པར་མི་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། བདག་ལུས་བསྤངས་ན་
སྦྱོན་ཅི་ཡོད་སྟུང་ན། རང་བཞིན་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལུས་འདི་ནི། རི་ལྟ་རི་ལྟར་
ཏེ། རྒྱུ་པ་གང་དང་གང་གིས་བདེ་བའི་ལོ་བྱད་བསྐྱབས་ཤིང་སྤྱོད་ནས་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་
བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ནས་གཞེ་རེ་ཅན་ཏེ། ཤིན་ཏུ་གཞོན་གཞོན་
བས་སྒན་རྒྱུང་བ་ཉིད་དེ་ཁོ་ནར་ལྷུང་བར་ཏེ། ཐམས་ཅད་ལ་ལས་སུ་མི་རུང་བས་དགོ་
བ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །ལྷུང་ཡང་ཅི་སྦྱོན་སྟུང་ན། བདེ་བ་འདྲོད་པ་དེ་ལྟར་
ལུས་དེ་ལྷུང་བར་གྱུར་པ་སྟེ། དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཆགས་པར་གྱུར་ན་ཡང་། དེའི་མདོན་པར་
འདྲོད་པ་འཇམ་ཐུགས་ཀྱི་དང་པོ་སོགས་པའི་ས་གཞི་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་རྫོགས་པར་
རྒྱས་པ་སྟེ། ཆོག་ཤེས་པར་ཆོམ་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་གྲགས་པ་མཐའ་
ལས་སྤྱིང་བཞིའི་བདག་པོ་ཐོབ་ཅིང་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྟན་ལྟེན་ཐོབ་ཀྱང་ཆོག་མ་ཤེས་པས་
ལྷུང་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཆོག་མི་ཤེས་ཤིང་དགང་དགའ་བའི་ལུས་འདིའི་འདྲོད་པ་

སྤྱི་མཐུན་གསལ་བར་བྱེད་ཀྱིས་དྲེ། མི་རྒྱུས་སོ། །ཉ་ཅང་འདོད་པ་ཆེ་བ་ནི། མི་རིགས་ཀྱི།
 རྒྱུ་ཟད་ཅམ་ལ་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། འདོད་པ་རྟེན་པར་དགའ་ཞིང་རྟེན་(༡༥ཡེབ)
 བའི་རྒྱུ་པ་མེད་པ་ལ་དེ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་སྟེ། མངོན་ཞེན་ནམ་
 དགེ་རྒྱུ་ཅིང་ལ། ཐང་ཆད་པ་དང་དེ་ཐོབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཞེ་སྤང་བའི་བསམ་པ་
 ཉམས་པའམ། རེ་བ་ལ། རྒྱགས་པའི་བསམ་པ་ཉམས་པའི་སྤྱག་བསྐྱེད་སྦྱེ་བར་འགྱུར་
 ཏེ། དང་པོ་རྒྱུ་རྒྱུ་འདོད་ཀྱང་དེ་འཕྲེལ་ནས་ཆོག་མི་ཤེས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཉེ་དགའ་
 མར་ཁུ་ལ་ཆགས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གང་ཞིག་དང་པོ་ཉིད་ལ་ཀྱན་ལ་སྟེ། འདོད་པ་རྒྱབ་རྒྱུ་པ་དང་མི་
 རྒྱུ་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྟོས་པ་སྟེ། རེ་འདོད་གང་ཡང་མེད་པ་དེའི་སྤྱན་སྤྱུང་
 ཆོགས་པ་ཟད་མི་ཤེས་པ་སྟེ། ལྷག་པའམ་མ་ཉམས་པ་ཡིན་ནོ། །འདོད་པ་ལ་ཆོམ་པ་
 མེད་པ་དེ་བས་ལུས་ཀྱི་འདོད་པ་འཕྲེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྐྱབས་དབྱེ་བར་མི་བྱའོ། །
 གཞན་དུ་ན་ཡུལ་ལྷ་ལ་འདོད་པ་འཕྲེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་འང་དངོས་
 པོ་བཟང་པོ་ལ་སེམས་སྟོག་མི་རྒྱུས་སྣམ་ན། གང་ཞིག་ཡིད་དུ་འོང་བ་སྟེ། འདོད་བྱའི་
 དངོས་པོ་མི་འཛིན་པ་དེ་ཉིད་ནི། དངོས་པོ་བཟང་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཞེན་འཛིགས་དང་
 དུམ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དངོས་པོ་བཟང་པོ་གཞན་མི་འཛིན་ཡང་རང་གི་ལུས་གཟུང་རོ། །
 སྣམ་ན། ལུས་འདི་གི་བའི་ཐ་མར་མེས་ཆོག་པའི་ཐལ་བའམ། ཡང་ན། ཤིན་རྒྱ་མཐར་
 གཏུགས་པའི་དུས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་ཐ་མར་ཐལ་བའི་མཐར་གཏུགས་པ་ཡིན་
 ལ། གསོན་པོའི་དུས་ན་འང་ཤིང་དང་། བོང་བ་ལྟར་གཡོ་བ་མེད་པ་ལ་ཡིད་དང་སྟོག་
 རྒྱུང་གཞན་གྱིས་བསྒྲིབ་པས་འགོ་འཆག་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ། མི་གཙང་
 བའི་ཕུང་པོ་ལ་གཟུགས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་གཟུགས་བརྒྱན་དུ་བྱུང་བ་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་

གྱི་རྒྱུར་གྱུར་པས་མི་བཟད་པའི་ལུས་འདི་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་དུ་འཛིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཞེན་
 པའི་རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤི་ན་མི་མཁོའང་གསོན་པོའི་ལུས་གཟུང་བར་
 རིགས་སོ། །སྒྲུལ་ན། ཆོས་ལ་སྦྱོར་བ་མ་གཏོགས་པ་གསོན་ནམ། ཡང་ན་གི་ཡང་སྤྱི་
 རྩེ་(༡༥༥ན)རུང་གི་ །ལུས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་དང་འདྲ་བ་བཅའ་པོ་འགྲུལ་
 ཤེས་པ་འདིས་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། བདག་ལས་ཐ་དད་ཅིང་རང་ཉིད་ལ་བྱ་བ་མེད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བཅའ་པོ་ཡིན་པས་བོང་བ་དང་། རོགས་ཀྱི་སྒྲུལ་རྩོད་བ་དང་འདི་
 བྱུང་བར་ཅི་ཡོད་དེ། མེད་དོ། །བདག་དུ་འཛིན་པའི་གཞི་ཡིན་པས་བྱུང་ཡོད་ཅི་ན། དེ་
 ལ་རྗེས་སུ་བརྟེན་པས་ན། གྱི་རུང་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་མེད་ལ་བདག་དུ་འཛིན་པའི་ང་
 རྒྱལ་དེ། མེལ་བ་སྟེ། རྒྱུག་པར་མི་བྱེད་དེ། བསལ་བར་རིགས་ཏེ། རང་གི་ས་བོན་གྱི་
 རྒྱན་བཅད་པས་བསལ་བར་བྱའོ། །དེ་བསལ་དགོས་པ་ཅི་ཞེན། འདི་ནི། བདག་གི་
 ལུས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཀྱང་དུ་འཛིན་པས་ཁ་ཏ་བྱས་པ་སྟེ། རྩོགས་སུ་ལྷུང་བ་ཡིས་དོན་
 ཏེ་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྒྱུའི་ཕུང་པོ་ཉི་པར་བསགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོས་ནི་རྗེས་
 སུ་ཆགས་པ་དང་ཁོང་ཁྱོ་བས་འདི་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ཤིང་དང་མཚུངས་པའི་བཅའ་པོ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱ་མཚན་བདག་གིས་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་རྣམ་པ་འདི་
 ལྟ་བུས་བསྐྱངས་ཤིང་གསོས་པ་ལ་ཆགས་པ་མེད་པའམ། བྱ་མོད་དང་། རོགས་ཀྱི་
 རྒྲུལ་ལྟེ་སྤྱུང་ལ་རོགས་པས་རྩོས་པ་ལ་ཞེ་སྤང་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཤིང་
 དང་མཚུངས་པའི་བཅའ་པོ་དེ་ལ་ཆགས་པར་བྱེད་དེ། ཆགས་པར་མི་རིགས་སོ། །ལུས་
 ལ་གང་ཞིག་སྤྱད་ཅིང་སྤངས་པས་ཁྱོ་བ་སྟེ། ཞེ་སྤང་བ་ཡང་མེད། ལུས་གང་ཞིག་ལ་
 བསྟོད་པའམ་མཚོད་ཅིང་བསྟོན་བཀུར་བས་མགུ་བ་སྟེ། དགའ་བ་སྟེ་བར་འགྱུར་བ་
 ཡང་མེད་དེ། ལུས་དེ་ཉིད་ལ་ཤེས་པ་སྟེ། སེམས་མེད་པའི་ཕྱིར། ད་དེའི་དོན་དུ་བསྟོད་
 སྤྱད་ལ་བདག་གིས་ཆགས་སྤང་གིས་ངལ་ཁིང་དུ་བ་བ་དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་བྱས་ཏེ།

དོན་མེད་པས་བདག་འཛིན་དོར་བ་ལ་བསྐྱབ་པོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རང་གི་སེམས་དབང་དུ་བྱས་ནས་བདག་གཞན་བརྗེ་བའི་
རང་བཞིན་མཇུག་(༡༥༥བ)བསྐྱས་ཏེ་སྟོན་པ་ནི། ལུས་དེ་ལ་དགའ་མི་དགའ་མེད་ཀྱང་
གང་ཟག་གང་ཞིག་བདག་གི་ལུས་འདི་འདྲོད་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བའམ། དེ་ལ་ཕན་བདེ་
སྐྱབ་པར་འདྲོད་པ་དེ་ཡང་བདག་གི་བཞེས་ཡིན་ཏེ། སྐྱབ་ཅིང་ཆགས་པའི་ལུས་ཡིན་
པའི་བྱིར། ཡང་གི་སྐྱས་བདག་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་བྱེད་ཅིས་པའོ། །ཞེན་སྟེ། དེ་ལྟར་
གསུམ་པ་ནི་བདེན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གི་ལུས་ལ་ཆགས་པའི་
རྒྱ་མཚན་གྱིས་རང་གི་ལུས་འདྲོད་པས་སེམས་ཅན་དེ་ལ་འང་བདག་གོ་ཅིའི་བྱིར་མི་
དགའ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་བྱུང་བར་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །བདག་ལ་ཞེན་པ་མ་སྦངས་ན། འགྲོ་
བའི་དོན་མི་རྒྱས་པ་དེ་བས་བདག་གིས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པ་སྟེ། ལྟོས་པ་
མེད་པར་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་བསྐྱབ་པའི་བྱིར་ལུས་འདི་གཞན་
ལ་གཏང་བར་བྱའོ། །འགྲོ་བ་ལ་ཕན་པ་དེས་ན། ལུས་པོ་འདི་ལ་མི་གཙང་བ་ལ་
སྐྱེས་པའི་སྒྲིབ་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཡིན་ཡང་ཉེས་པ་མང་ཡང་ལས་ཀྱི་སྦྱད་དེ་བྱ་བ་
དགོས་པའི་ལས་བྱས་པའི་སྦྱོད་སྦྱད་རྒྱ་སྦྱོད་ལྟར་གཟུང་བར་བྱའོ། །འདི་བེ་བྱ་ཏིས།
བདག་གཞན་བརྗེ་བའི་དོན་བསྐྱར་འཆད་དོ། །

〈3〉 རྒྱ་མོང་གི་བྱ་བ་ལ་གདམས་པ།

གསུམ་པ་ནི། སེམས་མཉམ་པར་མ་བཞག་ན། རྒྱ་མོངས་སྤང་མི་རྒྱས་པ་དེ་
བས་བྱིས་པ་ནི་སྤང་དོད་ལ་འཇིག་རྟེན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྦྱོད་པ་དོན་མེད་པའི་རྒྱ་
ཡིན་པའི་བྱིར་དཔེ་ཚོག་གི། །བདག་གིས་མཐས་པ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་དང་། དེའི་

བསྟན་པ་ལ་གནས་པའི་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བསྟེན་པ་སྟེ། རྗེས་སུ་ཞུགས་ནས་
 དེའི་བསྟན་པ་ལ་བསྟན་པར་བྱའོ། །འཇིག་ཅན་མཁས་པ་ནི། ལྷན་ར་ཅན་ཞེས་པ་ནི།
 འགྱུར་ནོར་བའོ། །རི་ལྟར་སྟོབ་ན། ལྷན་ལེའུ་བཞི་པ་དང་། བརྟན་པར་བརྟེན་པ་དང་།
 མདོ་དང་བསྟན་པ་བརྟན་ལ་སོགས་པར་བརྟེན་པའི་བག་ཡོད་པའི་གཏམ་ནི། དུན་པར་
 བྱས་ནས་ལུས་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཡེར་གི་རྒྱ་བག་མེད་པ་སྦྲངས་པས་བསམ་པའི་དོན་ལ་
 འབྱུལ་བ་(༡༡༧ན)མེད་པར་འགྱུར་ལ། སེམས་དམན་པར་བྱེད་པའི་གཉིད་དང་།
 ལུས་ཁུམ་པའམ་སྟོམས་ཀྱི། བའི་ལེ་ལོ་སྟུགས་པ་བརྟོག་པར་བྱས་ནས་མཁས་པའི་
 རྗེས་སུ་འབྱང་རོ། །རྒྱལ་སྤྱོད་སྟུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པ་ལྟར། གཉེན་པོ་
 ལ་རིག་པའི་སྟན་གཟུགས་པར་བྱ་སྟེ། སྤང་གཉེན་གྱི་སྤང་དོར་ལ་ཉིན་མཚན་བས་པར་
 ཏེ། མཐའ་དག་རྩ་མ་འབད་ན། བདག་གི་དུམ་བུ་ནམ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ། མི་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཆོགས་བཅད་འདི། རྒྱ་དཔེ་གཉིས་དང་འབྲེལ་པ་བཞི་ག་ལ་མེད་དོ། །གོང་གི་
 ཆོགས་བཅད་འདི། བསམ་པ་གཞན་ནི་ཀུན་བཏང་སྟེ། །བདག་ལ་སེམས་པ་གཅིག་
 སྟེ་ཡིས། །ཞེས་པའི་དོན་བསྟུར་འབྲེལ་ཆེན་ནས་བཤད་ཅིང་ལོགས་པར་སྤང་ཡང་ཁོ་
 བོས་སྤང་མ་དག་གི་བཞེད་པ་ལྟར་བཤོད་དོ། །

(2) ཤེས་རབ་ཀྱི་དམིགས་པ་དོན་དམ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་སྟོམ་པ།

གཉིས་པ་ནི། བསམ་གཏན་གྱི་སྟོར་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པ་དཔེར་བྱས་པ་
 དེ་བས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་བསལ་བ་སྟེ། སྤང་བའི་ཕྱིར་མཉམ་པར་
 གཞག་པ་སྟེ། ཞི་གནས་སུ་འབྲེལ་བར་བྱའོ། །རྣམ་པ་གང་གིས་ན། ལྷན་བཤད་པའི་
 འདོད་པའི་རྣམ་རྟོག་ལ་སོགས་པ་ལོག་པའི་ལམ་མམ། ལེ་ལོ། གདམས་ངག་བརྟེན་པ།

བྱིང་ཚོད། བྱིང་ཚོད་སྒྲིམ་པའི་ཆོ་གཉེན་པོ་འདུ་མི་བྱེད་པ། ཞི་བའི་ཆོ་འདུ་བྱེད་པ་སྟེ།
ལྷའི་གཉེན་པོར། འདུན་པ། ཚུལ་པ། དད་པ། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ། དུན་ཤེས་བཞིན།
སེམས་བཏང་སྒྲིམས་ཏེ། སྒྲོང་བའི་འདུ་བརྒྱད་བསྟན་པས་ལོག་པའི་ལམ་ལས་
སེམས་བསྐྱུན་པ་སྟེ། བསྐྱོག་ནས་སོ། །གང་ལ་ཞེན། ཡང་དག་པའི་དམིགས་པ་དེ་
བཞིན་ཉིད་ལའོ། །ཇི་ལྟར་ཞེན། སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་རྒྱས་བསྐྱུས་གང་རུང་ལ་
སེམས་བརྟན་པས་མི་མཐུན་བྱོགས་ཀྱིས་བར་མ་ཚོད་བར་རྟག་ཏུའོ། །འདིས་མཉམ་
གཞག་གི་ངོ་བོ་བསྟན་ཅིང་། ཇི་ལྟར་སྒྲོམ་པའི་ཐབས་རྒྱས་པར་ཀ་མ་ལ་གྱི་ལའི་སྒྲོམ་
རིམ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །འདི་(༡༥༩བ)འགྲེལ་བ་རྒྱམས་ཀྱིས་སེམས་མཉམ་པར་
བཞག་པའི་དོན་བསྐྱར་འཆད་པ་ནི། ཤིན་ཏུ་འབྲེལ་ཡང་འདིར་ནི་བོད་ཀྱི་སྒྲ་མ་
དག་འཆད་པ་ལྟར་བཀོད་དོ། །བསམ་གཏན་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལེའུ་བརྒྱད་པའི་
བཤད་པའོ། །

ཁེའུ་དགུ་བ་།

[5] བསྐྱབ་པའི་གཙོ་བོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་

(1) ལྷག་བསྐྱལ་སྤང་འདོད་པས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པར་གདམས་པ།

ལྷ་བ་ལ། དེ་ལྟར་སྒྱུན་སོགས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་བསྟན་ནས། ཞི་གནས་
ལས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྷག་མཐོང་སྡེ་ཞིང་དེས་ཉོན་མོངས་པ་འཇོམས་པའི་
ལྷག་མཐོང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་སྟོན་པ་ལ། ལྷག་བསྐྱལ་སྤང་འདོད་
པས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པར་གདམས་པ་དང་། ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་དང་གཉིས་ཀྱི་
དང་བོ་ནི། ལྷར་བཤད་པའི་སྒྱུན་པ་ནས་བསམ་གཏན་ཀྱི་བར་ཡན་ལག་སྟེ། བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་བྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འཁོར་རམ་རིས་ཡིན་ལ་རང་གཞན་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པའི་

རྒྱུ་པ་ཐོགས་པའི་ཆོགས་བཤད་མ་ཐག་པས་མངོན་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པས་འདི་དག་
 བཟོད་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྟེན་འབྲེལ་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་
 འབྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་སྒྲིང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཏུ་ཐུབ་
 པ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། ཞི་གནང་བ་ཐམས་ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པར། བའི་
 སྒོ་གྲོས། གཞན་ཡང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ནི། བསམ་གཏན་
 གང་ཅི་སྒྲོམ་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤེས་རབ་གྱི་ལ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་
 པར་བྱ་བ་དང་། བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་དང་། འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྒྲོམ་སྟེ་ཞེས་སོགས་
 གསུངས་ཏེ། དེའི་རྒྱ་མཚན། ཕྱིན་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཡིན་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 རྒྱའི་དང་པོ་ཡིན། དེ་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱིས་བརྒྱན་པས་པདྨ་འགྲོ་ཐུན་སུམ་ཆོགས་པ་འབྱུང་
 བས་སྒྲ་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན། བཟོད་པས་ཁོང་ཁྱོད་སྒྲངས་ནས་སྤར་གྱི་གཉེན་པོའི་
 ཆོགས་རྗེས་སུ་སྒྲིང་སྟེ། གསུམ་པོས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས། དེ་རྣམས་ཀྱང་བརྩོན་
 (༡༦༠ན)འགྲུས་མེད་པར་མི་འབྱུང་བས་བརྩོན་འགྲུས་གཉིས་ཀའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། བསམ་
 གཏན་གྱི་མཉམ་པར་བཞག་པས་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བས་དེ་གཉིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་ཡིན་
 བོ། །དེ་ལྟར་ལྟ་ཡང་ཤེས་ཕྱིན་མེད་ན། ལར་ཕྱིན་གྱི་མིང་མི་ཐོབ་ཅིང་རྣམ་མཐུན་ཏུ་
 བཟོད་མི་རུས་ལ། ཡོད་ན། རུས་པས། ལྟ་ནི། ཡན་ལག་གམ་འཁོར་ཡིན་ལ། ཤེས་
 རབ་ནི། དེ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱའི་དོན་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྙམ་པར། ལས། ཀུན་གྱི་
 ཀ །དེ་བཞིན་ཏུ་ལ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ་པོ་འདི་དག་ནི། དམུས་ཡོང་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་སྟེ།
 ཤེས་རབ་གྱི་ལ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་མེད་ན། དེ་དག་དམིགས་སུ་མེད་པས་བྱང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་
 ཡང་སྐྱེད་པར་མི་རུས་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གྲོང་ཁྱིམ་ཏུ་འཇུག་པར་ལྟ་ག་
 ལ་རུས་ཞེས་སོགས་སོ། །འོ་ན་ཤེས་རབ་རྒྱུད་པས་ཆོག་གོ་ །ཞེན། མི་ཆོག་སྟེ། དེ་ཉིད་
 སྐྱེད་པ་ལ་གཞན་ལྟ་དགོས་པའི་ཕྱིར། མདོ་དགོངས་འབྲེལ། ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་

ལུས་དང་ཡིད་སྒྱུད་རྣམས་ལ་མི་ལྟ་ན། རྒྱལ་བྱིམས་ཡང་དག་པར་ལེན་པར་བྱེད་
 རོ། །རྒྱལ་བྱིམས་རྗེས་སུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་དང་ལུན་པར་འགྱུར་རོ། །བཟོད་པ་དང་
 ལུན་ན་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་མོ། །བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་ན་བསམ་གཏན་སྒྲུབ་པོ། །
 བསམ་གཏན་བསྒྲུབས་ན་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་ཐོབ་པོ། །ཞེས་སོ། །
 ཡང་སྐར་བཤད་པའི་ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱན་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཤེས་རབ་ཀྱན་ནས་སྒྲོང་
 བའི་ཡན་ལག་སྟེ། རྒྱ་ཚོགས་སམ་གཞི་ཡིན་ལ། ཤེས་རབ་དེ་ཉིད་དོན་ཏེ། དགོས་
 པའམ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་སྒྲེབ་པའི་བྱིར། ཞིང་ལས་འབྱུང་བཞིན། ཞེས་རྟོག་པ་
 སྤངས་པའི་བྱིར་རམ། སྒྲོ་སྒྲུར་མཐའ་གཉིས་མི་གསུང་བའི་བྱབ་པས་དུམ་གསུམ་
 ཀྱིས་དུམ་པའི་འགྲོ་བ་བསྒྲུབ་པའི་བྱིར་དགོངས་ནས་གསུངས་ཏེ། རི་རྒྱུད་དུ་མདོ་ཚལ་
 ལང་དག །ལས། མཉམ་པར་གཞག་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
 (༡༤༠བ)མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོགས་སོ། །ནི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་སྒྱིན་སོགས་
 སམ། ཞི་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཤེས་རབ་ཀྱི་དོན་དུ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པ་
 སྟེ། བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་མོས་སྒྱུད་དང་སར་གནས་ཀྱི་བྱང་སེམས་
 ཀྱི་དང་། འབྲས་བུ་ཚད་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱུར་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཚོག་དང་
 ལུན་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོང་བ་ཉིད་རྟོགས་པའི་རང་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་དང་པོས་
 བོ། ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་ལ་ཞུགས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་ལ་
 དེས་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བས་སྒྲིབ་གཉིས་མཐའ་དག་སྤངས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 སར་རབ་དུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དོ། །ཅིའི་དོན་དུ་ན། འགྲོ་བ་རིས་ལུས་བསྐྱས་པའི་
 སེམས་ཅན་ལ་ཡོད་པའི་སྒྲི་ཁྱ་ན་འཆི། མི་སྐྱུག་པ་ལྟར་ལ། སྐྱུག་པ་དང་བྲལ་བ། འདོད་
 པ་བཅའ་ཏེ་མ་རྟེན་པ། མདོར་ན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་པོ་ལྟ་དུམ་བ་སྟེ། དང་པོ་ལྟ་
 དུམ་པའི་དུམ། གཉིས་འགྱུར་པའི་དུམ། ཐ་མ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་དུམ་སྟེ། དུམ་གསུམ་པོ་

སྒྲུབ་མི་སྦྱེ་བར་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཕྱང་ན་ལས་འདས་པ་ལྷག་བཅས་དང་། ལྷག་མེད་དང་།
 མི་གནས་པའི་ཕྱང་འདས་གསུམ་ལས། འདིར་གཙོ་བོར་མི་གནས་པའི་ཕྱང་འདས་
 ཐོབ་པར་འདོད་ཅིང་འདུན་པས་དེའི་ཆེད་དུ་ལོ། །དེ་ཅིའི་སྦྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་
 རྟོགས་པར་བདག་དང་བདག་གིར་བཟུང་བ་ལས་མ་རིག་པའི་དབང་གི་ཚུལ་མིན་ཡིད་
 བྱེད་ལས་ཕྱང་བའི་འདོད་ཆགས་སྟགས་ཉོན་མོངས་དང་། དེས་ཀྱང་ནས་བསྐྱངས་
 པའི་འདུ་བྱེད་པ་བསོད་ནམས་མིན་པ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་བསོད་ནམས་དང་། མི་
 གཡོ་བའི་འདུ་བྱེད་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། མིང་དང་གཟུགས་དང་། སྦྱི་མཆེད་
 དུག་དང་། རེག་པ་དང་། ཚོར་བ་དང་། སྤྲེད་པ་དང་། ལེན་པ་དང་། སྤྲིད་པ་དང་། སྦྱི་
 བ་དང་། རྒྱ་ཤི་དང་། ཕྱང་ན་དང་སྦྱི་སྟགས་འདོན་པ་དང་དུམ་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་
 དང་འབྱུག་པ་དང་དུམ་པའི་སྤང་པོ་ཆེན་པོ་འབང་(༡༦)ན་ཞིག་མངོན་པར་འབྱུང་བར་
 འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཀྱང་རྫོང་སྦྱ་མ་ལྷ་སྤྱོད་ན་དམ་པ་རང་
 བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྤྲོངས་པའི་མ་རིག་པ་ལྷོག་ །དེ་
 ལྷོག་པས་དུམ་པའི་སྤང་པོའི་བར་ལྷོག་པའི་སྦྱིར་རོ། །

(2) ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས།

<1> ཤེས་བྱ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་ལ། ཤེས་བྱ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། དེ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་
 གཏན་ལ་དབབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གང་ལས་དབྱེ་བའི་གཞི་ནི། རྟོག་གི་པ་དྲང་
 བ་ལ་ལྷོས་ནས་བདེན་པ་ཙམ་འདི་ནི་ལོ། །དབྱེ་བའི་གངས་ནི། བདེན་པ་གཉིས་ཏེ།
 དེས་པའི་ཆོག་ཏུ་ན་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་སྦྱིབ་པར་བྱེད་པའམ། དོན་དམ་པ་ཐོབ་

བཤམ། རང་བཞིན་མཐོང་བ་ལ་བསྐྱེད་སྒྲུབ་པས་ན། ཀུན་རྫོབ་སྟེ། མ་རིག་པ་དང་།
 མྱོང་སྒྲུབ་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་སོགས་པ་ནི། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། །དེས་ཉི་པར་
 བསྟན་པའམ་རྟོགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དངོས་པོ་དེ་ལ་འཛིག་རྟེན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀུན་
 རྫོབ་ཀྱིས་དེ་ལ་བདེན་པར་སྟོན་ཅིང་ཞེན་པས་འཛིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཞེས་
 བྱ་ལ། དེ་ལ་སྣང་བ་ལྟར་དོན་བྱེད་རྣམས་མི་རྣམས་གཉིས་ཡོད་པས་ཡང་དག་པ་དང་།
 ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་སུ་རང་རྒྱུད་པས་བཞེད་དེ། བདེན་གཉིས་ལས། སྣང་དུ་
 འདྲ་ཡང་དོན་བྱེད་དག །རྣམ་པའི་ཕྱིར་དང་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་
 ཡིན་པའི། །ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ནི་དབྱེ་བ་བྱས། །ཞེས་སོ། །རྒྱ་གཤམ་ནི། ཡང་ལོག་གི་བྱུང་
 བར་མི་བཞེད་ཀྱི། ཐ་སྟད་པའི་དབང་པོ་མ་ཉམས་པས་མཐོང་བའི་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་
 པ་འཛིག་རྟེན་པ་ལ་བདེན་པ་དང་། དབང་པོ་བསྐྱེད་པས་མཐོང་བ་དང་། བྱུང་མཐུན་
 བདགས་པ་རྣམས་འཛིག་རྟེན་པ་ལ་རྒྱུན་པར་བཞེད་དེ། གཞོད་པ་མེད་པའི་དབང་པོ་
 དུག་རྣམས་ཀྱི། །གཟུང་བ་གང་ཞིག་འཛིག་རྟེན་གྱིས་རྟོགས་ཏེ། །འཛིག་རྟེན་ཉིད་ལས་
 བདེན་ཡིན་ལྟག་མ་ནི། །འཛིག་རྟེན་ཉིད་ལས་ལོག་པར་རྣམས་(༡༤༡བ)པར་གཞག །
 ཅེས་སོ། །དེས་ཆོག །དམ་པ་ནི་མཆོག་གོ། །དོན་ནི། ཆེད་དུ་གཉེར་བྱ་སྟེ། དོན་དུ་
 གཉེར་བྱ་མཆོག་ཡིན་པས་དོན་དམ་སྟེ། གང་རྟོགས་པས་སྐྱེད་གཉིས་བག་ཆགས་དང་
 བཅས་པ་སྦྱང་བའོ། །ཡང་ན། དམ་པ་ནི། འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ལ། དེའི་སྤྱོད་
 ཡུལ་གྱི་དོན་ཡིན་པས་དོན་དམ་པ་སྟེ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས། ཡང་
 དག་པའི་མཐའ། དེ་བཞིན་ཉིད། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་དབྱིངས་རྣམས་སོ། །དེ་ཁོ་
 བ་ཉིད་གཟིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མི་སྦྱུ་བས་ན། བདེན་པའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། སྦྱོར་
 པ་སྟོགས་རེ་ཅམ་བཀག་པ་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་དོན་དམ་སྟེ། །སྟེ་བདེན་ཉིད། བ་ལ་སོགས་
 བཀག་པ་ཡང་། །ཡང་དག་པ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར། །དོན་དམ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་འདོད། །

ཅེས་སོ། །སྤྱོད་པ་མ་ལུས་པ་དང་བྲལ་བ་རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་དུ་རང་རྒྱུད་
 པ་འདོད་དོ། །དབྱེ་བའི་རྩོམ་གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་
 ཉིད་ནི། རང་བཞིན་སྤྱོད་པ་ལ་གང་ཞིག །སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་ལ་མིན་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་
 གཞན་ཅེས་ལས་ཤེས་མིན་ཞིབ་དང་། །སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤྱོད་པ། །རྣམ་རྟོག་
 མེད་དོན་ཐ་དད་མེད། །དེ་དེ་ཞོན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་སོ། །འོན་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ལ་
 མིན་ན། མཚན་ཉིད་ཡོད་པར་འགལ་ཞིང་། དེ་བཞུན་ཡང་རྟོགས་པར་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཞེན། བདེན་ཏེ། །སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི། །སྤྱོད་པ་
 ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། །རྟོག་པས་བརྟགས་པ་ལས་འདས་
 པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པ་ལ་མིན་པས་བཞུན་པར་མི་རྒྱས་ཀྱང་། །དོན་དམ་པ་གཟིགས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དམ་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ་སྤྱོད་
 བརྟགས་ནས་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། །ཡི་ཉིང་འཛིན། །གེ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ། །ཉན་པ་པོ་
 གང་སྤྱོད་པ་གང་། །དོན་གང་ཉན་ཅིང་སྤྱོད་བྱེད་པ། །སྤྱོད་བརྟགས་པས་ན་ཡི་གེ་
 མེད། །ཅེས་སོ། །དེས་ན་ཀྱན་(༡༦༥ན)རྫོབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དམ་བཞུན་པ་ནི།
 ཐབས་ཡིན། དེ་རྟོགས་པ་ནི། ཐབས་བྱུང་ཡིན་ནོ། །ཡང་། །སྤྱོད་པ་ལ་མིན་ན་ཡང་སྤྱོད་
 པ་བཀག་པའི་དགག་པ་ཡིན་པས་སྤྱོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེན། །སྤྱོད་པ་མེད་དེ། རབ་རིབ་
 ཅན་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་སྤྱོད་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས་སྤྱོད་པས་ན། མིག་དག་པས་བཞུན་
 པས་སྤྱོད་པ་ཡོད་མེད་གང་ཡང་མ་མཐོང་ནས་ཁོའི་ཡོད་རྟོག་སྤང་བའི་དོན་དུ་སྤྱོད་པ་
 ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྤྱོད་པ་ན། ཡོད་པར་རྟོག་པའི་རྩོམ་དགག་པ་
 ལུར་བྱེད་པའི་ཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན་གྱི། །དོན་ལ་དགག་སྤྱོད་པ་མེད་པ་བཞིན་དུ་བྱིས་པས་
 ལུང་ཁམས་སྤྱོད་མཆོད་ཡོད་མེད་དུ་རྟོག་པ་ན། །དེ་དགག་པའི་དབང་གིས་ཡོད་མེད་དང་
 བྲལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་གྱི། མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་མཐའ་དག་སྤངས་པའི་སངས་རྒྱས་

གྱིས་སྤང་སོགས་གྱི་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་གང་དུ་འདར་གཟིགས་པ་མིན་ཏེ། རི་སྐྱད་ལྷག་པས། དུ། རབ་རིབ་མཐུ་ཡིས་སྒྲ་ཤད་ལ་སོགས་པའི། །ངོ་བོ་ལོག་པ་གང་ཞིག་རྣམ་བརྟགས་པ། །དེ་ཉིད་བདག་ཉིད་གང་གིས་མིག་དག་པས། །མཐོང་སྟེ་དེ་ཉིད་དེ་བཞིན་འདིར་ཤེས་གྱིས། །ཞེས་སོ། །འོན་ཀྱང་སྒྲིམ་བུལ་དུ་ཡང་མངོན་པར་ཞེན་པར་མི་བྱ་སྟེ། །ཞེན་ན། དངོས་པོར་ཞེན་པ་དང་བྱུང་མེད་པའམ། དེ་བས་ཀྱང་དམན་པའི་བྱིར་ཏེ། །སྒྲན་མ་ཁྱབ་བཞིན་ཏེ། །འོད་འོད་རྒྱུ་མདོ། སྤང་། གང་ཟག་རྩ་ལྟ་བུ་རི་རབ་ཅམ་སྤྲིའི། །མངོན་པའི་ར་རྒྱལ་ཅན་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བུ་ནི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །རྟེན་འབྲེལ་གང་ཞིག་སྟོང་སྟོང་ལུལ་དུ་གྱུར་པ་ནི། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །ཅུ་ཤེར། གང་ལ་བརྟེན་ནས་གང་འབྱུང་བ། །དེ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ལས་གཞན་པའང་མ་ཡིན་བྱིར། །དེ་བྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། རི་སྐྱད་ལྷག་པས། དུ། གཏི་མུག་རང་བཞིན་སྒྲིབ་བྱིར་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །དེས་གང་བཅོས་མ་བདེན་པར་སྤྱང་དེ་ནི། །(༡༥༡བ)ཀུན་རྫོབ་བདེན་ཞེས་སྤྱབ་པ་དེས་གསུངས་ཏེ། །བཅོས་མར་གྱུར་པའི་དངོས་ནི་ཀུན་རྫོབ་རྩའོ། །ཞེས་སོ། །འོ་ན་དོན་དམ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་ཐལ་ཏེ། །སྒྲིབ་བརྟགས་ནས་བསྟན་པས་སྒྲིམ་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེ་ན། མ་གྲུབ་སྟེ། །སྒྲིལ་སྤྱང་མི་སྤྱང་ངམ། རྣམ་བཅས་རྣམ་མེད་གྱི་སྟོང་གཟུང་བྱ་ཐམས་ཅད་སྟོ་དེས་བརྟགས་པ་ཡིན་པས་སྟོ་དེས་དོན་དམ་སྒྲིམ་བུལ་ལོ། །ཞེས་གཟུང་བའི་ལུལ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ལས་མ་འདས་ཏེ། །སྟོ་དེས་འཛིན་ན། །དོན་དམ་དུ་འགལ་བའི་བྱིར། རི་བདེན་གཉིས་མདོ། སྐྱད་དུ། །ལྟའི་ལྟ། གལ་ཏེ་དོན་དམ་པར་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ། །ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་གྱི་སྟོང་ལུལ་དུ་གྱུར་ན། །དོན་དམ་པའི་གངས་སུ་མི་འགོ་ཞིང་། ཀུན་རྫོབ་གྱི་བདེན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ལྟའི་ལྟ། །འོན་ཀྱང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི། ཐ་སྐྱད་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པ་དང་། །ཡང་དག་པར་མ་སྒྲིམ་པ་དང་། མ་འགག་པ་དང་།

བརྗོད་པར་བྱ་བ་དང་། རྗོད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཤེས་པ་དང་། ཤེས་བྱ་དང་བྲལ་བ་
 ཡིན་ཏེ། རི་སྒྲིབ་དུ་རྒྱུ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཚན་དང་ལྡན་པའི་ཐམས་ཅད་མཐེན་པའི་
 ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ནི། རོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཕྱི་
 བའི་ཐ་དད་ནི། བདེན་པ་གཉིས་པོ་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་
 དེ། གཅིག་ཡིན་ན། སོ་སོའི་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་བདེན་པ་མཐོང་བ་དང་། སོ་སོའི་སྒྲུབ་
 ཁོ་ནར་གྱུར་བཞིན་དུ་སྤང་འདས་དང་། འཛང་རྒྱ་བར་འགྱུར་བ་དང་། རོན་དམ་ཀྱན་
 རས་ཉོན་མོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། རོན་དམ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེ་
 བྲག་མེད་པ་བཞིན་དུ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བྱེ་བྲག་མེད་པ་དང་།
 འདུ་བྱེད་མཐོང་ཐོས་བྱེ་བྲག་བྱེད་རྒྱུ་པར་ཤེས་ནས་རོན་དམ་ཚོལ་བར་མི་འགྱུར་
 བར་ཐལ་བའི་སྒྲིན་དང་། གཞན་ཏེ། ཐ་དད་ན། བདེན་པ་མཐོང་ཡང་འདུ་བྱེད་ཀྱི་
 མཚན་མ་དང་མ་བྲལ་བས་འཛིང་བ་ལས་མི་གྲོལ་ཞིང་སྤང་ན་ལས་མི་(༡༥༩ན)འདའ་
 བ་དང་། རོན་དམ་འདུ་བྱེད་རྒྱུ་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། འདུ་བྱེད་
 ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཙམ་རོན་དམ་དུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། ཀྱན་བྱང་དུས་གཅིག་ཏུ་མཚན་
 ཉིད་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པར་གང་ལ་མཚན་མ་ལས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཐ་མི་དད་པ་དེ་ལ་ནི་དུས་གཅིག་ཏུ་འགྲུབ་པར་བརྟག་མི་
 ཅུས་སོ། །ཡང་ན་མཚན་མ་རྒྱུ་པར་གཞིགས་དེ་བཞིན་ཡིན་ན་ཡང་མཚན་མའི་དུས་ན་དེ་བཞིན་ཉིད་མེད་ལ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་
 དུས་ན་ཡང་མཚན་མ་མེད་པ་ཞིན་ཡིན་པས་དུས་གཅིག་ཏུ་འགྲུབ་ཏུ་མི་རུང་བ་དེ་དུས་གཅིག་ཏུ་འགྲུབ་པའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་
 ར། །འགྲེལ་བར་བཤད། ཐལ་བའི་སྒྲིན་རྒྱས་པར་གསུངས་ནས་རོན་བསྐྱུས་པ། འདུ་བྱེད་
 ཁམས་དང་རོན་དམ་མཚན་ཉིད་ནི། གཅིག་དང་ཐ་དད་བྲལ་བའི་མཚན་ཉིད་དེ། །
 གཅིག་དང་ཐ་དད་ཉིད་དུ་གང་རྟོག་པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བཞིན་མ་ཡིན་ཞུགས་པ་ཡིན། །
 ཞེས་སྒྲོ་བྱས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུ་པ་དག་གི་ལུགས་སུ་བར། བཤད་པས་སོ། །ཕྱི་བ་ལྟར་གྲངས་ངེས་པ་ནི། དང་
 གི་སྒྲུས་བདེན་པ་ཙམ་དུ་སྒྲོ་བས་མཚུངས་པར་སྤྱད་པས་གཉི་གའང་བདེན་པར་བསྟན་

པས་གཉིས་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་བདེན་པ་མཐོང་བ་དང་རྒྱན་པ་མཐོང་བའི་ཡུལ་
 གྱི་ངོ་བོ་གཉིས་འཛིན་པའི་བྱིར་གཉིས་སུ་སངས་རྒྱས་དང་འཕགས་པ་རྣམས་འདོད་པ་
 ལྟེ། བཞེད་དེ། དངོས་འཇུག་པས་ཀུན་ཡང་དག་རྒྱན་པ་མཐོང་བ་ཡིས། །དངོས་རྟེན་ངོ་བོ་
 གཉིས་ནི་འཛིན་པར་འགྱུར། །ཡང་དག་མཐོང་ཡུལ་གང་དེ་དེ་ཉིད་དེ། །མཐོང་བ་རྒྱན་
 པ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་གསུངས། །ཞེས་སོ། །ཡང་། དང་གི་རྒྱ་ནི། དེས་གཟུང་ལྟེ།
 བདེན་པ་ནི། འདི་གཉིས་ཁོ་ནར་འདུས་ཀྱི། གཞན་གསུམ་པ་མེད་ཅེས་ཏེ། མདོ་ཡབ་ཟས་
 ལས། འཛིག་རྟེན་མཁས་པའི་བདེན་པ་འདི་གཉིས་ཏེ། །ཁྱོད་གྱིས་གཞན་ལ་མ་གསལ་
 རང་གིས་གཟིགས། །དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་དང་དོན་དམ་ལྟེ། །བདེན་པ་གསུམ་པ་
 གང་ཡང་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་པས་སོ། །འོན་ཀྱང་བདེན་པ་བཞི་བརྟན་པ་ནི། འགོག་
 བདེན་དོན་དམ་ཡིན་ལ། གཞན་གསུམ་ཀུན་རྫོབ་གྱིས་བསྐྱེས་(༡༥༣བ)སོ། །འོ་ན།
 ཀུན་རྫོབ་ནི། རྒྱན་པ་སྤྱི་བའི་ཚོས་ཅན་ཡིན་པས་བདེན་པར་འགལ་ཞིང་། མདོ་ལས་
 གྱང་། དག་སྟོང་དག །འདི་ནི་གཅིག་སྤྱི་ལྟེ། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལོ། །ཞེས་པ་དང་
 འགལ་ཞིན། བདེན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་དེ་ལ་བདེན་པར་ཞིན་ལ་སྟོན་པས་གྱང་
 དེ་དང་མཐུན་པར་ཐ་སྟོད་མཛད་དེ། ཅུ་གེ་ལས་གྱང་། འཛིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་
 དང་། །ཞེས་བྱུང་པར་གྱི་རྒྱ་གསུངས་པས་གཉིས་སུ་མི་འགལ་ཞིང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ན།
 དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གཅིག་སྤྱི་ཡིན་པས་སྟོན་མེད་དོ། །

<2> དེ་གིས་པའི་གཉིས་རབ་གཏན་ལ་དབབ་པ།

① རྟོགས་བྱེད་པ་ལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པར་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་ལ། དེ་རྟོགས་བྱེད་པ་ལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པར་དབྱེ། པ་ལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པ་འོག་མ་ལ་གོང་མས་གཞོད། གཞོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་བདེན་འཛིན་དང་འགལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། བདེན་གཉིས་ལ་དབང་བའམ་དེའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བདེན་གཉིས་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། འཛིག་ཅིང་ཉམས་པར་བྱེད་པས་འཛིག་རྟོན་སྤྱིའི་ཆོག་སྟེ། སྤང་པོའམ་གང་ཟག་ཡིན་ལ། ཀྱན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ལུང་དང་། རིགས་པས་མཐོང་ངོ། །གཉིས་པོ་གང་ན། འཛིག་རྟོན་ལ་གྲགས་པ་ལ་མཉམ་པར་གཞག་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར། དེ་དང་ལྡན་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པ་སྟེ། དེ་འདིར་མི་གཟུང་གི་ཁ་སྐྱོན་བཅོས་ལས་གྲགས་པའི་ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འཇུག་པའི་དྲིང་པོ་འཛིན་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་དེ། རྣལ་འབྱོར། དེ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་རྣལ་འབྱོར་པ་སྟེ། དེ་ལུང་པོ་གཅིག་དུ་བྱས་པ་ནི། འཛིག་རྟོན་ཏེ། ཐུན་ཅི་མ་ལོག་པར་མཐོང་བའི་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་རྒྱན་ཞུགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་དོ། །འཁོར་བར་འཇུག་པའི་རྒྱ་མ་རིག་པ་དང་། སྤེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་པ་ལ་སྟེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཐུན་ཅི་ལོག་དུ་མཐོང་བའི་སྟེ་ཐམས་ཅད་དོ། །ཁ་རྒྱལ་ཅིག་ལལ་པ་(༡༥༤ན) མདོ་སྟེ་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་སེམས་ཅམ་པ་ཡན་ཆད་ལ་སྦྱོར་བ་དང་། ཁ་གཙང་ཅིག་ལལ་པ་བསྟན་པ་ལ་མ་ཞུགས་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་ཞུགས་པ་ལ་འཆད་པ་ནི།

མི་འཐད་དེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རིམ་པ་བཞིན་བདེན་གཉིས་བཞག་པ་
མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

② གལ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་པ་འོག་མ་ལ་གོང་མས་གཞོན་པ།

གཉིས་པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པ་དང་འཛིག་རྟེན་གལ་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དེ་ལ་དམིགས་
གྱིས་བསལ་པའི་འཛིག་རྟེན་གལ་པ་ནི། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བདག་
དང་གཙང་པ་ལ་སོགས་པར་འཛིན་པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པའི་འཛིག་རྟེན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
རིག་པས་གཞོན་ཀྱི་དེས་རྣལ་འབྱོར་པ་ལ་མི་གཞོན་དོ། །གལ་པའི་སྒྲོ་འབའ་ཞིག་ལ་
རྣལ་འབྱོར་པའི་སྒྲོས་གཞོན་པར་མ་ཟད་ཀྱི། རྣལ་འབྱོར་པའི་སྒྲོ་ལ་ཡང་གཞོན་དེ། སྒྲོ་
སྟེ། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱུང་པར་གྱིས་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པ་དང་། དེས་མཚན་ནས་ཉིང་
རེ་འཛིན་དང་སྟོམས་འཇུག་ལ་སོགས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་བྱུང་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་གོང་
མ་གོང་མའི་སྒྲོས་འོག་མ་འོག་མ་ལ་གཞོན་ཅིང་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱིས་མི་
རྟག་པར་རྟོགས་པ་ལ་ཐེག་ཆེན་གྱིས་གཞོན་པ་ལྟ་བུའོ། །

③ གཞོན་པའི་སྒྲུ་མཚན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་ རྟོགས་པ་བདེན་འཛིན་དང་འགལ།

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྣལ་འབྱོར་པའི་སྒྲོའི་བྱུང་པར་ལས་གལ་པའི་ཤེས་པ་
ལུལ་པར་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ནུས་ཤིང་། རྣལ་འབྱོར་པ་དང་གལ་པ་གཉི་ག་ཡང་མཐུན་
སྤང་དུ་རང་བཞིན་མེད་པར་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་སྒྲུ་མ་སྒྲིག་སྒྲུ་རྩི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལ་

སྒྲུབ་པའི་དཔེ་སྒྲུབ་ཆོས་མཁུ་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་བརྟན་པས་རྣམ་འབྱོར་
 པས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་
 གལ་པའི་ཤེས་པ་འབྱུང་པར་གྱུ་བ་ལ། ཡང་གི་སྒྲུབ་རྣམ་འབྱོར་པ་འོག་མའི་ཤེས་
 པའང་གོང་མ་ལ་ལྟོས་ནས་འབྱུང་པར་གྱུ་བ་ལོ། །འོ་ན། བྱང་སེམས་ཆོས་ཅན། གཞན་
 དོན་དུ་སངས་རྒྱུ་ཐོབ་པའི་དོན་(༡༧༤བ)དུ་རྟོགས་གཉིས་སྒྲུབ་པ་ལ་མི་འཇུག་པར་
 ཐལ། སངས་རྒྱུ་སྒྲུབ་པའི་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་ཁྱབ་སྟེ། རང་
 བཞིན་མེད་ཀྱང་འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པས་ཕྱིན་དུག་གུས་པས་བསྐྱོམས་ན།
 དོན་དམ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ལ།
 འབྲས་སུ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཀྱན་རྫོབ་མ་དབྱེད་མ་བརྟགས་
 པར་དེའི་རྒྱ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་ན། བདེན་གཉིས་ཐབས་དང་ཐབས་སྤྱད་དུ་
 གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རྣམ་འབྱོར་པས་ཀྱང་དང་པོ་ཉིད་དུ་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་
 མིན་གྱི། ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཐབས་གོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པ་ཡིན་པས་ཐ་སྟོན་དུ་
 དགོ་སྟོན་གི་སྤྱད་དོར་ལ་མ་ཞོར་བར་འབད་དོ། །འོ་ན། རྣམ་འབྱོར་པས་སྒྲུབ་མ་ལྟ་བུར་
 མཐོང་བ་དེ་ཉིད་ཡལ་པས་ཀྱང་རྟོགས་ན་ཅི་ལ་རྩྱུད་ཅིང་གཞོད་ཅི་ན། འཛིན་རྟེན་གལ་
 པ་ཡིས་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྒྲུབ་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་མཐོང་ཞིང་། མཐོང་བ་འབའ་ཞིག་མ་
 ཡིན་གྱི། ཡང་དག་པ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འདྲ་རྟོག་པར་བྱེད་གྱི། རྣམ་འབྱོར་
 པས་རང་བཞིན་མེད་པ་སྒྲུབ་མ་ལྟ་བུར་མཐོང་བ་བཞིན་དུ་མིན་པ་བདེན་པར་རྟོག་སྟེ།
 སྒྲུབ་མ་མཁུ་པོས་ཤིང་ལ་སྒྲུབ་པར་མཐོང་བ་ཉིད་ལྟར་མའི་མིས་གྲང་པོ་ཆེ་ལ་
 སྒྲུབ་པར་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་འདིར་ཏེ། དངོས་པོར་སྤྱད་པ་
 འདི་ལ་རྣམ་འབྱོར་པ་དང་། འཛིན་རྟེན་པ་ལྟར་ཅིག་ཏུ་རྩྱུད་དེ། འཛིན་རྟེན་པས་ཕྱིན་
 ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲོ་བརྟགས་པ་ལ་རྣམ་འབྱོར་པས་ཡན་པའི་དོན་དུ་དེ་འགོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

④ ཚེས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ།

༡. གནས་ལུགས་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ།

1. སྒྲིར་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་ལ་མདོ་སྡེ་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟོལ་བ་སྤང་བ།

བཞི་པ་ལ། གནས་ལུགས་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་མི་འཐད་པའི་དང་། སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པ་ལ་མ་དུ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྒྲིར་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་ལ་མདོ་སྡེ་པ་ལ་སོགས་པའི་དང་། རྩོད་པར་ཤེས་པ་བདེན་མེད་ལ་རྣལ་འབྱོར་སྒྲིབ་པ་བའི་རྟོལ་བ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། ཚད་མས་བསལ་བ་དང་། ལུང་དང་འགལ་བ་དང་། རྒྱལ་བ་མཚད་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་། (༡༥༥ན)ཉིང་མཚམས་མི་སྒྲིར་བར་ཐལ་བ་དང་། དགོ་སྒྲིག་མེད་པར་ཐལ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བ་སྤང་བ་དང་དུག་གི་དང་པོ་ནི། གཟུགས་སོགས་རང་བཞིན་མེད་ན། སྒྲེ་པོ་མ་ལུས་པས་ཐུན་མོང་དུ་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་དང་འགལ་ཞེས། གཟུགས་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིས་ཚོར་བ་དང་སྒྲུ་ལ་སོགས་པ་མདོན་སུམ་དུ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་པའི་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན་ཀྱི་ཚད་མས་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱིས་པའི་དབང་པོས་དམིགས་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ན། ཡེ་ཤེས་དོན་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཚད་མས་མ་རྟོགས་ན། རི་ལྟར་གྲགས་ཤིང་རྒྱུན་པ་ཡིན་ཞེས། གྲགས་པ་དེ་ནི། རྩོད་མེད་ཀྱི་ལུས་མི་གཙང་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིས་མི་རྟག་པ་ལ་གཙང་བ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲིས་རྟག་པར་ཞེན་ཅིང་གྲགས་པ་དེ་དེ་མ་ཡིན་ལ། དེར་འཛིན་པས་རྒྱུན་པ་བཞིན་དུ་གཟུགས་སོགས་ཀྱང་རྒྱུན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་མདོན་སུམ་བྱིས་མ་གྲུབ་ཀྱང་ལུང་གིས་གྲུབ་སྟེ།

བྱམ་ཟེ། ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི། ལུང་པོ་ལྔ་དང་། སྒྲེ་མཆོད་བཅུ་གཉིས་
 དང་། ཁམས་བཙུག་དོ། །ཞེས་དང་། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ། །མི་
 གནས་བྱ་བ་ག་ལ་ཡོད། །ཅེས་པས་སོ། །ཞེ་ན། དེ་ནི་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་
 འཛིག་རྟེན་རེ་ཞིག་སྟོང་ཉིད་བསྟན་མི་འོས་པ་རྣམས་སྟོང་ཉིད་ལ་གཞུགས་པའི་དོན་དུ་
 རན་འགྲོའི་དུམ་ལས་སྟོབ་པའི་མགོན་པོས་དངོས་པོ་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། དེས་དོན་
 མིན་ཏེ། རྒྱ་དཔེའི་ཡང་གི་སྐྱས་གཏུན་ཚིགས་བསྟན་ཏེ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པའི་
 བྱིར། ཡང་ན། ཡང་གི་སྐྱས་དངོས་པོར་མ་ཟད་སྐད་ཅིག་དག །མའང་བྱང་དོན་དུ་བསྟན་
 རོ། །རི་རྒྱལ་ཆུ་པ། སྐད་དུ། དགོངས་པའི་དབང་གིས་རྒྱལ་བ་རྣམས། །ང་དང་ང་ཡི་ཞེས་
 གསུངས་ལྟར། །ལུང་པོ་ཁམས་དང་སྒྲེ་མཆོད་རྣམས། །དེ་བཞིན་དགོངས་པའི་དབང་
 གིས་གསུངས། །(༡༧༥བ)ཞེས་སོ། །དོན་དམ་པར་མེད་ན། དེ་རྣམས་སྐད་ཅིག་ཏུ་
 འགལ་ཞེ་ན། དེ་ཉིད་དོན་དམ་པར་ན་དངོས་པོ་དེ་དག་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ།
 རང་བཞིན་མེད་པའི་བྱིར། དེ་ཁོ་ནར་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་ན། གང་ལ་དགོངས་ནས་
 སྐད་ཅིག་མར་བསྟན་ཞེ་ན། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྐད་ཅིག་མར་བསྟན་ནོ། །སྐད་ཅིག་མ་ཀུན་
 རྫོབ་ཏུ་འགལ་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པས་སྐད་ཅིག་མར་མ་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེ་ན། སྒྲིན་
 མེད་དེ། ལུ་མཐོང་གིས་སྐད་ཅིག་མ་མ་རྟོགས་ཀྱང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་
 པའི་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཐ་སྟོད་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་ལ། དེའང་ཐ་སྟོད་དུ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རང་བཞིན་
 མི་སྟོང་བས་ཉེས་པ་མེད་དེ། དེས་སྐད་ཅིག་མ་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་
 ན། འཛིག་རྟེན་པས་མི་རྟོགས་པར་རྣལ་འབྱོར་པ་ཁོ་ནས་མཐོང་ཞིང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
 རྟོགས་པར་འཛིག་པ་ཅི་ཞེ་ན། འཛིག་རྟེན་ཏེ། ལུ་རོལ་མཐོང་བ་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་རྣམས་
 ཀྱི་དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་མཐོང་བ་ཡིན་པས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བ་ཡིན་ཏེ།
 དེ་ལ་འཛིག་རྟེན་པའི་གནད་པ་མེད་དོ། །དེ་ཉིད་མཐོང་བ་ཡིན་པས་འཛིག་རྟེན་པས་

མི་གཞོན་པ་ལས་གཞན་དུ་གཞོན་ན། ཟློན་རང་བྱུང་མེད་གྱི་ལུས་མི་གཙང་བའི་རང་
བཞིན་དུ་ངེས་པར་རྟོག་ཅིང་སྒྲོམ་པ་ལ། འཛིག་རྟེན་པ་ལ་བྱུང་མེད་གཙང་བར་གྲགས་
པས་གཞོན་པར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མ་ལུ་བྱ་ཡིན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱང་རྒྱ་མ་ལུ་བྱར་
འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན། དེ་ལ་མཆོད་པ་དང་། གཞོན་པ་བྱས་པས་བསོད་ནམས་དང་རྟོག་
པ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་ལོ། །ཞེན། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཟློན་དོན་དམ་པར་དངོས་
པོར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་བ་ལ་མཆོད་པས་དོན་དམ་པའི་བསོད་ནམས་སྟེ་བ་དེ་བཞིན་དུ།
དེད་ལ་ཡང་རྒྱ་མ་དང་འདྲ་བའི་རྒྱལ་བ་ལ་རྒྱ་མ་ལུ་བྱའི་མཆོད་པ་བྱས་པས་རྒྱ་མ་ལུ་
བྱའི་བསོད་ནམས་ཐོབ་སྟེ། གཉི་ག་རྟེན་འབྲེལ་དུ་བྱུང་བར་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། རྒྱ་མའི་སངས་རྒྱས་ལ་བསོད་(༡༥༥ན)ནམས་ཡོད་དུ་རྒྱག་ནའང་
གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཆོས་ཅན། ཤི་བ་སྟེ། རིས་མཐུན་པ་ལས་ཉམས་ནས་རི་ལྟར་ཞེས་
བ། འདྲི་བའམ་མི་བསོད་པ་སྟེ། སྒྲར་ཡང་སྟེ་སྟེ། མི་སྟེ་བར་ཐལ། རྒྱ་མ་དང་འདྲ་བ་
ཡིན་པའི་བྱིར། རྒྱ་མ་ཤི་ནས་མི་སྟེ་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེན། དཔེར་ན། རུས་རི་མྱིད་དུ་
སྒྲགས་དང་། སྒྲན་ལ་སྒྲགས་པའི་རྒྱ་མའི་རྟེན་ནམས་ཆོགས་པ་ཆང་བར་གྱུར་པ་དེ་
མྱིད་དུ་རྒྱ་མའང་རྒྱན་མི་འཆད་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། མ་རིག་པ་དང་།
ལས་དང་། མྱིད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟེན་ཆོགས་པ་ཆང་བ་དེ་མྱིད་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་
རྒྱད་གྱི་རྒྱ་མའང་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །སེམས་ཅན་དོན་དམ་པར་མེད་ན་འཁོར་བ་རི་
མྱིད་དུ་རྒྱན་མི་འཆད་པར་འགལ་ཏེ། རྒྱ་མ་ལ་ཡུན་རིང་པོ་མེད་པ་བཞིན་ནོ་ཞེན།
རྒྱན་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱད་རུས་རིང་དུ་འབྱུང་བ་ཙམ་གྱིས་རི་ལྟར་ཏེ། རྒྱམ་པ་གང་
གིས་སེམས་ཅན་དོན་དམ་པར་བདེན་པར་ཡོད་པར་རི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། མི་འགྱུར་ན།
འཁོར་བ་རི་མྱིད་པར་གནས་པའི་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཡང་དོན་དམ་པར་ཐལ་ཏེ། རྒྱན་

འཛིན་པའི་ཐུང་རོ།

ལྷ་པ་ནི། སེམས་ཅན་བསད་ཀྱང་ཐིག་པ་མི་འབྱུང་བར་བལ་དེ། ལྷ་མ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། ཞེན། ལྷ་མའི་སྐྱེས་སུ་གསོད་པ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱེས་ལོར་འཕྲོག་པ་ལ་སོགས་
 པ་ལ་ཐིག་པ་མེད་དེ། སེམས་མེད་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་གསོད་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་
 ལ་སྐྱོག་གཙོད་དངོས་གཞི་མེད་ཀྱང་མི་དགེ་བ་ནི་འབྱུང་ངོ། །ཞེས་འགྲེལ་བ་རྣམས་
 ལས་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་བདག་གི་སེམས་ཅན་གཞན་བསད་པ་ལ་ཐིག་པ་མི་འབྱུང་
 བར་བལ་དེ། གཉི་ག་ལྷ་མ་ལྟ་སུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ལྷ་མའི་སྐྱེས་སུ་སྐྱ་མའི་
 སྐྱེས་སུ་བསད་པ་ལ་ཐིག་པ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེན། ལྷ་མའི་སྐྱེས་སུ་སྐྱ་མའི་སྐྱེས་
 སུ་བསད་པ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱེས་ལོར་འཕྲོག་པ་སོགས་ལ་ཐིག་པ་མེད་དེ། ལྷ་མ་ལྟ་
 སུའི་(༡༥༥བ)གསོད་སེམས་ལ་སོགས་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྷ་མ་ལྟ་སུའི་སེམས་དང་ལྷན་
 པའི་སྐྱེས་སུ་ལ་ཞེས་བརྟན་པ་སྐྱོས་པས་གསོད་བྱེད་ལ་སྦྱོར་བར་གསལ་དེ། དེ་ལྟར་མ་
 ཡིན་པར་གསལ་བྱ་ལ་སྦྱོར་ན། ལས་ཞེས་སྐྱོས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ངོ། །དེ་ལ་བསོད་
 བཅས་དང་ཐིག་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ངོ། །ནིའི་སྐྱ་ནི། རྩར་ལས་བྱུང་བར་དུ་བྱེད་
 པའོ། །དཔེར་ན། དངོས་པོར་སྐྱ་བར་མིས་མི་བསད་པ་དང་། བ་པོར་གིས་མི་བསད་
 པ་གཉིས་དངོས་པོར་ཡོད་པར་མཚུངས་ཀྱང་ཐིག་པ་འོང་མི་འོང་གི་བྱུང་ཡོད་པ་བཞིན་
 ནོ། །སྐྱ་མར་མཚུངས་པ་ལ་སེམས་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱུང་ཅི་ཞེན། ལྷ་མའི་རྟེན་རྟགས་དང་།
 སོགས་ཀྱི་སྐྱེས་སྐྱན་དང་རྣལ་འབྱོར་གྱི་མཁུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་སྐྱ་མའི་སེམས་དང་
 ལྷན་པའི་སྐྱ་མའི་སྐྱེས་སུ་འབྱུང་བ་མེད་དེ། ལྷ་མའི་སྐྱེས་སུའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྣམས་
 པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགྲེལ་བ་གཉིས་ཀྱིས་རང་ག་བྱུང་དུ་འཆད་དོ། །འགྲེལ་ཆེན་ལ་
 སོགས་ལ། བ། གསུམ་གྱིས། ལྷ་མའི་རྟེན་རྟགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་སྐྱ་མའི་སེམས་
 བྱེད་པའི་རྣམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱ་མའི་སེམས་འབྱུང་བ་མེད་པས་སེམས་སྐྱ་མར་མི་

འབྲང་དོ། །ཞེན། ལྷ་མའི་ལྷ་མཆོངས་ཀྱང་དེ་ནམས་ལྷ་གཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
 ལྷ་མའི་རྒྱུ་ལྷ་ཆོགས་པ་ལས་སྒྲེས་པའི་ལྷ་མ་དེ་ཡང་ལྷ་ཆོགས་པ་ཉིད་དེ། ལྷ་གཅིག་
 ལས་མ་སྒྲེས་པས་ལྷ་མ་མིན་པར་སྒྲུབ་མི་རུས་སོ། །ཡང་གི་ལྷ་ནི། དེས་གཟུང་ངམ།
 རིམ་པ་བཞིན་སྒྲུབ་པའོ། །དེའི་ལྷ་མཆོན་སྒྲགས་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་གཅིག་གིས་
 འབྲས་བུ་ཀྱང་ཏེ། ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་རུས་པ་གང་ན་ཡང་སྟེ། དུས་འགའ་ཞིག་
 གམ། ཡུལ་འགའ་ཞིག་ན་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ལྷ་མ་ལ་ལ་སྒྲགས་སོགས་
 གིས་སྐྱེད། ལ་ལ་མ་རིག་པས་སྐྱེད་པས། སྒྲགས་སོགས་གིས་མ་བསྐྱེད་པས་ལྷ་མ་མ་
 ཡིན་པར་སྒྲུབ་མི་རུས་སོ། །དེ་ཐམས་ཅད་འཛིག་རྟེན་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་
 རྟོག་པས་སྒྲུལ་པའི་(༡༥༥ན)ཀྱན་རྫོབ་པའི་དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་བྱང་བ་ཡིན་གྱི། དོན་
 དམ་པར་སྐྱེ་འགག་སོགས་མེད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་བྱ་ངན་ལས་
 འདས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དུག་པ་ནི། དེ་ལ་མ་བཟོད་ནས་གལ་ཏེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་རང་
 བཞིན་གྱིས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་འགག་སོགས་དང་བྲལ་བའི་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་གདོད་
 མ་ནས་ཞི་བ་ཡིན་ཡང་བརྟགས་པ་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པས་སྐྱེ་བྱ་སོགས་དང་ལྷན་པའི་
 འཁོར་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་དུ་མ་ཟད། སྐྱིབ་
 པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་བྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱང་ཀྱན་རྫོབ་དུ་སྐྱེ་བ་
 སོགས་དང་ལྷན་པའི་འཁོར་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། དོན་དམ་པར་བྱ་ངན་ལས་འདས་
 ཀྱང་ཀྱན་རྫོབ་འཁོར་བར་འགྱུར་བ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱང་ཆུབ་ཆེན་
 པོ་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་རྒྱང་ལག་དང་མགོ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་དཀའ་བ་སྦྱོད་པ་ཆོས་
 ཅན། དེས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། འཁོར་བ་སྤང་མི་རུས་པར་ཐལ། དེས་བསྒྲུབས་པའི་སངས་
 རྒྱས་ཀྱང་འཁོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན། འདི་རི་བྱིད་རྒྱུ་རྒྱམས་ཞེས་པས་ལན་

བཏང་བ་ཟིན་མེད་ཀྱི། འདིར་ཡང་དོན་དམ་པར་འཁོར་བ་མེད་ཅིང་ཕྱ་རན་ལས་འདས་
 གྲང་ཀྱན་ཚྲོ་བ་ཏུ་དབེར་ན། བེ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་སྐྱུ་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་རྣམས་རྒྱན་མ་ཆད་ཅིང་
 མ་ཉམས་ན་འབྲས་ལུ་སྐྱུ་མའི་རྒྱན་ལྷོག་པར་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་དུ། མ་རིག་པ་དང་།
 འདྲ་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་བའི་རྒྱུན་ལས་ཉོན་རྣམས་རྒྱན་མ་ཆད་ན། འབྲས་ལུ་
 འཁོར་བ་ལས་ཀྱི་སྐྱུ་མའང་ལྷོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རི་སྤྱིད་མ་རིག་པ་མ་སྤངས་པར་དུ་
 ཡོད་དོ། །མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་བའི་རྒྱུན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱན་ཆད་པ་ན་འཁོར་
 བ་ཐ་སྟད་ཀྱན་ཚྲོ་བ་ཏུ་ཡང་མི་འབྱུང་། ཡང་གི་སྐྱས་དོན་དམ་པར་ལྟ་ཅི་སྟོན། མ་རིག་
 པ་སོགས་རྒྱན་གཅོད་པའི་གཉེན་པོ་འཕགས་ལམ་ལ་གོམས་པའི་བྱིར་(༡༩༧བ)
 སངས་རྒྱས་འཁོར་བར་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །འདིར་བེ་རོ་ཙན་ས། སངས་རྒྱས་ཀྱང་
 སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུན་ཡོད་ན་འབྱུང་གི། མེད་ན་མི་འབྱུང་ཞེས་པ་ནི། ཡི་གེའི་དོན་མ་
 ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་སྤྱལ་བ་སྤྲོ་ཆོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་ཀྱང་། འཁོར་
 བའི་རྒྱ་བག་ཆགས་སྤངས་པའི་བྱིར་ཀྱན་ཚྲོ་བ་ཏུ་འང་འཁོར་བ་མེད་དོ། །

2. བྱེད་པར་གྲེས་པ་བདེན་པར་མེད་པ་རྣམས་འབྱུར་སྟོང་པའི་རྒྱལ་བ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་དོན་དམ་དུ་མེད་ན། སྐྱུ་མ་མི་དམིགས་པར་དང་། འཁོར་
 བ་མེད་པར་ཐལ་བའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་
 བེ། རྣམས་འབྱུར་སྟོང་པ་པན་རེ། བྱེད་དུ་མ་པ་ལྟར་ན། གང་གི་ཆེ་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་
 སྐྱུ་མའི་བདག་ཉིད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་བ་ཉིད་ཡིན་ན། བྱི་དོན་མེད་པ་བཞིན་དུ་ཀྱན་
 ཚྲོ་བ་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡང་བྱེད་ལ་མེད་པས་དེའི་ཆེ་སྐྱུ་མ་ཆོས་ཅན། སྟོ་གང་གི་དམིགས་
 པར་འགྱུར་ཏེ། མི་དམིགས་པར་ཐལ། དེ་དམིགས་བྱེད་འབྱུལ་པའི་གྲེས་པ་འང་ཡོད་

མིན་ན་སྟེ། མེད་པའི་ཕྱིར། འང་གི་སྒྲིམ་ཕྱི་དོན་མེད་པར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ། དམིགས་བྱ་མེད་ན་མི་དམིགས་པར་ཐལ་བས་མདོར་བསྟན།
 སེམས་སྒྲུ་མ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ཏེ་དགག་པ་རྒྱས་པར་བཤད། བདེན་པ་མེད་ཀྱང་
 དམིགས་པར་འཐད་པའི་དོན་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གང་གི་ཆོ་སེམས་ཅམ་པ་
 རྩོད་ལ་སེམས་མ་གཏོགས་པ་གཟུང་བྱ་བྱང་པོ་ཆོ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པའི་སྒྲུ་མ་ཉིད་
 མེད་ན། ཤེས་པས་ཆོས་ཅན། སྒྲུ་མ་ཅི་ཞིག་དམིགས་ཏེ། མི་དམིགས་པར་ཐལ།
 དམིགས་བྱ་སྒྲུ་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཉིད་སྒྲུ་མ་ཡིན་པ་དང་། སེམས་ལས་སྒྲུ་མ་དེ་ཉིད་དང་
 གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་དགག་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ། ཁས་སྤང་བརྗོད་པ་དང་།
 དེ་དགག་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ཕྱི་དོན་མེད་ན་ཡང་ཕྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པར་སྤང་
 བ་གཟུགས་སོགས་སྒྲུ་མ་བཤད་པ་དེ་ནི། སེམས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་ཡིན་པས་ནང་འཛིན་
 པའི་(༡༥༥ན)སེམས་གྱི་སྤང་བ་གཞན་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་དངོས་པོར་ཡོད་དོ། །ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཡིན་ན་སེམས་གྱིས་མི་མཐོང་བར་ཐལ་པ་དང་། རང་རིག་
 བཀག་པའི་སྒོ་ནས་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སེམས་ཆོས་ཅན། སྒྲུ་མ་གང་
 ཞིག་སེམས་གང་གིས་མཐོང་བ་མི་སྤྲིད་པར་ཐལ། གང་གི་ཆོ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་སེམས་
 ཉིད་སྒྲུ་མ་ཡིན་གྱི། སེམས་ལས་ཐ་དད་པའི་མཐོང་བྱ་མེད་པ་དེའི་ཆོ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར།
 ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། མཐོང་བ་མཐོང་བྱ་ལ་སྒྲོས་པས་སོ། །འདོད་ན། འགྲོ་བ་མ་ལུས་ཡོང་
 བར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། རང་གིས་རང་རིག་པ་མེད་པར་ལུང་རིགས་གྱིས་སྒྲུབ། མར་མའི་
 དཔེས་རང་གིས་རང་རིག་པ་དགག། རང་རིག་མེད་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་གསུམ་གྱི་
 དང་པོ་ནི། སྒྲོན་མེད་དེ། ཤེས་པ་རང་རིག་པ་ཉིད་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་མྱུང་བ་ན། དེ་

དང་ཐ་མི་དད་པས་སྐྱུ་མའི་རྣམ་པ་ཡང་རྟོགས་སོ། །ཞེན། རྟོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པས་རང་རིག་པ་མེད་དེ། འཇིག་རྟེན་སེམས་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་སྟེ་སྐུ་བས་སངས་རྒྱུས་གྱིས་སེམས་གྱིས་སེམས་མི་མཐོང་ངོ་། །ཞེས། རི་ལངས་ཤེས་པ། ལྟར་རལ་གྱི་རང་སོ་དང་། རི་ལྟར་སོར་སོ་རང་རྩེ་ལ། མི་གཙོད་པ་དང་མ་རེག་པ། རི་བཞིན་སེམས་གྱིས་སེམས་མི་མཐོང་། ཞེས་གསུངས་ཏེ། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རལ་གྱི་རི་སོ་རང་ལ་རང་གིས་མི་གཙོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཡིད་དེ། སེམས་ཀྱང་རང་གིས་རང་མི་རིག་སྟེ། ཤེས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་ལ་རིག་བྱ་རིག་བྱེད་རིག་པའི་བདག་ཉིད་གསུམ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཁས་སྤངས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དག་ག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། མར་མེས་སུན་ནང་གི་བུ་མ་སོགས་གཞན་གསལ་བར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་མར་མེ་རང་གི་དངོས་པོ་འང་ཡང་དག་པར་གསལ་བར་བྱེད་གྱི། གསལ་བྱེད་(༡༥༥བ)གཞན་ལ་མི་ལྟས་པ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་རང་རིག་པའི་བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པས་རིག་བྱེད་གཞན་ལ་མི་ལྟས་པར་རང་རིག་གོ་ཞེན།

གཉིས་པ་ལ། དཔེ་དང་། རྟོན་དག་ག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། མར་མེ་ཆོས་ཅན། མར་མེ་གསལ་ཞིང་སྤང་བར་བྱ་དགོས་པ་མིན་པར་ཐལ་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། སུན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན་དེ། སྐྱོན་མེད་དེ། ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་གཤམ་སྟོན་པོ་མ་ཡིན་པ་སྟོན་པོར་འགྱུར་པ་འདྲ་བ་མ་སྟོན་པོ་སོགས་ཉེ་བ་ལ་ལྟས་པ་བཞིན་དུ། ལྟུང་ལ་སྟོན་པོ་སྟོན་པོ་ཉིད་དུ་བྱ་བ་ལ་སྟོ་བྱེད་གཞན་ལ་ལྟས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་རང་གིས་རང་སྟོ་བ་དེ་བཞིན་དུ་བུ་མ་སོགས་འགའ་ཞིག་གསལ་བ་གསལ་བྱེད་གཞན་ལ་ལྟས་པ་དང་། མར་མེ་སོགས་འགའ་ཞིག་གསལ་བ་གསལ་བྱེད་གཞན་ལ་ལྟས་པ་མེད་པའང་མཐོང་ངོ་། །ཞེན། དཔེ་འདི་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། ལྟུང་ལ་སྟོན་པོ་དེ་གཞན་ལ་

མ་ལྟོས་པར་སྟོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་ནས་སྟོན་པོར་སྐྱེས་པའི་བྱིར།
 ཤེལ་སྟོན་པོ་བཞིན། གལ་ཏེ་ཡུལ་སྟོན་པོ་དེ་རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྟོན་པོ་མིན་པར་
 སྐྱེས་པ་ལ་དེ་སྟོན་པོ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་བ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བདག་ཉིད་བདག་གི་
 བྱས་ན། ཡུལ་རང་གིས་རང་སྟོང་བར་འགྱུར་མོད་ཀྱི། དེ་འདྲ་བྱས་པ་མེད་དེ། རང་ལ་
 རང་གི་བྱེད་པ་འགལ་བའི་བྱིར་རོ། །ཁོ་ན། ཡུལ་རང་རྒྱ་ལས་སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་
 པ་རང་རིག་པར་འགྲུབ་སྟེ། རང་རྒྱ་ལས་བཅའ་པོ་ལས་སྟོན་པར་སྐྱེས་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེ་
 བ། རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་ན། དེ་ཁོ་ནར་རང་བཞིན་མེད་པས་བྱབ་པས་རང་རིག་གྲུབ་པར་
 འགལ་ཞིང་། དེད་ལ་བཅའ་པོ་མ་གྲུབ་པས་དེ་ལས་སྟོན་པར་གྲུབ་པ་འགལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ནི། མར་མེ་རང་གསལ་བ་ཡིན་ཏུ་རྒྱུག་ན་འང་མར་མེ་གསལ་བྱེད་
 གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསལ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་ཤེས་པས་གོ་ཞིང་
 ཤེས་ཏེ་བརྟགས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་རྫོང་པར་བྱེད་ན། སྒོ་སྟེ། ཤེས་པ་ནི། རང་གིས་རང་
 གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྒྱ་གང་གིས་ཤེས་ནས་རང་(༡༥/༧ན)གོ་ཞེས་དེ་སྐད་
 བརྫོང་དེ། ཤེས་པའི་རྟགས་བྱེད་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། ཤེས་པ་སྐྱེ་མས་ནི་མ་སྐྱེས་པ་མི་
 རྟགས། བྱི་མས་ནི་འདས་པ་མི་རྟགས། ཏུས་མཉམ་པ་ལ་ནི། བན་མི་འདོགས་པས་
 ཡུལ་མིན། རང་རིག་ནི། རྩོད་གཞི་ཡིན་པས་སྐྱབ་བྱེད་ཏུ་མི་རུང་བའི་བྱིར་རོ། །དེས་
 བ་རང་རིག་མི་རིགས་ཏེ། གང་གི་ཆོ་མར་མེ་བཞིན་ཏུ་གསལ་བའོ། །ལུས་པ་བཞིན་
 ཏུ་མི་གསལ་བ་ཕན་ཚུན་བསྟུ་བའི་བྱིར་འམ་གྱི་སྐྱ་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་གང་ལྟར་
 ཡང་རུང་སྟེ། སྐྱེ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ཁོ་ན་སྤྱོད་པས་རྟགས་ན་ཐ་སྐད་ཏུ་བརྫོང་གི། སྒོ་ནི།
 རྟགས་པ་པོ་མེད་པའི་བྱིར་སྐྱས་ཀྱང་མཐོང་བ་མེད་དེ། རི་སྐད་ཏུ། འོད་སྤྱང་། སེམས་
 ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་གཟིགས། མི་གཟིགས། གཟིགས་པར་མི་འགྱུར་
 རོ། །ཞེས་བཤད་ན། དེའི་ཆོ་གསལ་བའོམ་མི་གསལ་བའི་བྱེད་པར་དེ་ནི་བརྫོང་པ་

སྟེ། བརྟན་ཁྱེད་དོན་མེད་དེ། དཔེར་ན། མོག་གམ་སྟེ། ལུ་ཚ་མི་སྤྱུ་པའི་ཚམ་ཅན་གྱི་
ལུད་མེད་ཀྱི་ལུ་མོ་མི་གིད་པས་དེའི་འགྱུར་བཤ། སྟེ། སྟེ། བ་བརྟན་ཡང་དོན་མེད་པ་
བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ལ། རང་རིག་མེད་ན། རྣམ་ཤེས་མི་དྲན་པར་དང་། རྟེན་གཞན་དང་
ལྡན་པས་མི་ཤེས་པར་དང་། མཐོང་ཐོས་གྱི་ཐ་སྐད་མི་འཐད་པར་ཐལ་བ་སྤང་བ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རྣམ་ཤེས་ལ་རང་རིག་ཡོད་པ་མིན་པས་ཉམས་སུ་མ་ཐྱོང་
ན། རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཅན། དུས་ཕྱིས་དྲན་པར་རི་ལྟར་འགྱུར་དེ། མི་འགྱུར་པར་ཐལ།
ཉམས་སུ་མ་ཐྱོང་བའི་ཕྱིར། ལྷག་པ་ཡོད་དེ། དྲན་པ་ཐྱོང་བའི་འབྲས་སུ་ཡིན་པས་
སོ། །ཞེ་ན། རང་རིག་ཉིད་མ་གྲུབ་པས་དྲན་པ་དེའི་འབྲས་སུ་མི་འགྱུར་བོ། །ཡིད་ལ་
རང་རིག་མེད་ཀྱང་ཤེས་པ་ལ་གཞན་གཞུང་བ་ཐྱོང་བ་ན། དེའི་ཤེས་པ་དྲན་པར་འགྱུར་
དེ། དེ་ལ་ཤེས་པ་དེ་ཐྱོང་བྱེད་དུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། ལྡོང་རོས་སམ་བབ་ལས་བྱུགས་
བའི་བྱི་བས་དཔྱགས་པས་དུག་ཞུགས་པ་དེ། འབྱུག་གི་སྒྲ་གྲགས་པའི་དུས་ན་དུག་
ལངས་པས་སྤར་དུག་(༡༥༧བ)མ་ལངས་ཀྱང་ཕྱིས་ལྡང་བ་བཞིན། སྤར་མ་ཐྱོང་ཡང་
ཕྱིས་དྲན་པ་མི་འགལ་ལོ། །འོད་རྣམས། སྤར་དུག་ཞུགས་པ་མ་ཤེས་ཀྱང་ཕྱིས་ཤེས་པ་
བཞིན་ཞེས་འཆད་དོ། །དགེ་ལྟ་ན་རེ། དབྱར་དུག་ཅན་གྱི་བྱི་བ་ཡོད་པར་རྟོགས། སྐུལ་
མ་མཐོང་བར་སྐུལ་གྱིས་ཟེན་བའི་དུག་ལ་བྱི་བའི་དུག་ཏུ་དྲན་པ་བཞིན་ཟེར་དེ། དེ་
དྲན་པ་ཡང་དག་མིན་པས་དཔེར་མི་རུང་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་གཞན་ལྟ་བུའི་རིག་པ་སྟགས་དང་། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་
མངོན་ཤེས་དང་ལྡན་པ་ནི། དེའི་ཚྭ་གས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་མཐོང་བའི་སྤྱིར་
ཤེས་པ་རང་ཉིད་རབ་རྒྱ་གསལ་ཁིང་རང་རིག་གི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་སྟོག་རྒྱ་གྱུར་ན།
དེ་དག་གིས་གྱུར་མི་རྟོགས་པར་ཐལ་བའི་སྤྱིར་རོ། །ཞེ་ན། རྒྱུ་གཞན་ལས་རྟོགས་

ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་ཕྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་གསལ་པར་བྱེད་པ་རྒྱ་པའི་འོད་ཟེར།

པའི་རྟོགས་བྱ་གང་ཡིན་དེ་རྟོགས་བྱ་དེའི་རྟོགས་བྱེད་ཡིན་པས་མ་བྱལ་སྟེ། གྲུབ་པའི་
མིག་སྒྲུན་གྱི་སྒྱུར་པ་ལས་ས་འོག་གི་གཏེར་གྱི་བུམ་པ་མཐོང་བ་ན། མཐོང་བྱ་བུམ་པ་
དེ་ཉིད་མཐོང་བྱེད་མིག་སྒྲུན་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་བ་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཤེས་པས་རང་མ་རིག་ན། ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་སྒྲུ་
མཐོང་བོས་གྱི་ཐ་སྙད་མི་འཐད་པར་ཐལ། རང་མ་རིག་པའི་ཕྱིར། ཞེན། རྟོན་དམ་
པར་མེད་པར་ཐལ་བ་ལ་བསལ་བ་མེད། ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་ཟེར་ན། རི་ལྟར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་
མིག་ཤེས་མོགས་གྱིས་མངོན་སུམ་ཏུ་མཐོང་བ་དང་། གང་ཟག་གཞན་དང་ལུང་ལས་
བོས་བ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་ངེས་པའི་ཤེས་པ་དག། ཐ་སྙད་ལ་བརྟེན་པའི་སྐབས་
འདིར་དགག་པར་བྱ་བ་མིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་གྲགས་པ་བཞིན་ཏུ་མ་དབྱེད་པའི་ངོ་བོར་
ཁས་ལེན་པས་ཞོག་ཅིག། འོ་ན། ཅི་འགོག་ཅེན། འདིར་ནི། དངོས་པོ་བདེན་པ་མ་
ཡིན་པ་ལ་རྟོན་དམ་པའི་བདེན་པར་རྟོག་པ་དེ། བརྒྱུག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཏུམ་པའི་
རྒྱར་རྒྱར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟོན་དམ་པར་རང་རིག་རྒྱུང་ཟེན་གྱི་མེད་ཅིང་སྟོན་
པས་སེམས་ཅམ་ཏུ་གསུངས་པའང་དྲང་རྟོན་ཏུ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ། གལ་ཏེ་སེམས་(༡༧༠ན)ལས་སྒྲུ་མ་གཞན་ཡིན་ན། སེམས་ཅམ་
གྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་འགལ། དེ་ཉིད་ཡིན་ན་སྒྲུར་བཀག། གཉི་ག་ཡིན་པ་འགལ་པའི་
ཕྱིར་མི་སྤྲོད་དོ། །དེས་ན་སེམས་ལས་སྒྲུ་མ་གཞན་ཏེ། ཐ་དད་པ་ཡང་མིན། གཞན་
མིན་པ་སྟེ། ཐ་དད་མིན་པར་མི་རྟོག་སྟེ། གཉི་གར་བརྗོད་ཏུ་མེད་དོ། །ཞེན། འདི་བོད་
ཁ་ཅིག། རྒྱ་སྟགས་གཅེར་བྱ་པའི་འདོད་པར་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྐབས་སུ་མ་
བབ་ཅིང་གོང་འོག་གི་གཞུང་དང་མ་འབྲེལ་ལ། འགྲེལ་པ་དུག་ཀ་ནས་མ་བཤད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །རྟོག་རྒྱུ་མེད་ལ་སྒྱུར་ཏེ། རྒྱུར་རོ། །སྒྲུ་མ་དེ་ཆོས་ཅན། རི་ལྟར་སེམས་ལས་
གཞན་མིན་ཏེ། ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན། སེམས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེམས་

ལས་སྐྱུ་མ་གཞན་མིན་ཏེ། སེམས་ཉིད་སྐྱུ་མའོ། །ཞེན། སེམས་དེ་ཆོས་ཅན། བདེན་
པའི་དངོས་པོར་མེད་པར་ཐལ། སྐྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། དམིགས་བྱ་སྐྱུ་མའི་རྟ་གྲང་སོགས་བདེན་
པར་གྲུབ་པ་མིན་ཡང་བཟུ་བྱར་རུང་བ་དེ་བཞིན་དུ། ཡང་གི་སྐྱས་དེར་མ་ཟད། ཡིད་
ཀྱང་དོན་དམ་པར་མེད་ཀྱང་ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་ལྟ་བུ་བྱེད་དུ་རུང་བས་ལུས་པ་མེད་ན། སྐྱུ་མ་
མི་དམིགས་པའི་སྒྲིན་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅམ་པ་ན་རེ། སེམས་ཆགས་སོགས་ཀྱི་དྲི་མ་ཅན་ལ་ཀྱན་
ནས་ཉོན་མོངས་དང་། དྲི་མ་ལས་གྲོལ་བའི་གནས་གྱུར་ལ་རྣམ་བྱང་དུ་བརྗོད་པས་
སེམས་མེད་ན། འཁོར་འདས་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་སེམས་ལ་བརྟེན་པ་
སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེན། གལ་ཏེ་འཁོར་བ་དེ་དངོས་པོ་སྟེ། སེམས་ལ་
བརྟེན་པ་ཅམ་ཡིན་ན། དེ་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་གང་ཡིན། དངོས་པོ་ཡིན་ན། སེམས་
ཡིན་ནམ། དེ་ལས་གཞན་ཡིན། སེམས་ཡིན་ན། འཁོར་བ་ཆོས་ཅན། སྤང་བྱ་མིན་
པར་ཐལ། རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩབ་པ་ཁས་
སྤངས། སེམས་ལས་གཞན་(༡༥༠བ)ཡིན་ན། ཐམས་ཅད་སེམས་ཅམ་ཡིན་པའི་གྲུབ་
མཐའ་ཉམས། གལ་ཏེ་དངོས་པོར་མེད་ན། འཁོར་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཉམ་མཁའ་དང་
འབྲ་བར་རུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། སེམས་ལས་གཞན་དུ་སྟེ། དངོས་པོ་མེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་འཁོར་བ་དངོས་པོར་མེད་ཀྱང་དངོས་པོའི་སེམས་ལ་བརྟེན་པས་དོན་
བྱེད་རྒྱས་སོ། །ཞེན། འཁོར་བ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་
དང་ལྡན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། མི་འགྱུར་པར་ཐལ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩབ་
པ་ཡོད་དེ། དོན་གཞན་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དངོས་པོ་ནི། ལྷ་འབྲས་ཡིན་ལ། དོན་བྱེད་
རྒྱས་པ་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་དངོས་མེད་ལ་དེ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཐལ་

བ་སྒྲ་མ་འདོད་ན། སེམས་ཙམ་བ་བྱེད་ཀྱི་སེམས་ནི་ཆོས་ཙན། འཁོར་བར་གནས་པའི་
 ཆོ་འཁོར་བའི་གྲོགས་མེད་པར་བྱང་འདས་གཅིག་པུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པར་ཐལ།
 འཁོར་བ་ན་གནས་པའི་ཆོ་བྱེད་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བར་གྱུ་བ་ལ། འཁོར་བའི་
 གྲོགས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཁོ་བོ་ཤིན་ཏུ་འདོད་དོ། །ཞེ་ན། སེམས་
 ཙན་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཙན། དེ་བཞིན་གསེགས་པར་ཐལ། གང་གི་ཆོ་སྒྲ། གང་གི་ཕྱིར་
 སེམས་ནི་གཞུང་འཛིན་གྱི་འབྲུལ་བ་དང་བྲལ་བའི་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་གཅིག་པུ་
 ཡིན་པ་དེའི་ཆོ་སྒྲ། དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སེམས་ཙན་ཆོས་ཙན། ཉོན་མོངས་སྤང་བའི་
 ཕྱིར་ལམ་སྒྲོམ་པ་ལ་འབད་བ་དོན་མེད་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་
 བར་མི་རྒྱས་པས་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་གཞུང་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་སེམས་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ན།
 དོན་འདི་ལ་ཡང་སེམས་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་བདེན་པར་བརྟགས་པ་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་ཅི་
 ཞིག་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་ལ་བདེན་ཞེན་མ་སྤངས་པས་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་པ་དང་ལྡན་པའི་
 ཕྱིར། ཞེས་འགྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་སོ། །པོད་དག ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཡིན་ན།
 འཁོར་བ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཙམ་དུ་བརྟགས་པ་དོན་མེད་ཅེས་འཆད་དོ། །

༡. ལྷ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པ་ལམ་དུ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ།

1. རྩོད་པ།

གཉིས་པ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་ཀྱི་(༡༥༡ན)དང་པོ་ནི། འགྲེལ་ཆེན་ལ་སོགས་
 བས་བཤད་མ་ཐག་པའི་རྩོད་པའི་འབྲོས་སུ་མཛད་དེ། གཞུང་སྒྲ་ཕྱི་འགྲེལ་ཆགས་པ་
 ཞིག་འབྲུང་། དགོ་ལྟ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱིར་གོང་དུ་ལྷ་མ་ལྟ་བུར་བརྟན་པ་ལ་རྩོད་པར་
 མཛད། རྩོད་འཇུག་ལེའུ་དགུ་མའི་འགྲེལ་བར། དེ་ཡན་ཆད་བདེན་གཉིས་གཏན་ལ་

ཕབ་ནས་འདི་མན་ཆད་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣལ་འབྱུང་སྒྲོམ་པར་འཆད་དེ། ཕྱགས་རེ་
ནས་ཐམས་ཅད་མི་འགལ་དེ། ལྷ་མའི་ཚུད་འབྲོས་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུའལ་བཅུད་ནས་སྟོང་ཉིད་
སྒྲོམ་པར་བསྟན་ནོ། །དེས་ན་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། དེ་ལའང་ཡོན་ཏན་ཅི་
ཞིག་ཡོད་དེ། ལམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེས་ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ལྷོག་པར་འགྱུར་དེ། མི་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཡང་གི་སྐྱས་ནི། ལྷ་མ་ཐམས་ཅད་ཏུ་བརྟགས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་
པར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །རྟགས་གྲུབ་ཏེ། གང་གི་ཆོ་སྐྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྐྱལ་པའི་བྱད་
མེད་མཛེས་མ་ལ་སྐྱུ་མར་མ་ཤེས་པའི་ལྟ་དུ་མོ་མི་ཆགས་པར་མ་ཟད། སྐྱུ་མར་ཤེས་
པའི་སྐྱུ་མ་དེ་བྱེད་མཁན་ཉིད་ཀྱང་ཆགས་པ་སྟེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན།

2. ལན།

༡ ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་ཏུ་མ་རྟགས་ན་ཉོན་མོངས་ལས་
མི་གྲོལ་བར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་ཏུ་མ་རྟགས་ན། ཉོན་མོངས་ལས་མི་
གྲོལ་བར་བསྟན། རྟགས་ན་གྲོལ་བར་བསྟན། སྟོང་ཉིད་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ནི། སྐྱུ་མའི་བྱད་མེད་དེ་བྱེད་པའི་སྐྱུ་མ་མཁན་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ལ་དངོས་པོར་སྟོ་
བརྟགས་པའི་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་དང་། དངོས་པོའི་བྱད་མེད་ལ་ཆགས་པའི་ཉོན་མོངས་
པའི་བག་ཆགས་དེ། ས་བོན་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་བཞག་པ་དེ་མ་སྤངས་པའི་རྒྱ་
མཚན་དེས་ན། རྒྱ་དེ་ལས་སྐྱུ་མའི་བྱད་མེད་དེ་མཐོང་བའི་དུས་ན་དེ་མཐོང་བའི་དུས་
ན་དེ་ཤེས་བྱའི་རང་བཞིན་དུ་མཐོང་ཏེ། ཉོན་མོངས་ཀྱི་བག་ཆགས་མ་སྤངས་པའི་
མཐོང་བ་པོ་དེ། དངོས་པོའི་དེ་ཁོན་ཉིད་སྟོང་བ་ཉིད་ལ། ལྷེབ་སྐྱུར་གྱི་ངོར་ཉིད་བསུབ་

ནས་སྤྱོད་པ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། དེའི་བག་ཆགས་ཉམ་སྟེ་སྤྱོད་ས་ཚུང་སྟེ། སྤྱོད་(༡༥༡༧)
བཏགས་ལ་ཞེན་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་སྤྱོད་མེད་དེ་སྤྱོད་ཉིད་ཏུ་རྟོགས་ཀྱང་ཆོས་ཐམས་
ཅད་སྤྱོད་ཉིད་ཏུ་མ་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་སེམས་ཙམ་ལ་འང་གཉིས་མེད་གྱི་ཡེ་
ཤེས་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད་ཀྱི་དྲི་མ་མ་སྤངས་པས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་སུ་མི་འགྱུར་
རོ། །ཞེན། མི་འདྲ་སྟེ། ཁྱེད་གྱི་རྣམ་ཤེས་དོན་དམ་ཏུ་ཡོད་ལ་དྲི་མ་རྣམས་དངོས་པོར་
མེད་པས་ཡོད་པ་ལ་སྤྱི་བ་མི་རུས་ལ། དེད་ལྟར་ན། རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ལ་བསྐྱེད་
བྱ་སྐྱེད་བྱེད་དང་། བསྐྱི་བ་བྱ་སྐྱི་བ་བྱེད་ཡོད་པས་སོ། །

༡ རྟོགས་ན་གྲོལ་བར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྤྱོད་ཉིད་རྟོགས་པས་འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བར་བསྟན། གྲོལ་བའི་
དམིགས་མེད་ཏུ་ཞི་བའི་མུང་འདས་ཐོབ། ཞི་ཡང་གཞན་དོན་ལྷན་གྱུ་བ་ཏུ་འབྱུང་བར་
བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འོ་ན་དངོས་པོར་ཞེན་པའི་བག་ཆགས་དེ་རི་ལྟར་སྤྱོད་
ཞེས་ན། སྤྱོད་ཉིད་ནི་སྤྱོད་མའི་རང་བཞིན་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་རྟོགས་
པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ཏེ། རྟོགས་བསྐྱེལ་པ་གྲངས་
མེད་གསུམ་ལ་སོགས་པར་གོམས་པ་བྱལ་ཏུ་བྱིན་པས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་གོམས་
པའི་དངོས་པོར་ཞེན་པའི་བག་ཆགས་སྤྱོད་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་སྤྱོད་ཀྱི་པའི་
བྱིར་དང་། སྤྱོད་མ་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་སྤྱོད་ཉིད་དང་དངོས་པོའི་བག་
ཆགས་ལ་སྤྱོད་བྱུང་བྱེད་མེད་དེ། ཅུ་ཤེས། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཉིད། །ལྟ་ཀྱང་
ངེས་པར་འབྱུང་བར་གསུངས། །གང་དག་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལྟ་བུ། །དེ་དག་སྤྱོད་ཏུ་མེད་པར་
གསུངས། །ཞེས་པས་སོ་ཞེན། དངོས་པོའམ་སྤྱོད་ཉིད་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་གོམས་པས་ནི།

དངོས་པོའི་བག་ཆགས་སྤངས་པའི་ཕྱི་ནས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་བག་ཆགས་དེ་ཡང་སྟོང་པར་
 འགྱུར་དེ། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ་ནི། དངོས་འཛིན་སྟོང་པའི་ཐབས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
 གཟིངས་དང་འབྲ་བའི་ཕྱིར་ཐབས་བྱུང་རྟོགས་ནས་སྤང་ངོ། །འོ་ན་དེས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་
 བག་ཆགས་སྟོང་ཡང་མེད་པའི་རྟོག་པ་འདུག་པས་ཉེས་པ་ལས་མི་གྲོལ་དེ། (༡༧༥ན)
 ལྷ་པ་བཅུག་པས་མིག་འབྲས་ཐོན་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེན། གང་གི་ཆོ་དངོས་པོ་གང་ཞིག་
 མེད་དོ་ཞེས་རྟོག་པ་དེའི་ཆོ་རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་མཐོང་བའི་སྒྲ་གད་བཞིན་བརྟག་བྱའི་
 དངོས་པོ་མ་དམིགས་པའམ་མ་རྟོན་པ་དེའི་ཆོ། དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་སྟོའི་མདུན་དུ་སྟེ།
 ཡུལ་དུ་དངོས་མེད་དུ་རྩི་ལྟར་གནས་དེ། མི་གནས་པར་ཐལ། དངོས་མེད་དུ་འཛིག་
 པའི་རྟོན་དེ། ལྟོས་པ་དངོས་པོ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། བྲལ་བ་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་མེད་ན།
 དངོས་མེད་མེད་དེ། ཡར་འགྲམ་མེད་ན། ལྷར་འགྲམ་མེད་པ་བཞིན། དེས་ན་རྣམ་རྟོག་
 སྤང་བའི་ཆེད་དུ་གཤམ་ཕྱིན་ལས་སྟོང་ཉིད་བཙོ་བརྒྱད་གསུངས་དེ། དེའང་ཆད་སྟོང་མ་
 ཡིན་དེ། འགྲེལ་བར། སྟོང་པ་ཉིད་ནི། དངོས་པོ་ལས་གཞན་མ་ཡིན་དེ། དངོས་པོ་
 ཉིད་དེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན། སྟོང་པ་ཉིད་ཆོས་རྣམས་ལས་ཐ་
 དད་པ་ཡིན་ན། ཆོས་རྣམས་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་མི་འགྱུར་དེ། ཞེས་གསུངས་པའི་
 ཕྱིར་དང་། ཡུལ་ལས། གཞུགས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཞུགས་སྟོང་པ་མ་ཡིན་དེ།
 གཞུགས་ཉིད་སྟོང་པའོ། །སྟོང་པ་ཉིད་གཞུགས་སོ། །ཞེས་འགྲེལ་སྒྲུར་ནས་གསུངས་
 བྱིང་། མདོ་བྱི་མ་མེད་པར། གཞན་ལས་ཀྱང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དབའ་མཐོང་དགས་སྒྲས་
 པ། གཞུགས་ཉིད་སྟོང་པ་སྟེ། གཞུགས་བཤིག་པས་སྟོང་པ་མ་ཡིན་གྱི། གཞུགས་ཀྱི་
 རང་བཞིན་སྟོང་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོར་བ་དང་ཞེས་སྟགས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཡུལ་སྟོའི་མདུན་ན་མེད་ན། དེ་འཛིན་པའི་སྟོ་མི་སྟེ་བས།
 སྒྲིབ་པ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྟོན་པ། གང་གི་ཆོ་དོན་དམ་པར་དངོས་པོར་

ཡོད་པ་དང་། དངོས་པོར་མེད་པ་དག་སྟོ་སྟེ། སྟོ་གྲོས་སམ་སྐོམ་སྐོམ་གྱི་མདུན་ཏེ། ཡུལ་
ན་མི་གནས་པ་དེའི་ཆོ་ཡོད་མེད་གཉིས་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དེ་གཉིས་གཉི་ག་ཡིན་
པའམ་མིན་པའི་ཕྱང་གསུམ་མེད་པས་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་(༡)ཨ་ཁ་(༢)དམིགས་པའི་
རྟེན་མེད་པའམ། རྟེན་ལེན་མེད་པས་ཕྱང་གིང་ཟད་པའི་མེ་བཞིན་དུ་རྣམ་རྟོག་ཐམས་
ཅད་རབ་རྒྱ་ཞི་བའི་མི་གནས་པའི་ཕྱང་འདས་འཕྲོལ་བོ། །

གསུམ་པ་ལ། རྟོག་པ་མེད་ཀྱང་གཞན་དོན་ལྷན་གྱལ་རྒྱ་འབྱུང་བར་བསྟན། མཚོན་
ན་བསོད་ནམས་འབྱུང་བར་བསྟན་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་བསྐྱལ་པ་གངས་
མེད་གསུམ་དུ་འབད་དེ་སངས་རྒྱས་པ་ན། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་མེད་ན། གཞན་དོན་ཇི་
ལྟར་འབྱུང་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཅི་བསམ་གྱི་འབྲས་བུ་སྟེར་བའི་ཡིད་བཞིན་
གྱི་ནོར་བུ་དང་། བསམ་པའི་དོན་འབྱུང་བའི་དཔག་བསམ་གྱི་གིང་ལ་རྟོག་པ་མེད་
ཀྱང་སྟོན་ཇི་ལྟར་བར་འཇིག་རྟེན་པའི་རེ་བ་སྟེ། འདོད་པ་ཡོངས་སུ་སྟོང་བ་སྟེ། རྟོགས་
བར་མཛད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་གྱི་གདུལ་བྱ་དག་བས་སྒྲིན་པའི་དབང་དང་སྟོན་
ཕྱང་སྐོམ་སྐོམ་གྱི་སྐྱབས་སུ་སྐོམ་སྐོམ་ཅན་གྱི་དོན་ལྷན་གྱལ་རྒྱ་འཇུག་པའི་སྟོན་ལམ་རྫོགས་
པའི་དབང་གིས་བདུད་བཞི་ལས་རྒྱལ་བའི་རྒྱ་མཚན་དཔེས་སྒྲས་པ་དེ་རྟོག་པ་མེད་
བཞིན་དུ་སྤང་ཞིང་གཞན་དོན་མཛད་དོ། །འོ་ན་སྟོན་ལམ་རྒྱལ་མཁན་གྱི་ཕྱང་སྐོམ་སྐོམ་
འདས་ནས་རིང་དུ་སྔང་བས་འབྲས་བུ་ད་ལྟར་བྱུང་བ་འགལ་ལོ། །ཞེ་ན། རྒྱའི་མཐུས་
འབྲས་བུ་ལྷན་གྱལ་རྒྱ་འབྱུང་བར་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན། དུག་གི་དེ་ཉིད་རིག་པའི་
སྒྲགས་གྱི་རྒྱས་པ་ཐོབ་པས་གིང་ལ་སྒྲགས་པ་ལ་ནམ་མཁའ་ལྗིང་གི་མཚོན་སྟོང་གི་ག་
བ་བསྐྱབས་ནས་ཁོ་བོ་མེད་ཀྱང་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱའོ། །སྐོམ་ནས་དེ་ལ་སྒྲགས་
བྱུང་བ་སྟེ་བཞག་པས། གང་ཟག་འདས་པར་གྱུར་ཏེ། དེའི་འོག་རྒྱ་དེ་འདས་ནས་ཡུན་
རིང་པོ་ལོན་ཞིང་བྱ་བ་དང་བྲལ་ཡང་། མཚོན་སྟོང་དེ་དུག་དང་། སྒྲགས་གྱི་སྒྲས་གདོན་

གྱི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་བར་བྱེད་པ། བྱམ་ཟེ་གཞུགས་མཆོད་སྡོང་བསྐྱབས་པ་བཞིན་དུ། བྱང་
 རྒྱལ་ཉེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆེད་དུ་སྟོན་ལམ་སོགས་ཆོགས་གཉིས་སྐྱབ་པའི་སྟོན་པ་བྱང་
 རྒྱལ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པས་རྒྱལ་(༡༧༩ན)པའི་མཆོད་སྡོང་ལམོར་བ་རི་བྱིད་པར་
 གདུལ་བྱ་གང་ལ་གང་འོས་གྱི་དོན་མཛད་པ་བསྐྱབས་པ་ཡང་། བྱང་རྒྱལ་ནི། སངས་
 རྒྱལ་གྱི་ཆོས་གྱི་སྒྲུ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སེམས་པས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྟེ། དེ་མི་གནས་
 པའི་མུ་ངན་ལས་འདས་པར་གྱུར་ཏེ། རྒྱའི་གནས་སྐབས་ལོག་གྱང་འབྲས་སུ་སངས་
 རྒྱལ་པའི་གནས་སྐབས་ན་རྒྱལ་བས་གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དོན་ཏེ། བྱ་བ་རྣམས་
 ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་མཛད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་སངས་རྒྱལ་ལ་རྟོག་པ་མེད་པས་ཐམས་གསུམ་གྱི་སེམས་
 སེམས་བྱང་ཐམས་ཅད་གྱི་བྱ་བ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ན། སངས་རྒྱལ་ཆོས་ཅན། དེ་ལ་
 མཆོད་པ་བྱས་པས་རི་ལྟར་བསོད་ནམས་གྱི་འབྲས་སུ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་
 འགྱུར་བར་ཐལ། སེམས་མེད་པའི་བྱིར། རྩབ་པ་ཡོད་དེ། ལོངས་སྟོན་པའི་བྱེད་པ་
 མེད་ན། བསོད་ནམས་སུ་མི་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །ཞེན། རྩབ་པ་མེད་དེ། བྱེད་རང་
 སྟོན་པ་མུ་ངན་ལས་འདས་ནས་སེམས་མེད་པར་འདོད་གྱང་དེ་ལ་མཆོད་ན་བསོད་
 ནམས་འབྱུང་སྟེ། གང་གི་བྱིར་སངས་རྒྱལ་མུ་ངན་ལས་མ་འདས་པར་བཞུགས་པའམ་
 སྤང་པོ་ལྷག་མེད་དུ་མུ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མཆོད་པའི་འབྲས་སུ་བསོད་ནམས་མཚུངས་
 པ་ཉིད་དུ་མི་རྟོག་བརྟེན་པའི་མདོ་ལས། མཛྲེ་རྣམ་པར་རྩེ་བ། གང་གིས་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་དག་གཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་མཐོང་ནས་སེམས་
 དང་བར་གྱུར་ལ། དང་བའི་སེམས་གྱིས་རྟོན་པ་དང་། ར་བཟའ་དང་། ཞལ་བས་དང་།
 གཟིམས་ཆ་དང་། སྒྱན་གསོལ་བ་དང་། ཡོ་བྱད་དང་། བདེ་བ་སྦྱར་བ་ཐམས་ཅད་གྱི་
 བརྟེན་སྡོང་དུ་བྱས་ཤིང་རི་མོར་བྱས་ཏེ་མཆོད་ཅིང་རྗེད་ལ། རིམ་གྱོར་བྱས་པ་དང་།

བྱང་རྒྱུ་མེས་པོ་ལ་ཕྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་བྱང་རྒྱུ་གི་མེས་པོ་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒྲུ་པའི་འདྲ་བར་།

གང་ཞིག་གིས་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་རིང་བསྐྱེལ་ལུངས་འབྱུ་
ཅམ་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལ་མཆོད་པ་བྱས་པའི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་ནི། མཉམ་པར་གྲེས་པར་
བྱ་(༡༥༡བ)སྟེ། བྱེ་བྲག་གམ་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་མཆོད་པ་ལ་མེད་
དོ། །ཞེས་བཤད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་ལོངས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང་གཏོང་བའི་
བསོད་ནམས་འབྱུང་བར་མི་འགལ་ལོ། །འང་སྟེ། རིག་པ་མེད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་མཆོད་
པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལྟར་ན། ཀུན་རྫོབ་རྒྱལ་མ། བྱེད་ལྟར་ན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དོན་དམ་དུ་
ཡོད་ཀྱང་རུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་མཆོད་པ་དེ་ལ་འབྲས་བུ་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་བཀའ་
ལུང་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། བྱེད་རང་དོན་དམ་པར་བདེན་པའི་སངས་རྒྱས་
ལ་མཆོད་པས་བསོད་ནམས་གྱི་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་ཡང་ལུང་ལས་གྲུབ་པ་རི་ལྟ་བ་
བཞིན་ནོ། །ཚིགས་བཅད་དུག་པོ་འདིའི་དོན། འདིའི་འགྲེལ་པ་དུག་ཀས་མཐུན་པར་
བཤད་འདུག་པས་དེ་བཞིན་བྲིས་སོ། །འདི་ལ་བརྟག་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་མོད་གྱི།
མང་བས་འཛིགས་པས་མ་བྲིས་སོ། །

༡ རྟོང་ཉིད་རྟོགས་ནས་གྲོལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ།

༡- རྩོད་པ།

གསུམ་པ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། རྟོང་ཉིད་བགས་ཆགས་གོམས་པ་
ཡི། །ཞེས་སོགས་ལ་བྱེ་བྲག་རྒྱ་སྒྲུ་བ་ལ་སོགས་མ་བཟོད་ནས། དུག་དང་། ཀུན་འབྱུང་
བ་དང་། འགོག་པ་དང་། ལམ་སྟེ། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་རྣམ་པ་མི་རྟག་ལ་
སོགས་བཅུ་དུག་རྒྱ་མཐོང་བའི་མཐོང་ལམ་དང་། དེའི་རྒྱན་སྒྲོམ་ལམ་གྱིས་སྒྲོམ་པས་
མཐོང་སྤང་སྒྲོམ་སྤང་གི་འཆིང་བ་ལས་གྲོལ་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་

གྱི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ཐར་པའི་ཐབས་གཞན་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན།

༩- ལན།

༡-- སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པའི་བདེན་མཐོང་གིས་གྲོལ་བ་དགག་པ།

༡-- སྟོང་ཉིད་མེད་ན་བྱང་རྒྱུ་མེད་པར་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པའི་བདེན་མཐོང་གིས་གྲོལ་བ་དགག་གི། སྟོང་
ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པས་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྟོང་
ཉིད་མེད་ན་བྱང་རྒྱུ་མེད་པར་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ། ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་པས་
བསྐྱབ་པ། སྟོང་ཉིད་བསྒྲོམས་པས་མི་གནས་པའི་ལུང་འདས་ཐོབ་པར་བརྟན། རོན་
བསྐྱས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་སྒྲོམ་པར་གདམས་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུང་གིས་
བསྐྱབ་པ་(༡༥༩ན)དང་། དེ་ལ་བཀའ་མ་ཡིན་པའི་ཚུད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
གང་གི་ཕྱིར་བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་པའི་ཐབས་གཞན་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུང་ལས་
ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ལམ་འདི་མེད་པར་བྱང་རྒྱུ་མེད་པར་གསུངས་
ཏེ། ལུང་པར། གང་དག་བདེ་གསེགས་ཉན་ཐོས་འགྱུར་བར་བྱ་སྟམ་དང་། །རང་
སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་ཆོས་རྒྱལ་འགྱུར་འདོད་པས། །བཟོད་པ་འདི་ལ་མ་བརྟེན་
ཐོབ་པར་མི་རུས་ཏེ། །ཞེས་དང་། ལུམ་ལས་ཀྱང་རབ་འབྱོར། དངོས་པོའི་འདུ་ཤེས་
ཅན་ལ་སྦྱིན་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱང་མེད། ལམ་ཡང་མེད། ཡེ་ཤེས་ཀྱང་
མེད། ཐོབ་པ་ཡང་མེད། མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཡང་མེད། མཐུན་པའི་བཟོད་པ་འང་
མེད། ཅེས་པ་ནས་བག་ཆགས་ཀྱིས་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཉན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་
སྤང་བ་ཡང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མེད་ན། དེ་ཐར་པར་འགྱུར་བ་ལྷ་ག་ལ་ཡོད་ཅེས་

གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྩོད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་དེ་སྐད་བཤད་པའི་ཐེག་ཆེན་
ནི་སྤྱ་སྤྱབ་ལ་སོགས་པའི་རང་བཟོར་བྱས་པར་ཟད་ཀྱི་བཀའ་ཉིད་ཏུ་མ་གྲུབ་པོ། ཞེ་ན།
གཉིས་པ་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལུང་ཡང་བཀའ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། བཀའི་མཆོན་
ཉིད་ཡོད་མེད་མཆུངས་པར་བཟླན། ཉན་ཐོས་ཀྱིས་མ་རྟོགས་པས་བཀའ་མ་ཡིན་པར་
མི་འགྱུར་བ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་བཀའ་མ་གྲུབ་ན་རི་ལྟར་ཏེ། རྣམ་པ་གང་
གིས་ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་བཀར་འགྲུབ་སྟེ། སྤྱབ་བྱེད་ཆོད་མ་ལྟག་པ་མེད་དོ། ཁོ་ན་རེ། གང་
གི་ཐུར་བདག་གི་ལུང་སྟེ་བཀའ་ཡིན་པ་ལ་ཁྱོད་ཀྱང་མི་རྩོད་པས་ཁྱོད་དང་གཉིས་ཀ་
ལ་བཀར་གྲུབ་ཐེག་ཆེན་ལ་ནི་དེ་རྩོད་པས་སོ། ཞེ་ན། འོ་ན། དང་པོར་ཏེ། སྟོན་ཏུ་
ལུང་ཁས་མ་སྤངས་ཤིང་མ་ཞུགས་པའི་གོང་ཏུ་ཁྱོད་ལ་འདི་ལུང་ཉིད་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་
ཐུར། གཉི་གལ་གྲུབ་པ་སྤྱབ་བྱེད་ཏུ་མི་རུང་དོ། །དགེ་ལྟར་རེ། དང་པོར་ཐེག་ཆེན་
མེད་(༡༥༤བ)ན་སངས་རྒྱས་མེད་པས་ཁྱོད་ལ་འདི་ལུང་ཏུ་མི་འགྲུབ་ཅས་སོ། །དེད་ཀྱི་
ལུང་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འོད་སྤྱང་ཆེན་པོ་ལ། དེས་ཀུན་དགའ་པོ་ལ། དེས་ཤ་ནའི་
གོས་ཅན་ལ། དེས་ཉེ་སྤྱས་ལ། དེས་རྩི་རྩི་ཀ་ལ། དེས་ལེགས་མཐོང་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་
པ་སྤྱ་མ་བརྒྱད་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུན་ཏེ། རྒྱ་མཆོན་གང་གིས་ཐེག་དམན་ཀྱི་ལུང་དེར་
ཏེ། དེ་ལ་བཀར་ཡིད་ཆེས་སོ། ཞེ་ན། རྒྱུན་གང་གིས་བཀར་ཡིད་ཆེས་པ་དེ་ནི། ཐེག་
ཆུང་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་ཀྱིས་ཤིག ཡིད་ཆེས་པའི་རྒྱ་མཆོན་
མཆུངས་པའི་ཐུར་ཏེ། ཐེག་ཆེན་ཡང་སངས་རྒྱས་ནས་བྱམས་པ་དང་འཇམ་དཔལ་
སོགས་རིམ་བར་བརྒྱད་ནས་བཤད་པར་མཆུངས་པའི་ཐུར་རོ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་དང་ཁོ་
པོ་གཉི་གལ་གྲུབ་པ་ཞེས་མི་སྤྲིའི། འོ་སྟོན་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་གང་ཟག་གཉིས་
མཐུན་པར་བཀར་འདོད་པས་དེད་ཀྱི་ལུང་ནི། བཀར་བདེན་ལ། ཐེག་ཆེན་ནི། དེ་ལྟ་

མིན་ནོ། །ཞེན། རིག་ཕྱོད་དང་སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞེགས་ཟན་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ཀྱང་
 ཆོས་ཅན། བདེན་པར་བཤམ། གཞན་གཉིས་མཐུན་པར་བདེན་པར་འདོད་པ་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར། འདོད་ན། རྩ་མར་མ་ཟད་དེའང་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུང་བྱར་འགྱུར་རོ། །དེ་བདེན་ཡང་དེད་
 ཀྱི་ལུང་བཀའ་ཡིན་པ་ལ་རྩོད་པ་མེད་ཅིང་། ཐེག་ཆེན་ནི། ཁ་ཅིག་བཀར་སྒྲ། ཁ་ཅིག་
 བཀར་མི་སྒྲ། བའི་རྩོད་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་དོར་བྱའོ། །ཞེན། འོན། བྱེད་རང་གི་
 ལུང་ཆོས་ཅན། འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་དོར་བྱར་འགྱུར། རྩོད་བཅས་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། ཉགས་གྱུ་ལྟེ། སྒྱིར་སྒྱེགས་དབྱོད་པ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་མི་མཐུན་པར་
 རྩོད་པའི་ཕྱིར། དེ་མི་འདྲ་ལྟེ། རང་པ་རང་རྩོད་པ་མེད་དོ། །ཞེན། སྒྱེགས་ཅན་
 འབའ་ཞིག་རྩ་མ་ཟད། བསྟན་པ་ལྟེ་པ་བཞི་ལས་བཙོ་བརྟུན་དུ་གྱེས་ལ། དེ་རེ་རེ་
 ལ་འང་དུ་མར་གྱེས་སྒྲིད་པའི་ཕྱིར། རང་གི་ལྟེ་པ་དང་གཞན་གྱི་ལྟེ་པ་ལ་གནས་པ་
 དག །རང་རང་གི་ལུང་ལས་ལུང་གཞན་(༡༥)ལ་ཡང་རྩོད་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཡང་ན། རང་གི་ལྟེ་པ་གྱེས་པ་གཅིག་ལ་གནས་པ་འང་མདོ་ལྟེ། འདུལ་བ། མངོན་
 པ་རྣམས་མི་མཐུན་པར་རྩོད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱི་ལྟེ་པ་འང་ནང་ལན་
 རྩོད་དུ་རྩོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རག་གང་ཞིག །མདོ་ལྟེ་ལ་འཇུག །འདུལ་བ་ལ་སྒྲུང་། ཆོས་ཉིད་
 དང་མི་འགལ་བ་དེ། སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པའི་བཀར་འདོད་ལ། ཐེག་ཆེན་ནི།
 དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་ལས། འཕགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་གསུངས་ལ། ཐེག་
 ཆེན་ལས་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན། འདིར་སྒྱོད་འཇུག་ལེའུ་དགུ་མའི་འགྲེལ་པར་
 གལ་ཏེ་ཕན་རྒྱུ་འགལ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་ཡོད་དེ། རྒྱ་དབེ་
 དང་འགྲེལ་པ་གཞན་རྣམས་ལས་མེད་དོ། །ཐེག་ཆེན་འབྲུམ་སོགས་ཆོས་ཅན། རྩོན་
 པའི་བཀར་བཤམ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ནས་མི་མཐུངས་ཀྱང་པལ་ཆེར་བྱེད་ཅག་གི་མདོ་

སྤྱོད་དང་མཚུངས་པར་མདོ་སྤེལ་འཇུག། འདུལ་བ་ལ་སྤྱང་། ཆོས་ཉིད་དང་མི་འགལ་བར་འདོད་པ་མིན་ནམ་ཅི་སྟེ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་དུ་སྟོན་པའི་མདོ་ནི། དེད་ཀྱི་མདོ་དང་དོན་མི་འདྲ་བར་མཚུངས་པར་མཛོག་ཅིག་སྟེ། བྱུགས་གཅིག་གིས་ཐེག་ཆེན་ཐམས་ཅད་སྟོན་དང་བཅས་པ་འབའ་ཞིག་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བྱུགས་གཅིག་དེ་ཡིན་པས་རིལ་པོ་དེར་འགྱུར་ན། ཐེག་ཆེན་ཐམས་ཅད་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱལ་བས་གསུངས་པ་ཅིས་མ་ཡིན་ཏེ། གསུངས་པའི་བཀར་ཐལ། བྱེད་ཀྱི་ཡང་དག་པར་ཡུན་པའི་ཡུང་ལ་སོགས་པའི་མདོ་དང་སྟོང་པ་ཉིད་ཆེན་པོར་སྟོན་པར་མཚུངས་པར་གཅིག་པའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། བཀའ་ཡིན་དུ་ཟེན་ཀྱང་འོད་སྤྱང་ལ་སོགས་པས་ཡུན་རིང་པོར་འབད་ཀྱང་མཛོགས་པས་དོན་དམ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཁོ་པོས་ཀྱང་མི་ཛོགས་པས་དོར་བྱའོ། །སྟམ་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་དག་གང་ཞིག་(༡༥༥བ)འཕགས་པ་འོད་སྤྱང་ཆེན་པོ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲས་བསྐྱུས་པ་ཀ་རྒྱའི་བྱ་ཆེན་པོས་ཀྱང་གཏིང་མ་དཔོག་པ་སྟེ། ལེགས་པར་མཛོགས་པར་གྱུར་པའི་ཟབ་མོ་དེ་ནི། བྱེ་བྱག་སྒྲ་པའི་གྲུབ་མཐའ་འཛིན་པའི་སོ་སྟེ་བྱེད་ཀྱིས་མཛོགས་པས་བཀར་གཟུང་བྱ་མིན་པར་སྒྲ་ཞིག་བྱེད་དེ། མི་རིགས་སོ། ཆོགས་བཅད་འདི་གསུམ། རྒྱ་གར་གྱི་དཔེ་ལ། དེས་ན་སྟོང་ཉིད་བསྟོམ་པར་བྱ། །ཞེས་པའི་རྗེས་སུ་ཡོད་པ་ལ། འགྲེལ་ཆེན་དང་བི་བླ་ཏི་ན་རེ། འགའ་ཞིག་གིས་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། ཡུང་ལ་རྩོད་པའི་ཆོག་ཡིན་པས་འདིར་སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་བྱིར་དང་། འོད་སྤྱང་ཆེན་པོ་སོགས་མ་འབྲེལ་པའི་བྱིར་སྟོབ་དཔོན་གྱི་གསུང་མིན་ཟེར་ལ། བེ་རོ་ཅ་ན་ན་རེ། སྟོབ་དཔོན་སེལ་འཁྱིལ་བཞུགས་ནས་གོང་འོག་གི་འབྲེལ་མ་གཟིགས་པར་གསུངས་ཞེས་ཟེར། འགྲེལ་པ་གཞན་གསུམ་གྱིས་འོག་གི་སྐབས་སུ་བཀྲལ་ལ། རྟོག་ཆེན་པོས་ཀྱང་སྤྱངས་ཀྱང་བོད་འགའ་ཞིག་གིས་གོང་དུ་བྱངས་པར་སྤྱང་ངོ་། །

༡--- ལུང་སྟོང་ཉིད་ཡོད་ན་བྱང་རྒྱུ་ཡོད་པར་བརྟེན་པའི་རིགས་པས་སྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། བསྟན་པའད་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དགེ་ལྷ་སྟགས་ན་རེ། བསྟན་པའི་རྩ་བ་དག་སྟོང་ཡིན་ན། དེའང་མུ་སྟགས་པ་དང་ཚུད་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་དོར་བྱར་འབྱར་བས་དག་སྟོང་དགའོ། །ཞེས་སྟོར་རོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྩ་བ་དག་སྟོང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་མུ་སྟགས་དང་འབྲེལ་བའི་དུན་པ་ཉེར་གཞག་སྟགས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལ་མིང་གི་དང་། ཁས་འཛེབ་པའི་དང་། སྟོང་བའི་དང་། གསལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་བསྟན་ཚོགས་ཀྱི་དང་། ཉོན་མོངས་བཅོམ་པའི་དག་སྟོང་སྟེ། ལུ་ལས་འདིར་ཐ་མ་གཟུང་སྟེ། དེ་ཆོས་ཅན། ཉོན་མོངས་བཅོམ་པའི་དག་སྟོང་དག་བཅོམ་ཉིད་ཀྱང་དགའ་བར་གནས་ཏེ། མི་སྲིད་པ་དག་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཀྱང་ནི། བཤད་པ་གཞན་སྟུང་པའོ། །སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་ན་ལྷག་བཅས་མི་ཐོབ་པར་མ་ཟད། དེ་ཆོས་ཅན། དུམ་མ་ལུས་པ་ཟད་པའི་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཐུང་ན་ལས་(༡༥) འདས་པའང་དགའ་བར་གནས་ཏེ། མི་ཐོབ་པར་ཐལ། མེས་ནི། དངོས་པོར་དམིགས་པ་སྟེ། ཞེན་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱུང་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལས་ལས་སྟེ། དེ་ལས་དུམ་མ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བདེན་པ་མཐོང་བ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མཐོང་བས་མི་གྲོལ་ཏེ། གྲོལ་ན། མེས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྲོལ་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མཐོང་བས་གྲོལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྟོང་ཉིད་མཐོང་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་པར་ལྷག་བཅས་མི་རུང་། ལྷག་མེད་མི་རུང་། དེས་ན་སྟོང་ཉིད་སྟོམ་པར་གདམས་པ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བདེན་པ་མཐོང་བས་ཉོན་

མོངས་པ་སྤངས་པས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་ལོ། །ཞེན། ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ་དེའི་
 བར་མ་ཆད་པའི་དེ་མ་ཐག་རྩ་ཆོས་ཅན། རྟམ་པ་ལས་གྲོལ་བ་དེར་འགྱུར་དེ། ཉོན་
 མོངས་སྤངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཉོན་མོངས་མེད་ཀྱང་དག་བཅོམ་དེ་དག་ལ་སྤར་
 སོ་སྦྱེའི་སྐབས་སུ་བྱས་པའི་ཉོན་མོངས་དང་བཅས་པའི་ལས་ཀྱི་རྒྱས་པ་སྟེ། འབྲས་ལུ་
 ལུང་ལས་མཐོང་བ་ཡིན་དེ། མོལ་འགལ་གྱི་བྱ་རྒྱུ་ལག་བཅོམ་པ་དང་། མོར་སྤྱོད་
 མེས་བསྐྱེད་པ་དང་། འཆར་ཀ་སྒྲིབ་ཅད་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་རེ་ཞིག་རིམ་པ་སྟོན་
 པ་སྟེ། དང་པོར་བདེན་པ་མཐོང་བས་མ་རིག་པ་སྤངས་པས་འདྲ་བྱེད་ནས་སྤྱོད་པའི་
 བར་དུ་སྤངས་ལ། ཡང་སྤྱོད་ཉེ་བར་ཞེན་པའི་རྒྱ་སྤྱོད་པ་མེད་ཅེས་མཐའ་གཅིག་རྩ་མོ་
 བས་སྦྱིས་སྦྱོ་བ་མི་ཞེན་པ་གྲོལ་བར་འཐད་དོ། །ཞེན། དངོས་འཛིན་མ་སྤངས་པས་མ་
 རིག་པ་མི་སྤྱོད། དེས་ན་སྤྱོད་པ་ཡང་མ་སྤངས་ལ། ཉོན་མོངས་ཅན་སྤངས་སུ་རྒྱུག་ཀྱང་།
 ཉོན་མོངས་པ་དང་མཆུངས་པར་ལྟན་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་པ་འདི་དག་བཅོམ་ལ་ཅི་
 སྟེ་མེད་དེ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མོངས་པ་སྤངས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཀྱན་
 རྩ་མོངས་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་བཞིན་ནོ། །(༡) ༢༤(བ)གཞན་ཡང་། རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
 ཆོར་བ། ཆོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྱོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དག་བཅོམ་ཆོས་ཅན། སྤྱོད་པ་མེད་
 བར་མ་དེས་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པ་ཅན་གྱི་ཆོར་བ་དེ་དག་ལ་འང་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྷག་པ་མེད་དེ། རྒྱ་ལ་འབྲས་ལུས་མ་ལྷབ་ཅིང་། ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་
 པའི་ཆོར་བ་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་མིན་ནོ། །ཞེན། དངོས་པོར་མཛོན་ཞེན་ཅན་ལ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་
 མེད་པ་མི་སྤྱོད་ཅིང་དེ་ཉིད་མ་རིག་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས་དེ་དང་ཆོར་བ་སོགས་
 སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཆོགས་པ་ཆང་བས་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་པ་འབྱུང་རུང་རུ་
 གྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལྷག་མེད་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དངོས་པོར་དམིགས་པ་སྟེ། ཞེན་པ་

དང་བཅས་པའི་སེམས་ཆོས་ཅན། ལྷག་མེད་དུ་མི་འདའ་བར་ཐལ་དེ། བསྒྲུབ་བྱའམ་
བསྒྲུབས་པའི་འབྲས་བྱའགའ་ཞིག་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པར་འགྱུར་
གྱི། སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། བྱལ་པ་ཡོད་དེ། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ་
དང་བྲལ་བའི་དམིགས་བཅས་ཀྱི་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ཞེན་པའི་ཞགས་བས་བསྐྱམས་
ནས་རེ་ཞིག་འགག་གྱུར་ཏིང་ཏེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུད་ཟད་ཅིག་ནས་སྤར་ཡང་
སྟེ་བར་འགྱུར་དེ། དཔེར་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་ལ་ཞུགས་པ་ན་ཆོགས་
དུག་འགག་གྱུར་སྤར་སྟེ་བ་བཞིན། དེས་མཆོན་ནས་འགོག་སྟོམས་དང་འདུ་ཤེས་མེད་
པ་བ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་ན། སྤང་པོ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྤང་འདས། ལྷག་
མེད་ཀྱི་སྤང་འདས་གཉི་ག་མི་ཐོབ་པ་དེས་ན་དེ་གཉིས་དོན་དུ་གཉེར་བས་སྟོང་པ་ཉིད་
བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། སྟོང་ཉིད་བསྒྲུབས་ན། ཉོན་མོངས་རྩ་བ་ནས་འཛོམས་ཤིང་ཐེ་ཆོམ་
ཅམ་ཞིག་ཟོས་པས་གྱུར་སྤིང་པ་འཛིག་པར་བྱེད་དེ། བཞི་བརྒྱ་པར། བསོད་ནམས་
རྒྱུད་དུས་ཆོས་འདི་ལ། ཐེ་ཆོམ་ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར། ཐེ་ཆོམ་ཟ་བ་ཅམ་ཞིག་གིས། །
སྤིང་པ་རུལ་(༡༥༥ན)པོར་བྱེད་པར་འགྱུར། ཞེས་དེ། སྤོན་མོའི་དག་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཟ་
བས་སྤོན་མོའི་འཛིགས་པ་ལས་ཐར་པ་བཞིན་ནོ། །

༤--- སྟོང་ཉིད་བསྒྲུབས་པས་མི་གནས་པའི་སྤང་འདས་ཐོབ་པར་བསྐྱེད་པ།

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་དམིགས་བཅས་ཀྱི་སེམས་འགའ་ཞིག་ལ་ཞེན་པས་ཐར་པ་
མེད་ན་སྟོང་ཉིད་ལ་འཛིགས་པ་སྟེ་བས། གཉི་ག་སྤངས་ནས་འཁོར་བར་གནས་པ་
མཆོག་གོ་ ཞེན། ཞེན་པའི་རྒྱ་ཆགས་པ་དང་། འཛིགས་པའི་རྒྱ་སྐྱག་པའི་གནས་དེ།

རྟག་པ་དང་ཆད་པའི་མཐའ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་མ་པས། རོན་དམ་པར་དབྱེད་པས་རྟག་པའི་
 མཐའ་སྤངས། ཀུན་རྫོབ་སྤང་ཆོད་ལས་སྤངས་པས་སྟོ་སྦྱར་གྱི་མཐའ་ལས་གྲོལ་པའི་
 ཐུར་ཤེས་རབ་གྱི་འཁོར་པའི་སྟོན་གྱི་མི་གོས་ལ། སྟོང་རྗེས་གཞན་དོན་དུ་འཁོར་བར་
 གནས་པར་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །དགོས་པ་ཅིའི་དོན་དུ་གནས་ཤིང་། དུམ་ཅན་ཏེ།
 འཁོར་བ་པའི་དུམ་པས་ལ་པའི་དོན་དུ་འོ། །འཁོར་བ་དོན་དམ་དུ་མེད་པས་གནས་
 བས་ཅི་བྱ་ཞིན། མྱོངས་པ་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་དུ་མེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པས་སོ། །འཁོར་
 འདས་གྱི་མཐའ་གཉིས་ལས་གནས་པ་དེ་ནི་སྟོང་བ་ཉིད་བསྟོམས་པའི་འབྲས་སུ་ཡིན་
 བོ། །འགྲེལ་ཆེན་ལས་ཆགས་འཛིགས་ལས་ནི་མ་གྲོལ་བར། །ཞེས་པ་ལྟར་ན། ཆགས་
 པ་སྟེ། ཞེན་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་གྱི་སྟོ་ཐོས་པས་སྟག་པ་འཛིགས་པས་དེ་གཉི་གའི་
 ཕྱོགས་སྤངས་ནས་འཁོར་བ་སྟེ། ཁམས་གསུམ་པ་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཅིང་གནས་པའི་
 གནས་སྤངས་སྟེ་སྟེ། མ་གྲོལ་བ་སྟེ། ཐར་པ་མེད་པའི་ཐུར་རོ། །སྟེ་ཀ་ལ་སོགས་པའི་
 དུམ་ཅན་གྱི་དོན་དུ་མྱོངས་པ་སྟེ། མ་རིག་པས་བྱང་འདས་ལས་སྦྱར་ལོག་ནས་འཁོར་
 བར་གནས་པ་འདི་ནི་སྟོང་བ་ཉིད་གྱི་འབྲས་སུ་ཡིན་ལ་དེས་ཅི་བསྟུབས་ཏེ། ཅི་ཡང་
 མེད་དོ། །ཞེས་འཆད་དེ། ཡི་གའི་དོན་དུ་མ་མཐོང་རོ། །

༤— དོན་བསྟུམ་ཏེ་སྟོང་ཉིད་བསྟོམས་པར་གདམས་པ།

བཞི་བ་ནི། སྟོང་བ་ཉིད་དེ་ནི་སྦྱར་བ་རྫོང་བ་ལྟར་སྟོང་བ་ཉིད་ལ་སྟག་པས་འཁོར་
 བར་གནས་སོ། །ཞེས་སྟོང་བ་ཉིད་གྱི་ཕྱོགས་ལ་སུན་འབྱེན་པ་ནི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 འཆད་འགྱུར་གྱིས་ལན་འདེབས་(༡༥༧བ)པའི་ཐུར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དེས་ན་ལམ་ཡིན་
 བམ་མིན་སྟུམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་མི་བ་ར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་བ་ཉིད་

བསྒྲུབ་པར་བྱའོ།

- ༡-- ལྷོང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པ་སྒྲུབ་པར་གདམས་པ།
- ༡--- ལྷོང་ཉིད་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་སྒྲུབ་པར་གདམས་པ།

གཉིས་པ་ལ། ལྷོང་ཉིད་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་སྒྲུབ་པར་གདམས་པ།
 ལས་དང་པོ་བས་ལྷོང་ཉིད་ལ་འཛིགས་པ་སྒྲུབ་། འཛིགས་པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་གྱི་
 གཉེན་པོར་བདག་གཉིས་ཀྱི་ལྷོང་པར་བསྐྱེད། ལྷོང་ཉིད་མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་ཞེན་
 པའི་རྒྱས་རྒྱལ་བསྐྱེད་པ་ལ་ལྷོང་ཇེ་སྒྲུབ་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། ལྷོང་ཉིད་མཐོང་བས་
 ཅི་ཞིག་བྱ། ཞེས་པའི་ལན་གདམ་པའི་ཕྱིར་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་ཉིད་སྒྲིབ་པ་
 དང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤེས་ཤིང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་པ་ལ་སྒྲིབ་པ་གཟུང་
 འཛིན་གྱི་ཀྱན་རྒྱུ་ཤིག་པ་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྒྲིབ་པས་སྐྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་སྒྲོང་བའི་
 གཉེན་པོ་ནི། ལྷོང་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །རྣམ་ཐར་སྒྲོག་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་མཚན་མེད་སྒྲོན་མེད་
 ཀྱང་ལྷོང་ཉིད་ལ་རག་ལས་པས་ལྷོང་ཉིད་གཙོ་པོ་ཡིན་ཏེ། ལྷོང་རྒྱལ་གྱི་ཆོགས་ལས།
 རང་བཞིན་མེད་པས་ལྷོང་པ་སྒྲོང་པ་ནི། ཡིན་དང་མཚན་མེད་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར། །
 མཚན་མ་ཐམས་ཅད་ལོག་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར། མཁས་པ་ཅི་སྟེ་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་
 པར་འགྱུར། ཞེས་སོ། །དེས་ན་བདག་གཉིས་ཀྱི་ལྷོང་པ་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་ཞི་བའི་
 སྒྲོག་གཉིས་པ་མེད་དོ། །ནི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་སྐྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་རྣམ་འབྱེན་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་
 བེ་ཐེ་ལྟར་སྒྲུབ་མི་བྱེད་དེ། འབད་པ་ཆེན་པོས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །

༡--- ལས་དང་པོ་བས་སྟོང་ཉིད་ལ་འཇིགས་པ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་ནི། སྟོང་ཉིད་འདི་ལ་འཇིགས་པས་མི་སྒྲིམ་མོ། །སྒྲིམ་ན། དངོས་པོ་
གང་རྟེན་དང་གདུང་བར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ་ལ་སྒྲག་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་རིགས་ན།
སྟོང་པ་ཉིད་ལ་པོར་བའི་རྟེན་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཁིང་ཁི་བར་བྱེད་པ་དེ་ལས་འཇིགས་པ་
རི་ལྟར་སྐྱེ་སྟེ། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དགའ་བར་རིགས་
སོ། །འཇིགས་(༡༥༥ན)པ་ནི་བདག་འཛིན་ལས་བྱུང་ཁིང་དེ་མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི།
བརྟགས་ན་འཇིགས་པར་མི་རིགས་ཏེ། གལ་ཏེ་འཇིགས་མཁན་གྱི་བདག་འགའ་ཞིག་
ཡོད་ན་ནི། འཇིགས་པའི་གནས་ཅིའང་རུང་བ་ལས་འཇིགས་པར་འགྱུར་བར་རིགས་ན།
གང་གི་ཆོ་འཇིགས་མཁན་གྱི་བདག་ཉིད་འགའ་ཡང་དབྱུང་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་འཇིགས་
པར་འགྱུར་བའི་འཇིགས་མཁན་དེ་སུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ།འཇིགས་མཁན་ལ་དབྱུང་བས་འཇིགས་
པ་ལྡོག་གོ། །

༡--- འཇིགས་པའི་རྒྱ་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོར་

བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་བར་བསྟན་བ།

1 གང་ཟག་གི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྟོང་ཉིད་རྟེན་བསྟན་བ།

1- སྤང་པོ་ལྡེ་ལ་བདག་མེད་པ་སྤྱིར་བསྟན་བ།

གསུམ་པ་ལ། གང་ཟག་གི་དང་། ཆོས་ཀྱི་དང་། བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྟོང་
ཉིད་རྟེན་བསྟན་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྤང་པོ་ལྡེ་ལ་བདག་མེད་པ་སྤྱིར་བསྟན་། གྲུབ་
མཐས་བརྟགས་པའི་བདག་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་བ། བདག་མེད་པ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ་

གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ལུང་པོ་ལཱ་རེ་རེ་ནས་དབྱེད་ན་བདག་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་
 ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་སོ་དང་། མགོ་བོའི་སྒྱུ་དང་རྒྱང་ལག་གི་སེན་མོ་ནི། བདག་ཏུ་གཟུང་
 བའི་ཡུལ་མ་ཡིན། དེ་དག་ལ་བདག་གིས་འཛིན་གྱི་བདག་ཏུ་མི་འཛིན་ཏེ། བདག་གི་
 མཚན་ཉིད་མེད་པའི་བྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རུས་པ་དང་། བྲག་གཉིས་པོ་ནི་བདག་མ་ཡིན།
 ལྷ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲུབས་བདག་མིན། བད་ཀན་ནམ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ལུང་པ་བདག་
 མིན། ཟ་བ་འབྲུགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཁུ་བ་རུས་པའམ། ལྷ་ལས་བྱུང་བའི་རྩ་མེར་དང་
 བྱི་ཁྲག་རུལ་བའི་རྒྱག་ཀྱང་བདག་མིན། བདག་ནི། ཞག་སྟེ། ལུས་ཀྱི་སྒྲུམ་མམ་ཆོལ་
 གྱི་ཁུ་བ་དང་། རབ་ཏུ་རུལ་བའི་རུལ་ཡང་མིན། སྟོ་བ་དང་མཚིན་པའམ། རྒྱ་དབེ་ལྟར་
 བ། ཆོལ་ཏེ། ཁམས་བཞི་བ་དང་། རྒྱ་མ་དག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན། བྱང་ཁྲོལ་གཞན་སྟེ་
 མ་སོགས་དང་། རྒྱ་མཐའ་བྲ་མོ་ཡན་ཆད་ཀྱང་བདག་མིན་ཏེ། བདག་ནི་བྱི་ས་སྟེ།
 བཤང་བ་དང་གཅིན་དུ་གྲགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། ཤ་དང་པགས་པ་ནི། འགྲེལ་བར་
 རྒྱས་པ་སྟེ། རུས་ཆོགས་སྟེལ་བའི་(༡༧༥བ)ཅུ་རྒྱས་ཀྱང་བདག་མིན། ལུས་ཀྱི་མེ་
 ཁམས་དྲོད་དང་། དབྲགས་འབྱུང་འཇུག་གི་རྒྱུ་ཡང་བདག་མ་ཡིན། མིག་ན་བསྐྱེལ་
 བཤང་གཅིའི་ལམ་གྱི་སྒྲ་ག་དགྲུ་ཡང་བདག་མ་ཡིན། མི་གནས་ལུས་ཀྱི་བར་ལ་བརྟེན་
 བའི་རྒྱུ་ཤེས་དུག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན། དེ་རྒྱུ་ས་སོ་སོའམ་འདུས་པའི་རྒྱུ་པ་ཐམས་
 ཅད་དུ་བདག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་འདུས་པ་ལས་བདག་ཏུ་འཛིན་ལ། སོ་སོ་བ་བདག་
 མ་ཡིན་ཞིང་། འདུས་པ་ལ་ཡང་དེ་བས་ལྷག་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །སྟོན་འཇུག་ལེའུ་
 དགྲུ་མའི་འགྲེལ་བར། འདིའི་རྗེས་ལ་ཡིད་དང་། རུས་གསུམ་གྱི་སེམས་ཏེ། རྒྱུ་ཤེས་
 གྱི་ལུང་པོ་དང་། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་། སེམས་འབྱུང་རྒྱུ་ས་བདག་མིན་པར་སྒྲུབ་
 པ་དང་དོན་བསྐྱེད་པ་དང་བཅས་པ་དང་། གངས་ཅན་པ་དང་། བྱི་བྲག་པའི་བདག་
 དགག་པ་རྩོད་སྒྲུང་དང་བཅས་པ་འབྱུང་སྟེ། གཞུང་གཞན་ལ་མི་སྤང་ངོ་། །

2- བྱུང་མཐུན་པ་དྲགས་པའི་བདག་བྱེད་པ་ཉུང་གསལ་པ།

གཉིས་པ་ལ། བྱངས་ཅན་དང་། རིག་པ་ཅན་གྱིས་བདགས་པའི་བདག་དགས་པ་
 གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། སྐྱ་འཛིན་རྟག་པ་དང་། སྐྱ་འཛིན་གཟུགས་འཛིན་ཡིན་པ་དགས་
 པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། སེར་སྐྱ་པ་ན་རེ། རྣམ་ཤེས་དྲུག་ལ་བདག་འགོག་ལ་མ་བཟོད་
 རས་སྐྱ་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་སྐྱེས་སུ་ཤེས་རིག་ནི། བདག་
 ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྟག་པ་དང་། རྩལ་པ་དང་། ཡོན་ཏན་དང་བྲལ་བ་དང་། སེམས་པ་
 ཅན་ཡིན་གྱི། སྐྱོད་དང་འབྲེལ་པས་སེམས་པ་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱོན་ཅི་བཅའ་པོ་ཡིན་པའི་
 བྱིར། འབྲས་སུ་འགའི་ཡང་བྱེད་པ་པོ་དང་། དེའི་འབྲས་སུའི་ཡོངས་སྐྱོད་པ་པོ་ཡང་མ་
 ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་བྱིར། རྩལ་མུན་སྒྲིང་སྒྲོབས་གསུམ་ཆ་མཉམ་པའི་རང་
 བཞིན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི། ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པས་བདག་ལ་འབྲས་སུ་སྒྲོབ་
 བོ། །བདག་ལུལ་ལ་སྐྱོད་འདོད་པ་ན། གཙོ་བོས་ཤེས་ནས་དེ་དང་སྐྱོར་བ་བྱེད་ལ། དེ་
 རས་དེ་ཙམ་ལ་འབྱིན། ཡིད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་དབང་པོ་ལྷན་བརྒྱང་བའི་ལུལ་
 ལ་(༡༥༥)སྐྱོས་ཞེན་པའི་དོན་ལ་སྐྱེས་སུས་སེམས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་སེམས་ལྡན་
 ཡིན་པའི་བྱིར་ཡོན་ཏན་དང་བྲལ། རྩལ་པའི་བྱིར་བྱ་བ་མེད་དོ། །ཞེན། གལ་ཏེ་སྐྱ་
 འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། ལུལ་སྐྱ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོན་སྐྱ་འཛིན་
 པར་འགྱུར། སྐྱ་འཛིན་རྟག་པའི་བྱིར། འདོད་ན། བདག་ཤེས་རིག་ཆོས་ཅན། སྐྱ་
 གང་གི་སྟེ། ལུལ་སྐྱ་མེད་པའི་དུས་ན། ལུལ་སྐྱ་ཅི་ཞིག་རིག་སྟེ། མི་འཛིན་པར་ཐལ།
 དེ་དུས་ན་ཤེས་བྱ་སྟེ། ལུལ་སྐྱ་མེད་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱ་འཛིན་པའི་
 ཤེས་པ་ཞེས་ཅི་སྟེ་བརྗོད་ན། མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལུལ་སྐྱ་མི་འཛིན་པའི་བྱིར། རྩལ་པ་

མེད་དེ། ཡུལ་ཤེས་པ་མེད་ཀྱང་དེའི་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འགྲོ་བ་འདིར་ཆོས་ཅན།
 ཤིང་ཡང་ཤེས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། ཤེས་བྱ་མ་ཤེས་ཀྱང་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཡུལ་མེད་པར་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་པའི་རྒྱ་དཔེ་ན་ཤེས་བྱ་རུང་ཡུལ་དུ་ཉི་པར་གནས་
 པ་མེད་པས་དེ་འདྲིན་པའི་ཤེས་པ་མེད་ཅེས་ངེས་པས་སྒྱུ་འདྲིན་མི་རྟག་པར་གྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཚུད་ལན་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། སྒྱའི་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་དུས་ཕྱིས་
 གཟུགས་ཤེས་ཤིང་འདྲིན་ལ། དེ་གཉིས་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་སྒྱུ་མེད་པས་དེ་
 མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ལ། གཟུགས་འདྲིན་གྱིས་སྒྱུ་འདྲིན་པར་དང་། གཟུགས་མི་འདྲིན་པར་
 དང་། སྒྱུ་འདྲིན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་དམིགས་པར་ཐལ་བ་དགག་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་
 ནི། གཟུགས་འདྲིན་པ་དེའི་ཆེ་གཟུགས་འདྲིན་ཆོས་ཅན། སྒྱ་ཐོས་པ་འང་ཅི་སྟེ་མིན་
 ཉེ། ཐོས་པར་ཐལ། སྒྱུ་འདྲིན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་སྒྱུ་འདྲིན་ཡིན་ཡང་
 དེའི་ཆེ་སྒྱུ་རུང་ཡུལ་དུ་མི་ཉི་པའི་ཕྱིར་མ་ཐོས་སོ། །ཞེ་ན། གཟུགས་འདྲིན་ཆོས་ཅན།
 སྒྱུ་དེ་འདྲིན་པའི་ཤེས་པ་མ་འབྱུལ་བ་དེའང་མེད་པར་(༡༥༥)ཐལ། ཡུལ་སྒྱུ་མེད་པ་
 དཔེ་ན་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་འདྲིན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འདྲིན་པའི་
 ཤེས་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཉེ། མི་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྱུ་འདྲིན་པའི་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་ཡོད་དེ། ཤེས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་རང་བཞིན་གཉིས་སུ་མི་རིགས་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁོ་ན་རེ། གང་ཟག་གཅིག་པ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྱུ་ ལུ་ལ་ལྟོས་ནས་པ་ཡིན་
 པ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་གཅིག་ཡུལ་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་འཛིག་པས་སྒྱུ་མེད་དོ། །ཞེ་ན།
 གང་ཟག་གཅིག་ཁོ་ན་ནི། ལུ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྱུ་དང་པོ་པ་དང་། པ་ལ་ལྟོས་ནས་བསྐྱེད་
 པར་བྱ་བའི་སྤྱིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྟོས་ནས་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི།

ཡང་དག་པ་སྟེ། དོན་དམ་པ་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་གཅིག་
རང་བཞིན་གཉིས་སུ་མི་འགྱུར་ལ། བདག་ས་པར་ཡོད་པས་བྱོད་གྱི་སྐབས་དོན་མི་
འགྲུབ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར། སྤྱིང་སྟོབས་ཏེ། བདེ་བ་དང་། རྒྱག་བསྐྱལ་ཏེ།
དུམ་པ་དང་། རུན་པ་སྟེ། གཏི་ལྷག་སྟེ། ཡོན་ཏན་གསུམ་པོ་སོ་སོའམ། བསྐྱུས་ནས་རང་
གི་ངོ་བོས་གནས་པ་ཡིན། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་དེའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་དོན་དམ་
པར་བྱ་ཡང་མ་ཡིན། ས་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི། ས་དང་བྱའི་གནས་སྐབས་ན་བྱུང་མེད་
ཅིག་ཡིན་ཡང་ལྟོས་པས་བདག་ས་ནས་ས་དང་བྱར་བཞིན་པ་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་དེ་ནི་ཚོས་ཅན། རྒྱ་འཛིན་པ་དང་ལྷན་པ་
སྟེ། འབྲེལ་བའི་རྒྱ་ཤེས་སུ་དམིགས་པར་ཐལ། དམིགས་རུང་ཡིན། རྒྱ་འཛིན་པའི་
ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱེད་སྒྲུས་བྱེད་པར་དམིགས་གྱིས་བསལ་ནས་
གཟུགས་འཛིན་རྒྱ་འཛིན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་མ་ཡིན་པས་བསལ། ཁོ་ན་རེ།
གཟུགས་འཛིན་རྒྱ་འཛིན་དུ་སྒྲོས་མ་མཐོང་ཡང་། རྒྱ་འཛིན་དེ་ཉིད་རྒྱལ་གཞན་དུ་
བསྐྱར་ནས་གཟུགས་མཐོང་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གར་མ་ལན་གཅིག་རེས་འཛིགས་
སྟེ་དང་། རེས་སྟེང་(༡༥༠ན)རྒྱུ་པ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་འཛིན་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེ་ན། རྒྱ་
འཛིན་དེ་ཚོས་ཅན། ཏྲག་པ་མིན་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱལ་བོར་ནས་གཟུགས་འཛིན་གྱི་
རྒྱལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གར་མ་ལན་བཞིན། བྱལ་བ་མ་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་དངོས་
པོ་གཅིག་པོ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་གཞན་དང་གཞན་དུ་སྟེ་ཁིང་འགག་པས་སོ། །ཞེ་ན། རྒྱལ་
གཞན་འགག་ཅིང་གཞན་སྟེས་པ་ཐན་རྒྱན་འགལ་བ་གཉིས་གཅིག་པ་ཉིད་དེ་ནི། རྩོན་
མེད་པ་གཅིག་སྟེ། རྩར་དེ་འབྲེལ་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བདེན་ཡང་། གལ་ཏེ་
རྒྱལ་གཞན་དང་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ནི། བདེན་པ་སྟེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྩོན་མེད་དེ། ཤེལ་བཞིན་ནོ། །ཞེ་ན། འོ་ན་བདག་ཤེས་རིག་དེའི་རང་གི་རང་བཞིན་

གཞུག་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་སྒྲིམ་ཤིག །རྒྱལ་སྤྱི་ཐམས་ཅད་དུ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཤེས་
 བ་དེ་ཉིད་དོ། །ཞེ་ན། སྤྱི་ཐམས་ཅད་ལ་འཛིན་དང་། སྤྱི་འཛིན་ཐ་དད་ཀྱང་ཤེས་པ་ཙམ་
 ཏུ་གཅིག་པས་རང་བཞིན་གཅིག་པ་དེ་ལྟ་ན། གྲོ་ལ་བ་དང་མ་གྲོ་ལ་བའི་སྒྲིམ་སུ་རྒྱུད་ཐ་
 དད་ཀྱན་ཆོས་ཅན། གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར། ཤེས་པ་ཙམ་སྐྱེ་མོང་དུ་མཆུངས་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེར་མ་ཟད་སྤྱོད་གསལ་གཅིག་འདྲ་བས་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ན། སེམས་
 སྒྲིམ་སུ་ཤེས་ཤིག་དང་། སེམས་མེད་རང་བཞིན་གྱི་གཙོ་བོ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་
 བཞིན་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། དེ་གཉིས་གཡོད་པ་ཉིད་དུ་
 མཆུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀྱང་ནི། ཉེས་པ་གཞན་སྤྱད་པའོ། །འདོད་དེ། དངོས་པོ་ཐ་དད་
 ཀྱང་འདྲ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཅིག་གོ །ཞེ་ན། འདྲ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཅིག་ཏུ་གྱུར་
 བས་ཐ་དད་དེས་པ་མེད་པ་གང་གི་ཆེ་བྱེ་བྲག་ཐ་དད་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་སྟེ། མི་
 བདེན་པ་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་གཙོ་སྒྲིམ་ཆོས་ཅན། འདྲ་བར་འཛིན་པའི་རྟེན་ཏེ། རྒྱ་མཚན་
 གང་ཡིན་ཏེ། མེད་པར་ཐལ། ཐ་དད་མི་སྤྱི་བའི་ཕྱིར། རྒྱལ་པ་ཡོད་དེ། ཐ་དད་མེད་
 པ་གཅིག་ལ་འདྲ་ལྟལ་འདྲ་བོ་མེད་(༡༥༠བ)པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་དཔེའི་འང་གི་རྒྱས་ཉེས་
 པ་གཞན་བསལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་དཔོག་པས་བདག་ས་པའི་སེམས་ཀྱི་
 རང་བཞིན་གྱི་བདག་དང་། ཤིག་བྱེད་གྱི་མཐའ་གསང་བ་སྤྱི་བས་བདག་ས་པའི་བདག་
 ལའང་ཇི་ལྟར་ཤིག་ས་པར་སྐྱེན་དབྱུང་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། རང་ཉིད་སེམས་མེད་པ་དགག། སེམས་དོན་གཞན་དང་ལྡན་པས་
 ཤེས་པ་དགག། དོན་བསྐྱུ་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ཤིག་པ་ཅན་ན་རེ། བདག་ནི་རྟག་པ་
 དང་། ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱལ་བ་དང་། སྤྱོད་ཆགས་སོ་སོ་ལ་ཐ་དད་པ་དང་། སེམས་མེད་
 པ་དང་། སེམས་པ་དང་འབྲེལ་བས་སེམས་པ་ཅན་དང་། བདེ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་
 ཏན་རྒྱུའི་རྟེན་དང་། དག་མི་དགའི་ལས་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་དང་། དེའི་འབྲས་བུའི་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་འཇུག་པའི་འབྲེལ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གསལ་པར་བྱེད་པ་སྒྲུབ་པའི་འོད་ཟེང་།

འོད་སྒྲིབ་པ་པོ་དང་། འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་རྩ་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་འདོད་ལ། བྱེ་བྲག་པ་འང་
དེ་དང་འདྲ་བར་འདོད་དོ། །ཡང་གི་སྐྱུས་སེམས་པ་ཅན་གྱི་བདག་མི་རིག་པར་མ་ཟད།
རིག་པ་ཅན་གྱིས་བདག་ས་པའི་སེམས་མེད་པ་དེ་ཆོས་ཅན། བདག་མིན་པར་ཐལ་ཏེ།
སེམས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྷ་མ་སྤྲད་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱུས་བསྐྱུས་པ་བྱམ་པ་དང་། ཤིང་
དང་། རོ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། རང་ཉིད་སེམས་མ་ཡིན་པ་འོན་ཏེ། སེམས་ཀྱི་སྒྲོ་དང་འདྲ་བས་
སེམས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བདག་དེས་ཡུལ་གཤམ་པར་བྱེད་དོ། ། ཞེན། ར་རོ་བ་དང་།
བརྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་ན་སྒྲོའི་སེམས་དང་ལྡན་པས་བདག་རྩུང་ཞིག་ཀྱང་མི་
གཤམ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲོ་དང་འདྲ་བའི་དུས་སུ་འཛིག་པར་ཐལ། ལྷ་རྩུང་ཟད་ཀྱང་མི་
གཤམ་པ་དེ་སྒྲོ་དང་འདྲ་བའི་དུས་སུ་སོན་གཤམ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲིབ་མེད་དེ། གལ་
ཏེ་གཉི་གའི་དུས་སུ་བདག་རང་བཞིན་གཅིག་ལས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན།
བདག་ཆོས་ཅན། སེམས་པའི་སྒྲོ་དང་འདྲ་བས་དེ་ལ་བྱེད་པར་གསལ་བ་ཅི་ཞིག་བྱས་
ཏེ། རྩུང་ཟད་ཀྱང་མ་བྱས་པར་ཐལ། འགྱུར་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་(༡༥༡ན)པ་ནི། ཡན་གཞོད་ལ་སོགས་རྩུང་ཟད་ཀྱང་གཤམ་པ་མེད་པ་
ལས་ཐམས་ཅད་བྱེད་མི་རུས་པས་བྱ་བ་དང་བྲལ་བ་ཡང་བདག་རྩ་འདོད་པ་དེ་ལྟར་ན།
ཁྱེད་རང་ལ་སྐབས་སུ་མི་མཁོ་བའི་ནམ་མཁའ་བདག་རྩ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །

3- བདག་མེད་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ།

གསུམ་པ་ལ། བདག་མེད་ན་ལས་འབྲས་འབྲེལ་པར་དང་། སེམས་ཅན་མེད་ན་
སྤྱིང་རྗེ་མི་འཐད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།

གཞེགས་ཐམས་ཅད་པ་ལ་སོགས་པ་ན་རེ། གལ་ཏེ་འཛིག་རྟེན་འདིར་ལས་བྱས་ནས་འཛིག་
 རྟེན་ལ་རྩལ་དུ་འགྲོ་བ་པོའི་བདག་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་
 བྱས་པའི་འབྲས་སུ་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་ལས་དང་འབྲེལ་པ་འཇམ། གང་གི་ ལས་
 བྱས་པ་དེའི་འབྲས་སུ་ཐོབ་པའི་འབྲེལ་པ་རིགས་པ་མིན་པར་འགྱུར་ཏེ། བློ་སྟེ། གང་
 གི་ཕྱིར་དགེ་མི་དགེའི་ལས་བྱས་ནས་ལས་ཞིག་ཅིང་བྱེད་པ་འགག་པ་ན། བྱེད་པ་པོ་
 འཛིག་རྟེན་ལ་རྩལ་དུ་འགྲོ་བ་མེད་པས་ལས་བྱེད་མཁན་སུ་ཡིས་འབྲས་སུ་ཕྱོད་པར་
 འགྱུར་ཏེ། བྱེད་མཁན་ཞིག་ནས་ཕྱོད་པ་པོ་གཞན་ཞིག་སྟེས་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ཆུད་
 རྩོམ་པ་དང་འབྲས་སུ་མ་བྱས་པ་དང་ཐུད་པའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ལ། རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པས་བརྟན་པར་མི་རིགས། གུན་རྩོམ་ཆུན་
 ལ་དགོངས་ནས་བྱེད་པོས་འབྲས་སུ་ཕྱོད་པར་བརྟན། རྒྱན་ཅན་སེམས་བདག་ཏུ་འདོད་
 པ་དགག་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ། བྱ་བ་ལས་གྱི་གཞི་སྟེ། རྟེན་འཛིག་རྟེན་འདི་དང་།
 དེའི་འབྲས་སུའི་གཞི་སྟེ། རྟེན་འཛིག་རྟེན་ལ་རྩལ་ཏེ། གཞི་ཐ་དད་ལ་བྱ་བ་དང་འབྲས་
 སུར་འགྱུར་བ་གཉི་ག་ལ་གྲུབ་པོ། །ལས་བྱེད་པ་དང་། འབྲས་སུ་ཡོངས་སྟོན་པ་དེར་ཏེ།
 དེ་ལ་བདག་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡང་། ལུ་སྟེ། བདག་ཏུ་འདོད་པ་ཁྱོད་དང་ཁོ་བོ་ཅག་
 གཉི་ག་ལ་གྲུབ་སྟེ། དེད་ལྟར་ན། བདག་མེད་ལ་བྱེད་པ་པོ་མེད་ལ། ཁྱེད་ལྟར་ན།
 བདག་(༡༥༡བ)སེམས་པ་མེད་ཅིང་རྟག་པའི་ཕྱིར་བདག་བྱེད་པ་མེད་པར་རྒྱ་མཚན་
 མཚུངས་པ་དེས་ན་ལས་བྱེད་པ་པོས་འབྲས་སུ་ཕྱོད་པ་པོ་མ་ཡིན་པ་འདིར་ཏེ་འདི་ལ་
 བརྟན་པ་དོན་མེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་འཕོད་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་ལས་བྱས་པ་རྒྱས་ཐོས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། གང་རྒྱ་ལས་
 དང་ལྡན་པ་དེ་ནིད་ལས་དེའི་འབྲས་སུ་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཕྱོད་རོ། །ཞེས་མཐོང་བ་འདི་
 བློ་སྟེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནས་འཆི་བའང་གཞན་ཡིན་ལ། སྟེ་བའང་གཞན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་རོ། །འོན་ཆེ་འདིར་ཁ་ཟས་མི་འཕྲོད་པ་ཟོས་པས་ཟ་བ་པོ་ལ་ནད་འབྱུང་བ་དང་།
 སྦྱིན་པས་ཡོངས་སྤྱོད་འཕེལ་བ་སོགས་མཐོང་ཞེན། དེ་དག་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པ་ཡིན་
 གྱི་གཅིག་མིན་ཏེ། སྐད་ཅིག་གིས་འཛིགས་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་སྐད་ཅིག་དུ་མ་བརྒྱད་
 པའི་མཚན་ཉིད་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་དངོས་པོས་འཇུག་པའི་རྒྱན་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་གཅིག་
 ཏུ་འཛིག་རྟེན་པས་ཞེན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་པོ་དང་། འབྲས་སུ་ལ་ཡོངས་
 སྤྱོད་པ་པོ་ཞེས་གསུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་མདོ་ལས། དགོ་སྤྱོད་དག །བྱས་
 ཤིང་བསགས་པའི་ལས་ནི། སའི་ཁམས་ལ་སྦྱིན་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན། རྒྱ་དང་། མེ་
 དང་། རྒྱུང་ལ་མ་ཡིན་གྱི། ཟིན་པའི་ཕྱང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྦྱི་མཆེད་འདི་ཉིད་ལ་
 སྦྱིན་པའི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བདག་མེད་ཀྱང་རྒྱན་གཅིག་
 པས་འབྲས་སུ་སྤྱོད་པ་འཐད་དེ། མ་དུ་ལུང་གའི་འབྲས་སུ་རྒྱ་སྦྱེགས་ཀྱིས་བསྐྱོས་པས་
 མེ་རྟོག་དམར་པོར་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །དེས་ནི་དུན་པ་དང་ངོ་ཤེས་ཀྱི་བསམ་པ་ལ་
 སོགས་པ་ལ་རྩྱེད་པ་སྤྱང་བའང་མཚོན་ནོ། །བདག་ཅིས་བདག་ས་པའང་སེམས་ཀྱི་རྒྱན་
 ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་དེ་ཡང་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་ཅིང་། གྲུབ་ཀྱང་བདག་མ་
 ཡིན་ཏེ། དུས་གསུམ་གྱི་སེམས་ལས་འདས་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་སེམས་ཆོས་ཅན།
 བདག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཞེས་པ། གང་གི་ཕྱིར་གྱི་དོན་ཏེ། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
 འདས་(༡༥༩ན)པ་ཞིག །མ་འོངས་པ་མ་སྦྱིས་ནས་མེད་པས་སོ། །འོན་ཏེ་ཞེས་པ།
 འདྲི་བའམ་བརྟགས་པ་ལྟེ། ད་ལྟར་སྦྱིས་པའི་སེམས་བདག་ཡིན་ནོ། །ཞེན། དེ་ཆོས་
 ཅན། བདག་མ་ཡིན་ཏེ། སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་འཛིག་པའི་ཕྱིར། བྱུང་པ་ཡོད་དེ། ད་
 ལྟར་པའི་སེམས་དེ་སྐར་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ན་ཞིག་པ་ན། བདག་མེད་པར་འགྱུར་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དུས་གསུམ་གྱི་སེམས་བདག་མེད་པར་བསྐྱབས་ནས་མཇུག་བསྟུ་བའམ།

ཡང་ན། ལུས་སེམས་ཆོག་པ་ལ་བདག་ཡོད་དོ། །སྒྲིམ་ན། དཔེར་ན། རྩ་ཤིང་གི་སྤྱང་
པོ་ལ་ཆ་གསུམ་སྤྱེ་ཞིང་རིམ་པས་བཤུས་ན་སྤྱིང་པོ་འགའ་ཡང་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ།
སེམས་སེམས་སྤང་པོ་ལ་རིགས་པས་རྒྱུ་པར་དབྱེད་དེ་བཅའ་ན། བདག་གྲང་ཡང་དག་
པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་མོ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་པོ་འདྲོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྩོད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དང་། བདག་
དང་། གང་ཟག་ནི། རྒྱུ་གངས་པ་ཡིན་པས་དེ་རྒྱུ་སྤང་པར་ཡོད་པ་མིན་ན།
ལུས་སྤྱང་ལ་སྤྱིང་ཆེ་བསྒྲིམ་པར་བྱ་སྟེ། ལུས་མེད་པས་སྤྱིང་ཆེ་མེད་ཅིང་། དེ་མེད་ན།
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གྲང་མེད་པར་འགྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ཡོད་དོ། །ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ལ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྤྱིང་ཆེ་འི་ལུས་གྲུབ་པར་བསྟན། འབྲས་ཁུ་གྲུབ་པར་
བསྟན། དེ་གཉིས་གྲུབ་གྲང་བདག་འཛིན་སྤང་དགོས་པ་མི་འགའ་པར་བསྟན་པ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། འབྲས་ཁུ་སྤྱིས་སུ་འོ་དོན་དམ་དགོས་པ་སངས་རྒྱུས་བསྐྱུབ་པའི་
དོན་དུ་སྤྱིང་ཆེ་འི་ལུས་ཁས་སྤང་པར་བྱ་སྟེ། རྫོངས་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སེམས་ཅན་དུ་
བརྟགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཐོག་མར་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཆེ་བསྒྲིམ།
དེ་ནས་ཆོས་དང་དམིགས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཆེ་སྤྱོད། །དེས་ན་དོན་དམ་
པར་སེམས་ཅན་མེད་གྲང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྤང་(༡༥༡བ)སོགས་ཡོད་པས་སྤྱིང་ཆེ་འི་ལུས་
འཐད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། དོན་དམ་པར་སེམས་ཅན་མེད་ན། སྤྱིང་ཆེ་འི་འབྲས་ཁུ་སྤྱི་ཡིན་ཏེ།
སྤྱི་ཡང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། དོན་དམ་པར་འབྲས་ཁུ་སྤྱི་ཡང་མ་ཡིན་པ་
བདེན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པར་འབྲས་ཁུ་མེད་པ་
པོར་གྲང་འདི་ལྟ་སྤྱི་སྤྱོད་པ་ནི། སངས་རྒྱུས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྫོངས་པ་སྟེ། ཀུན་
རྫོབ་ཏུ་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་རྫོངས་པ་སྤང་བྱ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་གཉིས་འཐོར་

བར་འབྲུག་པའི་རྫོངས་པ་སྤང་བྱ་ཡིན་ཡང་། དུམ་ཞི་བའི་རྒྱའི་རྫོངས་པ་སྤང་བྱ་མིན་
 ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུམ་ཉི་བར་ཞི་བའི་དོན་དུ་འབྲས་བུ་དོན་དམ་རྟོགས་
 པའི་སངས་རྒྱལ་རྒྱལ་བའི་ཡུལ་ལ་རྫོངས་པ་ནི། བརྒྱུག་པར་མི་བྱ་སྟེ། དོན་དམ་རྟོགས་
 པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། འབྲས་བུའི་རྫོངས་པ་མི་བརྒྱུག་པ་བཞིན་དུ་བདག་ཏུ་རྫོངས་པ་འང་
 མི་བརྒྱུག་པར་རིགས་སོ། །ཞེ་ན། འབྲས་བུའི་རྫོངས་པས་དུམ་ཞི་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་
 བཞིན་དུ་འདིར་མ་ཡིན་ཏེ། འཁོར་བའི་དུམ་ཞི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ངར་འཛིན་པའི་ང་རྒྱལ་
 ནི། བདག་ཏུ་རྫོངས་པས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་བྱིར་འདི་བརྒྱུག་དགོས་སོ། །འོ་ན་
 བདག་ཏུ་མཐོང་བ་དེ་ལས་ཀྱང་ངར་འཛིན་སྟེ་བ་བརྒྱུག་པར་རྒྱས་པ་མེད་དོ། །ཞེ་ན།
 བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དེའི་གཉེན་པོར་བདག་མེད་སྟོམ་པ་མཆོག་ཡིན་ཏེ། དེས་བདག་ལྟ་
 སྤངས་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་བྱིར་རོ། །

2 ཆོས་ཀྱི་བདག་བཀག་པའི་སྟོན་སྟོང་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པ།

1- ལུས་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་སྤང་བའི་བྱིར་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་བཞི་སྟོན་
 པ་ལ། ཉན་ཐོས་པ་གཙང་བ་དེ་རྟག་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་སྟོན་ལ། ཐེག་
 ཆེན་པས་ལུས་མི་གཙང་བར་འཛིན་སྟོགས་ཀྱང་སྤང་བར་བྱ་བའི་བྱིར་ལུས་སྟོགས་
 རང་བཞིན་འགའ་ཡང་མེད་པར་སྟོམ་པའི་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་བཞི་སྟོན་པ་ལ། ལུས་
 དང་། ཆོར་བ་དང་། སེམས་དང་། ཆོས་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་བསྟན་པ་བཞིའི་དང་
 གོ་ལ། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་(༡༥ན)ལུས་དང་། ཡན་ལག་སྟོ་སྟོ་བ་བདེན་པ་མེད་པར་

སྒྱུ་བ། རྟོན་བསྐྱུས་ནས་ལུས་ལ་ཆགས་པར་མི་རིགས་པར་བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་
 ལ། ཡན་ལག་སོ་སོ་བ་ལུས་མ་ཡིན་པར་བསྟན། ཡན་ལག་སོ་སོ་བ་ལ་གནས་པའི་
 ལུས་གཅིག་མེད་པར་བསྟན། རྟོན་བསྐྱུས་ཏེ། ཡན་ལག་ཚོགས་པ་ལ་ལུས་སུ་འབྱུལ་
 པར་བསྟན་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། སྤར་དང་འབྲེལ་བའི་རྩྭ་ལ་གྱིས་ཡན་ལག་ཅན་
 གྱི་ལུས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་ཡུལ་བདག་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། ལུས་ཀྱང་རྣམ་པར་དབྱེད་
 ན་ཡན་ལག་ཅན་གཅིག་ཏུ་བདེན་པ་མེད་དེ། འདི་ལྟ། ལུས་ནི། ལོང་བུ་མན་ཆད་གྱི་
 རྒྱུ་བ་གཉིས་པོ་དང་། ལུས་མོའི་འོག་གི་བྱིན་པའང་ལུས་མིན་ཏེ། དེ་དག་མཐོང་བས་
 ལུས་མཐོང་བ་མིན་ཞིང་དེ་དག་བཅད་ཀྱང་ལུས་གནས་པའི་བྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་
 མོའི་སྤྱིང་གི་བརྒྱ་དང་རྒྱེད་པའང་ལུས་མ་ཡིན། ལྟོ་སྟེ། གསུམ་པ་དང་རྒྱུ་བ་ཀྱང་ལུས་
 མིན་ཏེ། དྲང་གི་དགྱིལ་འཁོར་དང་དབྱུང་བ་དེ་ཡང་ལུས་མ་ཡིན། སྒྱུ་འི་རྩི་བ་ལོགས་
 དང་ལག་པ་འདི་ཡང་ལུས་མིན་ཏེ། མཆན་ཁུང་གཉིས་དང་ཐུག་པ་གཉིས་ཀྱང་ལུས་མ་
 ཡིན། བྱང་ཁྲོལ་རྣམས་ཀྱང་ལུས་དེ་མིན་ལ་ཞེས་པ་འདི། རྒྱུ་དབེལ་མི་སྣ་དང་། །མགོ་
 དང་མགྱིན་ཡང་ལུས་མིན་ན། རྒྱུ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚོགས་འདི་ལ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་
 ལུས་ནི། གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དབྱུང་ན་གང་ཡང་མ་དམིགས་སོ། །ཡང་དང་ཀྱང་ནི། སྤར་
 མ་སྤར་མར་མ་བྱེད་ཅེས་པ་འོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཡན་ལག་ལ་ལུས་ཚྭ་གས་རེས་གནས་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཀྱན་
 གྱིས་གནས་པ་དགག། རྟོན་བསྐྱུས་ཏེ་ལུས་མེད་པར་བསྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།
 ཡན་ལག་སོ་སོ་ལུས་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཡན་ལག་
 ཅན་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལུས་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན།
 གལ་ཏེ་ལུས་ཡན་ལག་ཅན་འདི། ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཅིང་གནས་ན་(༡༩༣བ)
 ཚྭ་གས་གཅིག་གིས་འཇུག་གས། དུས་གཅིག་ཏུ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་འཇུག།

དང་པོ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ཚུགས་རེ་སྟེ། ཆ་འགའ་རེ་ཡི་ཡན་ལག་འབའ་ཞིག་ལ་གནས་
པར་གྱུར་ན། ཚུགས་གཅིག་པོ་དེ་ཡང་ཚུགས་གཅིག་གིས་འཇུག་གས། ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་འཇུག་བརྟགས་ན། ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། ལུས་ཆ་ཤས་རྣམས་ཡན་ལག་
གི་ཆ་ཤས་ལ་གནས་པར་འགྱུར་མོད། ཡན་ལག་ཅན་དེ་རང་ཉིད་གང་ན་གནས་མི་
ཤེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཚུགས་རེ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བདག་ཉིད་ཀྱང་ཏེ། ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་ལུས་ཡན་ལག་ཅན་དེ་ལག་པ་དང་། སྟགས་གྱི་སྒྲས་བསྐྱས་པ་རྒྱང་པ་སྟགས་
ཡན་ལག་ཀྱང་ལ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ལ་གནས་ན་ནི་ལུས་ཆོས་ཅན། ལག་པ་དང་།
སྟགས་གྱི་སྒྲས་བསྐྱས་པ་རྒྱང་པ་སྟགས་ཡན་ལག་དེ་དག་ཇི་སྟེད་ཡོད་པའི་གངས་དང་
མཉམ་པའི་དེ་སྟེད་གྱི་ལུས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡན་ལག་རེ་རེ་ལའང་ལུས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། གཅིག་ཡིན་པ་ཉམས། འདིས་མཆོན་
ནས་ཁ་བསྐྱར་མ་བསྐྱར། བསྐྱིབས་མ་བསྐྱིབས། གཡོ་མི་གཡོ་ལ་སྟགས་པའང་ཅི་
རིགས་པར་བརྗོད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། བྱང་གི་ཤེས་པ་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྒྲེས་སུ་ནི། སྒྲར་བཀག་ལ།
བྱང་གི་ཤ་ཁྲག་ལ་སྟགས་པའང་ལུས་ཡིན་པ་རྣམ་པར་དབྱེད་ནས་བཀག་པའི་ཕྱིར་
བྱང་ན་ལུས་མེད། ད་ལྟ་ཡན་ལག་ཅན་བཀག་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱི་
རོལ་ནའང་ལུས་མེད་ན། ཇི་ལྟར་ཏེ། རྣམ་པ་གང་གིས་ལག་པ་དང་། སྟགས་གྱི་སྒྲས་
རྒྱང་པ་སྟགས་ལ་ལུས་ཡོད་པར་རྣམ་པར་འཛོག་སྟེ། འཛོག་པར་མི་རིགས་སོ། །འོན་
ཏེ་ལག་སྟགས་ལས་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡོད་དོ། །ཞེ་ན། ལག་པ་དང་། སྟགས་གྱི་སྒྲས་
རྒྱང་པ་དང་། ཡན་ལག་རྣམས་ལས། གཞན་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི་ལུས་མེད་དེ། དེ་འདྲ་
ཡོད་ན། དམིགས་རུང་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལག་སྟགས་འབའ་ཞིག་དམིགས་གྱི་

(१५६)གཞན་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁྱིམ་མོ་རྣམ་འཐག་ལས། མོགས་པ་ལ་
ལན་ལག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ལན་ལག་རེ་རེ་ལ་
ལན་ལག་ཅན་མེད་པ་ཉིད་གྱི་ཕྱིར་རོ། ཁྱེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། ལག་སོགས་གྱི་རང་
བཞིན་ནམ། དེ་ལས་བརྟེན་བའི་ལས། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས། དེའི་ནང་ན་གནས་པའི་ལས།
དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་ལས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལས་དེ་ནི་རྟོག་ཏེ། རྣམ་པ་གང་གི་
ཡོད་པ་སྟེ། དམིགས་པ་ཡིན་ཞེས་དཔྱོད་ཅིང་འདྲི་བའོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྣམ་པར་དབྱུང་ན། ལུས་གང་ཡང་མ་དམིགས་པ་དེས་ན་ལུས་
བདེན་པ་མེད་དོ། །འོ་ན་སྒྲིམ་བུའི་ལུས་སྒྲིམ་སྒྲུང་བ་ཅི་ཞེ་ན། མྱོངས་པ་སྟེ། མ་རིག་པ་
ཡིས། བློ་སྟེ། ལག་པ་དང་། སྟོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་རྒྱུ་དང་པ་ལ་སྟོགས་པ་ལས་རྣམས་གཅིག་དང་
བྲལ་ཡང་། ལུས་སོ་ཞེས་གཅིག་གི་སྒྲོར་འབྱུང་གི། དོན་དམ་པར་གཅིག་མ་ཡིན་
ནོ། །ཡང་ན་ནི། དེས་པར་གཞུང་བ་སྟེ། མྱོངས་པ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་སྒྲུང་གི། དོན་ལ་
མེད་དོ། །ཞེས་པ་ལོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་མགོ་དང་། རྒྱུ་ལག་ལ་སྟོགས་པའི་དབྱིབས་སྒྲི་
བཀོད་པའི་བྱུང་པར་གཞན་ལས་ཐ་དད་པས་འབྱུང་ནས་ལག་སྟོགས་ལ་ལུས་སྒྲི་
འབྱུང་དེ། དཔེར་ན། ཐོ་ཡོར་ལ་མིའི་རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་གྱེན་ཏུ་འགྲོང་བ་ལ་སྟོགས་
པའི་མི་དང་ཚྭ་མཚུངས་འགའ་ཞིག་གིས་མིའོ། །སྒྲིམ་པའི་སྒྲོ་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །
དེ་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། ཐོ་ཡོར་ལ་ཐག་རིང་བ་ནས་མིའི་སྒྲོ་འབྱུང་ཡང་བྱུང་ན་མི་འབྱུང་
བས་དུས་བྱུང་ལ། ལག་སྟོགས་ནི། ཉེ་ཡང་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ལུས་སྒྲོ་འབྱུང་དོ། །ཞེ་
ན། རི་མིན་ཐག་རིང་བ་དང་། བྱུང་མ་དང་། ཉེ་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་མིག་ཉམས་པ་ལ་
སྟོགས་པའི་འབྱུང་པའི་རྒྱུ་ཚྭ་ཚྭ་སྟེ། ཐོ་ཡོར་དེ། བྱིང་དུ་མ་ཐོར་བ་སྒྲིང་
བ་ལ་སྒྲིམ་བུ་ལྟར་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་སྒྲིའི། རྒྱུ་མ་ཚྭ་སྟེ། རྒྱུ་དཔེ་ཁ་ཅིག་ནས།
རི་མིན་རྒྱུ་རྣམས་ཚྭ་སྟེ། དེ་མིན་ལུས་ལ་(༡༥༠)སྒྲིམ་པ་བཞིན། ཞེས་

པའི་དོན། འགྲེལ་ཆེན་ནས། རྩལ་གྱི་མཚམས་རི་མིན་རྩལ་སོགས་ཁམས་དུག། རྩལ་
 མཆོད་དུག། ཡིད་གྱི་ཉེ་བར་རྒྱ་བ་བཙོ་བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་རྩལ་སོགས་པའི་རྩལ་དེ་
 མིན་གྱི་མཚམས་སུ་ལུས་ནི། དོན་དམ་བར་སྩལ་བས་སྤྱོད་ཡང་སྩལ་བ་བཞིན་རྩལ་
 བཞིན་ཐ་སྟོད་བྱེད་ལ། དེས་མཚོན་ནས་སྤྱོད་མེད་བཞིན་རྩལ་སྤྱོད་གི། རྩལ་རྩལ་རྩལ་
 བོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུབས་ནའང་མེད། བྱིས་རྩལ་སྤྱོད་འཐོར་ཞིང་ཐལ་བར་གྱུར་པའི་
 སྒྲུབས་ནའང་མེད་དོ། ཞེས་སོ། འདེ་དེ་བཞིན་རྩལ་རི་མིན་ལག་པ་དང་། སོགས་གྱི་
 རྩལ་མགོ་རྒྱུད་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་དེ་ཡོད་པའི་རྩལ་དེ་མིན་རྩལ་
 སོགས་གྱི་ཚོགས་པ་དེ་ལ་ལུས་སུ་སྤྱོད་གི། དོན་དམ་བར་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ལུས་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་ལག་སོགས་ཡན་ལག་མངོན་སུམ་རྩལ་
 མཐོང་བས་དགག་མི་རྩལ་སོ། རྩལ་ན། རྩལ་བར་དབྱུད་ན། ལུས་མེད་པ་དེ་བཞིན་རྩལ་
 ལག་པ་དང་། རྩལ་པེ་ལྷར་ན། རྒྱུ་པ་ཆོས་ཅན། གཅིག་རྩལ་བདེན་བར་འགྱུར་བ་གང་
 ཞེག་ཡིན་ཏེ། མི་བདེན་ནོ། སོར་མོ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྩལ་
 བསྟུས་པའི་ཚོགས་ཡིན་པའི་བྱིས་། སོར་མོ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། རྩལ་བར་དབྱུད་ན་དངོས་
 བོ་གཅིག་རྩལ་མི་བདེན་ནོ། ཚོགས་རྩལ་མའི་ཚོགས་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིས་། ཚོགས་རྩལ་
 ཆོས་ཅན། དབྱུད་ན་དངོས་བོ་གཅིག་རྩལ་མི་བདེན་ནོ། རང་གི་ཆ་ཤས་སུ་བྱེ་བས་རྩལ་
 མའི་ཚོགས་ཡིན་པའི་བྱིས་། ཚོགས་གྱི་ཆ་ཡང་ཆོས་ཅན། དེ་ཁོ་ནར་གཅིག་རྩལ་མེད་
 དོ། རྩལ་ཕྱ་རབ་རྩལ་བྱེ་ན་ཆ་རྩལ་ཡིན་པའི་བྱིས་། རྩལ་ཕྱ་རབ་དེའང་ཆོས་ཅན། དོན་
 དམ་བར་གཅིག་རྩལ་མེད་དེ། སྤྱོད་འོག་ཤར་སྤྱོད་རྩལ་ལ་སོགས་པའི་བྱིས་ཆའི་
 དབྱེ་བས་བྱེ་ན་ཆ་དུག་རྩལ་འགྱུར་བའི་བྱིས་། རྩལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་བྱིས་ཕྱག་རྩལ་དུག་
 བཞག་པ་ན་དབྱས་རྩལ་དེ་བྱིས་ཕྱག་གི་རྩལ་ལ་དོས་སོ་སོ་ནས་འབྱར་ན་ཆ་དུག་རྩལ་
 འགྱུར་ལ། ཤར་རྩལ་ལ་འབྱར་བའི་བྱིས་དེ་བྱིས་གཞན་ལ་ལའང་འབྱར་(༡༥༥)

ན་རྒྱལ་གཅིག་གི་གོ་སར་རྒྱལ་ལུ་ཐིམ་པས་གོང་ཁུ་རྒྱལ་སྐོན་ཙམ་ཏུ་ལྷུང་བའི་ཕྱིར་
རོ། རྒྱལ་སྐོན་རབ་གཅིག་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་སྐར་རྒྱལ་ཏུ་སྐྱེ་ན་ཆ་གསལ་དང་ལྷུང་
བའི་ཕྱིར། རྒྱལ་ཆོས་ཙན། དེ་ཁོ་ནར་དངོས་པོར་མེད་དེ། རྣམ་པ་སྐྱེ་ན་རང་བཞིན་
མེད་པ་དེས་ན་སྐྱེ། དེའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁའ་བཞིན། རྒྱལ་མེད་པས་ཡན་ལག་དང་ཡན་
ལག་ཙན་གྱི་ལུས་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། ལྷ་པོ་བཞུགས་པའི་རིགས་པ་དེ་ལྷ་པོ་དབྱུང་ན། རང་བཞིན་གྱིས་སྤྱོད་པ་
ནམ་མཁའ་ལྷ་ལྷ་ལ་ལོག་པར་སྤྱོད་བརྟགས་པ་མི་ལམ་ལྷ་ལུང་གཟུགས་ལ་དེའི་ཡང་
དག་པ་དེ་ལྷ་པོ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པའི་གེས་རབ་གྱིས་མཐོང་བའི་དབྱུང་ལྷ་ན་མཁའ་
པ་སྤྱི་ཞིག་ཡིད་དུ་འོང་བར་བརྟགས་ནས་ཆགས་པ་དང་། དེས་མཚོན་ནས་ཡིད་དུ་མི་
འོང་བ་ལ་སྤང་བ་དང་། གཟུགས་ཅམ་ལ་སྤྱོད་པར་བརྟགས་ནས་སྤྱི་ཞིག་སྤྱོད་ས་ཏེ།
སྤྱོད་ས་པར་མི་རིགས་སོ། །གང་གི་ཆོག་གང་གི་སྤྱིར་སྤྱོད་པའི་རིགས་པ་དེ་ལྷ་ལྷ་
ལྷ་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་གྲུབ་པ་དེའི་ཆོས་ཏེ། དེའི་སྤྱིར་ཆགས་པ་པོ་སྤྱིས་པ་གང་ཞིག་
ཡིན། ཆགས་ལུལ་ལྷ་པོ་མེད་ཀྱང་གང་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་པོ་མེད་གྱི་དེ་ལས་ལྷ་པོ་
སྤྱོད་ཆགས་ལུལ་མ་གྲུབ་པས་ཆགས་པར་མི་རིགས་དེས་མཚོན་ནས་ཞེ་སྤང་དང་གཏི་
སྤྱོད་ལའང་སྤྱོད་རོ། །

2- ཚཱ་བ་དྲན་པ་ཉི་མར་གཞུག་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཚོར་བའི་རོ་བོ་དང་། རྒྱ་རིག་པ་དང་། ལུས་དང་ལུས་ཅན་དང་།
མཚན་ཉིད་བཀག་བས་ཚོར་བ་བདེན་པ་ལགས་པ་དང་། དོན་བརྒྱ་བ་དང་དུག་གི་དང་
པོ་ལ། བདེ་རྒྱག་གིས་ཕན་རྒྱན་སེལ་བས་དང་། རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་གཉིན་པོས་སེལ་བས་

ཚཱ་བ་རྟོག་པའི་མངོན་པར་ཞེན་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བདེ་སྤྱད་དོན་
དམ་དུ་གྲུབ་པ་དང་། སྟོབས་ཆེ་བས་རྒྱུད་པ་བྱིས་གནོན་པའི་ཉེས་སྦྱང་གི་ཡན་
དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་གསུགས་(༡༥༥བ)དོན་དམ་དུ་མེད་པ་བཞིན་
ཚཱ་བ་ཡང་མེད་དེ། དེ་ལ་ཚཱ་བ་བདེ་སྤྱད་བྱང་ཆུབ་སེམས་གསུམ་ལས། དུམ་དོན་
དམ་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ཡོད་ན་རབ་རྒྱ་དགའ་བ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། དུམ་ས་
ཅི་སྟེ་མི་གནོད་དེ་གནོད་པར་ཐལ། དུམ་དེ་ཁོ་ནར་ཡོད་པའི་བྱིར་ཡང་ཟུང་ན་དང་།
སོགས་ཀྱི་རྒྱས་བསྟུས་པ་འདོད་པ་དང་། འཇིགས་པ་དང་། སྦྱོས་པ་ལ་སོགས་པས་
གཏུངས་ཤིང་ཉམ་ཐག་པ་ལ་ཆོས་ཅན། བཟའ་བརྒྱུད་གི་རོ་ཁིམ་པོ་དང་། སོགས་ཀྱི་
རྒྱས་མེ་རྟོག་དང་། ཅན་ལ་སོགས་པ་ལ་ལོངས་སྦྱོད་པའི་བདེ་བས་ཅི་སྟེ་དགའ་བར་
མི་བྱེད་དེ། བྱེད་པར་ཐལ་ཏེ། བདེ་བ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་གཉིས་འདོད་ན།
ཆོད་མས་བསལ་བས་བདེ་སྤྱད་རྟོག་པས་བཞག་པར་གྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རབ་རྒྱ་དགའ་བའི་གནས་སྐབས་ན། དུམ་ཡོད་ཀྱང་ལུལ་
དུ་བྱུང་བའི་འཇུག་པའི་བདེ་བ་སྟོབས་དང་ལྷན་པས་བྱིས་མནན་ཏེ། མི་མངོན་
པར་བྱས་པའི་བྱིར་དུམ་དེ་ཡོད་ཀྱང་ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འོ་ན། དེ་
དུས་ཀྱི་དུམ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རི་ལྟར་ཏེ། རྣམ་པ་གང་གིས་ཚཱ་བ་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་
པར་ཐལ། ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་བདག་ཉིད་མིན་པའི་བྱིར། ལྱབ་པ་ཡོད་དེ། གང་ཞིག་
ཉམས་སུ་མ་སྦྱང་ན། ཚཱ་བ་མིན་པས་ལྱབ་སྟེ། ཚཱ་བའི་མཆོན་ཉིད་སྦྱང་བ་ཡིན་པའི་
བྱིར་རོ། །སྦྱོན་མེད་དེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་སྦྱང་བ་མིན་གྱི། དེའི་ཆོའང་དུམ་པ་
མོ་ཉེ་བར་མཆོན་མི་རྣམས་པ་ཉིད་དུ་ཡོད་དེ། བདེ་བ་སྟོབས་ལྷན་དེས་དུམ་པ་འདིའི་
རགས་པ་བསལ་བ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འོ་ན། དུས་གཅིག་རྒྱ་བདེ་སྤྱད་
གཉིས་ཀ་ཉམས་སུ་སྦྱང་བར་འགལ་ལོ། །ཞེས་འགྲེལ་རྒྱུད་ནས་འཆད་ལ། འགྲེལ་

ཆེན་ནས་བདེ་བ་འདི་རགས་གིང་སྟོབས་དང་ལུན་པས་དུམ་འདི་ཟིལ་གྱིས་མཛན་པ་
 མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་གཞན་ལ་བོས་ནས། བདེ་བའི་དུས་ན་དུམ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་སྟོང་ན།
 བྲ་མོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་དེས་པས། དུམ་(༡༥༦ན)ལྟ་མོ་དེ་ནི། བདེ་བ་སྟོབས་ལུན་དེ་ལས་
 གཞན་དགའ་བ་ཆུང་བྱུང་མ་དེ་དུམ་ལྟ་མོར་མངོན་པར་འདོད་དོ། །ཞེ་ན། དགའ་བ་
 ཅམ་ལྟ་མོ་ཉིད་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། དུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདེ་བ་དེའི་རིགས་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེ་དུས་ན་དུམ་ལྟ་མོ་འདྲ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་དེའི་ཆོ་དུམ་དང་འགལ་
 བའི་བདེ་བའི་རྒྱུ་རེག་པ་སྟགས་སྟེས་པས་རྒྱ་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་དུམ་སྟེས་པ་མིན་
 རོ། །ཞེ་ན། དེའི་ཆོ་ཚར་བ་ནི། རྟོག་པས་མངོན་པར་ཞེན་ཅིང་བརྟགས་པ་ཉིད་དེ་ཁོ་ན་
 ཡིན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་བདེ་སྟག་བཏང་སྟོམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བར་
 དེད་འདོད་བ་དེ་ཉིད་ད་ལྟར་གྱུ་བ་ཅིང་འོངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཡིན་ནོ། །དི་སྟེ། གང་
 གི་ཕྱིར་ན་གང་བདེ་བའི་རྒྱ་བྱ་བརྟགས་པ་ལ་བདེ་བ་སྟེ། དུམ་འདི་རྒྱར་བརྟགས་པས་
 དུམ་སྟེ་སྟེ། མ་ཡར་མོས་སྟུ་ཡར་གི་བ་བོས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཚོར་བ་རྟོག་པས་མངོན་ཞེན་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ན། བདེ་
 སྟགས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་འདི་ཡི་གཉེན་པོར་ཚོར་བ་དེ་ཁོ་ནར་མ་གྱུ་བ་པར་རྣམ་
 པར་དཔྱད་པའི་ཚོར་བ་བྱན་པ་ཉེར་གཞག་འདི་བསྟོམ་སྟེ། དེས་མངོན་ཞེན་ལྟག་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། ཚོར་བ་མངོན་ཞེན་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཚོར་བ་དེ་ཁོ་ནར་མ་
 གྱུ་བ་པར་རྣམ་པར་བརྟགས་པའི་རྣམ་རྟོག་ཉིད་སྟེ། བའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞིང་སྟེ། དེ་
 ལས་བྱུང་བའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་སྟགས་ཀྱི་དྲིང་དེ་འཛིན་ནི། ལུས་ཆོམ་པར་བྱེད་
 པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་བསམ་ཡིན་དེ། རྟོག་པས་སྟུ་ལ་བའི་དགའ་བ་དེའི་
 ཟས་ཀྱིས་ལུས་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཚོར་བ་རྟོག་པའི་མངོན་ཞེན་ཅམ་དུ་གྱུ་བ་པོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཚོར་བའི་རྒྱ་རེག་པ་དགག། །རེག་པ་མེད་ན་ཚོར་བ་མེད་པར་

བསྟན་པས་མཇུག་བསྟ། དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཡན་ཡོན་སྟེང་པ་ལྟོག་པར་བསྟན་པ་
གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། དབང་དོན་དང་། རྣམ་ཤེས་དང་། གསུམ་ག་ཚོགས་པ་ལྟ་བུ་པ་
བཀག་པས་རེག་པ་དགག་པ་(༡༥༥)དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རེག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
ཚོར་བ་ཡིན་ལ། རེག་པ་ནི། ལུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་ལྟ་བུ་ཅིང་འདུས་པ་ལས་བྱུང་
བ་ཡིན་ན། ལྟ་བུ་དེ་རེགས་པས་བརྟགས་ན་མེད་པས་དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ཚོར་བ་མེད་དེ།
འདི་ལྟར། དབང་དོན་བར་དང་བཅས་པ་འཇུག་པར་མེད་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དབང་
པོ་དང་དོན་ཏེ། ལུལ་ཚོས་ཅན། དེ་དག་གང་དུ་ལྟ་བུ་པར་འགྱུར་ཏེ། ལྟ་བུ་པར་མི་སྟོང་
པར་ཐལ། བར་དང་བཅས་པ་སྟེ། བར་རྣམ་པར་ཚོད་པའི་ཕྱིར། ཤར་རྒྱུ་གྱི་རི་བཞིན་
གལ་ཏེ་བར་ཚོད་ན། ལྟ་བུ་པ་མེད་པར་མ་ཟད་དབང་དོན་བར་མེད་ན་ཡང་དབང་དོན་
ཚོས་ཅན། གཅིག་ཉིད་དུ་ཐལ། རྟེན་གཉིས་མ་འདུས་པའི་ཆ་རྒྱུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་
འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན། དབང་པོ་གང་ཞིག་ཚོས་ཅན། དོན་གང་དང་ལྟ་བུ་པར་
འགྱུར་ཏེ། ལྟ་བུ་པ་མེད་པར་ཐལ། དོན་དང་ཐ་དང་མེད་པར་གཅིག་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་པ་
ཡོད་དེ། ཆ་མེད་གཅིག་ལ་ལྟ་བུ་པ་འགལ་ལོ། སྟོན་མེད་དེ། ལུལ་ལྟར་ཆ་མེད་དེ་ཉིད་
དངོས་པོ་ལ་ལྟ་བུ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཆ་དང་ཆ་ལྟར་གྱི་ལྟ་བུ་པའི་བརྟག་པས་སྟན་འབྱེན་
མི་འཇུག་སྟེ། དེ་ནི། རགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེན། ལུལ་ལྟར་ཚོས་
ཅན། ལུལ་ལྟར་གཞན་གྱི་ནང་དུ་འཇུག་པ་མེད་དེ། ལུལ་ལྟར་གཞན་དེ་ནི་སྟེ། གང་གི་
ཕྱིར་སྐབས་ཏེ། མཚམས་སམ། གོ་སྐབས་གྱི་ནམ་མཁའ་མེད་ཅིང་མཉམ་པ་སྟེ། མཐོ་
དམན་མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་དེ། མ་ཞུགས་ཀྱང་ལྟ་བུ་པ་མི་འགལ་པའི་ཕྱིར་
རོ། ཞེན། ལུལ་ལྟར་ཚོས་ཅན། ལུལ་ལྟར་གཞན་དང་འདྲེས་པ་མེད་པར་ཐལ། ལུལ་
ལྟར་གཞན་ལ་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ལུལ་ལྟར་ཚོས་ཅན། ལུལ་ལྟར་གཞན་
དང་ལྟ་བུ་པ་མེད་པར་ཐལ། ལུལ་ལྟར་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་པ་ཡོད་དེ།

ཕྱད་པ་ནི། འདུས་པ་ཡིན་ལ། རྩོགས་གཅིག་བསྐྱས་ན་ཆ་བཅས་སུ་འགྱུར་ཞིང་།
བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཏུ་འདུས་(༡༥༥)ན་འདྲེས་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །འང་ནི། ཉེས་
པ་གཞན་གསོག་པ་སྟེ། ཆ་མེད་པ་ནི། ཆ་ཤས་གྱིས་སྒྲོང་པ་ཡིན་པས་ཕྱད་པ་འཇམ།
ཆོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱད་པ་ལ་ངེས་པར་ཆ་གཅིག་དགོས་
པའི་བྱིར་རོ། །ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕྱད་པ་འང་ཡིན་ལ། ཆ་ཤས་མེད་པ་འང་ཡིན་པ་མི་
འགལ་བར་གལ་ཏེ་མཐོང་ན་དེའི་རོ་བོ་འཇམ། དཔེའཇམ། གཏན་ཆོགས་བསྐྱན་པར་
གྱིས་ཤིག །

གཉིས་པ་ནི། བྱི་ཞེས་པ་ནི། སྐར་ཏུ་སྐྱབ་པ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཕྱད་པར་
འཐད་པ་སྟེ། རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དེ། ཁོ་ནར་ཐལ། ལུས་མེད་པའི་བྱིར་རོ། ལྷག་པ་
ཡོད། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་པ་ནི་ཕྱད་པ་ཡིན་ལ། དེའང་ལུས་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ལ་ཡོད་པའི་
བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་གསུམ་ག་ལ་ཕྱད་པ་བཀག་ནས། འང་གི་སྐྱས་ཉེས་པ་
གཞན་སྐྱད་པ་སྟེ། དབང་དོན་རྣམ་ཤེས་ཆོགས་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱད་པ་མེད་པར་ཐལ།
དེ་ཁོ་ནར་དངོས་པོ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། ཏའི་རྩ་བཞིན། དེ་ཡང་ནི་ལྟར་སྐྱར་དེ་བཞིན་སོར་
མོའི་ཆོགས་ཡིན་བྱིར་ཞེས་རྣམ་པར་དབྱུང་པ་སྟེ། གཏན་ལ་ཐབ་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྐར་བསྐྱན་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་ཕྱད་པ་བཀག་པས་གསུམ་འདུས་
པའི་རིག་པ་ཡོད་པ་མིན་ན། ཆོར་བ་བདེ་མོགས་འབྱུང་བར་ཏེ། སྐྱེ་བར་གང་ལས་
རིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་རིགས་ཏེ། རྒྱ་མེད་པའི་འབྲས་སུ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་
ན་དོན་དམ་པར་ཆོར་བ་མེད་པས་ཕན་གནོད་ཀྱི་ཡུལ་མེད་པའི་བྱིར་ཅིའི་དོན་ཏུ་ངལ་
བ་འདི་ཡིན་ཏེ། བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་དང་རྒྱལ་སྐྱར་པའི་དོན་ཏུ་ངལ་བ་བྱེད་པར་རིགས་
ན། རྣམ་མཁའ་ལྡན་པའི་དོན་ཏུ་ནི་ལྟར་རིགས། བདེ་བ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་ཏུ་མི་རིགས་

ཀྱང་དུམ་པ་ཐོན་མི་རྣམས་པས་དེ་སྤང་བའི་དོན་དུ་རིགས་སོ། །ཞེན། ཚོར་བ་དང་།
 ཚོར་བ་པོ་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་དུམ་པའི་ཚོར་བ་གང་གིས་(༡༥༥)ཚོར་བ་པོ་གང་
 ལ་གཞོན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞོན་པར་མི་རིགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་ཐར་དགེ་པའི་དོན་དུ་དཀའ་བ་བྱས་པའམ། ཚོར་བ་རྣམས་པར་
 དཔྱེད་པ་ལ་དཀའ་བ་བྱས་པ་ཡང་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེན། མི་འགྱུར་ཏེ། གང་
 གི་ཆེ་ཚོར་བ་མྱོང་མཁན་གྱི་ཚོར་བ་པོ་འགའ་ཡང་མེད་དེ། སྤར་བ་དག་པ་ལག་ཟེན་པའི་
 ཕྱིར་དང་། དེར་མ་ཟད་དེ་མ་ཐག་ཏུ་དབྱེད་ཟེན་པས་ཚོར་བ་འང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་
 ཆེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་ཞི་བས་ཚོར་བྱ་དང་ཚོར་བ་པོ་དང་བྲལ་བའི་གནས་
 སྐབས་འདི་འཇམ་རང་གི། གི་རྒྱ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་ཏེ། རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལས་རང་
 གི་རྒྱ་བ་དང་བྲལ་བར་མཐོང་ནས་ཏེ། དམིགས་ནས་སྤེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ལྷག་པར་མི་
 འགྱུར་ཏེ། འགྱུར་ལ། དེས་ཐར་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དོན་ཡོད་དོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཚོར་བ་པོ་དང་ཚོར་བ་མེད་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་མཐོང་བ་
 སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཇུག་པས་དེ་ཉིད་ལ་རེག་གོ། ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་པའམ། གཟེགས་
 ཟན་ལྟར་བུམ་སོགས་ཀྱི་རྣམས་མཐོང་བ་དང་རེག་བྱར་ཡོད་དོ། །ཞེན། མིག་གི་དབང་
 པོས་མཐོང་བའམ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོས་རེག་པ་ཡང་དེའི་དབང་གེས་ཀྱི་གེས་པ་ལ་
 མཐོང་བ་དང་རེག་པར་བཏགས་ཀྱི། ཡང་གི་སྒྲས་ཀྱང་རྫོབ་ཏུ་ཁས་ལེན་ཡང་དོན་དམ་
 པར་མཐོང་བ་དང་རེག་པའི་ལུས་གང་ཡང་མེད་དོ། །འོ་ན། ཚོར་བ་པོའི་སེམས་དོན་
 དམ་དུ་ཡོད་དོ། །ཞེན། སེམས་དེ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་མི་ལམ་དང་རྒྱུ་མ་དང་འདྲ་བ་
 ཉིན་འབྲེལ་ལས་སྦྱེས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཡིན་གྱི། དོན་དམ་པར་མེད་པས་ཚོར་
 བ་པོ་མེད་དོ། །འདི་འགྲེལ་ཆེན་ནས་འོག་མ་དང་གཅིག་ཏུ་སྒྲེལ་བར་སྤྱད་རོ། །

བཞི་པ་ནི། བདེ་སོགས་ཀྱི་ཚོར་བ་དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་སེམས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་

ཕྱིར་ཚོར་བ་དང་ཚོར་བ་པོ་ཡོད་དོ། །ཞེན། ཚོར་བ་ནི། སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིན་
པས་སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་(༡༥ན)འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཚོར་བ་ཚོས་ཅན། སེམས་དེ་ཡིས་
མཐོང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་མཚུངས་ལྡན་དུ་སྒྲེས་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། མཚུངས་ལྡན་གཅིག་གིས་གཅིག་མི་འཛིན་པར་སྡེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
ཁས་བླངས་པས་སོ། །འགྲེལ་བ་དག་ལྟར་ན། སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་སྒྲེས་པར་མཐོང་
བ་ལ་བདགས་ཀྱི། དོན་དམ་པར་མཐོང་བ་མིན་ནོ། །ཞེས་འཆད་དོ། །ཅི་སྟེ་ལྡན་ཅིག་
སྒྲེས་པས་མ་མཐོང་ཡང་ཤེས་པ་ལུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་དེ་ལས་སྒྲེས་པའི་ཤེས་པ་ཕྱི་
མས་འཛིན་ནོ། །ཞེན། ལྟར་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་དུས་ཕྱི་མར་སྒྲེས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་
དྲན་པར་འགྱུར་བ་སྲིད་ཀྱི། དེའི་རང་གི་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དུས་ན་འདས་
པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་སྒྲེས་པས་ཀྱང་ཕྱིས་སྒྲེས་པའི་ཚོར་བ་མི་མྱོང་སྟེ། དེ་དུས་
ན་མ་སྒྲེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལྟ་བུ་ནི། ཚོར་བ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་མིན་ཏེ། རང་
རིག་བཀག་པའི་ཕྱིར། ཚོར་བ་རང་ལས་གཞན་པའི་ཤེས་པ་དག་གིས་ཀྱང་ཉམས་སུ་
མྱོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟ་ཕྱི་དང་ལྡན་ཅིག་འབྱུང་བའི་སེམས་ཀྱིས་མྱོང་བ་སྒྲར་བཀག་པའི་
ཕྱིར། ཀྱང་ནི། ལྟ་མར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །ཚོར་བ་མྱོང་བ་མེད་པར་མ་ཟད་ཚོར་བ་རྩུང་
ཟད་ཀྱང་མ་མྱོང་བའི་ཕྱིར་སེམས་སམ། ཚོར་བ་པོ་གཞན་འགའ་ཡང་སྟེ། རྩུང་ཟད་
ཀྱང་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། ཚོར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་
ཡིན་ལ། དེ་མི་སྲིད་པ་དེས་ན་ཚོར་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། དེའི་རྣམ་འཛིག་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དུག་པ་ནི། ཚོར་བ་ཚོར་བྱེད་དོན་དམ་པར་མེད་པ་དེ་ལྟར་ན། བདག་པོ་མེད་པའི་
ཚོགས་རྟེན་འབྲེལ་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་འདི་ལ་དོན་དམ་པར་མེད་པའི་ཚོར་བ་འདི་ཡིས་ཅི་སྟེ་སྟེ།

གང་ལའང་སྤྱི་གཞི་དཔར་ཏེ། དུམ་པར་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

3- སེམས་དྲན་པ་ཉི་པར་གཞག་པ།

གསུམ་པ་(༡༥༥བ)ལ། ཡིད་དང་། དབང་ཤེས་རང་བཞིན་མེད་པར་སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཚྲིགས་དྲུག་གི་ནང་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི། རེ་ཞིག་མིག་ལ་སྟོན་པའི་དབང་པོ་ལྷ་ལ་ཉི་པར་མི་གནས། གཟུགས་དང་། སྟོན་པ་ཀྱི་སྐྱེས་སྐྱེ་ལ་སྟོན་པའི་ལྷ་ལྷ་ལའང་གནས་པ་མིན། དབང་པོ་ལྷ་ལྷ་ཀྱི་བར་ཏེ། དབུས་ན་ཡང་གནས་པ་མ་ཡིན། ནང་ལུས་ཀྱི་དབུས་ནས་ཀྱང་སེམས་རྟོད་པ་མིན་ཞིང་། བྱི་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྣམས་ལའང་སེམས་རྟོད་པ་མ་ཡིན། དེ་རྣམས་ལས་ལྷ་ལ་གཞན་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཡང་སེམས་རྣམ་པར་བརྟགས་ན། རྟོད་ཅིང་ཐོབ་པ་མ་ཡིན། སེམས་གང་ཞིག་བྱི་ནང་གི་ལུས་ཀྱང་མ་ཡིན། ལུས་ལས་གཞན་དུ་བྱིའི་དངོས་པོ་ཡང་མ་ཡིན། བྱི་ནང་གཉིས་པོ་འདྲེས་པའི་དངོས་པོར་གནས་པ་ཡང་མིན་གསུམ་པོ་ལས་སྟོན་པ་སྤྱི་པར་དབང་ཅན་འགར་ཡང་གནས་པ་མེད་པའི་སེམས་དེ་ནི། དོན་དམ་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར། སེམས་ཅན་རྣམས་རང་བཞིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་གྲོལ་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་སྟོང་བརྟགས་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཉམས་པར་བྱས་པས་མ་གྲོལ་བར་བརྟོད་ཀྱི། དོན་དམ་པར་མ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། དགོ་ལྟ་ས། སེམས་གཟུགས་མེད་པའི་བྱིར་ལ་ལར་འདྲེས་གིང་ལུས་ལས་ཐ་དད་དོ། །ཞེས་འདོད་པ་དགག་པར་འཆད། བེ་རྩ་ཅན་ས་འདི་ནས་ཚས་དྲན་པ་ཉི་པར་གཞག་ཏུ་འཆད་མོད་ཀྱི། འགྲེལ་ཆེན་དང་། བེ་བྱུ་ཉིས་སྤྱར་ཡིད་ཤེས་

དབྱུང་ནས་ད་ཤེས་བྱ་བ་ཀུན་པའི་སྒོ་ནས་དབང་ཤེས་ལ་དབྱུང་བ་སྟོན་ཏེ། དབང་པོ་
 དང་། ཡུལ་དང་། སྤང་བ་དང་། དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུ་ཚུགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུགས་
 སོགས་ཡུལ་ལྔ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ནི། དབང་ཤེས་སུ་བརྗོད་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་
 གཞུགས་སོགས་ལ་སྤང་ཤེས་པ་ཡོད་དམ། ཏུས་མཚུངས་སམ། ཏུས་ཕྱིས་ཤེས་པ་
 འབྱུང་(༡༥མ)གང་ཡིན། དང་པོ་ཤེས་བྱ་གཞུང་བྱའི་ཡུལ་ལས་སྤང་ཤེས་བྱ་མ་སྒྲིས་
 གྱི་གོང་ན་དེ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་སྒྲིས་ནས་ཡོད་ན། དབང་ཤེས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གཞུང་
 ཡུལ་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྒྲི་སྟེ། མ་སྒྲིས་པར་ཐལ། གཞུང་ཡུལ་མ་སྒྲིས་པའི་སྤང་བྱོད་
 སྒྲིས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དབང་ཤེས་དང་ཤེས་བྱ་གཞུང་ཡུལ་ཏུས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་སྒྲིས་ན།
 དབང་ཤེས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གཞུང་ཡུལ་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྒྲི་སྟེ། མ་སྒྲིས་པར་ཐལ།
 གཞུང་ཡུལ་དང་ཏུས་མཉམ་ཏུ་སྒྲིས་པའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་ཤེས་བྱ་གཞུང་ཡུལ་གྲུབ་པའི་
 ཏུས་ཕྱིས་ཤེས་པ་ཡོད་ན། གཞུང་ཡུལ་འགག་པའི་ཏུས་དེའི་ཆེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་
 གཞུང་ཡུལ་གང་ལས་སྒྲི་སྟེ། མི་སྒྲི་བར་ཐལ། གཞུང་ཡུལ་འགག་ནས་མེད་པའི་ཕྱིར།
 དེ་ལྟར་ཡུལ་ལས་ཤེས་པ་མི་གྲུབ་པོ། །

4- ཆོས་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ།

1-- དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་སྒྲི་འགག་མེད་པར་བརྟན་པ།

1-- ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲི་མེད་ཏུ་བརྟན་པ།

བཞི་པ་ལ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་སྒྲི་འགག་མེད་པར་བརྟན། དེ་
 གྲུབ་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད། མཐུག་བརྟན་ཏེ་འགྲོ་བ་སྒྲི་འགག་དང་བྲལ་
 བར་བརྟན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲི་མེད་ཏུ་བརྟན། དེ་ལ་ཚུད་པ་

སྤང་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ལུས་ཚེར་བ་སེམས་གསུམ་སྤང་གཏན་ལ་ཐབ་པས། ཚས་
འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་ཁམས་སོགས་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱི། འདིར་
དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་མེད་དུ་བསྟན་པས་དེ་དག་གྱང་གཏན་ལ་ཐབ་པར་འགྱུར་
བས་སྐྱད་པའི་འང་གི་སྒྲ་ཁོ་ནའི་དོན་དེ། རི་ལྟར་བརྗོད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ཁོ་ནས་ཚས་
དེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་རང་གི་སྐྱེ་ལས་སྤང་དང་། དུས་མཉམ་པ་དང་། བྱི་
ནས་སྐྱེ་བ་བརྟགས་ན་མི་སྤིང་བས་སྐྱེ་བ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ལ། དེ་མེད་ན།
འགག་པ་མེད་པས་སྐྱེ་འགག་མེད་པ་རང་བཞིན་གྱིས་སྦྱོས་པ་དང་བྲལ་བའི་བྱིར་ཚས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་དང་ཚས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་ངེས་པ་ནམ་མཁའི་ཁམས་
ཀྱི་(༡༥)མཐས་གདུགས་པ་མ་བརྟགས་པ་ཐ་སྟོད་དང་བྲལ་བ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ།
དེ་ལྟར་བསྒྲུབས་ན། ཐམས་ཅད་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །

2--- དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་ལ་སྐྱེ་འགག་མེད་ན། ཀྱན་རྫོབ་མེད་པས་བདེན་གཉིས་དང་། ཤེས་པ་
དང་ཤེས་བྱ་མེད་པས་རྣམ་དབྱེད་མི་འཐད་པའི་ཚུད་པ་སྤང་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ།
ཚུད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ཚས་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་ཤིང་མ་འགག་པ་དེ་
ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་འདིར་ཚས་ཅན། ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མེད་པར་ཐལ། དངོས་པོ་སྐྱེ་
འཇིག་ཅན་མེད་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་ཚས་ཅན། བདེན་པ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་དེ་མེད་
པར་ཐལ། ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་མེད་པ་དེ་ལ་སྟེ། དེའི་བྱིར། འདོད་ན། འཇིག་རྟེན་ལ་
རོལ་གྱི་དོན་དུ་བསོད་ནམས་གསོག་པ་ལ་སོགས་པའང་མེད་པར་འགྱུར་དེ། སྐྱད་པའི་
འོན་ཏེ་ཞེས་པ་ནི་འདྲི་བ་ཡིན་ལ། ཀྱན་རྫོབ་དེ་ཡོད་པས་ཡང་གི་སྒྲས་དོན་དམ་གཅིག་

ལུང་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ཀྱན་ཚྭ་བྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ངོ་བོས་འཛོལ་གོ། །
ཡང་གི་སྐྱ་ངེས་གཟུང་དང་རིམ་པ་གཞན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྒྱུད་གཞན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོས་རྣམ་པར་
གཞག་པའི་ཀྱན་ཚྭ་ཡོད་དོ། །ཞེ་ན། འོ་ན་དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲོང་ཡང་
སྒྲོའི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཀྱན་ཚྭ་བཞེད་ན། དོན་དམ་རྟོགས་ནས་སྒྲོས་པ་ཐམས་
ཅད་དང་བྲལ་བའི་མུང་འདས་ཐོབ་ཀྱང་སེམས་ཅན་གྱོལ་ཞིང་མྱ་ངན་ལས་ག་ལ་འདའ་
སྟེ། མི་འདའ་བར་ཐལ། དེའང་སྒྲོའི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་དང། སྒྲོ་ཡང་ཀྱན་ཚྭ་བུ་
རྣམ་རྟོག་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མུང་འདས་ཀྱང་ཀྱན་ཚྭ་བུ་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན།

གཉིས་པ་ནི། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལས་གཞན་འཆད་པ་པོས་འདི་མུང་འདས་
སོ། །ཞེས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི། གཞན་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་མུང་འདས་དེ་ཡུལ་
དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ཀྱན་ཚྭ་བུ་འགྱུར་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ནི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་མུང་
(༡༧༠ན)འདས་དེ་ནི། གཞུག་མའི་ཀྱན་ཚྭ་རང་གི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་མྱ་ངན་ལས་མ་
འདས་པ་དེ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
འོ་ན། རང་ལ་ཀྱན་ཚྭ་མེད་ན། གཞན་གྱི་ཀྱན་ཚྭ་བུ་རི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། འདི་ཡོད་
ན་འདི་འབྱུང་། འདི་སྒྲེས་པའི་ཕྱིར་འདི་སྒྲེ་བས་རྟེན་འབྲེལ་ཙམ་དུ་ཀྱན་ཚྭ་ཡིན་ལ།
ཆོས་རྣམས་སྒྲེ་བ་ནི། ཕྱི་ནས་འབྱུང་བ་ཡོད་པ་ཡིན་པས་ཕྱི་ནས་ངེས་པའི་ཆོས་ཡོད་ན།
དེའི་ཆེ་ཀྱན་ཚྭ་དེ་ཡོད་དོ། །དེ་ཡོད་པ་མིན་ན། ཀྱན་ཚྭ་མེད་པ་ཉིད་དེ། རྒྱ་རྒྱུན་
ལས་མུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁའི་མེ་རྟོག་བཞིན། ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་ནས་སོ། །
རྣལ་འབྱོར་པའི་རྗེས་ཐོབ་ལའང་གཞན་གྱི་རྟོག་པ་སྤང་བས་ཀྱན་ཚྭ་ཡོད་ལ། སངས་
རྒྱལ་གྱི་ཆོས་སྐྱོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་དམིགས་པ་དེ་ལས་ཡོངས་སྐྱོ་ཐམས་ཅད་མཁུན་
པའི་མེ་ཡོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་སྤང་ལ། གདུལ་བྱ་དང་སྒྲོན་ལམ་
གྱི་དབང་གིས་སྐྱལ་སྐྱོ་དང་ཡེ་ཤེས་གཞན་ལ་ཡང་ཡོད་དོ། །འོ་ན། རྣལ་འབྱོར་པའི་

གཞན་མེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་རྣམ་རྟོག་ཤེས་ཀྱང་བརྟགས་པའི་
དངོས་པོ་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཤིང་། རྟོག་པ་དང་དེས་བརྟགས་པ་གཉིས་པོ་ལྟས་པ་ཅན་ཡིན་
པས་ཡུལ་ཡང་ཤེས་ཟེར་གི་རོ། །དགེ་བ་ལྟ་ནི། དེ་གཉིས་ལས་གཞན་དུ་འཆད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཚུད་ལན་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲིལ་གསལ་མེད་པ་
ཡིན་ན། ཤེས་པ་མེད་ཅིང་། དེ་མེད་ན་ཤེས་བྱའང་མེད་པས་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམ་
དབྱེད་གང་ཡང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཅང་མི་སྒྲིབ་པར་གནས་དགོས་སོ། །ཞེ་ན། གཉིས་
པ་ལ། འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་དབྱེད་འཐད་པར་བསྟན། རོན་
དམ་པར་རྣམ་དབྱེད་མི་འཐད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་སྟེ་(༡༩༠བ)
སྒྲིལ་དོགས་པའི་སྒྲོ་དང་། དེས་སྒྲོ་བརྟགས་པའི་བརྟག་པར་བྱ་བ་སྟེ། དང་ནི།
སྟེད་པའོ། །

གཉིས་པ་འདི་དག་ཡན་ཚུན་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་ལ་ལྟོས་ནས་བརྟགས་པ་
དང་། བརྟགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རྟོག་པར་གཞག་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ལ་
གྲགས་པའི་ཐ་སྟད་ལ་བརྟེན་ནས་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་འགའ་ཞིག་མ་
ཡིན་པར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མངོན་པར་བརྟེན་དེ་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་ལ་སྒྲོས་ནས་རྣམ་
དབྱེད་ཡོད་ཀྱི། རོན་དམ་ལ་མེད་དེ། ཐ་སྟད་ལས་འདས་པས་སོ། །འོ་ན་རྣམ་དབྱེད་
ཀྱང་བརྟགས་པའི་ཕྱིར་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེ་ན། གང་གི་ཆེ་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་སྟེ།
ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་ཡང་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་སྒྲོས་རྣམ་པར་དབྱེད་ཅིང་དེས་པར་བྱེད་དགོས་ན།
དེའི་ཆེ་རྣམ་དབྱེད་སྒྲ་མར་མ་ཟད་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་སྒྲོ་གཉིས་པ་དེ་ཡང་ནི། རྣམ་དབྱེད་
གསུམ་པས་དབྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ན། ཐུག་པ་མེད་པ་སྟེ། མི་གནས་པར་ཐལ་བར་
འགྱུར་རོ། །འོ་ན། རྣམ་པར་དབྱེད་བྱ་ལ་དབྱེད་ནའང་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་
ན། མི་འགྱུར་ཏེ། ཡོངས་སུ་བརྟག་ཅིང་དབྱེད་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པར་དབྱེད་

ཅིང་གཏན་ལ་ཐབ་ནས་ཡང་ཕྱིས་དབྱེད་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤར་དབྱེད་ཟེན་ནས་
 དབྱེད་བྱའི་དོན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་དབྱེད་ལ་རྟེན་ཏེ། རྣམ་པར་
 དབྱེད་བྱའི་གནས་ཡོད་པ་མིན་ལ། རྣམ་དབྱེད་གྱི་རྟེན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡོད་མེད་སྟགས་
 སྤྱད་བྱེད་པའི་སློ་མི་སླེ་ཞིང་། དེ་མི་སླེ་པའི་ཕྱིར་དེར་འཇུག་ལྟོག་གང་ཡང་མེད་པས་
 ཆགས་པ་དང་། ཆགས་བྲལ་གྱི་སློ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བ་དེ་ཡང་སྤང་ན་ལས་འདས་
 པར་བརྗོད་དེ། ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་ཤིང་རང་བཞིན་གྱི་ཞི་བ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། སྤྱིར་བསྟན། ཤེས་པ་ཚད་མ་ཡིན་པས་གཞལ་བྱ་ཤེས་བྱ་གྲུབ་པ་
 དགག། ཤེས་པ་འབྲས་སུ་ཡིན་པས་རྒྱ་ཤེས་བྱ་གྲུབ་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་གསུམ་གྱི་
 དང་པོ་ནི། ཐ་སྙད་རྟོག་པའི་ཡུལ་ལ་རྣམ་དབྱེད་འཐད་གྱི། དོན་དམ་པ་ལ་(༡༧)ན་མ་
 ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་དོན་དམ་པར་སྒྲིབ་གང་གི་ལྟར་ན། དབྱེད་བྱ་དང་དབྱེད་བྱེད་འདི་
 གཉིས་དོན་དམ་པར་བདེན་གྱི། ཀྱན་རྫོབ་མ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་གནས་
 པ་སྟེ། སྤྱི་དགའ་བ་སྤྱི་བ་བྱེད་པས་རྟུ་པ། །ཁར་གནས་པའམ་འཁོར་ལ། བར་ལྟང་
 བས་ངན་པར་གནས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཤེས་པ་ཚད་མའི་དབང་སྟེ། མཐུ་ལས་དོན་ཏེ། གཞལ་བྱ་
 ཤེས་བྱ་གྲུབ་པོ། །ཞེན། དེ་ལྟར་ཡིན་ཏུ་རྒྱུག་ནའང་ཤེས་པ་ཚད་མ་ཡོད་པ་ཉིད་ལ་ཡང་
 དེས་པར་ཡོད་པ་འཇོག་པའི་རྟེན་ཏེ། སྤྱི་བྱེད་ཚད་མ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། རང་རིག་
 བཀག་པའི་ཕྱིར་ཚད་མ་གཞན་བཅའ་དགོས་པས་ཐུག་མེད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །གཞན་གྱི་
 བསམ་པ་གསལ་བར་བྱེད་པས་འོན་ཏེ། ཤེས་བྱ་གཞལ་བྱའི་དབང་ལས་ཤེས་པ་ཚད་
 མས་འགྲུབ་པོ། །ཞེན། དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་བདེན་པར་ཡོད་པ་ལའང་རྟེན་ཏེ། སྤྱི་
 བྱེད་གྱི་ཚད་མ་ཅི་ཡོད་དེ་ཚད་མ་གཞན་བཅའ་དགོས་པས་ཐུག་མེད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དེ་

རྟེན་ལྟེ་ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་ཕན་ཚུན་ཏེ། ཤེས་པའི་དབང་གིས་ཤེས་བྱ་དང་།
 ཤེས་བྱའི་དབང་གིས་ཤེས་པ་ཡོད་པར་འཇོག་གོ། །ཞེ་ན། འགྲོ་བ་འདིར་ཆོས་ཅན་།
 ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་གཉིས་ཡང་ནི་གྲུབ་པ་མེད་པར་འགྱུར། ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་གྲུབ་
 པ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་བས་གཅིག་མ་གྲུབ་ན་གཉིས་པ་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་
 བ། ས་སྤྱ་ཕན་ཚུན་སྟོས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་བསྐྱེད་བྱའི་སྤྱ་མེད་པར་གྱུར་ན་།
 ས་མིན་ཏེ། ས་ནི་སྤྱ་བསྐྱེད་པ་ལ་སྟོས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ལ་སྟེ། གང་གི་
 ཕྱིར་བསྐྱེད་བྱའི་སྤྱ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ་མི་འབྱུང་སྟེ། ས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་གི་ཕྱིར་
 ས་མེད་པར་ནི་སྤྱ་མེད་ལ། སྤྱ་མེད་པར་ནི་སར་མི་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་གཉིས་གཉིས་པར་
 འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་སྟོས་ན་གཉིས་གྲུབ་པ་
 མེད་པ་ཉིད་དོ། །

[illegible]

ལྷ་ར་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པ་སྒྲོམ། །གལ་ཏེ་ཚད་མ་གཞན་རྣམས་གྱིས། །ཚད་མ་འགྲུབ་
ན་ཐུག་པ་མེད། །ཅེས་སོ། །དེས་ན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་གྱིས་བསྐྱབ་བྱ་མི་འགྲུབ་པོ། །
དེའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པར་དབྱད་བྱ་དཔྱད་བྱེད་མ་གྲུབ་པས་རྣམ་དཔྱད་མི་འཐད་ཀྱི། བ་
སྟད་པ་ཡིན་ནོ། །

2-- དེ་སྐྱབ་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

1-- རོ་རྩེ་གཟེགས་མའི་རྟགས་གྱི་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲེ་མེད་ཏུ་དམ་བཅས་ཅམ་གྱིས་བསྐྱབ་བྱ་མི་
འགྲུབ་པས་དེ་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་གང་ཡིན་སྟུམ་ན། གཏན་ཆོགས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་
སྐྱབ་པ་ལ། རོ་རྩེ་གཟེགས་མ་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་དང་། ཡོད་མེད་སྒྲེ་འགོག་
གི་རྟགས་གྱིས་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། དངོས་པོ་གང་ཡིན་
ཆོས་ཅན། སྒྲེ་བ་བདེན་པ་མེད་དེ། རང་ལས་མི་སྒྲེ། གཞན་ལས་མི་སྒྲེ། རང་གཞན་
གཉིས་གལས་མི་སྒྲེ། ལྷ་མེད་ཏུ་མི་སྒྲེ་བའི་ཕྱིར། ཅུ་ཤེར། བདག་ལས་(༡༩༩ན)མ་
ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་ལྷ་མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དང་གང་ལ་
ཡང་། །སྒྲེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །དེའི་རྟགས་སྐྱབ་པ་ལ། དངོས་པོ་སྐྱ་
མེད་ཏུ་དང་། རང་གཞན་གཉི་ག་གསུམ་གྱི་སྒྲེ་བ་དགག་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ལ།
དངོས་པོ་སྐྱ་མེད་ཏུ་དང་། དབང་ཕྱག་རྟག་པ་ལས་དང་། རུལ་ཕྱན་རྟག་པ་ལས་དང་།
གཙོ་བོ་རྟག་པ་ལས་སྒྲེ་བ་དགག་པ་དང་། དོན་བསྐྱུས་ཏེ་དངོས་པོ་སྐྱ་མེད་མི་སྒྲིད་པར་
བསྟན་པ་དང་ལཱའི་དང་པོ་ནི། འདིག་རྟེན་རྒྱང་པན་པ་རྣམས་ས་བོན་ལས་གཞན་པའི་
ཤེས་པས་སྐྱ་གུའི་སྐྱའི་ས་བོན་ཡོད་པར་རྟགས་པ་མི་འཐད་དེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་

རྒྱལ་ལོ་མཆོད་ཏུ་སྐྱེ་བམ་རང་བཞིན་ནམ། རོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱ་ཅན་ཡིན་གྱི། གཞན་ཏུ་
 བ་བརྟུང་དང་སྐྱེ་བའི་མདོངས་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས།
 རང་བཞིན་སྐྱེ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས། །རང་ཉིད་ཀྱང་ནི་རྒྱ་ཅུ་བཟོད། །ཐམས་ཅད་རྒྱལ་ལ་
 མེད་པར། །དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཡང་། །བརྟུང་ནི་མ་གཤིས་སོགས། །སྣ་ཚོགས་
 གང་གིས་བྱེད་པ་ཡིན། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་དགག་པ་ནི། རྗེས་དཔག་ལ་ལོ་མཆོད་ནས་རེ་
 ཞིག་འཛིག་རྟེན་ཏེ། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཛོན་སྐྱེ་བ་ལྟེ། དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་གཤིས་
 བས་དབང་པོ་སྣ་ཚོགས་པའི་རྒྱ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དེ་ཏུ་མ། རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་གི་སྣོ་
 བས་འབྲས་སུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མཐོང་བ་སྟེ། དེས་པས་རྒྱ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་ལ་
 གཞོད་ལ། དེས་མཚོན་ནས་རྗེས་དཔག་གིས་ཀྱང་གཞོད་དོ། །འོ་ན་བརྟུང་ནི་སྐྱེད་སུ་
 སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྐྱེས་བྱས་ཤིན། བརྟུང་ནི་སྐྱེད་སུ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྐྱེས་བྱས་པ་ལོ་མ་
 དང་། འདབ་མ་དང་། ཡལ་ག་ཟེའ་བྱུ་རྣམས་ནི་སྟེ། གང་གི་བྱིར་དབྱེ་བ་སྟེ། རྒྱད་པར་
 སྣ་ཚོགས་པ་རང་རང་གི་རྒྱུ་དབྱེ་བ་སྟེ། རྒྱད་པར་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པ་འབྲས་སུ་
 རྒྱད་པར་སོ་སོ་ལ་རྒྱུ་དབྱེ་བར་སོ་སོར་དེས་པས་རྒྱ་མེད་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་དབྱེ་བ་སྟེ།
 རྒྱད་པར་གང་གིས་བྱས་ཏེ། རྒྱ་(༡༩༡བ)གང་ལས་བྱུང་། མ་བྱུང་ན། རྒྱ་མེད་ཏུ་འགྱུར་
 རོ། །ཞེ་ན། དེའི་སྐར་གྱི་རྒྱུ་དབྱེ་བར་གྱི་དབྱེ་བ་ཉིད་ལས་སྐྱེས་ཤིང་། དེའང་སྐར་མ་སྐར་
 མ་ལས་སྐྱེས་པས་བྱག་པ་མེད་པའི་བྱིར་འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྐར་མ་སྐར་
 མ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཡང་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་བྱིར་རྒྱ་གང་གིས་རང་གི་འབྲས་སུ་ལྟེ་བར་
 དེ་སྐྱེད་ལུས་ཀྱི་གཞན་མ་སྐྱེད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཁོ་རང་གི་སྐར་གྱི་རྒྱུ་མཐུ་སྟེ། ལུས་
 པ་ལས་རང་གི་འབྲས་སུ་ལྟེ་བར་སྐྱེད་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཏུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །
 དེས་ན་དངོས་པོ་རྒྱ་མེད་ཏུ་དམ་འཆའ་བ་ནི། ཏུག་པ་མེད་ན། དམ་བཅས་པ་དོན་མེད།
 ཡོད་ན། དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ཁས་སྤངས་པས་རང་ཚིག་བསལ་བའོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཁས་སྒྲངས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།
 རིག་པ་ཅན་དང་། བྱེ་བྲག་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་མེད་དགག་པས་ཁུར་བྱེད་པོག་པར་
 བསམ་ནས་འགྲོ་བ་སྒྲ་ཚོགས་པའི་རྒྱ་ནི། བཅོམ་ལུན་འདས་འགྲོ་བ་སྒྲ་ཚོགས་སྒྲལ་པ་
 ལ་མཁས་པ། འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་གཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དང་པོར་གྱུར་པ།
 ཏྲག་པ། ཉམས་པ་མེད་པའི་རྒྱས་མཐུ་དང་ལུན་པ་ཐམས་ཅད་མཆིན་པ། རྩོམ་ལ་
 མཐོང་བ་མཐའ་དག་གི་སྒྲིད་ལུལ་མ་ཡིན་པའི་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་འདི། རྩོམ་ཏུ་
 བཏང་ནས་བརྟན་གཡོ་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་དང་། གནས་པ་དང་། འཛིག་པ་ཐམས་ཅད་
 བྱེད་དེ། གཞན་ཏུ་ན་སེམས་མེད་པས་སྒྲིམ་མེས་པའི་ཕྱིར། རི་རྒྱ་དུ། དབང་ལྷག་རྩ་
 མཁན་བཞིན་ཏུ་སྒྲ་ཚོགས་སྒྲལ་པ་བྱེད་པར་མ་གྱུར་ན། རི་རབ་འདི་མི་འགྲུབ་ཅིང་ས་
 གཞི་འདི་མིན་རྒྱ་མཚོ་མ་ཡིན་ཉིད། ཉི་ཟླ་རྒྱར་ལུན་འདི་བཞོད་པ་ནི་མིག་ལུལ་འདི་
 དག་ཏུ་མི་འགྱུར། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན་དབང་ལྷག་འགྲོ་བའི་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་
 སྒྲ། ཞེས་ཟེར་རོ།

གཉིས་པ་ལ། དབང་ལྷག་རང་གི་ངོ་པོ་དང་། དེས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་སུ་དང་།
 ཐུན་མོང་ཏུ་དེ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དགག་པ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དབང་ལྷག་འབྲུང་
 (༡༩༥༣)པ་དང་། བསམ་མཁའ་དང་། བདག་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བར་འདོད་པ་
 དགག་པ་དང་བཞིའི་དང་པོ་ནི། དེ་ཞིག་གི་སྒྲས་འབྲས་སུ་ནི། ས་དང་། ས་པོན་ལ་
 སོགས་པ་ལས་གཞན་གྱི་རྩེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་བྱེད་པ་མ་མཐོང་ན། བྱེད་རྒྱར་འདོད་པའི་
 དབང་ལྷག་དེ་གང་ཡིན་སྒྲིམ་ཤིག ས་ལ་སོགས་པའི་འབྲུང་བ་རྣམས་དབང་ལྷག་ཡིན་
 བོ། ཞེན། ས་ལ་སོགས་པས་འབྲས་སུ་སྐྱེད་པ་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། དེ་ལ་མི་བརྟན་དེ། རྟོན་
 བྱེད་མེད་པའི་མིང་མི་འདྲ་བ་ཅུ་ལ་ཡང་ནི་དེས་པར་གཟུང་བ་སྟེ། དེ་ཁོ་ན་ལ་ཅི་ཞིག་
 སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ངལ་བར་བྱེད་དེ། དས་ས་སོགས་སུ་བརྗོད། བྱེད་ཀྱི་དབང་ལྷག་ཏུ་བརྗོད།

དོན་བྱུང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་གི་སྒྲིམ་ལྷན་པར་སློབ་ཀྱིས་ཆེན་པོ་ཅན་ས་དང་།
སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་བསྐྱས་པ་ཆུ་ལ་སོགས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དབང་ལྷན་ཆེན་པོ་ཉིད་མ་
ཡིན་ཏེ། དབང་ལྷན་གི་མཆོན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་རྣམས་དུ་མ་སྟེ།
སྒྲིམ་ཆོགས་པ་དང་། འཛིགས་པས་མི་རྟག །ཤེས་པའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བས་གཡོ་བ་མེད།
མཆོད་བྱ་མིན་པས་ལྷ་མིན། རྟེན་པས་གཞོན་ཅིང་འགོ་མ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དང་། ཚུག་
པའི་ཕྱིར་ས་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཡོད་པས་མི་གཙང་པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་ཡོད། དབང་ལྷན་
ནི། དུག་པོ་དེ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རྣམ་མཁའ་དབང་ལྷན་གོ། །ཞེན། རྣམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། དབང་
ལྷན་མ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་དང་འདྲོད་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་བྲལ་བས་གཡོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ནི། འོན། བདག་ཡིན་ནོ་ཞེན། ཤེས་བྱ་འདྲིར་ཆོས་ཅན། ཉི་ལྟ་མཆོད་
པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་ཀྱི་བདག་ཀྱང་དབང་ལྷན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདག་དེ་མི་སྤྱིད་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟེན་རྒྱས་པར་བཀག་ཟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་ནི། དབང་ལྷན་ནི། རྒྱ་རྩ་མཐོང་བས་འདི་ལྟར་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བསམ་
གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །ཞེན། འདི་བསམ་བྱ་མིན་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡིན་
ན། དེའི་ཆོ་(༡༩༣བ)དུས་གཅིག་རྟེན་འབྲས་སུ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་པོ་ཡང་བསམ་པ་སྟེ།
དབྱུང་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་བཙྴན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དགོས་པ་རྩུང་ཟད་ཀྱང་
མེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། འོན་ཏེ་དབང་ལྷན་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་ཀྱང་དེའི་འབྲས་སུ་སྒྲིབ་
ཐམས་ཅད་གྱིས་ཤེས་པས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བོ། །ཞེན། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་
དབང་ལྷན་དེས་འབྲས་སུ་སྒྲིབ་ཅིང་རྒྱལ་པར་འདྲོད་པའི་འབྲས་སུ་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།
བདག་ཡིན་ནོ། །ཞེན། བདག་དེ་བྱེད་རྟག་པར་འདྲོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྟག་ན་རྒྱས་

བསྐྱེད་པར་འགལ་ལོ། །བདག་ལས་གཞན་ཡང་དེའི་བསྐྱེད་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། ས་དང་།
 མོགས་ཀྱི་སྒྲུལ་ཆུ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། བམ་མཁའ་དང་། རྩལ་དང་། རྩྱགས་དང་།
 ཡིད་ནམས་རྟག་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ། རྟག་པར་ཁས་བླངས་པས་བསྐྱེད་བྱར་འགལ་ལ།
 དབང་ལྷག་གི་ངོ་བོ་སྟེ། བདག་ཉིད་ཀྱང་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདག་གིས་བསྐྱེད་པར་
 འགལ་ལོ། །ཤེས་པ་ནི། འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་ཤེས་བྱ་ལ་དམིགས་ནས་འཇུག་ཅིང་
 སྒྲེས་པས་དབང་ལྷག་གིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཐོགས་མེད་འགྲེལ་པས་ཡར་སྐྱོར་
 བར་སྒྲུང་ངོ་། །ཤེས་བྱ་ཡང་ཐོག་མ་མེད་པའི་རང་གི་རྒྱ་ལས་སྒྲེས་པའི་ཕྱིར་དེས་མ་
 བསྐྱེད་ལ། བདེ་སྤྱག་ནི། དག་བ་དང་མི་དག་བའི་ལས་ལས་སྒྲེས་པ་ཡིན་གྱི། དེས་
 བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན། དབང་ལྷག་དེ་ཡིས་འབྲས་སུ་གང་ཞིག་བསྐྱེད་པ་
 སྒྲོས་ཤིག །དེས་བསྐྱེད་པ་འགའ་ཡང་མ་དམིགས་ན། དེ་འགྲོ་བའི་རྒྱར་འགལ་ལོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཅི། འགྲོ་བའི་རྒྱ་རྟག་པའམ་མི་རྟག་པ་གང་ཡིན། རྟག་ན། རྒྱ་བྱེད་
 པ་པོ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། དེའི་ཆེ་འབྲས་སུ་ལ་ཐོག་མ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པས།
 རྒྱ་ཆོས་ཅན། ཅིའི་ཕྱིར་འབྲས་སུ་རྟག་ཏུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེད་པར་ཐལ།
 འབྲས་སུ་སྐྱེད་པའི་རྩལ་ལྟ་བུ་རྟག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འབྲས་སུ་རེས་འགའ་མེད་
 པས་བསལ། ཡང་ན། དབང་ལྷག་འགྲོ་བའི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ན། འཛིག་རྟེན་(༡༩༩ན)
 ཞིག་པའི་རྗེས་ལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། ཐོག་མེད་ནས་འབྱུང་བའི་འཁོར་
 བ་ལ་རྒྱ་ལས་ཉོན་གྱི་མཚན་ཉིད་གྱི་ཐོག་མ་སྟེ། སྒོན་གྱི་མཐའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།
 འབྲས་སུ་སྐྱོད་བཅུད་གྱི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་པ་སོགས་ལ་འང་ཐོག་མ་ག་ལ་ཡོད་དེ། མེད་
 དེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་ལས་དབང་ལས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཤི་ན། རྒྱ་དབང་ལྷག་
 ལ་ཐོག་མ་མེད་ན། འབྲས་སུ་ཆགས་འཛིག་ལ་ཐོག་མ་ག་ལ་འབྱུང་། རྒྱ་རྟག་པས་
 འབྲས་སུ་འཛིག་རྟེན་ཆགས་པའང་རྟག་ཏུ་ཅིའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བྱེད་དགོས་སོ། །

རྒྱ་རྟག་པ་ཡིན་ཡང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་ནས་འབྲས་ཁུ་སྤྱོད་པས་རྟག་རྒྱ་མི་
 སྤྱོད་དོ། །ཞེན། རྒྱས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱའི་དབང་ལྷུག་དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་ཁུ་སྤྱོད་
 པ་གཞན་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པ་མིན་པར་ཐལ། བྱི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་རྒྱས་
 པའི་རང་བཞིན་རྒྱ་རྟག་པའི་ཕྱིར། ལྷུག་པ་ཡོད་དེ། རྟག་ན་རྒྱུ་གིས་ལྷུག་པར་སྤྱོད་མི་
 རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་གིས་ལྷུག་པར་རྒྱས་སུ་བཅུག་ཀྱང་དབང་ལྷུག་འདི་ཆོས་ཅན།
 རྒྱུ་ཆོགས་པ་གང་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར་དེ། ལྟོས་མི་དགོས་པར་ཐལ། དེས་བྱས་པ་སྟེ།
 བསྤྱོད་པ་མིན་པའི་འགྲོ་བའམ་རྒྱ་ཆོགས་གཞན་ཡོད་པ་མིན་པ་དེས་ན་སྟེ། དེའི་ཕྱིར།
 དེ་ལྟར་ན་ཡང་འདྲ་བ་དང་། འདྲ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་གྱི་རྒྱ་གསུམ་པོ་ལས་
 འབྲས་ཁུ་འབྱུང་བ་དབང་ལྷུག་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡིན་པས། རྒྱུ་ཆོགས་
 པ་ལ་ལྟོས་པ་མི་འགལ་ལོ། །ཞེན། གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ཆོགས་པ་ཉིད་
 སྤྱོད་གྱི་རྒྱ་ཡིན་གྱི། དབང་ལྷུག་རྒྱ་མིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་ཆོགས་པ་ཉིད་ལ་ལྟོས་ནས་
 སྤྱོད་སྤྱོད་དབང་ལྷུག་ལས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར། རྒྱུ་མེད་དེ། ལྷུམ་སུ་ལ་ཐག་པ་བཞིན་
 བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ནོ། །ཞེན། དེ་ནི་ལྷུལ་མ་སྐྱེས་མ་ཆོགས་པ་ན། ལྷུམ་སུ་སྤྱོད་མི་རྒྱས།
 ཆོགས་ན་སྤྱོད་རྒྱས་པས་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལ། དབང་ལྷུག་རྟག་པས་དཔེ་མི་འདྲའོ། །
 (༡༩༤བ)གཞན་ཡང་། འབྲས་ཁུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཆོགས་ན། འབྲས་ཁུ་མི་
 སྤྱོད་པའི་དབང་མེད་ཅིང་ཆོགས་པ་དེ་མེད་པར་ནི་འབྲས་ཁུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱས་པ་ཅུང་ཟད་
 ཀྱང་མེད་དེ། རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར། མོ་གསལ་གྱི་སུ་བཞིན། གཞན་ཡང་། ཆོགས་
 པ་ཡོད་ན་འབྲས་ཁུ་བྱེད་ན། རང་མི་འདོད་བཞིན་རྒྱ་བྱེད་དམ། འདོད་བཞིན་རྒྱ་བྱེད།
 གལ་ཏེ་དབང་ལྷུག་རང་ཉིད་མི་འདོད་བཞིན་རྒྱ་ཆོགས་པས་འབྲས་ཁུ་བྱེད་ན། དབང་
 ལྷུག་ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་དབང་རྒྱ་ཐལ། ཆོགས་པའི་དབང་གིས་མི་འདོད་བཞིན་རྒྱ་
 འབྲས་ཁུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རང་དབང་ཅན་ཉམས་སོ། །

གཉིས་པ་འདོད་ནས་བྱེད་ནའང་དབང་ཕྱུག་ཆོས་ཅན། འདོད་པ་ལ་རག་ལས་
 བར་ཐལ་ཏེ། འདོད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་འབྲས་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན།
 དབང་ཕྱུག་ག་ལ་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞན་ལ་རག་ལས་ནས་འབྲས་བྱེད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན། འགྲོ་བ་སྣ་ཆོག་ས་གྱི་རྒྱ་དབང་ཕྱུག་མེད་པར་གྲུབ་པོ། །

གསུམ་པ་ནི། གཟེགས་ཟན་དང་དཔྱོད་པ་པ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་རྩལ་ཕྱན་
 ཏེ། ག་རྣམ་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་འབྲས་ནས་ས་དང་། རི་ལ་སོགས་པ་འབྲུང་བས་
 འགྲོ་བ་སྣ་ཆོག་ས་གྱི་རྒྱའོ། །ཞེས་སྒྲུབ་དེ་དག་གྱུང་སྒར་ལུས་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ཏུ། ཆ་
 ལང་རྩལ་དུ་སྒྲེབ་ཡི། །ཞེས་པའི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲོག་པ་སྟེ། བཀག་ཟིན་ཏོ། །

བཞི་པ་ལ། ཁས་སྒྲངས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དག་ག་པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི།
 གྲངས་ཅན་ཏེ། སེར་སྒྲུབ་ནི། གཙོ་བོ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ། དེའང་
 མི་འདིག་པས་ཏེ། ཡོངས་སྒྲུབ་ཀྱི་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགྲོ་བ་སྟེ། བརྟན་གཡོའི་འདིག་
 ཏེན་གྱི་རྒྱ་རུ་འདོད་ཅིང་སེམས་སོ། །འོན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་ན། སྟོང་སྟོབས་དང་། རྩལ་
 དང་། སུན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཡོན་ཏན་གསུམ་པོ་མཉམ་པར་གནས་པའི་གནས་སྒྲུབ་ནི།
 གཙོ་བོ་ཞེས་བྱ་བར་རབ་ཏུ་བརྗོད་ལ། དེ་རྣམས་མི་མཉམ་པར་གནས་པ་ནི། འགྲོ་བ་
 སྣ་ཆོག་ས་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་དོ། །དེ་ཡང་རང་བཞིན་ལས་སྟོང་མ་ཆོད་པོ་སྟེ། (༡༧༥)
 དེ་ལས་ང་རྒྱལ། དེ་ལས་ཆོག་ས་བརྟུ་བྱུག་སྟེ། ཁ། ཀྱང་པ། ལག་པ། གཅི་ལམ།
 བགང་ལམ་སྟེ། ལས་གྱི་དབང་པོ་ལ། ར། ལུས། མིག །སྟེ། སྣ་སྟེ། སྟོའི་དབང་པོ་ལ།
 གཉི་གའི་དབང་པོ་ཡིད་དེ། བརྟུ་གཅིག །སྟེ། རེག །གཟུགས། རོ། དྲི་སྟེ། དེ་ཙམ་
 ལཱོ། །དེ་ཙམ་ལཱོ་ལས་འབྲུང་བ་ལཱོ། །དེ་ལ་རང་བཞིན་ནི། རྒྱ་པོ་ན། སྟོ། ང་རྒྱལ།
 དེ་ཙམ་ལཱོ་སྟེ། བརྟུན་ནི། གཉི་ག །དབང་པོ་བརྟུ་གཅིག་དང་། འབྲུང་བ་ལཱོ་ནི། འབྲས་
 ལཱོ་ན། སྟེ། གཉི་ག་མིན་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྒྲིང་དུ། ཅ་བའི་རང་བཞིན་ལ་ནི་

འགྱུར་བ་མེད། །ཆེན་པོ་སྔགས་བདུན་རྒྱ་དང་འགྱུར་བ་ཡིན། །བཙུངས་པོ་ནི་རྣམ་པར་
འགྱུར་བ་སྟེ། །སྒྲིམ་བུ་རང་བཞིན་མ་ཡིན་འགྱུར་བ་མིན། །ཞེས་སོ། །འབྲས་བུ་མ་
ལུས་པ་གཙོ་བོའི་རང་དུ་རང་བཞིན་གཅིག་པར་འདོད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ། རྩ་བའི་རང་བཞིན་དང་། དེ་ལས་སྒྲིམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་དང་། བདེ་
སྔགས་བཅའ་བོ་དང་། བདེ་སྔགས་རྟག་པ་དང་། རྒྱ་འབྲས་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པ་དགག་
པ་ལཱའི་དང་བོ་ནི། གཙོ་བོ་ཆོས་ཅན། རུལ་ལུན་སྟོང་སྟོབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རང་བཞིན་
གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
གཙོ་བོ་དེ་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོ་དེ་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཡོན་ཏན་གསུམ་མཉམ་པར་
གནས་པ་མེད་པ་དེས་ན་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། གཙོ་བོ་མེད་པས་དེའི་འབྲས་
བུ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །གཙོ་བོ་གཅིག་མེད་ཀྱང་ཡོན་ཏན་གསུམ་གྱི་རང་
བཞིན་གྱིས་ཡོད་དོ། །ཞེ་ན། གཙོ་བོ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རུལ་ལུན་སྟོང་སྟོབས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་གསུམ་བོ་ཆོས་ཅན། གསུམ་དུ་བདེན་པར་ཡོད་པ་མིན་པར་ཐལ། ཉི་སྟེ། གང་གི་
ཕྱིར་ན། དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་སོ་སོར་ཡོན་ཏན་རྣམ་པ་གསུམ་གསུམ་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
ཏེ། ཐམས་ཅད་ཡོན་ཏན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཁས་བླངས་པས་སོ། །
གསུམ་བོ་ཡང་བདེ་སྟག་གཏི་མུག་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་མི་རུང་(༡༧༥བ)པའི་
ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཤེས་བྱ་འདིར་ཆོས་ཅན། རྒྱ་དང་། སྔགས་ཀྱི་རྒྱས་རེག་བྱ་སྔགས་
རྣམ་འགྱུར་ཉེར་གསུམ་བོ་དངོས་པོར་ཡོད་པ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱུད་རིང་དུ་འགྱུར་རོ་སྟེ། མི་
མྱོད་པར་ཐལ། སྟོང་སྟོབས་ལ་སྔགས་པའི་ཡོན་ཏན་མེད་པའི་ཕྱིར། ཟུབ་པ་ཁས་
བླངས་ཏེ། རྒྱ་མེད་ན། འབྲས་བུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཀྱང་ནི། ཉེས་པ་གཞན་
གསོག་པའོ། །

གསུམ་པ་ནི། འགྲོ་བ་ཡོན་ཏན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་གོས་ལ་སོགས་
 བ་བདེ་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འང་གི་སྐྱུས་ཉེས་པ་གཞན་སྤྱད་པ་སྟེ། གོས་
 དང་། སོགས་གྱི་སྐྱུས་ཟས་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། བདེ་བ་དང་། སོགས་གྱི་སྐྱུས་དྲུག་
 དང་བཏང་སྟོམས་རྣམས་བདག་ཉིད་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་སྟོན་པ་མིན་པར་ཐལ། མེས་
 མེད་པ་སྟེ། བཅ་པོ་ཡིན་པའི་བྱིར། བྱེད་པ་ཡོད་དེ། བདེ་སོགས་མེས་པ་གྱི་བདག་ཉིད་
 བཅ་པོ་དང་བདག་གཅིག་པར་འགལ་ལ། སྟོང་སྟོངས་སོགས་ནི། བདེ་སོགས་སྟེ་
 བརྗོད་ལ། དེ་དག་ལ་འང་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །གོས་སོགས་བདེ་
 བའི་རང་བཞིན་མིན་གྱི། འོན་ཀྱང་གོས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་བདེ་སོགས་
 དེའི་རྒྱུའི་རང་བཞིན་ཡིན་དེ། དེ་ལས་བདེ་སོགས་སྐྱེས་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེ་ན། གོས་ལ་
 སོགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཡན་ལག་ཅན་ཡང་མ་ཡིན། རྩལ་སྤྱད་པ་ཀྱང་མ་ཡིན།
 ཡོན་ཏན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དབྱུང་བྱིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ།
 ཡིན་པས་དངོས་པོར་སྤྱང་བ་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་ཡང་། གསལ་
 བ་ཐམས་ཅད་བདེ་སོགས་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན། གོས་སོགས་ཆོས་ཅན། བྱིད་གྱི་
 རྒྱུའང་བདེ་བ་དང་། སོགས་གྱི་སྐྱུས་དྲུག་དང་བཏང་སྟོམས་ཡིན་པར་ཐལ། གསལ་
 བ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདིར་འགྲེལ་ཆེན་ལས། འདི་ལས་བྱིན་ཅི་ཡོག་ཏུ་བྱུང་སྟེ། འབྱུར་
 ཉེས་པ་འབྱུང་། འགྲེལ་པ་གཞན་རྣམས་ལས་འདི་བཞིན་དུ་བྱུང་ངོ་། །འདོད་ན། བདེ་
 (༡༧༦ན)སོགས་དེ་ལས་སྐྱུ་མ་སྤྱད་སོགས་གྱི་སྐྱུས་ཅན་དང་ཕྱིར་བ་ལ་སོགས་པ་
 འབྱུང་བ་མེད་གྱི་དེ་ལས་བྱིན་ཅི་ཡོག་ཏུ་སྐྱུ་མ་སྤྱད་སོགས་གྱི་སྐྱུས་ཅན་སོགས་
 ལས་བདེ་བ་དང་། སོགས་གྱི་སྐྱུས་དྲུག་སོགས་འབྱུང་བ་མཐོང་བ་ཡིན་ལ། སྐྱུ་མ་སྤྱད་
 ལ་སོགས་པ་དེ་མེད་པའི་བྱིར་ན། བདེ་བ་དང་། སོགས་གྱི་སྐྱུས་དྲུག་སོགས་མེད་པས་
 རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྟོག་ངེས་པའི་བྱིར་བདེ་སོགས་འབྲས་སུ་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་ནི། བདེ་སྐྱེས་ཡོན་ཏན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་རྟག་སྟེ། གོས་
 སྐྱེས་ལས་སྟེ་བཡིན་ནོ། །ཞེན། ཡང་གི་སྒྲ་ནི། ཉེས་པ་ལྷན་པ་བརྟེན་པ་སྟེ། བདེ་
 པ་དང་། སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲས་དུམ་པ་དང་བརྟེན་མས་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཉིད་
 དུ་མེད་དེ། དུས་ནས་ཡང་དེ་དག་རྟག་པར་དམིགས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟེ།
 ཡོན་ཏན་སྐྱེས་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། བདེ་བའི་གསལ་པ་ཉིད་ཆོས་ཅན།
 བདེ་བའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་རྟག་དུ་ཅིའི་བྱིར་འཛིན་པ་མ་ཡིན་རྟེ། འཛིན་པར་ཐལ།
 བདེ་བའི་གསལ་པར་རྟག་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟེ། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བདེ་
 སྐྱེས་དེ་ཉིད་གསལ་པར་གནས་པར་ལན་གཅིག་གྱུར་ནས་བྱིས་མི་དམིགས་པའི་
 དུས་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་རྟེ། ཉིན་པར་གྱི་སྒྲར་མ་བཞིན་ཞེན། རྒྱ་དཔའི་གང་ནི།
 གང་གི་བྱིར་རྟེ། བདེ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། རགས་པ་གསལ་བའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་དེ་
 ཉིད་སྤྱོད་པ་མི་གསལ་བའི་རང་བཞིན་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་པ་ཡིན་རྟེ། མི་འགྱུར་པར་ཐལ།
 རྟག་པ་གཅིག་སྤྱོད་པའི་བྱིར་རྟེ། ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྟག་ན། འགྱུར་པར་འགལ་ལ།
 གཅིག་སྤྱོད་པ་ཡིན་ན། སྤྱོད་པས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་མ་འགལ་ལོ། །སྤྱོད་མེད་དེ། སྤྱོད་པས་
 གཉིས་དུས་གཅིག་ཅར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། རགས་པ་དོར་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱོད་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཞེན། འོན། སྤྱོད་པས་དེ་དག་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ། རགས་
 པ་མངོན་པའི་ངོ་བོ་དོར་ནས་སྤྱོད་པ་མི་(༡༩༧བ)མངོན་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར་བས་སྟེ་འཛིན་
 གི་དབང་དུ་འགྱུར་པའི་བྱིར་རོ། །རགས་པ་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་སྤྱོད་པར་སོང་ཡང་རྟག་
 པར་མི་འགལ་ལོ་ཞེན། སྤྱོད་པས་མི་རྟག་པ་དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྟའི་མཆོན་
 ཉིད་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་འཛིན་པའི་མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་རྒྱ་
 མཆོན་ཅིས་མི་འདོད་དེ་ཁས་སྤང་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱ་མཆོན་མཆོངས་པའི་བྱིར་རོ། །གཞན་
 ཡང་། བདེ་བ་དེ་རགས་པ་ལས་ཐ་དད་དམ་མི་དད། ཐ་དད་ན། དེ་ལོག་གྱུར་བདེ་བ་

མྱོང་བ་མི་ལྷན་པར་འགྱུར་རོ། །ཐ་མི་དད་ན། རགས་པ་བདེ་བ་ལས་གཞན་མིན་
 ཏེ། ཐ་དད་མེད་ན། རགས་པ་བདེ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་བདེ་བ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཉིད་
 ཏེ། གསལ་བ་སྟེ། དེས་པར་ཐལ། རགས་པ་འགག་པ་ཁྱོད་ཀྱང་འགག་པའི་ཕྱིར།
 འདོད་ན། བརྟག་པ་གསུམ་ཉམས་སོ། །

ལྷ་པ་ལ་མེད་པ་མི་སྟེ་བ་དང་། ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བ་དགག་པ་དང་། རང་ལ་
 མཚུངས་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གཏན་ནས་ཞིག་ན། བདེ་བ་
 སྤང་སྟེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། གཏན་ནས་མེད་པ་འགའ་ཡང་སྟེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། མེད་པའི་
 ཕྱིར། ཉམས་མཁའི་བརྒྱ་བཞིན། དེས་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ལ་རྒྱས་པའི་རང་བཞིན་
 ཏེ་ཡོད་དོ། །ཞེས་འདོད་ན། ལྷ་པ་མི་གསལ་བའི་གནས་སྐབས་སུ་མཐོང་བའི་གསལ་
 བ་དེ་མེད་བཞིན་ཏེ་ཕྱིས་གསལ་བར་སྟེ་བར་ནི་ཁྱོད་མི་འདོད་ཀྱང་སྟེ། འདོད་པ་མ་
 ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་པར་སྟེ་བ་ཁྱོད་ལ་གནས་པ་ཉིད་དེ། གཞན་ཏེ་རྒྱ་ལ་དམིགས་པ་
 བཞིན་ལྷ་པ་དམིགས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུའི་
 རོ་བོ་གནས་ན། ཟན་ཟ་བ་པོ་ཆོས་ཅན། མི་གཙང་བ་ཟ་བར་འགྱུར། མི་གཙང་བའི་རྒྱ་
 ཟས་ཟ་བའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། རས་གོས་དོན་ཏེ་ཏེ་བ་པོས་རས་ཀྱི་རིན་གྱིས་
 རས་བལ་གྱི་ས་བོན་ཉོས་ལ་སྟེ། བཟུང་ནས་བགོ་བའི་གོས་སུ་གྱིས་ཤིག། །ས་བོན་དེ་
 རས་ཡུག་གི་རོ་བོར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །ལ་ལ། ཅིག་(༡༩༥༣)རས་ཀྱི་རིན་ཉིད་ཁྱོན་ཅེས་
 ཟེར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དོན་དམ་པར་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ཀྱང་མྱོངས་པ་སྟེ། མི་ཤེས་པའི་
 རབ་རིབ་ཀྱིས་མིག་ཉམས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱིས་མ་མཐོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འཛིག་
 རྟེན་པས་མ་མཐོང་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཤེས་པའི་གྲངས་ཅན་ལ་མྱོངས་པ་དེ་གནས་པ་མ་
 ཡིན་པས་ལ། མམ། དེ་ཉིད་ཤེས་པའི་གྲངས་ཅན་དེ་ཡང་གནས་པ་མ་ཡིན་པས་ལ། མམ།

དེ་ཉིད་ཤེས་པའི་གྲངས་ཅན་དེ་ཡང་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས། རྟེ། ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 དེས་མཐོང་དགོས་པ་ལས་རྒྱ་ལས་འབྲས་སུ་ཡོད་པར་མ་མཐོང་ཞེ། འཛིག་རྟེན་དང་ཐ་
 སྐད་མཐུན་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དེ་ཉིད་ཅེས་པ་ནི། དེ་མི་གནས་ཞེས་བསྒྲུར་
 བའོ། །པའི་རྩ་ན་ན་རེ། ཡང་ན་དེ་གནས་ཡིན་ཞེས་ཏེ། གྲངས་ཅན་ལ་ཡང་རས་དེ་ས་
 བོན་ལ་གནས་པ་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་གྱོན་ཅིག་ཅེས་ཟེར་རོ། །ཤེར་ལའི་འགྲེལ་རྒྱུ་དུ་
 གྲངས་ཅན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཤེས་པ་ལ་ཡང་རྫོངས་པ་དེ་གནས་པ་ཉིད་དེ་རྒྱ་འབྲས་རྩམ་
 གཅིག་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཟེར་རོ། །འདུ་ནི། འཛིག་རྟེན་རྫོངས་པར་མ་ཟད་ཅེས་
 བའོ། །དེ་ཉིད་ཤེས་པར་མ་ཟད། འཛིག་རྟེན་ཏེ། ཐ་སྐད་པའི་སྐྱེ་ལ་ཡང་རྒྱ་ལ་
 འབྲས་སུ་ཡོད་དོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡོད་པས་ཅི་སྟེ་སྟེ། རྒྱ་གང་གིས་འཛིག་
 རྟེན་པས་མཐོང་བ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་བརྗོད་དགོས་སོ། །འཛིག་རྟེན་པས་མཐོང་བ་
 དེ་ཚད་མ་ཉིད་མིན་ནོ། །ཞེ་ན། འོ་ན། འཛིག་རྟེན་པས་གསལ་བ་སྒྲུ་སྐྱེས་མཛོན་
 རུམ་གྱིས་མཐོང་བ་ཆོས་ཅན། བདེན་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚད་མ་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། འད་གི་སྒྲུ་སྐྱེས་རྩམ་དཔག་དང་ལུང་གིས་མཐོང་བ་ཡང་བདེན་པ་མ་ཡིན་པར་
 འགྱུར་རོ། །པའི་རྩ་ན་ལྟར་ན། འདོད་དེ། གྲངས་ཅན་གྱི་ཚད་མ་ནི། གྲོལ་བའི་གནས་
 སྐབས་ན་རང་བཞིན་ནམ་གསལ་བ་ལ་ཐིམ་ནས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའོ། །ཞེ་ན། གསལ་
 བ་མཐོང་བ་ཚད་མ་མ་ཡིན་(༡༧༥)བ་ན། དེས་གཞལ་བ་གསལ་བ་འམ་རྒྱ་དུ་འགྱུར་
 བས་གྲངས་ཅན་ལ་སྟོང་ཉིད་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དགོ་ལྷ་ནི་སྟོང་ཉིད་ལ་སྦྱར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཐ་སྐད་པའི་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ཚད་མ་མིན་ན། ཚད་མ་
 དེས་གཞལ་ཅིང་ཡོངས་སུ་དབྱད་པའང་རྒྱན་པར་མི་འགྱུར་རམ་སྟེ། འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
 དེ་ཉིད་དུ་སྟེ། དོན་དམ་པར་སྒྲུམ་པ་ནི། འགྲེལ་པས་དངོས་པོ་ལ་བཤད་པས་དངོས་
 པོ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཚད་མས་ངེས་པ་ཡང་

མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཆད་མས་གཞལ་བ་ཐམས་ཅད་རྩལ་པ་ཡིན་པ་
 དེའི་ཕྱིར་རོ། །པོད་དཔེ་ལྟར་ན། ལྷོང་ཉིད་རྩལ་པས་སྒྲོམ་པར་མི་འཐད་དོ། །ཞེན།
 རྟོག་པས་བདག་པའི་དངོས་པོ་སྟེ། ཆོས་ལ་མ་རེག་སྟེ། རྟོག་པའི་སྒྲོམ་མ་བཟུང་བར་
 དངོས་པོ་དེ་བཀག་པའི་དངོས་མེད་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ས་སྟོགས་བདག་པས་དེའི་
 ལུས་མེད་རྟོག་པར་འཛིག་རྟེན་པའི་གྲགས་པས་སོ། །ཉི་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་མ་
 བཟུང་བས་དེ་བཀག་པའི་དངོས་མེད་མི་འཛིན་པ་དེའི་ཕྱིར་བདག་པའི་དངོས་པོ་
 གང་ཡིན་པ་དེ་རྩལ་པའི་ཕྱིར། དེ་བཀག་པའི་དངོས་མེད་གསལ་བར་ཏེ། དེས་པར་
 རྩལ་ཏེ། དངོས་པོ་ཡོད་མེད་བདག་པ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཏུ་གནས་
 སོ། །དེ་ཉིད་འཇུག་བསྟུ་བའི་ཟུར་གྱིས་བསྟན་བའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་
 རྩལ་ཡིན་པ་དེས་ནི་མི་ལམ་ཏུ་བྱ་སྒྲུས་ནས་གི་བ་ལ། དའི་ལུ་དེ་མེད་དོ་སྟུམ་པའི་རྣམ་
 རྟོག་ནི། ལུ་དེ་ཡོད་པར་ཆགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ། བའི་གོགས་ཡིན་ཡང་ལུ་མེད་
 དོ་སྟུམ་པའི་རྟོག་པ་དེའང་རྩལ་པ་ཡིན་ཏེ། མི་ལམ་གྱི་ལུ་མ་སྒྲུས་གིང་མ་འགག་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་བདེན་པར་འདོད་པའི་ལུ་མི་ལམ་ཏུ་གི་བ་ལ་སྟུར་རོ། །དེ་བཞིན་ཏུ་
 སང་པའི་གནས་སྐབས་ནའང་ཡོད་མེད་གྱི་ཐ་སྟངས་ཐམས་ཅད་བདག་པ་ཡིན་ནོ། །

ལྷ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རྒྱ་མེད་དང་། དབང་ལྷག་དང་། (༡༧༥ན)རྩལ་ལྷན་དང་། གཙོ་
 པོ་རྟོག་པ་མེད་པ་དེ་དག་ལས་སྟེ། བར་འདོད་པའང་རྒྱ་མེད་པ་ལས་སྟེ། བར་འདོད་པ་
 ཡིན་པས་དེ་རྣམས་བཀག་པས་རྒྱ་མེད་ལས་མི་སྟེའོ། །ཞེས་བྱ་བའི་དོན་བསྐྱབས་ནས་
 མཇུག་བསྟུ་བ་ནི། རང་བཞིན་སྟོགས་ལ་འབྲས་ལུ་སྟེ། བ་མ་ཡིན་པ་དེ་བས་བཤད་
 མ་ཐག་པ་དེ་ལྟར་ཏུ་རྣམ་པར་དབྱེད་པས་འབྲས་ལུ་འགའ་ཡང་རྒྱ་མེད་དེ། རྒྱ་མ་ཡིན་
 པ་ལས་སྟེས་པ་ཚུངས་ཅད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་མཆོཅ་ནས་སྟེས་བྱ་དང་། ཏུས་
 ལ་སྟོགས་པས་ཀྱང་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་རྒྱུ་མེམས་རྒྱ་མ་ཡིན་ཀྱང་མཐོང་བའི་རྒྱ་ལས་དོན་དམ་པར་སྒྲི་བས་
རང་བཞིན་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པོ། །ཞེན། འབྲས་བུ་རང་དང་གཞན་སོ་སོ་བ་སྟེ་རེ་
རེའམ། རང་གཞན་གཉི་ག་འདུས་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་མེམས་ལ་སྒྲི་བའི་ཚུལ་དུ་བདེན་པར་
གནས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རེ་ཞིག་རང་ལས་མི་སྒྲི་སྟེ། རང་མ་སྒྲིས་པ་ན་མེད་ཅིང་། སྒྲིས་ན་
གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ལས་མ་ཡིན་ཏེ། ལུ་ལུ་ལས་ཁྲི་སོགས་ཐམས་ཅད་
ནས་ཐམས་ཅད་སྒྲི་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉི་ག་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། སོ་སའི་རྒྱུ་འོང་བའི་
ཕྱིར་དང་། སོ་སོར་རྒྱས་པ་མེད་པ་དེ་ཚོགས་ཀྱང་རྒྱས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་
དོན་དམ་པར་མ་སྒྲིས་གིང་མ་འགག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་ཀུན་ཚོ་བ་རྟེན་འབྲེལ་
སྤང་ཚོད་པོ་ནི། འགོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

2--- རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྲུང་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲི་འགག་བདེན་པ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། དུས་གསུམ་བདེན་མེད་ཏུ་བསྟན། དེ་ཉིད་གསལ་པོར་བསྟན་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དངོས་པོ་མི་རྟག་ཀྱང་གཏན་མེད་ཏུ་འགྱུར་པ་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱ་རྒྱུན་
གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་འོངས་པའི་དུས་ལས་ད་ལྟར་བའི་དུས་སུ་འགྱུར་ལ། སྤྱར་ཡང་མི་
རྟག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ད་ལྟར་བ་ལས་འདས་པའི་དུས་སུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དུས་གསུམ་
ཐུན་ཡོད་ཏུ་སྒྲི་བ་རྒྱུ་མེམས་ཟེར་རོ། །དངོས་(༡༩༥༧)པོ་ནི། ལུ་ལུ་ལས་གཞན་ནམ།
གཞན་འདས་པའི་དུས་ལས་འོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ད་ལྟར་
བ་ལ་རང་བཞིན་གཅིག་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པ་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བའི་དུས་ལས་
འགར་ཡང་འགོ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །རྫོངས་པས་བདེན་པར་གང་བྱས་པ་སྟེ། བརྟགས་པའི་
རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་བསྒྲིད་པའི་དངོས་པོར་གང་སྤང་བ་འདི་ཚོས་ཅན། དོན་དམ་པར་སྒྲི་

འགག་བདེན་པ་མེད་དེ། རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་སྒྲུལ་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་བྱིར། མིག་
འབྱུལ་མཁན་གྱིས་སྒྲུལ་པའི་སྒྲུ་མའི་སྤྱང་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་ལས་དུས་གསུམ་ལས་
འདས་ཤིང་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་བྱུང་ཅི་ཡོད་དེ། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། ཐ་སྙད་
གྲུབ་པ་ལས། ཡི་གེ་གཅིག་སྒྲགས་གང་ཡང་མེད། ཡི་གེ་མང་པོ་གཞན་ཡང་མེད། ཡི་
གེ་འགག་པ་རྣམས་མིན་ལ། བརྟེན་ནས་དེ་ནི་མེད་པ་འདྲ་མིན། །དེ་བཞིན་རང་གི་
ཡན་ལག་ལས། རྒྱ་མའི་སྤྱང་པོ་དེ་ཡང་སྤྱང་། ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི་རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་རྩིས་སུ་འགྲོ་ལྟ་བུ་བྱེད་པས་བྱུང་ཡོད་དོ། །སྙམ་ན། རྒྱ་
མའི་སྒྲུས་རྒྱུལ་འབྲས་སུ་བདགས་ནས་རྒྱ་མ་མཁན་ནམ། རྒྱ་མའི་རྒྱ་བརྟན་ཏེ། དེས་
སྒྲུལ་པའི་རྟ་སྤྱང་སོགས་གང་ཡིན་དང་། འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱ་
རྣམས་གྱིས་སྒྲུལ་ཅིང་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་སུ་གང་དེ། དང་གི་རྒྱ་གཉིས་ནི། བན་ཚུན་
སྤྱད་པའོ། །དེ་གཉིས་ནི། རྒྱེ་བ་ན་གང་ནས་འོང་བར་འགྱུར་ཞིང་འཛིག་པ་ན་གང་དུ་
འགྲོ་བ་དང་། འད་གི་སྒྲས་གནས་པ་ཡང་ཤེས་རབ་ཞིབ་མོས་བརྟག་བར་གྱིས་ཤིག །
རྒྱ་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་མི་བདེན་པར་འགལ་ལོ། །སྙམ་ན། དངོས་པོ་གང་ཞིག་རྒྱ་རྒྱུན་
གཞན་ཉི་བར་གནས་ན་དངོས་པོ་དེ་མཐོང་བར་འགྱུར་ལ། རྒྱ་རྒྱུན་དེ་ཉི་བར་མེད་ན་
དངོས་པོ་དེ་མཐོང་བ་མིན་པ་དེ་བཞིན་ལ་རག་ལས་ནས་འཇུག་པའི་བྱིར་མེ་ལོང་ལ་
བྱུང་གི་གཞུགས་བརྟན་སྤྱང་བ་དེ་མེ་ལོང་དང་བྱུང་ཉི་ན་སྤྱང་གི། །དེ་མེད་(༡༥༥)ན་
མི་སྤྱང་བ་དང་མཚུངས་པས་བཅོས་སུ་སྟེ། རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དེ་ལ་བདེན་པ་ཉིད་
རི་ལྟར་ཡོད་དེ། མེད་དེ། རི་སྤྱང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྐྱེད་པ་ལས། དུ། གང་དག་རྒྱུལ་ས་
བྱུང་བ་རྣམས། །དེ་མེད་པར་ནི་ཡོད་མིན་གང་། །དེ་རྣམས་གཞུགས་བརྟན་དང་
མཚུངས་པར། །བསལ་བར་ཅི་ཡི་བྱིར་མི་བཞེད། །ཅིས་དང་། གང་རྫོགས་རྒྱ་མོས་ཀྱིས་པའི་མཛོད་།
རྣམས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །དེ་རྣམས་རང་བཞིན་ཅུང་ཟད་མེད། །ཅིས་སོ། །

3— ཡོད་མེད་སྒྲེ་འགོག་གི་དྲགས་ཀྱིས་སྒྲེ་འགག་བདེན་པ་དགག་པ།

གསུམ་པ་ལ། ཡོད་མེད་སྒྲེ་བསྐྱིར་དགག། མེད་སྒྲེ་དགག་པ་རྒྱས་པར་བཤད།
 དངོས་པོ་འགོག་པར་མི་འགྱུར་བ་བསྟན་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། རང་དང་གཞན་
 དང་གཉིས་ཀའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ཆོས་ཅན། རོན་དམ་པར་འབྲས་སུ་སྒྲིད་པར་བདེན་
 པ་མེད་དེ། རོན་དམ་པར་འབྲས་སུ་ཡོད་མེད་གང་ཡང་མི་སྒྲིད་པའི་ཕྱིར། དྲགས་གྲུབ་
 རྟེ། འབྲས་སུའི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་རྟེ། གྲུབ་ཟིན་པ་ལ་རྒྱའི་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་
 ཡོད་དེ། འབྲས་སུ་རྟོགས་པར་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་གཞན་གསལ་པར་བྱེད་
 པས་འོན་ཏེ་འབྲས་སུ་དེ་ཡོད་པར་མ་ཟད། མེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ཡང་རྒྱ་ཡི་
 དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། མེད་པ་རྒྱའི་བསྒྲིད་བྱ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རི་བོང་གི་རྩ་
 བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། གྲུབ་ཟིན་ལ་རྒྱ་མི་དགོས་ཀྱང་མེད་པ་ལ་དགོས་སོ། །ཞེ་ན། དངོས་
 པོ་མེད་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་བརྒྱད་དང་སྟོང་ལྟ་ཞིག་ །བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱའི་རྒྱས་ཀྱང་དངོས་པོར་
 བསྐྱར་དུ་མེད་པར་ཐལ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁའ་བཞིན། བསྐྱར་དུ་
 མེད་དུ་རྒྱག་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། འབྲས་སུ་དེ་ཆོས་ཅན།
 དངོས་པོ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་དེ་མ་
 རོར་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མེད་པ་ཉིད་དངོས་པོར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་གྱི།
 མེད་པ་ལས་ལྡོག་ནས་དངོས་པོར་(༡༩༩བ)འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། མེད་པ་ལས་གཞན་
 མེད་པ་ལས་ལོག་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་རང་བཞིན་དུ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་བ་གང་
 ཞིག་ཡིན་ཏེ། མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱ་ལ་འབྲས་སུ་ཡོད་པ་

སྐྱེ་བ་ལྟར་བཀག་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆོ་སྟེ། རྒྱུན་གྱི་དུས་ན་དངོས་
པོར་ཡོད་པ་སྤྱིད་པ་མིན་ཡང་སྤྱིས་དེ་དང་བྲལ་ནས་དངོས་པོར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན།
འབྲས་ཁུ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡོད་པར་དུས་ན་མ་ཞིག་འགྱུར་ཏེ། མི་འགྱུར་བར་ཐལ།
དངོས་པོ་མེད་པས་དེ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ལ་རྟག་ཏུ་གཤམ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རྒྱས་བསྐྱེད་
པའི་དངོས་པོས་དངོས་མེད་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྱུ་བ་པོ། །ཞེ་ན། ཁི་
སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་བསྐྱེད་པར་མ་གྱུར་པར་དངོས་མེད་དང་འབྲལ་བར་མི་
འགྱུར་རོ། །དངོས་མེད་དང་མ་བྲལ་བ་ཉིད་ཏུ་དངོས་པོར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། ཡང་ན།
གང་གི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་མེད་དང་མ་བྲལ་ན། དེ་ལ་དངོས་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་མི་སྤྱིད་
པར་ཐལ་ཏེ། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོད་པའི་རྒྱས་མེད་པ་སྒྲིག་གོ། །ཞེ་ན། དེ་
མི་འཐད་དེ། མེད་པ་ལ་རྒྱུའི་བྱ་བ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་འབྲས་ཁུ་ཡོད་མེད་
སྐྱེ་བ་གང་ཡང་བཀག་པས་གཉི་ག་ཡིན་མིན་གྱི་སྤང་གསུམ་ཡང་བཀག་པར་བལྟའོ། །
དེ་སྐད་རྩྭ་ཉིད་བུན་རྩྭ་པར། ཏུ། ཡོད་པ་ཡོད་ཕྱིར་སྐྱེ་མ་ཡིན། །མེད་པ་མེད་ཕྱིར་སྐྱེ་མ་
ཡིན། །ཆོས་མི་མཐུན་ཕྱིར་ཡོད་མེད་མིན། །སྐྱེ་བ་མེད་ཕྱིར་གནས་འགག་མེད། །
ཅེས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། རིགས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་དོན་དམ་པར་བཀག་ནས། ད་
འཇིག་པ་དོན་དམ་པར་འགོག་པ་ནི། འང་གི་རྒྱས་སྤྲོ་མ་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། དངོས་མེད་
དངོས་པོར་མི་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་ཏུ་དངོས་པོ་འང་མེད་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་
ཕྱིར་ན། དངོས་པོ་གཅིག་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར། དངོས་པོ་
དང་དངོས་པོ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཏུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་(༡༠༠ན)པ་ནི། ལྟར་བརྗོད་པའི་རིམ་པ་སྐྱེ་འགག་མེད་པ་དེ་ལྟར་ན།
འང་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་འགག་པ་སྟེ། འཇིག་པ་ཡོད་པ་མིན་ཞིང་དངོས་པོ་འང་ཡོད་པ་

མིན་ཏེ། འང་ནི་སྤྱད་པའོ། །ཐམས་ཅད་ཆོ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུས་ན་གནས་པའི་ཆོས་
 ཉིད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་རིས་དྲུག་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི། འོན་དམ་པར་ན་
 ཏུག་ཏུ་མ་སྐྱེས་སོ། །མ་བྱུང་། མ་འགག་སྟེ། མ་ཞིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་
 པའོ། །འོན་ཀྱང་རྫོང་བ་ཀྱི་བདེན་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། འགྲོ་བ་སྟེ། བརྟན་
 གཡོའི་འཛིག་རྟེན་སྣ་ཆོག་པ་འོན་དམ་པར་གདོད་མ་ནས་ཞི་བ་ཡིན་ཡང་། དཔེར་ན།
 མི་ལམ་ན་མེད་བཞིན་དུ་སྣ་ཆོག་པ་ཕྱིར་བ་ལྟ་བུར་ཀྱང་རྫོང་པ་ཕྱོད་པའི་དབང་གིས་
 དཔུལ་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་འཐད་ཀྱི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ན།
 ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་དབྱེད་ཅིང་བརྟགས་ན་ཆུ་གིང་
 བཞིན་དུ་སྟེ། ཆུ་གིང་ལ་སྟོང་པོ་མེད་པ་དང་མཚུངས་པར་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་བདེན་པའི་
 སྟོང་པོ་མེད་དོ། །འོན་དམ་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟེ་འགག་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་གཉིས་
 སྤངས་པས་གྲོལ་བའི་ཕྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་འཆིང་བ་ལས་མ་
 གྲོལ་བས་ཕྱ་ངན་ལས་མ་འདས་པ་སྟེ། འང་ནི་སྤྱད་པའོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་དངོས་པོ་
 ལ་སྟེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ན། རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་བྱུང་པར་མེད་ཅིང་། ཀྱང་རྫོང་བ་
 ཏུ་ནི། བྱུང་ཡོད་པར་ཡང་ཡང་བཤད་དོ། །རི་རྒྱུད་འགྲེལ་བར་ ཏུ། སངས་རྒྱས་རྣམས་
 དང་སེམས་ཅན་ཁམས། འོན་གྱིས་དེ་དང་ཐ་དད་མེད། །བདག་ཉིད་དང་ནི་གཞན་
 རྣམས་ཀྱང་། །དེ་དང་མཉམ་པར་བྱོད་བཞིན་ལགས། །ཞེས་སོ། །

4-- ལྷོ་ཁྱེད་མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་ཞེན་པའི་རྒྱལ་ སྤྱུག་བསྐྱེད་པ་སྤྱིང་རྩེ་སྒྲོམ་པ།

བཞི་པ་ལ། འདི་མན་ཆད་རྩོག་ཆེན་པོས་ལྷོ་ཁྱེད་སྒྲོམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ་འཆད།
སྤྱུ་མ་དག། ཤེས་རབ་ཐོབ་པའི་བྱ་བ་རང་ལྷོ་ཁྱེད་སྒྲོམ་པ་དང་། གཞན་ལ་སྤྱིང་རྩེ་
སྒྲོམ་པ་གཉིས་ལ་འཆད་དེ། བདག་(༡༠༠བ)འདྲས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་གྱིས། ཞེས་
གཞན་ལ་གདམས་པའི་ཆོག་ཏུ་སྤྱང་བའི་བྱིར་དང་། འབྲེལ་ཆེན་ལས། འདི་ཐམས་
ཅད་ཀྱང་ཤེས་རབ་སྤྱིང་བའི་ཐབས་སུ་བཤད་པ་དང་རྩྱུང་མི་མཐུན་ནོ། ལྷོ་ཁྱེད་
ལེ་དགུ་མའི་འབྲེལ་པར་ཆོགས་བཅད་བྱེད་དང་བཞི་ལྷོ་ཁྱེད་བདག་པའི་ཕན་ཡོན།
དེ་མན་ཆད་མངོན་ཞེན་གྱི་གཉེན་པོར་གྲོལ་བའི་ཐབས་བསྟན་པར་འཆད་མོད་གྱི།
འབྲེལ་ཆེན་དང་བེ་སྤྱི་ཏིས། བྱིས་པ་དེ་ཞོན་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པས་བདེན་པར་སྒྲོ་
བདག་པའི་ཞེན་པས་རང་གིས་རང་དུ་མཁུ་བར་བྱེད་པ་ལ་སྤྱིང་རྩེ་སྒྲོམ་པ་དེ་དག་གིས་དུ་མཁ་
ཞི་བའི་བྱིར་སྒྲོན་ལས་འདེབས་པར་བཤད་པས། དེའི་ལུགས་སུ་བཤད་ན། ལྷོ་ཁྱེད་
ལ་ཆགས་སྤང་གི་ཡུལ་གང་ཡང་མ་གྲུབ་པར་བསྟན། དེ་མ་རྟོགས་པར་ཞེན་པའི་དབང་
གིས་དུ་མཁ་བར་གྱུར་པར་བསྟན། ལྷོ་ཁྱེད་སྤྱིང་རྩེ་སྒྲོམ་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲོན་པ་དང་གསུམ་གྱི་
དང་པོ་ནི། སྤྱང་བཤད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་པའི་ལྷོ་ཁྱེད་པ་
ཡིན་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ལས་རྟེན་པ་ཐོབ་པ་ཅི་ཡོད། རྟེན་པ་གཞན་ལ་
ཤོར་བའམ་འཕྲོག་པས་ཁྱོད་པའི་རྒྱ་ཅི་ཡོད། གང་ཟག་གང་གིས་རིམ་གྱོ་སྟེ། མཆོད་
བའམ་བསྟོད་པ་བྱས་པ་དང་། འམ་ནི་གཉི་གསུང་པའོ། ཡོངས་སུ་བརྟན་པ་སྟེ། སྤྱང་
བའམ་གཞོད་པ་བྱས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། བདེ་བའམ་དུ་མཁ་རྒྱ་གང་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན།

འཇམ་གྱི་སྒྲུབ་གཉིས་ནི། གཉི་ག་ལན་རྩེན་བསྐྱུ་བའོ། །སྒྲུབ་པར་གྲགས་མ་གྲགས་སམ།
 ཡང་ན་འདོད་མི་འདོད་གྱི་དོན་ཐོབ་པ་དང་སྤང་བའི་དོན་དུ་འབད་པ་བྱེད་པའི་དགའ་
 རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། དེ་ལས་ཕྱོག་པ་ལ་མི་དགའ་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། དེ་ཐམས་ཅད་ཅུང་
 ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། རང་བཞིན་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་
 དགའ་མི་དགའ་ང་སྤོང་པ་ལས་བྱུང་བས་དེ་ཉིད་དུ་སྟེ། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་
 བཅུལ་བར་བྱས་ན། སྒྱེ་བོ་གང་ཞིག་རྟོན་སྐྱོགས་གྱི་དོན་དུ་སྤོང་པར་བྱེད་ཅིང་ཞེན་
 ལུལ་གང་ལ་སྤོང་པར་བྱ་སྟེ། སྤོང་པར་བྱ་བྱེད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་
 ལ་སྤོང་པ་མི་(༡༠)ན་རིགས་ཀྱང་གསོན་པ་ལ་སྤོང་དོ། །ཞེ་ན། དོན་དམ་པར་རྣམ་
 པར་དབྱུད་ན། སེམས་ཅན་གསོན་པའི་འཛིན་རྟེན་འདི་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། མེད་དོ། །
 དེ་མེད་ནའང་ཕྱི་མའི་ལུས་དང་གཉེན་བཤེས་སྐྱོགས་ལ་སྤོང་དོ་སྒྲུལ་ན། གསོན་པ་མ་
 གྲུབ་པས་གང་ཞིག་འདིར་གསོན་པའི་འཛིན་རྟེན་འཆི་བ་སྟེ། སྐྱོག་འཆད་པར་འགྱུར་
 བ་ཡོད་དེ། མེད་ལ། དེ་མེད་པས་སྒྱེ་བ་ཕྱི་མར་འགྱུར་བ་སྟེ། སྒྱེ་བར་འགྱུར་བ་གང་
 ཞིག་ཡིན། ལྟར་བྱུང་བ་སྟེ། སྒྱེས་པར་གྱུར་པའང་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་
 བདག་སྐྱོབ་པ་ཅུང་ཡིན་གྱི། དེ་ཁོ་ནར་མེད་དོ། །སྒྲུག་པའི་གཉེན་གང་ཞིག་ཡིན། མཛེས་
 བའི་བཤེས་ཀྱང་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་དེ་ཁོ་ནར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་ལ་བདེན་
 པར་ཞེན་པས་མི་དགོ་བ་གསོག་ཅིང་སྤོང་པར་འབྱམས་པའི་ཕྱིར། ལྟར་བརྗོད་པ་
 རྣམས་དང་། མ་བརྗོད་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་ཁོ་ནར་སྤྱོད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རྣམ་མཁའ་དང་འདྲ་བར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བའི་རྣལ་འབྱུང་བའི་ཡེ་ཤེས་ལ་སྒྲུང་
 བའི་ཕྱིར། ཞི་བ་ལྟ་བུ་དག་དང་འདྲ་བའི་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ནའི་དོན་
 ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་གྱིས་ཤིག །

གཉིས་པ་ལ། ལྷག་པར་ཞེན་པས་ཆེ་འདིར་ཆོག་སྒྲིལ་གྱིས་འཇོ། ཕྱི་མར་ངན་སོང་

དུ་ལྟར། ལྷག་བསྐལ་བརྒྱད་མར་འཇུག་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་རང་
བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་མ་ཤེས་པར་བདེན་པར་མངོན་པར་ཞེན་ནས་བདག་ཉིད་བདེ་
བར་འདོད་པ་རྣམས་ནི། འཐབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་པའི་རྟེན་བཀྲར་སྟགས་དང་བྲལ་བས་
རབ་ཏུ་འབྱུག་པར་བྱེད། སྟོ་པའི་རྒྱ་རྟེན་བཀྲར་སྟགས་བྱུང་བས་དགའ་བར་བྱེད་ཀྱི།
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རིག་པ་རྣམས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་རིག་པས་ལྷག་
པ་དང་བྲལ་བའི་མྱ་ངན་དང་། དོན་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་འབད་རྩྭ་ལྱིས་ངལ་བ་དང་།
རྟེན་བཀྲར་སྟགས་དང་བྲལ་མ་རྩྭ་དང་བའམ་མི་དགའ་བ་དང་། སུན་རྩྭ་རྒྱུ་ལག་
སྟགས་གཙོད་པ་དང་། ལུས་ལ་མཚོན་(༡༠༧)བྱིས་འབྲིགས་པ་དང་། ལྷག་པ་མི་
དགེ་བའི་ལས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོགས་ཏེ། དགའ་བ་ཆེན་པོས་ཐོབ་པའི་ཟས་གོས་ལ་
སྟགས་པས་འཚོ་བར་བྱེད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་འཚོ་བའི་ཆེད་དུ་ལྷག་བྱས་པས་ཤི་ནས་ངན་སྤང་གསུམ་དུ་
དུམ་སྟེ། གནོད་པ་དུས་ཡུན་རིང་ལ་བཟོད་པར་མི་རུས་པའི་མི་བཟད་པ་རྣམས་སུ་
ལྟར་ངོ། །འང་གི་སྒྲ་ནི། བཤད་པ་སྟུང་བའམ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྒྱར་བའོ། །ལན་
གཅིག་ལྟར་ཡང་ལས་ཟད་ནས་བདེ་འགྲོར་སྒྲེའོ། །ཞེན། དགེ་བའི་མཐུས་བདེ་འགྲོར་
ཏེ། མཛེས་པའི་ལྷ་མིའི་འགྲོ་བར་ཡང་དང་ཡང་དུ་འོངས་ཏེ། བདེ་བ་མང་པོ་ལོངས་
སྟུང་སྟུང་ནས་ཡང་ངན་སྤང་དུ་ལྟར་ངོ། །

གསུམ་པ་ལ། དེ་ཉིད་མ་རྟོགས་པར་དུ་དུམ་མི་འཛད་པ་མདོར་བསྟན། དུམ་པའི་
རྒྱ་མང་ཞིང་གཉིན་པོ་རྟེན་དགའ་བས་དུམ་བརྒྱད་མར་འཇུག་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་
པ་གཉིས་གྱི་དང་པོ་ནི། བདེ་འགྲོར་སྒྲིམ་ནས་ཀྱང་ངན་སྤང་དུ་འགྲོ་བཅི་ཞེན། མྱིད་
པ་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་ན་ནི་ཡང་བར་ལྟར་བའི་གཡང་ས་ཤིན་དུ་མང་ལ། མྱིད་
བའམ་གཡང་ས་དེར་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པ་མིན་པ་རྟོངས་པས་བསྐྱས་པ་འདི་འདྲ་

བ་སྐྱུ་མ་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པ་ལྟར་རྫོང་ས་པར་སྐྱུར་ཅིང་། དེར་ཡང་མན་ཚུན་འགལ་
 བ་ཡོད་ལྟ་མེད་ལྟ་སྟགས་ཀྱི་ཡོག་རྟོག་འབྱུང་བས་ན། མྱིང་པ་འཁོར་བ་ན་སྐྱུ་བཞི་དང་
 བྲལ་བའི་དེ་ཉིད་འདི་འདྲ་བ་རྟོགས་པ་མེད་དོ། །དེར་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བའི་རྟུམ་
 གཞན་གྱིས་དཔེར་བརྗོད་མི་རྒྱས་པས་དཔེ་མེད། བཞོད་པར་དགའ་བས་མི་བཞོད་
 བའི་རྟུམ་གྱི་རྟུ་བྲག་པའི་ཕྱིར་ཐེག་ཆེན་མ་གཏོགས་པས་ཐར་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་
 མཚོ། རྟུ་ཆད་པ་མེད་པས་རྣམ་སྒྲིན་མཐའ་ལས་འདས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་ནའང་དགེ་ལྡན་ལ་འབད་པས་དུས་རིང་པོ་ནས་བདེ་བ་
ཐོབ་པོ། །སྒྲུལ་ན། འཁོར་བ་དེར་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་ཀྱིས་ཞུགས་པ་ན། གཟུགས་
སྟོབས་ཆུང་བའམ། ཉམ་དགེ་ཆུང་བའམ། གཟི་བུ་ཆེན་ཆུང་བའམ། ཡང་ན་
(༡༠༩ན)པརྟོན་འབྲུས་ཆུང་ཁིང་དེར་ནི་ཆོ་ཡང་ཐུང་བ་ཉིད་དང་། དེར་ཡང་གསོན་
པའི་བྱེད་པ་བྱས་དང་། བསྐྱེད་པ་སྒྲུག་སྒྲུག་དང་། ཉན་མེད་ཀྱི་བྱེད་པ་ནད་ཁི་བའི་དོན་
དུ་དགེ་བ་མི་བྱེད་པར་སྒྲུན་ཁ་བ་དང་། ཚ་བ་ལ་སྒྲུག་པ་བྱ་བ་དང་། བྱེས་པ་སྒྲུ་
སྒྲུག་པ་དང་། འབྲུང་བ་ལ་བྱུགས་པས་ན་བ་དང་། ལམ་གྱིས་དུབ་པ་སྒྲུག་པ་ཀྱིས་ངལ་
བ་དང་། གཉིད་ལོག་པའམ་མི་ལམ་དང་། རྟོན་པ་དང་། རབ་ཏུ་རྟོན་པ་དང་། རྒྱུ་
པར་འཆོབ་སྒྲུག་སམ། བྱི་ནང་གི་འཆོབ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནི་སྒྲུར་བཅོམ་པའི་རིམ་
པ་འབད་ཞིག་གིས་མ་ཡིན་གྱི། འདིས་ཀྱང་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲུ་བོ་དང་འགྲོགས་པས་
བདག་བཅོམ་གཞན་སྟོན་ལ་སྒྲུག་པ་དོན་མེད་ཀྱི་བྱ་བ་མང་བོས་ཆོའདིར་དགེ་བ་མ་
བྱས་པས་དོན་དེ་འབྲས་སུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་དམ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་ལ་བཞུགས་པས་
སྒྲུར་དུ་འདའ་ཁིང་ཟད་པར་འབྱུར་རོ། །རྟོན་པ་འདི་གསོན་དང་སྒྲུག་པ་རེ་རེ་ལ་སྒྲུར་
རོ། །དེ་ལྟ་ནའང་སྒྲུང་དོར་གྱིས་པའམ་རྒྱུ་གཡེང་ དགེ་གིས་དབེན་པའམ། ཆགས་ཀྱི་པ་
དང་བུལ་བའི་རྒྱུ་དཔྱོད་གིན་ཏུ་རྟོན་པར་དགའ་སྟེ། དེ་ལ་མཉམ་གཞིག་དགོས་ལ།

དེར་ཡང་མཉམ་གཞག་གི་འགལ་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་འདྲིས་པའི་རྒྱུ་པ་རྣམས་གཡང་གོམས་
 པ་ནི། རྟོག་པ་སྟེ། ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ནི། འགྲོ་བ་དར་གལ་ཡོད་དེ། མེད་
 རོ། །དེར་ཡང་དོན་མེད་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་རྣམས་བརྒྱུ་ལ་དགོ་པའི་ཕྱོགས་ལ་རྟོག་
 རའང་ངན་སོང་ཆེན་པོ་སྟེ། མནར་མེད་ལ་སོགས་པའི་དཔྱུལ་བར་ལྷུང་བའི་ཕྱིར་འདོད་
 ཁམས་གྱི་དབང་ལྷན་ལྷའི་བུའི་བདུད་དམ། ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་བཙོན་པར་བྱེད་
 རོ། །དེ་ལྟ་འང་བདེན་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་སོགས་ལ་དད་པའི་དབང་གིས་དགོ་བ་
 སྟེའོ། །ཞེ་ན། གནས་སྐབས་དེར་ནི་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལོག་པའི་
 ལམ་རྒྱུད་བན་དང་དཔྱེད་པ་བ་ལ་སོགས་པས་བསྟན་པ་མང་ཞིང་ཡང་དག་པའི་ལམ་
 ལ་ལམ་ཡིན་ནམ་མིན་སྟམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་བར་དཀའ་སྟེ། སྤང་(༡༠༡བ)
 དཀའ་ཞིང་། དེ་ནས་ཤི་ནས་སྤར་ཡང་མི་ཁོམ་པ་བརྒྱུད་སྤངས་པའི་དལ་བ་རྟེན་པར་
 དཀའ་ཞིང་། བརྒྱལ་མི་ཅམ་ཞིག་ཏུ་སྟེས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་རྟེན་པར་
 དཀའ། དེ་རྟེན་ཀྱང་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་འབབ་པའི་རྒྱ་པོ་ནི་
 སྤང་དཀའ་སྟེ། དུམ་པས་ཀྱང་སྤང་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་གི་སྒྲ་རྣམས་ནི། ལྷ་མ་
 ལྷ་མར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །རྒྱ་དབེར་ཅེས་པའི་སྤྲད་དོད་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་གཏན་ཆོགས་
 ཏེ། རྒྱ་མཆོན་ལྷ་མ་དེ་རྣམས་གྱི་ཕྱིར་ཨ་མ་ནི། ཤིན་ཏུ་སྒྲོ་བ་སྟེ། དུམ་པ་གཅིག་ནས་
 གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཅིག་ནས་ཐར་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་ལྷུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ། དུམ་པ་ལ་དུམ་པར་མ་ཤེས་པས་སྤྲོད་རྗེ་བར་འོས། དེ་ཉིད་དཔེ་ཡིས་
 སྒྲུབ། དུམ་པ་སེལ་བར་སྒྲོན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི། ལྷ་མ་བརྟེན་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྷ་མ་
 ཤིན་ཏུ་སྒྲུབ་པར་གནས་པ་སྟེ། དུམ་པ་ཡང་། ཡང་ནི། དུམ་རྒྱུད་དུར་མ་ཟད་ཅེས་
 པའོ། །རང་ཤིན་ཏུ་སྒྲུབ་པར་གནས་ཀྱང་མ་རིག་པའི་ཡིང་རྟོག་གིས་བཀའ་ནས་མི་
 མཐོང་བའི་སེམས་ཅན་གང་ཡིན་པ་དུམ་པའི་རྒྱ་པོ་སྟེ་ག་ན་འཆིའི་དབང་རྒྱལ་པ་འབྱུགས་

པར་གནས་ཤིང་འཇུག་པ་ཕན་གཞོན་མི་ཤེས་པ་འདི་དག། གྱི་རྒྱུད་དང་། རྒྱུད་པེ་ལ་
སྤྲུག་ཅིས་པ་ནི། སྒྲོ་བ་ལ་སྤྱད་པའི་ཆོག་ཡིན་ལ་ཤིན་ཏུ་མྱ་ངན་བྱ་བར་འོས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། སྒྲོ་ཉམས་པ་ལམ་ཆོད་པ་འགའ་ཞིག་སྐད་ཅིག་སོ་སོའམ་
ཡང་ནས་ཡང་དུ་བྱས་བྱས་ཏེ་གྲང་བས་ཉེན་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་མེར་འཇུག་པ་དེ་
ལྟར་རང་ཉིད་ཆ་གང་སོགས་ཀྱི་དུམ་པའི་མེ་འབར་བས་ཤིན་ཏུ་དུམ་པར་གནས་ཀྱང་
བདག་ཉིད་བདེ་བར་སྒྲོམ་པ་བཞིན་གནས་ཏེ། ར་མོ་ཆེར་མ་བླ་བ་ལ་བདེ་བར་སེམས་
པ་བཞིན་ནོ། །སྤར་བཞེད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་ཀ་ཤིས་འཛོམས་བཞིན་དུ་བག་མེད་
བས་མ་རིག་སྟེ། ཀ་བ་དང་འཆི་བ་མེད་པ་བཞིན་དུ། རོལ་བ་སྟེ། སྒྲིག་པ་ལམ་ལོངས་
པའི་སྒྲོད་པས་གནས་པ་རྣམས་ལ་བཅོས་སྒྲུ་མེད་ཅིང་སྤང་དུ་མེད་པར་དང་པོ་ཉིད་དུ་
འཆི་(༡༠༩ན)བདག་གིས་བསད་པར་བྱས་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ངན་སོང་གསུམ་དུ་ལྟར་
བ་དུམ་མི་བཟད་པ་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །འགྲེལ་པར། རྒྱུད་པ་མི་བཟད་འབྱུང་བར་
འགྱུར། །ཞེས་ཏེ། དུམ་པའི་རྒྱ་ན་ཀ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུད་པར་བྱས་པ་ལོ། །དེས་ན་འཇིགས་
པ་འདི་དག་སྤང་བའི་དོན་དུ་དགེ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དག་པར་བྱས་པ་ལ་འབད་བར་བྱ་
སྟེ། འགྲེལ་ཆུང་ནས་འདི་དག་གིས་སྒྲིང་རྗེའི་ཆ་བསྟན་པར་བཤད་དོ། །

གསུམ་པ་ལ། མངོན་མཐོ་དང་། དེས་ལེགས་སུན་སུམ་ཆོགས་པར་སྒྲོན་པ་
གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བཤད་མ་ཐག་པ་དེ་ལྟར་དུམ་པ་ཉིད་མེ་སྟེ། དེས་གདུངས་པའི་
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བསོད་ནམས་ཉིད་དུམ་པས་གདུངས་པ་ལ་ཞི་བདེའི་ཡོ་བྱད་བསེལ་
བའི་ཆར་འབེབས་པས་སྒྲིན་ཏེ། དེ་ལས་ལེགས་པར་བྱུང་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་
བསགས་པའི་བདེ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཡོ་བྱད། ཟས་གོས། རྒྱན། བྱུག་པ། མལ་
སྟན་ལ་སོགས་ཀྱིས་གཞན་ཀྱི་དུམ་པའི་མེ་ཞི་བར་བྱེད་པར་བདག་དུས་ནམ་ཞིག་འགྱུར་
ཞིག་གྱུ་ཞེས་སྒྲོན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཏུས་ནམ་ཞིག་དམིགས་པས་ལུང་པར་གྱུར་པ་ནི། རྒྱ་དཔེ་དང་
 འབྲེལ་པར་དམིགས་ལྟ་ཅན་རྣམས་ལ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དངོས་པོ་ལ་བདེན་པར་དམིགས་
 ཤིང་ཞེན་པའི་ལྟ་བ་ཅན་རྣམས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ནི།
 དོན་དམ་པར་བསྟན་མི་བྱས་ཀྱང་ཐ་སྟད་ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པར་
 འགྱུར་ཞིག་གྱུ་ཞེས་ངས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱ་བསྟན་ནས། བསོད་
 རྣམས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱ་བསྟན་པ་ནི། ཏུས་ནམ་ཞིག་དམིགས་པའི་ལྟ་བ་ཅན་རྣམས་ལ་
 རྣམ་པ་སྦྱིན་པ་དང་། གཏོང་བ་དང་། ལེན་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་གསུམ་དམིགས་པ་
 མེད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་བརྟན་པ་དང་བཅས་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པར་གྲས་པ་ཆེན་པོས་སྦྱིན་
 པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་རྣམས་ཀྱི་ཆོགས་ཏེ། ལུང་པོ་སྟོན་པར་འགྱུར་ཞིག་གྱུ་ཞེས་སྟོན་
 ཏེ། ཆོགས་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཉིད་(༡༠༩བ)འབྱུང་བོ། །རྒྱ་དཔེ་དང་འབྲེལ་
 པར། ཀྱན་རྫོབ་དམིགས་པ་མེད་རྒྱལ་གྱིས། ཞེས་འབྱུང་བའི་དོན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཉོན་
 མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་སྟོ་འདོགས་ཀྱི་གཉོན་པོར་སྟོང་པ་ཉིད་བསྟོམས་པས་དུ་
 ཁ་ཞི་བའི་ཐབས་སུ་གྱུར་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། །ཤེས་ཕྱིན་གྱི་ལེའུ་སྟེ། ལེའུ་དགུ་པའི་
 བཤད་པའོ། །

ཁེའུ་བརྩུ་བ་།

གསུམ་པ་ལ། བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ།

ཁིའུ་གི་ལས་འབྲས་སུ་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་དགོ་ཅ་བཞིན་པ།

{ ༡ } གང་ཟག་གང་གི་དོན་དུ་བཞིན་པ།

{ ༡ } འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་དུ་བཞིན་པ།

{ ༡ } གལ་པའི་དོན་དུ་བཞིན་པ།

{ 1 } མདོར་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་ལ། ལས་འབྲས་སུ་དང་བཅས་པའི་དོན་དུ་དགོ་ཅ་བཞིན་པ་དང་། བྱས་
གེས་དྲིན་དུ་གཞོ་བས་བཀའ་དྲིན་གྱི་བྱག་བཅལ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། གང་ཟག་
གཞན་དོན་དུ་དང་། རྩོམ་པ་པོ་རང་དོན་དུ་དང་། བྱན་མོང་དུ་བསྟན་པའི་དོན་དུ་བཞིན་
པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། འཛིག་རྟེན་པའི་དང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་
དུ་བཞིན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། གལ་པའི་དང་། བྱང་པར་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པའི་
དང་། འགྲོ་བ་སྤྱིའི་དོན་དུ་བཞིན་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལ། བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དང་
པོ་ནི། ཞི་བ་ལྟ་བུ་བདག་གིས་སྒྲིན་ཐམས་ཅད་སྤངས། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ་
ལ་གནས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མེ་གེས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ནི། བྱང་ཆུབ་། དེ་ཡི་
ཆེད་དུ་སྤྱོད་པ་སྒྲིན་སྟགས་ལ་གོམས་པའམ། ཁེའུ་བརྩུའི་ཀྱི་དོན་གྱིས་བསྟན་པའི་ས་
ལམ་དང་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་འཇུག་པ་སྤར་བསྟན་པའི་ཁེའུ་དགུ། འཆད་འགྱུར་གྱི་
བཞིན་ལེ་དང་བཅས་པ་རྣམ་པར་ཉི། བྱང་པར་དུ་བསམ་ཞིང་དབྱེད་པའི་དགོ་པ་བདག་
ལ་གང་ལྟར་བཤེས། འགྲོ་བ་སྤྱེ། སྤྱོ་བོ་ཀུན་། བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པས་རྣམ་བརྒྱན་གོག་ཅས་

ཀྱུ་དཔེར་འབྱུང་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིན་པ་ཁོ་ན་ཀྱུན་ཏེ། ཚིག་སྒྲོ་ལ་ལེན། རྟོན་ཡིད་ལ་
སྒྲོམ་པས་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤར་ལ་སོགས་པའི་སྟོགས་རྣམས་ཀྱུན་ན་
ལུས་དང་སེམས་ལ་སྟུག་བསྟུལ་ཏེ། གཞོད་པ། བད་པ་ནི། གདུང་བའམ་ཐོངས་པ་སྟེ།
གངས་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དེ་དག་ཞི་བ་ལྟ་བུ་དག་གི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་
བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བའི་དགའ་བ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ཐོབ་པར་ཤོག །
འགྲོ་(༡༠༧ན)བ་དེ་དག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་བདེ་བ་ཉམས་པ་སྟེ།
འཇིག་པར་མ་གྱུར་ཅིག །འགྲོ་བ་སྤྱོད་མེད་པའི་བདེ་བ་རྟག་ཏུ་རྒྱན་མི་འཆད་པར་
ཤོག །ཀྱུ་དཔེར། ཀྱུན་ཏུ་འཁོར་བར་དེ་རྣམས་ཀྱི། །བདེ་བ་རྣམ་ཡང་ཉམས་མ་གྱུར། །
འགྲོ་བ་རྒྱན་མི་འཆད་པ་སྟེ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བདེ་བ་ཐོབ་གྱུར། །ཅིས་འབྱུང་ལ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བདེ་བ་ནི། ཟག་མེད་ཀྱི་བདེ་བར་འགྲེལ་པར་བཤད་དོ། །

(2) རྒྱལ་བ་བཤད་པ།

[1] རན་འགྲོའི་རྟོན་དུ་བསྟོ་བ།

(1) དཔུལ་བའི་རྟོན་དུ་བསྟོ་བ།

<1> སྟུག་བསྟུལ་བདེ་བར་འགྱུར་བ་སྒྲོན་པ།

གཉིས་པ་ལ། རན་འགྲོ། །བདེ་འགྲོ། །འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་རྟོན་དུ་བསྟོ་བ་གསུམ་
ཀྱི་དང་པོ་ལ། དཔུལ་བའི་དང་། རྟོན་འགྲོའི་དང་། ཡི་དུགས་ཀྱི་རྟོན་དུ་བསྟོ་བ་གསུམ་
ཀྱི་དང་པོ་ལ། དུམ་བདེ་བར་འགྱུར་བར་དང་། རྟོན་བར་ཉེ་བའི་སྒྲུལ་གྱིས་དུམ་ཁྱེ་
བར་སྒྲོན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། དཔུལ་བ་སྒྲིའི་དང་། གང་དཔུལ་ཀྱི་དང་། ཚ་དཔུལ་
ཀྱི་དང་། ཉེ་འཁོར་བའི་དང་། སྤུང་མོང་དུ་གཞི་ལས་གྱུར་པའི་དུམ་ཁྱེ་བར་སྒྲོན་པ་

དང་ལྷའི་དང་པོ་ནི། འོག་གི་བདག་གི་དགོ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་པ། ཀྱམ་ལ་སྦྱར་ཏེ།
 འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན། ཡང་སྟོས། ཐིག་ནག །བསྐྱས་འཛོམས། རུ་འབོད། རུ་འབོད་
 ཆེན་པོ། ཚ་བ། རབ་ཚ། མནར་མེད་དེ། ཚ་བ་དང་། སྟོ་ཐམ་ཐམ་དང་། གྱི་རྟུང་དང་།
 ཨ་ཆུ་ཟེར་བ་དང་། ཆུ་བྱར་ཅན་དང་། ཆུ་བྱར་བརྗོལ་བ་ཅན་དང་། ལྷ་ལྷལ་ལྷར་གས་པ་
 དང་། དབྱ་ལྷར་གས་པ་དང་། དབྱ་ལྷར་ཆེར་གས་པ་སྟེ། གྲང་བ་དང་། ཉི་འཁོར་བ་དང་།
 ཉི་ཆེ་བའི་དཔྱལ་བ་གང་དག་རི་སྟེང་ཡོད་པ་དག །སངས་རྒྱས་སྤང་བ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་
 ཞིང་ཟག་པ་མེད་པའི་བདེ་བ་འདི་ལ་ཡོད་པས་བདེ་བ་ཅན། སར་གནས་ཀྱི་བྱང་
 སེམས་ཁོ་ན་སྟེ་བའི་ཞིང་ཁམས་དེ་དག་རྟེན་དཔྱལ་བའི་ལུས་ཅན་རྣམས། ལུས་བདེ་
 བ་དང་། སེམས་བདེ་བའི་དགའ་བས་དགའ་བ་དང་ལྡན་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། ཆུ་བྱར་ཅན་སོགས་གྲང་བས་ཉམ་ཐག་པ་རྣམས་དྲོ་བའི་བདེ་བ་
 ཐོབ་པར་ཤོག །(༡༠༧བ)གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉིད་ཐུགས་བརྩེ་
 བས་ཚ་དཔྱལ་ལ་ཆུ་བསིལ་བའི་ཆར་འབབས་པའི་སྤྱིན་ཆེན་པོ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱའི་
 མཆོ་མཐའ་ཡས་པས་ཚ་དཔྱལ་ཚ་བས་ཉམ་ཐག་པ་རྣམས་བསིལ་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་
 པར་ཤོག །

བཞི་པ་ནི། རལ་གྱི་དང་། མདའ་དང་། མདུང་ཐུང་ལ་སོགས་པའི་ལོ་མ་ཅན་གྱི་
 ཉགས་ཚལ་དང་། དེས་མཆོན་ནས་སྦྱ་གྱི་སོ་གཏམས་པའི་ལམ་ཡང་དཔྱལ་བ་དེ་རྣམས་
 ལ། བརྒྱ་བྱེན་གྱི་སྟེང་མོས་ཚལ་དགའ་བའི་ཚལ་བདེ་བ་སྟེར་བར་བྱེད་པའི་སྤྲུག་གྲུར་
 ཤོག །ལས་ཀྱི་སྦྱ་མས་སྦྱལ་བའི་ལྷགས་སར་འབར་ཞིང་རྫོ་བ། སོར་བརྒྱ་དུག་པ་ཁ་
 གྱེན་ཐུར་དུ་བཏྲས་པ་ཅན་གྱི་ཤིང་ཤལ་མ་ལའི་སྟོང་པོ་ཡང་། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་
 འདོད་དོན་སྟེར་བའི་ལྷའི་དབག་བསམ་གྱི་ཤིང་དུ་འབྱུངས་པར་ཤོག །ལྷགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲ་
 དང་། བརྒྱམས་ཐིང་རིལ་ཏེ། དུ་ཀ་དམྱ་དང་། རུར་བ་དང་། དང་བ་དང་། བཞད་དེ།

བྱ་ཀྱ་རྒྱ་བ་དང་། སྔགས་ཀྱི་སྒྲུལ་མ་བྱ་ལ་སྔགས་སྒྲུབ་པ་འབྱེན་པ་སྟེ། སྔག་པས་
མཛེས་པར་གྱུར་ཅིག །བསྐྱ་ཏྱི་བསྐྱར་ཞིམ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་མཆོད་ག་གིས་དབྱུལ་
བའི་ས་སྔགས་རོ་སྔགས་ཀྱི་འདམ་ཏྱི་མི་ཞིམ་ལ་གཞོད་པ་མང་བ་དག་ཉམས་དགའ་
བར་འགྱུར་བར་སྟོག །སོལ་བའི་ལུང་པོ་མེ་འབར་བའི་མེ་མ་སྐར་གྱི་ལམ་དེ་ཡང་གཟི་
བརྒྱུད་འབར་བའི་རིན་ཆེན་ཏེ། གོར་བུའི་ལུང་པོར་གྱུར་ཅིག །

ལྷ་བ་ནི། སྒྱིར་ཆོད་བྱུལ་རྒྱམས་ན་ལྷགས་ཀྱི་ས་གཞི་བསྐྱེད་པ་སྟེ། མེ་འབར་བ་
ནི། སེལ་གྱི་ས་གཞི་བསྐྱར་བར་སྟོག །དབྱུལ་བ་བསྐྱས་འཛོམས་ན། རི་བོ་ལྷག་དང་།
ར་དང་། ཏྱ་དང་། མ་ཏེ་དང་། སྐང་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་དང་། སེ་རྒྱེའི་གཏོང་བ་ལྷ་བས་
སེམས་ཅན་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་རྒྱམས་ཀྱང་མཆོད་པ་དུ་མས་བརྒྱན་པའི་ལྷ་འི་གཞུལ་
མེད་ཁང་དུ་གྱུར་ཏེ། གང་བདེ་བར་གསེགས་པས་གང་བ་རུ་དབྱུལ་བ་བ་རྒྱམས་ལ་སྐྱང་
བར་གྱུར་ཅིག །སོལ་བའི་མདག་མེ་དང་། རོ་བསྐྱེད་པ་དང་། མཆོན་ཆ་གསེན་རྒྱེའི་
སྒྱིས་སྐུ་ལ་སྔགས་(༡༠༥ན)པས་ལབ་པའི་ཆར་བ་དག་དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་དབྱུལ་བ་དེ་
དག་གི་མགོར་མེ་ཏྱིག་གི་ཆར་བར་འབབ་པར་གྱུར་ཅིག །བརྒྱབ་སེམས་ཀྱི་རྒྱམ་སྒྱིན་
གིས་གོར་གྱི་ལུང་པོ་མཐོང་སྟེ། བརྒྱགས་ནས་ཡན་རྒྱན་གཅིག་ལ་གཅིག་མཆོན་གྱིས་
འདེབས་པ་དེ་ཡང་ནི། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་དགའ་ནས་རྩེ་བའི་བྱིར་གཅིག་ལ་གཅིག་མེ་
ཏྱིག་འཕེན་པར་སྟོག །དབྱུལ་བའི་འོབས་ཟངས་ཞུན་ནམ་ཐལ་རྒྱུ་ཤོལ་མས་གང་བའི་
རྒྱུ་བོ་བསྐྱུལ་བར་མི་རྒྱས་པའི་རབ་མེད་པ། སྔག་པར་བྱེད་པས་མེ་དང་འདྲ་ཞིང་མཚུངས་
པའི་གང་དུ་བྱིང་བ་སྟེ། གཏིང་དུ་རྒྱབ་བ་དག་ལུས་ཀྱི་ཤ་ཀྱན་ཞིག་ཅིང་སྐུལ་བར་གྱུར།
རུས་གོང་མེ་ཏྱིག་ཀྱན་དའི་མདོག་ལྷར་དཀར་བར་གྱུར་པ་རྒྱམས་ཀྱང་། ཞི་ལྷ་བདག་
གི་དགོ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལྷ་འི་ལུས་ཐོབ་པས་ལྷ་འི་སྐུ་མོ་རྒྱམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རྒྱུ་བོ་
དལ་གྱིས་འབབ་ཅེས་བྱ་བ། ལྷ་འི་རྒྱུ་བོ་གཞུ་ལ་བརྩེ་བའི་བྱིར་གནས་པར་སྟོག །

(2) བྱང་པར་ཉེ་བའི་སྤྲུལ་བརྒྱུད་ཀྱིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ ཉེ་བར་ཞི་བར་སྒྲོན་པ།

གཉིས་པ་ལ། བྱུག་རྡོར་དང་། སྤྲུལ་རས་གཟིགས་དང་། འཇམ་དབྱངས་དང་།
ཉེ་བའི་སྤྲུལ་གཞན་མཐོང་བའི་མཐུས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཞི་བར་སྒྲོན་པ་བཞིའི་དང་པོ་ནི།
དཔུལ་བས་བྱུག་རྡོར་མཐོང་བར་ཤོག་ཅིག ། རི་ལྟར་ན། བྱུག་རྡོར་བྱོན་པའི་རྒྱས་
དཔུལ་སྤྲུང་སྤྲུག་ཅིང་དཔུལ་པ་ལ་དགའ་བདེ་སྤྲུལ་པ་ན། ཅིའི་བྱིར་དཔུལ་བ་འདིར་ནི།
གཤིན་རྗེའི་མི་སྟེ། སྟོན་དང་། ཁ་དང་། བྱ་རྒྱོད་མི་བཟད་པ་རྣམས་སྤྲུག་པར་བྱེད་ཅིང་།
ག་དང་། རྒྱུ་མར་ལ་སོགས་པ་བསྟེགས་པའི་དུ་བ་བྱེད་དུ་རྒྱ་བས་བྱས་པའི་ཀྱན་ནས་
སྤྲུག་པ་སྟེ། སྤྲུག་པ་སྤྲུག་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་བསལ་དེ། ལྷས་ལ་བདེ་བ་དང་། སེམས་ལ་
དགའ་བ་བྱེད་པའི་མཐུ་བཟང་སྟེ། འོད་ཟེར་ཡིད་དུ་འོང་བ་འདི་གོ་སྤྲུལ་མཐུ་ཡིན་སྟེ།
སྟེ། བྱེད་དུ་བལྟས་པས་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་ན་བྱུག་ན་རྡོ་རྗེ་གཟི་བརྒྱུད་འབར་བར་
བཞུགས་པ་མཐོང་ནས་རབ་དུ་དགའ་བ་སྟེ། དང་བའི་བྱུགས་ཀྱིས་སྤྲུག་པ་དང་བུལ་
ནས་བྱུག་ན་རྡོ་རྗེ་དེ་དང་(༡༠༥བ)ལྟན་ཅིག་དུ་འགྲོགས་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། སྤྲུལ་རས་གཟིགས་ཀྱི་མཐུས་མེ་དོག་སྟེ། བསྐྱེད་ཆར་པ་སྒྲོས་རྒྱ་སྟེ།
དྲི་བཟང་པོའི་རྒྱ་དང་འདྲེས་པ་འབབ་པ་ཡིས་དཔུལ་བའི་མེ་མདག་ཆེལ་ཆེལ་གསོད་
པ་མཐོང་བར་གྱུར་ནས་དཔུལ་བ་པའི་ལྷས་སྟོ་བྱར་དུ་བདེ་བས་ཆོམ་པ་འདི་ཅི་ཡིན་
སྟེ། དུ་བསམ་ནས་ནམ་མཁའ་བལྟས་པ་དང་། སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་པ་རྣམས་ཀྱིས་
བྱུག་ན་པར་བསྐྱེད་པའི་སྤྲུལ་རས་གཟིགས་དབང་བྱུག་མཐོང་བར་ཤོག །

གསུམ་པ་ནི། འཇམ་དབྱངས་མཐོང་ནས་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་པ་རྣམས་འཕོད་

པ་ནི། གྲོགས་དག་འཛིགས་པ་བོར་ལ་སྟེ། མོ་ལ་ལ། རིངས་པར་དྲེ། ལྷུང་དུ་ཚུར་
 ཤེག། ལྷུར་ཤེག། ལུ་ལུ་ཅག་གསོན་པའི་ཐད་དུ་ནི། གང་གི་མཐུ་སྟེ། ལུས་པ་ཡིས་དུ་
 ལ་སྟེ། གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ཞིང་དགའ་བའི་ཤུགས་དྲེ། ལྷོ་བས་ཕྱིན་པ་སྟེ།
 རབ་དུ་འཇུག་པའི་རྒྱན་དང་ལྷན་ལ་འགོ་བ་སྟེ། ལྷུ་བོ་ཀྱན་དུ་སྟེ། ཡོངས་སུ་སྒྲིབ་པ་
 འོད་དང་ནི། རྒྱ་དབེར་མ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། མ་ལྟར་བརྟེ་བའི་སྒྲིང་རྩེ་དང་། རྒྲོགས་པའི་
 བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་སྒྲེས་པར་གྱུར་པ་ནི། གཞོན་ལུ་དཔུའི་རྩར་ལྷན་འབར་བ་དང་ར་བ་
 ཅན། འཛིགས་པ་མེད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། མི་འཛིགས་པ་རི་ཞིག་ལྟར་ལ་འཇུག། རི་ལྟ་བུ་
 ཞིག་བདག་ཅག་གི་གམ་དུ་བྱིན་གྱི། གྲོགས་པོ་ཁྱོད་གིས་ལྟ་བརྒྱུ་ལྷག་དུ་མའི་མགོའི་
 ཅོད་པན་གྱིས་ཞབས་གྱི་བརྒྱ་ལ་མཆོད་ཅིང་ལུ་ཅག་ལ་ཤུགས་བརྟེ་བའི་ཤུགས་རྩེས་
 བརྒྱན་པའི་སྒྲིན་མངའ་བ་དབུ་ལ་ལྟ་རྣམས་གྱི་མེ་དོག་དུ་མའི་མཆོད་པའི་ཚོགས་གྱི་
 ཆར་འབབ་པ། ཁང་བརྟེགས་དྲེ། གཞལ་ཡས་ཁང་ཡིད་དུ་འོར་བ་ན་ལྟའི་བུ་མོ་སྒྲིང་
 ལྷག་དུ་མས་འཇམ་དཔལ་གྱི་བསྟོད་པ་གྱུ་དབྱངས་སུ་ལེན་ཅིང་སྒྲོག་པ་དང་ལྷན་པའི་
 འཇམ་དབྱངས་འདི་སྟོས་ཞེས་བོས་པས། འཇམ་དབྱངས་མཆོན་ཉིད་དེ་འདྲ་བ་མཐོང་
 བས། ད་ནི་གྲོགས་དག་ལྷུར་ཤེག་ལ་སྒྲོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་རྣམས་
 དགའ་བའི་(༡༠༦ན)ཀུ་ཅོ་འདོན་པར་ཤོག །

བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟར་རིགས་གྱི་གཙོ་བོ་གསུམ་གྱིས་མཐུས་ཞི་བ་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་
 བས། ཉེ་བའི་སྐས་གཞན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དཔུལ་བའི་སྒྲོན་ལམ་མཇུག་བསྟུ་བ་ནི། ལྷུར་
 བརྟོད་པ་དེ་ལྟར་ཞི་བ་ལྟ་བདག་གིས་གཞུང་བརྒྱམས་པའི་དགོ་ཅས་བྱང་སེམས་ཀྱན་
 དུ་བཟང་པོ་དང་། རྒྲོགས་གྱི་སྒྲིས་བྱམས་པ་སྒྲོགས་ཉེ་བའི་སྐས་གཞན་བསྟུས་དྲེ། ས་
 བརྩའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་ཚོགས་
 སྒྲིན་དང་འདྲ་བ་དེ་ལས་བདེ་བ་དང་། གདུང་བ་མེད་པས་བསེལ་ཞིང་དྲི་ཞིས་པོའི་དང་

ལྷང་བའི་ཆར་པ་འབབས་པ་མཐོང་ནས་སེམས་ཅན་དམུལ་བ་དེ་དག་གིས་དེ་རྣམས་
མཐོང་བས་མངོན་པར་དགའ་བར་གྱུར་ཅིག །

(2) རུད་འགྲོའི་དོན་རུ་བསྟོན་བ།

གཉིས་པ་ནི། འདི་མན་ཆད་ཀྱན་ལ་འོག་གི། །བདག་གི་བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་
ནི། །ཞེས་པ་འདི་ཀྱན་ལ་སྒྱུར་རོ། །རུད་འགྲོ་རྣམས་ནི། བན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་
ཆེན་པོས་རྒྱུང་རུ་ཟ་བ་དང་། རྒྱུང་རུ་མང་པོ་འདུས་ནས་ཆེན་པོ་ཟ་བའི་འཛིགས་པ་དང་།
དེས་མཆོན་ནས་རྟུལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་ཤོག །

(3) ཡི་དྲགས་ཀྱི་དོན་རུ་བསྟོན་བ།

གསུམ་པ་ནི། བྱང་སྒྲུ་མི་སྟན་པའི་མི་ལ་སྟོང་བྱུང་པ། རུས་མ་ཡིན་པའི་འཆི་བ་
མེད་པ། མ་སྟོས་མ་བདེ་བའི་འབྲས་ཟ་ཞིང་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་གི་འོངས་སྟོང་དང་
ལྷན་པ་བཞིན་དུ། ཡི་དྲགས་རྣམས་བདེ་བ་དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཅིག །འཕགས་པ་སྒྱུན་
རས་གཟིགས་དབང་ལྷག་གི་བྱུག་ནས་འབབ་པའི་སྟོང་རྗེའི་རྒྱ་མཐུན་ལས་བྱུང་བའི་
བདུད་རྩིའི་འོ་མའི་རྒྱན་གྱིས་ཡི་དྲགས་བཀྲེས་སྟོམ་པ་རྣམས་ནི། ཟས་སྟོམ་གྱིས་
ཆོམ་པར་བྱས་ཤིང་འོ་རྒྱན་གྱིས་བྱས་བྱས་པས་ཆ་གསུང་དང་བྲལ་ནས་དྲག་ཏུ་བསེལ་
བར་ཤོག །

[2] བདེ་འགྲོའི་དོན་དུ་བསྒྲིབ་པ།

གཉིས་པ་ལ། མི་འདོད་པ་དང་བྲལ་བར་དང་། འདོད་པ་གྲུབ་པར་སྒྲིབ་པ་
 གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། འདི་དག་ངན་སོང་གི་དོན་དུ་མི་བསྒྲིབ་པ་མ་ཡིན་ཡང་གཙོ་ཉི་བར་
 བཟུང་(༡༠༥བ)ནས་མའི་རིས་ལོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་མིག་ཐོབ་ནས་གཟུགས་མཐོང་བར་
 ཤོག། འོན་པས་རྣ་བ་ཐོབ་སྟེ། ཉམ་ཏུ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པར་ཤོག། མངལ་ན་སུ་ཡོད་པའི་སྐྱམ་
 མའམ་ལྟ་མོ་སྐྱེ་འབྱུལ་ཆེན་མོ་ལ་སངས་རྒྱུས་བལྟམས་པའི་དུས་སུ་ན་ཆ་མེད་པར་གྲོ་
 གཡས་པ་ནས་བྱུང་བ་བཞིན་དུ་སུ་རྒྱུང་མ་སྒྲུབ་ལ་གནོད་པའི་དུམ་མེད་པར་བཅའ་
 བར་ཤོག། གཙེར་སུ་རྣམས་ཀྱིས་གོས་དག་དང་། བགྲེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟས་དང་
 བི། སྒྲོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་དག་དང་། བདུང་བ་ཞིམ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག། བགྲོན་པ་
 དབུལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ནོར་ཐོབ་པར་ཤོག། འདི་རྣམས་ལ་རྒྱ་དཔེར། གོས་དང་བཟའ་
 བ་བདུང་བ་འཕམ། བྲེང་བ་ཅན་རྒྱུན་དང་བི། ཡོད་ལ་མངོན་པར་འདོད་པ་ཀྱན། །
 བན་ཁིང་ཀྱན་ལན་རྟེན་པར་ཤོག། འཛིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་འཛིགས་མེད་གྱུར། ཅིས་
 འབྱུང་ངོ། འདི་དོན་འགྲེལ་པར། གོས་ལ་སོགས་པ་བདེ་ཡང་མི་ལན་ན་མི་རུང་བས།
 གང་ལན་པ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པ་ཐོབ་པར་ཤོག། རྒྱལ་པོ་དང་ཆོམ་རྒྱན་ལ་སོགས་
 པའི་འཛིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་འཛིགས་མེད་ཤོག། ཅིས་འབྱུང་ངོ། ལ་མ་དང་སུ་ལ་
 སོགས་པ་དང་བྲལ་བའི་སྤངས་ཀྱིས་ཉམ་ཐག་ཅིང་གདུང་བ་རྣམས་སྤངས་མེད་པའི་
 དགའ་བ་ཐོབ་པར་ཤོག། བྱི་ནང་གི་གནོད་པས་ཡི་ཆད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡི་སྟོན་པ་
 སྟེ། ཡི་ཆད་པ་མེད་པའི་བརྟན་པའི་བདེ་བ་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་ལྡན་པར་ཤོག། །
 སེམས་ཅན་ནད་པ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱར་དུ་ནད་ལས་ཐར་པར་འགྱུར་བར་

ཤོག། འགྲོ་བའི་ནད་བཞི་བརྒྱ་ཙ་བཞི་པོ་མ་ལུས་པ་དུས་དྲག་ཏུ་འབྱུང་བ་མེད་པར་
 ཤོག། འདི་རྒྱ་དཔེར། ནད་པ་རྣམས་ཀྱང་ནད་མེད་ཅིང་། ཞེས་རྟེན་པ་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱུས་ནས་སྤང་ངོ་། སྒྲག་པ་རྣམས་ནི་འཛིགས་མེད་ཤོག། འདི་སྤར་བཤད་པའོ། །
 རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པའི་བཙོན་རར་བཅིང་བ་ལུས་བཅིངས་པ་རྣམས་ནི། གོ་ལ་བར་གྱུར་
 ཅིག། མཐུ་མེད་པ་སྟོབས་ཞན་པ་རྣམས་ནི། ཕྱི་ནང་གི་སྟོབས་(༡༠༥)ཐོབ་པས་མཐུ་
 དང་ལྷན་ཞིང་། ལན་རྒྱུན་སེམས་མཉེན་པ་སྟེ། སྤང་བ་དང་བྲལ་ཞིང་བརྟན་པར་གྱུར་
 ཅིག། ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་མགོན་པོ་དག་ནི། ཐམས་ཅད་ལ་གང་དུ་འགྲོ་བའི་རྩྱགས་
 རྣམས་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་སྟེ། གཞོད་པ་ཞི་བར་ཤོག། དེ་དག་དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་
 འགྲོ་བར་བྱེད་པའི་དགོས་པ་དེ་འབད་མི་དགོས་པར་འབྱུང་བར་གྱུར་ཅིག། རྒྱ་སྤང་
 ལས་སྒྲོལ་བའི་གྲུ་དང་། རྒྱ་མཚོ་ལས་སྒྲོལ་བའི་གྲུ་ཆེན་ཏེ། གཟེངས་ལ་ཞུགས་པ་
 རྣམས་ཡིད་ལ་བསམ་པ་སྟེ། ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྩ་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་གྲུབ་པར་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་
 པོ་སྟེ། རྒྱ་མཚོ་ལ་སོགས་པའི་དོགས་ཏེ། འབྲམ་དུ་བདེ་བར་ཕྱིན་ནས་རང་གི་གཉེན་
 དང་ལྷན་ཅིག་མཉམ་དགའ་བར་ཤོག་ཅིག། ལྷ་ངམ་སྟེ། བཀྲོད་དཀའ་བའི་ལམ་
 དང་། ལམ་གོ་ལ་བ་སྟེ། ལམ་ལོག་པར་འབྱམས་པ་རྣམས་ལམ་དོན་མཐུན་གྱིས་འགྲོ་
 བའི་མགོན་པོ་དག་དང་ཕྱད་པར་གྱུར་ནས་ཚམ་རྒྱན་དང་། ལྷག་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲུས་
 ལ་གཅན་ལ་སོགས་པའི་འཛིགས་པ་མེད་པར་མི་ངལ་ཞིང་བདེ་སྤག་ཏུ་འདོང་བ་སྟེ།
 འགྲོ་བར་ཤོག། དགོན་པ་སྟེ། བགས་དང་། རྩོན་པ་དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲུས་ཐང་སྟོང་པ་
 དང་། ལམ་མེད་པ་དང་། ཉམ་ང་བ་སྟེ། བཀྲོད་དཀའ་བར་ལོ་བཙོ་ལུ་མན་ཆད་ཀྱི་
 བྱིས་པ་དང་། དུག་རྩ་ཡན་ཆད་ལོན་པའི་བྱན་པོ་དང་། མགོན་ཏེ། སྒྲུབས་མེད་པ་
 གཉིད་ལོག་པ་དང་། ཆང་ལ་སོགས་པས་སྒྱུས་པའམ་ཡང་ན། སྒྱུན་པ་དང་། རབ་ཏུ་
 སྒྱུས་པ་སྟེ། གཡེང་བ་ཆེ་བའམ་བག་མེད་པས་སྒྱུས་པ་རྣམས་ལ་ལྷ་དག་གིས་གྲུང་བ་

བྱེད་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། ལམ་སྐབ་པའི་རྟེན་སྒར་བཤད་པའི་མི་དལ་བ་སྟེ། མི་ཁོམ་པའི་
གནས་ཀྱན་ལས་ཐར་པའི་དལ་བ་དང་། དགོ་བ་སྟུང་། འདི་སྟེ་དོན་དུ་བསྟོ་བར་
འཆད་དོ། །བསམ་པའི་རྟེན་གནས་ལ་དད་པ་དང་། བདེན་གཉིས་ཤེས་ཀྱས་པའི་རྣམ་
དགྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་སྒྲིང་བརྟེ་བ་(༡༠༥བ)དང་ལྟན་ཞིང་། ཟས་
དང་སྟོད་པ་ལུན་སྟུང་ཆོགས་པ་དང་། ཏྲག་ཏུ་ཆེ་རབས་དུན་བས་སྟེག་པ་ལ་འཛེམ་པར་
གྱུར་ཅིག །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཇི་སྟིང་དུ་ནམ་མཁའ་མ་ལུས་པའི་མཛོད་ལ་མངའ་
བརྟེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ནམ་མཁའི་མཛོད་བཞིན་ནམ། འཕགས་པ་ཙོར་
བཟང་བཞིན་དུ་ཡོངས་སྟོད་ཆད་པ་མེད་པ་སྟེ། མི་ཟད་པའི་མཛོད་ཐོབ་པར་ཤོག་
ཅིག །ལན་རྒྱན་འཐབ་པ་དང་། རྩོད་པ་མེད་ཅིང་འཆོ་བའམ། དལ་ཞིང་ཐོངས་པ་མེད་
པར་རང་དབང་དུ་སྟོད་ཅིང་འཇུག་པར་ཤོག །སེམས་ཅན་གཟི་བུ་དེ། ལུས་ལ།
པའམ་གཟི་མདངས་རྒྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་གཟི་བུ་དེ་ཆེན་པོར་ཤོག །དཀའ་བྱུང་
ཅན་གང་གཟུགས་ངན་པ་དེ་དག་གཟུགས་བཟང་པོ་སྟུན་སྟུང་ཆོགས་པར་གྱུར་ཅིག །
བྱད་མེད་གྱི་རྟེན་ལས་སངས་རྒྱས་མི་འབྱུང་བས་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱད་མེད་གང་ཇི་སྟེད་
པ་དེ་དག་སྟེས་པ་ཉིད་དུ་སྟེ་བར་གྱུར་ཅིག །རིགས་ངན་ལ་སོགས་པའི་མ་རབས་
རྣམས་ནི། རིགས་སམ། རོར་བ། ལ་སོགས་པའི་འཕྱོར་བས་མཐོ་བ་ཐོབ་པར་
ཤོག །ཐོབ་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ང་རྒྱལ་དག་གྱུང་བཅོམ་པར་ཤོག །

[3] འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ།

གསུམ་པ་ལ། འདོད་པ་ལུན་ཚོགས་ཐོབ་པར་དང་། གཞོད་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་བསྟོ་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ། བསྐྱབ་བྱ་དགེ་བ་དང་། སྐྱབ་པའི་རྟེན་འཛོ་བ་དང་། སྐྱབ་པའི་གནས་དང་། སྐྱབ་པའི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། སྐྱབ་པའི་ཕྱི་ལྷོ་སྐྱོན་ལུན་སུམ་ཚོགས་པར་བསྟོ་བ་དང་ལཱ་འི་དང་པོ་ནི། ཞི་བ་ལྟ་བུ་བདག་གི་བསོད་ནམས་འདིའི་རྣམ་སྤྲིན་དང་། རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་གཞན་ལ་མི་འབྱུང་ཡང་། བདག་པོ་དང་། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་གཞན་ལ་འང་འབྱུང་བས་བསོད་ནམས་འདིའི་གཙོ་བོའི་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པ་སྤང་བྱ་སྤྱིག་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྤངས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་དག་ཏུ་དགེ་བ་བྱེད་པར་ཤོག །བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་། སྦྱོར་བ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྨྱོད་པ་སྐྱབ་པ་ལ་གཞི་ལ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་སངས་རྒྱས་(༡༠༥ན)རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱང་ཞིང་འགལ་སྐྱོན་བར་ཆད་བདུད་ཀྱི་ལས་ཀྱང་སྤངས་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ལ། སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་སྐྱབ་པའི་རྟེན་གྱི་རྒྱན་ཚེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྟེ། གཞལ་དུ་མེད་པའི་རིང་བ་བྱབ་པར་ཤོག །ཡང་ནི། ཕྱི་མ་སྤྱད་པའོ། །དག་ཏུ་ནད་མེད་ཅིང་ལོག་འཛོ་སྤངས་པས་བདེ་བར་འཛོ་བར་འགྱུར་ཞིང་། འཛི་བའི་དོན་ལྟ་ཅི་སྟོས། སྒྲ་ཅམ་ཡང་གྲག་པར་མ་གྱུར་ཅིག །

གསུམ་པ་ལ། ཚོས་སྟོན་པས་གང་བའི་ཚལ། རང་བཞིན་དག་པའི་ས་གཞི། ཉན་པས་བརྒྱན་པའི་གནས་ལུན་སུམ་ཚོགས་པར་བསྟོ་བ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། དགེ་བ་ལྟས། འདི་ནས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཚན་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བར་འཆད་

མོད་ཀྱི། སངས་རྒྱལ་སོགས་དང་ལུན་པའི་གནས་ལ་སྒྲོན་པ་ཡིན་པས་སྒྲུ་མ་དག །
སྒྲུ་པའི་གནས་ལུན་སྒྲུ་མ་ཆོགས་པར་འཆད་པ་ཉིད་འཐད་དོ། །དཔག་པས་མ་གཤིས་
དགའ་བ་སྟེ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་སྒྱུད་མོས་ཆལ་སངས་རྒྱལ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བདག་
ཉིད་ལས་སྒྲུ་པའི་སྒྲུ་མ་དམ་པའི་ཆོས་སྒྲུན་པ་སྟེ། ཡིད་འཕྲོག་པའི་སྒྲུ་སྒྲོག་པས་གང་
བའི་སྒྱུད་མོས་ཆལ་གྱིས་སྒྲོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་གང་བར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། ས་གཞི་ཐམས་ཅད་དུ་གསལ་མཁམ། རྩ་བུ་ལ། ཆག་པའི་ཁྱོ་མོ་
དང་། སོགས་ཀྱི་སྒྲུ་མ་ཆོར་མ་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་ལག་འཐིལ་ལྟ་བུར་མཐོང་མན་མེད་
པར་མཉམ་པ། རོར་བུ་བེ་རྩུའི་རང་བཞིན་ཏེ། དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཁང་པའམ་ས་གཞི།
ཀ་ཙ་ལེན་དའི་གོས་ལྟར་རེག་ན་འཇམ་པོར་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །

གསུམ་པ་ནི། ཆོས་བཞིན་བྱེད་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས། ཆོས་སྒྲོན་པའི་
འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོད་རྒྱར་ཡང་སྟེ། ཀྱན་ནས་སམ། ཀྱན་དུ་ཡང་བྱང་རྒྱུ་
སེམས་དཔའི་ཆོགས་ཆེན་པོ་སྟེ། མང་པོ་དག་རང་གི་ལེགས་པ་སྟེ། མཛེས་པའི་ཡོན་
ཏན་གྱིས་ས་སྟེང་སྟེ། སའི་(༡༠༥བ)མཐིལ་དག་བརྒྱན་པར་མཛད་པར་བཞུགས་པར་
གྱུར་ཅིག །

བཞི་པ་ནི། ལུས་ཅན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀྱན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སངས་
རྒྱལ་གྱི་བྱིན་གྱི་རྒྱབས་གྱི་སྒྲོབས་གྱིས། འདབ་ཆགས་བྱ་དང་། ཤིང་དང་། ཉི་མ་ལ་
སོགས་པའི་འོད་ཟེར་ཐམས་ཅད་དང་། དེར་མ་ཟད། ཉམ་མཁའ་ལས་ཀྱང་དམ་པའི་
ཆོས་ཀྱི་སྒྲུ་རྒྱན་མི་འཆད་པར་ཐོབ་པར་ཤོག །སེམས་ཅན་དེ་དག་དུས་རྟག་དུ་ཡོངས་
འཛིན་སངས་རྒྱལ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུ་མ་བྱང་སེམས་དང་ཐུད་ཅིང་འཆོགས་པ་
ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །ཐུད་ནས་ཀྱང་དངོས་དང་ཡིད་ལས་བྱུང་བའི་མཆོད་པའི་སྒྲིན་
མཐའ་ལས་པས་འགྲོ་བའི་སྒྲུ་མ་སངས་རྒྱལ་སྒྲུ་མ་བཅས་མཆོད་པར་ཤོག །

ལྷ་པ་ནི། མི་རྒྱུ་མས་ལམ་གྱི་ཆོས་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དེ་རྒྱུ་མས་མཐོང་པའི་
 ཆོས་ལ་བདེ་བའི་དོན་དུ་ལྟའི་བྱ་ཆར་གྱི་ཐུགས་ཅན་ཡང་དུས་སྟུ་ཆར་འབེབས་ཤིང་།
 དེས་འཆོ་བའི་གཞི་ལོ་ཐོག་ཐུན་སྟུམ་ཆོགས་པར་ཤོག །འཇིག་རྟེན་སྦྱོང་བའི་རྒྱལ་པོ་
 ཆོས་བཞིན་བྱེད་གྱུར་ཅིག །འཁོར་གྱི་འཇིག་རྟེན་དག་ཀྱང་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་ཤོག །
 བད་སེལ་བའི་སྤྲོ་རྒྱུ་རྒྱུ་མས་མཐུ་དང་ལུ་བ་སྟེ། རུས་པ་ཐུན་སྟུམ་ཆོགས་པར་ཤོག །
 གསང་སྟགས་སྟུབ་པ་རྒྱུ་མས་ཀྱི་གསང་སྟགས་ཀྱི་བརྒྱས་བརྗོད་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་གྱུ་བ་
 པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་གཞོན་པའི་བསམ་པ་ཅན་གྱི་མཁའ་འགྲོ་མ་དང་།
 སྤྱིན་པོ་དང་། སོགས་ཀྱི་རྒྱས་ཤིང་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་མས་སྤྱིང་རྗེའི་སེམས་དང་ལུ་བ་ཞིང་
 གཞོན་སེམས་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྟག་བསྟེལ་པར་མ་གྱུར་
 ཅིག །མི་དང་མི་མ་ཡིན་པའི་འཇིགས་པ་དང་། བ་རོལ་གྱི་བརྒྱས་པ་མི་འབྱུང་ཞིང་
 འགའ་ཡང་ཡིད་མི་བདེ་བར་མ་གྱུར་ཅིག །

{2} བྱེད་པར་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པའི་དོན་དུ་བསྟེན་པ།

གཉིས་པ་ལ། སྤྱིར་དགོ་འདུན་གནས་དང་བཅས་པ་དང་། བྱེད་པར་དགོ་སྟོང་མ་
 མ་དང་། རབ་བྱུང་སྤྱི་དང་། མཁས་པའི་དོན་དུ་བསྟེན་པ་དང་བཞིའི་(༡༠༩ན)དང་པོ་ནི།
 དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་གནས་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱུ་མས་གསུང་རབ་སྟོག་པ་དང་། ཟེན་
 པ་ལ་དོན་དུ་བྱེད་པས་རྒྱས་པ་སྟེ་གང་ཞིང་དར་བས་ལོགས་པར་གནས་པར་ཤོག །
 རྟག་ཏུ་དགོ་འདུན་མཐུན་པ་སྟེ། བསམ་པ་གཅིག་ཅིང་དབྱེན་མེད་པ་དང་། དགོ་འདུན་
 གྱི་བྱ་བའི་དོན་ཡང་འགྱུ་བ་པར་ཤོག །ཡང་གི་རྒྱས་དབྱེན་མེད་པར་མ་ཟད་ཅེས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཚུལ་བྲིམས་ལ་མ་ཉམས་པར་བསྐབ་པར་འདོད་པའི་དགོ་སྒྲོང་
དག། བྱི་ནང་གི་འདུ་འཛིན་དཔེན་པ་དག་ཀྱང་ཐོབ་པར་ཤོག། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་དག་
བྱི་ནང་གི་གཡེང་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲངས་ནས་ནི་སེམས་ནི་ལེ་ལོ་མེད་པའམ་བསམ་གཏན་
ནས་པའི་ལས་སྤྱ་རུང་བ་སྒྲོམ་པར་གྱུར་ཅིག། དགོ་སྒྲོང་མ་རྣམས་འདུ་བའི་སྒྲོ་རྒྱུང་བ་
ཡིན་པས་ཆོས་གོས་དང་། བསོད་སྒྲོམས་ལས་སོགས་པའི་རྟེན་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། ཡན་
རྒྱུན་འཐབ་པ་དང་། གཞོད་པའམ་ཡོངས་པ་སྒྲངས་པར་ཤོག། །

གསུམ་པ་ནི། དགོ་སྒྲོང་དང་། དགོ་སྒྲོང་མའི་དོན་དུ་སྒྲོན་ལམ་བཟུང་བ་དེ་བཞིན་
དུ་ཐར་པའི་གོང་ཁྱེར་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་བྲིམ་ནས་བྲིམ་མེད་པར་རབ་རྒྱ་བྱུང་བ་ཀྱན་
ཚུལ་བྲིམས་ཉམས་པ་མེད་པ་གྱུར་ཅིག། ཚུལ་བྲིམས་འཆལ་བ་སྟེ་ལྷུང་བ་བྱུང་ན། དེ་
ལ་འགྱོད་པས་ཡིད་བྱུང་ནས་རྟག་རྒྱ་སྟོབས་བཞིའི་བཤགས་པས་ལྷུང་བའི་སྒྲིག་པ་
ཟད་པར་བྱེད་པར་ཤོག། སྒྲི་བ་བྱི་མར་བདེ་འགྲོ་ལྷའམ་མིའི་སྒྲི་བ་དག་ཀྱང་ཐོབ་གྱུར་
ནས་དེར་ཡང་བརྟུལ་ཞུགས་ཏེ་ཚུལ་བྲིམས་མི་ཉམས་པར་ཤོག། །

བཞི་པ་ནི། བསྟན་པའི་རྩ་བ་སྟེ་སྟོད་གསུམ་ལ་མཁུན་པའི་སྟེ་སྟོད་འཛིན་པ་
རྣམས་ནི་གཞན་གྱིས་དམ་པར་བྱེད་པའི་བཀྱར་བ་དང་། འཆོ་བའི་རྒྱུན་བསོད་སྒྲོམས་
དག་ཀྱང་རྟེན་པར་ཤོག། དེའི་རྒྱུད་མཛོན་པའི་ང་རྒྱལ་དང་རྟེན་བཀྱར་ལ་ཆགས་པ་
སོགས་མེད་པས་ཡོངས་སྤྱ་དག་པ་དང་། སྤྱགས་རྣམས་ཀྱན་དུ་སྟན་པའི་གྲགས་པས་
བྱབ་པར་ཤོག། གཞན་ཡང་ངན་སོང་(༡༠༧བ)གསུམ་གྱི་སྤྱག་བསྐལ་མི་སྒྲོང་ཞིང་།
ཐབས་མཁུན་པས་དཀའ་བ་སྤྱད་པ་མེད་པར་ཡང་ལྷ་བས་ལྷག་པའི་ལུས་དལ་འབྱུར་
ཡོན་ཏན་བརྒྱུད་ལྡན་ཐོབ་ནས། འགྲོ་བས་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག། ཆོགས་
བཅད་འདི་འགྲོ་བ་སྒྱི་ལ་བསྟོ་བར་བྱས་ནའང་འགྲིག་མོད་ཀྱི། གྲུ་མ་དག། མཁུན་པ་
དང་སྒྲེལ་བར་སྤྱང་ངོ་། །

གསུམ་པ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
མཆོད་པ་རྩོན་ཏུ་འགྲོ་བའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ལན་མང་ཏུ་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཆོད་པར་བྱེད་ཅིང་། སངས་རྒྱས་བདེ་བ་བསམ་ཡས་ཏེ། །
བསམ་གྱིས་མི་ཐུབ་པས་ཏྲག་ཏུ་བདེ་བ་དང་ལྡན་པ་འབྱུང་བར་གྱུར་ཅིག །

[༡] འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་ཏུ་བསྐྱོ་བ།

གཉིས་པ་ལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དང་། ཉན་རང་གི་ཐུགས་
དགོངས་རྩོགས་པར་བསྐྱོ་བ་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་
ནི་འགྲོ་བའི་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་པར་ཐུགས་ལ་དགོངས་པ་བཞིན་ཏུ་འགྲུབ་པར་ཤོག །

གཉིས་པ་ནི། མགོན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་
བདེ་བར་གང་དགོངས་པ་བཞིན་ཏུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་བདེ་དེ་འབྱུང་བ་སྟེ།
ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་ཤོག །

གསུམ་པ་ནི། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དེ་བཞིན་ཏུ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་
བ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །འདིར་རྒྱ་དཔེ་གཉིས་ལས། ལྷ་དང་ལྷ་མིན་མི་རྣམས་
ཀྱིས། །ཁུས་པས་ཏྲག་ཏུ་མཆོད་པར་རྩོད་ཤོག །ཅིས་འབྱུང་སྟེ། བོད་དཔེ་དག་ལ་མི་
སྤང་ངོ་། །

{ ༡ } ཚུམ་པ་པོ་རང་དོན་དུ་བསྐྱོ་བ།

གཉིས་པ་ལ། རང་དོན་དང་། གཞན་དོན་སྤྱོད་ཆོག་པ་ལྟར་བར་སྤྱོད་པ་གཉིས་
 གྱི་དང་པོ་ནི། ཞི་བ་ལྟ་བུ་བདག་ཀྱང་དེ་སྤྱིད་དུ་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་
 པའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་རྟག་ཏུ་ཆོ་རབས་ཏེ།
 སྐྱེ་བ་དྲན་པ་དང་། ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་སོག།

བདག་ནི། འཆོ་བའི་ཁ་བས་གྱི་ན་སྟེ། གང་རྟེན་རྟེན་དེས་ཀྱང་གནས་སྐབས་སུ་
 (༡༡༠ན)ལུས་པོ་ཉམས་དང་ལུན་ཞིང་འཆོ་བར་སོག། ཆོ་རབས་ཀྱན་དུ་སྐྱེ་ནང་གི་འདྲ་
 འཛིན་དཔེ་བ་ན་གནས་པ་སྤྱོད་སྐྱུམ་ལུན་པ་སྟེ། རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ཆོག་པ་ཐོབ་
 པར་གྱུར་ཅིག། དུས་གང་གི་ཆོ་ཞལ་ལྟ་བུར་འདོད་པའམ་མི་ཤེས་པའི་དོན་རྩུང་ཟད་དྲི་
 བར་འདོད་ན་ཡང་། ཡི་དམ་གྱི་ལྟ་མགོན་པོ་འཇམ་དབྱངས་དེ་ཉིད་ནི། བར་ཆད་གྱི་
 གེགས་མེད་པར་མཐོང་བར་སོག།

གཉིས་པ་ནི། ཐུགས་བརྩ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི་སེམས་ཅན་ཀྱན་
 ཏེ། ཐམས་ཅད་གྱི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་
 འཇམ་དཔལ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་མཛད་པ་དེ་ལྟར་བདག་གི་སྟོན་པའང་
 དེ་ཁོ་ན་དང་འདྲ་བར་སོག། དེ་ཡང་རྒྱན་མི་འཆད་པ་དུས་དེ་སྤྱིད་ནམ་མཁའ་གནས་
 པ་དང་འཁོར་བའི་འགོ་བ་དེ་སྤྱིད་གནས་པར་གྱུར་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་བདག་གནས་པར་
 གྱུར་ནས་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་མ་ལུས་པ་སེལ་བར་སོག། འགོ་བའི་སྐྱུག་
 བསྐྱལ་ཆེ་བ་དང་རྒྱང་བ་གང་ཅི་ཡང་རུང་བ་དེ་དག་ཀྱན་བདག་ལ་འབྲས་བུར་སྤྱིན་
 པར་གྱུར་ཅིག། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཆུབ་སེམས་གྱི་དགོ་བ་སྟེ། ལེགས་སྤྱད་

ཀྱན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་སྙན་བཤམ་བདེ་བ་ལ་སྒྲིབ་པར་ཤོག །

{ ༡ } སྙན་མོང་དུ་བསྟན་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ།

གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱ་བ་གཞན་དོན་གཙོ་བས་ཐོག་མར་གཞན་དོན་དུ་བསྟོ་བ་བསྟན། གཞན་དོན་ལ་རང་དོན་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་རང་དོན་དུ་བསྟོ་བ་བསྟན་ནས་སྙན་མོང་བ་བསྟན་པའི་དོན་དུ་བསྟོ་བ་ནི། འགྲོ་བའི་སྤྱད་བསྐལ་གསུམ་པོ་མ་ལུས་པ་སེལ་བའི་སྟན། དེ་དང་མཚུངས་པའི་འགྲན་རྒྱ་གཞན་མེད་པས་གཅིག་ལྟ། ཟག་བཅས་ཟག་མེད་དམ་མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ཀྱི་བདེ་བ་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས། བསྐབ་བ་གསུམ་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་དག་མ་ལུས་པ་འཚོས་བཤམ། རན་འགྲོ་དང་སྤྱིད་པའི་སྤྱད་(༡༡༠བ)བསྐལ་ལས་སྒྲོབ་པས་བསྟན་བ་སྟེ། ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཚོས་གཉིས་སམ། རྟོན་བྱེད་སྟེ་སྟོན་གསུམ། བརྟོན་བྱ་བསྐབ་བ་གསུམ་དང་བཅས་པ་ནི། རྟོན་བ་དང་བཀྱར་སྟེ་དང་བཅས་ཏེ། བར་ཆད་མེད་ཅིང་གཟུགས་བརྟན་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འཛིག་རྟོན་འདིར་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །

(གཉིས་) བྱས་ཤེས་དྲིན་གཙོ་བས་བཀའ་དྲིན་གྱི་ཕྱག་འཆལ་བ།

གཉིས་པ་ནི། གང་གི་དྲིན་གྱིས་དང་པོར་རྒྱལ་སྤྱིད་ལས་སྒྲོ་ལྷོག་ནས་དགོ་བ་སྐབ་པའི་སྒྲོ་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་རྟེན་འཛིན་གྱི་ལྷ་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། ། གང་གི་དྲིན་གྱིས་བདག་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྟེས་ཙམ་དུ་མ་བྱེད་ཀྱི། གོང་ནས་གོང་།

དུ་དར་བ་སྟེ། འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་དགེ་བའི་བསེས་གཉིན་ལ་ཕྱག་མཆོལ་
ལོ། །བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཕྱག་འཆོལ་བའང་ཡོད་མོད་གྱི། གཙུ་
བསྟོ་བ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ལེའུ་བཙུ་པའི་བཤད་པའོ། །

མཇུག་གི་དོན།

དེ་ལྟར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཛད་པའི་སྟོན་པ་དཔོན་ཆེན་
པོ་ཞི་བ་ལྷས་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་འདི། ཞལ་ཏོན་དུ་གསུངས་
པ་ལ། དེ་དུས་གྱི་ལམ་མི་བཟླ་བའི་གཟུངས་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་ནས་རིམ་
པར་བརྒྱད་དེ། རྩེ་ཏ་རི། ལྷ་གཤམ་རྒྱུད་བ། ཀྱུན་ལ་སྤྱི། བལ་པོ་ཀ་ན་ཀ་སྤྱི། སྤུ་མ་ཏི་
གི་རྟེ། རྩེ་ག་སྟོ་ལྷན་ཤེས་རབ། བྱང་རིན་ཆེན་གྲགས། སྟོན་ལུང་རྒྱུད་མར། བྱ་བ་ཆོས་
སེང་། ཡང་བྱ་བས་གྲོ་ལུང་བ་ལའང་གསན་གསུང་། གཙང་དཀར། ཁྱོ་ལུ་ལོ་རྩེ་བ་
བྱམས་པའི་དཔལ། ཡང་། ཁྱོ་ལུ་ལོ་རྩེ་བས་ཁ་ཆེ་བན་ཆེན་ཤུག་གི་དང་པུ་རྩེ་ཏ་བརྩེ་གྱི་
རྩེ་ན་དང་། བལ་པོའི་པུ་རྩེ་ཏ་དེ་བ་སྤྱི་ཞེས་བྱ་བ་གསུམ་ལ་ལེགས་པར་གསན་པའི་
ལེགས་བཤད། སྤུ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་བ་དང་། མཁན་པོ་གཞོན་ནུ་རྩེ་རྩེ་གཉིས་
ཀྱིས་མཛོས་པ་ལ། བདག་གི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ཆད་མའི་སྟེས་ལུས་ལེགས་
པར་མཛོས་པའི་མན་ངག་གི་ལེགས་བཤད་བརྒྱད་པ་དང་། ལུ་བ་གྱི་སྟོ་སྟེ་གསུངས་(༡༡)ན་
པ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྟོ་གྲོས་ཀྱིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་ཆེན་པོ་དང་། བེ་
རོ་ཅ་ན་རྩེ་ཏས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། དགེ་བ་ལྷ་དང་། བེ་ལྷ་ཏི་ཅ་རྩེས་མཛད་
པའི་འགྲེལ་པ་དང་། བྱ་པོ་པའི་དཀར་འགྲེལ་དང་། ཤེར་ལའི་འགྲེལ་པ་རྩེ་ག་ལོས་
བསྟུར་བ་དང་། སྟོན་འཇུག་ལེ་དགུ་མའི་འགྲེལ་པའི་སྟོན་དང་། བསྟུར་བཙུས་ཅ་

འགྲེལ་དང་། མདོ་ཀུན་ལས་བརྟམ་ཅུ་འགྲེལ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྨྱོད་སྟོགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་ལེགས་བཤད་བསྟུས་གིང་། རྟོག་ལོ་རྩེ་བ་དང་། གཙང་ནག་པ་དང་། ཁྲོ་སྤྱ་ལོ་རྩེ་བས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་ཆ་རྣམས་བསྟུས་ཏེ། གཞུང་གི་ཆོག་འབྲུ་ཞིབ་ཏུ་བྱས་སོ། །གཞུང་འདི་གཙང་ནག་པས་འགྱུར་སྔ་ཕྱི་ཐམས་ཅད་བསྟུས་ནས། ཁོང་རང་གི་སྟགས་ལ་གང་བདེ་བསྒྲིགས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་གྲག་ལ། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་དང་མི་མཐུན་པ་མང་པོ་སྤྱང་ཡང་། རྟོག་འགྱུར་བཟང་མ་ཞིག་འབད་དེ་བཅའ་ཡང་མ་རྟེན་པས། རྟོན་ལ་འགལ་བ་ཆེན་པོ་མེད་པ་རྣམས་གྲགས་པ་བཞིན་ཏུ་བཤད། མི་བཅོས་སུ་མི་རུང་བ་རྣམས་རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་དང་བསྟུན་ནས་ལོགས་སུ་གཏན་ལ་ཡབ། བཤད་པ་ཁ་ཅིག་འབྲེལ་ལ་བདེ་བདེ་འདྲ་བ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པས་སྟགས་ཡིད་བརྟན་སྟབ་པར་ཡོད་དོ། །སྐབས་སུ་འབབ་པའི་མདོའི་ཡུང་དང་སྦྱོར་བ་གལ་ཆེ་བར་སྤྱང་ཡང་། གཞུང་ཆོས་པས་འཇིགས་ནས་མེད་ཁ་མེད་རྣམས་མ་གཏོགས་པ་མ་བཞེད་པས། མདོ་སྡེ་དང་བསྟུབ་བརྟམ་དང་མདོ་བརྟམ་རྣམས་སུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །

མཛད་བྱང་།

གང་ཞིག་སྨྱོད་ཉིད་སྟོང་རྗེ་དབྱེར་མེད་པའི། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་སྟགས་ཀྱི་རྒྱད་གཏམས་ཏེ། གཞུན་དོན་གཙོར་མཛད་སྟབ་བལྟར་ལེན་པའི། འདལ་ལྡན་འཕགས་པ་ཞི་བ་ལྟ་ཡི་གཞུང་། རྟེན་དང་བསམ་སྦྱོར་ལུན་ཆོགས་ཐབས་མཁས་ཀྱིས། རྟོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པའི་ལམ། བྱང་ཆུབ་སྨྱོད་(༡༡༡བ)ལ་འཇུག་འདོད་གང་ཟག་ལ། བརྟེ་བས་གདམས་པའི་བྱང་ཆུབ་སྨྱོད་འཇུག་འདི། །

བདུས་པའི་མདོ་དང་འགྲེལ་པ་འགྲེལ་བཤད་དང་། །བསྐྱབ་བདུས་མདོ་བདུས་ཅ་
འགྲེལ་ལ་སོགས་པ། །མཁས་མང་ལོགས་བཤད་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ཡི། །རྣམ་བཤད་
འདི་ནི་བྱ་སྟོན་ཁ་ཆེས་ཕུས། །དེ་ཡི་དགོ་བས་མཐའ་ཡས་སྒྲི་བྱའི་ཆོགས། །སྟོང་ལ་
ཀྱན་སེལ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་ཀྱི་དྲ། །ཞོན་ནས་བདེ་ནས་བདེ་བའི་ལམ་རྒྱས་ཏེ། །སྤྱི་མེད་
བྱང་རྒྱབ་དགའ་སྟོན་སྟོང་བར་ཤོག །གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཁོངས་པའི་ཆོགས་མཆིས་ན། །སྤྱི་
མ་ལྟར་བཅས་མཁས་རྣམས་བཟོད་མཛད་ཅིང་། །ཁོངས་དེའི་ཅ་བ་བདག་གི་མ་རིག་
པ། །ཁྱེད་ཀྱིས་ཅུད་ནས་དབྱུང་བར་མི་རིགས་སམ། །རྣམ་བཤད་སྤྱི་བའི་ཟེར་འདི་
ཡང་། །སྤྱོད་ས་འཛིན་སྤྱོད་ཀྱིས་མི་སྤྱི་བ་ཅིང་། །ལོག་རྟོག་སྤྱི་གཙན་ལས་གྲོལ་ཏེ། །སྤྱི་
གསལ་ཀྱན་དའི་གཉེན་གྱུར་ཅིག །

བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་སྟོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་སེམས་གསལ་
བར་བྱེད་པ་སྤྱི་བའི་ཁོད་ཟེར་ཞེས་བྱ་བ་འདི། །གཞོན་ནུ་རིགས་བཟང་དད་པའི་རྒྱན་ཀྱིས་
མཛེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱན་དགས་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ཏྲག་དང་བཅས་པས་གསོལ་བ་བཏབ་
པའི་དོན་དུ། །སྤྱི་ཡི་དགོ་སྟོང་རིན་ཆེན་གྱིས་འབྱུང་མང་བའི་ལོ། །མགོ་ཅན་ཀྱི་སྤྱི་བའི་
ཆོས་བརྒྱ་བདུན་ལ་གྲུབ་པར་སྦྱར་བའི་ཡི་གེ་བ་ནི། །དུས་འཁོར་བ་སྤྱི་དཔལ་བཟང་
བའོ། །འདིས་འཁོར་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་སྦྱར་དུ་སྒྲིམ་པར་གྱུར་ཅིག། །
མཆོལ།

༡༩༡ | བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའི་རྩོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་
བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒྲ་བའི་
འོད་ཟེར་བཞུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། ལུ་ཁྱོན་རིན་ཆེན་གྲུབ།

སེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྙིང་འཛོལ་བསྟུ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་གིས་བསྐྱུན།

གྱི་ལོ་༡༩༡༠ གྲྲ་བ་མ་ ཆོས་༡༥ བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ལྷགས་རྟག་
རྩ་རྩོད་སྒྲ་བའི་ཆོས་༩ བར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས་ཤིང་བར་ཐེངས་དང་པོ་དཔེར།

༡༩༡ | 《སེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྙིང་འཛོལ་བསྟུ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་》 གི་
དཔེ་རྙིང་བསྟུ་སྒྲིག་དང་ལས་ཁྲུགས་མི་སྟེའི་མཆོན་སོ།

བསྟུ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་པ། གློ་བཟང་ལུན་གྲུབ། དཔང་གྲགས། ཆོ་རིང་།

ལས་ཁྲུགས་མི་སྟེ། གློ་བཟང་ཆོས་འབྱོར། རྩལ་མཆོན་བུམས་པ། ཆོ་བརྟན་རྡོ་རྗེ།

གློ་བཟང་འཕགས་མཆོག། གློ་བཟང་འཛིགས་མེད། དག་དཔང་བྱང་སེམས།

ཆོ་རིང་མ། ཐེན་པ། ལྷ་སྒྲིད། རྡོ་རྗེ་མཆོ། ཆོ་རིང་ཆོས་རྒྱོན། བཀྲ་གཡང་།

ལྷག་པ་རྒྱལ་མ། བསོད་ནམས་དབྱངས་ཅན། བུམས་པ་ཆོས་རྒྱོན།

མིག་དམར་གཡང་འཛིམས།

དེབ་འདིའི་ཁྱད་ག་དང་དཀར་ཆག་སྒྲིག་མཁན། གློ་བཟང་ཆོས་འབྱོར། ཆོ་བརྟན་རྡོ་རྗེ།

གློ་བཟང་འཛིགས་མེད། ལྷག་པ་རྒྱལ་མ། བཀྲ་གཡང་།

གློག་འཇུལ་ཡིག་བཏགས་པ། བསོད་ནམས་དབྱངས་ཅན།

མདུན་གོག་རྩལ་འགོད་པ། ཆོ་རིང་མ།

བར་སྒྲིག་ལས་རྩལ་པ། ཆོ་རིང་ཆོས་རྒྱོན།

གངས་ཅན་ཁྱད་མོར་དཔེ་ཚོགས།
པོད་ཕྱོད་ཉིས་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ།